

TRUNG ƯƠNG ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH

85 NĂM

ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH
(26/3/1931-26/3/2016)

BÁO CÁO THAM LUẬN HỘI THẢO KHOA HỌC

“PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA
TUỔI TRẺ VIỆT NAM TRONG THỜI KỲ
ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA
VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ”

(TÀI LIỆU PHỤC VỤ HỘI THẢO)

HÀ NỘI THÁNG 03 NĂM 2016

TRUNG ƯƠNG ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH

**BÁO CÁO THAM LUẬN
HỘI THẢO KHOA HỌC**

**"PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG
CỦA TUỔI TRẺ VIỆT NAM TRONG THỜI KỲ
ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA,
HIỆN ĐẠI HÓA VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ "**

HÀ NỘI, NGÀY 24 THÁNG 3 NĂM 2016

MỤC LỤC

TT	TÊN CHUYÊN ĐỀ	TÊN TÁC GIẢ	TRANG
Lời giới thiệu			
Phần thứ nhất: Những vấn đề lý luận, thực tiễn về xây dựng, phát triển tổ chức Đoàn và các phong trào thanh niên			1
1	Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên và xây dựng tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh	GS.TS.Hoàng Chí Bảo , Chuyên gia cao cấp, Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương	3
2	Đảng lãnh đạo công tác Thanh niên qua 30 năm đổi mới	TS. Lâm Quốc Tuấn Phó Viện trưởng Viện Xây dựng Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh	13
3	Nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác thanh vận của Đảng trong thời kỳ mới	TS. Nguyễn Văn Hùng , Phó trưởng Ban Dân vận Trung ương Đảng	25
4	Yêu cầu của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và nhiệm vụ của Đoàn Thanh niên	PGS.TS. Nguyễn Việt Thông Tổng Thư ký Hội đồng Lý luận Trung ương	40
5	Đổi mới công tác thanh vận thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước	TS. Đỗ Ngọc Hà , Viện trưởng Viện Nghiên cứu Thanh niên	45
6	Phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ trong nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc	Thượng tướng Phương Minh Hòa , Phó Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị QĐND Việt Nam	58
7	Phát huy vai trò của thanh niên trong thực hiện nhiệm vụ giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội thời kỳ mới	Trung tướng, TS. Nguyễn Xuân Mười , Phó Tổng cục trưởng Tổng cục Chính trị Công an Nhân dân	66
8	Vai trò của Đoàn Thanh niên trong việc góp phần đảm bảo an sinh xã hội cho cộng đồng và thanh niên	Đào Hồng Lan , Thứ trưởng Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội	73
9	Phát huy vai trò của Đoàn Thanh niên tham gia giám sát và phản biện xã hội trong giai đoạn hiện nay	Trương Thị Ngọc Ánh , Phó Chủ tịch Ủy ban TW Mặt trận Tổ quốc Việt Nam	82
10	Phong trào thanh niên – nơi gặp gỡ của ý nguyện thanh niên với sự định hướng của Đoàn	GS.TS. Đặng Cảnh Khanh Nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu Thanh niên	86
11	Từ truyền thống lịch sử vẻ vang 85 năm của Đoàn đến những giá trị VH trong các phong trào hoạt động cách mạng của tuổi trẻ ngày nay	TS. Phạm Bá Khoa Giám đốc Bảo tàng Tuổi trẻ Việt Nam	94
Phần thứ hai: Những vấn đề lý luận, thực tiễn về xây dựng, phát triển các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ qua các thời kỳ			105
1	Phong trào thanh niên giai đoạn 1975-1986 và các bài học kinh nghiệm	Vũ Mão , Nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, Nguyên Bí thư thứ nhất BCH Trung ương Đoàn	107

2	Phong trào “Ba sẵn sàng” – những bài học thiết thực	Phạm Lợi , Nguyên Phó Bí thư Thành ủy Hà Nội	118
3	Phong trào hành động của tuổi trẻ - Nhìn lại lịch sử để tiếp cận thực tiễn hôm nay	TS. Trịnh Xuân Giới , Nguyên Phó Trưởng Ban Dân vận Trung ương	121
4	Cuộc vận động Thanh niên của Đảng trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ, cứu nước (1954 – 1975)	TS. Nguyễn Quang Liệu Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội	129
5	Hiệu quả hai phong trào “Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc”, “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp”	Ban Tuyên giáo Trung ương Đoàn	148
6	Hiệu quả triển khai các phong trào hành động cách mạng của Đoàn thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước	Văn phòng Trung ương Đoàn	156
7	Kết quả thực hiện phong trào “Khi tôi 18” và một số giải pháp phát triển phong trào trong điều kiện hiện nay	Ban Thanh niên trường học Trung ương Đoàn	166
8	Tính thực tiễn về mối liên hệ của các phong trào trong từng đối tượng thanh niên với 2 phong trào lớn của Đoàn từ nhiệm kỳ Đại hội IX đến nay.	Đ/c Nguyễn Văn Thắng , UVBTV Trung ương Đoàn, Bí thư Thành đoàn Hà Nội	172
9	Giải pháp đẩy mạnh phong trào hành động cách mạng trong thanh niên Việt Nam hiện nay – Nhìn từ thực tiễn TP.Hồ Chí Minh	Ban Thường vụ Thành đoàn Thành phố Hồ Chí Minh	178
10	Tuổi trẻ khối các Cơ quan Trung ương với phong trào “Ba trách nhiệm”	Ban Phong trào Đoàn Khối các Cơ quan Trung ương	182
11	Tuổi trẻ khối doanh nghiệp Trung ương xung kích đảm nhận công trình Thanh niên góp phần đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế	Vũ Đức Tú , UV Ủy ban Kiểm tra Trung ương Đoàn, Phó Bí thư Đoàn Khối Doanh nghiệp Trung ương	187
12	Kinh nghiệm hoạt động của phong trào Đoàn góp phần xây dựng nông thôn mới trên địa bàn Tỉnh Hà Giang	Vương Ngọc Hà Bí thư Tỉnh đoàn Hà Giang	201
13	Tuổi trẻ tham gia xây dựng văn minh đô thị	Nguyễn Hoàng Minh , Phó Bí thư Thành đoàn Hải Phòng	207
14	Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp việc làm	Nguyễn Mạnh Tuấn Phó Bí thư Thường trực Tỉnh đoàn Vĩnh Phúc	218

15	Công trình thanh niên – Phương thức hoạt động sáng tạo của Đoàn Thanh niên	TS. Nguyễn Văn Bảo , Nguyên Bí thư Tỉnh đoàn Thanh Hóa	229
16	Phong trào “Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao” và “Thanh niên Quân đội tiên quân vào khoa học công nghệ”	Trung tá Thái Đức Hạnh , UVBTV Trung ương Đoàn, Trưởng Ban Thanh niên Quân đội	236
17	Thanh niên Công an nhân dân học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy, góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ bảo vệ ANTT trong tình hình mới	Đoàn thanh niên Bộ Công an	252
Phần thứ ba: Định hướng phát triển các phong trào thanh niên trong những năm tiếp theo			259
1	Kinh tế tri thức và vấn đề đào tạo nguồn nhân lực trẻ chất lượng cao	GS.TS. Phạm Tất Dong , Phó Chủ tịch kiêm Tổng thư ký Hội khuyến học Việt Nam	261
2	Vai trò của thanh niên Việt Nam và Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong giai đoạn đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước	GS.TS. Phạm Hồng Tung , Viện trưởng Viện Việt Nam học và Khoa học phát triển, Đại học Quốc gia Hà Nội	268
3	Một số vấn đề cơ bản của thanh niên thời kỳ hội nhập và những gợi ý cho chính sách phát triển nguồn nhân lực trẻ ở nước ta	PGS.TSKH. Trịnh Thị Kim Ngọc , Viện Nghiên cứu Con người, Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam	279
4	Vai trò của thanh niên, trí thức trẻ trong thời kỳ hội nhập quốc tế	PGS.TS Lê Anh Vinh , Phó chủ nhiệm khoa Sư phạm, Giám đốc Trung tâm nghiên cứu và ứng dụng Khoa học giáo dục, ĐH Giáo dục, ĐH Quốc gia Hà Nội.	293
5	Thanh niên cần “Nuôi chí làm giàu”	Nguyễn Thị Hằng , Nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, Nguyên Bí thư Trung ương Đoàn	297
6	Định hướng phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam trong thời gian tới	TS. Trần Văn Miêu Nguyên Giám đốc Trung tâm Thanh thiếu niên Trung ương	301
7	Phong trào thanh niên tình nguyện - Môi trường để thanh niên cống hiến, trưởng thành	TS. Lê Văn Cầu , Tổng biên tập Tạp chí Thanh niên	315
8	Vai trò của thanh niên và tổ chức Đoàn trong việc tham gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn hiện nay	Viện Chính sách và Chiến lược phát triển nông nghiệp nông thôn, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn	325

LỜI GIỚI THIỆU

Trong suốt chiều dài lịch sử của dân tộc, thanh niên nước ta từ thế hệ này đến thế hệ khác luôn nêu cao tinh thần yêu nước, không ngại gian khổ, hy sinh, sẵn sàng dâng thân vì sự nghiệp dựng nước và giữ nước. Trong thời đại ngày nay, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam và Bác Hồ kính yêu, sự tổ chức của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, hàng triệu thanh niên Việt Nam đã đứng lên cùng với toàn thể dân tộc làm nên cuộc Cách mạng Tháng Tám lịch sử, lập nên Nhà nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa - Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam châu Á, mở ra kỷ nguyên độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta. Khi Tổ quốc gọi tên mình, thanh niên Việt Nam tiếp tục là lực lượng đi đầu xung phong ra trận với tinh thần “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh” với các phong trào hành động cách mạng như *“Tòng quân giết giặc lập công”*, *“Ba sẵn sàng”*, *“Năm xung phong”*... đã trở thành những ngọn đuốc soi đường cho nhiều thế hệ thanh niên Việt Nam xung kích, tình nguyện, xả thân công hiến vì đất nước, giành lại độc lập, tự do cho Tổ quốc. Tinh thần xung kích, tình nguyện ấy tiếp tục tiếp nối trong công cuộc tái thiết, xây dựng đất nước và đổi mới, hội nhập với các phong trào *“Tuổi trẻ xung kích sáng tạo xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”*, *“Thanh niên lập nghiệp”*, *“Tuổi trẻ giữ nước”*, *“Thi đua, tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”*...

Trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, vai trò xung kích, tinh thần tình nguyện, sáng tạo của thanh niên tiếp tục được phát huy mạnh mẽ qua hai phong trào *“Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc”* và *“Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp”*. Cho nên, có thể thấy, phong trào hành động cách mạng của Đoàn đã trở thành đặc trưng của tuổi trẻ, là phương thức hữu hiệu để Đoàn thực hiện chức năng “trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên”, mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên, thu hút thanh niên rèn luyện, phấn đấu vì mục tiêu, lý tưởng của Đảng là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Nhân kỷ niệm 85 năm Ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (26/3/1931 - 26/3/2016), nhằm nhìn nhận, đánh giá khách quan, khoa học về cơ sở lý luận và thực tiễn trong việc xây dựng, định hướng, tổ chức, triển khai các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam qua các giai đoạn lịch sử, đặc biệt trong giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất

nước và hội nhập quốc tế đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước, khẳng định những bước trưởng thành, phát triển của tổ chức Đoàn trong 85 năm qua, Ban Bí thư Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã quyết định tổ chức Hội thảo với chủ đề ***“Phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế”***.

Qua hội thảo sẽ đề ra được những định hướng cho việc phát triển phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ giai đoạn 2017 - 2022 và những năm tiếp theo nhằm phát huy trí tuệ, tinh thần, sức mạnh của tuổi trẻ Việt Nam trong xây dựng và phát triển đất nước, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế; đề ra những giải pháp đổi mới phương thức vận động, đoàn kết, tập hợp thanh niên và tổ chức phong trào thanh thiếu nhi trong giai đoạn hiện nay. Mặt khác, từ Hội thảo này sẽ góp phần khơi dậy niềm tự hào của thế hệ trẻ Việt Nam về tổ chức Đoàn, hăng hái tình nguyện tham gia các hoạt động do Đoàn TNCS Hồ Chí Minh khởi xướng và tổ chức, chung tay xây dựng đất nước dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Ban tổ chức xin chân thành cảm ơn các nhà khoa học, các nhà quản lý, các thế hệ cán bộ Đoàn đã quan tâm và viết bài tham dự hội thảo. Gần 50 bài tham luận với nội dung đa dạng, phong phú, bao quát cả về lý luận và thực tiễn, các tác giả đã khẳng định ý nghĩa lịch sử và bài học kinh nghiệm to lớn các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ qua các giai đoạn lịch sử đối với sự nghiệp xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước; cũng như những định hướng phát triển phong trào hành động cách mạng của thanh niên trong những năm tiếp theo. Ban tổ chức Hội thảo hy vọng đây là nguồn tư liệu quý bổ sung về mặt lý luận và thực tiễn, đóng góp thêm các cơ sở khoa học để các cấp bộ Đoàn tham khảo, ứng dụng.

Do điều kiện về thời gian, việc biên tập các bài viết trong tập tài liệu này có thể còn sơ xuất và chưa đầy đủ. Sau hội thảo, Ban tổ chức sẽ tiếp tục chỉnh sửa, hoàn thiện và xuất bản.

Xin trân trọng cảm ơn!

BAN TỔ CHỨC HỘI THẢO

PHẦN THỨ NHẤT

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN, THỰC TIỄN VỀ XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN TỔ CHỨC ĐOÀN VÀ PHONG TRÀO THANH NIÊN

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ THANH NIÊN VÀ XÂY DỰNG TỔ CHỨC ĐOÀN THANH NIÊN CỘNG SẢN HỒ CHÍ MINH

GS.TS. Hoàng Chí Bảo

Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương

1. Những nhận thức chung

Cần nhấn mạnh rằng, Hồ Chí Minh đã trải qua những năm tháng của tuổi thanh niên trong Lao động – Học tập và Tranh đấu để thực hiện lý tưởng, hoài bão lớn lao với động cơ vĩ đại và cao thượng, với một nghị lực phi thường để vượt qua mọi gian nan, thử thách của hoàn cảnh cùng với sự trải nghiệm vô cùng sâu sắc, phong phú của chính cá nhân mình. Vốn sống và kinh nghiệm của Người được hình thành và tích lũy trong thực tiễn đấu tranh cách mạng, trong trường học vĩ đại nhất, *đó là cuộc sống*. Do đó, những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về thanh niên và tổ chức cách mạng của thanh niên, tức Đoàn Thanh niên cộng sản là những đúc kết và tổng kết từ chính thực tiễn, là thực tiễn được lý luận hóa, nó giản dị, chân thực và sâu sắc. Nó sống động, phong phú bởi đã trải nghiệm trực tiếp chứ không thuần lý kiểu sách vở hàn lâm. Hồ Chí Minh nói về thanh niên như một nhà tư tưởng ở bậc hiền triết và minh triết, đồng thời, Người nói với thanh niên như nói với chính mình, như một sự giải bày, một sự chia sẻ, gợi ý một cách sống, bày vẽ một cách làm, cho nên rất mực chân thành, có sức cảm hóa và thúc đẩy lớn đối với tuổi trẻ thanh niên.

Ở Hồ Chí Minh, tư tưởng là lý luận mà cũng đồng thời là phương pháp, xuất phát từ thực tiễn và hướng đích tới cuộc sống, chú trọng giáo dục, thực hành lối sống cho thanh niên, điều đó đã trở thành nét đặc trưng cho tư tưởng và phong cách Hồ Chí Minh. Người nhấn mạnh tới tính tiên phong và tự nguyện đón lấy trách nhiệm, lại nêu gương, làm mẫu thúc đẩy người khác noi theo, nhất là đức hy sinh, quên mình để toàn tâm toàn ý phục vụ sự nghiệp chung, phụng sự lý tưởng cao quý đã lựa chọn. Người rất mực quan tâm tới trau dồi học vấn, học thức, học suốt đời, đó dường như đặc trưng cho ý chí lớn, hoài bão lớn của thanh niên. Người đòi hỏi phải thường xuyên thực hành đạo đức cách mạng để đủ sức chiến thắng, đánh bại chủ nghĩa cá nhân mà Người coi là một thứ giặc ở trong lòng. Phải như thế mới có thể làm cách mạng đến nơi, tức là triệt để, mới thực sự xứng đáng là người cách mạng. Suốt đời vì dân, để phục vụ dân một cách tận tụy, trung thành thì phải hiểu dân, gần dân, tin dân. Có học dân thì mới lãnh đạo dân được.

Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về Thanh niên và Đoàn Thanh niên cộng sản không chỉ ở trong các văn phẩm, trước tác của Người mà còn được chứng thực bằng hành động, trong hoạt động phong phú của Người.

Cũng như Người căn dặn cán bộ đảng viên, nhất là với những người giữ trọng trách, đối với thanh niên và cán bộ Đoàn, Người luôn nhấn mạnh phương châm: Nói ít làm nhiều, chủ yếu là hành động, lời nói phải đi đôi với việc làm, học thì phải hành, nói thì phải làm. Người cũng rất am hiểu tâm lý thanh niên, động viên và cổ vũ cái đúng, cái tốt, chỗ mạnh của tuổi trẻ đồng thời thẳng thắn chỉ ra những cái sai, cái xấu, những chỗ yếu để thanh niên tự giác nhận ra và sửa chữa.

Người đòi hỏi rất cao ở thanh niên nhưng cũng hết sức cảm thông, độ lượng và khoan dung để giúp cho thanh niên và tổ chức Đoàn vượt qua những yếu kém, khắc phục những nhược điểm, hạn chế, làm cho thanh niên tốt hơn, tổ chức Đoàn mạnh hơn, để đóng góp và cống hiến nhiều hơn cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc.

Theo đó, những gì mà Hồ Chí Minh chỉ dẫn về thanh niên và tổ chức Đoàn đều thể hiện rõ sự kết hợp làm một giữa lý luận với thực tiễn, nhận thức với hành động, giáo dục, thực hành, huấn luyện với tổ chức thành lực lượng, thành phong trào, đặt ra biện pháp, quan tâm tới thể chế, chính sách, luật pháp để giúp cho hoạt động của thanh niên và tổ chức thanh niên có hiệu quả thiết thực.

Dưới đây, có thể hệ thống hóa những chỉ dẫn của Người đối với thanh niên – tổ chức Đoàn thanh niên – phong trào thanh niên và công tác thanh niên (thanh vận) của Hồ Chí Minh với những giá trị khoa học sâu sắc và ý nghĩa thực tiễn mới mẻ, hiện đại, vừa có tầm chiến lược vừa có tính thời sự hàng ngày, bổ ích và thiết thực.

2. Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về Thanh niên

Thứ nhất, thức tỉnh thanh niên trong sự nghiệp cứu nước, cứu dân, giải phóng dân tộc ra khỏi ách nô lệ.

Đây là điểm khởi đầu, điểm xuất phát trong tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên. Ai nấy đều biết, từ tuổi niên thiếu, Người đã chứng kiến tình cảnh vong quốc nô với muôn nỗi thống khổ của dân ta. Với tư duy phê phán, Người đã sớm nhận thấy những hư ảo giả dối mà chủ nghĩa tư bản, đế quốc, thực dân che đậy bộ mặt thật của nó bởi những mỹ từ hào nhoáng “Tự do, Bình đẳng, Bác ái”. Mới 13 tuổi, Người đã thấy, phải tìm xem sự thật ở đâu đằng sau những ngôn từ đẹp đẽ ấy. Thực tế cuộc sống của những người lao khổ dưới ách thực dân mà Người tận mắt nhìn thấy trên quê hương, đất nước mình đã là một

sự thật phũ phàng. 21 tuổi, Người quyết định ra đi tìm đường cứu nước, đến tận sào huyệt của chủ nghĩa tư bản để tìm ra sự thật về nó.

Khi đã tìm thấy chân lý cách mạng và con đường giải phóng cho dân tộc mình, Người đã làm tất cả để tập hợp lực lượng, gây dựng phong trào, nhen những đốm lửa đầu tiên cho cách mạng. Người tập trung vào thanh niên, thức tỉnh họ, làm cho họ nhận ra con đường và đi trên con đường Cách mạng, ý thức được bổn phận và trách nhiệm của mình trước dân tộc.

Vào năm 1925, Người đã thức tỉnh thanh niên với những lời nổi tiếng đi vào lịch sử: “Hỡi Đông Dương đáng thương hại! Người sẽ chết mất nếu đám thanh niên sớm già của Người không sớm hồi sinh”. Đó vừa là thực trạng thanh niên lạc lõng, mất phương hướng sống, trở nên già cỗi, lão hóa lúc bấy giờ mà cũng vừa là khẳng định sự cần kíp phải làm hồi sinh, sống lại, *sống có lý tưởng của thanh niên*. Và cũng trong câu nói nổi tiếng này, Nguyễn Ái Quốc đã khẳng định vai trò thanh niên, tầm quan trọng của thanh niên đối với tương lai, triển vọng của dân tộc.

Có thể xem đây là một thông điệp sớm nhất, đầu tiên mà nhà cách mạng Nguyễn Ái Quốc gửi tới tuổi trẻ để lay động, thức tỉnh họ. Cũng thật là hợp lôgic của lịch sử, sau khi Đảng ra đời, Nguyễn Ái Quốc đã cùng với Đảng sớm bắt tay vào thành lập Thanh niên Cộng sản đoàn (1931). Đó là chưa nói đến, tiền thân của Đảng Cách mạng cũng là một tổ chức cách mạng của tuổi trẻ, Hội Việt Nam thanh niên cách mạng đồng chí.

Lý tưởng sống và chiến đấu của thanh niên là một vấn đề chính trị nghiêm túc, gắn bó mật thiết với thời cuộc, vận mệnh và triển vọng của dân tộc, của cách mạng giải phóng.

Thứ hai, thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc, Thanh niên có vinh dự lớn thì cũng phải có trách nhiệm to.

Cuộc sống, tương lai, tiền đồ và sự nghiệp của thanh niên gắn liền với số phận của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Do đó, thanh niên phải hăng hái tham gia vào sự nghiệp đấu tranh của dân tộc. Yêu nước, thương dân, tự hào về truyền thống lịch sử vẻ vang của dân tộc là những tình cảm đẹp đẽ, cao quý, là ý thức chính trị mà cũng là phẩm chất đạo đức của tuổi trẻ. Hồ Chí Minh khẳng định, thế hệ trẻ là một lực lượng to lớn và vững chắc trong cuộc kháng chiến và kiến quốc. Thanh niên ta có vinh dự lớn thì cũng có trách nhiệm to.

Nói tới vai trò và tầm quan trọng to lớn của thanh niên, Hồ Chí Minh đặc biệt nhấn mạnh tới thế hệ trẻ và sự tiếp nối các thế hệ thanh niên trong

cách mạng, trong đấu tranh giải phóng, trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc và dựng xây đất nước, kiến thiết chế độ mới. Người lý giải rành mạch những vai trò đó của thanh niên và đó cũng là lý do vì sao Người đặc biệt yêu quý thanh niên:

- Vì thanh niên là người tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách, dẫn dắt thế hệ thanh niên tương lai, tức là các cháu thiếu niên, nhi đồng.

- Vì thanh niên là người xung phong trong công cuộc phát triển kinh tế và văn hóa, trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội.

- Vì thanh niên là lực lượng cơ bản trong bộ đội, công an và dân quân tự vệ, hăng hái giữ gìn trật tự trị an, bảo vệ Tổ quốc.

- Vì trong mọi công việc, thanh niên thi đua thực hiện khẩu hiệu “Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên”.

- Lại còn vì một lẽ nữa, đó là hai người đầu tiên chinh phục vũ trụ, hai Anh hùng Liên Xô, đều là thanh niên: Gagarin và Feoktistov...

Bấy nhiêu lý do, bấy nhiêu biểu hiện cho thấy thanh niên có mặt trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, có vai trò tiên phong, xung phong gương mẫu, nhận lấy trách nhiệm nặng nề, nhiệm vụ gian khó, là nòng cốt, rường cột của xã hội, của phong trào cách mạng, của tiến bộ và phát triển.

Thứ ba, thanh niên giàu tiềm năng sáng tạo, đại biểu cho sức mạnh trong hiện tại và triển vọng của tương lai, vì Tổ quốc, vì nhân dân và dân tộc mà phấn đấu, hy sinh xung phong gương mẫu.

Người nhận xét, đánh giá rằng, một năm khởi đầu từ mùa xuân, một đời bắt đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội. Thanh niên có nhiều sáng kiến hay, gây những phong trào có ích và lúc đầu thường rất sôi nổi. Như thế là tốt. Trong đánh giá đó, Người gửi vào lớp trẻ rất nhiều tin cậy. Người cũng nhắc nhở thanh niên và Đoàn thanh niên phải làm cho phong trào được liên tục và có nội dung thiết thực.

Người nhận thấy thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Người đặt nhiều kỳ vọng ở lớp người tuổi trẻ thông minh, sáng tạo đủ sức làm việc lớn, tùy thuộc vào nỗ lực và trách nhiệm của thanh niên mà tương lai xán lạn của đất nước, dân tộc sẽ trở thành hiện thực đáng yêu quý và tự hào.

Ngay sau Lễ Độc lập là ngày hội tựu trường, là lễ khai giảng năm học đầu tiên của chế độ Dân chủ Cộng hòa, của một nền giáo dục dân chủ, tiến bộ và cách mạng. Trong thư gửi các cháu học sinh nhân ngày khai giảng, Người viết những lời tâm huyết, nhiệt thành: Non sông Việt Nam có trở nên vẻ vang hay không, dân tộc Việt Nam có được vẻ vang sánh vai các cường quốc năm

châu hay không, chính là nhờ một phần rất lớn ở công học tập của các cháu.

Cũng như vậy, khi cuộc kháng chiến toàn quốc bắt đầu, Người đã gửi thư cho các chiến sĩ quyết tử quân Thủ đô, 27/01/1947, với những lời lẽ cảm động: các em cảm tử cho Tổ quốc quyết sinh. Các em là đại biểu cho tinh thần tự tôn, tự lập của dân tộc mấy nghìn năm để lại.

Kháng chiến để giữ vững nền độc lập tự do, thà hy sinh tất cả chứ quyết không chịu làm nô lệ. Kiến quốc để xây dựng xã hội tương lai, cần có nhiều nhân tài giúp nước, giúp dân. Việc hệ trọng đó đặt lên vai thanh niên. Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh, một phần lớn là do các thanh niên. Người hằng mong sau này, dân tộc Việt Nam nhất định phải trở thành một dân tộc thông thái, xã hội Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam phải là một xã hội văn hóa cao. Do đó, thanh niên muốn làm chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải làm việc chuẩn bị cho cái tương lai đó (Thư gửi Thanh niên ngày 17/8/1947).

Người cũng khuyên thanh niên phải xung phong thực hành đời sống mới. Người chỉ dẫn, thanh niên phải hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ, phải siêng học, siêng làm, phải tiết kiệm. Việc nên làm thì tự giác làm, không cần ai kêu gọi, thúc giục, khó mấy cũng quyết làm cho bằng được. Việc cần tránh thì tự giác tránh, không cần ai nhắc nhở, can gián. Đó là sự giác ngộ, là trách nhiệm, là một nhu cầu văn hóa đạo đức, làm điều lợi cho dân, tránh điều hại tới dân.

Thứ tư, thanh niên phải rèn chí khí, hoài bão, thực hành động cơ, lẽ sống vì dân, vì nước, suốt đời trau dồi đạo đức cách mạng, kiên quyết đánh bại chủ nghĩa cá nhân.

Đây là một trong những điểm cốt yếu, điển hình nhất mà Hồ Chí Minh căn dặn, chỉ dẫn cho thanh niên, là trọng tâm của công tác giáo dục thanh niên. Hai vấn đề nổi bật được Người nêu lên là *giáo dục lý tưởng chính trị và trau dồi đạo đức cách mạng đối với thế hệ trẻ*. Đây cũng là mối quan tâm thường trực của Người với tư cách là nhà giáo dục. Người quan tâm tới những vấn đề hệ trọng này ngay từ lúc phong trào cách mạng còn trong trứng nước, Đảng Cách mạng còn đang chuẩn bị để thành lập cho đến khi Đảng lãnh đạo Cách mạng thành công, giành được chính quyền và trở thành Đảng cầm quyền. Bản Di chúc lịch sử mà Người để lại cho toàn Đảng, toàn dân chỉ cô đọng trong 1000 từ mà Người công phu chuẩn bị suốt bốn, năm năm liền cũng tập trung vào việc xây dựng Đảng, bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau. Bài báo cuối cùng Người viết cũng chỉ xoay quanh chủ đề ra sức trau dồi đạo đức cách mạng, kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân.

Với một sự mẫn cảm đặc biệt, với tầm nhìn chiến lược, Người thấu hiểu tầm quan trọng sống còn của lý tưởng, động cơ, lẽ sống và đạo đức đối với Đảng cách mạng, người cách mạng, đối với sự thành bại của cơ đồ, sự nghiệp. Sâu xa mà nói, Người quan tâm suốt đời tới những điều hệ trọng đó cũng chỉ vì cuộc sống của dân, làm cách mạng để giải phóng cho dân, phát triển sức dân, làm cho dân có tự do, có hạnh phúc, trở thành người chủ và thực sự làm chủ. Cách mạng muốn thắng lợi và lại có sức mạnh tự bảo vệ, không rơi vào thoái hóa, hư hỏng thì điều mấu chốt, quan trọng nhất là sự trong sạch, liêm khiết, dũng khí chiến đấu, lòng trung thành và đức hy sinh của cán bộ đảng viên, của đội ngũ những người cách mạng mà *nòng cốt là những người trẻ tuổi*.

Bởi thế, trong tác phẩm “Đường Kách mệnh” - một văn kiện lý luận truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin và chuẩn bị về tư tưởng - lý luận, chính trị và tổ chức cho sự ra đời của Đảng, từ 1927, Người đã trù tính: “Phải giữ chủ nghĩa cho vững” và “ít lòng tham muốn (ham muốn) về vật chất”.

Hai mươi năm sau, vào năm 1947, khi Đảng đã cầm quyền, trong cuộc kháng chiến kiến quốc do Đảng lãnh đạo, Người đã viết “Sửa đổi lỗi làm việc”, trong đó vạch ra 12 điều xây dựng Đảng chân chính cách mạng với tư tưởng lớn: Đảng không phải là một tổ chức để làm quan phát tài mà chiến đấu hy sinh phục vụ Tổ quốc, giai cấp, nhân dân và nhân loại. Phải dựa vào dân mà xây dựng Đảng, phải chống quan liêu lãng phí tham ô, ra sức thực hành cần, kiệm, liêm, chính. Những điều ấy đặt ra rất cấp bách đối với toàn thể cán bộ đảng viên mà trước hết cũng là yêu cầu đối với việc giáo dục, rèn luyện thế hệ trẻ.

Đối với thanh niên, lý tưởng cách mạng, động cơ và lẽ sống quyết định phương hướng hành động, niềm tin và bản lĩnh của họ. Người nhắc nhở thanh niên, tuổi trẻ phải có hoài bão, ước mơ làm những việc lớn, to tát để mưu cầu hạnh phúc cho dân. Tuổi trẻ phải tránh xa sự cám dỗ của quyền hành, địa vị, công danh, tiền bạc. Những cái đó nếu không làm chủ được, bị cuốn vào những sự cám dỗ ấy thì rất dễ hư hỏng, thoái hóa.

Có lần Người dẫn ra “Ba chủ nghĩa” của Tôn Trung Sơn (dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc) và dẫn lời Tôn tiên sinh để giáo dục thanh niên. Người nhấn mạnh, *đã là thanh niên thì phải ham làm việc lớn, ích quốc lợi dân chứ đừng ham làm quan to*. Người làm gương cho thế hệ trẻ và tất cả mọi người, suốt đời chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là làm cho nước nhà được độc lập, dân ta có tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, được học hành, được sống hạnh phúc. Người quan niệm rằng, đã nhận chức vụ, quyền hành do dân tín nhiệm, ủy thác thì phải hết lòng hết sức tận tụy

phục vụ nhân dân, không vương bận vào tiền bạc, địa vị. Người từng nói và cũng suốt đời, *sống với điều đã nói* “tuyệt đối không màng danh lợi, ở ngoài vòng danh lợi”.

Là đầy tớ, công bộc trung thành của dân thì phải ghi lòng tạc dạ hai chữ Dân chủ, muốn có dân chủ thì phải trọng dân và trọng pháp, không được biến dân chủ thành “quan chủ”, cũng không được lên mặt “quan cách mạng”.

Người dạy thanh niên đức hy sinh, quên mình, không vụ lợi, không tham lam, không đòi hỏi, chỉ một lòng một dạ vì Tổ quốc, vì nhân dân: Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà. Mình phải làm thế nào cho ích nước lợi nhà nhiều hơn. Mình đã vì lợi ích nước nhà mà hy sinh phần đầu chùng nào.

Để làm tròn trách nhiệm, thanh niên phải nâng cao tinh thần làm chủ tập thể, từ bỏ chủ nghĩa cá nhân, chớ phô trương hình thức, chớ kiêu ngạo tự mãn. Phải đem lòng chí công vô tư mà đối với người, với việc, nhận lấy về mình sự hy sinh khó nhọc, nhường sự sung sướng thanh nhàn cho người ta hưởng trước. Ham học, ham làm, ham tiến bộ. Không ham công danh phú quý. Phải trung thực và khiêm tốn. Phải giản dị và tiết kiệm. Trau dồi những đức tính, phẩm chất như thế là công việc suốt đời để hình thành văn hóa đạo đức, bản lĩnh văn hóa trong lối sống. Người căn dặn thanh niên, phục vụ nhân dân là phục tùng chân lý cao nhất, làm đầy tớ trung thành của dân là lẽ sống cao thượng nhất. Với thanh niên, phải thấm thía nỗi đau đớn, tủi nhục của ông cha vì nước mất nhà tan, rơi vào vòng nô lệ. Do đó, phải làm cách mạng đánh đuổi đế quốc phong kiến. Đánh được giặc ngoại xâm rồi lại phải đánh thắng nghèo nàn lạc hậu để cho nhân dân có cuộc sống ấm no hạnh phúc. Cuộc chiến đấu này còn khó khăn hơn nhiều. Song khó nhất là đánh bại giặc nội xâm, giặc ở ngay trong lòng mình, đó là chủ nghĩa cá nhân. Cuộc chiến đấu này kéo dài suốt đời người, có không ít sự đau đớn ở trong lòng vì phải chống lại những thói xấu xa, hư hỏng của chính mình. Người nhấn mạnh, muốn xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội phải đánh bại chủ nghĩa cá nhân, đồng thời lại phải vun trồng cho cái cá nhân lành mạnh phát triển, làm nảy nở óc sáng kiến sáng tạo, có chí tiến thủ, hoài bão lớn và nêu cao tinh thần trách nhiệm, tính tiên phong gương mẫu trong công tác thực tế. Người đòi hỏi thanh niên và các cán bộ nói chung phải có Đức có Tài, cả Đức và Tài đều phải đầy đủ nhưng *Đức là gốc*. Phải đủ cả bốn đức Cần, Kiệm, Liêm, Chính mới là người hoàn toàn. Thiếu một đức thì không thành người. Phải thực hành suốt đời chữ Liêm, chữ Chính, thực hành Đạo làm người của người cách mạng. Trong Di chúc, Người nói rõ điều ấy, bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc vô cùng quan

trọng và cần thiết.

Thứ năm, nhiệm vụ chính của thanh niên là học tập, học tập suốt đời, học đi đôi với hành, ra sức thực hành đạo đức cách mạng.

Nói tới thanh niên là nói tới ý chí lớn, hoài bão, khát vọng lớn. Người đặc biệt đề cao sức mạnh của ý chí, của nghị lực, của niềm tin nhưng rất thiết thực, khoa học, không rơi và chủ nghĩa duy tâm đạo đức, chủ nghĩa chủ quan duy ý chí. Đó là năng lực và bản lĩnh thực hành phép biện chứng của Hồ Chí Minh.

Lời dạy của Người đối với thanh niên là cả một tổng kết lớn, nêu lên một chân lý lớn. Với thanh niên:

“Không có việc gì khó
Chỉ sợ lòng không bền
Đào núi và lấp biển
Quyết chí ắt làm nên”.

Cũng như vậy, tu dưỡng đạo đức, thực hành đạo đức cũng phải trải qua thử thách, gian nan, cả đau đớn nữa nhưng nhất định sẽ đạt được nếu có quyết tâm, có nghị lực, có động cơ đúng:

“Gạo đem vào giã bao đau đớn
Gạo giã xong rồi trắng tựa bông
Sống ở trên đời người cũng vậy
Gian nan rèn luyện ắt thành công”.

Với thanh niên, việc học là việc suốt đời:

“Đường đời là một chiếc thang không có nấc chót
Học tập là một quyển vở không có trang cuối cùng”.

Đó cũng là một cách thể hiện tư tưởng của Lênin dặn thanh niên “Học, học nữa, học mãi”. Người căn dặn thanh niên về việc học rất tỉ mỉ: Học cái gì? Học như thế nào? Học để làm gì? Học ở đâu? Người chú trọng hướng dẫn thanh niên cả về động cơ, mục đích và phương pháp, đem những điều mà Người trải nghiệm để bày kinh nghiệm cho thanh niên, học để làm việc, làm người, phục vụ Tổ quốc và nhân dân.

Học phải sáng tạo, độc lập, nắm lấy điều cốt yếu – tinh thần và phương pháp của chủ nghĩa Mác – Lênin để ứng xử với con người và công việc. Không phải học vẹt, lý thuyết suông như một con mọt sách, cũng không phải đọc dăm ba cuốn sách để đi lờ thiên hạ. Phải chú trọng thực hành trong công tác, học trong nhà trường, trong sách vở, trong thực tiễn và học nơi dân, hỏi dân. Học tri thức khoa học và rèn đạo đức nhân cách. Người còn chú trọng sửa lỗi cho

tuổi trẻ, hay ba hoa, xúc nổi, chuộng hình thức, dễ trở nên phù phiếm khoa trương, quá tự tin nên hay chủ quan, dễ tự ái, nếu không sửa sẽ trở thành một thói quen xấu càng khó sửa hơn. Việc học của thanh niên còn gắn liền với sự nêu gương cho các em nhỏ mà các anh chị phụ trách phải đề cao trách nhiệm trong việc giáo dục các em.

3. Chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về tổ chức Đoàn và phong trào thanh niên

Đoàn Thanh niên là một đoàn thể chính trị của tuổi trẻ, là lực lượng hậu bị của Đảng. Trên phương diện này, Hồ Chí Minh cũng để lại những chỉ dẫn hết sức quý báu với một cái nhìn toàn diện, thiết thực, với quan điểm đổi mới và sáng tạo. *Có thể nhấn mạnh vào mấy điều nổi bật sau đây:*

- *Tổ chức Đoàn phải đề cao tinh thần dân chủ và khoa học, phải ra sức chống quan liêu, chống hình thức, phô trương trong công tác.* Phải đi sâu đi sát quần chúng thanh niên, phải hiểu tâm lý, nhu cầu, nguyện vọng của tuổi trẻ để công tác giáo dục, tuyên truyền vận động thanh niên có hiệu quả.

- *Cán bộ Đoàn phải xung phong gương mẫu, miệng nói tay làm, mọi việc phải cụ thể, thiết thực, không rơi vào bệnh chung chung, đại khái.* Muốn vậy phải chịu khó tổng kết thực tiễn công tác, rút ra kinh nghiệm cần thiết cho phong trào thanh niên, công tác thanh niên, giáo dục thanh thiếu niên nhi đồng. Công tác đoàn thể là công tác vận động quần chúng, ta thường gọi là Dân vận, ở đây là vận động thanh niên. Phải đứng lại phải khéo, nhất là trong đấu tranh phê bình, tự phê bình. Phê bình công việc chứ không xúc phạm con người, phải có lý, có tình, thấu lý đạt tình. Đó vừa là một khoa học vừa là một nghệ thuật.

- *Tổ chức Đoàn phải chủ động, sáng tạo trong hoạt động, trong gây dựng phong trào, tập hợp lực lượng thanh niên, chú trọng phát triển Đoàn trong quần chúng thanh niên và bồi dưỡng đoàn viên ưu tú cho Đảng, kết nạp họ vào Đảng để làm tăng sinh lực của Đảng.*

- *Tổ chức Đoàn và cán bộ Đoàn các cấp phải liên hệ và phối hợp với các tổ chức, đoàn thể chính trị khác, chủ động đề xuất với Đảng những vấn đề thuộc về nội dung, phương pháp lãnh đạo của Đảng đối với thanh niên và Đoàn thanh niên.*

- *Phải đặc biệt quan tâm tới công tác giáo dục thiếu niên nhi đồng theo 5 điều Bác Hồ dạy, cải tiến tổ chức và đổi mới cách giáo dục, sao cho giữ mãi vẻ hồn nhiên cho các em, đừng để các em già trước tuổi.* Đây là nét tinh tế trong giáo dục, trong văn hóa giáo dục Hồ Chí Minh.

- Cán bộ đoàn viên thanh niên và tổ chức Đoàn phải liên hệ mật thiết với dân chúng, tôn trọng dân, thuyết phục dân, chăm lo công tác xã hội để phục vụ dân. Phải làm cho dân yêu mến, khi sắp tới dân mong, khi đi dân tiếc, chớ ln mặt “quan cách mạng” để dân khinh, dân ghét. Dân là chủ, lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết. Có dân giúp đỡ, việc khó mấy cũng xong. Không có dân giúp đỡ, xa dân thì việc dễ mấy cũng không thành.

- Cuối cùng, Người xác định công tác thanh niên là công việc hệ trọng của Cách mạng. Trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, của Nhà nước và xã hội đối với tổ chức Đoàn, đối với phong trào thanh niên. Phải giúp đỡ thiết thực đối với sự tiến bộ, trưởng thành của thanh niên. Đặc biệt, trách nhiệm của các đồng chí lão thành cách mạng, của những người đi trước phải dìu dắt, giúp đỡ thanh niên, chớ mắc vào bệnh hẹp hòi, thành kiến đối với lớp trẻ. Con hơn cha là nhà có phúc. Thế hệ sau giỏi hơn thế hệ trước thì cách mạng có phúc lớn.

Tóm lại, những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về thanh niên và tổ chức Đoàn thanh niên đã bao quát một hệ vấn đề rộng lớn, lý luận gắn liền với thực tiễn, thâm nhuần chất nhân văn cách mạng, tính thời sự và hiện đại, tinh thần đổi mới và sáng tạo. Vận dụng tư tưởng và phương pháp Hồ Chí Minh vào công tác thanh niên trong điều kiện đổi mới hiện nay nhất lu sau 30 năm đổi mới đất nước đang ở vo thời kỳ phát triển mới, có tính bước ngoặt hướng tới pht triển bền vững theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XII của Đảng cần đặc biệt coi trọng đổi mới nhận thức, đổi mới cách nhìn, cách đánh giá thanh niên, chú trọng giáo dục đạo đức cách mạng theo gương sáng Hồ Chí Minh, đẩy mạnh thực hành dân chủ, đấu tranh chống quan liêu tham nhũng, chủ động góp sức vào xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền Nhà nước, tiếp tục đổi mới chính trị và hệ thống chính trị để thúc đẩy sự nghiệp đổi mới đi tới thắng lợi./.

ĐẢNG LÃNH ĐẠO CÔNG TÁC THANH NIÊN QUA 30 NĂM ĐỔI MỚI

TS. Lâm Quốc Tuấn

**Phó Viện trưởng Viện Xây dựng Đảng
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

Trong quá trình lãnh đạo đất nước, Đảng ta luôn đề cao vai trò, vị trí của thanh niên, xác định thanh niên là lực lượng xung kích cách mạng, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là đội dự bị tin cậy của Đảng; công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc. Trước yêu cầu của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng và sự biến đổi nhanh chóng của tình hình thanh niên, đòi hỏi phải tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên nhằm chăm lo, bồi dưỡng và phát huy cao nhất vai trò, sức mạnh của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

1. Đảng lãnh đạo công tác thanh niên những năm đầu đổi mới

Đại hội toàn quốc lần thứ VI, Đảng ta đã thể hiện cách nhìn nhận mới về vai trò thanh niên trong sự nghiệp xây dựng CNXH: "*Thanh niên phải được bảo đảm việc làm khi bước vào đời và được quan tâm giáo dục về nhân cách, bản lĩnh và lý tưởng theo phương châm "sống, chiến đấu, lao động và học tập theo gương Bác Hồ vĩ đại"*. Phải có ý thức đầy đủ rằng chính thanh niên là lớp người có sứ mệnh lịch sử xây dựng thành công CNXH. Mạnh dạn giao trách nhiệm cho thanh niên và thông qua các hoạt động xã hội mà đào tạo và bồi dưỡng họ"¹. Nghị quyết đề ra nhiệm vụ củng cố và phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể quần chúng, đổi mới nội dung và phương thức hoạt động của các tổ chức quần chúng hướng mạnh về cơ sở, thu hút đông đảo nhân dân vào các phong trào cách mạng.

Ngày 27 tháng 3 năm 1990, Hội nghị BCH Trung ương Đảng lần thứ tám thông qua Nghị quyết 8B/TW về "*Đổi mới công tác quần chúng của Đảng, tăng cường mối quan hệ giữa Đảng và nhân dân*". Đây là một nghị quyết vừa có tính cơ bản, chiến lược vừa có tính cấp bách, thể hiện các quan điểm chỉ đạo đổi mới công tác quần chúng của Đảng trong thời kỳ mới, trong đó có công tác thanh niên.

Tháng 3 năm 1991, Bộ Chính trị ra Nghị quyết 25 về "*Đổi mới và tăng*

¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (1987), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI*, Nxb Sự thật, Hà Nội

cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên". Nghị quyết đã nêu lên những quan điểm cơ bản về công tác thanh niên trong sự nghiệp đổi mới:

Thứ nhất, Đảng, Nhà nước và toàn dân ta phải hết lòng bồi dưỡng, phát huy tiềm năng và vai trò chủ động của thanh niên trên mọi lĩnh vực của công cuộc đổi mới, coi đó là nhiệm vụ ưu tiên trong chiến lược con người, xây dựng môi trường xã hội thuận lợi để thanh niên phát triển nhân cách của mình và cống hiến nhiều nhất.

Thứ hai, Đoàn kết và tập hợp mọi tầng lớp thanh niên vì mục tiêu dân giàu nước mạnh, vì lợi ích thiết thực của mọi tầng lớp thanh niên theo con đường XHCN, dân chủ và công bằng xã hội, vì cuộc sống văn minh, hạnh phúc của tuổi trẻ. Các tổ chức thanh niên, thiếu niên phải đa dạng theo nghề nghiệp, sở thích và các nhu cầu khác nhau của thanh niên. Xây dựng Đoàn TNCS Hồ Chí Minh vững mạnh làm hạt nhân nòng cốt của phong trào thanh niên và làm lực lượng cho sự nghiệp cách mạng của dân tộc và của Đảng.

Thứ ba, Phối hợp chặt chẽ các tổ chức của hệ thống chính trị - xã hội, phối hợp giữa gia đình, trường học và xã hội trong công tác thanh niên. Tổ chức phong trào hành động cách mạng của thanh niên phải đi đôi với việc Nhà nước xây dựng và thực hiện các chính sách bảo đảm các quyền lợi và nghĩa vụ của tuổi trẻ. Chăm sóc, giáo dục, bồi dưỡng thanh niên, thiếu niên là trách nhiệm của các cấp uỷ Đảng, các cấp chính quyền và của toàn xã hội.

Nghị quyết chỉ rõ phải coi công tác thanh niên như một khoa học; do vậy sự lãnh đạo của Đảng từ Trung ương đến các cấp uỷ phải thoát khỏi phương thức cũ, khắc phục quan liêu mệnh lệnh, hình thức, cảm tính và duy ý chí. Nghị quyết 25 của Bộ Chính trị đã đem lại cho tổ chức Đoàn và phong trào thanh niên hướng đi mới trong các hoạt động lao động sản xuất, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc XHCN.

Những hoạt động của các phong trào thanh niên thể hiện quyết tâm của thế hệ trẻ nước ta phát huy truyền thống cách mạng các thế hệ ông cha, phấn đấu vượt qua những thử thách ngặt nghèo của quá trình chuyển đổi cơ chế để làm việc, học tập và cống hiến. Nhiều tấm gương sáng, nhiều tài năng trẻ đã xuất hiện trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Điều này được Đảng ta ghi nhận trong Nghị quyết 25 của Bộ Chính trị ngày 13/3/1991: "*Thanh niên ngày nay có trình độ học vấn cao hơn các thế hệ trước, tiếp thu nhanh cái mới, sống năng động và thực tế, ưa công bằng và dân chủ, hăng hái tham gia công cuộc đổi mới. Nhiều tấm gương đẹp của thế hệ trẻ đã nảy nở trong sản xuất kinh*

*doanh, học tập và công tác, trong khoa học kỹ thuật, văn hoá nghệ thuật*².

2. Đảng đẩy mạnh sự nghiệp đổi mới và xây dựng nguồn lực thanh niên

Ngày 12 tháng 1 năm 1993, Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam khóa VII họp và ra Nghị quyết "*Về công tác thanh niên trong thời kỳ mới*". Nghị quyết đánh giá một cách khách quan, khoa học thực trạng lực lượng và phong trào thanh niên cả về mặt mạnh và mặt yếu. Từ sự đánh giá toàn diện, sâu sắc tình hình thanh niên và công tác thanh niên, Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ tư (khóa VII) đã xác định những phương hướng lớn trong chính sách thanh niên. Nghị quyết quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí vai trò của thanh niên, về ý nghĩa trọng đại của việc xây dựng thể hệ cách mạng kế tục sự nghiệp quang vinh của Đảng, trước mắt trong sự nghiệp đổi mới đất nước.

Hội nghị xác định những phương hướng lớn trong chính sách thanh niên.

- Thực hiện chính sách đào tạo, giáo dục, bồi dưỡng và tạo điều kiện cho thanh niên phấn đấu. Mục tiêu là nhằm hình thành một thế hệ thanh niên "có lý tưởng cao đẹp, có ý thức trách nhiệm công dân, có tri thức, có sức khỏe và lao động giỏi, s ống có văn hóa và tình nghĩa, giàu lòng yêu nước và tinh thần quốc tế chân chính", phấn đấu "Hình thành một lớp thanh niên nam nữ ưu tú, vững vàng về chính trị, kiên định con đường XHCN, trở thành những nhà lãnh đạo, quản lý giỏi, những chuyên gia xuất sắc".

- Phát huy lực lượng và tiềm năng của thế hệ trẻ. Nghị quyết nhấn mạnh đến vấn đề phải tìm cách sử dụng tốt, những người đã được đào tạo và giải quyết việc làm cho những thanh niên chưa có việc làm; nhiệm vụ này được xem là vấn đề bức xúc: "Giải quyết việc làm, tăng thu nhập và cải thiện đời sống cho thanh niên là một ưu tiên hàng đầu của Đảng và Nhà nước".

Để thực hiện được vấn đề này, Nghị quyết chỉ rõ quan điểm chỉ đạo là "Khuyến khích thanh niên hăng say lập nghiệp, tự tạo việc làm và giúp nhau tạo việc làm. Nhà nước tổ chức và huy động thanh niên tham gia xây dựng các công trình, các vùng kinh tế quan trọng; đầu tư ngân sách thích đáng cho các chương trình giải quyết việc làm", Nghị quyết còn đề cập đến việc "Sửa đổi, bổ sung những quy định về quản lý lao động và cư trú để thanh niên dễ dàng tìm vi. Đẩy mạnh xuất nhập khẩu lao động. Mở rộng mạng lưới dạy nghề và giới thiệu việc làm cho thanh niên".

Đối với những tài năng trẻ - tài sản quý báu và niềm tự hào của dân tộc, của chế độ, Nghị quyết chỉ rõ: "Bồi dưỡng tài năng trẻ, giao việc cho thanh

² Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (1996), *Một số Nghị quyết của Đảng Cộng sản Việt Nam về công tác thanh niên*, tr.18.

niên, sử dụng và đề bạt cán bộ trẻ vào các vị trí xứng đáng với đức tài của họ, nâng cao tỷ lệ cán bộ trẻ trong các cơ quan lãnh đạo, quản lý ở các cấp các ngành".

Đối với một bộ phận thanh niên đang gặp khó khăn đặc biệt hoặc đang chịu nỗi bất hạnh trong cuộc đời, Nghị quyết chỉ rõ cần: "Tổ chức tốt việc phục hồi chức năng, chăm lo dạy nghề, dạy văn hóa, bố trí việc làm thích hợp cho thương binh, thanh niên, thiếu niên tàn tật".

Xây dựng tổ chức Đoàn vững mạnh và tập hợp rộng rãi các tầng lớp thanh niên. Trước mắt phải củng cố tổ chức Đoàn ở cơ sở, bồi dưỡng cán bộ Đoàn. Bằng nhiều hình thức phong phú tập hợp rộng rãi các tầng lớp thanh niên trong các tổ chức của "Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam", do Đoàn TNCS Hồ Chí Minh làm nòng cốt. Chú ý công tác thiếu niên và nhi đồng.

- Xây dựng môi trường xã hội lành mạnh. Cần giải quyết những vấn đề cấp bách nhằm lập lại kỷ cương, trật tự xã hội, xây dựng nếp sống và làm việc làm theo pháp luật. Chống văn hóa độc hại, đồi trụy, chống tham nhũng, chống buôn lậu, làm hàng giả, nạn ma túy, mại dâm, cờ bạc, các hành vi phạm tội. Để củng cố niềm tin trong thanh niên cũng như trong xã hội. Xây dựng và thực hiện các quy ước về nếp sống văn minh, xây dựng gia đình văn hóa, tăng cường trách nhiệm của gia đình trong việc giáo dục, chăm sóc thanh thiếu niên.

Để thực hiện các chính sách có tính chiến lược trên, Nghị quyết xác định:

- Đảng lãnh đạo hệ thống chính trị thực hiện nhiệm vụ công tác thanh niên. Để hiện thực hóa chính sách thanh niên, các cấp ủy từ Trung ương đến cơ sở có chương trình công tác thanh niên trong nhiệm kỳ, lãnh đạo các cơ quan Nhà nước xây dựng các văn bản pháp quy và kế hoạch công tác thanh niên. Tổ chức Đảng phải thường xuyên chăm lo củng cố tổ chức Đoàn, xây dựng mặt trận thanh niên đầy mạnh hành động cách mạng. Mỗi đảng viên phải là người lãnh đạo, là tấm gương và là người bạn của thanh niên. Quan tâm phát triển Đảng trong thanh niên.

- Nhà nước thực hiện công tác thanh niên một cách có hệ thống và đồng bộ. Xây dựng luật pháp có liên quan đến công tác thanh niên, có chính sách cụ thể về tổ chức việc làm, đời sống, giáo dục, chăm sóc sức khỏe tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển lành mạnh của thế hệ trẻ, xây dựng quy chế phối hợp giữa chính quyền với tổ chức của thanh niên. Cơ quan Nhà nước ở các cấp phải có kế hoạch ngân sách, có phương thức huy động sức của thanh niên và sự đóng góp của nhân dân để xây dựng cơ sở vật chất cho công tác thanh niên. Nhà nước cần sớm đầu tư cho việc nghiên cứu, đào tạo và bồi dưỡng cán bộ thanh niên. Cần lập cơ quan phụ trách công tác thanh niên của Chính phủ.

- Các đoàn thể và tổ chức xã hội, các lực lượng vũ trang có chương trình công tác thanh niên. Đoàn TNCS Hồ Chí Minh cần chủ động xây dựng quy chế phối hợp hành động giữa Đoàn với các tổ chức thanh niên, các tổ chức Nhà nước và xã hội, tạo được một sức mạnh chung chăm sóc và phát huy vai trò của thế hệ trẻ.

Nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ tư về công tác thanh niên trong thời kỳ mới là sự thể hiện sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò thanh niên và phát huy vai trò thanh niên trong cách mạng. Đảng đặt niềm tin sâu sắc vào thanh niên và đặt rất cao vị trí công tác thanh niên trong sự nghiệp đổi mới. Đảng chủ trương phát huy lực lượng và tiềm năng to lớn của thanh niên, tạo điều kiện và môi trường thuận lợi để họ thực hiện sứ mệnh lịch sử của tuổi trẻ đi đầu và đưa đất nước tiến lên. Nghị quyết là một văn kiện quan trọng có ý nghĩa to lớn, mở ra một thời kỳ phát triển mới cho công tác Đoàn và phong trào thanh niên nước ta.

3. Từ Luật thanh niên 2005 đến Nghị quyết Trung ương 7 (khóa X), quá trình hoàn thiện nội dung và phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên

Luật Thanh niên được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khoá XI, kỳ họp thứ 8 thông qua ngày 29 tháng 11 năm 2005 và có hiệu lực thi hành từ ngày 01 tháng 7 năm 2006. Luật bao gồm 6 chương, 36 điều là kết quả của quá trình thể chế hoá nghị quyết lãnh đạo của Đảng về công tác thanh niên nhằm triển khai trên thực tế những chính sách cụ thể về thanh niên như quyền lợi, nghĩa vụ của thanh niên trong học tập, lao động, bảo vệ tổ quốc..., trách nhiệm của Nhà nước, gia đình và xã hội đối với thanh niên.

- Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008 của Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khoá X về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá.

Nghị quyết tiếp tục khẳng định: Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, một trong những nhân tố quan trọng quyết định tương lai, vận mệnh dân tộc; là lực lượng chủ yếu trên nhiều lĩnh vực, đảm nhiệm những công việc đòi hỏi hy sinh, gian khổ, sức khỏe và sáng tạo. Nghị quyết đã đánh giá về tình hình thanh niên và công tác thanh niên sau 20 năm đổi mới, nhất là sau 15 năm thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa VII) cả những yếu tố tích cực, thành công cũng như những tiêu cực, hạn chế, khuyết điểm. Từ đó, Nghị quyết nêu ra 5 quan điểm chỉ đạo; mục tiêu chung và mục tiêu cụ thể trong những năm trước mắt, trọng tâm đến năm 2010 và 9 nhiệm vụ và giải pháp cơ bản, toàn diện nhằm phát huy cao nhất vai trò của thanh niên

trong sự nghiệp cách mạng.

4. Xác định nội dung và một số giải pháp tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên hiện nay.

4.1. Nội dung Đảng lãnh đạo công tác thanh niên hiện nay

Đảng lãnh đạo công tác thanh niên là một toàn bộ hoạt động của Đảng đề ra các chủ trương, nghị quyết về công tác thanh niên, cụ thể hóa, tổ chức thực hiện và kiểm tra, giám sát toàn bộ hoạt động đó, nhằm xây dựng và phát huy mạnh mẽ vai trò của thanh niên trong sự nghiệp đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh. Vấn đề quan trọng hiện nay là phải xác định rõ nội dung và một số giải pháp chủ yếu để tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luận bàn về sự lãnh đạo đã có những chỉ dẫn quan trọng làm cơ sở phương pháp luận xác định nội dung lãnh đạo của Đảng đối với các lĩnh vực đời sống của xã hội và các tổ chức trong hệ thống chính trị - xã hội. Trong tác phẩm “*Sửa đổi lối làm việc*”, khi bàn về lãnh đạo, Hồ Chí Minh viết: Lãnh đạo đúng nghĩa là phải quyết định mọi vấn đề một cách cho đúng đắn; phải tổ chức sự thi hành cho đúng; phải tổ chức sự kiểm soát³. Đây là những công việc chủ yếu Đảng phải làm để hoàn thành chức năng, nhiệm vụ lãnh đạo của mình, cũng là những nội dung lãnh đạo của Đảng. Nội dung đó gồm: ra quyết định, tổ chức thực hiện quyết định và tiến hành kiểm tra, giám sát. Thứ tự tiến hành từng việc trong quá trình lãnh đạo được Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu ra chính là quy trình lãnh đạo của Đảng.

Nội dung lãnh đạo công tác thanh niên của Đảng, hiện nay có thể xác định như sau:

- Đảng xây dựng chủ trương, nghị quyết về lãnh đạo công tác thanh niên, gồm: quan điểm chỉ đạo; mục tiêu (mục tiêu chung, mục tiêu cụ thể cho những năm trước mắt); nhiệm vụ và những giải pháp lớn; lãnh đạo Quốc hội sửa đổi, bổ sung Luật Thanh niên và các luật liên quan đến thanh niên và ban hành các luật mới liên quan đến thanh niên như Luật Việc làm...

- Đảng lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh nghiên cứu, tổng kết thực tiễn phát triển lý luận về vị trí, vai trò của thanh niên, về công tác thanh niên, phát huy vai trò của thanh niên trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, mở cửa, hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay. Đấu tranh kiên quyết, có hiệu quả với các luận điểm sai trái, phản động và các hoạt động của các thế lực

³ Hồ Chí Minh, *Toàn tập, tập 5*, Nxb CTQG, Hà nội 1995, tr.285

thù địch, hòng mua chuộc, lôi kéo, giành giật thanh niên với Đảng.

- Đảng đề ra chủ trương, giải pháp tăng cường giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng, lối sống lành mạnh, nâng cao vai trò, trách nhiệm của thanh niên và việc tích cực cống hiến cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

- Đảng lãnh đạo, chỉ đạo việc học tập, quán triệt các quan điểm, chủ trương, nghị quyết của Đảng về thanh niên, về Đảng lãnh đạo công tác thanh niên; quán triệt các luật pháp, chương trình, kế hoạch về thanh niên của Nhà nước trong các tổ chức đảng, đảng viên, các tổ chức trong hệ thống chính trị và toàn dân; lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục trong toàn xã hội về tuyên thống, sự cống hiến to lớn của thanh niên nước ta trong sự nghiệp cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng; về vai trò, trách nhiệm to lớn, vinh dự lớn lao của thanh niên trong công cuộc đổi mới hiện nay. Trên cơ sở đó, nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các tổ chức đảng, đảng viên, các tổ chức trong hệ thống chính trị và toàn xã hội đối với công tác thanh niên.

- Đảng lãnh đạo các cơ quan nhà nước cụ thể hoá, thể chế hoá các chủ trương, nghị quyết của Đảng về thanh niên, công tác thanh niên; về sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên; xây dựng các chương trình, kế hoạch, chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam...

- Đảng lãnh đạo các cơ quan nhà nước thực hiện tốt chức năng quản lý nhà nước về công tác thanh niên; củng cố, kiện toàn, nâng cao chất lượng hoạt động của các cơ quan nhà nước về thanh niên, như: Ủy ban Quốc gia về thanh niên Việt Nam; xây dựng và đưa vào hoạt động Hội đồng công tác thanh niên ở các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; tăng cường vai trò của chính quyền địa phương trong thực hiện chức năng quản lý nhà nước về công tác thanh niên...

- Đảng lãnh đạo đẩy mạnh và nâng cao chất lượng đào tạo về trình độ và nghề nghiệp, tạo việc làm ổn định, cải thiện, nâng cao đời sống cho thanh niên; lãnh đạo xây dựng môi trường xã hội lành mạnh, tạo điều kiện thuận lợi cho thanh niên phát triển toàn diện, cống hiến và trưởng thành.

- Đặc biệt coi trọng lãnh đạo xây dựng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh, thực là nòng cốt trong công tác thanh niên; xây dựng các điển hình tiên tiến trong thanh niên và các tổ chức đoàn, sơ kết, tổng kết rút ra những kinh nghiệm và nhân ra diện rộng; coi trọng lãnh đạo chống lại có hiệu quả các tiêu cực trong thanh niên, từng bước ngăn chặn và loại trừ các tệ nạn xã hội trong thanh niên.

- Đảng lãnh đạo phát huy vai trò, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội, các tổ chức khác trong xã hội và toàn dân trong công tác thanh niên; phát huy vai trò và tạo điều kiện thuận lợi để Mặt trận, các đoàn thể chính trị - xã hội, nhất là Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thực hiện chức năng giám sát, phản biện xã hội đối với sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước và hoạt động của cán bộ, công chức về công tác thanh niên. Đảng lãnh đạo sự phối hợp các tổ chức này trong công tác thanh niên.

- Đảng lãnh đạo công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ làm công tác dân vận, cán bộ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh có đức, tài, có uy tín và kinh nghiệm công tác thanh niên đáp ứng yêu cầu tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên trong điều kiện hiện nay; coi trọng việc trọng dụng tài năng trẻ, bố trí, sử dụng cán bộ trong độ tuổi thanh niên trên tất cả các lĩnh vực đời sống xã hội.

- Đảng kiểm tra, giám sát các tổ chức đảng, đảng viên về lãnh đạo, tổ chức thực hiện nhiệm vụ công tác thanh niên và lãnh đạo các cơ quan chức năng trong các tổ chức của hệ thống chính trị tiến hành kiểm tra, thanh tra, kiểm soát hoạt động của các tổ chức đó về công tác thanh niên.

Nội dung lãnh đạo công tác thanh niên của Đảng phải gắn chặt với phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên, được hiểu là hệ thống các hình thức, phương pháp, cách thức, quy trình, quy chế, quy định, lề lối làm việc, tác phong công tác mà Đảng sử dụng để tác động vào các tổ chức đảng, đảng viên, các tổ chức trong hệ thống chính trị, các tổ chức xã hội, xã hội - nghề nghiệp và các tổ chức khác, nhất là các tổ chức trong hệ thống chính trị, nhằm thực hiện thắng lợi nội dung lãnh đạo công tác thanh niên của Đảng⁴.

Phương thức và nội dung lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên quan hệ mật thiết với nhau. Trong quá trình lãnh đạo công tác thanh niên Đảng cần điều chỉnh, bổ sung nội dung lãnh đạo, trên cơ sở đó, điều chỉnh phương thức lãnh đạo cho phù hợp. Vì vậy, để lãnh đạo công tác thanh niên đạt hiệu quả, nhất là lãnh đạo thực hiện thắng lợi Nghị quyết Trung ương bảy, khoá X về *tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá*⁵ cần nhận thức sâu sắc những điều này.

⁴ Lâm Quốc Tuấn – Phạm Tất Thắng, *Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo công tác thanh niên trong giai đoạn hiện nay*, Nxb CTQG, Hà nội 2011

⁵ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy, Ban Chấp hành Trung ương khoá X*, Nxb CTQG, Hà nội 2008

4.2. Một số giải pháp chủ yếu tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên trong giai đoạn hiện nay

- Nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các tổ chức đảng đối với thanh niên và lãnh đạo công tác thanh niên trong thời kỳ mới

Vấn đề quan trọng hiện nay là các cấp uỷ đảng, cán bộ, đảng viên cần quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng về công tác vận động thanh niên trong tình hình mới. Mỗi cấp uỷ đảng, cán bộ, đảng viên phải nhận thức rõ ràng, tăng cường sự lãnh đạo của các tổ chức cơ sở đảng là yếu tố quyết định thắng lợi của công tác vận động thanh niên nói chung, công tác lãnh đạo Đoàn thanh niên nói riêng. Thực tiễn cho thấy rằng, ở đâu các tổ chức cơ sở đảng nhận thức đúng đắn về vị trí, vai trò của thanh niên và Đoàn thanh niên thì ở đó có sự quan tâm, chỉ đạo thường xuyên, công tác Đoàn và phong trào thanh niên hoạt động có hiệu quả. Bởi lẽ, phong trào thanh niên luôn gắn liền với sự lãnh đạo của Đảng, qua đó thanh niên phấn đấu, rèn luyện và trưởng thành.

- Tăng cường công tác giáo dục thanh niên toàn diện để hình thành thế hệ thanh niên có bản lĩnh, trí tuệ và phẩm chất tốt đẹp

Giáo dục, phát triển lý tưởng chính trị cho thanh niên là một giải pháp, vừa là một trong những nhiệm vụ chính trị quan trọng của Đảng. Trong thời gian tới Đảng cần đầu tư hơn nữa công tác nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn về thanh niên và công tác thanh niên trong tình hình mới; dự báo xu hướng phát triển, nhận thức thái độ của thanh niên để có luận cứ khoa học, thực tiễn, kịp thời đề ra các chủ trương, chính sách giáo dục, bồi dưỡng thanh niên trở thành lực lượng to lớn, xung kích trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Muốn thanh niên làm tốt trọng trách của mình cần phải xây dựng cho được một xã hội học tập, tạo cho thanh niên môi trường và điều kiện để học tập suốt đời. Lấy việc phát triển giáo dục và khoa học công nghệ làm tiền đề, làm nền tảng để bồi dưỡng giáo dục thế hệ trẻ. Bằng những cơ chế thiết thực và cụ thể phải tạo ra những bước chuyển tích cực, phấn đấu để trong một khoảng thời gian nhất định đào tạo cho đất nước nhiều nhà doanh nghiệp, nhiều nhà khoa học giỏi, cán bộ quản lý năng động sáng tạo, cán bộ chính trị, quân sự, ngoại giao có năng lực, giỏi về chuyên môn, vững vàng về bản lĩnh, đủ sức làm chỗ dựa tin cậy và là lực lượng hậu bị vững chắc phục vụ sự nghiệp phát triển kinh tế, giữ vững ổn định chính trị, củng cố an ninh quốc phòng, xây dựng và chỉnh đốn Đảng, xây dựng nhà nước pháp quyền.

- Đổi mới nội dung và phương thức lãnh đạo của tổ chức đảng đối với Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh

Đảm bảo sự lãnh đạo chặt chẽ và thường xuyên của Đảng đối với Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh với tinh thần khách quan, khoa học. Cùng với việc đảm bảo nguyên tắc tính đảng trong quá trình lãnh đạo Đoàn thanh niên, các cấp uỷ Đảng còn phải chú ý đến tính quần chúng trong quá trình lãnh đạo công tác thanh niên. Đảng lãnh đạo trực tiếp, toàn diện trên cơ sở tôn trọng tính độc lập, sáng tạo của các tổ chức thanh niên. Cần xác định mối quan hệ bằng quy chế, lề lối làm việc giữa các tổ chức Đảng với các tổ chức Đoàn thanh niên. Nguyên tắc trong lãnh đạo của Đảng đối với Đoàn thanh niên là: không buông lỏng lãnh đạo, đồng thời không bao biện làm thay (thực tiễn ở cơ sở cho thấy hiện nay không ít tình trạng áp đặt, cầm tay chỉ việc của các cấp uỷ Đảng đối với Đoàn thanh niên).

- Trọng dụng tài năng trẻ, tạo bước chuyển có tính đột phá trong bố trí và sử dụng cán bộ trẻ trên tất cả các lĩnh vực

Công tác quy hoạch cán bộ Đoàn phải được đặt trong công tác quy hoạch cán bộ của các cấp uỷ Đảng, định kỳ rà soát bổ sung quy hoạch để xây dựng kế hoạch đào tạo bồi dưỡng nhằm đảm bảo chức danh cán bộ khi bổ nhiệm, đề bạt.

Tạo cơ chế chính sách công bằng, thuận lợi để mọi tài năng trẻ đều được tham gia phát triển đất nước; bố trí cán bộ trẻ có tài năng đảm nhận các nhiệm vụ quan trọng, phù hợp trong hệ thống chính trị, nâng cao tỉ lệ cán bộ trẻ trong các cơ quan lãnh đạo, quản lý các cấp, các ngành. Tạo bước đột phá trong việc bố trí, sử dụng cán bộ trẻ cán bộ trong độ tuổi thanh niên ở tất cả các cấp, coi đây là một nội dung quan trọng về công tác cán bộ của Đảng để lựa chọn cán bộ lãnh đạo cho tương lai. Xây dựng chương trình đào tạo thích hợp để hình thành đội ngũ tài năng trẻ trên mọi lĩnh vực, đáp ứng sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá.

- Xây dựng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh và chú trọng công tác phát triển đảng viên trong thanh niên

Xây dựng Đoàn cần bắt đầu từ nền tảng chính trị của Đảng, là xây dựng Đảng trước một bước. Trong điều kiện hiện nay, hoạt động của Đoàn phải thực sự có sức cạnh tranh cả về nội dung lẫn hình thức mới thu hút được thanh niên và đạt hiệu quả giáo dục mong muốn. Nội dung và phương thức hoạt động của Đoàn phải bắt nhịp và đón đầu được sự phát triển về trình độ văn hoá, sự đa dạng của nhu cầu, sở thích của các đối tượng thanh niên. Vì vậy, công tác Đoàn ngày nay càng phải thực sự là một khoa học, một nghệ thuật.

Đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Đoàn thanh niên là nhằm xây dựng Đoàn thực sự vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ

chức, thu hẹp nhanh các cơ sở đoàn yếu kém, bồi dưỡng, rèn luyện, khơi dậy và phát huy tính xung kích của tuổi trẻ, xây dựng các điển hình thanh niên tiên tiến, chăm lo lợi ích chính đáng của thanh niên; phát hiện, lựa chọn đoàn viên ưu tú để bồi dưỡng tạo nguồn kết nạp đảng viên và đào tạo cán bộ trẻ.

Đảng cần chú ý đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ Đoàn, ban hành quy chế cán bộ đoàn, xác định rõ trách nhiệm các cấp uỷ đảng trong phát hiện, đào tạo, bồi dưỡng, bố trí, luân chuyển cán bộ Đoàn.

- Đảng lãnh đạo Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị-xã hội tăng cường phối hợp làm tốt công tác thanh niên

Cần cụ thể hóa trách nhiệm của chính quyền từng cấp trong thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng về thanh niên và công tác thanh niên sau mỗi nghị quyết, chỉ thị của Đảng. Tuy Đoàn TNCS Hồ Chí Minh là tổ chức nòng cốt tham mưu xây dựng pháp luật và các thể chế liên quan đến thanh niên và công tác thanh niên nhưng nếu không có sự phối hợp theo chức năng, nhiệm vụ của các bộ, ngành có liên quan thì việc xây dựng và thực hiện pháp luật, chính sách, chiến lược, chương trình hành động về thanh niên và công tác thanh niên không thể đúng tiến độ, có chất lượng, hiệu quả.

Cần phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị-xã hội trong công tác thanh niên. Mỗi đoàn thể phải có chương trình hành động cụ thể về công tác thanh niên, quy chế phối hợp hoạt động với Đoàn và các tổ chức thanh niên; phân công cán bộ làm công tác thanh niên; vận động đoàn viên, hội viên thuộc đoàn thể mình tham gia tập hợp, giáo dục thanh thiếu niên; tham gia kiểm tra, giám sát việc thực hiện các chính sách liên quan đến thanh niên và công tác thanh niên.

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG VÀ HIỆU QUẢ CÔNG TÁC THANH VẬN CỦA ĐẢNG TRONG THỜI KỲ MỚI

TS. Nguyễn Văn Hùng
Phó Trưởng Ban Dân vận Trung ương

Tư tưởng chiến lược xuyên suốt trong 85 năm qua của Đảng và của Bác Hồ là thức tỉnh thanh niên để thức tỉnh cả dân tộc; xây dựng tổ chức thanh niên để từ đó xây dựng Đảng, đoàn kết thanh niên để giáo dục, đào tạo giúp thanh niên cống hiến, trưởng thành. Nhiệm vụ hàng đầu của công tác thanh vận là đoàn kết, tập hợp họ lại thành đội ngũ chiến sỹ cách mạng kiên cường như Bác Hồ kính yêu đã căn dặn. Chưa đoàn kết, tập hợp được thanh niên, chưa thể nói đến giáo dục, cổ vũ thanh niên hành động cách mạng. Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, từ thế hệ này sang thế hệ khác, hơn thế, cách mạng là cuộc tập hợp rộng lớn những lực lượng thanh niên đang lớn lên, đây là tất yếu khách quan, là điều kiện quyết định con đường đi tới thắng lợi của Đảng cộng sản. Đảng ta chỉ rõ *“Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, quyết định sự thành bại của cách mạng”*.

Đoàn kết và tập hợp thanh niên là việc làm cần thiết nhằm quán triệt tư tưởng lấy dân làm gốc. Để thực hiện được các nhiệm vụ cách mạng cần có lực lượng quần chúng đông đảo đủ sức giải quyết những khó khăn, thử thách, giành thắng lợi quyết định, trong đó thanh niên là một lực lượng quan trọng. Trải qua các thời kỳ đấu tranh cách mạng, bí mật cũng như công khai, chiến đấu cũng như xây dựng, Đảng ta luôn cho rằng để giành và giữ thanh niên không còn con đường nào khác là phải đoàn kết, tập hợp thanh niên, đưa họ đứng hẳn về phía cách mạng coi đó là nhiệm vụ quan trọng của công tác thanh vận. Nếu như trước kia, trong những thời điểm đối mặt với kẻ thù xâm lược, vấn đề giành và giữ thanh niên nhiều khi trở thành mặt trận nóng bỏng. Trong bối cảnh đó, việc tập hợp thanh niên không chỉ dựa vào quần chúng, mà còn phải tập hợp họ lại thành những đơn vị vũ trang, tiểu đội, trung đội thanh niên để từ đó bảo vệ những giá trị tinh thần, niềm tin, lý tưởng. Trong tình hình hiện nay, khi sự hội nhập quốc tế sâu rộng đã tác động mạnh mẽ đến thanh niên, phong trào thanh niên, ranh giới giữa đối tượng và đối tác đôi khi không rõ ràng; các lực lượng thù địch với chúng ta luôn tìm mọi sơ hở, mặt tiêu cực, bông bột của thanh niên để tác động nhằm thực hiện âm mưu giành giật thanh niên, lợi dụng họ để chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng. Do đó, công tác thanh vận là một bộ phận đặc biệt quan trọng trong công tác dân vận của Đảng vừa có tính chiến lược của cách mạng, vừa có

tầm quan trọng cả trước mắt và lâu dài. Đảng ta xác định: *“công tác thanh vận là toàn bộ công tác tổ chức, giáo dục, rèn luyện thanh niên của Đảng nhằm đưa thanh niên vào những hành động cách mạng, phát huy đội ngũ này thành lực lượng xung kích sáng tạo, đội dự bị tin cậy của Đảng, kế thừa trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng của Đảng, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng và văn minh”*⁶

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm chỉ đạo của Đảng ta về công tác thanh vận

Hồ Chí Minh nhiều lần nhấn mạnh rằng thanh niên tiêu biểu cho sự phát triển tương lai của đất nước, *“Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà”*. Trong thư gửi thanh niên và nhi đồng toàn quốc nhân dịp Tết nguyên đán năm 1946, Người viết: *“Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội.”*

Hồ Chí Minh khẳng định vai trò, vị trí, khả năng cách mạng to lớn của thanh niên đối với sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng xã hội mới.

Có thể nêu tư tưởng xuyên suốt của Hồ Chí Minh về vai trò, vị trí lịch sử của thanh niên như sau: Thanh niên là người chủ hiện tại và tương lai của đất nước. *“Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh, một phần lớn là do các thanh niên”*. Theo Hồ Chí Minh, thanh niên là một bộ phận quan trọng trong cộng đồng dân tộc. Họ là người chủ hiện tại của đất nước không chỉ vì họ chiếm khoảng một phần ba dân số, mà chủ yếu vì thanh niên là bộ phận trẻ, khỏe, dám nghĩ, dám làm, năng động, sáng tạo, giàu ý chí, nghị lực và ước mơ; vì *“Thanh niên là những đội quân xung kích trên các mặt trận.”*

Hồ Chí Minh coi *“Thanh niên là người tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách, dìu dắt thế hệ thanh niên tương lai”*, *“Thanh niên là người xung phong trong công cuộc phát triển kinh tế, văn hóa”*, *“Thanh niên là lực lượng cơ bản trong bộ đội, công an và dân quân tự vệ”*. Và trong mọi công việc, thanh niên là lực lượng có khả năng thực hiện khẩu hiệu: *“Đâu Đảng cần thì thanh niên có, việc gì khó thì thanh niên làm.”* Người tổng kết: *“Thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ; Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Vì vậy thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc”*.

Cùng với sự phát triển của đất nước, thanh niên ngày nay có trình độ học vấn cao hơn, điều kiện tiếp cận thông tin nhiều hơn, tích cực, chủ động hơn trong hội nhập quốc tế; đã có ngày càng nhiều những thanh niên ưu tú đóng góp

⁶ Đảng Cộng sản Việt Nam với công tác vận động thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh CNH-HĐH đất nước, Nxb CTQG – H. 2000, tr.13.

xuất sắc trên mọi lĩnh vực. Dân số thanh niên nước ta tính đến năm 2014 là 25.078.764 người chiếm 27,7% dân số cả nước, chiếm 35,5% lực lượng lao động cả nước. Tuy nhiên, ảnh hưởng mặt trái của cơ chế thị trường, vẫn còn một bộ phận thanh niên có biểu hiện mờ nhạt về lý tưởng, dễ dao động về lập trường chính trị, lệch lạc về giá trị đạo đức, sống thực dụng, ích kỷ, thiếu trách nhiệm, mắc vào tệ nạn xã hội. Trình độ học vấn, chuyên môn, nghề nghiệp của thanh niên tuy được nâng lên nhưng chưa đáp ứng được sự phát triển. Hơn nữa, sự chênh lệch về mức sống giữa các vùng miền, tình trạng thất nghiệp, tiêu cực và tệ nạn xã hội còn diễn biến phức tạp, tác động xấu đến sự phát triển của thanh niên. Trước tình hình đó, Đảng ta tiếp tục khẳng định, thanh niên và công tác thanh niên có vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự phát triển của đất nước:

Thứ nhất, thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Thanh niên được đặt ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người. Chăm lo, phát triển, thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển vững bền của đất nước.

Thứ hai, Nhà nước quản lý thanh niên và công tác thanh niên; thể chế hoá đường lối, chủ trương của Đảng về thanh niên và công tác thanh niên thành pháp luật chính sách, chiến lược, chương trình hành động và cụ thể hoá trong các chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh hàng năm của các cấp, các ngành.

Thứ ba, sự nỗ lực học tập, rèn luyện và phấn đấu không ngừng của thanh niên theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh là yếu tố quan trọng để xây dựng thế hệ thanh niên thời kỳ mới. Mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên là nội dung quan trọng của công tác Đoàn để giáo dục, bồi dưỡng, động viên và phát huy vai trò thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thứ tư, chăm lo, bồi dưỡng, giáo dục thanh niên thành lớp người “vừa hồng vừa chuyên” theo tư tưởng Hồ Chí Minh là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị dưới sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quan trọng của Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, gia đình, nhà trường và xã hội.

Thứ năm, Đảng lãnh đạo công tác thanh niên và trực tiếp lãnh đạo Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh. Xây dựng Đoàn vững mạnh là nội dung quan trọng trong công tác xây dựng Đảng, là xây dựng Đảng trước một bước. Đảng đề ra đường lối, chủ trương định hướng cho thanh niên hành động, xác định các

chuẩn mực cho thanh niên phấn đấu; xây dựng các tấm gương điển hình tiêu biểu cho thanh niên học tập và noi theo.

2. Những yêu cầu đặt ra đối với công tác thanh vận trong thời kỳ mới

Đại hội lần thứ XII của Đảng đã đề ra phương hướng, nhiệm vụ của cách mạng nước ta trong 5 năm tới là : "Tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh; phát huy sức mạnh toàn dân tộc, dân chủ xã hội chủ nghĩa; đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới; bảo vệ vững chắc Tổ quốc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định; phấn đấu sớm đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại". Đối với thế hệ trẻ, Đảng ta xác định, cần làm tốt công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, truyền thống, lý tưởng, đạo đức và lối sống văn hóa, tạo điều kiện học tập, lao động, giải trí, phát triển toàn diện thể lực, trí tuệ cho thế hệ trẻ. Khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão lớn, xung kích sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại. Hình thành lớp thanh niên ưu tú trên mọi lĩnh vực, kế tục trung thành, xuất sắc sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc. Trước tình hình mới của đất nước đặt ra yêu cầu đối với công tác thanh vận, đó là:

- Cần nhận thức đầy đủ và sâu sắc hơn nữa vai trò, vị trí của thanh niên và Đoàn Thanh niên trong thời kỳ mới. Hiện nay, trong bối cảnh đất nước đang tiến hành công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá và hội nhập quốc tế, có biết bao nhiêu cơ hội và cũng đan xen không ít những khó khăn, thách thức, thanh niên vẫn là lực lượng xã hội to lớn, có tiềm năng hùng hậu. Thế hệ thanh niên ngày nay được kế thừa tinh hoa truyền thống của dân tộc và những thành quả của cách mạng, mở rộng giao lưu quốc tế; họ có mặt mạnh cơ bản là trình độ học vấn cao hơn trước, nhạy cảm với thời cuộc, giàu lòng yêu nước, có khát vọng đưa đất nước vượt qua nghèo nàn, lạc hậu, thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Thanh niên và công tác thanh niên càng có vai trò, vị trí đặc biệt quan trọng và to lớn. Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước có hội nhập và sánh vai được với cộng đồng thế giới hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không, phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên và phụ thuộc vào việc bồi dưỡng, rèn luyện, đào tạo các thế hệ trẻ. Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng. Vấn đề thanh niên và công tác thanh niên luôn được Đảng và Nhà nước hết sức coi trọng, đặt niềm tin sâu sắc vào lực lượng thanh niên và tổ chức đoàn. Song bản thân thanh niên và tổ chức Đoàn cũng cần nhận thức sâu sắc hơn nữa vị trí, vai trò và sứ mệnh của mình, nâng cao ý thức trách nhiệm, không ngừng nỗ lực, phấn đấu học tập, tu dưỡng, rèn luyện nâng cao trình độ tri thức, đạo đức

cách mạng để thực hiện được sứ mệnh lịch sử, đi đầu trong cuộc đấu tranh chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, đáp ứng yêu cầu cách mạng trong tình hình mới, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

- *Coi trọng và làm tốt hơn nữa công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức lối sống, văn hóa cho thanh niên.* Nền kinh tế nước ta đạt được nhiều thành tựu to lớn sau 30 năm đổi mới, song còn có những khó khăn, bất cập và những mặt trái của kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế tác động đến tư tưởng, phong cách, lối sống của thanh niên. Các thế lực thù địch gia tăng các hoạt động chống phá Đảng và Nhà nước ta bằng nhiều hình thức tinh vi, xảo quyệt nhằm làm cho nội bộ ta "tự diễn biến", "tự chuyên hoá" và lôi kéo một bộ phận thanh niên xa rời chủ nghĩa yêu nước, xem nhẹ truyền thống cách mạng, ít quan tâm sinh hoạt chính trị, sa vào lối sống thực dụng, ích kỷ cá nhân. Một bộ phận thanh niên có xu hướng coi thường giá trị nhân văn, kỷ cương, đạo lý, mắc tệ nạn xã hội. Không ít thanh niên mang tâm lý hưởng thụ, ỷ lại sự bao cấp của gia đình và xã hội; dao động, thụ động, không chịu học tập, rèn luyện nâng cao trình độ nhận thức về chính trị, chuyên môn, nghiệp vụ. Do đó, Đoàn cần đặc biệt coi trọng và làm tốt hơn nữa công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức, lối sống đối với đoàn viên, thanh niên. Đây vừa là yêu cầu, nhiệm vụ cấp bách, vừa mang tính chiến lược lâu dài và là thước đo hiệu quả hoạt động của Đoàn và phong trào thanh niên. Đoàn cần giúp Đảng tập hợp, đoàn kết, giáo dục, đào tạo thanh niên, xây dựng một thế hệ thanh niên có đủ bản lĩnh chính trị, trình độ trí tuệ, sức sáng tạo để kế tục trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng và dân tộc. Tiến hành giáo dục thanh niên bằng nhiều hình thức phong phú, sinh động, hấp dẫn, thông qua những việc làm thiết thực; kết hợp với việc giáo dục của nhà trường, gia đình, xã hội và phù hợp với từng đối tượng. Các tổ chức đoàn cần chủ động nắm bắt và dự báo tình hình tư tưởng thanh niên. Đổi mới nội dung và phương thức giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước; tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, truyền thống văn hoá, lịch sử của Đảng và dân tộc cho thanh niên. Coi trọng giáo dục đoàn viên, thanh niên qua hoạt động thực tiễn và các phong trào thi đua yêu nước. Đẩy mạnh hơn nữa việc học tập và làm theo lời Bác; xây dựng và thực hiện tốt chuẩn mực đạo đức, định hướng giá trị nhân cách, làm cho thanh niên hiểu, có khả năng tự đề kháng và tích cực đấu tranh với âm mưu "diễn biến hoà bình" của các thế lực thù địch. Bản thân mỗi đoàn viên, thanh niên cần phải ra sức học tập, tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu vươn lên để đảm đương trọng trách công việc trong thời kỳ mới với hoài bão lớn, bản lĩnh và trí tuệ sáng tạo để xây dựng đất nước ta giàu đẹp.

- ***Đẩy mạnh các phong trào hành động cách mạng, phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ.*** Đoàn cần có nhiều hình thức và biện pháp thích hợp để phát huy vai trò xung kích, sáng tạo, tinh thần tình nguyện *tôi yêu tổ quốc tôi*'' khơi dậy tiềm năng to lớn của các tầng lớp thanh niên, động viên thanh niên đi đầu thực hiện sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, hoàn thành xuất sắc các nhiệm vụ chính trị, chuyên môn ở từng địa phương, đơn vị. Các hoạt động của Đoàn cần xuất phát từ các nhiệm vụ chính trị chung của đất nước, nhất là trong phát triển kinh tế xã hội, giữ vững ổn định chính trị, xây dựng và chỉnh đốn Đảng, xây dựng Nhà nước, củng cố quốc phòng, an ninh. Đoàn cần có nhiều hình thức hoạt động phong phú, đa dạng, phù hợp với tuổi trẻ, lôi cuốn thanh niên tham gia tích cực các phong trào cách mạng, nhất là trên các lĩnh vực, các địa bàn có nhiều gian khổ, khó khăn, thể hiện rõ vai trò xung kích theo tinh thần "đâu cần thanh niên có, việc gì khó thanh niên làm". Đồng thời, qua các phong trào hành động cách mạng của Đoàn, tạo ra được môi trường lành mạnh để thanh niên tự rèn luyện, tìm được lẽ sống cao đẹp cho mình. Phải thường xuyên quan tâm, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của đoàn viên, thanh niên; làm tốt cả "bồi dưỡng" và "phát huy" thanh niên để hoạt động của Đoàn trở nên thiết thực, động viên được đông đảo các tầng lớp thanh niên tham gia. Đặc biệt quan tâm phát triển nguồn nhân lực trẻ, nhất là nguồn nhân lực có chất lượng cao; định hướng cho thanh niên học tập, phấn đấu, rèn luyện mọi mặt, vươn lên làm chủ khoa học và công nghệ tiên tiến, phương pháp quản lý hiện đại. Đoàn phải là cầu nối quan trọng giữa thanh niên với Đảng và Nhà nước, thúc đẩy thực hiện các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, tạo điều kiện để thanh niên hoạt động trong một môi trường chính trị, xã hội lành mạnh.

- ***Chăm lo củng cố xây dựng tổ chức Đoàn vững mạnh, đủ sức đảm nhận vai trò nòng cốt trong phong trào thanh niên và hội Liên hiệp thanh niên, hội sinh viên; đồng thời, tích cực tham gia xây dựng Đảng và Nhà nước trong sạch, vững mạnh.*** Các cấp bộ đoàn cần coi trọng nhiệm vụ chăm lo xây dựng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thực sự vững mạnh về cả chính trị, tư tưởng và tổ chức, xứng đáng là người bạn đồng hành của thanh niên và đội dự bị tin cậy của Đảng. Mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên cả trong nước và ngoài nước bằng nhiều hình thức đa dạng, phong phú; khắc phục những biểu hiện hình thức, hành chính hoá trong công tác Đoàn. Chú trọng nâng cao chất lượng đoàn viên, chất lượng cán bộ Đoàn, nhất là chất lượng chính trị, tư tưởng và tính tiên phong, gương mẫu. Đổi mới mạnh mẽ hơn nữa phương thức hoạt động của Đoàn, nhất là ở cơ sở, các vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo. Quan tâm và chủ động quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng và luân chuyển

cán bộ đoàn, rèn luyện và lựa chọn những cán bộ đoàn ưu tú, có đủ phẩm chất và năng lực để giới thiệu nguồn cán bộ cho Đảng, Nhà nước và các đoàn thể. Đồng thời tổ chức để cán bộ, đoàn viên tham gia đóng góp ý kiến xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước, tăng cường mối quan hệ máu thịt giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân. Đồng hành với thanh niên là cảm thông, chia sẻ với thanh niên, thấu hiểu tâm tư, nguyện vọng thanh niên, chăm lo đáp ứng những nhu cầu, lợi ích chính đáng của thanh niên, kịp thời định hướng, dìu dắt, giúp đỡ thanh niên như những người bạn tin cậy. Thực hiện tốt nhiệm vụ phụ trách Đội thiếu niên tiên phong và quan tâm chăm sóc, hướng dẫn, giáo dục thiếu niên, nhi đồng. Đoàn viên phải là những tấm gương tốt cho các em học tập, noi theo.

3. Một số giải pháp nhằm nâng chất lượng và hiệu quả công tác thanh vận của Đảng trong thời kỳ mới

3.1. Đổi mới, nâng cao nhận thức về công tác tuyên truyền, vận động thanh niên

Trước tình hình mới cần tập trung tuyên truyền, giáo dục về chính trị tư tưởng, truyền thống, bồi đắp lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, giáo dục đạo đức, lối sống, ý thức chấp hành pháp luật cho thanh thiếu niên. Các cấp bộ đoàn đầu tư xây dựng, củng cố và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ làm công tác tuyên giáo; đồng thời, tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận, tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức nhằm gia tăng tính hấp dẫn của các hoạt động tuyên truyền, giáo dục đối với đoàn viên, thanh niên.

Thường xuyên tổ chức học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, lựa chọn nội dung, hình thức phù hợp với từng đối tượng thanh thiếu nhi và nhiệm vụ chính trị của địa phương, cơ quan, đơn vị. Chú trọng làm theo những lời dạy của Bác, cụ thể hóa thành những tiêu chí chuẩn mực đạo đức, rèn luyện thường xuyên trong công việc của mỗi cán bộ, đoàn viên, thanh niên. Phát huy vai trò nêu gương của cán bộ đoàn, ý thức tự giác của đoàn viên, thanh niên kết hợp với cơ chế kiểm tra, giám sát thông qua các biện pháp tổ chức và sinh hoạt của các cấp bộ đoàn, đặc biệt là sinh hoạt chi đoàn. Tiếp tục triển khai sâu rộng Chương trình “Thắp sáng ước mơ tuổi trẻ Việt Nam”, phát hiện, tôn vinh và nhân rộng những gương điển hình tiên tiến, đồng thời đấu tranh, phê bình, uốn nắn các nhận thức lệch lạc, biểu hiện sai trái trong cán bộ, đoàn viên, thanh thiếu niên. Tiếp tục đổi mới phương thức, nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, giáo dục về chính trị tư tưởng, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quán triệt chủ trương, đường lối và các nghị quyết của Đảng, của Đoàn; tăng cường các hình thức tạo diễn đàn trao đổi, đối thoại có tính tương tác với đoàn viên thanh niên; thường xuyên nắm bắt, dự báo tình hình tư tưởng,

định hướng dư luận trong thanh niên thông qua mạng lưới thăm dò dư luận xã hội do Đoàn tổ chức; triển khai có hiệu quả Chỉ thị số 42- CT/TU của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2030” và học tập 6 bài học lý luận chính trị trong đoàn viên, thanh niên. *Chú trọng tuyên truyền, giáo dục về truyền thống yêu nước, đoàn kết, cần cù, sáng tạo và khát vọng vươn lên trong mọi hoàn cảnh, bồi dưỡng, xây dựng lớp thanh niên có bản lĩnh, tự tin đảm nhận vai trò chủ nhân tương lai của đất nước. Giáo dục truyền thống vẻ vang của Đảng, của dân tộc, của Đoàn, ý thức giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa, truyền thống của quê hương, gia đình, tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại; đấu tranh với các biểu hiện, hành vi đi ngược với truyền thống lịch sử dân tộc.*

Chủ động phối hợp với nhà trường, gia đình và xã hội trong giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh thiếu niên; làm cho thế hệ trẻ hôm nay biết yêu cuộc sống, giàu lòng nhân ái, kế thừa và phát huy những giá trị nhân văn của dân tộc, ứng xử văn minh, thanh lịch, nghĩa tình; chú trọng nêu gương người tốt, việc tốt; bày tỏ chính kiến, đấu tranh với cái xấu. Triển khai có hiệu quả chương trình giáo dục ý thức công dân “Khi tôi 18”. Kiên quyết đấu tranh chống các biểu hiện tiêu cực, tham nhũng, từng bước bài trừ các tệ nạn xã hội.

Tăng cường bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho thanh thiếu niên; tuyên truyền, giáo dục về quyền và nghĩa vụ công dân, tôn trọng quy ước cộng đồng, tuân thủ nội quy, quy định của tổ chức; xây dựng thói quen “Sống và làm việc theo pháp luật”. Tăng cường đấu tranh phòng, chống vi phạm pháp luật và tệ nạn xã hội; quan tâm, gần gũi, động viên, cảm hoá, giáo dục thanh thiếu niên chậm tiến. Tăng cường tuyên truyền, phổ biến kiến thức quốc phòng, an ninh, nâng cao trách nhiệm, ý thức bảo vệ chủ quyền, biên giới, biển đảo của đất nước, lợi ích quốc gia, dân tộc. Kiên trì phương châm giáo dục thông qua các phong trào hành động cách mạng, qua điển hình tiên tiến, khuyến khích ý thức tự rèn luyện của thanh niên gắn với tham gia sinh hoạt trong tổ chức Đoàn, Hội, Đội phát huy ưu thế của các phương tiện truyền thông hiện đại, đa phương tiện, hệ thống báo chí, xuất bản của Đoàn và báo chí chính thống của Đảng, Nhà nước trong công tác giáo dục; sử dụng có hiệu quả các hình thức, công cụ giáo dục mới như Internet, mạng xã hội... Khai thác hiệu quả các nguồn lực xã hội trong công tác giáo dục thanh thiếu nhi. Lựa chọn, phân công cán bộ giỏi lý luận, kỹ năng, nghiệp vụ, nắm chắc thực tiễn làm công tác tuyên truyền, giáo dục thanh niên, thiếu niên, nhi đồng; thường xuyên đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao năng lực cho đội ngũ báo cáo

viên, tuyên truyền viên, duy trì và phát triển đội ngũ cộng tác viên trong công tác giáo dục của Đoàn.

3.2. Vận động thanh niên có hiệu quả nhất là đưa thanh niên vào hoạt động cách mạng, thực hiện phong trào thi đua yêu nước, xây dựng và bảo vệ tổ quốc Việt Nam XHCN

Tiếp tục phát huy mạnh mẽ vai trò xung kích, tinh thần tình nguyện, khơi dậy tiềm năng to lớn của thanh niên tham gia thực hiện thành công sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và hội nhập quốc tế. Toàn Đoàn triển khai thực hiện phong trào “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” với những nội dung và giải pháp cơ bản như sau:

- Vận động thanh niên thi đua hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chính trị, chuyên môn ở từng địa phương, đơn vị; cụ thể hóa phong trào trong từng đối tượng thanh niên: *Thanh niên trường học* thi đua dạy tốt, học tốt, góp phần xây dựng xã hội học tập, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao; *thanh niên cán bộ, công chức, viên chức* triển khai có hiệu quả phong trào “Ba trách nhiệm”, tham gia cải cách hành chính; *thanh niên công nhân* thi đua thực hiện có hiệu quả phong trào “4 nhất”, rèn luyện tay nghề, thi thợ giỏi; *thanh niên nông thôn* xung kích thực hiện cuộc vận động “Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới”; *thanh niên đô thị* đi đầu trong “xây dựng văn minh đô thị”... Xây dựng, củng cố và phát huy vai trò của *lực lượng thanh niên xung phong* trong phát triển kinh tế - xã hội. Tổ chức Đoàn các cấp chủ động tham mưu đảm nhận thực hiện các công trình, phần việc thanh niên, các chương trình, đề án, đặc biệt trong lĩnh vực xây dựng kết cấu hạ tầng nông thôn, vùng khó khăn, biên giới, hải đảo.

- Phát huy vai trò đầu tàu của doanh nhân trẻ, trí thức trẻ, cán bộ, công chức trẻ, học sinh, sinh viên trong nâng cao kiến thức, kỹ năng, nhất là ngoại ngữ, tin học để chủ động, tự tin trong hội nhập quốc tế; rèn luyện bản lĩnh, tâm thế, tác phong, ứng xử của người thanh niên thời hội nhập trên nền tảng văn hóa dân tộc; tiếp tục đẩy mạnh cuộc vận động “Thanh niên Việt Nam đồng hành cùng hàng Việt Nam”, tăng cường các hoạt động quảng bá thương hiệu, sản phẩm của doanh nghiệp trẻ trên thị trường trong nước và quốc tế.

- *Xung kích, tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng*. Tiếp tục phát triển các hoạt động tình nguyện cả về chất lượng và quy mô, đa dạng hóa các loại hình tình nguyện; kết nối, hỗ trợ và định hướng các đội hình tình nguyện tự phát trong thanh niên; đẩy mạnh hoạt động tình nguyện tại chỗ song song với phát triển các chiến dịch thanh niên tình nguyện mùa hè, mùa đông. Thông qua hoạt động tình nguyện, trực tiếp tham gia giải quyết những vấn đề lớn của đất nước như bảo đảm an sinh xã hội, tham gia phát triển y tế, giáo dục ở tuyến cơ sở... Trung ương

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh chủ trì, phối hợp với các bộ, ngành xây dựng và hoàn thiện mô hình quản lý và điều phối ở cấp quốc gia đối với các hoạt động tình nguyện, nghiên cứu đề án xã hội tình nguyện, mở rộng hợp tác quốc tế về công tác tình nguyện; kiến nghị với các cơ quan có thẩm quyền của Nhà nước ban hành chính sách thúc đẩy hoạt động tình nguyện trong thanh thiếu niên và xã hội.

- *Xung kích bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội.*

Tổ chức Đoàn các cấp phối hợp với các ngành chức năng tăng cường giáo dục cho thanh niên về trách nhiệm và nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc, ý thức cảnh giác cách mạng; phát huy vai trò xung kích của thanh niên trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh. Tích cực tham gia xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân; đẩy mạnh phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc; chú trọng hoạt động các đội hình thanh niên xung kích tham gia phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội, giữ gìn trật tự an toàn giao thông. Tiếp tục triển khai có hiệu quả cuộc vận động “Nghĩa tình biên giới, hải đảo”. Động viên đoàn viên, thanh niên lực lượng vũ trang nhân dân hăng hái rèn luyện, phấn đấu, gương mẫu đi đầu và làm nòng cốt trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ; bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa; giữ vững an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội; tích cực học tập về chính trị, pháp luật, nghiệp vụ, làm chủ vũ khí, thiết bị kỹ thuật hiện đại, huấn luyện giỏi, sẵn sàng chiến đấu cao; tuyển chọn, hướng nghiệp cho những tài năng trẻ gia nhập quân đội, công an, tham gia trực tiếp vào các lĩnh vực mũi nhọn khoa học công nghệ phục vụ quốc phòng, an ninh, góp phần xây dựng lực lượng vũ trang chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại.

- *Xung kích lao động sáng tạo, làm chủ khoa học công nghệ.* Với phương châm “Ở đâu có đoàn viên, thanh niên và hoạt động đoàn, ở đó có hoạt động sáng tạo”. Các cấp bộ Đoàn tiếp tục định hướng, cổ vũ đoàn viên, thanh niên đẩy mạnh phong trào “Sáng tạo trẻ” và các hoạt động sáng tạo trong từng đối tượng, lĩnh vực; cổ vũ thanh niên nghiên cứu khoa học, phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, ứng dụng tiến bộ khoa học công nghệ vào sản xuất và đời sống, nâng cao chất lượng sản phẩm, dịch vụ. Tiếp tục nâng cao chất lượng giải thưởng sáng tạo, tôn vinh, biểu dương, hỗ trợ ứng dụng các ý tưởng, sản phẩm sáng tạo, công trình nghiên cứu khoa học trong thanh thiếu nhi. Tham mưu với Đảng, Nhà nước xây dựng và ban hành chính sách bồi dưỡng, sử dụng và phát huy tài năng trẻ. Phát hiện, thu hút, tập hợp, tạo môi trường và cổ vũ tài năng trẻ trên các lĩnh vực, đóng góp tích cực cho giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

- *Xung kích bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu.* Tuyên truyền, vận động, giáo dục thanh thiếu nhi nâng cao nhận thức, ý thức bảo vệ môi trường, tài nguyên thiên nhiên, ứng phó với biến đổi khí hậu. Tổ chức cho đoàn viên, thanh niên xung kích tham gia trồng và bảo vệ rừng, bảo vệ nguồn nước, bảo vệ dòng sông quê hương, vệ sinh môi trường nông thôn, đô thị... Nghiên cứu ứng dụng mô hình "kinh tế xanh", "văn phòng xanh", thân thiện với môi trường trong các cơ quan, doanh nghiệp; đẩy mạnh thực hiện các mô hình, đội hình thanh niên xung kích tuyên truyền, đấu tranh chống các hành vi xâm hại môi trường, tham gia phòng chống và khắc phục hậu quả thiên tai, bão lũ.

3.3. Xây dựng Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh, mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tiếp tục xác định "*Chất lượng cơ sở là trọng tâm; cán bộ là then chốt; đoàn kết, tập hợp thanh niên là nhiệm vụ hàng đầu*". Trong công tác xây dựng Đoàn phải nắm vững nguyên tắc, bám sát thực tiễn, linh hoạt, phù hợp với yêu cầu đổi mới.

- Đoàn viên phải thường xuyên rèn luyện nâng cao nhận thức chính trị, tính tiên phong gương mẫu và khả năng đoàn kết tập hợp thanh thiếu niên. Các cấp bộ đoàn, nhất là chi đoàn, đoàn cơ sở tăng cường tổ chức các hoạt động tạo môi trường để đoàn viên rèn luyện, cống hiến và trưởng thành. Triển khai có hiệu quả chương trình "Rèn luyện đoàn viên" theo hướng sát đối tượng, phát huy yếu tố tự rèn luyện của đoàn viên, không chạy theo số lượng, bệnh thành tích. Tập trung xây dựng và quản lý có hệ thống cơ sở dữ liệu đoàn viên.

- Tiếp tục sắp xếp mô hình, cơ cấu tổ chức Đoàn phù hợp, linh hoạt với điều kiện hoạt động, gắn với địa bàn. Kiên trì các giải pháp xây dựng chi đoàn mạnh. Nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn để đổi mới nội dung, phương thức sinh hoạt, hoạt động chi đoàn, Đoàn cơ sở gắn với nhu cầu, nguyện vọng của thanh niên, gần gũi, hấp dẫn thanh niên và tham gia giải quyết các vấn đề khó khăn của địa phương, đơn vị. Quan tâm tháo gỡ những vướng mắc, khó khăn về nhận thức, cơ chế hoạt động, đội ngũ cán bộ đối với Đoàn cơ sở xã, phường, thị trấn và các khu vực đặc thù. Nêu cao tính tiên phong, gương mẫu, vai trò thủ lĩnh trong tập thể thanh niên của cán bộ đoàn các cấp. Tiếp tục tham mưu hướng dẫn và tổ chức thực hiện Quy chế cán bộ đoàn đảm bảo sát với tình hình thực tiễn. Chú trọng đồng bộ các khâu từ tuyển chọn, quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, đánh giá, bố trí, luân chuyển cán bộ; đa dạng hóa và nâng cao chất lượng nguồn cán bộ đầu vào của các cấp bộ đoàn.

- Đầu tư tạo bước đột phá trong công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ đoàn, trọng tâm là quy định và thực hiện đào tạo cán bộ đoàn theo chuẩn chức danh

công tác. Đẩy mạnh thực hiện phân cấp, nâng cao trách nhiệm của từng cấp bộ đoàn trong đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn cán bộ. Đào tạo cán bộ gắn với quy hoạch, sử dụng cán bộ. Tiếp tục đầu tư nâng cấp các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng cán bộ đoàn ở các tỉnh, thành; phát huy vai trò của Học viện Thanh thiếu niên Việt Nam trong công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ đoàn, hội, đội đáp ứng yêu cầu công tác thanh vận của Đảng trong thời kỳ mới.

- Phát huy vai trò hạt nhân, nòng cốt chính trị của Đoàn trong công tác xây dựng tổ chức Hội LHTN Việt Nam và các tổ chức thành viên tập thể của Hội. Tiếp tục thành lập các tổ chức Hội thanh niên theo ngành nghề, sở thích. Tăng cường tổ chức các hoạt động bảo vệ quyền và lợi ích của thanh niên trên địa bàn dân cư, trong các doanh nghiệp ngoài Nhà nước. Thành lập tổ chức Đoàn, Hội với mô hình phù hợp trong thanh niên công nhân ở các khu kinh tế, khu chế xuất, khu công nghiệp, các doanh nghiệp ngoài nhà nước; thanh niên đi học tập, công tác, lao động ở nước ngoài; tập hợp thanh niên qua mạng internet. Xây dựng đội ngũ cốt cán trong thanh niên dân tộc, thanh niên tôn giáo. Phát triển và tăng cường kết nối các tổ, đội, nhóm, câu lạc bộ thanh niên theo ngành nghề, sở thích, góp phần định hướng cho thanh niên phát triển, tiến bộ trong tình hình mới.

- Nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát của Đoàn, tiếp tục nâng cao nhận thức của cấp bộ đoàn và đội ngũ cán bộ đoàn về công tác Đoàn và phong trào thanh niên; tăng cường việc xây dựng và chỉ đạo, tổ chức thực hiện chương trình kiểm tra, giám sát của các cấp bộ đoàn; quan tâm xây dựng, củng cố đội ngũ cán bộ và đầu tư cơ sở vật chất, phục vụ công tác kiểm tra, giám sát của Đoàn. Ban Kiểm tra các cấp từng bước phát huy tốt vai trò, qua các đợt kiểm tra định kỳ và kiểm tra chuyên đề để kịp thời uốn nắn những sai sót trong việc triển khai các hoạt động cũng như đội ngũ cán bộ đoàn để từng bước nâng cao chất lượng cán bộ và tính hiệu quả của các phong trào Đoàn hiện nay.

3.4. Thực hiện chính sách đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực Thanh niên- Nhiệm vụ quan trọng trong công tác thanh vận của Đảng

- Đổi mới toàn diện giáo dục và đào tạo, tạo cơ hội cho mọi thanh niên được học tập, không ngừng nâng cao trình độ, có tri thức và kỹ năng, vươn lên ngang tầm với thanh niên các nước tiên tiến trên thế giới. Tiếp tục nâng cao chất lượng giáo dục; đổi mới cơ cấu tổ chức, cơ chế quản lý nội dung, phương pháp dạy và học; xây dựng một số cơ sở giáo dục - đào tạo đạt trình độ quốc tế; khuyến khích thành lập các cơ sở đào tạo nước ngoài tại Việt Nam đối với một số ngành, lĩnh vực cần thiết đáp ứng sự nghiệp phát triển đất nước. Xác định rõ mục tiêu đào tạo từng cấp học, bảo đảm giáo dục toàn diện về đức - trí - thể - mỹ nhằm hình thành lớp thanh niên có đủ bản lĩnh và năng lực, có tri thức và kỹ năng vươn

lên ngang tằng với thanh niên các nước tiên tiến. Xây dựng cho thanh niên ý thức tự học, học tập suốt đời, phương pháp tu duy sáng tạo, độc lập, khả năng làm việc tập thể, kỹ năng thích nghi và tự tin trong cuộc sống.

- Tạo cơ hội cho thanh niên được thụ hưởng chính sách giáo dục, chú trọng tới nữ thanh niên, thanh niên dân tộc thiểu số, thanh niên nông thôn, thanh niên khuyết tật. Sớm có biện pháp khắc phục tình trạng bỏ học trong thanh thiếu thi. Phấn đấu hoàn thành phổ cập bậc trung học cơ sở cho thanh niên. Mở rộng chính sách tín dụng ưu đãi cho thanh niên vay để học tập trong các cơ sở đào tạo sau giáo dục phổ thông.

- Tạo điều kiện thuận lợi cho thanh niên học tập ở nước ngoài bằng nhiều nguồn lực khác nhau. Nhà nước dành ngân sách thoả đáng để lựa chọn sinh viên giỏi, cán bộ trẻ có năng lực để đưa đi đào tạo ở các nước phát triển. Quản lý, giúp đỡ thanh niên học tập ở nước ngoài. Chú trọng công tác tư vấn, lựa chọn ngành học; bố trí, sử dụng có hiệu quả số thanh niên du học về nước.

- Nâng cao chất lượng lao động trẻ, giải quyết việc làm, tăng thu nhập và cải thiện đời sống cho thanh niên. Huy động nhiều nguồn lực xã hội, đầu tư ngân sách thoả đáng để đẩy mạnh dạy nghề, phổ cập sơ cấp nghề cho thanh niên. Hoàn thiện chính sách đào tạo nghề, giải quyết việc làm; có chính sách tín dụng ưu đãi cho các cơ sở dạy nghề, đặc biệt các nghề kỹ thuật cao; đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng dịch vụ thị trường lao động; tín dụng ưu đãi cho thanh niên vay tạo việc làm, lập nghiệp; khuyến khích thanh niên đi lao động có thời hạn ở nước ngoài. Xây dựng chiến lược truyền thông quốc gia về định hướng nghề nghiệp, việc làm cho thanh niên. Bảo đảm cơ cấu hợp lý trong đào tạo công nhân kỹ thuật, trung cấp chuyên nghiệp, cao đẳng, đại học.

- Tập trung đào tạo hình thành nguồn nhân lực khoa học - công nghệ có chất lượng cao, nhất là công nghệ thông tin, công nghệ mới đáp ứng yêu cầu của kinh tế tri thức, tạo mũi nhọn phát triển kinh tế, góp phần đẩy nhanh quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá. Tập trung dạy nghề cho thanh niên nông thôn, bộ đội xuất ngũ, thanh niên dân tộc thiểu số. Khuyến khích đào tạo nghề tại doanh nghiệp, cơ sở sản xuất. Chú trọng giáo dục ý thức kỹ, thuật kỹ năng lao động, tay nghề cho thanh niên đi lao động có thời hạn ở nước ngoài; đồng thời có biện pháp quản lý, giáo dục, giúp đỡ số thanh niên này.

- Tạo môi trường thuận lợi để các thành phần kinh tế đầu tư phát triển sản xuất tạo việc làm mới và tăng thu nhập cho thanh niên, cải thiện đời sống. Phát triển thị trường lao động lành mạnh, năng động. Khuyến khích thanh niên làm giàu chính đáng. Nhà nước hỗ trợ để chuyển giao tiến bộ khoa học - kỹ thuật, tổ chức sản xuất kinh doanh cho thanh niên nông thôn; biểu dương, tôn vinh thanh

niên làm kinh tế giỏi. Phát huy thể mạnh lao động nông nghiệp để đưa đi lao động ở một số quốc gia có địa bàn phù hợp.

4. Phối hợp chặt chẽ với Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể, các cấp, các ngành trong công tác thanh vận của Đảng.

- Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân trong công tác thanh niên, mỗi đoàn thể phải có chương trình cụ thể về công tác thanh niên, quy chế phối hợp hoạt động với Đoàn và các tổ chức thanh niên, chú trọng công tác nữ thanh niên; phân công cán bộ làm công tác thanh niên; vận động đoàn viên, hội viên thuộc đoàn thể mình tham gia tập hợp, giáo dục thanh thiếu nhi; tham gia kiểm tra, giám sát việc thực hiện các chính sách liên quan đến thanh niên và công tác thanh niên.

- Phối hợp chặt chẽ giữa các đoàn thể nhân dân các bậc lão thành cách mạng, các nhà hoạt động văn hóa xã hội, nhân sĩ, trí thức, Anh hùng lực lượng vũ trang, Anh hùng lao động, doanh nghiệp và gia đình với Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh để chăm lo giáo dục, xây dựng ước mơ, hoài bão, bồi dưỡng và phát huy thanh niên. Đề cao trách nhiệm của gia đình trong giáo dục, quản lý thanh niên, xây dựng gia đình hạnh phúc, là môi trường quan trọng hình thành nhân cách, giáo dục ý thức công dân, giữ gìn và phát huy truyền thống, phong tục, tập quán tốt đẹp của dân tộc cho thanh thiếu nhi. Biểu dương các gia đình nuôi dạy con tốt, phê phán các gia đình không làm tốt nghĩa vụ giáo dục, quản lý con em. Gia đình tạo điều kiện, động viên con em là thanh niên tham gia hoạt động xã hội và cống hiến cho đất nước.

5. Tích cực tham gia xây dựng và bảo vệ Đảng, xây dựng chính quyền nhà nước, các đoàn thể nhân dân; tham gia quản lý nhà nước về công tác thanh niên có chất lượng, hiệu quả

Tham gia xây dựng và bảo vệ Đảng, xây dựng chính quyền, đoàn thể nhân dân là vinh dự và trách nhiệm của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh. Với vai trò và chức năng của mình, Đoàn tham gia xây dựng Đảng, chính quyền bằng việc đẩy mạnh giáo dục nâng cao nhận thức chính trị tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên về Đảng; xung kích đấu tranh bảo vệ Cương lĩnh chính trị, đường lối của Đảng; nghiêm túc thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương khóa XI “*Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay*”. Bổ sung cho Đảng lực lượng đảng viên trẻ có chất lượng; tiếp tục thực hiện tốt Cuộc vận động “*Đoàn viên thanh niên phấn đấu trở thành Đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam*”, chú trọng giới thiệu đoàn viên ưu tú là công nhân trực tiếp sản xuất, trí thức trẻ, thanh niên dân tộc, cán bộ đoàn cơ sở,... để kết nạp vào Đảng. Tăng cường bồi dưỡng tạo nguồn cán bộ có chất lượng bổ sung cho cấp ủy, chính

quyền và đoàn thể các cấp. Tuyên truyền, vận động đoàn viên, thanh niên chấp hành tốt các chủ trương, nghị quyết của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

Đoàn chủ động đề xuất để cơ quan có thẩm quyền quy định đối với cấp ủy, chính quyền và các ngành trước khi quyết định những vấn đề liên quan đến thanh niên và công tác thanh niên phải thực hiện cơ chế tham vấn tổ chức Đoàn cùng cấp hoặc cấp trên. Tích cực tham gia xây dựng, góp ý các chủ trương, nghị quyết của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước liên quan đến thanh niên và công tác thanh niên; cần tham mưu tiến hành sơ kết Nghị quyết 25 NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương khóa X về *“Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa”*. Thực hiện nghiêm túc, có hiệu lực, hiệu quả chế độ kiểm tra, giám sát việc thực thi pháp luật, chính sách đối với thanh niên và công tác thanh niên; kiến nghị các cơ quan có thẩm quyền xử lý theo quy định của pháp luật đối với những hành vi xâm hại thanh thiếu nhi. Xây dựng mối quan hệ phối hợp chặt chẽ với các cấp, các ngành, các đoàn thể chính trị - xã hội trong công tác thanh vận của Đảng./.

YÊU CẦU CỦA THỜI KỲ ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA VÀ NHIỆM VỤ CỦA ĐOÀN THANH NIÊN

PGS.TS Nguyễn Viết Thông
Tổng Thư ký Hội đồng Lý luận Trung ương

1. Sau 30 năm đổi mới, chưa đạt mục tiêu đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại

Đại hội VIII của Đảng (1996) khẳng định: Nước ta đã ra khỏi khủng hoảng kinh tế - xã hội và bước vào thời kỳ mới - thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đại hội đề ra mục tiêu: Từ nay đến năm 2020, ra sức phấn đấu đưa nước ta cơ bản trở thành một nước công nghiệp. Đại hội IX của Đảng (2001) đã xác định Chiến lược đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa theo định hướng xã hội chủ nghĩa, tạo nền tảng để đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Đại hội X của Đảng (2006), trong Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 2011-2020, một lần nữa Đảng ta xác định: Phấn đấu đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại.

30 năm qua (1986-2016), dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước đã tích cực thể chế hóa chủ trương, đường lối, quan điểm của Đảng về đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, bước đầu tạo môi trường pháp lý bình đẳng và minh bạch cho các doanh nghiệp thuộc mọi thành phần kinh tế cạnh tranh, phát triển, khơi thông các nguồn lực trong nước và thu hút đầu tư nước ngoài. Cơ cấu kinh tế đã bước đầu chuyển dịch theo hướng hiện đại. Tỷ trọng các ngành công nghiệp và dịch vụ tăng, tỷ trọng ngành nông nghiệp giảm. Trình độ công nghệ sản xuất công nghiệp có bước thay đổi theo hướng hiện đại. Tỷ trọng công nghiệp chế biến, chế tạo trong giá trị sản xuất công nghiệp tăng, tỷ trọng công nghiệp khai thác giảm dần. Công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn có tiến bộ. Cơ khí hóa, điện khí hóa, thủy lợi hóa, sinh học hóa được chú trọng gắn với phát triển kết cấu hạ tầng, xây dựng nông thôn mới.

Tuy nhiên, quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa còn nhiều mặt hạn chế. Tốc độ tăng trưởng kinh tế và sản xuất công nghiệp thấp so với tiềm năng. Trình độ công nghệ nhìn chung còn thấp. Phần lớn sản xuất công nghiệp là hoạt động gia công lắp ráp, chủ yếu sử dụng máy móc, thiết bị và nguyên liệu nhập khẩu. Các ngành, các lĩnh vực, các sản phẩm có hàm lượng tri thức và

công nghệ cao chiếm tỷ lệ thấp, tốc độ tăng chậm. Năng suất, chất lượng, hiệu quả, sức cạnh tranh của nền kinh tế thấp. Hầu hết các ngành kinh tế, kể cả một số ngành được coi là chủ lực, chưa xác lập được vị trí trong mạng sản xuất và chuỗi giá trị toàn cầu. Công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn chưa đạt yêu cầu. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế ngành và trong từng ngành còn thấp.

Sau 30 năm đổi mới, về cơ bản, vẫn chưa hình thành được các ngành công nghiệp có tính nền tảng cho nền kinh tế. Nhiều chỉ tiêu, tiêu chí trong mục tiêu đề ra đến năm 2020 nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại không đạt được. Một trong những nguyên nhân của những hạn chế, yếu kém là chất lượng nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao chưa đáp ứng yêu cầu.

2. Chủ trương đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước trong những năm tới

Đại hội XII của Đảng xác định: Trong 5 năm tới, cần đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phấn đấu sớm đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp hiện đại. Đại hội cũng nêu rõ chủ trương đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Một là, phát triển công nghiệp. Trong những năm tới, cần tập trung xây dựng nền công nghiệp và thương hiệu công nghiệp quốc gia với tầm nhìn trung, dài hạn, có lộ trình cho từng giai đoạn phát triển. Tiếp tục thực hiện tốt chủ trương và có chính sách phù hợp để xây dựng, phát triển các ngành công nghiệp theo hướng hiện đại, tăng hàm lượng khoa học - công nghệ và tỷ trọng giá trị nội địa trong sản phẩm, tập trung vào những ngành có tính nền tảng, có lợi thế so sánh và có ý nghĩa chiến lược đối với sự phát triển nhanh, bền vững, nâng cao tính độc lập, tự chủ của nền kinh tế; có khả năng tham gia sâu, có hiệu quả vào mạng sản xuất và phân phối toàn cầu. Phát triển có chọn lọc một số ngành công nghiệp chế tạo, chế biến, công nghiệp công nghệ cao, công nghiệp sạch, công nghiệp năng lượng, cơ khí, điện tử, hóa chất, công nghiệp xây dựng, xây lắp, công nghiệp quốc phòng, an ninh. Chú trọng phát triển các ngành có lợi thế cạnh tranh; công nghiệp hỗ trợ; công nghiệp phục vụ nông nghiệp, nông thôn; năng lượng sạch, năng lượng tái tạo và sản xuất vật liệu mới; từng bước phát triển công nghệ sinh học, công nghiệp môi trường và công nghiệp văn hóa. Nâng cao hiệu quả các khu kinh tế, khu công nghiệp, khu chế xuất; sớm đưa một số khu công nghiệp công nghệ cao vào hoạt động.

Hai là, phát triển nông nghiệp và kinh tế nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới. Xây dựng nền nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa lớn,

ứng dụng công nghệ cao, nâng cao chất lượng sản phẩm, đảm bảo an toàn vệ sinh thực phẩm; nâng cao giá trị gia tăng, đẩy mạnh xuất khẩu. Đẩy nhanh cơ cấu lại ngành nông nghiệp, xây dựng nền nông nghiệp sinh thái phát triển toàn diện cả về nông, lâm, ngư nghiệp theo hướng hiện đại, bền vững, trên cơ sở phát huy lợi thế so sánh và tổ chức lại sản xuất, thúc đẩy ứng dụng sâu rộng khoa học - công nghệ, nhất là công nghệ sinh học, công nghệ thông tin vào sản xuất, quản lý nông nghiệp và đẩy nhanh công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn để tăng năng suất, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh, bảo đảm vững chắc an ninh lương thực quốc gia cả trước mắt và lâu dài; nâng cao thu nhập và đời sống của nông dân.

Ba là, phát triển khu vực dịch vụ. Đẩy mạnh phát triển khu vực dịch vụ theo hướng hiện đại, đạt tốc độ tăng trưởng cao hơn các khu vực sản xuất và cao hơn tốc độ tăng trưởng của cả nền kinh tế. Tập trung phát triển một số ngành dịch vụ có lợi thế, có hàm lượng tri thức và công nghệ cao như: du lịch, hàng hải, dịch vụ kỹ thuật dầu khí, hàng không, viễn thông, công nghệ thông tin. Hiện đại hóa và mở rộng các dịch vụ có giá trị gia tăng cao như tài chính, ngân hàng, bảo hiểm, chứng khoán, logistics và các dịch vụ hỗ trợ sản xuất kinh doanh khác.

Bốn là, phát triển kinh tế biển. Phát triển mạnh kinh tế biển nhằm tăng cường tiềm lực kinh tế quốc gia và bảo vệ chủ quyền biển, đảo. Chú trọng phát triển các ngành công nghiệp dầu khí, đánh bắt xa bờ và hậu cần nghề cá, kinh tế hàng hải (kinh doanh dịch vụ cảng biển, đóng và sửa chữa tàu, vận tải biển), du lịch biển, đảo. Có cơ chế tạo bước đột phá về tăng trưởng và chuyển dịch cơ cấu kinh tế biển, thu hút mạnh hơn mọi nguồn lực đầu tư để phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu, khai thác tài nguyên biển, đảo một cách bền vững.

Năm là, phát triển kinh tế vùng, liên vùng. Xây dựng một số đặc khu kinh tế để tạo cực tăng trưởng và thử nghiệm thể chế phát triển vùng có tính đột phá.

Sáu là, phát triển đô thị. Từng bước hình thành hệ thống đô thị có kết cấu hạ tầng đồng bộ, hiện đại, thân thiện với môi trường, gồm một số đô thị lớn, nhiều đô thị vừa và nhỏ liên kết và phân bố hợp lý trên các vùng; chú trọng phát triển đô thị miền núi, phát triển mạnh các đô thị ven biển. Nâng cao chất lượng, tính đồng bộ và năng lực cạnh tranh của các đô thị; chú trọng phát huy vai trò, giá trị đặc trưng của các đô thị động lực phát triển kinh tế cấp quốc gia và cấp vùng, đô thị di sản, đô thị sinh thái, đô thị du lịch, đô thị khoa học.

3. Những yêu cầu đặt ra đối với thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước

Lịch sử đã khẳng định vai trò, vị trí của thanh niên. Thanh niên là rường cột của nước nhà, là tương lai của đất nước. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, hơn 85 năm qua, toàn dân ta, trong đó có tuổi trẻ Việt Nam là lực lượng xung kích làm nên thắng lợi Cách mạng Tháng Tám, chiến thắng Điện Biên Phủ, đại thắng mùa Xuân năm 1975, trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Thanh niên Việt Nam hiện nay có khoảng 25 triệu người, chiếm gần 28% dân số cả nước. Đại bộ phận thanh niên tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và con đường phát triển đất nước; sống có trách nhiệm với Tổ quốc, gia đình và bản thân; có ước mơ, hoài bão; có kiến thức, kỹ năng, sức khoẻ tốt, tư duy năng động, dám nghĩ, dám làm. Bên cạnh đó, một bộ phận giới trẻ giảm sút niềm tin, ý thức chấp hành pháp luật thấp, sống thực dụng, thiếu lý tưởng, xa rời truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc... Một số thanh niên bị các thế lực thù địch mua chuộc, lôi kéo, kích động chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta. Tình trạng tội phạm và tệ nạn xã hội trong giới trẻ có xu hướng gia tăng. Chất lượng nguồn nhân lực chưa đáp ứng yêu cầu của quá trình đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá, nhất là khả năng làm việc theo nhóm, tính chuyên nghiệp, năng lực sử dụng ngoại ngữ còn hạn chế; tinh thần trách nhiệm làm việc, đạo đức nghề nghiệp, ý thức văn hoá công nghiệp, kỷ luật lao động của một phần đáng kể trong lực lượng lao động là thanh niên chưa cao; năng suất lao động thấp so với nhiều nước trong khu vực và trên thế giới. Khả năng hội nhập của thanh niên còn nhiều hạn chế. Những hạn chế, yếu kém của thanh niên là một lực cản quá trình đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước trong những năm tới đặt ra nhiều yêu cầu với thanh niên nước ta. Nổi lên là:

Thứ nhất, thanh niên phải là lực lượng xung kích phấn đấu vì mục tiêu cao cả: dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Trước nhất phấn đấu sớm đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại.

Thứ hai, thanh niên phải là lực lượng xung kích trong xây dựng nền công nghiệp và thương hiệu công nghiệp quốc gia, trong phát triển công nghiệp công nghệ cao.

Thứ ba, thanh niên phải là lực lượng xung kích trong phát triển nông nghiệp và kinh tế nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới, trong phát triển khu vực dịch vụ, phát triển kinh tế biển, phát triển đô thị...

Thứ tư, thanh niên phải là lực lượng xung kích trong đẩy mạnh công nghiệp quốc phòng, an ninh.

Để đáp ứng những yêu cầu trên, đòi hỏi thanh niên phải nâng cao lòng yêu nước, tinh thần tự hào, tự tôn dân tộc; nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, ngoại ngữ; nâng cao thể lực; dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm.

4. Trách nhiệm của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh đối với thế hệ trẻ

Bác Hồ đã căn dặn: “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết”. Đó là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, trong đó Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh có vai trò quan trọng. Trong những năm tới Đoàn Thanh niên cần tập trung thực hiện tốt những nhiệm vụ, giải pháp sau:

Một là, đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp và pháp luật cho thế hệ trẻ. Định hướng cho thanh niên rèn luyện theo tiêu chí “Tâm trong - Trí sáng - Hoài bão lớn”.

Hai là, Đoàn Thanh niên tiếp tục chủ động tham mưu với Đảng và Nhà nước có cơ chế, chính sách phù hợp tạo môi trường, điều kiện thuận lợi cho thế hệ trẻ học tập, nghiên cứu, lao động, giải trí, phát huy trí tuệ, kỹ năng, thể lực.

Ba là, Đoàn Thanh niên bằng nhiều hình thức, biện pháp cụ thể để khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại.

Bốn là, Đoàn Thanh niên tổ chức các phong trào hành động cách mạng phát huy vai trò của thế hệ trẻ trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Năm là, thu hút rộng rãi thanh niên, thiếu niên và nhi đồng tham gia các tổ chức do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh làm nòng cốt và phụ trách./.

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC THANH VẬN TRONG THỜI KỲ ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA ĐẤT NƯỚC

TS. Đỗ Ngọc Hà

Viện trưởng Viện nghiên cứu Thanh niên

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, trong bối cảnh đất nước đang tiến hành công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa để sớm đưa nước ta trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại và hội nhập quốc tế. Bối cảnh trong nước và quốc tế tạo ra những thời cơ và thách thức, những thuận lợi và khó khăn đối với công tác vận động, tập hợp và đoàn kết thanh niên. Những yếu tố đó đan xen nhau, tác động nhiều chiều lên thế hệ trẻ Việt Nam.

Thanh niên ngày nay được kế thừa tinh hoa truyền thống của dân tộc và những thành quả của cách mạng, mở rộng giao lưu quốc tế; họ có mặt mạnh cơ bản là trình độ học vấn cao hơn trước, nhạy cảm với thời cuộc, giàu lòng yêu nước, có khát vọng đưa đất nước vượt qua nghèo nàn, lạc hậu, thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Đảng Cộng sản Việt Nam vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh vào lãnh đạo công tác thanh vận và công tác quản lý nhà nước về thanh niên. Đảng luôn nhất quán quan điểm đánh giá cao vị trí, vai trò của thanh niên và công tác thanh niên trong các giai đoạn cách mạng. Trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, Đảng nêu lên quan điểm: Thanh niên và công tác thanh niên có vai trò, vị trí đặc biệt quan trọng và to lớn. Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước có hội nhập và sánh vai được với cộng đồng thế giới hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không, phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên và phụ thuộc vào việc bồi dưỡng, rèn luyện, đào tạo các thế hệ trẻ. Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng.

Vấn đề thanh niên và công tác thanh niên luôn được Đảng và Nhà nước hết sức coi trọng, đặt niềm tin sâu sắc vào lực lượng thanh niên và tổ chức Đoàn TNCS Hồ Chí Minh. Song bản thân thanh niên và tổ chức Đoàn cũng cần nhận thức sâu sắc hơn nữa về vị trí, vai trò và sứ mệnh của mình, nâng cao ý thức trách nhiệm, không ngừng nỗ lực, phấn đấu học tập, tu dưỡng, rèn luyện

nâng cao trình độ tri thức, đạo đức cách mạng để thực hiện được sứ mệnh lịch sử, đi đầu trong cuộc đấu tranh chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, đáp ứng yêu cầu cách mạng trong tình hình mới, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2. Những vấn đề lý luận đặt ra trong đổi mới công tác thanh vận

Thứ nhất, cần đổi mới tư duy lý luận để có phương pháp tiếp cận khách quan, khoa học đối với thanh niên và công tác thanh vận. Cần đổi mới công tác vận động, tập hợp và đoàn kết thanh niên trên cơ sở vì sự phát triển của thanh niên. Phải chuyển phương pháp tiếp cận và phương pháp công tác với thanh niên theo hình thức dân chủ với thanh niên, đảm bảo các quyền và lợi ích hợp pháp của thanh niên, coi thanh niên vừa là khách thể vừa là chủ thể trong công tác vận động, tập hợp và đoàn kết thanh niên. Đoàn, Hội giữ vai trò định hướng, tư vấn và hướng dẫn thanh niên tham gia các hoạt động nhằm bồi dưỡng, giáo dục thanh niên trở thành nguồn nhân lực đáp ứng với thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế. Mặt khác, cần có phương pháp tiếp cận mới để công tác thanh vận không chỉ là công tác của hệ thống chính trị, mà còn là công tác của toàn xã hội, gia đình và bản thân thanh niên.

Thứ hai, Đảng cần chỉ đạo các chủ thể xã hội, trong đó có Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thường xuyên nghiên cứu tình hình thanh niên và công tác thanh vận trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế. Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn về thanh niên và công tác thanh niên để chủ động nắm được tình hình thanh niên, diễn biến tư tưởng của thanh niên và những nhu cầu mới nổi lên của thanh niên để đề ra các giải pháp vận động, tập hợp và đoàn kết thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế.

Thứ ba, Đảng lãnh đạo Nhà nước và các cấp chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân làm công tác vận động, tập hợp và đoàn kết thanh niên. Nhà nước phải thể chế hóa kịp thời quan điểm, chủ trương của Đảng thành pháp luật và chính sách nhằm phát triển thanh niên. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân, các đơn vị, nhà trường và gia đình tham gia có hiệu quả vào công tác thanh vận và công tác quản lý nhà nước về thanh niên. Cần xã hội hóa công tác thanh niên để có đủ nguồn lực, kinh nghiệm tiến hành công tác thanh niên trong thời kỳ mới.

Thứ tư, Đảng lãnh đạo Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thực hiện vai trò nòng cốt chính trị trong phong trào thanh niên và các tổ chức của thanh niên. Cần đa dạng hóa các hình thức vận động, tập hợp thanh niên vào các đội hình và các tổ chức như: CLB, các hội xã hội - nghề nghiệp, xã hội - từ thiện và xã hội -

nhân đạo để tập hợp rộng rãi các đối tượng thanh niên. Thường xuyên tổ chức các phong trào và các cuộc vận động để thu hút thanh niên tham gia vào phát triển kinh tế - xã hội. Thông qua các hoạt động thực tiễn để thanh niên được cống hiến và trưởng thành.

Thứ năm, để thể chế hóa các quy định của Hiến pháp năm 2013, các chủ thể xã hội, trong đó có Đoàn TNCS Hồ Chí Minh phải đại diện và chăm lo, bảo vệ lợi ích và nhu cầu chính đáng và hợp pháp của thanh niên. Trong đó chú ý chăm lo, bảo vệ lợi ích chính trị, kinh tế và xã hội của thanh niên trên cơ sở thống nhất lợi ích cá nhân với lợi ích tập thể và lợi ích của toàn xã hội. Cùng với việc chăm lo các nhu cầu về học tập, lao động, vui chơi giải trí của thanh niên với chăm lo đến các nhu cầu mới của thanh niên như: được tin tưởng, được đánh giá đúng, được dân chủ và công khai, được thực hiện công bằng trong đào tạo và sử dụng thanh niên. Đoàn và Hội có các hoạt động nhằm chăm lo, hỗ trợ những sáng kiến và sáng tạo của thanh niên. Có các giải pháp hữu hiệu để phát hiện, bồi dưỡng tài năng trẻ cho đất nước.

Thứ sáu, cần đảm bảo các quyền tiếp cận của thanh niên với thông tin có định hướng; các chủ trương, chính sách và luật pháp có liên quan đến phát triển thanh niên; các nguồn lực trong nước và quốc tế đầu tư cho phát triển thanh niên; tiếp cận với các hoạt động của các tổ chức quần chúng nhân dân và các hoạt động quốc tế; tiếp cận với các dịch vụ xã hội thân thiện với thanh niên.

Thứ bảy, tăng cường công tác giám sát và phản biện xã hội đối với các luật và chính sách có liên quan đến phát triển thanh niên; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát việc triển khai và thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Huy động thanh niên tham gia xây dựng và thực hiện chính sách nói chung và chính sách phát triển thanh niên nói riêng.

Công tác thanh vận là công tác quan trọng của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước. Để làm tốt công tác thanh vận trong thời gian tới, cán bộ, đảng viên, đoàn viên phải học tập và làm theo lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *“Những người phụ trách dân vận cần phải óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm. Chứ không phải chỉ nói suông, chỉ ngồi viết mệnh lệnh. Họ phải thật sự nhúng tay vào việc”*.

3. Những định hướng về nội dung đổi mới công tác thanh vận

3.1. Nhận thức và thực hiện đúng nguyên tắc - Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, thanh niên làm chủ

Sự quan tâm, lãnh đạo của Đảng là nhân tố quyết định thành công của công tác thanh vận. Vì vậy, muốn đổi mới công tác thanh vận thì các cấp uỷ, tổ chức cơ sở của Đảng phải đổi mới sự lãnh đạo, định hướng, chỉ đạo công tác thanh vận.

Trong điều kiện đảng cầm quyền, các chủ trương, chính sách của Đảng về công tác thanh vận cần phải thông qua Nhà nước để thể chế hóa thành pháp luật, chính sách cho toàn xã hội thực hiện. Do đó, đổi mới công tác thanh vận không thể thiếu đổi mới việc quản lý công tác thanh vận của Nhà nước. Nhà nước phải làm tốt việc thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng về thanh niên và công tác thanh vận thành pháp luật, chiến lược, chính sách, chương trình hành động và cụ thể hóa trong các chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh hằng năm của các cấp, các ngành. Đi đôi với việc xây dựng mới chính sách là việc tổ chức thực hiện chính sách, đưa chính sách phát triển thanh niên đi vào cuộc sống. Trong thời gian tới, cần nghiên cứu kiện toàn các cơ quan làm công tác thanh vận của Quốc hội và Chính phủ để khắc phục những bất cập đã bộc lộ trong thời gian qua.

Thanh niên không chỉ là đối tượng mà còn là chủ thể của công tác thanh vận. Hơn nữa, với đặc điểm tâm lý, sinh lý, thanh niên không chỉ có vai trò xung kích trong các phong trào thi đua yêu nước mà còn cả trong các mặt hoạt động của công tác thanh vận. Cần thay đổi quan niệm đơn giản cho rằng, công tác thanh vận chỉ có một chiều là vận động, nói, thuyết phục thanh niên mà ngược lại, chính thanh niên là một chủ thể tích cực của công tác ấy.

3.2. Đổi mới công tác giáo dục, tuyên truyền, vận động thanh niên

Giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thanh niên là một trong những nhiệm vụ và nội dung cơ bản của công tác thanh vận. Thời gian qua, bên cạnh những kết quả đáng ghi nhận trong công tác giáo dục thanh niên, việc giáo dục, bồi dưỡng thanh niên về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống còn có những khó khăn, lúng túng về nội dung, cách thức triển khai, kết quả chưa đạt như mong đợi, đòi hỏi phải tiếp tục đổi mới hơn nữa. Việc đổi mới công tác giáo dục, tuyên truyền, vận động thanh niên hiện nay cần tập trung vào một số vấn đề sau:

- Đổi mới nội dung và phương thức giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước phù hợp với tâm lý, trình độ nhận thức của thanh niên; tăng cường giáo dục truyền thống dân tộc, lịch sử của Đảng và dân tộc, lý tưởng cách mạng cho thanh niên.

- Tiếp tục đổi mới phương thức, nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, giáo dục về chính trị, tư tưởng, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quán triệt chủ trương, đường lối và các nghị quyết của Đảng, của Đoàn; tăng cường các hình thức giáo dục như: diễn đàn trao đổi, đối thoại có tính tương tác với đoàn viên, thanh niên; thường xuyên nắm bắt tình hình tư tưởng, định hướng dư luận trong thanh niên thông qua mạng lưới thăm dò dư luận xã hội do Đoàn tổ chức; việc học tập 6 bài học lý luận chính trị trong đoàn viên, thanh niên; chủ động, tích cực đấu tranh có hiệu quả với những luận điệu chống phá của các thế lực thù địch nhằm vào thanh thiếu niên.

- Chú trọng tuyên truyền, giáo dục về truyền thống yêu nước, đoàn kết, cần cù, sáng tạo và khát vọng vươn lên trong mọi hoàn cảnh, bồi dưỡng, xây dựng lớp thanh niên có bản lĩnh, tự tin đảm nhận vai trò chủ nhân tương lai của đất nước. Giáo dục truyền thống vẻ vang của Đảng, của Đoàn, ý thức giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, truyền thống của quê hương, gia đình, tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại; đấu tranh với các biểu hiện, hành vi đi ngược với truyền thống dân tộc.

- Triển khai sâu, rộng các nội dung giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa gắn với các phong trào hành động cách mạng của Đoàn và Hội. Tiếp tục thực hiện hiệu quả chương trình *“Thắp sáng ước mơ tuổi trẻ Việt Nam vì dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”*; cuộc vận động *“Đoàn viên phấn đấu trở thành đảng viên”*. Nghiên cứu xây dựng chương trình *“Rèn luyện cán bộ đoàn”*; chỉnh sửa, bổ sung nội dung Chương trình *“Rèn luyện đội viên”*, *“Rèn luyện đoàn viên”*, các cuộc vận động trong các nhóm đối tượng thanh niên phù hợp với tình hình mới và khả năng tổ chức thực hiện.

- Tiếp tục đổi mới và triển khai sâu, rộng các mô hình giáo dục giá trị sống, kỹ năng xã hội. Tăng cường định hướng giá trị thông qua các loại hình văn hóa, văn học nghệ thuật. Định hướng cho thanh niên phát triển loại hình văn hóa hiện đại mang tính khoa học và nhân văn, tham gia bảo tồn và phát triển các lễ hội văn hóa.

- Đẩy mạnh tổ chức các hoạt động giáo dục, hỗ trợ nhằm giảm số lượng đối tượng thanh thiếu niên chậm tiến, tạo điều kiện để những thanh thiếu niên lầm lỡ tái hòa nhập cộng đồng và không tái vi phạm pháp luật.

- Tăng cường giáo dục thanh niên thông qua những tấm gương điển hình tiên tiến, cá nhân có thành tích vượt trội. Cán bộ, đảng viên phải làm gương về đạo đức, học tập, lao động. Thường xuyên chú trọng xây dựng, phát hiện, nhân rộng những mẫu hình cá nhân tiêu biểu, vượt trội ở các nhóm đối tượng thanh

niên. Lấy “xây” để “chống”, làm cho các giá trị tốt đẹp có sức lan tỏa trong cộng đồng thanh niên.

- Phát huy ưu thế của các phương tiện truyền thông hiện đại, đa phương tiện, hệ thống báo chí, xuất bản của Đoàn và báo chí chính thống của Đảng, Nhà nước trong công tác giáo dục; sử dụng có hiệu quả các hình thức, công cụ giáo dục mới như Internet, mạng xã hội...

- Phát huy sự nỗ lực phấn đấu của mỗi thanh niên trong học tập, lao động và cuộc sống: Mọi nỗ lực đổi mới công tác thanh vận phải dẫn đến sự tự giác phấn đấu của chính thanh niên, làm cho thanh niên luôn chủ động và không ngừng học tập, nâng cao trình độ, kiến thức chuyên môn, tay nghề; cần cù, chịu khó, sáng tạo, có tác phong công nghiệp trong lao động; vươn lên lập thân, lập nghiệp, làm giàu chính đáng. Trong giai đoạn hiện nay, cần phát huy sự nỗ lực phấn đấu của mỗi thanh niên, tự giác rèn luyện, trở thành những con người có ý chí vươn lên, có lòng dũng cảm gan dạ để vượt qua những cám dỗ thấp kém, những thói hư tật xấu,...do mặt trái của kinh tế thị trường, của toàn cầu hóa đem đến.

- Chủ động phối hợp với nhà trường, gia đình và xã hội trong giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; làm cho thế hệ trẻ hôm nay biết yêu cuộc sống, giàu lòng nhân ái, kế thừa và phát huy những giá trị nhân văn của dân tộc, ứng xử văn minh, thanh lịch, nghĩa tình; chú trọng nêu gương người tốt, việc tốt; bày tỏ chính kiến, đấu tranh với cái xấu. Kiên quyết đấu tranh chống các biểu hiện tiêu cực, tham nhũng, từng bước bài trừ các tệ nạn xã hội.

- Khai thác hiệu quả các nguồn lực xã hội trong công tác vận động, tuyên truyền, giáo dục thanh niên. Nâng cao hiệu quả các chương trình phối hợp; lồng ghép các hoạt động của Đoàn, Hội với các đoàn thể quần chúng nhân dân và các chủ thể xã hội khác nhằm giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thanh niên. Lựa chọn, phân công cán bộ giỏi lý luận, kỹ năng, nghiệp vụ, nắm chắc thực tiễn làm công tác vận động, tuyên truyền, giáo dục thanh niên; thường xuyên đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao năng lực cho đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên, duy trì và phát triển đội ngũ công tác viên trong công tác giáo dục của Đoàn.

- Đầu tư mở rộng và phát huy hiệu quả các thiết chế giáo dục của Đoàn và Hội. Xây dựng, mở rộng mạng lưới các trung tâm hoạt động thanh niên, trung tâm sinh hoạt dã ngoại, nhà văn hóa thiếu nhi trên cơ sở nguồn đầu tư từ ngân sách Nhà nước và các nguồn kinh phí xã hội hóa.

3.3. Đổi mới phong trào thi đua yêu nước trong thanh niên nhằm huy động và phát huy năng lực, trí tuệ, sức trẻ của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

Nói đến phong trào thanh niên là nói đến những hoạt động có định hướng chính trị, do Đoàn khởi xướng và dẫn dắt, được đông đảo thanh niên hưởng ứng. Để có một phong trào do Đoàn tổ chức theo đúng nghĩa phải đảm bảo ba yếu tố: một là, phải do các cấp bộ Đoàn phát động và tổ chức thực hiện; hai là, phải có tính định hướng chính trị rõ ràng, phục vụ cho phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng và an ninh; ba là, phải có sự tham gia của đông đảo thanh niên để phong trào phát triển bền vững.

Các nghiên cứu về tâm lý, xã hội và thực tiễn đều chỉ ra rằng, để thực sự đi vào đời sống giới trẻ, phong trào phải xuất phát từ chính thanh niên, gắn bó với nhu cầu, lợi ích và nguyện vọng chính đáng của thanh niên, có sức hấp dẫn đối với thanh niên. Tức là các phong trào do Đoàn và Hội phát động phải do thanh niên, của thanh niên và vì thanh niên. Thanh niên là lứa tuổi vừa cần được chăm lo, bồi dưỡng, vừa phải được phát huy mạnh mẽ. Đây là hai mặt của một quá trình phát triển, hai nhu cầu của một thể hệ, hai phương thức của một quy trình giáo dục có sự gắn bó chặt chẽ, hữu cơ với nhau. Để hấp dẫn thanh niên, không chỉ chăm lo cho họ về lợi ích vật chất, tinh thần mà điều không kém phần quan trọng là tạo môi trường để họ được phát huy, khẳng định bản thân trong cộng đồng, trong công việc.

Các phong trào do Đoàn tổ chức phải có tính kế thừa các phong trào đã có và phải không ngừng đổi mới nội dung, phương thức thực hiện các phong trào của thanh niên. Tên phong trào phải đảm bảo ngắn gọn, dễ nhớ, dễ thực hiện, có nội dung mới, đồng thời kế thừa được những giá trị tinh thần và kinh nghiệm tổ chức của những phong trào đã có tiếng vang trong lịch sử 85 năm qua của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, tiếp nối được nội dung các phong trào đã và đang triển khai có hiệu quả trong những nhiệm kỳ trước.

Trong quá trình thiết kế chương trình, tổ chức các hoạt động của Đoàn, Hội ở cơ sở, cần suy nghĩ kỹ về nội dung, đổi mới phương thức triển khai, đưa những nội dung mà thanh niên quan tâm vào sinh hoạt Đoàn và Hội, tập trung những hoạt động chăm lo và phát huy thanh niên.

3.4. Đổi mới xây dựng tổ chức Đoàn vững mạnh, mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên

- Xây dựng Đoàn thực sự vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, khắc phục tình trạng quan liêu, hành chính hóa của bộ máy Đoàn là yêu cầu cấp thiết. Tiếp tục nâng cao chất lượng tổ chức Đoàn với những nhiệm vụ

trọng tâm: nâng cao chất lượng cơ sở; chất lượng đội ngũ cán bộ đoàn và mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên; tích cực tham gia xây dựng, bảo vệ Đảng và hệ thống chính trị; tập trung vào giải pháp nâng cao chất lượng chi đoàn và đoàn viên, tổ chức thực hiện có hiệu quả Chương trình rèn luyện đoàn viên.

- Tập trung các giải pháp để làm chuyển biến rõ nét; nâng cao chất lượng đoàn viên, chi đoàn và cán bộ đoàn.

- Kiên trì thực hiện các giải pháp trong công tác tổ chức xây dựng Đoàn đã được áp dụng, triển khai thực hiện có hiệu quả trong thời gian qua; nghiên cứu, áp dụng những cách làm sáng tạo trong thời gian tới trên cơ sở đảm bảo nguyên tắc tổ chức của Đoàn.

- Nâng cao vai trò, sự chủ động của các cấp bộ Đoàn trong công tác tổ chức trên cơ sở vận dụng linh hoạt Điều lệ Đoàn và các quy định có liên quan.

- Xây dựng đội ngũ cán bộ đoàn, hội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

- Phát huy vai trò hạt nhân, nòng cốt chính trị của Đoàn trong công tác xây dựng tổ chức Hội LHTN Việt Nam, Hội Sinh viên Việt Nam và các tổ chức thành viên tập thể của Hội. Cần thực hiện những phương thức mới trong đoàn kết, tập hợp thanh niên. Quan tâm đến phương thức tập hợp thanh niên vào các loại hình tổ chức đa dạng phù hợp với đặc điểm các nhóm thanh niên, như: câu lạc bộ, đội, nhóm theo từng thành phần, nhu cầu, sở thích, nghề nghiệp của thanh niên để tạo sự gắn bó thiết thực hơn, từ đó tăng tính tự quản, tạo ra không gian tập hợp rộng hơn và không bó hẹp bởi địa giới hành chính. Đổi mới nội dung, hình thức tập hợp thanh niên thông qua việc tạo ra các mô hình mới phong phú, đa dạng theo nghề nghiệp, nhu cầu, sở thích của thanh niên. Có như vậy mới tạo ra môi trường thuận lợi cho thanh niên có nhiều sự lựa chọn để tham gia.

- Tiếp tục mở ra các sân chơi bổ ích, các cuộc thi trên các phương tiện thông tin đại chúng, nhất là các chương trình truyền hình tương tác để thu hút thanh niên tham gia. Yêu cầu của việc tổ chức các sân chơi, diễn đàn phải đảm bảo tính giáo dục tư tưởng, định hướng thẩm mỹ và phát huy sự chủ động tham gia các hoạt động của thanh niên.

- Nghiên cứu phát triển các nội dung hoạt động thông qua các mạng xã hội trên Internet, mạng viễn thông để định hướng cung cấp thông tin chính thống, tạo môi trường, sân chơi lành mạnh, từng bước thu hút, tập hợp, đoàn

kết thanh niên. Tập trung triển khai mô hình đoàn kết, tập hợp thanh niên thông qua các kỹ năng thực hành xã hội.

3.5. Phát huy vai trò và tiềm năng của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

- Thanh niên là lực lượng xã hội có tiềm năng to lớn nên cùng với giáo dục, bồi dưỡng phải quan tâm phát huy vai trò và tiềm năng của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Thời gian qua, các cấp bộ Đoàn đã có nhiều cố gắng nhằm phát huy nguồn lực trong thanh niên, nhưng một bộ phận lớn thanh niên chưa được đào tạo nghề, chưa có hoặc thiếu việc làm, lãng phí nguồn nhân lực trẻ.

- Trong thời gian tới cần có nhiều hình thức, chính sách khuyến khích thanh niên hăng say lập nghiệp, khởi nghiệp, tự tạo việc làm và giúp nhau tạo việc làm. Nhà nước tổ chức và huy động thanh niên tham gia xây dựng các công trình, các lĩnh vực, các vùng kinh tế quan trọng; đầu tư ngân sách thích đáng cho các chương trình giải quyết việc làm. Mở rộng việc cho các gia đình trẻ vay vốn để sản xuất, kinh doanh. Sửa đổi, bổ sung những quy định về quản lý lao động và cư trú để thanh niên dễ dàng tìm việc làm ở những khu công nghiệp và khu chế xuất. Đẩy mạnh việc đưa thanh niên Việt Nam đi lao động ở nước ngoài. Mở rộng mạng lưới dạy nghề và giới thiệu việc làm cho thanh niên.

- Bồi dưỡng tài năng trẻ, giao việc cho thanh niên; sử dụng và đề bạt cán bộ trẻ vào các vị trí xứng đáng với đức – tài của họ; nâng cao tỷ lệ cán bộ trẻ trong cơ quan lãnh đạo, quản lý ở các cấp, các ngành. Coi trọng hơn nữa việc trọng dụng tài năng trẻ, tạo cơ chế chính sách công bằng, thuận lợi để mọi tài năng trẻ đều được tham gia vào phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Xác định tiêu chí và phương pháp khoa học để phát hiện, theo dõi quá trình phát triển tài năng trẻ, nhất là số học sinh, sinh viên xuất sắc, cá nhân điển hình trong các phong trào thanh niên. Xây dựng chương trình đào tạo thích hợp để hình thành đội ngũ tài năng trẻ trên mọi lĩnh vực, đáp ứng sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Có chính sách sử dụng và đãi ngộ hợp lý để thu hút tài năng trẻ đang học tập, làm việc, sinh sống ở nước ngoài tham gia phát triển đất nước.

- Tạo bước chuyển có tính đột phá trong bố trí và sử dụng cán bộ trẻ trên tất cả các lĩnh vực. Bố trí cán bộ trẻ có tài năng đảm nhận các nhiệm vụ quan trọng, phù hợp trong hệ thống chính trị, nâng cao tỉ lệ cán bộ trẻ trong các cơ quan lãnh đạo, quản lý các cấp, các ngành. Tạo bước đột phá trong việc bố trí, sử dụng cán bộ trẻ, cán bộ trong độ tuổi thanh niên ở tất cả các cấp, coi đây là

một nội dung quan trọng về công tác cán bộ của Đảng để lựa chọn cán bộ lãnh đạo cho tương lai.

- Để tập hợp, phát huy thanh niên thì phải chăm lo bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của thanh niên. Các hình thức, phương pháp công tác thanh vận cần hướng tới đáp ứng những nhu cầu và lợi ích cơ bản của thanh niên là: học tập; việc làm; lao động; vui chơi giải trí; tình bạn, tình yêu, hôn nhân và gia đình. Trong giai đoạn hiện nay, công tác thanh vận cần tập trung vào vấn đề học tập và việc làm cho thanh niên vì đây là hai vấn đề bức xúc nhất của thanh niên nhưng lại phụ thuộc chủ yếu vào xã hội.

- Đảng, Nhà nước có biện pháp hiệu quả phát triển kinh tế - xã hội, tạo cơ sở vững chắc để đáp ứng những yêu cầu về học tập, lao động, sinh hoạt văn hóa, du lịch, thể dục, thể thao, xây dựng hạnh phúc gia đình cho thanh niên.

- Nhà trường cải cách nội dung, phương thức đào tạo theo hướng: Học đi đôi với hành, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với xã hội.

- Ở cấp cơ sở, cần tăng cường tổ chức các hoạt động hỗ trợ cho thanh niên, thông qua các hoạt động chuyển giao tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ mới, công nghệ thông tin, công nghệ sinh học, phổ cập tin học, nối mạng trí thức.

- Tổ chức cho thanh niên tham gia các chương trình dự án phát triển kinh tế; hướng dẫn, hỗ trợ cho thanh niên thành lập các chi hội lập nghiệp, các mô hình liên kết để giúp nhau về vốn phát triển sản xuất, các câu lạc bộ khuyến nông, khuyến ngư, câu lạc bộ gia nông trẻ, các mô hình trang trại trẻ, làng thanh niên lập nghiệp, hợp tác xã thanh niên...

- Thường xuyên biểu dương, tôn vinh những gương lập nghiệp; những mô hình tốt cần nhân rộng, những điển hình trong phong trào thanh niên tình nguyện.

3.6. Tạo mọi cơ hội cho thanh niên được học tập, phát triển tri thức, kỹ năng, hình thành nguồn nhân lực có chất lượng cao cho đất nước

- Đổi mới toàn diện giáo dục và đào tạo, tạo cơ hội cho mọi thanh niên được học tập, không ngừng nâng cao trình độ, có tri thức và kỹ năng, vươn lên ngang tầm với thanh niên các nước tiên tiến trên thế giới.

- Tiếp tục nâng cao chất lượng giáo dục; đổi mới cơ cấu tổ chức, cơ chế quản lý nội dung, phương pháp dạy và học; xây dựng một số cơ sở giáo dục - đào tạo đạt trình độ quốc tế; khuyến khích thành lập các cơ sở đào tạo nước ngoài tại Việt Nam đối với một số ngành, lĩnh vực cần thiết đáp ứng sự nghiệp

phát triển đất nước. Xác định rõ mục tiêu đào tạo từng cấp học, bảo đảm giáo dục toàn diện về đức - trí - thể - mỹ nhằm hình thành lớp thanh niên có đủ bản lĩnh và năng lực, có tri thức và kỹ năng vươn lên ngang tầm với thanh niên các nước tiên tiến. Xây dựng cho thanh niên ý thức tự học, học tập suốt đời, phương pháp tư duy sáng tạo, độc lập, khả năng làm việc tập thể, kỹ năng thích nghi và tự tin trong cuộc sống.

- Xây dựng chiến lược truyền thông quốc gia về định hướng nghề nghiệp, việc làm cho thanh niên. Bảo đảm cơ cấu hợp lý trong đào tạo công nhân kỹ thuật, trung cấp chuyên nghiệp, cao đẳng và đại học.

- Tập trung đào tạo hình thành nguồn nhân lực khoa học - công nghệ có chất lượng cao, nhất là công nghệ thông tin, công nghệ mới đáp ứng yêu cầu của kinh tế tri thức, tạo mũi nhọn phát triển kinh tế, góp phần đẩy nhanh quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Tập trung dạy nghề cho thanh niên nông thôn, bộ đội xuất ngũ, thanh niên các dân tộc thiểu số. Khuyến khích đào tạo nghề tại doanh nghiệp, cơ sở sản xuất. Chú trọng giáo dục ý thức lao động, kỹ thuật nghề nghiệp, kỹ năng lao động, tay nghề cho thanh niên đi lao động có thời hạn ở nước ngoài.

- Nâng cao chất lượng lao động trẻ, giải quyết việc làm, tăng thu nhập và cải thiện đời sống cho thanh niên. Huy động nhiều nguồn lực xã hội, đầu tư ngân sách thoả đáng để đẩy mạnh dạy nghề, phổ cập sơ cấp nghề cho thanh niên. Hoàn thiện chính sách đào tạo nghề, giải quyết việc làm; có chính sách tín dụng ưu đãi cho các cơ sở dạy nghề, đặc biệt các nghề kỹ thuật cao; đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng dịch vụ thị trường lao động; tín dụng ưu đãi cho thanh niên vay vốn tạo việc làm, lập nghiệp; khuyến khích thanh niên đi lao động có thời hạn ở nước ngoài.

- Tạo mọi điều kiện để Đoàn và Hội huy động, tổ chức cho thanh niên tham gia thực hiện các nhiệm vụ, chương trình phát triển kinh tế - xã hội. Tiếp tục đẩy mạnh tổ chức lực lượng lao động trẻ với nhiều hình thức và quy mô khác nhau để tham gia xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng về kinh tế xã hội, xây dựng các khu kinh tế mới, trồng rừng phủ xanh đất trống, đồi trọc. Tổ chức thanh niên xung phong đi khai hoang, sản xuất ở miền núi, hải đảo, thành lập các làng thanh niên lập nghiệp.

- Tạo môi trường thuận lợi để các thành phần kinh tế đầu tư phát triển sản xuất tạo việc làm mới và tăng thu nhập và cải thiện đời sống của thanh niên. Phát triển thị trường lao động lành mạnh, năng động. Khuyến khích thanh niên làm giàu chính đáng. Nhà nước hỗ trợ để chuyển giao tiến bộ khoa học -

kỹ thuật, tổ chức sản xuất, kinh doanh cho thanh niên nông thôn; biểu dương, tôn vinh thanh niên làm kinh tế giỏi.

3.7. Xây dựng môi trường văn hóa, xã hội lành mạnh, hình thành lối sống văn hóa và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho thanh niên

Xây dựng môi trường xã hội lành mạnh, tạo điều kiện cho thanh niên nâng cao đời sống văn hóa tinh thần, phát triển toàn diện. Đẩy mạnh thực hiện cuộc vận động "Xây dựng, chỉnh đốn Đảng", "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" gắn với xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên thoái hóa, biến chất, vi phạm pháp luật, tạo môi trường chính trị và đạo đức lành mạnh củng cố niềm tin cho thanh niên. Tập trung giải quyết các vấn đề xã hội bức xúc, tạo chuyển biến trong phòng, chống tội phạm và tệ nạn xã hội (nhất là ma túy, mại dâm, mê tín dị đoan), an toàn giao thông, bảo vệ môi trường..., góp phần xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, hình thành lối sống văn hóa trong thanh niên.

Khuyến khích, tạo điều kiện để các cơ quan văn hóa, văn học nghệ thuật, xuất bản, báo chí sáng tác và phổ biến nhiều công trình, tác phẩm có giá trị cao để giáo dục thế hệ trẻ. Tăng cường quản lý văn hóa, xử lý nghiêm các sai phạm, kịp thời ngăn chặn các sản phẩm không lành mạnh tác động xấu đến thanh niên, nhất là qua Internet và các phương tiện thông tin đại chúng khác. Sớm hoàn thiện quy hoạch mạng lưới và từng bước xây dựng các trung tâm hoạt động thanh thiếu nhi, trung tâm sinh hoạt dã ngoại, nhà thiếu nhi trong toàn quốc. Sớm có chính sách để các thành phần kinh tế đầu tư xây dựng các thiết chế văn hóa thể thao, phát triển các loại hình giải trí lành mạnh cho thanh niên.

Đẩy mạnh các hoạt động giáo dục về vai trò, trách nhiệm của thanh niên trong nâng cao chất lượng dân số, hôn nhân và xây dựng gia đình hạnh phúc, biết chăm lo và nâng cao sức khỏe bản thân. Chú trọng giáo dục tiền hôn nhân, kiến thức và kinh nghiệm sống cho thanh niên. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả các chiến lược, chương trình mục tiêu quốc gia về dân số; chăm sóc sức khỏe, sức khỏe sinh sản cho thanh niên; phòng, chống HIV/AIDS, trong đó tập trung là đối tượng thanh niên.

Đầu tư, đổi mới nội dung giáo dục thể chất trong nhà trường. Đẩy mạnh xã hội hóa các phong trào thể dục, thể thao quần chúng, huy động và tạo điều kiện để thanh niên luyện tập thể dục, thể thao, rèn luyện sức khỏe.

Vận động thanh niên xây dựng nếp sống văn hóa mới, tích cực học tập nâng cao trình độ mọi mặt, giải trí lành mạnh, thực hiện kế hoạch hóa dân số, bảo vệ môi trường, chống văn hóa đồi trụy.

3.8. Mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế về công tác thanh niên

Trong thời kỳ hội nhập quốc tế đòi hỏi phải mở rộng hợp tác quốc tế về thanh niên. Trên cơ sở đường lối của Đảng và chủ trương về công tác ngoại giao, đối ngoại nhân dân của Nhà nước, các cấp bộ Đoàn mở rộng quan hệ hợp tác, giao lưu với các tổ chức thanh niên quốc tế và thanh niên các nước.

Muốn tham gia tốt vào công tác hợp tác quốc tế, một mặt Đảng phải lãnh đạo Nhà nước và các chủ thể xã hội khác; Nhà nước phải đề ra chính sách thông thoáng để hỗ trợ cho thanh niên tham gia vào quá trình hội nhập quốc tế. Mặt khác, Đoàn và các Hội của thanh niên phải bồi dưỡng kỹ năng cho thanh niên tự tin tham gia các hoạt động quốc tế. Cùng với đó, bản thân thanh niên phải chuẩn bị cho mình có đủ tâm và thể, nhất là trình độ chuyên môn và trình độ ngoại ngữ để tự tin tham gia vào các hoạt động quốc tế do Đoàn và Hội tổ chức.

Tăng cường công tác quốc tế và giao lưu với thanh niên các nước trong khu vực và trên thế giới; tập hợp và đoàn kết thanh niên Việt Nam đang học tập, lao động và sinh sống ở nước ngoài.

Những định hướng đổi mới công tác thanh vận nêu trên có mối quan hệ hữu cơ với nhau và bổ sung cho nhau. Đây là những giải pháp quan trọng để nâng cao hiệu quả công tác vận động, tập hợp và đoàn kết thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế.

PHÁT HUY VAI TRÒ XUNG KÍCH, SÁNG TẠO CỦA TUỔI TRẺ TRONG NHIỆM VỤ BẢO VỆ TỔ QUỐC

**Thượng tướng Phương Minh Hòa
Phó Chủ nhiệm TCCT QĐND Việt Nam**

Dựng nước đi đôi với giữ nước là quy luật tồn tại và phát triển của dân tộc Việt Nam. Trải qua các giai đoạn cách mạng, cùng với lãnh đạo xây dựng và phát triển kinh tế-xã hội, Đảng cộng sản Việt Nam luôn xác định bảo vệ Tổ quốc là nhiệm vụ chiến lược sống còn trong quá trình lãnh đạo đất nước. Nhận thức được vị trí, tầm quan trọng của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, qua các kỳ Đại hội, Đảng ta luôn khẳng định và chỉ đạo chặt chẽ việc tăng cường sức mạnh quốc phòng - an ninh, bảo vệ độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc.

Để thực hiện thắng lợi mục tiêu nhiệm vụ quốc phòng, an ninh trong thời kỳ mới, Đảng ta khẳng định: “Tiếp tục giữ vững, tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng, sự quản lý tập trung thống nhất của Nhà nước đối với Quân đội nhân dân, Công an nhân dân và sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, giáo dục nâng cao ý thức, trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của các cấp, các ngành, của mỗi cán bộ, đảng viên và từng người dân đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Phát huy sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, của cả hệ thống chính trị do Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, lực lượng vũ trang làm nòng cốt trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc”⁷. Đồng thời, Đảng ta luôn xác định thanh niên giữ vị trí trung tâm trong chiến lược phát huy nhân tố và nguồn lực con người: “Đảng đặt niềm tin sâu sắc vào thanh niên, phát huy vai trò làm chủ và tiềm năng to lớn của thanh niên để thanh niên thực hiện được sứ mệnh lịch sử, đi đầu trong cuộc đấu tranh chiến thắng đói nghèo, lạc hậu, xây dựng và bảo vệ đất nước giàu mạnh, xã hội văn minh”.

Trong lịch sử đấu tranh để dựng nước và giữ nước, lớp lớp thế hệ trẻ Việt Nam luôn nêu cao tinh thần yêu nước, chí khí anh hùng, tinh thần xung kích, sáng tạo, không quản ngại gian khổ, hy sinh vì một nước Việt Nam độc lập, tự do và ngày càng hùng mạnh. Trong thế kỷ XX, tuổi trẻ Việt Nam tự hào có lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc mới 21 tuổi đã quyết tâm vượt muôn vàn thử thách, chông gai, ra đi tìm đường cứu dân, cứu nước; 35 tuổi, Người sáng lập Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, 40 tuổi sáng lập Đảng Cộng sản Việt

⁷ NQ Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII

Nam. Chính Người đã đào tạo và cùng lớp học trò xuất sắc ở tuổi thanh xuân, đã cùng dân tộc lập nên những chiến công vĩ đại trong thế kỷ XX, đánh đuổi giặc ngoại xâm, đưa Nhân dân ta thoát khỏi kiếp nô lệ, lầm than, trở thành chủ nhân của một nước độc lập, tự do, thống nhất, đi lên chủ nghĩa xã hội.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng và Bác Hồ kính yêu, vai trò và sức mạnh của thanh niên Việt Nam luôn được phát huy và tỏa sáng. Thanh niên Việt Nam cùng với toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, sẵn sàng “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh”, ý chí, tinh thần và tâm nguyện của họ là thực hiện bằng được lời kêu gọi của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Thà hy sinh tất cả chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ”, đã làm nên bao kỳ tích, chiến công. Trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp tuổi trẻ Việt Nam là lực lượng chủ yếu có mặt trên các tuyến đường chiến lược, ở những trọng điểm ác liệt, giáp mặt với quân thù, tham gia tất cả các trận đánh, các chiến dịch với tinh thần quên mình để chiến đấu và phục vụ chiến đấu, bất chấp hi sinh, gian khổ để làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ “*lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu*”. Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước với ý chí “*Không có gì quý hơn độc lập tự do*” và tinh thần “*Xẻ dọc Trường Sơn đi cứu nước*” tuổi trẻ Việt Nam đã thực hiện tốt hai phong trào “*3 sẵn sàng*” và “*5 xung phong*” với hàng triệu đoàn viên thanh niên đăng ký tình nguyện nhập ngũ, lên đường chống Mỹ cứu nước góp phần làm nên thắng lợi quyết định trong từng chiến dịch, trên mọi chiến trường, đỉnh cao là cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Mùa Xuân năm 1975, kết thúc bằng Chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước...

Trong công cuộc đổi mới, trên mọi lĩnh vực, tuổi trẻ cả nước luôn là lực lượng hùng hậu, xung kích, sáng tạo, góp phần quan trọng trong thực hiện thắng lợi hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Bám sát đường lối đổi mới và thực tiễn của đất nước, các phong trào cách mạng, các cuộc vận động đã được phát động, triển khai rộng khắp như: Phong trào “Xung kích tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc”; Cuộc vận động “Nghĩa tình biên giới hải đảo”, “Quà tặng biên cương”, “Mái ấm biên cương”, “Xuân biên cương, hải đảo”, “Hành trình vì biển đảo quê hương”, “Đồng hành cùng ngư dân trẻ ra khơi”, “Festival thanh niên, sinh viên với biển đảo”, “Học kỳ trong quân đội”... Thông qua các phong trào, các cuộc vận động góp phần tạo môi trường bồi dưỡng, phát huy vai trò xung kích, tình nguyện, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của tuổi trẻ cả nước về nhiệm vụ an ninh - quốc phòng, tham gia phát triển kinh tế - xã hội, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Huy động nguồn lực,

chăm lo đời sống cho con em cán bộ, chiến sĩ; tăng cường đoàn kết quân - dân, xóa đói giảm nghèo, nâng cao dân trí nơi biên giới, hải đảo; tham gia phát triển kinh tế - xã hội ở khắp nơi, nhất là ở những lĩnh vực, địa bàn khó khăn, các khu kinh tế - quốc phòng; gắn phát triển kinh tế - xã hội với củng cố quốc phòng, an ninh, góp phần thiết thực nâng cao nhận thức của thanh niên về trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc. Qua đó hiểu rõ hơn truyền thống lịch sử dân tộc, thấy rõ bản chất, âm mưu, thủ đoạn thâm độc của các thế lực thù địch phản động thực hiện chiến lược “diễn biến hòa bình” chống phá cách mạng Việt Nam; xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân vững chắc.

Thành quả trong suốt chiều dài lịch sử đó đã viết tiếp những trang sử vẻ vang 85 năm phấn đấu, xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và tuổi trẻ Việt Nam.

Có được thành quả to lớn đó, *trước hết* là do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm, chăm lo, đánh giá đúng vai trò quan trọng của thanh niên đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc; có nhiều chủ trương, chính sách tập hợp, vận động, giáo dục, rèn luyện thanh niên trở thành lực lượng to lớn của cách mạng. Đảng, Nhà nước và cấp ủy, chính quyền các cấp, các ngành luôn đặt niềm tin sâu sắc vào thanh niên, phát huy vai trò và tiềm năng to lớn của thanh niên để họ thực hiện sứ mệnh đi đầu trong cuộc đấu tranh chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, xây dựng và bảo vệ đất nước. Các cấp bộ Đoàn đã có nhiều chương trình, phong trào cách mạng thu hút, tập hợp thanh niên; thực hiện tốt chức năng trường học xã hội chủ nghĩa và là lực lượng dự bị tin cậy của Đảng. Đặc biệt, lớp lớp thế hệ thanh niên đã nêu cao tinh thần xung phong, tình nguyện, “*Đâu cần thanh niên có; việc gì khó có thanh niên*”...

Tuy vậy, công tác thanh niên và phong trào cách mạng của tuổi trẻ cũng còn những hạn chế nhất định. Hiệu quả xung kích trên các mặt có nội dung còn hạn chế. Một bộ phận thanh, thiếu niên có biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức; lối sống “lệch chuẩn”, thực dụng, chạy theo giá trị vật chất tầm thường, thiếu ý chí phấn đấu vươn lên, nhận thức chưa đầy đủ về nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới... Hạn chế này, *một mặt*, là do tác động của mặt trái của kinh tế thị trường, sự chống phá của các thế lực thù địch; ý thức tự tu dưỡng, học tập, rèn luyện của thanh niên chưa cao; *mặt khác*, là do trách nhiệm của các cấp ủy đảng, chính quyền có lúc, có nơi chưa nhận thức đúng về vai trò to lớn của thanh niên và công tác thanh niên; chưa quan tâm giáo dục, rèn

luyện, phát huy vai trò của họ; hiệu quả công tác giáo dục của Đoàn đối với một bộ phận thanh, thiếu niên chưa cao, chưa rõ nét...

Ngày nay, sự nghiệp đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá (CNH, HĐH), xây dựng và bảo vệ Tổ quốc của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta diễn ra trong điều kiện đất nước phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu, rộng. Bối cảnh tình hình thế giới, khu vực hoà bình, hợp tác, phát triển vẫn là xu thế chủ đạo, nhưng tình hình tiếp tục có những diễn biến phức tạp, tiềm ẩn nhiều nhân tố gây mất ổn định, bất trắc, khó lường. Chiến tranh cục bộ, xung đột vũ trang, tranh chấp tài nguyên, chủ quyền lãnh thổ, xung đột sắc tộc, tôn giáo, hoạt động can thiệp, lật đổ, ly khai, khủng bố và các yếu tố đe dọa an ninh phi truyền thống có chiều hướng gia tăng, tranh chấp chủ quyền biên giới, lãnh thổ, biển đảo sẽ diễn ra phức tạp hơn, tạo ra thách thức với nhiều quốc gia. Trong nước, bên cạnh những thời cơ, yếu tố thuận lợi vẫn còn nhiều trở lực, khó khăn thách thức; các thế lực thù địch, phần tử cơ hội chính trị trong và ngoài nước tiếp tục đẩy mạnh chiến lược “diễn biến hoà bình”, thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”... Cuộc đấu tranh bảo vệ chủ quyền trên biển của Nhân dân ta sẽ còn lâu dài, khó khăn. Chỉ có giải quyết thấu đáo triệt để những thách thức đó mới tạo ra nền tảng vững chắc để giữ vững chế độ, giữ vững độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, giữ vững môi trường hoà bình, ổn định để xây dựng và phát triển đất nước. Nhiệm vụ củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới đã và đang đặt ra những yêu cầu mới rất nặng nề.

Dưới ánh sáng của Nghị quyết Đại hội XII của Đảng, đất nước ta đang bước vào thời kỳ mới thực hiện mục tiêu: *Phát huy sức mạnh toàn dân tộc và dân chủ hóa xã hội chủ nghĩa; đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới; bảo vệ vững chắc Tổ quốc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định; xây dựng nền tảng để sớm đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại.* Nhiệm vụ chính trị to lớn này đòi hỏi phải huy động cao nhất nguồn lực của cả nước, trong đó tuổi trẻ Việt Nam là nguồn lực to lớn, đặc biệt quan trọng. Vì vậy, việc “*Phát huy vai trò của thế hệ trẻ trong nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc*” theo đường lối Đại hội XII của Đảng là rất cần thiết. Để phát huy truyền thống cách mạng, vai trò của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và tuổi trẻ Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, cấp ủy, chính quyền và cấp bộ Đoàn các cấp cần thực hiện tốt những vấn đề sau:

Một là: Đẩy mạnh hơn nữa công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của thanh niên đối với sự nghiệp xây dựng và bảo

vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới. Đây là nhiệm vụ quan trọng của mọi cấp, mọi ngành; đòi hỏi phải tiến hành thường xuyên, thiết thực, hiệu quả. Xây dựng thế hệ trẻ Việt Nam nói chung, thế hệ trẻ quân đội nói riêng giàu lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội; có bản lĩnh chính trị vững vàng, ý thức chấp hành nghiêm pháp luật; có đạo đức cách mạng và lối sống cao đẹp; có ước mơ, hoài bão, khát vọng đưa đất nước vươn lên, làm chủ bản thân, làm chủ công việc và xã hội; có tri thức, sức khỏe, kỹ năng sống, năng lực chuyên môn, làm chủ khoa học và công nghệ hiện đại.

Mọi tổ chức đoàn, hội thanh niên ở các cơ quan, đơn vị phải tự đổi mới, có nhiều nội dung, hình thức hoạt động thiết thực nhằm tập hợp, thu hút và tổ chức đoàn viên, thanh niên tham gia. Cần quán triệt sâu sắc Nghị quyết của Đại hội XII của Đảng, Nghị quyết 28-NQ/TW (khoá XI) về “Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới”, Nghị quyết liên tịch số 480/NQLT giữa Tổng cục Chính trị QĐND Việt Nam với Trung ương ĐTNCS Hồ Chí Minh về “Phát huy vai trò xung kích của tuổi trẻ tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn 2014-2018 đến mọi cấp bộ Đoàn, đoàn viên thanh niên. Tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh theo tinh thần Chỉ thị 03 của Bộ Chính trị (khóa XI); lấy gương “người tốt, việc tốt” để giáo dục; tổ chức cho đoàn viên thanh niên tích cực tham gia xây dựng Đảng; nhận diện và kiên quyết đấu tranh bài trừ các tiêu cực, tệ nạn xã hội, những quan điểm sai trái, phản động của các thế lực thù địch là những nội dung, biện pháp rất quan trọng cần được tiến hành thường xuyên, rộng khắp, có trọng tâm, trọng điểm.

Hai là: Nâng cao vai trò, trách nhiệm của tuổi trẻ trong tham gia phát triển kinh tế - xã hội. Đây là nhiệm vụ chính trị trọng tâm của mọi cấp ủy đảng, chính quyền và cấp bộ đoàn các cấp. Huy động mọi nguồn lực của thanh niên cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, góp phần thúc đẩy toàn diện và đồng bộ công cuộc đổi mới ở nước ta, sớm đưa nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Mọi cấp, mọi ngành, mọi tổ chức, lực lượng cần quan tâm phát động, vận động, tổ chức cho thanh niên thi đua học tập, nghiên cứu khoa học, lao động, sản xuất, tạo động lực mới, sức bật mới và đỉnh cao mới của tuổi trẻ cả nước, nhằm thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XII của Đảng.

Nhiệm vụ cần tập trung hoàn thành tốt là, các tổ chức đoàn phải thực sự vào cuộc, cụ thể hóa chỉ tiêu, nhiệm vụ của các phong trào: “*Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới*”, “*Tuổi trẻ tham gia xây dựng văn minh đô thị*”, cuộc vận động “*Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá*”... phù hợp

với đặc điểm tình hình địa phương và điều kiện cho phép. Đặc biệt là, tích cực vận động thanh niên tham gia *xung kích tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng*; làm cho thanh niên thấy rõ truyền thống nhân ái, đức hy sinh, lòng tự hào vì được cống hiến cho dân, cho nước. Đa dạng hóa các loại hình hoạt động tình nguyện, coi trọng cả về chất lượng và quy mô; nhất là hoạt động tình nguyện tại chỗ kết hợp với tổ chức các chiến dịch thanh niên theo mùa và từng nhiệm vụ; kết nối, hỗ trợ và định hướng các đội thanh niên tình nguyện tự phát hoạt động đúng hướng, hiệu quả. Tạo điều kiện để tuổi trẻ trực tiếp tham gia giải quyết những vấn đề cấp thiết trong xã hội như: Đảm bảo an sinh xã hội, phát triển y tế, giáo dục ở cơ sở; đảm nhận thực hiện những công trình, chương trình, đề án trong các lĩnh vực xây dựng nông thôn mới, phát triển kinh tế ở vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn, biên giới, hải đảo của Tổ quốc...

Ba là: Phát huy vai trò xung kích, tình nguyện của tuổi trẻ tham gia bảo vệ Tổ quốc, giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội. Đây là một nhiệm vụ chính trị của thế hệ trẻ Việt Nam hiện nay, gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng với bảo vệ Tổ quốc; trực tiếp xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị, tinh thần yêu Tổ quốc, đức hy sinh và tạo lập vững chắc lối sống vì đất nước, dân tộc Việt Nam cho thanh niên. Các cấp ủy đảng, chính quyền và các cấp bộ đoàn cần tăng cường giáo dục cho thanh niên về trách nhiệm và nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc, tinh thần cảnh giác cách mạng, tích cực tham gia xây dựng khu vực phòng thủ vững chắc, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân vững mạnh; tổ chức và hoạt động có hiệu quả các mô hình tổ, đội, nhóm, câu lạc bộ thanh niên xung kích tham gia phòng, chống tội phạm và tệ nạn xã hội, giữ gìn an ninh trật tự, an toàn giao thông. Đặc biệt là, cần sáng tạo hơn nữa và tiếp tục đẩy mạnh thực hiện có hiệu quả Cuộc vận động “Nghĩa tình biên giới, hải đảo”, “Hành trình tuổi trẻ vì biển đảo quê hương”, “Tôi yêu Tổ quốc tôi”... Thanh niên các lực lượng vũ trang phải là lực lượng nòng cốt trong phong trào thanh niên cả nước; đẩy mạnh phong trào “Làm theo lời Bác Hồ dạy”, tích cực học tập, nghiên cứu làm chủ vũ khí, trang bị kỹ thuật và công nghệ hiện đại, huấn luyện giỏi, sẵn sàng chiến đấu cao; chủ động tham gia phòng, chống khắc phục hậu quả thiên tai; phấn đấu rèn luyện, gương mẫu, đi đầu trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ; bảo vệ Đảng, Nhà nước, Nhân dân và chế độ XHCN; giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, tạo môi trường hòa bình để phát triển đất nước; thực hiện tốt phương châm “bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa”; không để Tổ quốc bất ngờ trong mọi tình huống.

Bốn là: Phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của thanh niên trong lao động và làm chủ khoa học - công nghệ, có nhiều sản phẩm tốt, góp phần phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh và hội nhập quốc tế. Biên phương châm: “ở đâu có đoàn viên, thanh niên và hoạt động Đoàn, ở đó có hoạt động sáng tạo”, thành hành động cụ thể trong mỗi cán bộ, tổ chức đoàn và đoàn viên, thanh niên. “Khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại” như văn kiện Đại hội XII của Đảng đã xác định. Tham mưu đắc lực với Đảng, Nhà nước xây dựng, ban hành chính sách bồi dưỡng, sử dụng và phát huy nguồn nhân lực trẻ, tài năng, nhằm phát hiện, thu hút, tập hợp và tạo môi trường thuận lợi để họ cống hiến, đóng góp tích cực cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Phát động và tổ chức các phong trào thanh niên vừa phải xuất phát từ nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững ổn định chính trị, củng cố quốc phòng, an ninh của đất nước vừa phải gắn với nhu cầu, lợi ích chính đáng và phù hợp với khả năng của thanh niên và xu thế hội nhập. Thanh niên phải vươn tới tầm cao ra sức học tập và góp phần xây dựng “xã hội học tập”, tiến quân vào khoa học, kỹ thuật, lao động sáng tạo, đi tiên phong trong sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, ứng dụng tiến bộ khoa học - công nghệ vào sản xuất và sinh hoạt, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của xã hội và các lực lượng vũ trang. Mở rộng mặt trận đoàn kết thanh niên bằng việc đa dạng hóa các hình thức, phương thức tập hợp thanh niên, phát huy dân chủ, khắc phục bệnh hành chính hóa và chủ nghĩa hình thức trong công tác Đoàn. Nâng cao chất lượng đoàn viên, chủ động quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng sử dụng và luân chuyển cán bộ Đoàn, rèn luyện những cán bộ Đoàn có đủ phẩm chất và năng lực để gánh vác các công việc của Đảng và chính quyền trong tương lai, bổ sung cho Đảng những cán bộ ưu tú đáp ứng yêu cầu của hội nhập quốc tế...

Năm là: Xây dựng tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh; phát huy vai trò tự học, tự rèn của thanh niên. Đây là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên của mọi cấp ủy và chính quyền các cấp, cũng như các cấp bộ Đoàn. Tổ chức Đoàn Thanh niên có vững mạnh thì các nhiệm vụ chính trị của tuổi trẻ, nhân dân và đất nước mới thực hiện thành công. Trong mọi thời kỳ của cách mạng, Đảng, Nhà nước ta luôn xác định: “Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng”; “Xây dựng Đoàn vững mạnh là nội dung quan trọng trong công tác xây dựng Đảng, là xây dựng Đảng trước một bước”; “Chăm lo, phát triển thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo

đảm cho sự ổn định và phát triển vững bền của đất nước”. Hiện nay, sự nghiệp đổi mới đất nước, xây dựng hệ thống chính trị đã xác định xây dựng tổ chức Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh là một trong những nhiệm vụ ưu tiên của Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị ở nước ta. Bởi vậy, các cấp ủy, chính quyền các cấp, các ngành phải xác định việc xây dựng tổ chức đoàn vững mạnh là hạt nhân đoàn kết, tập hợp rộng rãi các tầng lớp thanh niên cũng quan trọng như xây dựng tổ chức đảng và công tác vận động thanh niên là một bộ phận quan trọng trong công tác vận động quần chúng của Đảng, là nhiệm vụ có tầm chiến lược, liên quan đến thành bại của cách mạng; cần thường xuyên quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo công tác thanh niên; chăm lo bồi dưỡng, giáo dục thanh niên trở thành những người vừa “hồng”, vừa “chuyên” như lời dạy của Bác Hồ.

Thường xuyên tự đổi mới, tự chỉnh đốn, xây dựng tổ chức đoàn vững mạnh toàn diện, thực sự là trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên; phát huy tinh thần tự giác học tập, rèn luyện của thanh niên, làm cho họ nhận thức sâu sắc hơn nữa vị trí, vai trò và sứ mệnh của mình đối với vận mệnh của dân tộc, đất nước. Tập trung “Đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh cho thế hệ trẻ” như Đại hội XII của Đảng đã xác định. Cùng với các cấp bộ Đoàn, các cấp, các ngành cần đề cao sự nỗ lực học tập, rèn luyện và phấn đấu không ngừng của thanh niên theo tư tưởng, tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, coi đây là yếu tố quan trọng để xây dựng thế hệ thanh niên thời kỳ mới có “Tâm trong - Trí sáng - Hoài bão lớn”.

Với truyền thống vẻ vang và hào hùng của Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh 85 năm qua, với tinh thần và khí thế mới của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta phấn khởi chào đón và quyết tâm đưa Nghị quyết của Đại hội XII của Đảng vào cuộc sống, chúng ta tin tưởng chắc chắn rằng, thế hệ trẻ Việt Nam sẽ phát huy và khẳng định được vị trí, vai trò là người chủ tương lai của đất nước, của dân tộc Việt Nam; phát huy và hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc của thanh niên trong thời kỳ mới./.

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN TRONG THỰC HIỆN NHIỆM VỤ GIỮ GÌN AN NINH QUỐC GIA, TRẬT TỰ AN TOÀN XÃ HỘI THỜI KỲ MỚI

Trung tướng, TS. Nguyễn Xuân Mười
Phó Tổng cục trưởng Tổng cục Chính trị CAND

1. Đối với mỗi quốc gia, dân tộc, thanh niên luôn giữ vai trò quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Thực tiễn cách mạng và tiến trình đổi mới của Việt Nam cũng như kinh nghiệm của nhiều quốc gia trên thế giới đã chỉ ra và khẳng định thanh niên là lực lượng xã hội đóng vai trò “rường cột” và là “ngòi nổ” của cách mạng. Muốn cách mạng đi tới thắng lợi thì trong mọi lĩnh vực, lực lượng lãnh đạo cách mạng phải giáo dục, bồi dưỡng, tổ chức và phát huy được những phẩm chất quý báu của lực lượng thanh niên hay nói cách khác là phải lãnh đạo được thanh niên và các phong trào thanh niên, phát huy được vai trò và trách nhiệm của thanh niên trong xã hội, trong đó có nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội, nhất là trong giai đoạn hiện nay.

Năm 1844, khi nghiên cứu về giai cấp công nhân và thế hệ kế thừa của họ, C.Mác nêu quan điểm nổi tiếng: *“Những người công nhân tiên tiến nhất ý thức đầy đủ rằng, tương lai của nhân loại hoàn toàn phụ thuộc vào sự giáo dục thế hệ công nhân đang lớn lên”*⁸; ông cũng nhấn mạnh: *“Do những quy luật phát triển khách quan của xã hội, thanh niên bao giờ cũng giữ vai trò quan trọng trong việc kế thừa và phát triển những thành tựu của người đi trước”*⁹. Kế thừa những di sản tư tưởng của C.Mác, Ph.Ăngghen và V.I.Lênin, Hồ Chí Minh đã phát triển sáng tạo các luận điểm mác-xít về vai trò thanh niên, phong trào thanh niên và bồi dưỡng, xây dựng thế hệ cách mạng cho đời sau ở Việt Nam. Gắn thanh niên với vận mệnh của dân tộc, Hồ Chí Minh, trong nhiều bài nói và viết của mình đã luận giải một cách thuyết phục rằng: *“Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh, một phần lớn là do các thanh niên”*¹⁰.

Thấm nhuần tư tưởng, quan điểm của Chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng ta hết sức coi trọng và đánh giá đúng đắn vai trò của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặt niềm tin sâu sắc vào thế

⁸ C. Mác - Ph.Ăngghen Tuyển tập, Tập 16, NXB Sự thật, H.1971, tr.198.

⁹ C.Mác - Ph.Ăngghen Tuyển tập, Tập 36, NXB Sự thật, H.1971, tr.23

¹⁰ Hồ Chí Minh Toàn tập, Tập 5, NXB CTQG, H.2011, tr.216.

hệ trẻ và thường xuyên chăm lo bồi dưỡng, giáo dục thanh niên nước ta thành lớp người vừa “hồng” vừa “chuyên”, kế tục trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng của các thế hệ cha anh. Nghị quyết Hội nghị BCH Trung ương lần thứ 4 (khóa VII) đã khẳng định: “*Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng*”¹¹; ngày 28/11/2011, tại buổi làm việc với Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nêu rõ: “*Trong qua trình lãnh đạo đất nước, Đảng ta luôn đề cao vai trò, vị trí của thanh niên, xác định thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội*”¹².

Từ những luận điểm trên, có thể thấy, thanh niên luôn được sự quan tâm đặc biệt của toàn xã hội, điều đó tạo ra môi trường hết sức thuận lợi để họ có điều kiện phát triển toàn diện, nhưng cũng đặt ra trách nhiệm to lớn của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Trong tình hình hiện nay, bên cạnh những ưu điểm và sự phát triển rất đáng phấn khởi của lực lượng thanh niên, đã và đang còn một bộ phận thanh niên sống thiếu lý tưởng, ít quan tâm đến tình hình đất nước, thiếu ý thức chấp hành pháp luật, sống thực dụng, xa rời truyền thống văn hóa dân tộc; tình trạng tội phạm và tệ nạn xã hội trong thanh niên gia tăng và diễn biến phức tạp... Đặt ra những vấn đề cấp thiết trong công tác giáo dục, bồi dưỡng, phát huy vai trò và trách nhiệm xã hội của thanh niên.

2. Những năm qua, tình hình chính trị, kinh tế thế giới, khu vực có nhiều diễn biến phức tạp, nhanh chóng và khó lường. Trong nước, Đảng và Nhà nước ta chỉ đạo quyết liệt các biện pháp nhằm ổn định kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội, bước đầu đạt được những kết quả quan trọng. Tuy nhiên, kinh tế vĩ mô chưa thật ổn định; sản xuất, kinh doanh gặp nhiều khó khăn đã tác động không nhỏ đến sự phát triển bền vững nền kinh tế xã hội và đời sống nhân dân. Bên cạnh đó, hoạt động chống phá quyết liệt và thâm độc của các thế lực thù địch; tác động tiêu cực của quá trình toàn cầu hóa và mặt trái cơ chế thị trường đã nảy sinh nhiều vấn đề phức tạp đối với nhu cầu, tâm lý của tuổi trẻ; tình hình tội phạm và tai tệ nạn xã hội diễn biến ngày càng phức tạp cả về quy mô, phương thức, thủ đoạn, tính chất và thành phần đối tượng; xuất hiện nhiều loại tội phạm mới, tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm có tổ chức, tội phạm chống người thi

¹¹ Đảng Cộng sản Việt Nam - Văn kiện Đảng toàn tập - Nghị quyết Hội nghị lần thứ 4 BCH Trung ương (khóa VII) “Về công tác thanh niên trong thời kỳ mới”, NXB CTQG, H. 2007, tr. 538

¹² Đảng Cộng sản Việt Nam – Văn phòng Trung ương, Thông báo số 21-TB/TW ngày 14/12/2011.

hành công vụ; trong đó, tình hình phạm tội và vi phạm pháp luật trong lứa tuổi thanh thiếu niên, học sinh, sinh viên rất đáng báo động... Theo số liệu thống kê của Bộ Công an, chỉ trong năm 2015, với tổng số 98.875 vụ, việc phạm tội, có hơn 39.654 đối tượng là thanh thiếu niên. Nhiều vụ phạm tội đặc biệt nghiêm trọng gây bức xúc dư luận xã hội, như các vụ giết nhiều người xảy ra tại Bình Phước, Nghệ An, Yên Bái...; hoặc hiện cả nước có khoảng 204.450 người nghiện ma túy, trong đó đối tượng thanh niên (trong độ tuổi 18 – 35) chiếm tỷ lệ trên 74%. Vi phạm trật tự an toàn giao thông tuy có giảm, nhưng vẫn còn 22.827 vụ tai nạn, trong đó, đối tượng thanh niên chiếm tỷ lệ cao. Mặt khác, đáng chú ý là những trường hợp thanh niên, sinh viên bị bọn phản động và kẻ xấu lôi kéo, tác động và kích động hoạt động chống đối Đảng và Nhà nước mà trong phạm vi này không có điều kiện đề cập... là những yếu tố rất đáng quan ngại liên quan đến an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội của đất nước.

Trước tình hình trên, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng và Chính phủ, Bộ Công an đã chủ động phối hợp với Trung ương Đoàn trong giáo dục, vận động đoàn viên thanh niên thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ bảo đảm an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội tại các địa bàn dân cư trên cả nước. Trong đó tiêu biểu như: Thực hiện Nghị quyết liên tịch 02 và Nghị quyết liên tịch 03 về phòng ngừa, ngăn chặn tội phạm và tệ nạn xã hội, tệ nạn ma túy trong thanh thiếu niên; cảm hóa, giáo dục các đối tượng phạm tội và tệ nạn xã hội, giúp họ hòa nhập cộng đồng; sử dụng các biện pháp, hình thức tuyên truyền phong phú, đa dạng nhằm tuyên truyền, vận động thanh thiếu niên tham gia Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội; duy trì hoạt động của câu lạc bộ “Thanh niên xung kích, tự quản”, “Tuổi trẻ với pháp luật”, “Tủ sách pháp luật” của Đoàn thanh niên; tổ chức các đội “Thanh niên tình nguyện phòng ngừa tội phạm và tệ nạn xã hội” trên địa bàn dân cư; phối hợp phát động cuộc vận động “3 không với ma túy” và phát động chiến dịch truyền thông phòng, chống ma túy với chủ đề “Tuổi trẻ chung tay đẩy lùi ma túy” với hàng vạn lượt đoàn viên, thanh niên tham gia; thiết lập các hòm thư tố giác, hòm thư cứu bạn, cung cấp hàng triệu tin liên quan đến tội phạm và trật tự an toàn xã hội, trong đó có nhiều tin do tổ chức Đoàn và thanh thiếu nhi cung cấp có giá trị giúp Công an bắt giữ, xử lý và ngăn chặn được nhiều vụ phạm tội.

Tổ chức Đoàn các cấp trong CAND đã thực hiện tốt vai trò là lực lượng nòng cốt, xung kích trong sự nghiệp bảo vệ an ninh, trật tự của đất nước; đã giáo dục, động viên đoàn viên thanh niên Công an xung kích thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh trật tự; tích cực thực hiện các đợt cao điểm đấu tranh trấn áp tội phạm, triệt phá nhiều vụ án, truy bắt hàng ngàn đối tượng phạm tội, giữ gìn bình

yên và hạnh phúc cho nhân dân. Các cấp Bộ Đoàn trong CAND đã triển khai, tổ chức nhiều phong trào cách mạng nhằm tập hợp, đoàn kết thanh niên như phong trào thi đua “Thanh niên CAND học tập, thực hiện sáu điều Bác Hồ dạy – Xung kích, sáng tạo, tình nguyện vì An ninh Tổ quốc”, “Thanh niên CAND chấp hành nghiêm điều lệnh, xây dựng nếp sống văn hóa, vì nhân dân phục vụ”, đặc biệt là chủ động đề xuất và thực hiện có hiệu quả bước đầu các nội dung của Chương trình phối hợp giữa Đoàn Thanh niên Bộ Công an và Đoàn Thanh niên các tỉnh, thành phố trên các địa bàn chiến lược Tây Bắc, Tây Nguyên và Tây Nam Bộ về hướng dẫn, chỉ đạo, tổ chức các hoạt động thanh niên tham gia giữ gìn an ninh trật tự, phát triển kinh tế tại địa phương.

Tuy nhiên, việc phối hợp giữa lực lượng Công an với tổ chức Đoàn các cấp trong phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm và tệ nạn xã hội có lúc, có nơi vẫn còn nhiều hạn chế. Việc nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức lối sống cho thanh thiếu niên; giáo dục trách nhiệm công dân và nhiệm vụ giữ gìn an ninh trật tự trong bối cảnh tình hình hiện nay của các cấp bộ Đoàn chưa được thường xuyên. Việc triển khai Nghị quyết liên tịch về phối hợp hành động phòng, chống ma túy trong thanh thiếu niên còn chậm, một số nơi mới chỉ dừng lại ở khâu tổ chức quán triệt. Vai trò của tổ chức Đoàn, nhất là ở các địa bàn dân cư trong việc quản lý, giáo dục, cảm hóa cải tạo người phạm tội và đối tượng mắc tệ nạn xã hội nhất là giúp đỡ thanh thiếu niên sau cai nghiện đạt hiệu quả còn thấp. Công tác vận động đoàn viên, thanh niên tham gia phát hiện, tố giác tội phạm và tệ nạn xã hội nhiều nơi chưa được chú trọng, còn ngại va chạm và có tâm lý sợ bị trả thù... đó là những hạn chế làm giảm hiệu quả cũng như vai trò xung kích của thanh niên trong thực hiện nhiệm vụ đảm bảo an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội.

3. Hiện nay, nước ta đang đẩy mạnh sự nghiệp Công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, phấn đấu đến năm 2020, cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại. Sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đang đứng trước nhiều cơ hội nhưng cũng đan xen không ít những khó khăn, thách thức. Đảng ta đã nhận định: *“Giữ vững ổn định chính trị và môi trường hòa bình để xây dựng đất nước; bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, lợi ích quốc gia, dân tộc; bảo vệ Đảng, Nhà nước, bảo vệ nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa”*, với quyết tâm của toàn Đảng là *“làm sao cho kinh tế phải vững, quốc phòng phải mạnh, thực lực phải cường, lòng dân phải yên, chính trị - xã hội ổn định, cả dân tộc là một khối thống nhất”*¹³.

¹³ Nghị quyết Hội nghị lần thứ 8 BCH Trung ương (khóa XI) về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Đây là trách nhiệm chung của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta, trong đó thanh niên tiếp tục được xác định là lực lượng xung kích đi đầu trong thực hiện nghĩa vụ cao cả mà lịch sử giao phó. Để phát huy tốt vai trò, trách nhiệm của thanh niên đối với nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội trong giai đoạn hiện nay, theo chúng tôi cần tập trung thực hiện tốt những nội dung sau:

Một là, Các cấp ủy đảng cần quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng về vai trò, vị trí của thanh niên và công tác thanh niên trong tình hình mới. Một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến những hạn chế, yếu kém đó là do xuất phát từ nhận thức chưa đầy đủ về vai trò, vị trí của thanh niên và tầm quan trọng của công tác lãnh đạo, chỉ đạo Đoàn Thanh niên của một số cấp ủy đảng, chính quyền, cán bộ, đảng viên. Chính vì vậy, việc nâng cao nhận thức về vai trò, vị trí của thanh niên là một yếu tố rất quan trọng để tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với thanh niên và Đoàn thanh niên trong giai đoạn hiện nay. Phong trào thanh niên luôn gắn liền với sự lãnh đạo của Đảng, qua đó thanh niên phấn đấu, rèn luyện và trưởng thành. Do đó, nâng cao nhận thức về vai trò, vị trí của thanh niên để tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với thanh niên và Đoàn thanh niên không chỉ là nhu cầu tồn tại có tính chất nguyên lý về lý luận mà còn là giải pháp thực tiễn rất quan trọng để đẩy mạnh công tác đoàn và phong trào thanh niên, nhất là trong việc tổ chức cho thanh niên phát huy vai trò, trách nhiệm, năng lực, sức trẻ của mình trong tham gia, phối hợp thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh trật tự tại các địa bàn dân cư.

Cần nắm vững các nghị quyết, chỉ thị của Đảng về thanh niên và công tác thanh niên. Trên cơ sở đó thống nhất trong nhận thức của cấp ủy đảng, của cán bộ đảng viên và của chi ủy trong đánh giá, nhìn nhận vị trí, vai trò của thanh niên và xác định rõ trách nhiệm của từng cấp ủy, từng chi bộ, đảng bộ, cán bộ, đảng viên trong sự nghiệp giáo dục, đào tạo thế hệ trẻ, chăm lo xây dựng, củng cố tổ chức đoàn. Coi việc xây dựng tổ chức đoàn làm hạt nhân đoàn kết, tập hợp rộng rãi các tầng lớp thanh niên cũng quan trọng như xây dựng tổ chức đảng. Công tác đoàn kết, tập hợp thanh niên là một bộ phận quan trọng, không tách rời trong toàn bộ công tác dân vận của đảng, luôn luôn là nhiệm vụ cách mạng có tính chiến lược. Nắm được thanh niên là đảm bảo cho sự thành công của sự nghiệp cách mạng nói chung và nhiệm vụ giữ gìn ANQG, trật tự an toàn xã hội trong bất cứ hoàn cảnh nào

Hai là, Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục đoàn viên thanh niên nâng cao nhận thức về pháp luật, về ý thức trách nhiệm công dân; cảnh giác với hoạt động tác động, lôi kéo của bọn phản động và kẻ xấu; xây dựng lối

sống, nếp sống lành mạnh; chủ động phòng ngừa, tích cực tham gia đấu tranh tội phạm và bài trừ tệ nạn xã hội. Tiếp tục nhân rộng các mô hình tuyên truyền, giáo dục có hiệu quả của Đoàn như: chiến dịch truyền thông phòng, chống ma túy; thi tuyên truyền viên giỏi thực hiện Nghị quyết liên tịch số 02, Nghị quyết liên tịch số 03; cuộc vận động “3 không với ma túy”; “Thắp sáng ước mơ hoàn lương”; “Thanh niên với văn hoá giao thông”, xây dựng mô hình “Công trường an toàn giao thông”, “Văn hoá giao thông với bình yên sông nước” v.v...

Các cấp ủy Đảng, chính quyền, các cấp bộ Đoàn cần tiếp tục chỉ đạo, hướng dẫn đoàn viên thanh niên tích cực tham gia công tác phòng, chống tội phạm. Duy trì hiệu quả các câu lạc bộ, đội, nhóm thanh niên xung kích phòng, chống tội phạm, phòng chống ma túy và tệ nạn xã hội. Phát huy vai trò của thanh niên trong việc cung cấp thông tin tố giác tội phạm và chủ động phối hợp với các lực lượng chức năng kịp thời phát hiện, ngăn chặn và giải quyết các vụ việc phức tạp về an ninh trật tự tại các địa bàn dân cư, ngay tại cơ sở.

Ba là, Quan tâm và có chính sách đãi ngộ phù hợp đối với lực lượng thanh niên tham gia, thực hiện nhiệm vụ giữ gìn an ninh, trật tự tại các địa bàn dân cư. Cần phải nhận thức rằng việc thực hiện nhiệm vụ giữ gìn an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội không chỉ là nhiệm vụ của lực lượng vũ trang mà là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, trong đó thanh niên đóng vai trò nòng cốt. Hơn nữa, nhiệm vụ chiến lược của cách mạng nước ta giai đoạn hiện nay là bảo vệ Tổ quốc gắn với xây dựng, phát triển đất nước trên tất cả các lĩnh vực. Việc tham gia, thực hiện tốt nhiệm vụ bảo vệ an ninh trật tự tại mỗi địa bàn cũng chính là góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy, dù ở bất cứ vị trí, cương vị nào, thanh niên cũng phải phát huy hết tinh thần trách nhiệm hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, đó là cách để họ thể hiện lòng yêu nước và đóng góp tích cực vào nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Cùng với đó, xã hội cần có sự quan tâm, động viên kịp thời, cần có chính sách đãi ngộ, chính sách hậu phương hợp lý, cải thiện và nâng cao hơn nữa đời sống vật chất, tinh thần đối với thanh niên trong lực lượng vũ trang - Lực lượng nòng cốt và là lực lượng trực tiếp trong thực hiện nhiệm vụ giữ gìn an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội. Những việc làm đó sẽ giúp cho họ có niềm tin và sức mạnh để yên tâm công tác, vượt qua mọi gian khổ, hy sinh, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

Bốn là, Mỗi đoàn viên thanh niên cần tích cực phát huy tinh thần tự giác học tập, rèn luyện bản thân để nâng cao trình độ mọi mặt, thực hiện tốt trách nhiệm công dân, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Trước yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế như hiện nay, thanh niên phải luôn ý thức được vai trò và trách nhiệm của bản thân trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, từng bước hiện thực hiện tốt cuộc vận động xây dựng hình mẫu thanh niên thời kỳ mới với “Tâm trong, Trí sáng, Hoài bão lớn”. Bản thân mỗi người cần tích cực tự học tập, nghiên cứu nâng cao nhận thức về nhiệm vụ của cách mạng, đối tác, đối tượng và yêu cầu, nhiệm vụ của thanh niên trong tình hình mới. Từ đó, xác định rõ trách nhiệm của bản thân trong việc rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất đạo đức, lý tưởng cách mạng, nhân cách, trình độ, năng lực công tác, tích cực tham gia lao động sản xuất, phát triển kinh tế, tiến bước mạnh mẽ và làm chủ khoa học, công nghệ tiên tiến đóng góp tích cực vào xây dựng và phát triển đất nước. Đồng thời, trước những diễn biến hết sức phức tạp của tình hình trong nước và quốc tế, mỗi thanh niên cần phải nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, tuân thủ nghiêm pháp luật, không để các thế lực thù địch, phần tử xấu lôi kéo, dụ dỗ vào các hoạt động gây mất ổn định an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, kiên quyết giữ gìn môi trường hòa bình, ổn định để hội nhập và phát triển đất nước.

Nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu, là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, trong đó lực lượng thanh niên được xác định là lực lượng đông đảo, nòng cốt, xung kích đi đầu. Đảng ta đã xác định: *“Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước bước vào thế kỷ XXI có vị trí xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên”*⁽⁸⁾¹⁴. Vì vậy, các cấp, các ngành mà trước hết là cấp ủy, chính quyền và cấp bộ Đoàn cần tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo phát huy vai trò của thanh niên; bảo đảm để thanh niên thực sự xứng đáng là lực lượng xung kích, sáng tạo, sẵn sàng vượt qua khó khăn, thử thách, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, góp phần cùng toàn Đảng, toàn dân và toàn quân thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa./.

¹⁴ Đảng Cộng sản Việt Nam - Văn kiện Đảng toàn tập - Nghị quyết Hội nghị lần thứ 4 BCH Trung ương (khóa VII) “Về công tác thanh niên trong thời kỳ mới”, NXB CTQG, H. 2007, tr. 539

VAI TRÒ CỦA ĐOÀN THANH NIÊN TRONG VIỆC GÓP PHẦN ĐẢM BẢO AN SINH XÃ HỘI CHO CỘNG ĐỒNG VÀ CHO THANH NIÊN

Đào Hồng Lan

**Thứ trưởng Bộ Lao động-Thương binh
và Xã hội**

Quyền được đảm bảo an sinh xã hội là một trong những mục tiêu ưu tiên của Đảng và Nhà nước, đã được xác nhận tại Điều 34 của Hiến pháp 2013. Nghị quyết số 15-NQ/TW ngày 01/6/2012 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khóa XI một số vấn đề về chính sách xã hội giai đoạn 2012-2020 đã khẳng định "*Đến năm 2020, cơ bản bảo đảm an sinh xã hội toàn dân, bảo đảm mức tối thiểu về thu nhập, giáo dục, y tế, nhà ở, nước sạch và thông tin, truyền thông, góp phần từng bước nâng cao thu nhập, bảo đảm cuộc sống an toàn, bình đẳng và hạnh phúc của nhân dân*". Thực hiện các mục tiêu nêu trên, thanh niên với vai trò là lực lượng xung kích đã tích cực tham gia vào các hoạt động đảm bảo an sinh xã hội thông qua các hoạt động tuyên truyền, vận động chính sách; tổ chức thực hiện, giám sát và phản biện chính sách.

1. Tuyên truyền, vận động chính sách về an sinh xã hội

Đoàn Thanh niên các cấp đã chủ động và tích cực vận động đoàn viên, thanh niên tham gia góp ý hoàn thiện hệ thống pháp luật và chính sách về an sinh xã hội như: Luật Bảo vệ, chăm sóc, giáo dục trẻ em sửa đổi, bổ sung, Bộ Luật Lao động năm 2012, Luật Việc làm năm 2013, Luật Bảo hiểm xã hội năm 2014, Luật Giáo dục nghề nghiệp năm 2014, Pháp lệnh Ưu đãi Người có công với cách mạng năm 2012. Nhiều góp ý của Đoàn Thanh niên đã được đưa vào các Dự thảo luật.

Công tác phổ biến, tuyên truyền chủ trương, chính sách về an sinh xã hội được triển khai rộng khắp qua các kênh báo viết, báo hình, báo mạng, đài phát thanh, tờ rơi; câu lạc bộ tuyên truyền pháp luật, tủ sách pháp lý để nâng cao nhận thức và kiến thức cho đoàn viên thanh niên và nhân dân. Các ấn phẩm tuyên truyền, tài liệu phục vụ sinh hoạt chi đoàn từng bước được đổi mới, có lồng ghép nội dung về an sinh xã hội để nâng cao nhận thức của đoàn viên và nhân dân trong việc đảm bảo an sinh xã hội.

2. Thực hiện các chương trình an sinh xã hội

2.1. Chăm lo thực hiện chính sách ưu đãi người có công với cách mạng

Đoàn Thanh niên đã thể hiện được vai trò xung kích trong công tác chăm sóc đời sống vật chất, tinh thần của người có công với cách mạng. Phong trào "Đền ơn đáp nghĩa - Uống nước nhớ nguồn" do tổ chức Đoàn Thanh niên phát động đã triển khai tu sửa, làm đẹp các nghĩa trang liệt sĩ và tượng đài Tổ quốc ghi công; thăm hỏi, giúp đỡ, tặng quà gia đình chính sách, thương binh, liệt sĩ, Mẹ Việt Nam anh hùng; khám bệnh, phát thuốc miễn phí; tặng học bổng cho con em gia đình chính sách. Vào dịp kỷ niệm ngày thương binh, liệt sĩ 27/7 hàng năm, tổ chức Đoàn trên cả nước đồng loạt tổ chức Lễ thấp nển tri ân, dâng hương, hoa tưởng nhớ đến công lao các anh hùng, liệt sĩ trong các nghĩa trang, đài tưởng niệm liệt sĩ, đã để lại ấn tượng tốt trong nhân dân cả nước, nhắc nhở thanh niên ngày nay về những hy sinh của thế hệ cha anh trong công cuộc bảo vệ chủ quyền đất nước.

Các hoạt động của các tổ chức đoàn các cấp đã góp phần đảm bảo đời sống người có công không ngừng được cải thiện. Đến cuối năm 2015, hơn 98% hộ gia đình chính sách người có công có mức sống bằng hoặc cao hơn mức sống trung bình hộ dân cư nơi cư trú.

2.2. Hướng nghiệp, dạy nghề, tạo việc làm

Tạo việc làm cho người lao động, trong đó có thanh niên là một trong những ưu tiên của các chương trình việc làm quốc gia. Kết quả đánh giá cho thấy, Trung ương Đoàn đã sử dụng có hiệu quả vốn vay ưu đãi thuộc Quỹ quốc gia về việc làm, góp phần hình thành nên nhiều trang trại trẻ, tổ hợp tác, hợp tác xã làm ăn có hiệu quả. Nhiều cơ sở sản xuất, kinh doanh của đoàn viên thanh niên đã mở rộng quy mô, tạo việc làm và tăng thêm thu nhập cho nhiều lao động trẻ ở địa phương. Tính đến nay, tổng nguồn vốn Quỹ Quốc gia về việc làm do Trung ương Đoàn điều hành và quản lý đạt hơn 72 tỷ đồng, đang triển khai thực hiện trên cả nước với khoảng 1.420 dự án (tăng 3 tỷ đồng so với năm 2014)¹⁵. Hoạt động vay vốn từ Ngân hàng Chính sách Xã hội qua hệ thống Đoàn được đẩy mạnh. Năm 2015, dư nợ trong hệ thống Đoàn tăng 2.100 tỷ đồng (15%), dự kiến dư nợ vượt mục tiêu đề ra của năm khoảng 800 tỷ đồng¹⁶.

Thực hiện Đề án "Hỗ trợ thanh niên học nghề và tạo việc làm giai đoạn 2008-2015" về dạy nghề, giải quyết việc làm đối với thanh niên, Trung ương Đoàn phối hợp liên ngành với các Bộ, Ngành liên quan đặc biệt là Bộ

¹⁵ Từ nguồn vốn quản lý Trung ương Đoàn đã phối hợp với các đơn vị liên quan, hướng dẫn thực hiện đúng các quy trình cho vay và giải ngân được 897 dự án, trong đó có 344 dự án là cơ sở sản xuất kinh doanh, số lao động được giải quyết việc làm đạt 2.923 lao động là đoàn viên, thanh niên nông thôn với mức thu nhập bình quân là 5.000.000 đồng/người/tháng.

¹⁶ Tính đến ngày 31/10/2015, dư nợ trong toàn hệ thống Đoàn đạt gần 15.950 tỷ đồng.

Lao động - Thương binh và Xã hội thực hiện truyền thông, tư vấn về nghề nghiệp, việc làm đối với thanh niên hiệu quả và được xã hội ghi nhận, đánh giá cao. Các chương trình thông tin truyền thông về nghề nghiệp, việc làm được định kỳ phổ biến trên Đài truyền hình Việt Nam, Đài tiếng nói Việt Nam, các Đài phát thanh và truyền hình địa phương; các Báo của đoàn thanh niên như Tiền Phong, Thanh niên, Tuổi trẻ, Sinh viên.

Giai đoạn 2008-2014, các trung tâm hướng nghiệp, dạy nghề và giới thiệu việc làm của các cấp bộ Đoàn đã tư vấn, truyền thông về nghề nghiệp, việc làm cho gần 6,4 triệu lượt thanh niên, bình quân 1,28 triệu người/năm¹⁷.

Các hoạt động của Đoàn đã góp phần cùng với cả nước giải quyết việc làm cho khoảng 7,827 triệu lao động trong giai đoạn 2011-2015, trong đó tạo việc làm trong nước khoảng 7.349 nghìn người; xuất khẩu lao động trên 478 nghìn người¹⁸. Nhờ vậy, tỷ lệ thất nghiệp chung có xu hướng giảm, đến Quý 3/2015, tỷ lệ thất nghiệp của những người trong độ tuổi lao động còn 2,35%; trong đó khu vực thành thị là 3,38%; khu vực nông thôn là 1,86%.

Các trung tâm hướng nghiệp, dạy nghề và các cơ sở đào tạo của các cấp bộ Đoàn đã góp phần quan trọng trong việc nâng cao chất lượng lực lượng lao động, hỗ trợ tạo việc làm cho người lao động. Hiện nay, 50% lực lượng lao động có trình độ chuyên môn kỹ thuật, tỷ lệ lực lượng lao động qua đào tạo có bằng cấp chứng chỉ chiếm trên 20%¹⁹.

Tuy nhiên, giải quyết và đảm bảo việc làm bền vững cho thanh niên vẫn là một áp lực lớn, tỷ lệ thanh niên thất nghiệp cao gấp ba lần so với tỷ lệ thất nghiệp chung. Chất lượng việc làm thấp, 53% lao động tập trung ở ngành nông nghiệp, lao động tự làm và lao động không hưởng lương, luôn đối mặt với việc làm bấp bênh, thu nhập thấp, không tiếp cận được các chính sách an sinh xã hội. Hiện nay, mới có 23% lực lượng lao động tham gia bảo hiểm xã hội; khoảng 18% lực lượng lao động có bảo hiểm thất nghiệp.

2.3. Chính sách giảm nghèo

Công tác xóa đói giảm nghèo trong thanh niên đã được các cấp, các ngành và tổ chức đoàn triển khai rộng rãi với nhiều hình thức đa dạng, phong phú. Những mô hình điển hình làm ăn có hiệu quả như tổ tiết kiệm và vay vốn;

¹⁷ Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội nghị tổng kết 06 năm triển khai Đề án “Hỗ trợ thanh niên học nghề và tạo việc làm giai đoạn 2008 – 2015” (Đề án 103), ngày 20/01/2015, TP. Hồ Chí Minh

¹⁸ Bộ Lao động-Thương Binh và xã hội, Báo cáo Tình hình nhiệm vụ năm 2015 và 5 năm 2011-2015 và phương hướng nhiệm vụ năm 2016 và 5 năm 2016-2020 lĩnh vực lao động, người có công và xã hội

¹⁹ Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội và Tổng cục Thống kê, “*Bản tin cập nhật thị trường lao động hàng quý*”

tổ hợp tác đường nước; tổ hợp tác cung ứng dịch vụ đầu vào, đầu ra; tổ chăn nuôi; tổ hợp tác góp vốn, góp sức... đã góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của thanh niên. Qua đó đã thể hiện vai trò xung kích của tuổi trẻ với công tác xoá đói giảm nghèo ở mỗi địa phương.

Thực hiện Quyết định số 170/QĐ-TTg ngày 26/1/2011 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Dự án thí điểm tuyển chọn 600 trí thức trẻ ưu tú, có trình độ đại học tăng cường về làm Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã thuộc 62 huyện nghèo và Quyết định số 08/2011/QĐ-TTg ngày 26/1/2011 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường cán bộ cho các xã thuộc huyện nghèo để thực hiện Nghị quyết số 30a/2008/NQ-CP ngày 27/12/2008 của Chính phủ hỗ trợ giảm nghèo nhanh và bền vững đối với 61 huyện nghèo (nay là 64 huyện), các trí thức trẻ được tuyển chọn đã có nhiều nỗ lực, tích cực đóng góp, xây dựng và phát triển địa phương. Nhiều trí thức trẻ đã được cấp ủy, chính quyền, nhân dân đánh giá cao và tin tưởng giao phó trách nhiệm.

Có thể khẳng định các hoạt động của Đoàn thanh niên đã góp phần làm giảm tỷ lệ hộ nghèo cả nước từ 14,2% năm 2011 xuống còn dưới 4,5% vào cuối năm 2015, bình quân mỗi năm giảm 2%. Tỷ lệ hộ nghèo ở các huyện nghèo giảm từ 50,97% cuối năm 2011 xuống còn 28% cuối năm 2014, bình quân mỗi năm giảm trên 5%²⁰.

2.4. Đảm bảo an sinh xã hội đối với nhóm dễ bị tổn thương

Thực hiện hoạt động trợ giúp xã hội cho các đối tượng đặc biệt khó khăn, nhiều hoạt động tình nguyện vì sức khỏe cộng đồng, góp phần đảm bảo an sinh xã hội đã được Đoàn Thanh niên tổ chức thực hiện như: chương trình “Tết cho người nghèo”, ngày hội Thầy thuốc trẻ làm theo lời Bác, tình nguyện vì sức khỏe cộng đồng²¹, Hành trình nhân ái vì sức khỏe cộng đồng, giúp nhân dân khắc phục hậu quả mưa bão... Một số hoạt động như “Tiếp sức người bệnh”, “Mang âm nhạc đến bệnh viện”²². Bên cạnh đó, Đoàn Thanh niên cũng là lực lượng tích cực tham gia phòng chống, khắc phục hậu quả của bão lũ, thiên tai, hỏa hoạn.. kịp thời giúp người dân khi có những biến cố xảy ra.

Với sự phối hợp tích cực của Đoàn Thanh niên, chính sách trợ giúp xã hội ngày càng được thực hiện hiệu quả. Năm 2012 có khoảng 2,375 triệu người được trợ giúp đến năm 2015 đã tăng lên gần 2,7 triệu người (đạt 3% so với dân số), chủ yếu là nhóm người cao tuổi từ 80 tuổi trở lên, người khuyết tật nặng

²⁰ Bộ Lao động-Thương Binh và xã hội, Báo cáo Tình hình nhiệm vụ năm 2015 và 5 năm 2011-2015 và phương hướng nhiệm vụ năm 2016 và 5 năm 2016-2020 lĩnh vực lao động, người có công và xã hội

²¹ Ngày hội năm 2015 đã xác lập kỷ lục về Ngày hội có số người được khám bệnh, cấp phát thuốc miễn phí, tặng quà đông nhất là 113.831 người.

²² Trung ương Đoàn Thanh niên, Báo cáo Công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi năm 2015

và đặc biệt nặng, trẻ em mồ côi. Chính sách trợ giúp xã hội đã góp phần đảm bảo ASXH, ổn định chính trị, trật tự và an toàn xã hội trong thời gian vừa qua.

Các cấp Đoàn Thanh niên tích cực phối hợp tổ chức Chương trình gây quỹ ủng hộ trẻ em nghèo; tuyên truyền, vận động, hỗ trợ học sinh có hoàn cảnh khó khăn, học sinh bỏ học trở lại trường, xây dựng Nhà bán trú dân nuôi ... Nhờ vậy, đã góp phần nâng cao tỷ lệ học sinh đến trường, giảm tình trạng học sinh bỏ học vì khó khăn kinh tế.

Thực hiện Đề án “Hỗ trợ thanh niên học nghề và tạo việc làm giai đoạn 2008 - 2015” , đã tư vấn, hướng nghiệp được trên 3 triệu đoàn viên, thanh niên về học nghề, khởi sự doanh nghiệp và lập nghiệp; tham gia dạy nghề, giới thiệu việc làm cho trên 500.000 đoàn viên, thanh niên²³; đã tích cực tham mưu với cấp ủy, chính quyền ban hành các cơ chế, chính sách hỗ trợ tài năng trẻ. Các cấp bộ Đoàn đã phối hợp với ngành giáo dục đào tạo, ngân hàng chính sách xã hội hỗ trợ, tạo điều kiện thuận lợi để học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn vay vốn tín dụng học tập²⁴; Nhiều học sinh hiếu học có hoàn cảnh khó khăn, học sinh khó khăn ở vùng sâu vùng xa, con em thanh niên công nhân đã được các tổ chức Đoàn thăm, tặng quà, đồ dùng học tập, trao học bổng; Trung ương Đoàn cũng đã tổ chức 9 lớp đào tạo nghề cho 190 học viên là người khuyết tật tham gia, giúp họ có cơ hội tham gia thị trường lao động²⁵.

Các hoạt động giáo dục, chăm sóc sức khỏe sinh sản vị thành niên, thanh niên, phòng, chống HIV/AIDS trong thanh niên, đặc biệt là thanh niên yếu thế, thanh niên chậm tiến ngày càng được quan tâm.

Hoạt động tình nguyện chăm sóc sức khỏe cộng đồng được thực hiện hiệu quả. Năm 2014, hầu hết các Tỉnh, Thành Đoàn đã tổ chức được các đội hình y, bác sĩ trẻ tình nguyện, đã thu hút 22.663 lượt y, bác sĩ trẻ tham gia khám chữa bệnh và cấp phát thuốc miễn phí cho 297.276 người dân. Các cấp bộ Đoàn đã đẩy mạnh tuyên truyền, vận động đoàn viên, thanh niên, người dân đăng ký tham gia hiến máu cho ngân hàng máu sống, máu hiếm. Chương trình "Hành trình đỏ 2014" tại 25 tỉnh, thành phố với sự tham gia của gần 15.000 tình nguyện viên tham gia, thu hút trên 25.000 người đăng ký tham gia, tiếp nhận được trên 16.200 đơn vị máu²⁶.

²³ Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Báo cáo Kết quả thực hiện Chương trình hành động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng.

²⁴ Trong 5 năm qua, toàn Đoàn đã tổ chức 117.588 lớp học tập nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, thu hút hơn 2,4 triệu lượt thanh niên tham gia.

²⁵ Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Báo cáo Công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi năm 2015

²⁶ Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Báo cáo Tổng kết Chiến dịch Thanh niên tình nguyện hè 2014

Trong hoàn cảnh hệ thống đường giao thông, cầu dân sinh ở các vùng nông thôn không đầy đủ, không đảm bảo, thanh niên các địa phương đã góp 1.588.015 ngày công xây dựng mới và duy tu, sửa chữa 8.913 km đường giao thông nông thôn, 627.198 ngày công tham gia 61.999km giao thông thủy lợi nội đồng, 244.799 ngày công xây dựng 2.820 nhà văn hóa, 204.436 ngày công xây dựng 5.255 nhà nhân ái, nhà bán trú dân nuôi²⁷.

Thực hiện Đề án xây dựng chòi tránh lũ cho đối tượng hộ nghèo, gia đình chính sách khu vực Duyên hải Nam Trung Bộ và Bắc Trung Bộ, Đoàn Thanh niên đã đóng góp 26.449 ngày công, vận động quyên góp, ủng hộ 4.215 triệu đồng xây dựng 4.000 nhà ở phòng tránh, bão, lụt cho các hộ nghèo²⁸.

Đề hỗ trợ người dân tiếp cận thông tin, Trung ương Đoàn Thanh niên đã triển khai Chương trình “Xây dựng 1.000 điểm tuyên truyền phổ biến kiến thức khoa học công nghệ và truy cập Internet cho thanh niên nông thôn” và Dự án “Tăng cường cung cấp thông tin khoa học công nghệ cho thanh niên, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội các tỉnh biên giới, miền núi phía Bắc” tại 33 xã thuộc 11 tỉnh, góp phần giới thiệu và trang bị những kiến thức cơ bản về công nghệ thông tin, giúp thanh niên khai thác các website hữu ích phục vụ học tập, ứng dụng khoa học kỹ thuật và giải trí lành mạnh²⁹.

2.5. Tham gia giám sát, phản biện chính sách

Giám sát, phản biện chính sách cũng làm một trọng những hoạt động được tổ chức Đoàn các cấp đặc biệt quan tâm. Những năm qua, Đoàn Thanh niên đã phối hợp thực hiện và hoàn thành chương trình tổng rà soát việc thực hiện chính sách người có công với cách mạng và cựu thanh niên xung phong trong 2 năm 2014 - 2015; giám sát chính sách của nhà nước về nghề nghiệp - việc làm cho thanh niên; tham gia góp ý xây dựng các văn bản quy phạm pháp luật, trong đó có các văn bản chính sách về an sinh xã hội trước khi ban hành tổ chức sơ kết giữa nhiệm kỳ công tác kiểm tra, giám sát của Đoàn; tập huấn nghiệp vụ công tác kiểm tra, giám sát, phản biện xã hội cho đội ngũ cán bộ làm công tác kiểm tra, giám sát của Đoàn các cấp.

2.6. Một số tồn tại

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, việc đảm bảo an sinh xã hội cho cộng đồng và thanh niên vẫn còn một số hạn chế như: Tỷ lệ thanh niên thất nghiệp còn cao. Tỷ lệ thất nghiệp thanh niên (15-24 tuổi) hiện nay là hơn 7%,

²⁷ Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Báo cáo Kết quả thực hiện Chương trình hành động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng.

²⁸ Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Báo cáo Kết quả thực hiện Chương trình hành động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng.

²⁹ Tính đến tháng 6/2015 các tỉnh, thành Đoàn trong cả nước đã xây dựng được 7.932 điểm truy cập Internet.

cao gấp 3,1 lần so với tỷ lệ thất nghiệp chung. Chất lượng giáo dục và đào tạo thanh niên chưa đáp ứng yêu cầu phát triển. Kết quả xóa đói, giảm nghèo chưa thật sự bền vững; nguy cơ tái nghèo còn cao. Đa số thanh niên làm việc trong khu vực phi chính thức không tham gia BHXH do nhận thức về tuổi già và phòng ngừa rủi ro còn hạn chế. Nguồn lực hỗ trợ thanh niên còn hạn chế, chưa huy động, khai thác được tiềm năng của địa phương cũng như của người dân.

3. Định hướng vai trò của Đoàn Thanh niên trong đảm bảo an sinh xã hội cho cộng đồng trong thời kỳ mới

Trong thời gian tới, chính sách an sinh xã hội đối với thanh niên còn đặt ra nhiều thách thức như:

- Xu hướng già hoá dân số đặt ra những thách thức về chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi, đòi hỏi đoàn viên, thanh niên phải nỗ lực trong công tác an sinh xã hội cho người cao tuổi³⁰. Bình quân mỗi năm có trên 600 nghìn người bước vào tuổi 60, tăng 7,5%/năm, đặt ra cho chính sách an sinh xã hội nhiều thách thức, cần có sự quan tâm, phối hợp của các ngành, các cấp, đặc biệt là các cấp bộ đoàn.

Việc duy trì việc làm ổn định còn nhiều khó khăn, thất nghiệp có nguy cơ tăng, đến năm 2020, số người thất nghiệp dự kiến khoảng 3% lực lượng lao động, đòi hỏi lực lượng thanh niên cần chủ động hơn nữa trong việc phát triển nghề nghiệp.

- Biến đổi khí hậu ngày càng phức tạp và trầm trọng. Nước ta nằm trong khu vực thường xảy ra mưa, bão, lũ lụt, khí hậu toàn cầu biến đổi kèm theo hiện tượng nước biển dâng đặt ra những thách thức mới về giải quyết việc làm và an sinh xã hội cho thanh niên nói chung và người dân nói riêng.

- Khủng hoảng kinh tế toàn cầu, rủi ro thiên tai, rủi ro xã hội ngày càng có qui mô lớn hơn, ảnh hưởng trên diện rộng hơn và khó lường trước, đặt ra thách thức cho hệ thống chính sách xã hội, nhất là chính sách an sinh xã hội.

- Hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng sẽ đặt ra nhiều thời cơ mới, tuy nhiên cũng đặt ra nhiều thách thức trong đảm bảo việc làm trong thị trường cạnh tranh với lao động là người nước ngoài, đòi hỏi lực lượng thanh niên cần chuẩn bị hành trang hội nhập tốt hơn về trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, kỹ năng tay nghề, khoa học công nghệ, ngoại ngữ, ý thức tác phong công nghiệp.

Với tinh thần “Đâu cần thanh niên có, việc gì khó có thanh niên”, Đoàn thanh niên tiếp tục sẽ là lực lượng xung kích thực hiện chính sách an sinh xã

³⁰ Tỷ lệ người cao tuổi từ 60 tuổi trở lên sẽ bằng 10% năm 2017 - 2018 và 13% năm 2020. Nếu tính theo tuổi về hưu quy định là 60 đối với nam và 55 đối với nữ thì quá trình già hóa dân số đến nhanh hơn 7 năm, khi tỷ lệ người già đạt 10% năm 2011 và tăng lên 13,9% năm 2020.

hội cho cộng đồng và cho thanh niên. Để phát huy hơn nữa tinh thần của thanh niên trong xây dựng việc đảm bảo an sinh xã hội cho cộng đồng và thanh niên cần tập trung một số nội dung sau:

Một là, Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về an sinh xã hội. Các tổ chức Đoàn tăng cường tuyên truyền chính sách an sinh xã hội trên các kênh thông tin của Đoàn và trên các phương tiện thông tin đại chúng; chú ý phổ biến các mô hình xóa đói, giảm nghèo, có hiệu quả tốt, để làm cơ sở nhân rộng, hình thành các đội hình thanh niên tình nguyện, trí thức trẻ tình nguyện tham gia phát triển nông thôn, miền núi.

Hai là, Tiếp tục nâng cao vai trò của các cấp Đoàn trong việc đảm bảo chính sách đối với người có công với cách mạng. Đảm bảo hỗ trợ kịp thời và có hiệu quả đối với người có công, gia đình và thân nhân người có công với Cách mạng về phát triển sản xuất, việc làm, bảo đảm tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản, nhất là chăm sóc sức khỏe, giáo dục, đào tạo; Phát triển sâu rộng các phong trào của thanh niên "Đền ơn đáp nghĩa - Uống nước nhớ nguồn" góp phần chăm sóc tốt hơn đời sống vật chất, tinh thần của người có công với cách mạng.

Ba là, Quan tâm hơn nữa chính sách hỗ trợ thanh niên học nghề và tạo việc làm, tăng cường đào tạo và phát triển kỹ năng cho thanh niên lao động...góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trẻ đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Trong đó, mở rộng hỗ trợ học nghề, tư vấn việc làm đến đối tượng là thanh niên nghèo, khuyết tật,... Tiếp tục hỗ trợ thanh niên tiếp cận với các nguồn vốn của Quỹ Quốc gia giải quyết việc làm để phát triển sản xuất, kinh doanh. Đồng thời, nhân rộng các mô hình kinh tế, chuyển giao, ứng dụng khoa học kỹ thuật vào sản xuất góp phần xây dựng nông thôn mới và phát triển kinh tế - xã hội tại các địa phương, nhất là ở những địa bàn khó khăn. Triển khai xây dựng "làng thanh niên lập nghiệp", các dự án nuôi trồng thủy sản, các hoạt động chuyên giao tiến bộ khoa học kỹ thuật trong sản xuất, phát triển tổ hợp tác thanh niên, tổ tiết kiệm và vay vốn; các mô hình liên kết phát triển kinh tế.

Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội phối hợp với Trung ương đoàn và các cơ quan có liên quan khẩn trương xây dựng Đề án Hỗ trợ thanh niên lập nghiệp và khởi sự doanh nghiệp trình Thủ tướng Chính phủ ban hành (dự kiến vào cuối năm 2016).

Bốn là, Đẩy mạnh việc triển khai chính sách hỗ trợ người dân tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện theo tinh thần của Luật Bảo hiểm xã hội năm 2014

và các văn bản hướng dẫn Luật; triển khai các biện pháp tuyên truyền và nâng cao vai trò, trách nhiệm của đoàn viên trong việc tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện để tăng tỷ lệ thanh niên làm việc khu vực phi chính thức tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện.

Năm là, Phát triển các hoạt động tình nguyện góp phần đảm bảo an sinh xã hội, tình nguyện tiêu biểu như: Chương trình gây quỹ ủng hộ trẻ em nghèo; tuyên truyền, vận động, hỗ trợ học sinh có hoàn cảnh khó khăn, học sinh bỏ học trở lại trường, chương trình “Tết cho người nghèo”, Hành trình nhân ái vì sức khỏe cộng đồng, giúp nhân dân khắc phục hậu quả mưa bão...

Sáu là, Chủ động hơn nữa hoạt động tham gia xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn và hỗ trợ nhà ở cho người nghèo, phát triển sản xuất nhằm hỗ trợ nhóm dễ bị tổn thương và giảm nghèo bền vững. Hỗ trợ người dân tiếp cận với các dịch vụ xã hội cơ bản như: y tế, giáo dục, nhà ở, nước sạch, vệ sinh môi trường và thông tin truyền thông.

Tăng cường sự trao đổi, phối hợp liên ngành thường xuyên, liên tục, giữa các bộ, ngành, đặc biệt là ngành Lao động – Thương binh và Xã hội và Đoàn Thanh niên trong việc tuyên truyền, phổ biến pháp luật, nghiên cứu khoa học và tổ chức thực hiện, giám sát các chính sách an sinh xã hội./.

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA ĐOÀN THANH NIÊN CỘNG SẢN HỒ CHÍ MINH THAM GIA GIÁM SÁT, PHẢN BIỆN XÃ HỘI

**Trương Thị Ngọc Ánh
Phó Chủ tịch Ủy ban Trung ương
MTTQ Việt Nam**

Trong những gần đây, ở nước ta hoạt động giám sát, phản biện xã hội đã và đang nhận được sự quan tâm của giới nghiên cứu lý luận, các nhà hoạt động thực tiễn và đông đảo các tầng lớp nhân dân. Giám sát, phản biện xã hội là hoạt động quan trọng phản ánh một hiện tượng mang tính tất yếu trong đời sống chính trị - xã hội của một quốc gia dân chủ. Hoạt động được xem như là một phương thức không thể thiếu trong quá trình xây dựng, ban hành và triển khai thực hiện chính sách pháp luật của nhà nước pháp quyền.

Đảng và Nhà nước ta luôn đề cao và coi trọng hoạt động giám sát, phản biện xã hội của các cá nhân, tổ chức trong quá trình thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mình tham gia vào hoạt động quản lý nhà nước. Điều này đã được chính thức ghi nhận trong văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ X và Hiến pháp nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam năm 2013 (Điều 9). (Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam Khóa XIII, 2013).

Trên cơ sở qui định của Hiến pháp, ngày 12/12/2013, Bộ Chính trị đã ban hành Quyết định số 217-QĐ/TW “*Về việc ban hành Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội*” và Quyết định số 218-QĐ/TW “*Ban hành Quy định về việc MTTQ Việt Nam, các đoàn thể chính trị-xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền*”. Chủ thể giám sát và phản biện xã hội là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội từ Trung ương đến cơ sở, bao gồm: Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Công đoàn Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, Hội Cựu chiến binh Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện. Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên, vì thanh niên, là người đại diện, chăm lo và bảo vệ quyền lợi hợp pháp và chính đáng của tuổi trẻ, tiếng nói của

Đoàn Thanh niên các cấp với Đảng, Nhà nước đã đại diện cho nguyện vọng của thanh niên Việt Nam với Đảng, với đất nước về quyền được học tập, nghiên cứu, lao động sáng tạo, quyền được cống hiến cho đất nước. Là thành viên của hệ thống chính trị, Đoàn Thanh niên không chỉ là người đại diện nói lên tiếng nói của thanh niên mà còn phải thực hiện tốt vai trò tham gia xây dựng Đảng, xây dựng nhà nước, tích cực tham gia xây dựng, bảo vệ hệ thống chính trị ở các cấp vững mạnh và tham gia xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc vững chắc. Để thực hiện được vai trò đó, Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh cần phát huy trách nhiệm của mình trong các hoạt động giám sát xã hội, qua đó góp phần xây dựng và thực hiện đúng các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, các chương trình kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh và đối ngoại; kịp thời phát hiện những sai sót, khuyết điểm, yếu kém và kiến nghị sửa đổi, bổ sung các chính sách cho phù hợp; phát hiện, phổ biến những nhân tố mới, những mặt tích cực; phát huy quyền làm chủ của nhân dân, góp phần xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch, vững mạnh. Đồng thời, thông qua các hoạt động giám sát xã hội nhằm nâng cao vai trò, trách nhiệm của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong việc tham gia quản lý và phát triển xã hội, xây dựng chính đôn Đảng, xây dựng chính quyền trong sạch, vững mạnh, tăng cường mối quan hệ mật thiết giữa Đảng, Đoàn, Nhà nước với thanh niên.

Hoạt động giám sát, phản biện xã hội của tổ chức đoàn góp phần quan trọng vào việc giúp cho các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước của các cơ quan, tổ chức, cá nhân được tốt hơn. Hoạt động giám sát, phản biện của Đoàn nhằm phát hiện những nội dung còn thiếu, chưa sát, chưa phù hợp với thực tiễn xã hội trong các văn bản dự thảo của các cơ quan Đảng, Nhà nước, đồng thời kiến nghị những nội dung thiết thực, phù hợp, góp phần đảm bảo tính đúng đắn sát thực tiễn của các dự thảo chính sách, pháp luật, đặc biệt là các chính sách, pháp luật có liên quan đến thanh niên.

Hoạt động giám sát, phản biện xã hội của Đoàn nếu thực hiện tốt sẽ góp phần không nhỏ vào việc bảo đảm thực hiện quyền và lợi ích hợp pháp của nhân dân, của thanh niên; phát huy dân chủ tăng cường pháp chế, tăng cường đồng thuận xã hội. Bên cạnh đó, thông qua hoạt động này của Đoàn còn giúp cho tổ chức đoàn các cấp và đoàn viên, thanh niên nâng cao tinh thần trách nhiệm, ý thức công dân, gương mẫu chấp hành chủ trương, đường lối, chính sách pháp luật của Đảng và nhà nước; từ thực tiễn hoạt động phát hiện những nhân tố mới, cách làm hay, khuyến khích những mặt tích cực trong hoạt động đoàn, kiến nghị với cơ quan nhà nước có thẩm quyền khen thưởng, biểu dương

những cá nhân, tổ chức có thành tích cao trong hoạt động; thông qua hoạt động này còn giúp cho tổ chức Đảng, Chính quyền các cấp nắm rõ hơn về tình hình thanh niên và công tác thanh niên để từ đó đưa ra các nội dung và phương lãnh đạo, chỉ đạo phù hợp. Mặt khác, thông qua hoạt động giám sát, phản biện xã hội sẽ nâng cao vai trò, trách nhiệm của Đoàn và tuổi trẻ cả nước trong việc tham gia quản lí nhà nước và xã hội, xây dựng chính đôn Đảng, xây dựng chính quyền trong sạch, vững mạnh, tăng cường mối quan hệ mật thiết với Đảng, Đoàn, Nhà nước với thanh niên.

Tuy nhiên, xuất phát từ nhu cầu thực tiễn của đất nước trong thời kỳ mới – thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, yêu cầu đặt ra đối với nâng cao chất lượng giám sát, phản biện xã hội của Đoàn thanh niên là rất lớn, không chỉ đòi hỏi sự năng động, xung kích của tuổi trẻ mà còn thể hiện sự tin tưởng, kỳ vọng của các thế hệ cha anh đi trước đối với thế hệ trẻ - chủ nhân tương lai của đất nước.

Để nâng cao chất lượng giám sát xã hội, thời gian tới Đoàn thanh niên cần tập trung xây dựng các chương trình, kế hoạch giám sát thông qua việc xác định cụ thể các chuyên đề giám sát với hình thức, phương pháp đảm bảo theo cơ chế và luật định cũng như phù hợp với tình hình, đặc thù ở từng địa phương, từng ngành, từng lĩnh vực. Nội dung giám sát nên lựa chọn các vấn đề có liên quan trực tiếp đến quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của thanh niên như: việc thực hiện “đầu ra” cho cán bộ Đoàn trong bối cảnh Đảng và Nhà nước đang tập trung triển khai thực hiện Nghị quyết 39-NQ/TW, ngày 17/4/2015 của Bộ Chính trị về tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; việc thực hiện chính sách ưu đãi dành cho lực lượng thanh niên xung phong; giám sát công tác bầu cử nhằm đảm bảo tỷ lệ, chất lượng của thanh niên tham gia Quốc hội khóa XIV, Hội đồng Nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2016 - 2021 và các cơ quan của Nhà nước... Đồng thời, cần tiếp tục giám sát việc triển khai thực hiện Nghị quyết số 45/NQ-CP, ngày 11/9/2009 của Chính phủ ban hành Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008 của BCH Trung ương Đảng (khóa X) về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và Quyết định số 2474/QĐ - TTg ban hành ngày 30/12/2011 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011-2020 ...

Để thực hiện tốt hoạt động này, tổ chức Đoàn cần phải chủ động, tích cực trong việc nắm bắt thông tin, dư luận thanh niên về các vấn đề xã hội, chính sách, pháp luật cần giám sát, phản biện. Trên cơ sở đó tổ chức Đoàn cần

chủ động xây dựng các chương trình, kế hoạch giám sát, phản biện thích hợp để trình cơ quan Đảng, Chính quyền xem xét, phê chuẩn để thực hiện kịp thời.

Tổ chức Đoàn cũng cần phải nghiên cứu để đưa ra các biện pháp, hình thức phù hợp nhằm lôi cuốn sự chủ động tham gia, đóng góp trí tuệ, nhiệt huyết của tuổi trẻ của các đối tượng thanh niên trong các hoạt động giám sát, phản biện do Đoàn thực hiện, cũng như phát huy thế mạnh của các cơ quan thông tấn, báo chí trong hệ thống Đoàn về phản biện xã hội.

Bên cạnh những yêu cầu trên tổ chức Đoàn cũng cần phải chủ động đẩy mạnh hoạt động phối kết hợp với Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị xã hội khác để tạo nên sức mạnh xã hội rộng lớn, cùng thực hiện có hiệu quả hoạt động giám sát, phản biện xã hội.

Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban chấp hành Trung ương khóa X về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa hiện đại hóa đã khẳng định: Thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tự hào là "đội dự bị tin cậy của Đảng", nối tiếp truyền thống vẻ vang 85 năm của Đoàn, tuổi trẻ Việt Nam hôm nay đã và đang tự tin tham gia và khẳng định bản lĩnh của mình trong thực hiện các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội của đất nước, tích cực triển khai có hiệu quả hoạt động giám sát, phản biện xã hội, tham gia xây dựng Đảng và Nhà nước trong sạch, vững mạnh, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XII của Đảng./.

PHONG TRÀO THANH NIÊN- NƠI GẶP GỠ CỦA Ý NGUYỄN THANH NIÊN VỚI SỰ ĐỊNH HƯỚNG CỦA ĐOÀN

GS.TS. Đặng Cảnh Khanh
Nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu Thanh niên

Sự phát triển bền vững của một quốc gia gắn liền với việc định hướng chiến lược phát triển các tiềm lực của tương lai, trong đó có chiến lược hướng vào thế hệ trẻ, giúp họ có đủ niềm tin, sự tự giác và sức mạnh đảm nhiệm các nhiệm vụ lịch sử của thời đại mình.

Trong xã hội hiện đại, sự tăng tốc mạnh mẽ của khoa học kỹ thuật sẽ đòi hỏi con người tương lai một vóc dáng mới, mà khả năng hoạt động một cách sáng suốt và tự giác là hết sức quan trọng. Con người của tương lai sẽ là con người phát triển hết sức đa dạng, phong phú nhưng đồng thời lại cũng là con người của tính tập thể cộng đồng, của sự thống nhất cao độ trong tư duy và hành động.

Chiến lược phát triển nhằm vào thế hệ trẻ cũng chính là sự định hướng cho sức mạnh thống nhất ở thế hệ này. Bởi vậy trên thế giới, việc đoàn kết, tập hợp thanh niên bao giờ cũng được các thế lực chính trị, bất kể theo xu hướng nào, quan tâm chú ý.

Ở nước ta, công tác đoàn kết tập hợp thanh niên trong các phong trào hành động cách mạng là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh và các tổ chức thanh niên.

1.Phong trào thanh niên - từ tự phát đến tự giác

Tính cộng đồng có thể được coi là một trong những đặc trưng nổi trội của thế hệ trẻ. Các nghiên cứu xã hội học về thanh niên đều cho thấy nếu thanh niên là thế hệ năng động nhất trong sự vận động xã hội thì chính họ cũng là lực lượng có tính cộng đồng cao nhất.

Họ vừa ưa thích sự vận động, đồng thời lại vừa luôn có nhu cầu lớn trong giao tiếp bạn bè và xã hội, không thích sự vận động một cách đơn lẻ. Hoạt động năng nổ và nhiệt tình bên cạnh những người khác chính là tính cách của thanh niên.

Tính năng động và tính cộng đồng, cộng với những bén nhạy của tuổi trẻ và sự căng đầy của cơ bắp tạo nên sức mạnh của chính thanh niên mà ít có thế hệ nào sánh kịp. Trong lịch sử, hiếm thấy một chính thể chính trị sáng suốt nào lại coi thường sức mạnh này.

Tính cộng đồng trong hoạt động của thanh niên thường bắt đầu từ những yếu tố tự phát. Đơn giản thì chỉ từ một sở thích một ham muốn nhiều khi là rất nhỏ nhoi. Chẳng hạn, nó có thể được bắt đầu chỉ từ một trào lưu nhất thời trong sinh hoạt, như một quần áo, đầu tóc...hoặc có thể là do sự khơi nguồn từ hành vi được ưa chuộng của một cá nhân hoặc nhóm xã hội, rồi cứ đan kết và lan rộng ra mãi. Với sức mạnh của thông tin hiện đại, các trào lưu này dường như không còn biên giới nữa.

Nếu không nghiên cứu và tìm hiểu thì cũng khó mà giải thích được vì sao có những ca sĩ chỉ với cây ghi ta và một dàn âm thanh cực mạnh lại có thể khuấy động được cả một số lượng hàng vạn thanh niên cuồng nhiệt nhiều khi tới điên khùng, cùng nhảy và hò hét theo mình. Một buổi biểu diễn của ca sĩ da đen Mỹ Michael Jackson có thể làm cho hàng loạt thanh niên lúc nào cũng đầm đìa nước mắt thậm chí nhiều người còn ngất xỉu và luôn phải khênh cáng ra ngoài.

Nếu không có nghiên cứu đầy đủ thì cũng khó mà giải thích được vì sao nhiều thanh niên mặc dù đã hiểu biết về tác hại của ma túy nhưng vẫn lao vào nghiện ngập. Nhiều thanh niên khác tập hợp nhau trong những cuộc đua xe chết người, sẵn sàng đua cọt với tử thần chỉ vì muốn tìm một cảm giác mạnh mẽ nào đó.

Trên thực tế, tính cộng đồng trong hoạt động sống của thanh niên đã không chỉ dừng ở mức độ tự phát và cảm tính mà còn từ những nhận thức và tư duy mà trong nhiều trường hợp là khá sâu sắc của họ.

Ở nước ta, điều này đã được minh chứng từ những thực tế trong lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc. Khi giặc ngoại xâm kéo đến thì việc thanh niên nô nức tòng quân và thích hai chữ "sát thát" vào tay cũng là biểu hiện của một phong trào không thể chỉ mang tính tự phát. Các hoạt động của phong trào thanh niên thông qua tổ chức Đoàn thanh niên dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam những năm đấu tranh gian khổ chống Pháp, chống Mỹ đã chứng tỏ sức mạnh từ tinh thần tự giác cao độ của thanh niên nước ta một khi đã được giác ngộ cách mạng.

Tuy nhiên, cả tính tự phát cũng như tính tự giác và tình nguyện trong các hoạt động cộng đồng của thanh niên luôn mang trong mình nó cả những mặt tích cực lẫn tiêu cực. Phong trào thanh niên, bởi vậy trong những trường hợp cụ thể, vừa có thể mang những nhân tố tích cực và tiến bộ lại vừa có thể hàm chứa những mặt tiêu cực và lạc hậu. Điều này tùy thuộc vào khả năng nhận thức và tư duy của chính thanh niên. Có những bài học lịch sử mà nhân loại không dễ dàng quên đi được, chẳng hạn như về những thanh niên Đức

quốc xã được tập hợp nhau lại thành một thứ "phong trào" khủng bố và tiêu diệt những người Do thái, hoặc những thanh niên Hồng vệ binh mù quáng và điên cuồng trong ý tưởng hão huyền về về một xã hội tương lai gắn liền với những đập phá và loại bỏ triệt để từ cách mạng văn hoá ở Trung Quốc trước đây.

Phong trào thanh niên cần vượt qua tính tự phát để đến với tính tự giác và tình nguyện, vượt qua sự hời hợt, bề ngoài đi vào sự chín chắn và sâu sắc, gạt bỏ những sai lầm, lạc hậu để tiến tới sự đúng đắn và tiến bộ. Về phương diện này, phong trào thanh niên không thể không có sự định hướng. Nói một cách cụ thể, thanh niên cần phải được đoàn kết và tập hợp lại trong phong trào để không những làm thoả mãn tính cộng đồng vốn có của họ mà còn để giúp họ có được những nhận thức và hành động đúng đắn, đóng góp vào công cuộc xây dựng xã hội tương lai.

2. Các khúc xạ từ những quy luật của kinh tế thị trường và phong trào thanh niên

Trong những điều kiện của nền kinh tế thị trường với xu hướng mở cửa và sự tràn ngập của thông tin, rất nhiều vấn đề mới đã xuất hiện vừa trong hoạt động thực tế của thanh niên vừa trong chính tư duy và nhận thức về phong trào thanh niên.

Sự vận hành của cơ chế thị trường đã tạo điều kiện cho thanh niên chủ động và sáng tạo trong tư duy và hoạt động thực tế. Không còn nghi ngờ gì nữa, thanh niên ngày nay năng động và nhạy bén hơn các thế hệ cha anh họ trong lĩnh vực hoạt động kinh tế và bởi vậy cũng đóng góp trực tiếp và sát thực hơn trong việc làm giàu cho đất nước và cho bản thân mình.

Tuy nhiên, nền kinh tế thị trường với những quy luật cạnh tranh khốc liệt của nó cũng tạo ra rất nhiều vấn đề cần phải được giải quyết và điều chỉnh. Sự mở rộng của môi trường hoạt động tự do và năng động cũng làm nảy sinh không chỉ những mặt tích cực mà còn cả những mặt phức tạp trong hoạt động cộng đồng của thanh niên. Phong trào thanh niên trong những điều kiện này nếu không có được những định hướng đúng đắn, cũng dễ dàng hàm chứa cả những sự đa dạng, phong phú và sáng tạo lẫn những nhân tố tiêu cực, bảo thủ và lạc hậu. Nếu một mặt, thanh niên đã có điều kiện và cơ hội thuận lợi để đoàn kết, tập hợp nhau lại đóng góp tích cực cho xã hội, thì mặt khác, họ cũng lại dễ bị ngộ nhận và phạm sai lầm hơn trước.

Cùng với những tấm gương tích cực, sáng tạo trong các phong trào thanh niên lập nghiệp và tuổi trẻ giữ nước và rất nhiều phong trào mà đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh phát động, chúng ta cũng thấy trong cuộc

sống thường ngày của thanh niên, xuất hiện khá nhiều những quan điểm và hành vi tiêu cực.

Bên cạnh sự mở rộng các phạm vi kinh doanh buôn bán và cạnh tranh thị trường, quan điểm sống mang tính vị kỷ, cá nhân đang có xu hướng lan rộng trong xã hội. Những tệ nạn xã hội, cờ bạc, nghiện hút, mãi dâm... không còn xuất hiện một cách đơn lẻ và cá biệt. Những lệch lạc trong việc nhận thức và cảm thụ các giá trị của lao động sáng tạo cũng như của văn hoá đã thâm nhập vào các hoạt động lao động, học tập và sinh hoạt cộng đồng của thanh niên, xô đẩy một bộ phận không nhỏ trong số họ vào con đường lầm lỡ.

Về phương diện này, điều đáng chú ý là, dưới tác động của nền kinh tế thị trường, nếu chúng ta không có các biện pháp thường xuyên và mạnh mẽ để phòng ngừa và ngăn chặn thì dường như các mặt tiêu cực trong hoạt động của thanh niên lại không thiếu những cơ hội để đan kết với nhau và mở rộng ảnh hưởng của chúng thành những trào lưu.

Từ các hành vi tiêu cực đơn lẻ và tự phát, trong những điều kiện nhất định chúng có thể phát triển và lan rộng trong thanh niên không khác gì một thứ bệnh truyền nhiễm. Thực tế đã cho thấy sẽ là thực sự nguy hiểm khi các căn bệnh trên có thể trở thành những trào lưu được một bộ phận thanh niên chấp nhận và ủng hộ. Những bài học về việc đấu tranh gian khổ và kiên trì với các hiện tượng tiêu cực như cờ bạc, đua xe hoặc gần đây là ma túy học đường đã cho thấy rõ điều đó.

Nói về nhu cầu đoàn kết và giáo dục thanh niên trong những điều kiện của nền kinh tế thị trường, một vị nguyên thủ quốc gia đã nhắc nhở thế hệ trẻ nước mình rằng: "Không thể nào có sự tăng trưởng kinh tế lại đi đôi với sự hư hại về luân lý. Dĩ nhiên phải có nhiều tiền bạc, nhiều môi lợi vật chất hơn nữa, nhưng xã hội phải giữ được sự cân đối là cùng với sự tiến bộ vật chất phải đồng thời tạo ra sự tiến bộ tinh thần... Không thể nào rơi vào tình trạng như ở một số quốc gia là sự phồn vinh về kinh tế đã kéo theo sự huỷ hoại những ý thức lành mạnh về giá trị con người". Lời nhắc nhở này cũng hoàn toàn đúng đắn đối với vấn đề thanh niên ở nước ta.³¹

3. Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và sự định hướng phong trào thanh niên

Trong công cuộc cách mạng ở nước ta, chúng ta đã có khá nhiều kinh nghiệm phong phú về việc đoàn kết tập hợp thanh niên trong phong trào hành động cách mạng. Những bài học về công tác thanh vận của Đảng ta trong giai

³¹ Mahathir Mohamad. Bài phát biểu tại Hội nghị các nhà lãnh đạo trẻ các nước Đông á, tháng 8/1994. Tư liệu Viện Thanh niên

đoạn cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, trong phong trào phản đế phản phong và sau này, phong trào thanh niên ba sẵn sàng chống Mỹ cứu nước, đã được chúng ta nhiều lần nghiên cứu và tổng kết sâu sắc.

Một trong những yếu tố quan trọng nhất đối với việc đoàn kết, tập hợp thanh niên trong phong trào hành động cách mạng là sự củng cố và phát huy được vai trò và sức mạnh của Đoàn thanh niên và các tổ chức thanh niên dưới sự lãnh đạo của Đảng. Hoạt động của Đoàn phải được coi là sự định hướng cho phong trào thanh niên, đưa phong trào từ tự phát với những ý tưởng ban đầu của các nhóm thanh niên tới tự giác với một phong trào tiến bộ rộng lớn. Đoàn phải là hạt nhân của phong trào thanh niên.

Chúng ta đều biết, Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh ra đời là một bước phát triển quan trọng và tất yếu của phong trào thanh niên ở Việt Nam. Đoàn là một tổ chức chính trị xã hội của thanh niên do Đảng cộng sản Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập và lãnh đạo. Đoàn vừa là đội hậu bị tin cậy, đội quân xung kích cách mạng của Đảng, là trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên, lại vừa là người đại diện, bảo vệ những lợi ích chính đáng và hợp pháp của thanh niên.

Do vậy trong hệ thống chính trị của đất nước nói chung và trong phong trào thanh niên nói riêng, Đoàn có vị trí và vai trò rất quan trọng. Là một thành viên không thể thiếu được trong hệ thống chính trị, Đoàn luôn giữ vai trò quan trọng trong việc liên kết với các cơ quan, chính quyền, đoàn thể xã hội, nhà trường, cộng đồng và gia đình trong công tác chăm sóc, giáo dục, đoàn kết, tập hợp thanh thiếu niên, phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn xã hội cho việc thực hiện công tác thanh niên.

Với tư cách là người đại diện cho lợi ích chính đáng và hợp pháp của thanh niên, Đoàn là chiếc cầu nối giữa Đảng, chính quyền với thanh niên. Đoàn vừa là nơi tập hợp tổ chức, động viên thanh niên thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, vừa thường xuyên tham gia đóng góp ý kiến, tham mưu và kiến nghị với Nhà nước để hoàn thiện các chính sách này phù hợp với nhu cầu thực tiễn và tâm tư nguyện vọng của thế hệ trẻ.

Một trong những phương thức hoạt động đặc biệt của Đoàn thanh niên là đoàn kết, tập hợp, tổ chức thanh niên thông qua các phong trào hành động cách mạng, tạo điều kiện để thanh niên, thông qua các phong trào này mà nâng cao nhận thức chính trị, đẩy mạnh các hoạt động học tập, lao động sáng tạo, đóng góp mọi khả năng cho công cuộc xây dựng và phát triển đất nước.

Bởi vậy về nguyên tắc, phong trào thanh niên phải là nơi gặp gỡ giữa tâm tư, nguyện vọng, ý tưởng sáng tạo của thanh niên với những sự định

hướng đúng đắn, khoa học và tiến bộ của Đoàn. Chỉ có tâm tư nguyện vọng của thanh niên mà thiếu sự định hướng của Đoàn, hoạt động thanh niên sẽ mang tính tự phát, dễ thành lệch lạc. Ngược lại, chỉ có sự định hướng của Đoàn, không sâu sát với tâm tư, nguyện vọng của thanh niên, phong trào sẽ thiếu đi ngọn lửa nhiệt tình, thiếu sự năng động sáng tạo và không dễ lan tỏa rộng rãi trong cộng đồng thanh niên.

Kinh nghiệm thực tế đã cho thấy, ở nơi nào cơ sở Đoàn vững mạnh, các hoạt động của Đoàn phong phú, đúng đắn và thiết thực, nơi đó Đoàn sẽ có sức cuốn hút thanh niên, các hiện tượng tiêu cực bị ngăn chặn, thanh niên được động viên tham gia tích cực vào các hoạt động lao động sáng tạo và sinh hoạt lành mạnh. Với sự định hướng và tổ chức của Đoàn, thanh niên ta đã tham gia tích cực trong các phong trào thanh niên như “Ba sẵn sàng”, “năm xung phong” trong giai đoạn kháng chiến chống Mỹ cứu nước góp phần làm nên chiến thắng vĩ đại của dân tộc, giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước. Ngày nay, phát huy tinh thần xung phong, xung kích của các thế hệ đi trước, thanh niên ta lại tham gia tích cực trong các phong trào “thanh niên lập nghiệp” và “tuổi trẻ giữ nước” làm nên những thành tích mới trong sự nghiệp đổi mới, công nghiệp hoá và hiện đại hoá đất nước.

Chính sự kết hợp giữa mặt định hướng chính trị của Đoàn thanh niên với sức mạnh sáng tạo của tuổi trẻ đã tạo nên những động lực mới cho phong trào thanh niên. Nhiều nội dung, phương thức và mô hình hoạt động mới trong phong trào thanh niên đã xuất hiện gắn liền với chiều sâu của tính tình nguyện, tính cộng đồng, tính nhân đạo trong phong trào thanh niên. Các hoạt động đa dạng của thanh niên trong những đội hình thanh niên xung phong, thanh niên xung kích bảo vệ trật tự an ninh, thanh niên tình nguyện đi vùng sâu vùng xa... các mô hình phong phú của các “làng thanh niên”, “trại trẻ”, “khu kinh tế thanh niên”... đã nói lên sức mạnh của thanh niên dưới sự tổ chức định hướng của Đoàn trong giai đoạn mới.

Tuy nhiên thực tế cũng cho thấy, theo nghiên cứu của chúng tôi, hiện nay số lượng các tổ chức Đoàn cơ sở vững mạnh ở nước ta cũng còn chưa nhiều. Các hoạt động của cơ sở Đoàn còn chưa phong phú, hấp dẫn, chưa đáp ứng được những nhu cầu thiết thực của thanh niên. Các số liệu điều tra gần đây cho thấy, chỉ có 54,6 % nói rằng chi đoàn cơ sở của họ là vẫn thường xuyên tổ chức sinh hoạt; 27,7% cho rằng chi đoàn cơ sở của họ chỉ thỉnh thoảng mới sinh hoạt. Có tới 2,1% nói rằng chi đoàn của họ chẳng hề sinh hoạt bao giờ.

Trong tình hình thực tế hiện nay, rõ ràng là việc định hướng, giáo dục thanh niên thông qua các hoạt động quần chúng cũng không thể cứng nhắc và

chạy theo hình thức được. Trước hết cần đoàn kết và tập hợp thanh niên, sau đó mới là định hướng và giáo dục. Chỉ có quan tâm một cách thiết thực đến nhu cầu, tâm lý, tâm trạng và nguyện vọng của tuổi trẻ, Đoàn thanh niên mới có thể trở thành hạt nhân của phong trào thanh niên, mới đề ra được các chủ trương, chính sách và giải pháp sát thực, thu hút thanh niên tham gia tích cực trong các phong trào hành động cách mạng vì sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Tuy nhiên, trước những biến đổi mạnh mẽ của công cuộc đổi mới hàng ngày, nhiều cơ sở đoàn vẫn còn lúng túng trong các khâu xây dựng củng cố và phát triển tổ chức, tìm tòi và sáng tạo các phương thức hoạt động mới mẻ nhằm khơi dậy được tính tình nguyện và tự giác của thanh niên. Một số cơ sở đoàn còn chưa thực sự chủ động trong việc xác định, chỉ đạo và thực hiện các kế hoạch hoạt động, sinh hoạt một cách sâu sắc và sát hợp với tình hình địa phương, cơ sở, chưa bám sát vào những nhu cầu thực tế của phong trào, chưa thật sự gần gũi, sâu sát với tâm tư nguyện vọng của đoàn viên, thanh niên. Điều đó đã dẫn đến tình trạng là ở nhiều cơ sở Đoàn chưa thực sự trở thành người bạn tin cậy, bảo vệ quyền lợi thiết thực cho thanh niên cũng như động viên họ thực hiện tốt các nghĩa vụ của mình trước tổ quốc.

Mặt khác, đội ngũ cán bộ đoàn mặc dù phần đông đều nhiệt tình trong công tác nhưng khả năng về tổ chức và quản lý, trình độ nhận thức chính trị và chuyên môn còn chưa cao do đó đã không đáp ứng được đòi hỏi của phong trào thanh niên. Nhiều người chưa thực sự gương mẫu trong hoạt động, sinh hoạt và chưa thực sự trở thành đầu tàu, nhất là chưa có được vai trò của người thủ lĩnh trong việc tập hợp, đoàn kết thanh niên. Ở nhiều địa phương cơ sở, những người tham gia công tác Đoàn còn được chỉ định phân công một cách gượng ép, không được quan tâm bồi dưỡng đầy đủ về chuyên môn nghiệp vụ, không thực sự có uy tín trong quần chúng thanh niên, bởi vậy về thực chất đã không thể đảm đương được công việc của mình. Rất nhiều cán bộ đoàn trong trường hợp như vậy đã không thực sự nhiệt tình hăng say với công việc, thường chỉ tuân thủ một cách cứng nhắc và gượng ép các chỉ thị được đưa xuống từ phía chính quyền, và Đảng bộ địa phương.

Trong những năm gần đây, do sự thu hẹp của hệ thống các trường chuyên môn nghiệp vụ công tác đoàn nên đội ngũ cán bộ đoàn được đào tạo chu đáo về công tác Đoàn, nắm được cả kỹ năng trong việc vận động đoàn kết tập hợp thanh niên đang có xu hướng ngày càng ít đi. Mặt khác, do tính đặc thù về lứa tuổi, những cán bộ có năng lực chuyên môn và kinh nghiệm công tác đoàn lại thường xuyên phải thay đổi, luân chuyển sang công tác khác nên đội ngũ cán bộ có thể kế thừa cũng không có nhiều, không theo kịp được với nhu

cầu mới.

Về phương diện này, để có được các phong trào Đoàn mạnh mẽ, thực sự thu hút được thanh niên, chúng ta cần phải đào tạo bồi dưỡng nhiều hơn nữa đội ngũ những cán bộ Đoàn có nhiệt tình công tác, có trình độ chuyên môn và tổ chức cao. Phải nhanh chóng củng cố và mở rộng hệ thống các trường lớp đào tạo chính quy về công tác chuyên môn của Đoàn từ trung ương tới địa phương, phải chuẩn bị kịp thời những cán bộ đoàn kế cận để thay thế những cán bộ lớn tuổi đã trưởng thành.

Tóm lại, Đoàn thanh niên cộng sản HCM và các tổ chức thanh niên khác đã có vai trò rất quan trọng trong việc vận động, tập hợp đoàn kết thanh niên trong các phong trào hành động cách mạng, phong trào thanh niên tình nguyện. Bởi vậy chúng ta phải có các chính sách và biện pháp để củng cố các hoạt động của Đoàn, tạo điều kiện thuận lợi để đoàn có thể làm tốt vai trò hạt nhân trong các phong trào thanh niên.

Về phương diện này, Đoàn vừa phải là người tham mưu đắc lực để nhà nước và các ngành chức năng có được các chính sách và cơ chế hợp lý phát huy mọi tiềm năng của thanh niên, vừa là người đại diện cho quyền lợi của thanh niên, tổ chức và giáo dục thanh niên, tạo điều kiện cho thanh niên thực hiện được các ước vọng phấn đấu của mình. Chỉ có như vậy, thanh niên mới có thể tìm thấy ở tổ chức của mình niềm tin cậy và sự gắn bó, đồng thời ngược lại cũng nhờ có sự tin cậy gắn bó ấy của thanh niên mà tổ chức Đoàn mới có thể thực sự vững mạnh.

TỪ TRUYỀN THỐNG LỊCH SỬ VẼ VANG 85 NĂM CỦA ĐOÀN ĐẾN NHỮNG GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRONG CÁC PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA TUỔI TRẺ NGÀY NAY

TS. Phạm Bá Khoa

Giám đốc Bảo tàng Tuổi trẻ Việt Nam

1. Từ truyền thống lịch sử 85 năm – Hành trang hướng tới tương lai của tuổi trẻ Việt Nam.

Quý I năm 2016 sắp đi qua, đã và sẽ có nhiều sự kiện lịch sử mang tính bước ngoặt quan trọng, có tầm ảnh hưởng sâu rộng đến toàn bộ đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa xã hội của nước ta. Trước hết, đó là thành công tốt đẹp của Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII (tháng 01/2016) mở đường cho dân tộc đi lên trong thời gian cả trước mắt và tầm nhìn đến những năm 20 - 30 của thế kỷ XXI. Tiếp đó, thế hệ trẻ cả nước đang sôi nổi, tích cực bằng những phong trào hành động cách mạng và việc làm cụ thể, triển khai, đưa Nghị quyết Đại hội Đảng vào cuộc sống, hướng tới chào mừng và kỷ niệm 85 năm ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (26/3/1931 - 26/3/2016); kỷ niệm 75 năm thành lập Đội TNTP Hồ Chí Minh (15/5/1941 - 15/5/2016); bầu cử Hội đồng nhân dân các cấp và Quốc hội khóa 14 (22/5/2016); chào mừng 60 năm ngày truyền thống Hội LHTN Việt Nam (15/10/1956 - 15/10/2016)...

85 năm trôi qua kể từ tháng 3/1931, đến nay tổ chức Đoàn đã có 7 lần mang tên gọi khác nhau qua các thời kỳ lịch sử gắn liền với tên tuổi của 8 đoàn viên đầu tiên của thế hệ trẻ Việt Nam trong đó nổi bật là Lý Tự Trọng. Cùng với thời gian trên là 10 lần tổ chức Đại hội Đoàn toàn quốc với 11 gương mặt ưu tú nhất của thế hệ trẻ - 11 đồng chí Bí thư thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đoàn qua các thời kỳ. Cụ thể là:

1.1. Các tên gọi của tổ chức Đoàn qua các thời kỳ:

- Đoàn Thanh niên Cộng sản Đông Dương (1931 - 1936).
- Đoàn Thanh niên Dân chủ Đông Dương (1936 - 1939).
- Đoàn Thanh niên Phản đế Đông Dương (1939 - 1941).
- Đoàn Thanh niên Cứu quốc Việt Nam (1941 - 1956).
- Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam (1956 - 1970).
- Đoàn Thanh niên Lao động Hồ Chí Minh (1970 - 1976).
- Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh (1976 - đến nay).

1.2. Tám đoàn viên đầu tiên của tổ chức Đoàn:

- Lê Hữu Trọng (Lê Văn Trọng) được mang tên Lý Tự Trọng.
- Ngô Trí Thông được mang tên là Lý Trí Thông.
- Ngô Hậu Đức được mang tên là Lý Phương Đức.
- Đinh Chương Long được mang tên Lý Văn Minh.
- Nguyễn Thị Tích được mang tên là Lý Phương Thuận.
- Hoàng Anh Tự (Tự) được mang tên là Lý Anh Tự.
- Vương Thúc Thoại (Toại) được mang tên: Lý Thúc Chất.
- Nguyễn Sinh Thản được mang tên là Lý Nam Thanh.

1.3. Các đồng chí Bí thư thứ nhất của Đoàn qua các thời kỳ:

1. Đồng chí Nguyễn Lam.	7. Đồng chí Vũ Trọng Kim.
2. Đồng chí Vũ Quang.	8. Đồng chí Hoàng Bình Quân.
3. Đồng chí Đặng Quốc Bảo.	9. Đồng chí Đào Ngọc Dung.
4. Đồng chí Vũ Mão.	10. Đồng chí Võ Văn Thường.
5. Đồng chí Hà Quang Dự.	11. Đồng chí Nguyễn Đắc Vinh.
6. Đồng chí Hồ Đức Việt.	

85 mùa Xuân của Đoàn đối với một dân tộc có bề dày hàng ngàn năm lịch sử là không nhiều, nhưng lại là dấu mốc thời gian quan trọng đối với thế hệ trẻ Việt Nam vì nó gắn liền với quá trình ra đời, đấu tranh và lãnh đạo cách mạng khi chúng ta vừa kỷ niệm 86 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam quang vinh (3/2/1930 - 3/2/2016).

Được Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện, 85 năm qua, cùng với sự phát triển của đất nước, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã có những đóng góp to lớn, xứng đáng là lực lượng xung kích cách mạng, là rường cột của nước nhà, đội dự bị tin cậy của Đảng Cộng sản Việt Nam, là trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên, đại diện chăm lo và bảo vệ quyền lợi hợp pháp, chính đáng của tuổi trẻ; phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh; là lực lượng nòng cốt chính trị trong phong trào thanh niên và trong các tổ chức thanh niên Việt Nam.

Thiết thực chào mừng thành công của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng và kỷ niệm 85 năm ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (26/3/1931-26/3/2016), Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tổ chức Hội thảo khoa học với chủ đề: "**Phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế**" nhằm tiếp thu những ý kiến đánh giá khách quan của các bậc lão thành

cách mạng, các đồng chí cán bộ Đoàn chủ chốt qua các thời kỳ, các nhà lãnh đạo quản lý, các nhà khoa học... về những bài học lý luận và thực tiễn trong xây dựng, định hướng, tổ chức, triển khai các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam qua các thời kỳ lịch sử, đặc biệt trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Thông qua nội dung bài viết, cá nhân mong muốn đóng góp phần nhỏ bé của mình tại Hội thảo nhân kỷ niệm 85 năm ngày thành lập Đoàn.

2. Đoàn TNCS Hồ Chí Minh – Nơi khởi nguồn và thể hiện giá trị văn hóa, sáng tạo trong các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ.

Trước hết, khi nói đến tổ chức Đoàn, thì nội dung cốt lõi của khái niệm Đoàn TNCS Hồ Chí Minh là gì đã được trình bày cô đọng, khái quát và đầy đủ trong văn bản có tính pháp lý là Luật Thanh niên, trong đó ghi rõ: "Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam, giữ vai trò nòng cốt trong phong trào thanh niên; tổ chức, hướng dẫn hoạt động của thiếu niên, nhi đồng, phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh"³². Đồng thời, Điều lệ Đoàn TNCS Hồ Chí Minh khóa X (nhiệm kỳ 2012 - 2017) cũng khẳng định: "Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập lãnh đạo và rèn luyện. Đoàn bao gồm những thanh niên tiên tiến, phấn đấu vì mục tiêu, lý tưởng của Đảng là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, dân giàu nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh"³³.

Mặt khác, khi nói đến Đoàn Thanh niên là nói đến phong trào thanh niên, được hiểu là một trong những phương thức, hình thức hoạt động cốt yếu của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam, Hội Sinh viên Việt Nam, Hội Thầy thuốc trẻ Việt Nam, Hội Doanh nhân trẻ Việt Nam, Lực lượng TNXP Việt Nam... nhằm tập hợp các tầng lớp thanh niên vào hoạt động tập thể. Thông qua phong trào để phát huy vai trò của thanh niên trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; để giáo dục, rèn luyện thanh niên trở thành người lao động mới; để xây dựng Đoàn, Hội vững mạnh³⁴. Trong các loại hình phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ thì phong trào "Thanh niên tình nguyện" là một trong các phong trào tiêu biểu, mũi nhọn do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phát động nhằm huy động các đối tượng thanh niên tham gia và khơi dậy tinh thần tự nguyện, tự giác, dám chấp

³² Xem Luật số 53/2005/QH11 của Quốc hội: *Luật Thanh niên* - Cổng Thông tin Điện tử Chính phủ.

³³ Điều lệ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Nxb. Thanh niên, Hà Nội, 2013, tr. 9.

³⁴ Viện Nghiên cứu Thanh niên, Trung tâm Phát triển Khoa học công nghệ và Tài năng trẻ, *Thế hệ trẻ Việt Nam - Nghiên cứu lý luận và thực tiễn*, Nxb. Thanh niên, Hà Nội, 2001, tr. 35.

nhận gian khổ, hy sinh của thanh niên giải quyết những vấn đề về kinh tế, xã hội, an sinh xã hội, quốc phòng, an ninh của địa phương, đơn vị và đất nước.

Tại mỗi kỳ Đại hội, từ Đại hội lần thứ I (1950) đến Đại hội lần thứ X (2012) của Đoàn, các phong trào và chương trình hành động cách mạng của tuổi trẻ được phát động, đã và đang luôn luôn là điểm nhấn, là dấu mốc lịch sử quan trọng, đánh dấu những chặng đường gian khổ nhưng đầy tự hào, quang vinh của thế hệ trẻ, khẳng định dưới sự lãnh đạo của Đảng, tổ chức Đoàn luôn đồng hành cùng dân tộc; tập hợp, đoàn kết các tầng lớp thanh niên thực hiện các nhiệm vụ, đường lối chiến lược của cách mạng Việt Nam với mục tiêu cao cả là xây dựng một nước Việt Nam: Hòa bình, thống nhất, độc lập dân tộc và đi lên CNXH như Đại hội XII của Đảng đề ra là: Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Trước khi phân tích các phong trào và chương trình hành động cách mạng được thông qua tại Đại hội lần thứ IX (nhiệm kỳ 2007 - 2012) và lần thứ X của Đoàn (nhiệm kỳ 2012 - 2017), chúng ta điểm lại một số phong trào và chương trình hành động cách mạng tiêu biểu từ Đại hội I đến Đại hội VIII của Đoàn như sau:

2.1. Nhiệm kỳ Đại hội I (1950 -1956):

Tòng quân giết giặc, tham gia dân quân, du kích; lao động sáng tạo; xóa nạn mù chữ; chống địch bắt lính; lúa xanh quanh vành đai trắng...

2.2. Nhiệm kỳ Đại hội II (1956 - 1961):

Đoàn tham gia công cuộc khôi phục và phát triển kinh tế, văn hoá, xây dựng CNXH ở miền Bắc, chi viện cho miền Nam, thống nhất tổ quốc. Phong trào đấu tranh chính trị, vũ trang của thanh niên miền Nam chống Mỹ, ngụy và bè lũ tay sai. Cuộc vận động: "Sống, học tập, làm việc theo gương những người cộng sản".

2.3. Nhiệm kỳ Đại hội III (1961-1980):

"Xung phong tình nguyện vượt mức kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất" (1961- 1965). "Ba sẵn sàng" trong thanh niên miền Bắc (1965-1975). "Năm xung phong" trong thanh niên miền Nam (1965-1975). "Thi đua quyết thắng" trong LLVTND (1976 - 1980). "Lao động tình nguyện xây dựng Tổ quốc" (1976 - 1980). "Ba xung kích làm chủ tập thể" (1978 - 1980).

2.4. Nhiệm kỳ Đại hội IV (1980 - 1987):

5 Chương trình hành động cách mạng của tuổi trẻ cả nước: Học tập, rèn luyện xây dựng con người mới XHCN. Xung kích đẩy mạnh sản xuất lương thực và phát triển nông nghiệp toàn diện. Xung kích trên mặt trận an ninh - quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Xung kích trên mặt trận cải tạo XHCN và phân phối lưu

thông. Lao động sáng tạo, tiết kiệm và giải quyết việc làm cho thanh niên.

Đẩy mạnh phong trào “Ba xung kích làm chủ tập thể” thành cao trào thi đua hành động cách mạng của tuổi trẻ.

2.5. Nhiệm kỳ đại hội V (1987 - 1992):

Tiếp tục phát triển phong trào: "Tuổi trẻ xung kích, sáng tạo xây dựng và bảo vệ Tổ quốc". Phát động các phong trào: "Thanh niên nông thôn sản xuất - kinh doanh giỏi". C - K - T. (chất lượng tốt, kiểu dáng đẹp, tiết kiệm, hạn giá thành) trong thanh niên công nhân. "Xứng danh anh bộ đội Cụ Hồ" và "Làm theo 6 điều Bác dạy" trong LLVTND và "Phấn đấu đạt 3 mục tiêu về dân số, kế hoạch hóa gia đình" trong đoàn viên, thanh niên.

2.6. Nhiệm kỳ Đại hội VI (1992 - 1997):

Thực hiện 04 Chương trình hành động cách mạng: Thanh niên làm kinh tế, tham gia giải quyết việc làm. Thanh niên tham gia bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Học tập, sáng tạo, tích cực tham gia phát triển VH - XH. Xây dựng Đội TNTP Hồ Chí Minh và giáo dục, chăm sóc, giáo dục thiếu niên, nhi đồng.

Phát động 02 phong trào "Thanh niên lập nghiệp" và "Tuổi trẻ giữ nước".

2.7. Nhiệm kỳ Đại hội VII (1997 - 2002):

Tiếp tục phát triển hai phong trào lớn: "Thanh niên lập nghiệp" và "Tuổi trẻ giữ nước". Thực hiện 07 Chương trình hành động của Đoàn và tuổi trẻ cả nước:

- Giáo dục lý tưởng cho thanh niên; tham gia xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

- Thanh niên học tập, sáng tạo, làm chủ khoa học - công nghệ.
- Thanh niên tình nguyện thực hiện các chương trình, dự án trọng điểm quốc gia.
- Thanh niên giúp nhau lập nghiệp, tham gia phát triển kinh tế - xã hội.
- Thanh niên thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.
- Thanh niên bảo vệ, chăm sóc, giáo dục thiếu niên, nhi đồng.
- Hội nhập quốc tế thanh niên và tăng cường công tác quốc tế của Đoàn.

2.8. Nhiệm kỳ đại hội VIII (2002- 2007):

Phong trào “Thi đua tình nguyện xây dựng và bảo vệ tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa” (2002 - 2007 với những nội dung, giải pháp cơ bản là: Thi đua học tập, tiến quân vào khoa học - công nghệ. Thi đua lập nghiệp, lao động sáng tạo. Tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng. Xung kích bảo vệ Tổ quốc, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Đồng thời, đẩy mạnh các mặt công tác của Đoàn.

3. Ý nghĩa và hiệu quả tác động về chính trị, kinh tế văn hóa, xã hội của các phong trào nhiệm kỳ Đại hội IX (2007-2012) VÀ X (2012-2017) của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh.

Đại hội IX của Đoàn diễn ra từ ngày 17 đến ngày 21/12/2007 đã phát động hai phong trào lớn là: "Năm xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc" với các nội dung chính: Xung kích lao động sáng tạo, phát triển kinh tế - xã hội; xung kích tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng; xung kích bảo vệ Tổ quốc, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội; xung kích thực hiện cải cách hành chính và xung kích hội nhập kinh tế quốc tế và phong trào "Bốn đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp" bao gồm đồng hành với thanh niên trong: Học tập nâng cao trình độ học vấn, chuyên môn, nghiệp vụ; nghề nghiệp và việc làm; nâng cao sức khỏe thể chất và đời sống văn hóa tinh thần và phát triển kỹ năng xã hội.

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, nhiệm kỳ 2012 - 2017 diễn ra từ ngày 11 đến ngày 14/12/2012. Trên cơ sở nội dung hai phong trào lớn được phát động từ Đại hội IX, Đại hội lần thứ X đã phát động hai phong trào lớn:

Một là, "Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc" với những nội dung cơ bản: Xung kích phát triển kinh tế-xã hội và hội nhập quốc tế. Xung kích, tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng. Xung kích bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Xung kích lao động sáng tạo, làm chủ khoa học công nghệ. Xung kích bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu.

Hai là, "Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp" với những nội dung cơ bản là đồng hành với thanh niên trong: Học tập, nghiên cứu khoa học; trong nghề nghiệp, việc làm; nâng cao sức khỏe thể chất và đời sống văn hóa, tinh thần và phát triển kỹ năng xã hội.

Qua đánh giá tổng kết của nhiệm kỳ Đại hội IX và giữa nhiệm kỳ Đại hội lần thứ X của Đoàn cho thấy:

3.1. Việc tổ chức các phong trào hành động cách mạng đã đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng của đông đảo các tầng lớp thanh niên, góp phần giải quyết các vấn đề xã hội của thanh niên. Nội dung các phong trào hành động cách mạng nhiệm kỳ sau so với nhiệm kỳ trước có tính thiết thực, hiệu quả hơn; phong phú, đa dạng hơn, chủ động gắn kết các vấn đề kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh ở cơ sở, đáp ứng tốt hơn nhu cầu, nguyện vọng của các đối tượng thanh niên. Tiêu biểu là các hoạt động tiếp sức, hỗ trợ thanh niên, học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn; phong trào lập thân, lập nghiệp, xóa

đổi, giảm nghèo làm giàu chính đáng cho bản thân, quê hương, góp phần phát triển nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới trong thanh niên nông thôn; nâng cao năng suất, chất lượng và sức cạnh tranh của hàng hóa trong thanh niên công nhân; các hoạt động hỗ trợ nâng cao chất lượng giáo dục trong trường học; phong trào thi đua học tập, rèn luyện xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ”, thi đua thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy thanh niên khối lực lượng vũ trang; các hoạt động “Uống nước nhớ nguồn”, “Đền ơn đáp nghĩa”, xã hội, nhân đạo, từ thiện; các hoạt động giao lưu hữu nghị, hội nhập quốc tế... Qua đó, thể hiện rõ hai yếu tố cơ bản là phát huy vai trò xung kích, tình nguyện của thanh niên thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, an ninh, quốc phòng và hỗ trợ, hướng dẫn, cổ vũ thanh niên vươn lên lập thân, lập nghiệp.

3.2. Phương thức tổ chức các phong trào hoạt động của Đoàn cũng không ngừng được đổi mới. Từ phương thức tập hợp, giáo dục thanh niên thông qua các hoạt động phong trào bề nổi, quy mô lớn, trong cơ chế mới, hoạt động đoàn từng bước đi sâu vào từng đối tượng thanh niên trên cơ sở đặc trưng vùng, miền, tôn giáo, tính chất công việc cụ thể. Từ chỗ nặng về huy động, khai thác, phát huy thanh niên, những năm qua, Đoàn đã kết hợp hài hòa hơn giữa chăm lo, bồi dưỡng với phát huy thanh niên. Không chỉ dừng lại ở bộ phận thanh niên tiên tiến, các phong trào hành động cách mạng, phong trào tình nguyện do Đoàn, Hội tổ chức đã từng bước đi sâu vào cuộc sống của đông đảo thanh niên, hướng đến đối tượng thanh niên lao động tự do, thanh niên tình nguyện tự phát, thanh niên yếu thế, thanh niên hoàn lương, thanh niên chậm tiến, thanh niên đặc biệt khó khăn giúp họ tạo lập cuộc sống, hòa nhập cộng đồng; chuyển mạnh hoạt động của Đoàn, Hội hướng về cơ sở, đầu tư cho cơ sở, nhất là vùng nông thôn, miền núi, vùng sâu, vùng xa.

3.3. Việc tổ chức các phong trào hành động cách mạng của Đoàn đã có sự thay đổi về trọng tâm, một mặt tiếp tục phát huy sự tham gia của thanh niên vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; mặt khác, gia tăng tính đồng hành với thanh niên, giúp thanh niên phát triển, đáp ứng được yêu cầu cuộc sống. Điều này thể hiện rõ ở hai vế, hai nội dung song hành trong phong trào đã được Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX và lần thứ X xác định, đó là “Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc”, “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp”. Việc triển khai thực hiện các nội dung của hai phong trào trên đã góp phần giải quyết nhiều vấn đề xã hội trong thanh niên, như vấn đề học tập; nghề nghiệp, việc làm, lập nghiệp; vấn đề thể chất của thanh niên; trách nhiệm công dân của thanh niên; hôn nhân và gia đình; môi trường phát triển của thanh niên góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống,

sự phát triển của thanh niên.

3.4. Phong trào “Thanh niên tình nguyện” thể hiện phẩm chất tốt đẹp của thanh niên Việt Nam. Đó là tinh thần xung kích, sáng tạo, muốn khám phá, muốn được trải nghiệm và gần đây là muốn tham gia giải quyết các vấn đề xã hội và an sinh xã hội, muốn tham gia công tác xã hội để rèn luyện kỹ năng sống. Phong trào “Thanh niên tình nguyện” đã tạo ra môi trường, động lực để thanh niên tự khẳng định mình, giáo dục tinh thần tương thân, tương ái và các giá trị đạo đức tốt đẹp, là cơ hội để đoàn viên thanh niên được tiếp cận với thực tế, rèn luyện kỹ năng chuyên môn nghiệp vụ, hình thành nếp sống, lối sống đẹp cho đoàn viên, thanh niên. Cán bộ Đoàn, Hội, Đội được rèn luyện, nâng cao kỹ năng nghiệp vụ công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu niên. Hoạt động tình nguyện của thanh niên cũng góp phần làm tăng quyền năng cho cá nhân và cộng đồng. Với những trợ giúp từ hoạt động tình nguyện cho các nhóm yếu thế vượt lên số phận, hoàn cảnh và tự đi trên đôi chân của chính mình hoà nhập tốt với xã hội.

3.5. Về đổi mới công tác xây dựng Đoàn, tham gia xây dựng Đảng và Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, góp phần đổi mới hệ thống chính trị đã có những thay đổi với những hiệu ứng tích cực, được xã hội thừa nhận. Trong những năm qua, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã cung cấp lực lượng đông đảo cán bộ Đoàn trưởng thành cho cấp ủy, chính quyền, đoàn thể. Hầu hết các cán bộ đoàn trưởng thành khi chuyển công tác đều hoàn thành nhiệm vụ được giao, có kinh nghiệm, kỹ năng công tác và được đánh giá cao. Công tác Đoàn tham gia xây dựng Đảng, giới thiệu đoàn viên ưu tú cho Đảng xem xét kết nạp được các cấp bộ Đoàn đẩy mạnh với các hoạt động, như tham mưu lãnh đạo cấp ủy, chính quyền đối thoại với đoàn viên, thanh niên; tuyên dương đảng viên trẻ tiêu biểu; triển khai cuộc vận động “Đoàn viên, thanh niên phấn đấu trở thành đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam”; bổ sung nguồn cán bộ giới thiệu cho cấp ủy đảng, chính quyền và đoàn thể các cấp. Tại Đại hội Đảng các cấp vừa qua (nhiệm kỳ 2015 - 2020) và Đại hội lần thứ XII của Đảng (nhiệm kỳ 2016 - 2021), những đồng chí đương là cán bộ Đoàn và nguyên là cán bộ Đoàn được bầu là ủy viên BCH Đảng bộ các tỉnh, thành phố đến Trung ương, ủy viên Bộ Chính trị, Ban Bí thư T.Ư Đảng ngày càng nhiều là minh chứng rõ nét nhất.

3.6. Đoàn đã định hướng để Hội đồng Đội các cấp đổi mới nội dung, phương thức giáo dục thiếu nhi theo hướng tiếp tục thực hiện tốt công tác giáo dục truyền thống, định hướng giá trị, hình thành nhân cách cho thiếu nhi, quan tâm hơn đến giáo dục kỹ năng cho thiếu niên, nhi đồng; nhân rộng và tuyên dương các gương điển hình thiếu nhi học tập tốt, rèn luyện tốt, chỉ huy Đội

giỏi, phụ trách Sao giỏi, Cháu ngoan Bác Hồ; phát triển hệ thống cung thiếu nhi, nhà thiếu nhi cấp tỉnh, cấp huyện; xem “xây dựng Đội là xây dựng Đoàn trước một bước”.

4. Một số bài học kinh nghiệm:

Từ thực tế hoạt động, từ những thành công và những hạn chế của các phong trào hành động cách mạng do Đoàn Thanh niên phát động, chủ trì thực hiện trong suốt thời gian qua đã để lại nhiều bài học kinh nghiệm, cần được nghiên cứu, phân tích và vận dụng trong công tác Đoàn, Hội và phong trào thanh thiếu nhi. Đó là:

4.1. Nhân tố quyết định thành công các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ là đội ngũ cán bộ làm công tác thanh niên nói chung, trực tiếp là những Thủ lĩnh thanh niên với tinh thần dấn thân, sẵn sàng đương đầu với khó khăn, thử thách, chấp nhận hy sinh lợi ích cá nhân khi cần thiết. Có tâm trong, trí sáng, hoài bão lớn vì sự nghiệp đổi mới, chấn hưng đất nước.

4.2. Sức mạnh và nội lực của phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ nằm ngay trong chính các tổ chức thanh niên do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là hạt nhân chính trị làm nòng cốt, định hướng, dẫn dắt phong trào thực hiện thắng lợi mục tiêu, lý tưởng của Đảng.

4.3. Các phong trào hành động cách mạng của thanh niên phải là của thanh niên, do thanh niên và vì thanh niên; xuất phát từ cuộc sống, từ thực tiễn sinh động của đời sống xã hội và nhu cầu tự thân, chính đáng của tuổi trẻ; do thanh niên khởi xướng và tổ chức thực hiện dưới sự chỉ đạo, quản lý điều hành của các cấp bộ Đoàn, Hội dưới sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước.

4.4. Cả hệ thống chính trị, các cấp ủy Đảng, chính quyền vững tin và mạnh dạn giao việc cho thanh niên song song với định hướng về chính trị, chăm lo đến lợi ích vật chất và tinh thần cho thế hệ trẻ, coi “Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc” và “Xây dựng Đoàn vững mạnh là nội dung quan trọng trong công tác xây dựng Đảng, là xây dựng Đảng trước một bước” như Nghị quyết BCH T.Ư Đảng lần thứ 4 khóa VII (1993) và Nghị quyết BCH T.Ư Đảng lần thứ 7 khóa X (2008) đã khẳng định.

5. Thay cho lời kết.

Các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ trong các cuộc kháng chiến trước đây; trong xây dựng CNXH, bảo vệ Tổ quốc và hội nhập quốc tế hiện nay đều do chính thanh niên khởi xướng, được Đảng lãnh đạo, định hướng chính trị, Nhà nước quan tâm tạo điều kiện và xã hội cổ vũ, thừa nhận, nhân dân ủng hộ. Vì vậy, sức sống và động lực của các phong trào, chương

trình hành động cách mạng của tuổi trẻ trước đây và hiện nay là sức mạnh nội tại về trí tuệ, sức lực của các thế hệ thanh niên Việt Nam qua các thời kỳ. Trong thời gian tới, chuẩn bị cho Đại hội XI của Đoàn nhiệm kỳ 2017 - 2022, cần lưu một số vấn đề sau đây:

5.1. Phải quán triệt sâu sắc những quan điểm, tư tưởng lớn của Chủ tịch Hồ Chí Minh khi căn dặn các thầy cô giáo tại lớp học chính trị của giáo viên cấp II và cấp III toàn miền Bắc ngày 13/9/1958 khi nói về công tác đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ là: "Vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người"³⁵ và lời dặn trong Di chúc của Bác trước lúc đi xa là: "Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết"³⁶. Phải chăm lo và không ngừng bồi dưỡng và giáo dục toàn diện cho thế hệ trẻ về mục tiêu, lý tưởng cách mạng của Đảng, kiên định con đường đi lên CNXH; không ngừng hoàn thiện, xây dựng và củng cố tổ chức Đoàn, Hội, Đội vững mạnh cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức cách mạng; xác định nội dung đúng đắn, phù hợp với yêu cầu thực hiện các nhiệm vụ kinh tế - xã hội của đất nước, của địa phương trong từng giai đoạn và khả năng hoạt động đa dạng của các đối tượng thanh niên. Do đó, phải xác định được các tiêu chí cụ thể, cả định tính và định lượng các phong trào hành động cách mạng của thanh niên,

5.2. Khi phát động hay khởi xướng phong trào hay chương trình hành động cách mạng của thanh niên thì phải chú ý đến hai vế "phát huy" và "bồi dưỡng" thanh niên, hình thành nên một thế hệ thanh niên thời kỳ mới với hai tiêu chí nổi bật là "vừa hồng" và "vừa chuyên" gắn bó chặt chẽ giữa hai mặt "phát huy" và "bồi dưỡng" "hồng" và "chuyên"; gắn "khởi nghiệp" để "lập thân", "lập nghiệp". Các mặt này có sự gắn bó hữu cơ với nhau, trong phát huy có bồi dưỡng và trong chăm lo, bồi dưỡng có sử dụng, phát huy; trong đạo đức, phẩm chất cách mạng (hồng) đã hàm chứa sự tinh thông nghề nghiệp, khả năng sáng tạo, đổi mới, thích nghi với hoàn cảnh... (chuyên); cổ vũ sự tự rèn luyện qua hành động thực tiễn của mỗi thanh niên để có người thanh niên, lớp thanh niên phát triển toàn diện.

5.3. Điều cốt lõi và có ý nghĩa quyết định để phát động, triển khai, tổ chức thực hiện có hiệu quả và nuôi dưỡng được lâu dài phong trào hành động cách mạng của thanh niên hiện nay là: Các tổ chức Đoàn, Hội, Lực lượng thanh niên xung phong, Hội Doanh nhân trẻ Việt Nam, Hội Thầy thuốc trẻ

³⁵ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 11 (1957 - 1958), tr. 222.

³⁶ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, Tập 15 (1966 - 1969), tr. 622.

Việt Nam, Hội Trí thức và Khoa học công nghệ trẻ Việt Nam... phải thực sự là “cái nôi” nuôi dưỡng nhân cách, tổ ấm tình thương, môi trường tiên tiến, môi trường văn hóa trong học tập, công tác, lao động, sản xuất, chiến đấu và rèn luyện của mọi đoàn viên, thanh niên. Là nơi mà thế hệ trẻ Việt Nam thể hiện “Tâm trong, trí sáng, hoài bão lớn”, đó cũng là nơi thanh niên gửi gắm niềm tin và lý tưởng sống.

PHẦN THỨ HAI

**NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN, THỰC TIỄN VỀ
XÂY DỰNG, PHÁT TRIỂN CÁC PHONG TRÀO
HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA TUỔI TRẺ
QUA CÁC THỜI KỲ**

PHONG TRÀO THANH NIÊN GIAI ĐOẠN 1975 - 1986 VÀ CÁC BÀI HỌC KINH NGHIỆM

Vũ Mão

Nguyên Ủy viên Trung ương Đảng
Nguyên Bí thư thứ nhất TW Đoàn

1. Đặc điểm của giai đoạn lịch sử

Trong lịch sử cách mạng Việt Nam, giai đoạn 1975-1986 có những đặc điểm:

Một là, hoàn thành cách mạng giải phóng dân tộc, thống nhất tổ quốc. Tình cảm của nhân dân cả nước dâng trào trước những thắng lợi vẻ vang của đất nước.

Hai là, ở một bộ phận nhân dân trước hết là những người lãnh đạo có xu hướng lạc quan quá mức (thường được gọi là lạc quan tếu), trong khi đó không lường trước được những khó khăn trước mắt của đất nước.

Ba là, Tập đoàn Pôn Pốt đã tấn công biên giới Tây Nam của nước ta, gây nên tổn thất to lớn về người và của. Tiếp đó Trung Quốc gây ra chiến tranh xâm lược 6 tỉnh biên giới phía Bắc.

Bốn là, cơ chế quản lý “tập trung, quan liêu bao cấp” là trở ngại to lớn trong việc tạo động lực phát triển kinh tế. Nền kinh tế của đất nước đã xuống tận đáy. Tình trạng ngăn sông cấm chợ càng làm trầm trọng hơn sự chia cắt, những mất cân đối giữa các vùng miền. Đời sống nhân dân vô cùng khó khăn. An sinh xã hội bị đe dọa.

Năm là, việc chúng ta giúp nhân dân Campuchia lật đổ Tập đoàn diệt chủng Pôn Pốt đã tạo cái cơ để nhiều nước trên thế giới bao vây cấm vận Việt Nam.

2. Tác động của tình hình đất nước đến công tác thanh niên

Một là, từ hân hoan ban đầu với chiến thắng vĩ đại, rồi trải qua những biến động sau đây đã tác động mạnh đến tâm sinh lý và lý tưởng của thanh niên. Một bộ phận không nhỏ thanh niên thiếu niềm tin, mất phương hướng.

Hai là, trước đây chúng ta thường nghĩ tới hậu quả của chiến tranh chủ yếu là về sự tàn phá của cải vật chất, thực tế cuộc sống đã làm cho ta nhận thấy hậu quả của chiến tranh còn sâu rộng hơn nhiều. Nó đã để lại trên đất nước ta những tác động xấu đến tính cách của thanh niên như tính nóng nảy, thậm chí là thung hãn, ầu đả.

Ba là, một số cán bộ các cấp đã biến chất, tìm cách hưởng lạc, có những biểu hiện tiêu cực, nhận hối lộ trong công tác cải tạo tư sản cũng như trong việc tạo điều kiện cho một số người vượt biên để lấy vàng.

Bốn là, những người lãnh đạo các cấp, những người lớn tuổi nặng về phê phán sự hư hỏng của thanh thiếu niên và thường đổ lỗi cho Đoàn thanh niên mà ít thông cảm, chia sẻ.

Năm là, đứng trước tình hình mới của đất nước, có sự lúng túng của cán bộ Đoàn trong việc xác định nội dung và phương thức hoạt động; sự hỗ trợ của các cấp uỷ Đảng và chính quyền cho các hoạt động của Đoàn rất hạn chế.

3. Nội dung và phương thức hoạt động của phong trào thanh niên giai đoạn 1975 – 1986

Tiếp nối phong trào “*3 sẵn sàng*” của thời kỳ trước, những phong trào nổi lên của thời kỳ này là:

- Năm 1976 có phong trào: “*Ba mũi tên tiến công chống tiêu cực và toàn Đoàn tham gia xây dựng Đảng*”

- Năm 1978 có phong trào “*Ba xung kích làm chủ tập thể*” và phong trào được duy trì tới một số năm sau này.

- Năm 1982 – 1983 có phong trào “*3 chương trình hành động cách mạng của tuổi trẻ*” (gồm các nội dung lương thực, tiết kiệm, việc làm).

- Năm 1983 có Cuộc “*Hành quân theo bước chân những người anh hùng*”

- Năm 1984, Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đoàn ra Nghị quyết 7 (khoá IV) bổ sung và đề ra “*5 chương trình hành động Cách mạng của tuổi trẻ*”.

- Năm 1985 có Cuộc “*Vận động xây dựng nếp sống xã hội chủ nghĩa*” trong thanh niên.

3.1. Xây dựng lý tưởng cách mạng cho thanh niên

Coi trọng việc xây dựng lý tưởng, đạo đức và lối sống cho thanh niên trong tình hình mới.

Mỗi thời kỳ cách mạng của đất nước, thanh niên đều có lý tưởng cụ thể của mình. Lý tưởng thanh niên thời kỳ cách mạng giải phóng dân tộc là xung phong ra chiến trận, xả thân vì nền độc lập tự do và thống nhất tổ quốc. Khi nước nhà thống nhất, nhân dân được sống trong độc lập tự do, Đoàn ta đã coi trọng giáo dục lý tưởng của thanh niên ngày nay là học tập, rèn luyện trở thành những người có đức, có tài để xây dựng đất nước đẹp giàu và vững mạnh, mọi người có cuộc sống ấm no, hạnh phúc.

Trong công tác giáo dục lý tưởng cách mạng thì truyền thống là những nền tảng và cốt lõi của một dân tộc để giúp thanh niên trở thành lớp người mới của tương lai đất nước.

Đoàn ta đã có các phương thức giáo dục truyền thống phù hợp với tâm sinh lý của lứa tuổi.

- Năm 1983 Ban Chấp hành Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã phát động "*Cuộc hành quân theo bước chân những người anh hùng*" hướng tới kỷ niệm 30 năm chiến thắng Điện Biên Phủ và 10 năm Chiến dịch Hồ Chí Minh toàn thắng và kỷ niệm 10 năm thống nhất Tổ quốc, thu hút gần 10 triệu lượt đoàn viên, thanh niên và thiếu niên tham gia.

Trong hai năm 1983 - 1984 tổ chức Đội và phong trào thiếu nhi đã có nhiều hoạt động phong phú để "*Chào mừng chiến thắng Điện Biên Phủ*" phấn đấu giành danh hiệu "*Chiến sĩ nhỏ Điện Biên - Cháu ngoan Bác Hồ*". Năm học 1984 - 1985 có chủ đề "*Mừng Chiến dịch Hồ Chí Minh toàn thắng*" cổ vũ đội viên, thiếu nhi cả nước phấn đấu giành danh hiệu "*Chiến sĩ nhỏ giải phóng quân - Cháu ngoan Bác Hồ*".

Qua những hoạt động hướng về những ngày chiến thắng, phong trào "*Tìm địa chỉ đỏ*" đã xuất hiện từ thành phố Hồ Chí Minh là hoạt động giáo dục truyền thống cách mạng rất sáng tạo bắt nguồn từ công tác Trần Quốc Toản. Bằng việc thăm hỏi, chăm sóc các gia đình thương binh liệt sĩ các bạn thiếu nhi thành phố đã tổ chức các nhóm đến từng gia đình ở địa phương để vẽ bản đồ, ghi địa chỉ cụ thể các gia đình đó. Khi đến với các gia đình thương binh liệt sĩ có công với cách mạng các bạn đã gắn những ngôi sao đỏ xinh xắn lên tường và cánh cửa ra vào của từng gia đình như một lần ghi công và cảm ơn các chiến sĩ đã vì nước, vì dân, vì tuổi thơ hôm nay. Chính trong phong trào "*Tìm địa chỉ đỏ*", các đội viên, thiếu nhi cả nước đã ghi được nhiều câu chuyện anh hùng của các chiến sĩ và chính các em cũng tìm được nhiều chiến sĩ cách mạng lão thành, chiến sĩ quân đội nhân dân đã có công với nước để đến chăm sóc thường xuyên và đề nghị chính quyền địa phương làm các chế độ chính sách theo quy định của Nhà nước.

- Tiếp nối "*Cuộc hành quân theo bước chân những người anh hùng*" là "*Cuộc hành quân theo chân Bác*" từ tháng 5 năm 1984 đến 1985 đã thu được nhiều kết quả tốt đẹp.

- Để tạo nền móng cho việc xây dựng lý tưởng cho thanh niên, Đoàn đã xây dựng chương trình thanh niên học lý luận tư tưởng Mác - Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh và tổ chức nhiều cuộc thi sôi nổi, với các hình thức hấp dẫn đối với đoàn viên thanh niên.

3.2. Phong trào thanh niên nông thôn

Tuổi trẻ tham gia khắc phục những hậu quả chiến tranh, khai hoang phục hóa, phục hồi những hecta ruộng đất dày đặc bom mìn.

Hàng chục vạn ĐVTN nông thôn tham gia các hoạt động thâm canh tăng vụ, khai hoang phục hóa và cải tạo XHCN đối với nông nghiệp với khẩu hiệu “*Tác đất tác vàng*”.

Trong giai đoạn này, tại TP Hồ Chí Minh hàng vạn thanh niên đã gia nhập Lực lượng TNXP đi xây dựng các vùng đất mới tại những nơi bị bom Mỹ hủy diệt. TNXP TP Hồ Chí Minh còn thực hiện một mục tiêu nữa là tổ chức giáo dục và rèn luyện con người thanh niên mới. Hàng vạn TN nạn nhân của chủ nghĩa thực dân (nghiện ma túy, mại dâm...) đã trở thành những người lao động có ích.

Những hoạt động tiêu biểu của phong trào thanh niên nông thôn là:

- Huy động thanh niên xung phong đi về các vùng nông thôn để xây dựng kênh mương ở Đồng bằng sông Cửu Long, đặc biệt là xây dựng vùng kinh tế mới Hà Tiên.

- Xây dựng các cánh đồng mẫu đạt năng suất cao 5 tấn , 7 tấn, 10 tấn. Điển hình là ở các tỉnh Thái Bình, Ninh Bình, Hà Tây, Nghệ An, Thanh Hoá...

- Phát động phong trào xây dựng các công trình thủy lợi lớn như Hồ Phú Ninh ở Quảng Nam, kênh Quảng Châu ở Thanh Hoá, hồ Yên Lập ở Quảng Ninh.... Đồng thời phát động rầm rộ phong trào trong cả nước làm thủy lợi nội đồng, hoàn thiện hệ thống kênh mương tưới tiêu.

- Xây dựng người lao động mới với tiêu chí là sáng kiến, năng suất, tiết kiệm nguyên vật liệu. Tổ chức các cuộc thi: Thi cấy, thi cày...

- Phát động chiến dịch 35 triệu tấn phân hữu cơ, chiến dịch làm bèo hoa dâu, cây phân xanh ở nông thôn.

- Trong quản lý nông nghiệp, Đoàn thanh niên các cấp đã tích cực và chủ động tham gia thực hiện chỉ thị Khoán 100.

- Tại các nông trường quốc doanh đã phát động phong trào tăng năng suất lao động cây trồng và chăn nuôi, phấn đấu trở thành người lao động giỏi.

- Tích cực tham gia xây dựng các nông trường Thanh niên tại thành phố Hồ Chí Minh như nông trường Phạm Văn Hai, Lê Minh Xuân, Duyên Hải...

- Đi đầu trong phong trào quai đê lấn biển ở các địa phương, điển hình là Thái Bình, Ninh Bình...

- Góp phần tham gia cải tạo nông nghiệp, xây dựng các hợp tác xã nông nghiệp ở miền nam. Xây dựng thí điểm hợp tác xã mẫu ở ba nơi là tỉnh Tiền Giang, Đồng Nai, Đắk Lắk. Nhiều đồng chí lãnh đạo huyện Đoàn thời kỳ đó đã nhiệt tình tham gia phong trào và trở thành những cán bộ lãnh đạo như: Ủy viên Trung ương Đảng - Chủ nhiệm Ủy ban Các vấn đề xã hội của Quốc hội Nguyễn Thị Hoài Thu, Ủy viên Trung ương Đảng – Phó Ban Tổ chức Trung ương Nguyễn Thị Kim Hồng, Ủy viên Trung ương Đảng – Bí thư tỉnh uỷ Đồng Nai Nguyễn Thị Hoàng...

3.3. Phong trào thanh niên công nhân

Lực lượng thanh niên công nhân tích cực hưởng ứng phong trào lao động tình nguyện vượt mức kế hoạch; tuổi trẻ sáng tạo; luyện tay nghề; thi thợ giỏi, tiết kiệm với những chỉ tiêu: Kỷ luật lao động, năng suất lao động, sáng kiến chất lượng, nâng cao trình độ kỹ thuật nghiệp vụ tay nghề.

Trong phong trào thanh niên công nhân nổi lên một số hoạt động:

- Hội thi thợ giỏi hàng năm có hàng trăm nghìn thanh niên công nhân tham gia mang lại hiệu quả tốt, góp phần giúp cho các nhà máy, công trường hoàn thành thắng lợi kế hoạch hàng năm.

- Ở các nhà máy, công trường thì có phong trào thanh niên nhận các việc khó như: Cỗ máy thanh niên.

- Ở các đô thị thì có phong trào thi đua nhận đỡ đầu các con đường thanh niên gương mẫu.

- Phong trào phát huy sáng kiến, sản phẩm sáng tạo được tổ chức rộng khắp trong cả nước. Nhiều sản phẩm đã được mang đi để tham gia các cuộc thi sáng tạo thanh niên 12 nước Xã hội chủ nghĩa.

- Tiêu biểu của phong trào thanh niên công nhân cả nước là ở các tỉnh Quảng Ninh, thành phố Hà Nội, thành phố Hải Phòng.

- Thành phố Hồ Chí Minh là trung tâm công nghiệp lớn của cả nước, phong trào thanh niên công nhân sau giải phóng còn nhiều bờ ngõ. Với sự nhạy bén của địa phương và sự quan tâm chỉ đạo thường xuyên của Ban Bí thư Trung ương Đoàn, trong đó có việc Ban Thanh niên công nhân cử nhiều cán bộ vào giúp nên đã mở ra những phương thức hoạt động mới. Từ năm 1980 trở đi phong trào thanh niên công nhân ở đây đã có bước phát triển đột phá. Điển hình như nhà máy dệt Thành Công, nhà máy dệt Thắng lợi, dưới sự lãnh đạo nhạy bén của các đồng chí Nguyễn Văn Linh, Võ Văn Kiệt, Đoàn thanh niên đã tham gia phong trào “*phá rào*”... tạo ra những mô hình đặc sắc, được đánh giá cao ở Đại hội VI của Đảng.

- Trong thời kỳ này nổi lên là những công trường được mang tên Đoàn Thanh niên Cộng sản như: Công trường xây dựng nhà máy nhiệt điện Phả Lại, công trường xây dựng nhà máy thủy điện Hoà Bình trên sông Đà.

Công trường Thanh niên Cộng sản Sông Đà trở thành một dấu son, một mẫu hình tuyệt vời của phong trào thanh niên trong thời kỳ mới. Rất nhiều cán bộ và đoàn viên thanh niên đã trưởng thành từ nơi đây như Ủy viên Bộ Chính trị - Bí thư Thành uỷ thành phố Hồ Chí Minh Đinh La Thăng, Bộ trưởng Bộ Xây dựng Nguyễn Hồng Quân, thứ trưởng Bộ Xây dựng Cao Lại Quang... Và ở nơi đây vẫn còn lưu dấu một kỷ niệm không phai là bức thư thể kỷ gửi thế hệ mai sau.

3.4. Phong trào sinh viên, học sinh trong các trường học

- Thời kỳ chiến tranh các trường đại học phải đi sơ tán. Sau năm 1975, các trường rất khó khăn về cơ sở vật chất. Từ đó Đoàn thanh niên các trường đại học Nông nghiệp, Thương mại và đại học Tổng hợp đã có sáng kiến xây dựng phong trào “*Sinh viên tự quản*”, xây dựng “*ký túc xá tự quản*”.

- Đẩy mạnh phong trào xây dựng tập thể học sinh, sinh viên xã hội chủ nghĩa. Cùng với việc đẩy mạnh xây dựng Hội sinh viên ở các trường.

- Hội nghị toàn quốc các Trường ban trường học tỉnh, thành đoàn do đồng chí Vũ Quốc Hùng và Nguyễn Tiên Võ chủ trì được tổ chức tại Thừa Thiên Huế là một nét rất mới trong hoạt động của phong trào sinh viên học sinh.

- Năm 1985, Hội nghị các trường đại học toàn quốc về xây dựng hình mẫu sinh viên điển hình tiên tiến xã hội chủ nghĩa đã góp phần vào phong trào thi đua ở các nhà trường.

3.5. Phong trào xây dựng đời sống văn hoá trong thanh niên

- Nổi bật là Ban bí thư Trung ương Đoàn đã phối hợp với Bộ văn hoá ra Nghị quyết liên tịch về chương trình xây dựng nếp sống mới trong thanh niên.

- Phối hợp với 3 cơ quan: Đoàn thanh niên, Bộ văn hoá và Hội điện ảnh tổ chức tháng phim thanh niên vào dịp 26 tháng 3 hàng năm. Đặc biệt tổ chức các đội chiếu bóng lưu động đến các vùng sâu vùng xa.

- Phong trào ca khúc chính trị phát triển rất mạnh. Đây là món ăn tinh thần không thể thiếu ở thời kỳ đó. Một hoạt động có ý nghĩa là các nhóm ca khúc chính trị thường xuyên lên *Công trường Thanh niên Cộng sản Sông Đà*. Cuộc liên hoan ca khúc chính trị toàn quốc với chủ đề “*Tiếng hát theo chân Bác*” năm 1982 tại thành phố Vinh đã gây được tiếng vang.

- Phong trào nhảy múa tập thể, sau một thời gian dài không được hoạt

động vì hoàn cảnh chiến tranh và do những quan niệm sai lệch, với sự thuyết phục của Ban bí thư Trung ương Đoàn đã được khôi phục và phát triển.

- Trên cơ sở của *Bản tin Thanh niên*, được sự đồng ý của các cơ quan hữu quan, Ban bí thư quyết định cho ra đời tờ báo “*Thanh niên*”.

3.6. Phong trào thanh niên trong sự nghiệp bảo vệ tổ quốc

Ngay sau khi tổ quốc được thống nhất, đất nước ta đã phải đứng trước những thử thách đặc biệt nghiêm trọng. Thiên tai ác liệt mấy năm liền làm cho sản xuất nông nghiệp bị tổn thất, đời sống nhân dân trở nên khó khăn. Thêm vào đó là những hành động chống phá, uy hiếp, đe dọa của các thế lực thù địch gây ra ở biên giới Tây Nam và biên giới phía Bắc.

Nêu cao ý chí “*Không có gì quý hơn độc lập tự do*”, tuổi trẻ Việt Nam đã không ngại hy sinh, gian khổ lại một lần nữa hăng hái lên đường đem máu xương, công sức, trí tuệ của mình đóng vai trò quan trọng trong cuộc chiến đấu ở biên giới Tây Nam, giáng trả đích đáng âm mưu xâm lược và chống phá cách mạng của tập đoàn Pôn-pốt – Iêng Sari, bảo vệ vững chắc chủ quyền lãnh thổ đất nước và góp phần cứu nhân dân Campuchia anh em thoát khỏi họa diệt chủng.

Ngày 17 tháng 2 năm 1979, Trung Quốc tiến hành cuộc chiến tranh xâm lược 6 tỉnh biên giới phía Bắc. Thanh niên cả nước sục sôi lên đường ra chiến trận bảo vệ từng tấc đất biên cương của tổ quốc. Chính những hào khí của nhân dân và thanh niên cả nước đã ngăn chặn được ý đồ của kẻ xâm lăng nên ngày 5 tháng 3 năm 1979, Trung Quốc buộc phải tuyên bố rút quân, chấm dứt cuộc xung đột.

Trong sự nghiệp bảo vệ tổ quốc, thanh niên có những phong trào:

- Phong trào Đoàn kết 3 lực lượng: Lực lượng thanh niên quân đội, thanh niên công an và thanh niên địa phương. Đã có Nghị quyết liên tịch giữa Ban bí thư Trung ương Đoàn, lãnh đạo Bộ Quốc phòng và lãnh đạo Bộ Công An. Người thay mặt Bộ Quốc phòng ký Nghị quyết liên tịch là Đại tướng Chu Huy Mân, Ủy viên Bộ Chính trị, Chủ nhiệm Tổng cục chính trị. Người thay mặt Bộ Công an ký Nghị quyết liên tịch là Phó Thủ tướng, Ủy viên Bộ chính trị Phạm Hùng. Đây là nét độc đáo nên phong trào này đã phát triển rất mạnh và trở thành mẫu mực trong sự phối hợp.

- Phong trào vì điểm tựa tiền tiêu đã thu hút thanh thiếu niên cả nước quan tâm đến các chiến sĩ đóng quân ở biên giới và hải đảo. Vào dịp 30 tháng 4 năm 1985, Đoàn công tác của Ban bí thư Trung ương Đoàn cùng với Đoàn trưởng lĩnh Bộ Quốc phòng do Đại tướng Văn Tiến Dũng dẫn đầu ra thăm quần

đảo đã tạo ra một không khí mới trong sự quan tâm đặc biệt đối với các chiến sĩ trẻ nơi biển đảo.

3.7. *Đẩy mạnh các hoạt động quốc tế*

Thấm nhuần những bài học kinh nghiệm về sức mạnh tổng hợp trong hoạt động đối nội và đối ngoại để giành thắng lợi trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Đoàn ta đã đẩy mạnh các hoạt động quốc tế. Cụ thể là:

- Tranh thủ tham gia các diễn đàn quốc tế để nói lên những việc làm chính nghĩa của nhân dân ta trong việc giúp nhân dân Campuchia đánh đổ tập đoàn Pôn-pốt – Iêng Sari.

- Chủ động tham gia Festival lần thứ 11 tại La Habana và Festival lần thứ 12 tại Matxcovavới nhiều hoạt động tích cực, làm cho bạn bè quốc tế hiểu và ủng hộ Việt Nam, lên án lệnh bao vây cấm vận của Mỹ, Trung Quốc và nhiều nước khác.

- Chủ động đề nghị với Đoàn Thanh niên Liên Xô, Cộng hòa Dân chủ Đức cùng các nước khác giúp cho việc đào tạo, bồi dưỡng cho cán bộ Đoàn, Đội của Việt Nam.

4. Những bài học kinh nghiệm để tiếp tục đẩy mạnh phong trào thanh niên trong tình hình mới.

4.1. *Cuộc sống đòi hỏi sự nhanh nhạy của cán bộ đoàn để tạo phong trào*

Phong trào “3 sẵn sàng”, phong trào “5 xung phong” là đỉnh cao của phong trào thanh niên. Phong trào “3 sẵn sàng” xuất phát từ Thủ đô Hà Nội trong những ngày đế quốc Mỹ ném bom miền Bắc và từ đó trở thành một nhu cầu không thể thiếu được của thanh niên toàn miền Bắc hết lòng chi viện cho miền Nam. Phối hợp với phong trào “3 sẵn sàng” ở miền Bắc thì phong trào “5 xung phong” ở miền Nam được đẩy lên mạnh mẽ. Đây là sự phối hợp tuyệt vời tạo thành sức mạnh tổng hợp trong sự nghiệp chống Mỹ cứu nước.

Trong 40 năm qua, phong trào thanh niên nước ta đã trải qua những thử thách không nhỏ và đã vượt lên để có những phong trào thiết thực đi vào cuộc sống. Nhưng như thế vẫn là chưa đủ. Ngày nay, những phong trào của thanh niên gắn với việc xây dựng lý tưởng cách mạng và gắn với nội dung học tập tấm gương Bác Hồ vẫn là nhu cầu không thể thiếu của thanh niên. Tuy nhiên Đoàn ta cần có những phương thức chuyển tải hấp dẫn, đi vào lòng người. Sự trăn trở của đội ngũ cán bộ Đoàn là tìm ra những nhân tố mới của phong trào.

4.2. *Thanh niên thích cái mới và luôn năng động sáng tạo*

Bài học của Đoàn ta là phải nắm vững đặc điểm của thanh niên luôn thích cái mới, luôn năng động sáng tạo.

Cán bộ Đoàn ta đa phần là năng động nhạy bén, nhưng không ít đồng chí còn chịu ảnh hưởng của cơ chế hành chính quan liêu bao cấp, ỷ lại, ngại suy nghĩ, ít sáng kiến trong công tác vận động thanh niên. Vẫn còn đây những cách nghĩ cách làm sơ cứng, không đi vào lòng người, do đó không có khả năng tập hợp thanh niên.

Ngày nay công nghệ thông tin đang phát triển rất mạnh và là xu hướng của thời đại. Chính vì thế, đòi hỏi cán bộ Đoàn phải là những người đi tiên phong trong lĩnh vực này.

4.3. Thanh niên khát khao dân chủ, công bằng

Đó là đặc điểm của tuổi trẻ mà Đoàn ta cần nắm bắt. Người lớn cần có niềm tin đối với lớp trẻ, tạo điều kiện cho họ được tắm mình trong cuộc sống, thấu hiểu thực tiễn, để từ đó tự lực vươn lên.

Tình trạng gia trưởng với thanh thiếu nhi còn khá phổ biến trong từng gia đình và trong xã hội.

Bài học kinh nghiệm của 30 năm đổi mới của đất nước cho thấy: Càng dân chủ thì càng phát huy trí tuệ của nhân dân, trong đó có thanh niên. Chúng ta chưa tiến hành được bất kỳ cuộc trưng cầu ý dân nào theo đúng ý nghĩa. Đoàn ta cũng chưa có kinh nghiệm để phát huy dân chủ trong các hoạt động của thanh niên.

4.4. Tạo động lực để thúc đẩy phong trào thanh niên

Trong thời kỳ cách mạng giải phóng dân tộc, tất cả mọi người Việt Nam, trong đó có thanh niên, hướng ra tiền tuyến, hy sinh hết thảy vì độc lập tự do của tổ quốc. Yếu tố tinh thần là động lực cao cả nhất, nếu nước mất thì nhà tan, còn lợi ích vật chất chưa phải là sự quan tâm đáng kể. Còn thời kỳ 1975 – 1986 là giai đoạn miền Nam mới được giải phóng, tổ quốc thống nhất, Đoàn ta lại quan tâm đến phương châm: Được việc, được người, được tổ chức, được đội ngũ cán bộ đoàn.

Xuất phát từ thực tiễn cuộc sống, Đoàn thanh niên đã có những biện pháp tích cực để tạo động lực cho phong trào như: Huy động hàng vạn thanh niên thành phố vào lực lượng thanh niên xung phong tham gia phong trào làm thủy lợi, khôi phục và phát triển sản xuất nông nghiệp.

Động lực ở đây là đất nước có thêm lương thực để giải quyết khó khăn, còn người thanh niên được tắm mình trong cuộc sống mới, nhân phẩm, giá trị của con người được tôn trọng.

4.5. Tạo những quả đấm thép cho phong trào thanh niên

Những hoạt động trên *Công trường thanh niên cộng sản Sông Đà* cho ta nhiều bài học:

- Tạo khí thế trong thanh niên cả nước tham gia xây dựng cơ sở vật chất, tạo đà cho đất nước đi lên. Nếu ai sống trong hoàn cảnh đất nước ở thời điểm ấy mới thấy được giá trị đích thực của *Công trường thanh niên cộng sản Sông Đà*.

- Sáng tạo ra những phương thức mới trong việc xây dựng lý tưởng cách mạng cho thanh niên. Bức thư thế kỷ gửi thế hệ mai sau mang tính lãng mạn huyền ảo đã tạo ra tính hấp dẫn trong cách nhìn tương lai của đất nước.

- Qua phong trào đề đào tạo một thế hệ thanh niên, một lớp cán bộ Đoàn tràn đầy sức sống, là những cán bộ nòng cốt quan trọng của đất nước trong tương lai.

4.6. Huy động sức mạnh tổng hợp, xã hội hoá các hoạt động của thanh thiếu niên

Công tác của Đoàn và Hội chỉ có thể đạt được kết quả khi huy động được sự tham gia của các ngành các cấp. Bộ Giáo dục có vai trò vô cùng quan trọng, nhiệm vụ cao quý của ngành là giáo dục, đào tạo những con người mới có ích cho xã hội. Đội ngũ cán bộ, giáo viên trong ngành giáo dục có tới gần một triệu người. Còn cán bộ Đoàn, Hội, Đội trong cả nước chỉ có chưa đầy một vạn người. Tỷ lệ này là 1/100. Vì thế công tác giáo dục thế hệ trẻ chỉ có thể làm tốt khi toàn ngành giáo dục vào cuộc. Cũng tương tự như vậy, đối với Bộ Lao động – Thương binh – Xã hội về vấn đề dạy nghề và giải quyết việc làm cho thanh niên. Đoàn ta cần phải biết tối đa sức mạnh ấy.

Nhận thức được điều này, ngay từ thời kỳ đó, Ban bí thư Trung ương Đoàn đã quan tâm chỉ đạo xây dựng Luật thanh niên. Ngày nay, nếu biết phát huy, Luật thanh niên đã trở thành bảo bối cho hoạt động của Đoàn ta

Vấn đề xã hội hoá đã trở thành một tất yếu trong đời sống hiện nay. Đoàn ta cần chủ động nghiên cứu và có những sáng kiến trong việc xã hội hoá có hiệu quả các hoạt động của thanh thiếu niên.

4.7. Coi trọng công tác đào tạo

Năm 1982, sau nhiều năm thực hiện chương trình đào tạo cán bộ Đoàn trình độ chính trị Trung cấp, Ban Bí thư Trung ương Đoàn đã quyết định nâng Trường cán bộ Đoàn lên cao cấp và bắt đầu đào tạo hệ cao cấp 4 năm với chuyên ngành là lịch sử. Sau hơn 30 năm, ngày nay chúng ta có Học viện Thanh thiếu niên. Đây là việc làm rất có ý nghĩa và thể hiện cách nhìn xa trông rộng của Đoàn ta.

Nhiều học viên, sinh viên của nhà trường đã trưởng thành. Có những đồng chí đã trở thành Ủy viên Trung ương Đảng, cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước.

Mục tiêu đào tạo của chúng ta là cán bộ Đoàn hôm nay sẽ là cán bộ quản lý, cán bộ lãnh đạo của Đảng, Nhà nước ngày mai. Muốn đạt được điều ấy, chúng ta cần quan tâm đến từng đối tượng cán bộ Đoàn để có cách đào tạo thích hợp. Ví dụ: Học viện Thanh thiếu niên cần nâng cao vị thế và tính hấp dẫn của mình trong xã hội. Đầu vào là rất quan trọng. Cần đổi mới cách đào tạo để có đội ngũ cán bộ Đoàn chất lượng cao, đáp ứng được yêu cầu được công tác của các cấp bộ Đoàn. Đối với sinh viên được đào tạo ở các ngành nghề khác, khi tốt nghiệp được nhận về công tác ở các tổ chức Đoàn các cấp thì lại tìm những phương thức đào tạo thích hợp để giúp họ phát huy lợi thế của mình.

4.8. Sự quan tâm của Đảng đối với lớp trẻ là yếu tố quyết định

Trong lịch sử của Đoàn ta, tuổi trẻ Việt Nam đạt được những thành tựu là do sự ân cần chăm sóc của Đảng.

Thời kỳ mới, Đảng và hệ thống chính trị cần tập trung vào những vấn đề sau:

- Chỉ đạo toàn bộ hệ thống chính trị quán triệt các quan điểm của Đảng về công tác thanh niên. Trong đó thiết thực nhất là chỉ đạo sự nhận thức và thực hiện đầy đủ những quy định trong Luật thanh niên và các văn bản pháp luật khác liên quan đến lớp trẻ. Đồng thời nghiên cứu để có những sửa đổi, bổ sung cần thiết đối với Luật thanh niên.

- Ta thường nói, trong việc xây dựng con người mới, phải kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội. Vì thế vai trò của Bộ Giáo dục và đào tạo, Bộ Lao động - Thương binh - Xã hội và các Bộ ngành khác là vô cùng quan trọng. Đoàn ta cần khai thác tối đa cơ chế này.

- Việc làm cho thanh niên là vô cùng quan trọng, không có cái đó thì không thể nói tới sự cống hiến. Vì thế đòi hỏi Nhà nước cần có những chính sách cho thanh niên được đào tạo thành thực nghề nghiệp và tạo điều kiện trong lập thân, lập nghiệp, có công ăn việc làm.

PHONG TRÀO “BA SẴN SÀNG” – NHỮNG BÀI HỌC THIẾT THỰC

Phạm Lợi

Nguyên Phó Bí thư Thành ủy Hà Nội

Nguyên Bí thư Thành đoàn Hà Nội

Là một công nhân, một cán bộ Đoàn Nhà máy Cơ khí Hà Nội, rồi được công tác ở Thành đoàn Hà Nội trong những năm cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của nhân dân ta rất ác liệt, những năm mà phong trào “Ba sẵn sàng” của Thanh niên thủ đô và Thanh niên cả nước trở thành cao trào cách mạng.

Đã 45 năm rồi, nhưng mỗi khi có dịp đến trụ sở Thành đoàn Hà Nội, đến Nhà Văn hóa học sinh – sinh viên (Câu lạc bộ Thanh niên Hồ Thiên Quang), Cung Thiếu nhi (Câu lạc bộ thiếu nhi), qua Quảng trường Cách mạng Tháng 8, Quảng trường Ngân hàng, Ga Giáp Bát, Nhà máy cơ khí Quang Trung... tôi lại nhớ đến hình ảnh lớp lớp thanh niên “Ba sẵn sàng” Thủ đô hăng hái, yêu đời quyết tâm đánh Mỹ, luôn có mặt ở những nơi khó khăn, ác liệt, sẵn sàng chiến đấu, chiến đấu dũng cảm khắc phục hậu quả sau những trận bom tàn phá.

Trong 12 ngày đêm chiến đấu của quân dân Hà Nội đánh trả cuộc tập kích chiến lược bằng pháo đài bay B52 vào Hà Nội, Thành đoàn kịp thời tổ chức biểu dương những thanh niên kiên cường thắng Mỹ (không quá 30 người, trong 1 giờ), tại trụ sở Thành đoàn Hội nghị rất cảm động, chăm chú lắng nghe câu chuyện của 3 thanh niên kiên cường Nhà máy Cơ khí Quang Trung được phân công làm nhiệm vụ quan sát trên sân thượng tầng cao, để không “bay” ra khỏi vị trí chiến đấu, 3 thanh niên đã phải ôm chặt lấy nhau để đứng vững làm tròn nhiệm vụ.

Trong những ngày này Thành đoàn chia làm 3 bộ phận: Bộ phận sơ tán gần chùa Thầy gồm các bác, các chị lớn tuổi và các cháu nhỏ.

Bộ phận thường trực gồm đồng chí Bí thư Thành đoàn và một số các đồng chí thường vụ, cán bộ các ban tại Câu lạc bộ Thanh niên Hồ Thiên Quang.

Bộ phận thường trực gồm đồng chí Phó bí thư Thành đoàn, một số các đồng chí thường vụ và cán bộ các ban.

Thường cứ sau những đợt bom, lại gọi điện cho nhau để biết tình hình.

Có lần điện thoại bị cắt, mọi người lại thót tim.

Có thể nói, phong trào “Ba sẵn sàng” của thanh niên Hà Nội, mỗi người

đều có những kỷ niệm sâu sắc không thể nào quên.

“Ba sẵn sàng” là một phong trào cách mạng của thanh niên Thủ đô và thanh niên cả nước trong thời kỳ chống Mỹ cứu nước. Qua đó chúng ta có thể rút ra nhiều bài học kinh nghiệm về tổ chức, chỉ đạo phong trào, về công tác vận động thanh niên. Vì sao “Ba sẵn sàng” lại nhanh chóng trở thành một phong trào các mạng của thanh niên cả về chiều sâu, chiều rộng, cả về nhận thức, tư tưởng và hành động cách mạng.

- *Một là*, “Ba sẵn sàng” đã có nội dung đáp ứng kịp thời yêu cầu nhiệm vụ cách mạng và mong muốn, tình cảm của thanh niên.

Đây là vấn đề cơ bản để tổ chức phong trào thanh niên.

Trong bối cảnh đế quốc Mỹ đưa quân ào ạt vào miền Nam, mở rộng chiến tranh phá hoại ra miền Bắc với lời đe dọa: Đưa miền Bắc trở thành thời kỳ đồ đá. “Ba sẵn sàng” đã là câu trả lời đanh thép, đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ của dân tộc, đất nước, của Thủ đô; đáp ứng được mong muốn tình cảm của thanh niên Thủ đô và cả nước.

Nội dung phong trào “Ba sẵn sàng” đã được bổ sung, điều chỉnh kịp thời phù hợp với yêu cầu cách mạng và các đối tượng thanh niên.

- *Hai là*, muốn trở thành phong trào quần chúng, thu hút được đông đảo thanh niên tham gia, phải có phương thức thích hợp, vừa mang tính giáo dục, vừa hấp dẫn, dễ thực hiện.

Hành quân “Ba sẵn sàng” đã đáp ứng được yêu cầu đó. Chúng ta đều nhớ rõ hình ảnh thanh niên công nhân, học sinh, sinh viên, trí thức, nông dân với trang phục giản dị, mũ, ba lô (các kiểu), lá ngụy trang trong đội ngũ thanh niên “Ba sẵn sàng” có mặt ở các công trường, nhà máy, trường học...

Với phương thức hoạt động đó đã nhanh chóng thu hút, tập hợp đông đảo thanh niên tham gia, đã làm cho nhân dân và toàn xã hội biết một phong trào cách mạng của thanh niên “Ba sẵn sàng”.

Theo sự phát triển của tình hình và yêu cầu chỉ đạo phong trào, cần rút kinh nghiệm bổ sung phương thức hoạt động cho phù hợp như: Khu máy “Ba sẵn sàng”, tổ đội thanh niên “Ba sẵn sàng”... đến khi Mỹ ném bom ào ạt vào Hà Nội thì có “Bến phà kiên cường thắng Mỹ”. “Tổ đội thanh niên kiên cường thắng Mỹ”.

- *Ba là*, biểu dương kịp thời những điển hình tiên tiến trong phong trào “Ba sẵn sàng” làm đầu tàu lôi kéo phong trào.

Nét nổi bật trong chỉ đạo phong trào “Ba sẵn sàng” của Thành đoàn Hà Nội là luôn quan tâm động viên biểu dương kịp thời những cá nhân, tập thể

tiên tiến trong phong trào qua các Đại hội, Hội nghị thanh niên “Ba sẵn sàng” trên báo, đài.

Ngay trong 12 ngày đêm chiến đấu đánh thắng cuộc tập kích chiến lược bằng B52 của Mỹ, Thành đoàn vẫn chọn địa điểm để tổ chức Hội nghị biểu dương những thanh niên kiên cường thắng Mỹ.

Qua phong trào “Ba sẵn sàng” của thanh niên Thủ đô, có thể rút ra được nhiều kinh nghiệm tốt về tổ chức, chỉ đạo phong trào thanh niên, có thể vận dụng vào phong trào thanh niên tình nguyện trong tình hình mới.

PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CỦA TUỔI TRẺ - NHÌN LẠI LỊCH SỬ ĐỂ TIẾP CẬN THỰC TIỄN HÔM NAY

TS. Trịnh Xuân Giới

Nguyên Phó Ban Dân vận Trung ương

1. Về “phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ”

1.1. Khái niệm phong trào, hành động, cách mạng

- *Phong trào*: Hoạt động lôi cuốn đông đảo người tham gia.³⁷

- *Hành động*: Làm một việc gì để đạt được mục đích, ý nguyện.³⁸

- *Cách mạng*: Cuộc biến đổi lớn trong xã hội, lật đổ chế độ cũ, xây dựng chế độ mới tiến bộ hơn.³⁹

Từ ba thành tố nội hàm ghép nên khái niệm “*phong trào hành động cách mạng*” của tuổi trẻ, hướng ta đến sự suy nghĩ về một hoạt lớn, cuốn hút nhiều thanh niên tham gia, triển khai trên phạm vi rộng (từng địa phương hoặc trong cả nước), đưa lại sự chuyển biến tích cực hoặc tiến bộ cho xã hội. Thể hiện trên các văn bản và phương tiện thông tin đại chúng còn có cách diễn đạt khác cho khái niệm này, như: *Hoạt động kinh tế- xã hội của Đoàn, Hội*.

1.2. Phong trào hành động cách mạng vốn là một bộ phận không thể thiếu trong hoạt động của Đoàn

Mấy chục năm qua trong lịch sử của Đoàn, phong trào hành động cách mạng (PTHĐCM) vốn là một bộ phận không thể thiếu trong hoạt động thực tiễn của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và Hội LHTN Việt Nam, Hội Sinh Viên Việt Nam (trong bài viết gọi tắt là Đoàn, Hội). Nó là đường dây kết nối giữa tổ chức Đoàn, Hội với đoàn viên, hội viên và lớp người trẻ. Mặt khác, nó cũng là một thước đo về vai trò xã hội và năng lực tổ chức hoạt động của Đoàn trong lớp người trẻ tuổi. Còn có hoạt động thực tiễn, có PTHĐCM tức là tổ chức còn có sức sống.

Có thể điểm đến tên một số PTHĐCM mà Đoàn TNCS phát động trong tuổi trẻ những năm gần đây, như: phong trào “Tuổi trẻ sáng tạo”; “Phong trào thanh niên tình nguyện”; “Mùa hè tình nguyện”; “Tiếp sức mùa thi”; “Hành trình tuổi trẻ vì biển đảo quê hương”; “Tuổi trẻ xây dựng nông thôn mới”; “Thanh niên với văn hóa giao thông” .v.v.

³⁷ Đại từ điển tiếng Việt, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội 1998. tr. 1339.

³⁸ Đại từ điển tiếng Việt, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội 1998, tr. 780.

³⁹ Đại từ điển tiếng Việt, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội 1998, tr. 238.

1.3. Mỗi phong trào cụ thể cũng có thời gian tồn tại khác nhau

Trong khái niệm chung PTHĐCM của tuổi trẻ, nhưng mỗi phong trào cụ thể cũng có thời gian tồn tại khác nhau. Có phong trào tồn tại qua nhiều thập kỷ (như: phong trào Tuổi trẻ sáng tạo), nhằm phục vụ cho nhiệm vụ chiến lược (như công cuộc CNH, HĐH đất nước). Nhưng cũng có phong trào chỉ tồn tại trong một thời gian nào đó, nhằm cụ thể hóa và thúc đẩy thực hiện nhiệm vụ trọng tâm từng giai đoạn (nhiệm kỳ, kế hoạch 5 năm hoặc với từng nhiệm vụ đột xuất).

2. Một số điều sâu sắc rút ra từ “Phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ” thời kỳ đã qua.

2.1. Một phong trào hành động cuốn hút đông đảo thanh niên phải bắt đầu từ một ý tưởng mới.

Ý tưởng mới của một phong trào có thể nhận ra hoặc chưa nhận ra ngay ban đầu. Nhưng ở nhóm khởi xướng thường là những người đã qua suy nghĩ, tìm tòi, muốn có cách làm gì khác trước (tiến bộ hơn, hiệu quả hơn...). Qua thử nghiệm và kiểm chứng trong thực tiễn, ý tưởng mới này dần được khẳng định nét tiến bộ, hiệu quả hơn ở những nhóm có thể so sánh khác. Từ đó hình thành tên gọi, khẩu hiệu cổ vũ cho ý tưởng mới này. *Cái mới, cái tiến bộ* tự thân nó có sức cuốn hút và thuyết phục để lớp người trẻ hưởng ứng và làm theo; thậm chí có thể tạo nên sự lan tỏa theo cách bùng nổ dây chuyền.

2.2. Con đường hình thành một PTHĐCM của tuổi trẻ trong thực tiễn.

Có thể diễn ra theo hai cách:

Một là, từ thực tiễn một điểm đổi mới, cơ quan chỉ đạo đúc rút ra những nội dung cốt lõi thể hiện điều mới mẻ, được thêm nhiều người ủng hộ, và từ đó nhân rộng thành phong trào chung. Quá trình từ cái cá biệt trở thành cái phổ biến, phải lý giải được rằng, những nhân tố tích cực nào sẽ có thể áp dụng được ở nơi khác, phù hợp đối tượng tuổi trẻ ở diện rộng hơn. Cũng do vậy, cũng có PTHĐCM chỉ phù hợp tuổi trẻ ở một ngành, một lĩnh vực, hoặc một địa phương, mà không đủ các đặc trưng mang tính khái quát để nhân rộng hơn.

Một thí dụ cụ thể như: “*Hội thi thợ giỏi*” trong thanh niên công nhân là một ý tưởng sáng tạo và sẽ tồn tại mãi với các thế hệ công nhân trẻ. Nhưng khi triển khai vào lớp trẻ ngành y tế nó được thể hiện thành “*Hội thao kỹ thuật*” của y tá và thầy thuốc trẻ.

Hai là, từ một đề xuất về phát động PTHĐCM từ phía cá nhân hay tổ chức, cơ quan chỉ đạo (có thẩm quyền) mang thí điểm. Qua thí điểm là để tìm tòi và kết luận ý tưởng đề xuất phù hợp với chủ trương chỉ đạo. Đồng thời có

thể đề ra những điều chỉnh cần thiết khi phát động thành PTHĐCM chung của tuổi trẻ (ở một địa phương, một ngành hay trong cả nước).

Trong cách làm thứ hai này, nếu cơ quan chỉ đạo nóng vội, chủ quan, duy ý chí và thiếu thực tế, sẽ làm cho PTHĐCM thiếu những căn cứ khoa học và thực tiễn. Kết quả dẫn đến phong trào thiếu sức sống, khó đi vào cuộc sống. Và phong trào “ phát mà không động”; hoặc cố gắng gò ép thực hiện, nhưng phong trào vẫn tự nó khô héo và “chết yểu”. Thực tiễn công tác Đoàn, Hội không thiếu những ví dụ như trên.

2.3. Những nhân tố tạo nên bề rộng, chiều sâu và độ bền vững của PTHĐCM của tuổi trẻ.

Sự phát triển và trụ vững của một PTHĐCM không tùy thuộc vào ý chí chủ quan của một cá nhân hay của cơ quan chỉ đạo. Nó tùy thuộc vào những nhân tố khách quan; còn vai trò chỉ đạo của cơ quan hoặc tổ chức có thẩm quyền cũng tạo thêm tác động giúp cho phong trào đó phát triển nhanh hơn, rộng hơn, có thể duy trì được lâu hơn.

Bề rộng của PTHĐCM có thể hiểu đó là số người, số đơn vị, địa phương hưởng ứng thực hiện. *Chiều sâu* của PTHĐCM có thể hiểu là hiệu quả kinh tế-xã hội mà phong trào đó mang lại cho cuộc sống. Có nghĩa là PTHĐCM này đưa lại kết quả không chỉ bằng các con số thống kê cụ thể, mà còn tạo nên những chuyển biến sâu sắc hơn (như để lại cho họ niềm tin, sự phấn khởi, mạnh dạn và dám nghĩ sáng tạo hơn trước ...) trong những người trẻ tuổi tham gia phong trào này do Đoàn, Hội phát động.

Bề rộng và chiều sâu nói lên tiêu chí “*lượng*” và “*chất*” của một PTHĐCM ở một giai đoạn cụ thể. Hai nhân tố này sẽ tạo nên tác động trực tiếp và quyết định cho nhân tố thứ ba, đó là **độ bền vững** của phong trào. Cũng có thể hiểu đó là thời gian và quy mô mà một PTHĐCM cụ thể trụ lại được trong cuộc sống. Với một cấp bộ Đoàn, Hội hay với những cán bộ chỉ đạo có kinh nghiệm, đã nghiên cứu đầy đủ các căn cứ, thì ngay từ ban đầu hoặc rất sớm, đã có thể dự báo về quy mô phát triển và độ bền vững của một PTHĐCM của tuổi trẻ.

2.4. PTHĐCM của tuổi trẻ còn gắn bó mãi với đời sống của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và Hội LHTN Việt Nam.

- Thời xa xưa hơn, khi còn chế độ bao cấp, đã từng có những PTHĐCM của tuổi trẻ như: “Phong trào xung phong tình nguyện vượt mức kế hoạch 5 năm”, “Phong trào tiết kiệm vỏ bao xi măng”, “Phong trào luyện tay nghề, thi thợ giỏi”, “Phong trào tuổi trẻ sáng tạo”, “ Công trình Thanh niên cộng sản”,

“Xây dựng tổ, đội sản xuất thanh niên, xe thanh niên, máy thanh niên” ...

Tất cả những phong trào trên đều thể hiện vai trò xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ với công cuộc phát triển KT-XH, xây dựng đất nước. Đoàn, Hội tổ chức các hoạt động của tuổi trẻ theo tinh thần đi vào khó khăn, đi vào cái mới, sẵn sàng hy sinh và cống hiến. Cách triển khai phong trào thanh niên khi đó phù hợp với bối cảnh kinh tế- xã hội Đất nước giai đoạn ấy. Điều đáng lưu ý là xuất phát từ yêu cầu của thực tiễn, cùng với cách tổ chức tập hợp thanh niên mà PTHĐCM của tuổi trẻ đã trở thành một phương thức trong hoạt động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và Hội LHTN Việt Nam.

- Phát biểu tại Đại hội toàn quốc lần thứ X của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (12 – 14/12/ 2012), Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng đã tiếp tục đề ra yêu cầu với Đoàn TNCS Hồ Chí Minh: trong giai đoạn mới cần đẩy mạnh phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ với những hình thức đa dạng và phong phú. Đây là việc phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ đi vào những địa bàn và lĩnh vực mới, khó khăn, nhằm góp sức thực hiện thành công nhiệm vụ, mà toàn Đảng, toàn dân đang phấn đấu thực hiện, đó là CNH, HĐH đất nước.⁴⁰

Tại văn bản *Định hướng công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi năm 2016* của Ban Chấp hành trung ương Đoàn⁴¹ gửi hướng dẫn cho các cấp bộ Đoàn; trong đó đã nêu ra những nhiệm vụ trọng tâm và gợi ý việc vận dụng, triển khai các PTHĐCM của tuổi trẻ trong cả nước, như: PTHĐCM mang chủ đề chung là “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế- xã hội và bảo vệ Tổ quốc*”. Văn bản trên cũng nêu những gợi ý cụ thể hóa PTHĐCM vào các lĩnh vực hoạt động khác nhau của Đoàn, Hội, như: phong trào “Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới”; phong trào “Xung kích vì cuộc sống cộng đồng”. Trong đó có “Ngày thứ bảy tình nguyện”; “Mùa hè xanh”; “Tiếp sức mùa thi”; “Tiếp sức đến trường”; “Vươn tới đỉnh cao”; “Tiến quân vào khoa học công nghệ”; phong trào “Sáng tạo trẻ” (chủ đề sáng tạo trẻ, chương trình sáng tạo trẻ...); “Tuổi trẻ vì biển đảo quê hương”. v.v.

Từ nhiệm vụ chung đến từng lĩnh vực hoạt động cụ thể của Đoàn, Hội không thể thiếu vắng các PTHĐCM của các đối tượng thanh niên khác nhau. Có phong trào chung, quy mô lớn, có phong trào cho từng lĩnh vực hoạt động. Có phong trào duy trì một giai đoạn nhiều năm, cũng có phong trào chỉ thực hiện từng chặng ngắn hạn hoặc mùa vụ. Xét về mặt nào đó, mỗi PTHĐCM của tuổi trẻ cũng là chỉ số thước đo, phản ánh về sức sống của tổ chức Đoàn,

⁴⁰ Theo: www.tienphong.vn, 14/ 12/ 2012.

⁴¹ Văn bản ký ngày 5 tháng 8 năm 2015. theo www.doanthanhnien.vn , ngày 7/8/2015

Hội và khả năng tập hợp TN ở từng cơ sở, địa phương, ngành cũng như trong toàn quốc ở từng giai đoạn lịch sử cụ thể.

2.5. Đôi điều nhắc nhở khi bàn tới PTHĐCM của tuổi trẻ.

PTHĐCM của tuổi trẻ ở mỗi thời điểm nó là dấu mốc lịch sử, tạo nên tiếng vang, trở thành bề nổi, thậm chí còn ghi nhận sắc thái riêng về hoạt động thành công của một tổ chức, một cấp bộ Đoàn, Hội trong đời sống xã hội khi đó. Tuy nhiên, trong lĩnh vực nghiên cứu và chỉ đạo cũng cần suy ngẫm về vài điều cảnh báo sau.

Một là, Say sưa chạy theo với những con số kết quả cụ thể về số lượng, về kinh tế, dễ làm cho cơ quan chỉ đạo mang bệnh “*thành tích*” và “*hình thức*”. Do đó nó dễ bị che đi, quên đi những tác động cần thiết về xã hội, mang ý nghĩa sâu sắc trong chuyển biến ở lớp người trẻ tuổi tham gia phong trào. Mà những sự chuyển động đó trong lớp trẻ mới là điều Đoàn và Hội phải quan tâm; nó bắt nguồn từ chức năng của tổ chức Đoàn hoặc Hội. PTHĐCM của tuổi trẻ mang ý nghĩa một công cụ, một phương thức thực hiện vai trò đồng hành và dẫn hướng cho lớp trẻ của tổ chức Đoàn, Hội.

Thiếu yếu tố đó, PTHĐCM sẽ không để lại dấu ấn gì trong tuổi trẻ và trong lịch sử Đoàn, Hội. Ngay từ khi hoạch định PTHĐCM của tuổi trẻ, với những hoạt động “*nghèo*” ý nghĩa xã hội hoặc thiếu những tác động mang tư tưởng nhân văn, ý tưởng khuyến khích sáng tạo và tiến bộ của con người, thì cơ quan chỉ đạo phải mạnh dạn gạt ra khỏi chủ trương chỉ đạo của cấp bộ hoặc tổ chức Đoàn, Hội.

Hai là, Trong lĩnh vực kinh tế, trong khối các doanh nghiệp, PTHĐCM của tuổi trẻ dễ được ủng hộ. Vì chính nó đưa lại hiệu quả cụ thể cho hoạt động sản xuất kinh doanh. Các nhà quản lý thì biết cách khuyến khích và lợi dụng phong trào đó của tuổi trẻ.

Nhưng đã nhiều năm, đội ngũ cán bộ Đoàn, Hội vốn trẻ và ít kinh nghiệm, lại thiếu kiến thức về kinh tế, nên khi phát động phong trào, thường không biết tính toán nhiều mặt, qua đó mà đề xuất với các nhà quản lý về những chủ trương đem lại “*lợi ích nhiều phía*” hoặc lợi ích các bên. Khi đó hiệu quả kinh tế của doanh nghiệp thì rõ, nhưng phần thù lao khuyến khích cho người tích cực cống hiến không bàn rõ từ đâu và thực hiện trong thực tế. Mặt khác, việc đầu tư lại cho các hoạt động của Đoàn, Hội tại nơi đó cũng không được xem xét tới. Sau khi đã triển khai thực hiện hoặc kết thúc, tâm trạng đội ngũ cán bộ Đoàn tại đây cho rằng bị cuốn hút theo sự “*huy động*”, mà thiếu “*bồi dưỡng*” của cơ quan quản lý với phong trào TN và công tác Đoàn. Trong những người trẻ tuổi khi đó xuất hiện tâm lý mệt mỏi, khô nhạt sự hưởng ứng

với PTHĐCM do Đoàn, Hội phát động.

Do vậy, trong cơ quan chỉ đạo của Đoàn rất cần có cơ cấu hoặc có sự tư vấn của nhà chuyên môn kinh tế đối với các hoạt động về kinh tế, xã hội. Đoàn phải tính toán nhiều mặt, chuẩn bị kỹ lưỡng khi hoạch định chủ trương. Có như vậy PTHĐCM mới phù hợp với hoạt động kinh tế, xã hội ngày nay. Chỉ khi việc chỉ đạo đã được chuẩn bị kỹ càng, có đủ căn cứ về kinh tế - xã hội, mới tạo nên sự thu hút bền vững với niềm say mê của lớp trẻ với hoạt động của Đoàn, Hội.

Ba là, Hiệu quả của PTHĐCM của tuổi trẻ tùy thuộc sự đầu tư công phu, thái độ nghiêm túc của cơ quan chỉ đạo. Trên thực tế vẫn thường xảy ra câu chuyện: *“phong trào phát nhưng không động”*; phản ánh chủ trương đề ra không sát với thực tiễn cuộc sống, nên không được cấp ủy hoặc cơ quan quản lý ủng hộ. Đồng thời cũng thiếu sự hưởng ứng của các bạn trẻ, lực lượng chính thực hiện PTHĐCM tại địa bàn và cơ sở này.

Có trường hợp khác, cơ quan chỉ đạo PTHĐCM, có thể do chủ quan, nóng vội quyết định chủ trương không qua thí điểm để rút kinh nghiệm. Cũng do đó, thiếu hướng dẫn và điều chỉnh cụ thể khi vận dụng vào các lĩnh vực khác nhau. Qua từng thời kỳ không có kiểm tra, sơ kết với phong trào đã phát động.

Trường hợp khác, cấp bộ Đoàn, Hội chỉ cần họp triển khai hoặc gửi văn bản đi, đã được coi là phát động một PTHĐCM trong thanh niên. Đến các cơ sở trực thuộc cũng tiếp tục làm theo *“lối hành chính”* như vậy. Kết quả những người thực sự hưởng ứng rất hạn hẹp; PTHĐCM tại nơi đó chỉ được triển khai trên giấy. Cuối cùng những con số báo cáo từ cơ sở không phản ánh đúng thực tế sự tham gia của TN và hiệu quả thực của phong trào được gửi lên cấp trên. Cách làm như vậy theo lối nói thông thường gọi là *“đánh trống, bỏ dùi”* hoặc *“làm chiếu lệ”*. Do đó sự chỉ đạo của tổ chức Đoàn, Hội thiếu sức thuyết phục, kém hiệu quả, làm suy giảm lòng tin của lớp người trẻ với hoạt động Đoàn, Hội.

3. Vài suy nghĩ về tổ chức thực hiện PTHĐCM thời gian tới.

Công cuộc đổi mới của Đất nước đã qua 30 năm. Nhiều sự chuyển động trong tư duy, nhận thức đã làm thay đổi trong chỉ đạo hành động của nhiều thế hệ cán bộ Đoàn và Hội. Ngày nay tổ chức, chỉ đạo công tác của Đoàn, Hội nói chung và trong chỉ đạo PTHĐCM của tuổi trẻ nói riêng, cũng không còn giống như hoạt động dưới thời bao cấp xưa. Tuy nhiên ta rất cần làm rõ cơ sở lý lẽ cho việc đổi mới về tổ chức, chỉ đạo phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ ở giai đoạn tiếp theo.

3.1. Hai loại hình PTHĐCM

PTHĐCM của tuổi trẻ do Đoàn, Hội tiến hành ở thời kỳ mới vẫn chứa đựng hai loại hình:

Một là, PTHĐCM của TN thực hiện các *hoạt động tình nguyện xã hội*. Ví dụ như: “ Ngày thứ bảy tình nguyện”; “ Mùa hè xanh”; “ Tiếp sức mùa thi”; “ Tiếp sức đến trường”; “ Hiến máu nhân đạo” ... Những hoạt động này sẽ còn cần thực hiện mãi và nó có ý nghĩa nhân văn, động viên lớp trẻ quan tâm tới đời sống cộng đồng, cùng tham gia chăm lo cho những hoàn cảnh khó khăn, những người yếu thế cần có sự trợ giúp xã hội.

Hai là, các phần việc, các dự án về kinh tế và đề tài nghiên cứu về khoa học, công nghệ. Những nội dung hoạt động này gắn liền với việc làm, thu nhập hoặc nâng cao trình độ, trau dồi nghề nghiệp. Khi nhận những nội dung trên, tổ chức hoặc cơ quan chỉ đạo của Đoàn, Hội phải quan tâm tới lợi ích (như thu nhập, thưởng, nâng bậc, và trưởng thành) của những người tham gia. Thiếu quan tâm tới lợi ích đó sẽ làm mất động lực, làm suy giảm tính hấp dẫn và sức thu hút của phong trào tuổi trẻ trong hoạt động kinh tế.

3.2. “Lợi ích các bên” khi triển khai các dự án về kinh tế

Ngày nay đã có nhiều quy định cụ thể về chính sách và luật pháp để thực hiện đầy đủ “lợi ích các bên” khi triển khai các dự án về kinh tế. Nguồn lực thực hiện các dự án từ khi khởi thảo đã tính tới các chi phí thù lao với người lao động. Đó là lợi ích chính đáng đối với người tham gia thực hiện. Vấn đề là cán bộ của cấp bộ Đoàn, Hội biết tìm đến quy định hoặc tìm người tư vấn để cơ quan quản lý thực hiện, cho TN được hưởng lợi ích chính đáng đó.

3.3. Trình độ của TN đã được nâng cao.

Trình độ của TN nói chung đã được nâng cao, đòi hỏi tổ chức Đoàn, Hội phải trở thành đối tác, phối hợp với cơ quan quản lý thực hiện PTHĐCM của tuổi trẻ bằng các quy định hiện có.

Mong muốn của TN thuộc các doanh nghiệp, lĩnh vực sản xuất, kinh doanh là: tổ chức và đội ngũ cán bộ của Đoàn, Hội phải nâng mình ngang tầm các hoạt động kinh tế, xã hội trong thời kỳ mới. Tổ chức Đoàn, Hội hoạt động theo Điều lệ của mình, nhưng phải luôn tìm tòi và điều chỉnh những hoạt động cụ thể luôn phù hợp với các chế độ, chính sách, luật pháp hiện hành. Đó là chỗ dựa để đảm bảo về lợi ích (vật chất và tinh thần) cho những người trẻ tuổi tham gia PTHĐCM; và cũng tạo lập môi trường kinh tế- xã hội thuận lợi cho Đoàn và Hội hoạt động.

4. Vài kiến nghị.

- Với các cấp bộ Đoàn, Hội nói chung, cần nghiên cứu kỹ, cân nhắc thận trọng khi quyết định phát động PTHĐCM của tuổi trẻ; nhất là với phong trào chung, mang ý nghĩa tổng quát của tuổi trẻ cả nước. Cần có đề án nghiên cứu, có chỉ đạo thí điểm, có kết luận điều chỉnh trước khi trở thành PTHĐCM chung trong phạm vi cả nước. PTHĐCM của TN phải phù hợp sự vận động của KT-XH và các quy định của chính sách, luật pháp.

Khi hướng dẫn, chỉ đạo việc cụ thể hóa PTHĐCM chung thành phong trào cụ thể cho các ngành, địa phương, lĩnh vực, không nên tràn lan thành quá nhiều tên phong trào cụ thể, trở thành khó nhớ, khó thực hiện.

- Qua cuộc hội thảo Trung ương Đoàn nên chỉ đạo biên soạn tổng kết chuyên đề thành một tài liệu để bồi dưỡng cho BCH Đoàn, Hội các cấp. Khách quan yêu cầu nâng cao khả năng tiếp cận của cán bộ Đoàn, Hội với những vấn đề KT- XH. Cán bộ của Đoàn, Hội phải nắm bắt và vận dụng những quy định của chính sách, luật pháp hiện hành. Trung ương Đoàn cũng phải chủ động nghiên cứu đề xuất những quy định của Nhà nước, tạo cho PTHĐCM của tuổi trẻ có môi trường thuận lợi (như thực thi các dự án), nhằm góp phần đồng bộ với phát triển KT-XH, mang sắc thái và theo cách làm riêng của mình.

- Trong điều kiện phát triển của công nghệ thông tin như hiện nay, trong hoạt động của Đoàn cần đổi mới hơn nữa quá trình theo dõi, chỉ đạo, trao đổi kinh nghiệm các PTHĐCM của tuổi trẻ trên phạm vi cả nước cũng như trong từng ngành, địa phương. Khi cần sơ kết, điều chỉnh chủ trương, giới thiệu các mô hình mới... phải mau chóng chuyển tải từ trung ương tới cấp bộ Đoàn, Hội ở địa bàn thực hiện. Áp dụng công nghệ thông tin và tạo nếp trong hoạt động Đoàn, Hội giúp cho hệ thống tổ chức thêm thông suốt, chặt chẽ và kịp thời hơn.

CUỘC VẬN ĐỘNG THANH NIÊN CỦA ĐẢNG TRONG THỜI KỲ KHÁNG CHIẾN CHỐNG MỸ, CỨU NƯỚC (1954 - 1975)

TS. Nguyễn Quang Liệu
Đại học KHXH & NV, ĐHQGHN

Thanh niên là một tầng lớp đông đảo trong xã hội, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Lịch sử các quốc gia – dân tộc trên thế giới đã để lại biết bao tấm gương thanh niên sáng ngời phụng sự cho sự nghiệp cách mạng cao cả, giải phóng dân tộc, giải phóng con người.

Ở nước ta, ngay từ quá trình đi tìm đường cứu nước của Nguyễn Ái Quốc đến khi Đảng Cộng sản Việt Nam được thành lập, Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đều đã thấy rõ vai trò, vị trí và tầm quan trọng của thanh niên và công tác vận động thanh niên. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng luôn quan tâm đến công tác vận động thanh niên, coi đây là một nhiệm vụ có ý nghĩa chiến lược.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, trong quá trình đấu tranh cách mạng, lực lượng thanh niên đã đóng góp xứng đáng sức người, sức của, cùng nhân dân cả nước sát cánh chiến đấu chống đế quốc Mỹ xâm lược.

Tham luận đề cập sự lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác vận động thanh niên của Đảng từ năm 1954 đến năm 1975, qua đó làm rõ thêm vai trò, những đóng góp to lớn của thanh niên trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước; rút ra những kinh nghiệm nhằm phục vụ công tác vận động thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay.

1. Công tác vận động thanh niên của Đảng từ năm 1954 đến năm 1965

1.1. Chủ trương của Đảng về công tác vận động thanh niên

Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ đã kết thúc cuộc kháng chiến lâu dài và anh dũng của nhân dân ta chống thực dân Pháp xâm lược. Hoà bình lập lại ở Đông Dương, miền Bắc bước vào thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội; miền Nam tiếp tục cuộc cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân vì mục tiêu giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Với những đặc điểm cũng như tình hình tư tưởng thanh niên cả nước sau năm 1954; trên cơ sở nhận thức được vị trí, vai trò to lớn của thanh niên đặc biệt là thanh niên trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Đảng đã kịp thời đề ra đường lối chủ trương trong công tác thanh vận. Trong Nghị quyết về

việc đổi tên Đoàn thanh niên Cứu quốc Việt Nam thành Đoàn thanh niên Lao động Việt Nam ngày 19/10/1955 của Ban Bí thư đã khẳng định: Cần giáo dục cho thanh niên từ trong thực tế công tác và đấu tranh mà nâng cao trình độ chính trị của thanh niên, làm cho thanh niên có lập trường giai cấp và nhân sinh quan cách mạng đúng đắn, hiểu biết và thực hiện tốt đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ. Đây chính là nhiệm vụ của thanh niên trong quá trình phấn đấu vì mục tiêu lý tưởng chung là xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh giải phóng miền Nam, thống nhất nước nhà.

Để kịp thời chỉ đạo công tác giáo dục thanh niên trong tình hình mới, ngày 17/9/1957, Đảng ra Chỉ thị số 49- CT/TW "Về tăng cường lãnh đạo công tác thanh vận".

Chỉ thị đã đánh giá cao vai trò của thanh niên: Thanh niên là lực lượng to lớn có khả năng và tinh thần kiên quyết cách mạng, có truyền thống anh dũng; là lớp người đang lớn lên về thể chất, đang phát triển về trí tuệ, giàu tinh thần xung phong, hăng hái, thiết tha với lý tưởng tốt đẹp của Đảng, không sợ khó khăn nguy hiểm, sẵn sàng hy sinh, phấn đấu vì lý tưởng đó⁴².

Do vậy, cần phải giáo dục bồi dưỡng thanh niên để hoàn thành sự nghiệp cách mạng và xây dựng xã hội mới. Đảng cũng khẳng định đây không chỉ là nhiệm vụ của Đoàn thanh niên mà còn là nhiệm vụ của mỗi đảng viên, cán bộ, tất cả các ngành, các cấp.

Đứng trước nhiệm vụ mới của đất nước, Hội nghị lần thứ 14 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá II (11-1958) đã giành một phần lớn thời gian bàn về việc tăng cường giáo dục tư tưởng xã hội chủ nghĩa cho đoàn viên thanh niên. Hội nghị khẳng định: Nhiệm vụ hiện nay của công tác tư tưởng là phải nâng cao ý thức giác ngộ xã hội chủ nghĩa và tinh thần yêu nước, nâng cao chí khí đấu tranh không ngừng và tinh thần cảnh giác của toàn thể cán bộ đoàn viên, làm cho mọi người đem hết nhiệt tình cách mạng và sức lao động sáng tạo của mình góp vào cuộc đấu tranh cải tạo xã hội, đẩy mạnh sản xuất, cần kiệm xây dựng nước nhà.

Quan điểm giáo dục thanh niên thành những con người mới, xây dựng cho thanh niên thành những người có lý tưởng, có đạo đức, dám hy sinh vì sự cách mạng của Đảng thực sự là ngọn lửa soi đường, có ý nghĩa chỉ đạo công tác vận động cách mạng cho thanh niên đáp ứng với yêu cầu, nhiệm vụ của công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh giải phóng miền Nam.

⁴² Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, tập 18, tr.606-618.

Tại Hội nghị lần thứ 16 Ban Chấp hành Trung ương Đảng bàn về vấn đề hợp tác hoá nông nghiệp (4/1959), Đảng nhấn mạnh việc nâng cao giác ngộ về xã hội chủ nghĩa cho đoàn viên thanh niên, góp phần vào sự nghiệp củng cố miền Bắc và chỉ đạo đưa những cán bộ tốt của các ngành vào cuộc vận động hợp tác hoá nông nghiệp, phát huy vai trò đầu tàu của thanh niên.

Trên cơ sở những thành tựu đã giành được trong những năm khôi phục, cải tạo và phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội ở miền Bắc và phong trào yêu nước ở miền Nam, Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III (9-1960) đã quyết định đường lối chung của Đảng trong thời kỳ quá độ đưa miền Bắc đi lên chủ nghĩa xã hội, quyết định phương hướng và nhiệm vụ của kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất (1961 - 1965), nhằm phấn đấu bước đầu xây dựng cơ sở vật chất và kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân trong cả nước, thực hiện hoà bình thống nhất nước nhà. Đại hội còn chỉ rõ: “Thanh niên ta đã nêu cao tinh thần hy sinh anh dũng trong kháng chiến và trong lao động hoà bình. Thanh niên lại là lớp người đang xây dựng chủ nghĩa xã hội và sẽ xây dựng chủ nghĩa cộng sản ở nước ta. Đảng ta phải hết sức chú trọng giáo dục và rèn luyện thế hệ trẻ thành những chiến sĩ trung thành với Tổ quốc, với chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản, sẵn sàng mang hết nhiệt tình của tuổi trẻ tham gia xây dựng xã hội mới”⁴³.

Để xác định phương hướng, nhiệm vụ và các biện pháp phát triển nông nghiệp trong kế hoạch 5 năm lần thứ nhất; nhằm phát huy vai trò của thanh niên làm đầu tàu trong việc sản xuất và cải tiến kỹ thuật, Hội nghị lần thứ 5 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá III (7-1961) đã đánh giá những tiến bộ đáng kể của nông nghiệp miền Bắc. Hội nghị chủ trương phải tổ chức thanh niên thành những đội quân xung kích trên mặt trận sản xuất nông nghiệp. Nghị quyết hội nghị nhấn mạnh: “Đối với cán bộ, đảng viên và đoàn viên, phải giáo dục đạo đức cách mạng, tinh thần chí công vô tư, ý thức gương mẫu trong việc chấp hành chính sách và trong công tác, nâng cao quan điểm phục vụ sản xuất, phục vụ quần chúng, sửa chữa tác phong mệnh lệnh, tăng cường liên hệ mật thiết với quần chúng xã viên”⁴⁴.

Trước tình hình mới với nhiệm vụ chống Mỹ, cứu nước đang trở thành nhiệm vụ thiêng liêng của cả dân tộc, vấn đề quan trọng nhất, cấp bách nhất đối với công tác vận động thanh niên của Đảng trong thời kỳ này là động viên mạnh mẽ nhất tinh thần yêu nước của thanh niên, khơi dậy sâu sắc nhất lòng căm thù của thanh niên đối với đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai, củng cố và mở

⁴³ *Văn kiện Đảng về công tác thanh niên*, Nxb Thanh niên, Hà Nội, 2007, t.2, tr.212.

⁴⁴ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, t.22, tr.447.

rộng hơn nữa mặt trận dân tộc thống nhất chống Mỹ, cứu nước trên cơ sở liên minh công nông, đoàn kết mọi lực lượng có thể đoàn kết, tranh thủ mọi lực lượng có thể tranh thủ, tập trung mũi nhọn chống đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai. Công tác vận động thanh niên của Đảng phải góp phần tích cực vào việc làm cho toàn Đảng, toàn quân, toàn dân, nhất là thanh niên cả hai miền Nam Bắc giữ vững và nêu cao hơn nữa quyết tâm đầy mạnh kháng chiến, dám đánh và quyết thắng Mỹ, kiên quyết đánh bại cuộc chiến tranh xâm lược của đế quốc Mỹ trong bất kỳ tình huống nào, kiên quyết chiến đấu cho đến thắng lợi vẻ vang.

1.2. Quá trình chỉ đạo và kết quả đạt được

Để thực hiện những nhiệm vụ cách mạng trong giai đoạn mới trên tinh thần chỉ đạo của Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III (9-1960), Nghị quyết Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ III (3-1961) và nghị quyết của các hội nghị Trung ương xác định, Đoàn thanh niên đã kêu gọi, động viên toàn thể đoàn viên, thanh niên xung kích đi đầu thực hiện thắng lợi mọi chỉ tiêu kinh tế - xã hội trong khôi phục kinh tế, hàn gắn vết thương chiến tranh, trong cải tạo xã hội chủ nghĩa, trong kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, trong đấu tranh bảo vệ hoà bình, đánh bại chiến lược chiến tranh đặc biệt của đế quốc Mỹ. Từ thực tiễn cách mạng, các phong trào tiêu biểu của thanh niên đã diễn ra như: *Lao động kiến thiết Tổ quốc*, phong trào *Trở thành người lao động tiên tiến, đơn vị tiên tiến*, phong trào *Xung phong vượt mức kế hoạch 5 năm lần thứ nhất*, phong trào *Ba sẵn sàng*, phong trào *5 xung phong*... Thông qua các phong trào nhằm tổ chức, giáo dục, động viên tuổi trẻ phát huy vai trò và tác dụng của mình đi đầu thực hiện thắng lợi kế hoạch Nhà nước, qua đó “Nâng cao giác ngộ xã hội chủ nghĩa, giáo dục thanh niên ý thức đối với kế hoạch Nhà nước, giáo dục tinh thần xung phong, tự nguyện, tự giác trong bất kỳ công việc gì mà mình đang làm, nâng cao tinh thần trách nhiệm của thanh niên”⁴⁵.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng và Hồ Chí Minh, sau hơn 10 năm (1954 - 1965) rèn luyện, phấn đấu, thanh niên đã có những cống hiến xuất sắc, thể hiện là lực lượng xung kích cách mạng, thông qua đó hàng triệu bạn trẻ đã được thử thách, rèn luyện và trưởng thành về mọi mặt; tổ chức Đoàn và các Hội được củng cố, phát triển.

Thực tiễn đấu tranh cách mạng của thanh niên từ năm 1954 đến năm 1965 đã cho thấy: “các phong trào thanh niên và sự tiến bộ của tuổi trẻ đã phát triển theo sự lớn mạnh của Đoàn từ 200.000 đoàn viên sau ngày hoà bình lập

⁴⁵ Vũ Quang: *Giáo dục cho thanh niên lý tưởng cộng sản và lập trường tư tưởng, đạo đức của giai cấp công nhân*, tài liệu lưu tại Văn phòng Trung ương Đoàn, hồ sơ 1197.

lại, đến Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ II phát triển lên 420.000 đoàn viên và đến Đại hội toàn quốc lần thứ III là 780.000 đoàn viên sinh hoạt trong 12.000 chi đoàn cơ sở, tổ chức Đoàn đã có ở khắp nơi, đến thôn xóm, khu phố, trường học, cơ quan⁴⁶.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, thanh niên đã từng bước trưởng thành trong quá trình đấu tranh cách mạng. Đoàn viên, thanh niên đã đóng góp một phần to lớn của mình trong thành tích chung của cả nước. Đây là sự tiếp nối truyền thống vẻ vang và là tiền đề của những thành tích trong giai đoạn cách mạng tiếp theo.

2. Đảng lãnh đạo đẩy mạnh công tác vận động thanh niên từ năm 1965 đến năm 1975

2.1. Chủ trương mới của Đảng

Trước diễn biến phức tạp và tình hình ngày càng căng thẳng, Đảng Lao động Việt Nam kiên định, lãnh đạo nhân dân ta kiên quyết kháng chiến. Tháng 9-1964, ngay sau khi đế quốc Mỹ dựng lên "Sự kiện vịnh Bắc Bộ", trong Hội nghị Bộ Chính trị, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: "Ta phải đánh lâu dài 10 đến 20 năm, phải đề phòng địch có hành động điên cuồng, dù chúng bị cô lập, phải có kế hoạch phòng khi đột biến. Miền Nam phải mở rộng chiến tranh du kích, xây dựng chủ lực thành quả đảm mạnh, gọn, nhanh"⁴⁷.

Đứng trước nhiệm vụ thiêng liêng của cả dân tộc nói chung và lực lượng thanh niên nói riêng, Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã có nhiều chỉ thị, nghị quyết về công tác vận động thanh niên. Đặc biệt ngày 29-7-1965 Đảng ra Chỉ thị về việc tăng cường lãnh đạo công tác vận động thanh niên trong tình hình mới. Chỉ thị nêu rõ: "Từ khi đế quốc Mỹ tăng cường cuộc chiến tranh xâm lược miền Nam và mở rộng chiến tranh phá hoại bằng không quân và hải quân ra miền Bắc, thanh niên nước ta nêu cao truyền thống yêu nước và chủ nghĩa anh hùng cách mạng, đã anh dũng chiến đấu, hăng hái luyện tập quân sự, gia nhập bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương và dân quân tự vệ. Đông đảo thanh niên đang tích cực phấn đấu giành năng suất cao trên mặt trận sản xuất và ra sức học tập, rèn luyện thân thể, sẵn sàng nhận bất cứ nhiệm vụ gì mà Đảng, Chính phủ giao cho.

Phong trào tình nguyện "Ba sẵn sàng" trong một thời gian ngắn đã thu hút hơn hai triệu thanh niên tham gia với khí thế sôi nổi quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, đang đề ra những yêu cầu cấp bách về tổ chức, giáo dục và

⁴⁶ *Lịch sử Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và phong trào thanh niên Việt Nam*, Nxb. Thanh niên, Hà Nội, năm 2005, tr.222.

⁴⁷ *Bác của chúng ta*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1985, tr.38

rèn luyện để chuẩn bị đầy đủ cho thanh niên sẵn sàng làm tốt nhiệm vụ chống Mỹ, cứu nước.

Trên miền Bắc nước ta, số nam nữ thanh niên từ 16 đến 30 tuổi khoảng 4 triệu người, trong đó hơn một triệu đoàn viên thanh niên lao động. Đó là một lực lượng to lớn có giác ngộ xã hội chủ nghĩa, có trình độ văn hoá, khoa học, kỹ thuật, có sức khoẻ, nếu được tổ chức, giáo dục và lãnh đạo tốt thì sẽ có rất nhiều cống hiến cho sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Cho nên, vấn đề đặt ra cho các cấp uỷ Đảng và các ngành là phải dựa và Đoàn Thanh niên Lao động với hơn một triệu đoàn viên, mà tổ chức, động viên cho được 4 triệu thanh niên nam nữ trên miền Bắc tiến lên hàng đầu trên mặt trận sản xuất, chiến đấu, học tập và xây dựng cuộc sống mới, quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, tích cực bảo vệ miền Bắc xã hội chủ nghĩa và góp phần vào sự nghiệp giải phóng miền Nam, tiến lên thống nhất Tổ quốc⁴⁸.

Để làm tốt nhiệm vụ trên, cần tăng cường giáo dục cho thanh niên nhận rõ tình hình và nhiệm vụ mới, bản chất và âm mưu thâm độc của đế quốc Mỹ và tay sai; tinh thần chiến đấu anh dũng và những thắng lợi to lớn của nhân dân ta ở hai miền Nam, Bắc; nhận rõ đường lối sáng suốt của Đảng và tin tưởng sâu sắc vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta nhất định sẽ thắng lợi hoàn toàn. Trên cơ sở đó mà nâng cao lòng tin tưởng tuyệt đối của thanh niên đối với Đảng và nâng cao lòng tự hào dân tộc; bồi dưỡng cho đoàn viên và thanh niên về chủ nghĩa anh hùng cách mạng, tinh thần quyết chiến quyết thắng đế quốc Mỹ xâm lược, tinh thần phấn đấu hy sinh vì lợi ích của Tổ quốc, của giai cấp, kiên quyết vượt mọi khó khăn giành chiến công lớn nhất trong chiến đấu và giành năng suất lao động cao nhất trong sản xuất.

Bên cạnh đó, Đảng nhấn mạnh cần tăng cường việc bồi dưỡng toàn diện cho đoàn viên thanh niên về văn hoá, khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế. Đẩy mạnh phong trào thể dục, thể thao, quốc phòng và các hoạt động văn học, nghệ thuật, nhằm làm cho đoàn viên thanh niên có đủ khả năng dẫn đầu trên các mặt sản xuất, chiến đấu, học tập và xây dựng nếp sống mới trong không khí luôn luôn sôi nổi, phấn khởi.

Đứng trước tình hình phát triển của sự nghiệp cách mạng, để tăng cường công tác vận động thanh niên, ngày 25-9-1968 Ban Bí thư Trung ương Đảng đã ra Nghị quyết số 181/NQ-TW về công tác thanh niên.

Đánh giá về tình hình thanh niên, Nghị quyết chỉ rõ: “Được Đảng ta tổ chức và lãnh đạo, được Đoàn thanh niên giáo dục, được kế thừa truyền thống

⁴⁸ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, t.26, tr.332-333.

vẻ vang của dân tộc ta, của giai cấp công nhân ta và được rèn luyện trong đấu tranh cách mạng, thanh niên ta đã xứng đáng là đội quân xung kích của cách mạng và là lực lượng hậu bị của Đảng”⁴⁹. Và “Được đào tạo rèn luyện trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội, một thế hệ thanh niên mới đang hình thành với những phẩm chất cách mạng tốt đẹp”⁵⁰.

Đánh giá về công tác Đoàn, Nghị quyết khẳng định: “Dưới sự lãnh đạo của các cấp uỷ Đảng, mấy năm qua Đoàn Thanh niên Lao động đã có nhiều tiến bộ trên các mặt công tác”. Nghị quyết cũng nhận định “nhiều cấp uỷ Đảng đã quan tâm lãnh đạo công tác thanh vận và Đoàn Thanh niên Lao động hơn trước. Nhiều cấp uỷ Đảng đã nhận thức rõ hơn về khả năng, vai trò của thanh niên và đã tăng cường lãnh đạo việc giáo dục, đào tạo thanh niên, đưa thanh niên vào hành động thực hiện các nhiệm vụ cách mạng, xây dựng tổ chức Đoàn...”

Căn cứ vào nhiệm vụ chính trị của Đảng và trên cơ sở nhìn nhận, đánh giá vai trò, vị trí, chức năng của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, Trung ương Đảng đã đề ra nhiệm vụ chung của công tác thanh vận trong giai đoạn cách mạng chống Mỹ, cứu nước là: “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh vận và Đoàn thanh niên; ra sức đào tạo bồi dưỡng thế hệ thanh niên mới phát triển toàn diện để giữ vai trò là lực lượng xung kích cách mạng đi đầu trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội, đồng thời trở thành lớp người kế tục một cách trung thành xuất sắc sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, xây dựng và củng cố Đoàn thanh niên vững mạnh, thực sự là tổ chức thanh niên cộng sản, xứng đáng là cánh tay và đội hậu bị của Đảng”⁵¹.

Về những nhiệm vụ cụ thể, bản Nghị quyết đã nhấn mạnh phải “Tăng cường giáo dục chủ nghĩa cộng sản cho thanh niên, nhằm rèn luyện, bồi dưỡng và đào tạo thế hệ thanh niên mới”, đồng thời “phát huy mạnh mẽ vai trò xung kích của thanh niên đi đầu thực hiện mọi nhiệm vụ cách mạng của Đảng và Nhà nước”. “Hết sức quan tâm đến quyền lợi của thanh niên, phát huy vai trò làm chủ tập thể của thanh niên”, “ra sức củng cố, xây dựng Đoàn thanh niên vững mạnh và phát huy vai trò của thanh niên trong việc xây dựng Đảng” cũng như phải “Tăng cường công tác giáo dục thiếu niên, nhi đồng”.

Nghị quyết 181 của Ban Bí thư Trung ương Đảng là một bước cụ thể hoá công tác vận động thanh niên của Đảng trong tình hình mới. Các cơ quan

⁴⁹ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, t.29, tr.447.

⁵⁰ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, t.29, tr.448.

⁵¹ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, t.29, tr.456.

Đoàn đã tiến hành tổ chức cho đoàn viên học tập thấm nhuần nghị quyết của Đảng, biến thành hành động cách mạng trong lao động, chiến đấu, học tập, rèn luyện và xây dựng cuộc sống mới. Các cấp bộ Đảng quán triệt Nghị quyết của Ban Bí thư đã cụ thể hoá công tác vận động thanh niên bằng những chủ trương, biện pháp cụ thể, tạo điều kiện cho thanh niên phấn đấu trưởng thành. Nhiều cấp uỷ Đảng đã định kỳ nghe Đoàn thanh niên báo cáo và cho ý kiến cụ thể về hoạt động của Đoàn và phong trào thanh niên, tổ chức để đoàn viên và thanh niên được tham gia đóng góp ý kiến xây dựng Đảng.

2.2. Quá trình chỉ đạo và kết quả đạt được

2.2.1. Đối với phong trào “Ba sẵn sàng”

Phát huy khí thế hào hùng của tuổi trẻ, đầu năm 1965, Ban Thường vụ Trung ương Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam đã ra Nghị quyết về công tác “Đẩy mạnh sản xuất và tích cực chuẩn bị sẵn sàng chiến đấu”, kiên quyết đẩy mạnh phong trào tình nguyện “Ba sẵn sàng” khắp miền Bắc với nội dung mới, thể hiện đầy đủ nhiệm vụ của Đoàn và phong trào thanh niên trước yêu cầu của cách mạng trong giai đoạn chống Mỹ, cứu nước. Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đoàn lần thứ IX (khóa III, họp tháng 5/1965) đã quyết định nhiệm vụ của Đoàn thanh niên yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, phát huy cao độ chủ nghĩa anh hùng cách mạng; tổ chức động viên 4 triệu đoàn viên và thanh niên miền Bắc tiến lên hàng đầu trên mặt trận sản xuất, chiến đấu, học tập và xây dựng cuộc sống mới. Nhiệm vụ chủ yếu đó nêu rõ các cấp bộ Đoàn và toàn thể đoàn viên, thanh niên hướng hành động của mình trên ba mặt cụ thể: Sản xuất và bảo vệ sản xuất; chiến đấu và sẵn sàng chiến đấu; học tập và rèn luyện.

Thực hiện lời dạy của Bác và Chỉ thị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, nhân kỷ niệm ngày thành lập Đoàn, Ban Chấp hành Trung ương Đoàn đã ra lời kêu gọi đoàn viên và thanh niên phát huy khí thế “Ba sẵn sàng”, hăng hái tiến lên hàng đầu trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội, quyết đem lá cờ trăm trận trăm thắng của Đảng và Bác Hồ vĩ đại tới đích thắng lợi cuối cùng.

“Ba sẵn sàng” là phong trào hành động cách mạng tiêu biểu của thanh niên. Phong trào có sức cuốn hút đông đảo đoàn viên và thanh niên ở mọi nơi, mọi vị trí công tác sản xuất, chiến đấu, học tập cũng như nghiên cứu... Khí thế “Ba sẵn sàng” đã bộc lộ rõ trên mọi lĩnh vực hoạt động. Ở đâu có đoàn viên và thanh niên ở đó có khí thế sôi nổi “Ba sẵn sàng”.

2.2.2. Đối với phong trào thanh niên xung phong

Trong những năm chiến đấu chống Mỹ, cứu nước, giao thông vận tải trở thành một mặt trận nóng bỏng. Các tuyến đường huyết mạch, các bến phà, cầu cống đã bị máy bay địch bắn phá ác liệt, gây hậu quả nghiêm trọng, ảnh hưởng đến nhiệm vụ hậu phương lớn miền Bắc chi viện cho tiền tuyến lớn miền Nam.

Trước tình hình đó, tháng 3/1965 Ban Bí thư Trung ương Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam phát động trong đoàn viên thanh niên phong trào tình nguyện gia nhập Đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước (tập trung). Chỉ một tháng sau, đã có hơn 10 vạn đoàn viên và thanh niên đăng ký sẵn sàng lên đường. Ngày 25-4-1965, đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước đầu tiên được thành lập.

Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương Đoàn (khoá III) họp tháng 5-1965 đã quyết định tổ chức các đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước, phục vụ sản xuất và chiến đấu. Nghị quyết nhấn mạnh: Phát huy truyền thống của những đội thanh niên xung phong trong kháng chiến, mỗi đội thanh niên xung phong hiện nay phải là một đơn vị sản xuất có năng suất cao, một đơn vị chiến đấu khi cần thiết và đồng thời là một trường học giáo dục và rèn luyện thanh niên.

Ngày 21/6/1965, Thủ tướng Chính phủ ra Chỉ thị số 71/CT-TTg cho phép chính thức thành lập đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước (tập trung).

Đầu tháng 7/1965, phong trào tình nguyện gia nhập lực lượng thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước càng được đẩy mạnh. Ở hầu khắp các cơ sở, số lượng thanh niên tình nguyện gia nhập thanh niên xung phong hơn yêu cầu tiếp nhận gấp nhiều lần.

Lực lượng thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước thật sự là nơi tập hợp, đoàn kết mọi tầng lớp thanh niên trong xã hội vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước, thanh niên Việt kiều về nước, thanh niên các dân tộc thiểu số, thanh niên các tôn giáo... không một tầng lớp thanh niên nào không có mặt trong đội hình thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước.

2.2.3. Đối với phong trào Năm xung phong

Ở miền Nam vào thời điểm này cục diện chiến trường có những chuyển biến mới, dưới sự lãnh đạo của Đảng, từ ngày 17 đến ngày 26-3-1965 Đại hội Đoàn Thanh niên Nhân dân cách mạng Việt Nam được tiến hành. Đại hội đã phân tích rõ tình hình và đề ra cho thanh niên miền Nam 5 nhiệm vụ trọng tâm trong giai đoạn cách mạng mới. Đặc biệt Đại hội đã quyết định phát động sâu

rộng trong đoàn viên và thanh niên trên toàn miền phong trào “Năm xung phong”.

Tháng 6-1966, Ban Thường vụ Trung ương Đoàn Thanh niên Nhân dân cách mạng ra nghị quyết đẩy mạnh phong trào “Năm xung phong” lên một bước mới với khí thế “Phát cao cờ Năm xung phong, thanh niên thành đồng thừa thắng xông lên đánh bại hoàn toàn Mỹ - ngụy”. Một trong những nhiệm vụ hết sức quan trọng của tuổi trẻ miền Nam là cầm súng giết giặc tham gia du kích địa phương và tòng quân. Nhiệm vụ ấy xác định cụ thể là “phải xung phong tiêu hao, tiêu diệt nhiều hơn nữa sinh lực địch bao gồm quân Mỹ, ngụy, chư hầu và mọi phương tiện chiến tranh của chúng. Đó là nhiệm vụ vinh quang trước nhất của thanh niên trong các lực lượng vũ trang, đồng thời đó cũng là nhiệm vụ của người thanh niên bất cứ ở đâu.

Có thể khẳng định rằng, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng, lực lượng thanh niên đã có mặt trên tất cả các lĩnh vực, từ sản xuất, chiến đấu đến phục vụ chiến đấu và trực tiếp chiến đấu. Dù ở lĩnh vực nào, thanh niên cũng vượt khó để hoàn thành nhiệm vụ được giao và có những đóng góp đáng kể vào thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

3. Nhận xét chung và một số kinh nghiệm chủ yếu

3.1. Những thành tựu cơ bản

Một là, đã tổ chức tập hợp được tuyệt đại đa số thanh niên trở thành một bộ phận quan trọng trong lực lượng cách mạng.

Để đánh thắng cuộc chiến tranh xâm lược của đế quốc Mỹ, Đảng đã lãnh đạo nhân dân tiến hành cuộc chiến tranh nhân dân toàn dân, toàn diện, lâu dài và dựa vào sức mình là chính. Cuộc chiến tranh nhân dân đã được Đảng phát triển lên đỉnh cao trên cả hai miền đất nước, thu hút mọi tầng lớp nhân dân tham gia. Cùng với toàn dân, có tới hàng triệu thanh niên tình nguyện đảm nhiệm nhiều phần việc phục vụ cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của dân tộc.

Vai trò lịch sử, sự hy sinh quả cảm, những cống hiến xuất sắc của thanh niên trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đã được Đảng, Chính phủ và Hồ Chí Minh ghi nhận. Nhà nước đã quyết định tặng thưởng các thế hệ thanh niên xung phong danh hiệu Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân vẻ vang vì đã có thành tích đặc biệt xuất sắc trong sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc và xây dựng bảo vệ Tổ quốc. Tại Đại hội anh hùng, chiến sỹ thi đua lần thứ hai ngày 12/1/1967, Hồ Chí Minh khẳng định: "Việt Nam ta ngày càng nhiều anh hùng; càng đánh càng anh hùng. Đại hội anh hùng, chiến sỹ thi đua lần thứ

hai có 95 anh hùng. Đại hội anh hùng chiến sĩ thi đua lần thứ ba có ít anh hùng hơn. Đại hội lần thứ tư này có 111 anh hùng. Thế là ngày càng nhiều anh hùng. Trong số 111 anh hùng vừa được tuyên dương ở Đại hội, có 44 anh hùng là thanh niên, trong đó có 12 anh hùng là thanh niên gái, số người được tuyên dương anh hùng đã nhiều thêm. Thế là thanh niên ta ngày càng có nhiều anh hùng, thanh niên gái cũng rất anh hùng"⁵².

Hai là, đã huy động được lực lượng thanh niên tham gia và chiếm tỷ lệ hầu như tuyệt đối trong đơn vị bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương, trong các ngành, không chỉ là lực lượng trong sản xuất, công tác, mà còn là lực lượng trong phục vụ chiến đấu và trực tiếp chiến đấu.

Thanh niên có mặt trong ngành đường sắt, lâm nghiệp, trong các cơ quan thuộc đoàn 559 - Bộ Quốc phòng. Chỉ tính riêng năm 1968 đã có hơn 6 vạn thanh niên trực thuộc Đoàn 559 làm nhiệm vụ bảo đảm giao thông, làm mới một số tuyến đường chiến lược. Ngoài ra còn có hơn 7 vạn thanh niên có mặt trong ngành giao thông vận tải và hơn 1 vạn thanh niên phục vụ trong ngành lâm nghiệp⁵³. Ngoài các đơn vị độc lập, thanh niên còn có mặt rải rác trong các đơn vị bộ đội địa phương, tỉnh, huyện làm nhiệm vụ cáng tải, cứu chữa, chăm sóc thương binh và khi cần thiết trực tiếp chiến đấu...

Ba là, đã đưa thanh niên đến các vị trí quan trọng trong sản xuất, chiến đấu, công tác, nhất là trong đơn vị, ngành nghề có yêu cầu kỹ thuật cao.

Đảng không chỉ coi thanh niên là lực lượng nòng cốt trong lao động chân tay mà còn đưa thanh niên vào các lĩnh vực sản xuất, công tác có tính trí tuệ cao. Khi cuộc chiến tranh ở vào giai đoạn quyết liệt, thanh niên có mặt ở hầu hết các đơn vị, các ngành nghề kỹ thuật. Họ không chỉ đảm nhận những công việc phù hợp với chức năng, sở trường của mình như: Sản xuất, bốc xếp, vận chuyển hàng, sửa chữa đường, mở đường, cáng tải, chăm sóc thương binh mà họ còn đảm nhận những công việc nặng nhọc như: phá đá, mở đường, rải nhựa... Hàng ngàn thanh niên tham gia mở đường vận tải chiến lược Hồ Chí Minh. Hàng trăm thanh niên hy sinh anh dũng trong khi làm nhiệm vụ nổ mìn, phá đá, phá bom, san lấp hố bom, cho xe chở hàng ra mặt trận.

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, kẻ thù có tiềm lực không chỉ về kinh tế, quân sự mà còn cả về khoa học kỹ thuật tinh vi, hiện đại, lực lượng thanh niên có mặt làm được những công việc đòi hỏi kỹ thuật cao. Hàng ngàn thanh niên xung phong ngày đêm lăn lộn tại các trọng điểm đánh phá ác

⁵² Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.15, tr.265.

⁵³ Nguyễn Hồng Thanh: *Vai trò của thanh niên xung phong trên tuyến vận tải chiến lược*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1999, tr.97

liệt của địch, mày mò, tìm tòi cách tháo gỡ, phá hàng nghìn quả bom nổ chậm mà đế quốc Mỹ ném xuống các tuyến đường chiến lược.

Lực lượng thanh niên làm nhiệm vụ phục vụ chiến đấu tại các trận địa pháo, các đơn vị thuộc quân chủng phòng không - không quân đã góp phần vào chiến thắng, đánh bại không lực Mỹ trong cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc.

Bốn là, đã bồi dưỡng chủ nghĩa anh hùng cách mạng cho thanh niên, phát huy tinh thần xung kích, năng động, sáng tạo, vượt khó của thanh niên - để thanh niên hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Trong sản xuất cũng như trong phục vụ chiến đấu, trực tiếp chiến đấu, lực lượng thanh niên luôn cố gắng học tập, chịu đựng gian khổ, vượt khó để hoàn thành nhiệm vụ.

Để hoàn thành tốt nhiệm vụ, phục vụ chiến đấu tại các trọng điểm, thanh niên phải huấn luyện nhiều tháng từ động tác cá nhân cho đến kỹ thuật tổ chức các tổ, đội, các phương án tiếp cận nhanh mặt đường sau những trận bom huỷ diệt của đế quốc Mỹ. Ngoài ra, thanh niên còn phải học tập và thực hành tỉ mỉ tính năng, tác dụng của từng loại bom, súng, pháo cùng với cách bố trí tháo gỡ sao cho đảm bảo an toàn, ít thương vong.

Khi đánh giá những công hiến to lớn của lực lượng thanh niên, đặc biệt là thanh niên xung phong phục vụ tại các trọng điểm đánh phá ác liệt, đại tướng Võ Nguyên Giáp - nguyên Ủy viên Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã nói: đường 10, đường 14, đường 20... là một kỳ công, kỳ tích, kỳ quan do ý chí vì độc lập tự do của chiến sỹ và thanh niên xung phong làm nên.

Năm là, đã phát hiện, bồi dưỡng, đào tạo được một lớp cán bộ thanh niên trưởng thành từ trong sản xuất, phục vụ chiến đấu và chiến đấu.

Thanh niên thực sự xứng đáng là đội quân xung kích của cách mạng. Từ trong môi trường sản xuất, chiến đấu và phục vụ chiến đấu, được tôi luyện và trưởng thành. Vào lực lượng thanh niên mỗi cán bộ, đội viên được học tập chương trình huấn luyện chính trị cơ bản do Trung ương Đoàn thanh niên Lao động Việt Nam hướng dẫn. Nhờ đó trình độ chính trị của thanh niên được nâng cao. Công tác phát triển Đảng trong thanh niên cũng được chú trọng. Căn cứ vào số liệu thống kê cho thấy, chỉ tính “trong thời kỳ 1965 - 1968 đã có 14.000 đội viên được kết nạp vào Đảng”⁵⁴. Cũng từ môi trường phục vụ chiến đấu,

⁵⁴ Nguyễn Hồng Thanh: *Vai trò của thanh niên xung phong trên tuyến vận tải chiến lược*, , Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1999, tr.211.

thanh niên được học tập nhiều công việc chuyên môn, kỹ thuật, đó là vốn quý để khi hết nghĩa vụ 3 năm họ có thể chuyển ngành hoặc đi học.

Sáu là, đã xây dựng cho thanh niên có tinh thần quốc tế trong sáng và tổ chức được lực lượng thanh niên thực hiện nhiệm vụ quốc tế trên đất bạn Lào và Campuchia.

Không chỉ làm tròn nhiệm vụ đối với cách mạng nước nhà mà thanh niên còn tích cực làm nhiệm vụ quốc tế giúp đỡ cách mạng Lào.

Từ cuối năm 1970, Trung ương Đảng quyết định động viên nỗ lực của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân trên cả hai miền Nam, Bắc, liên minh chiến đấu với quân và dân hai nước Lào, Campuchia anh em, kiên trì và đẩy mạnh cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, giành thắng lợi từng bước, tiến lên giành thắng lợi quyết định, đuổi đế quốc Mỹ ra khỏi bán đảo Đông Dương. Lúc này Đảng chỉ rõ: "Miền Bắc là hậu phương lớn của tiền tuyến lớn miền Nam và là hậu phương của cách mạng các nước Campuchia, Lào. Nhiệm vụ của miền Bắc là tăng cường củng cố về mọi mặt, hết lòng chi viện tiền tuyến lớn miền Nam và các chiến trường nước bạn"⁵⁵.

Để giúp đỡ cách mạng Lào, nhiều đơn vị quân tình nguyện Việt Nam đã sang Lào làm nhiệm vụ. Bên cạnh các đơn vị bộ đội chủ lực làm nhiệm vụ chiến đấu, có các đơn vị công binh và thanh niên làm nhiệm vụ mở đường, bảo đảm giao thông, xây dựng cơ sở chính trị ở các bản ven đường quốc lộ, cải tạo, xây dựng một số công sự lâu bền phục vụ cơ quan chỉ đạo của bạn ở căn cứ... Tổng đội 72 gồm 24 đại đội với 4.000 cán bộ, đội viên được phân công giúp bạn Lào mở rộng, nâng cấp tuyến đường 217B dài 64 km từ căn cứ địa cách mạng Viêng Xây đến biên giới Việt Nam⁵⁶. Đây là con đường chiến lược hiểm trở, qua nhiều suối sâu, đèo cao, thời tiết khắc nghiệt. Anh chị em thanh niên cùng các đơn vị liên tục bám các trọng điểm, khắc phục bom đạn địch, đánh thám báo, biệt kích để sửa chữa đường. Những thành tích xuất sắc của họ được Nhà nước Việt Nam và Nhà nước Lào đánh giá rất cao và tặng thưởng nhiều huân, huy chương cao quý.

3.2. Những hạn chế

Công tác vận động thanh niên của Đảng trong những năm 1954 đến 1975 đã có nhiều thành công lớn không thể phủ nhận, tuy nhiên không phải không có những hạn chế nhất định. Những hạn chế trong lãnh đạo công tác vận động thanh niên của Đảng thời gian này tập trung nhiều vào những thời điểm

^{55,15} Viện Lịch sử Quân sự Việt Nam: *Hậu phương chiến tranh nhân dân Việt Nam*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1997, tr.257; tr.281

quan trọng có tính bước ngoặt của cuộc kháng chiến và ở mảng chỉ đạo công tác vận động thanh niên về nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Thứ nhất, phương thức, biện pháp vận động thanh niên của một số cấp ủy Đảng chưa linh hoạt, thích hợp với tuổi trẻ và có lúc chưa thực sự quan tâm đến lợi ích chính đáng của thanh niên. Việc quán triệt quan điểm của Đảng về tập hợp, giáo dục chính trị tư tưởng cho thanh niên tuy đã có chú ý, nhưng một số nơi, một số địa phương chưa sâu sắc và toàn diện. Nhận thức về vai trò, nhiệm vụ của thanh niên chưa đầy đủ, nên một số cấp bộ Đảng chưa có sự quan tâm, đầu tư thích đáng, thậm chí có nơi còn có biểu hiện coi nhẹ công tác thanh vận. Mặt khác, chưa chú ý đúng mức việc lãnh đạo đoàn thanh niên hiệp đồng chặt chẽ trong việc tổ chức thực hiện hoặc chỉ đạo thiếu cân đối giữa sản xuất và chiến đấu.

Đảng rất quan tâm đến nhiệm vụ lãnh đạo công tác thanh niên, luôn coi đó là khâu quan trọng trong chiến lược con người trên cả phương diện lý luận và thực tiễn, nhưng thực tế cho thấy, trong công tác thanh niên, Đảng cũng còn nhiều khuyết điểm, hạn chế. Đảng đề ra nghị quyết về công tác thanh niên, nhưng nhiều cấp ủy chưa có biện pháp chỉ đạo thiết thực, chưa có sự đầu tư hoặc đầu tư chưa tương xứng. Nhiều cấp ủy Đảng buông lỏng sự lãnh đạo hoặc phó mặc công tác thanh niên cho Đoàn. Phương thức lãnh đạo đối với thanh niên chậm được đổi mới, còn nặng tính hành chính, ban ơn.

Thứ hai, công tác chỉ đạo vận động thanh niên có lúc thiếu liên tục. Nếu những năm 1965, 1966, 1967, 1968 Trung ương Đảng ra đều đặn những nghị quyết, chỉ thị về tăng cường công tác giáo dục tư tưởng và chính trị, về tăng cường lãnh đạo công tác vận động thanh niên trong tình hình mới, đảm bảo cho việc chỉ đạo công tác thanh vận ở các cấp, các ngành tương đối thống nhất thì các năm 1971, 1972 không có văn kiện nào về công tác thanh niên. Trong khi đó năm 1972, cách mạng nước ta liên tiếp có những diễn biến mới, phức tạp do mức độ ác liệt của cuộc kháng chiến ngày một tăng, tình hình nhận thức và tư tưởng của nhân dân nói chung, thanh niên nói riêng không phải lúc nào cũng tuyệt đối đồng thuận với Trung ương Đảng. Quan điểm của một số cán bộ về công tác vận động thanh niên có những lúc khác nhau nhưng vì không có chỉ thị hoặc nghị quyết của Trung ương, nên ít nhiều đã làm cho sự chỉ đạo về công tác thanh niên, tập hợp ở các cấp, các ngành chưa thực sự hiệu quả.

Thứ ba, việc xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác thanh vận chưa có quy hoạch cụ thể, dài hạn, phân nào có tính tự phát. Công tác đào tạo cán bộ chưa được quan tâm đúng mức, nên chưa có điều kiện nhanh chóng tăng cường đội ngũ cán bộ Đoàn. Số lượng và chất lượng đoàn viên thanh niên tăng nhanh

trong cuộc kháng chiến, tuy nhiên mô hình tổ chức, vận động của Đoàn còn nhiều mặt cũ kỹ, lỗi thời; bệnh quan liêu hành chính chậm được khắc phục.

Thứ tư, một số cấp uỷ, chính quyền các cấp có lúc có nơi chưa quan tâm đúng mức đối với công tác thanh niên. Dường như vẫn còn xu hướng coi công tác thanh niên là việc của Đảng, của Đoàn thanh niên, nên nhiều cấp chính quyền chưa thấy hết trách nhiệm về mặt Nhà nước đối với công tác thanh niên. Do đó, chưa có cơ chế, chính sách cụ thể, tạo điều kiện cho Đoàn làm tốt công tác vận động thanh niên; không ít nơi vẫn nặng về hô hào, động viên chung chung, chưa tạo được động lực tinh thần.

Các đoàn thể khác tuy có quan tâm đến tổ chức Đoàn và phong trào thanh niên, song sự phối kết hợp nhiều lúc, nhiều nơi chưa chặt chẽ, thiếu thường xuyên, hiệu quả chưa cao. Cá biệt còn có những trường hợp phong trào của mỗi đoàn thể, cán bộ mỗi đoàn thể chỉ lo cho riêng mình, thậm chí cản trở lẫn nhau trong hoạt động, trong bồi dưỡng cán bộ, trong xây dựng tổ chức.

3.3. Các kinh nghiệm chủ yếu

Trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ, cứu nước (1954 - 1975), cuộc vận động thanh niên của Đảng đã đạt được những thành tựu to lớn và toàn diện. Hàng triệu nam nữ thanh niên đã sẵn sàng cống hiến mồ hôi, sức lực, trí thông minh, sáng tạo, không tiếc sức mình, kể cả máu xương và tuổi xuân cho Đảng, cho Tổ quốc, vì độc lập của dân tộc. Họ thực sự xứng đáng là đội quân xung kích của cách mạng và đóng góp xuất sắc vào thắng lợi vẻ vang của dân tộc trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước. Những đóng góp và hy sinh thầm lặng của thế hệ trẻ Việt Nam trong giai đoạn cả nước trực tiếp đánh Mỹ đã chứng tỏ rằng trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng đã sáng suốt, kịp thời tập hợp, tổ chức, động viên và giáo dục thanh niên Việt Nam đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng, phù hợp với nguyện vọng thiết tha, chính đáng của thế hệ trẻ Việt Nam.

Một thành công có ý nghĩa sâu xa và lâu dài là cuộc vận động thanh niên của Đảng đã để lại nhiều kinh nghiệm lịch sử quý báu:

- Để tập hợp, phát huy vai trò của thanh niên vào sự nghiệp cách mạng, phải đánh giá đúng vai trò, vị trí của thanh niên và coi trọng công tác vận động thanh niên.

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, trước tình hình khẩn trương của cách mạng, Trung ương Đảng, Bác Hồ và Chính phủ đã vận động thanh niên vào thực hiện nhiệm vụ mới và đặc biệt là quyết định thành lập lực lượng thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước. Đó là chủ trương đúng

đấn, sáng suốt, kịp thời đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng, nguyện vọng tha thiết, chính đáng của thanh niên. Đoàn thanh niên được giao nhiệm vụ giáo dục, động viên tham gia lực lượng thanh niên xung phong. Điều này thể hiện sự tin cậy tuyệt đối của Đảng và Nhà nước đối với thế hệ trẻ. Như vậy, tin tưởng ở khả năng độc lập, sáng tạo của thanh niên kết hợp với vai trò của tổ chức Đoàn thanh niên là những yếu tố rất cơ bản giúp cho công tác thanh vận của Đảng đạt kết quả cao.

- Phải hiểu đúng tâm lý của tuổi trẻ để có những hình thức tổ chức sinh động, phong phú, hiệu quả, phát huy tính năng động, sáng tạo tiên phong của thanh niên.

Có thể khẳng định, Đảng ta thành công trong quá trình tập hợp, vận động, lãnh đạo và tổ chức lực lượng thanh niên một cách cụ thể, thiết thực, sinh động, phong phú. Điển hình nhất là quyết định thành lập các đội thanh niên xung phong. Chỉ sau 2 tháng phát động phong trào đi thanh niên xung phong đã tuyển được trên 5 vạn đội viên có mặt ở hầu hết các trọng điểm đánh phá ác liệt.

Với những hình thức hoạt động phù hợp, với đặc điểm của lực lượng thanh niên xung phong trên mọi địa bàn, mọi thời điểm, lực lượng thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước đã phát huy được tính năng động, sáng tạo của tuổi trẻ. Tính năng động, sáng tạo đó đã được ghi dấu ấn trên những con đường chiến lược của miền Bắc, đặc biệt tuyến đường Trường Sơn, hàng trăm đoạn đường, hàng nghìn trọng điểm, mở rộng mạng lưới đường, bảo đảm giao thông thông suốt.

- Thanh niên là người chủ của nước nhà đã và đang được xây dựng, là lớp người có ước mơ, hoài bão tiến bộ, do đó đường lối, chủ trương vận động thanh niên của Đảng phải phù hợp với nguyện vọng, lợi ích và vai trò, vị trí của họ.

Tinh thần yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, lý tưởng và trách nhiệm của thế hệ trẻ gắn liền với vận mệnh, tương lai của đất nước. Vì vậy, khi Tổ quốc lâm nguy thì thanh niên sẵn sàng đi theo tiếng gọi của Đảng, sẵn sàng xả thân để bảo vệ Tổ quốc. Qua 21 năm hoạt động, thanh niên dù ở miền Bắc hay miền Nam, miền núi hay miền xuôi, dù ở địa bàn khó khăn địch đánh phá ác liệt, ở trên đất bạn Lào hay đất Việt, tất cả cán bộ, đoàn viên thanh niên đều quyết tâm phấn đấu không quản ngại gian khổ hy sinh, không hề tính toán lợi ích cá nhân mà chỉ một lòng quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam. Thành công đó không chỉ xuất phát từ việc đánh giá cao vai trò, vị trí của thanh niên của Đảng, mà còn thể hiện trong quá trình lãnh đạo Đảng ta

đã từng bước đưa ra những chủ trương, chính sách đáp ứng được nguyện vọng, hoài bão công hiến của thanh niên nhằm động viên thanh niên hăng hái tự nguyện tham gia.

Trong quá trình lãnh đạo, Đảng chú trọng bồi dưỡng lực lượng thanh niên về chuyên môn, nghiệp vụ. Nhiều đội viên có trình độ, năng lực quản lý, lãnh đạo được đề bạt, bổ nhiệm ở những cương vị lãnh đạo, chỉ huy.

Có thể thấy rõ, những chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và các Bộ, ngành đối với lực lượng thanh niên là nhân tố quan trọng bảo đảm cho sự phát huy đầy đủ mạnh mẽ vai trò của lực lượng này trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước. Đồng thời, Đảng đã thành công trong quá trình chỉ đạo, kiểm tra, tổ chức thực hiện các chế độ, chính sách đối với thanh niên một cách kịp thời, thiết thực trên từng địa bàn, từng lĩnh vực cụ thể. Những chủ trương, chính sách đối với thanh niên là nhân tố quan trọng bảo đảm cho sự phát huy đầy đủ, mạnh mẽ vai trò của lực lượng này trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

- Phải coi trọng công tác giáo dục tư tưởng cho thanh niên, khơi dậy truyền thống yêu nước, bất khuất kiên cường của dân tộc trong thế hệ trẻ.

Giáo dục chính trị, tư tưởng luôn là nhiệm vụ chủ yếu của Đảng đối với thế hệ trẻ. Đối với thanh niên, Đảng đã coi trọng việc kết hợp giáo dục cơ bản theo một chương trình thích hợp, có hệ thống với việc giáo dục gắn liền thực tiễn nhiệm vụ cách mạng.

Nhờ việc giáo dục, giác ngộ chính trị, tư tưởng của thế hệ thanh niên thời chống Mỹ được nâng cao, kết hợp với khí thế sôi nổi của phong trào thanh niên "Ba sẵn sàng", vì vậy lực lượng nam nữ thanh niên ở khắp nơi, đã nô nức, tình nguyện tham gia các phong trào cách mạng. Trong hơn hai thập kỷ (1954 - 1975), Đảng ta đã huy động được hàng triệu thanh niên với bầu nhiệt huyết cách mạng: sẵn sàng tham gia lực lượng vũ trang, sẵn sàng chiến đấu hy sinh, sẵn sàng đi bất cứ đâu, làm bất cứ việc gì mà Đảng và Tổ quốc yêu cầu.

- Thường xuyên coi trọng công tác lựa chọn, đào tạo đội ngũ cán bộ cho lực lượng thanh niên phù hợp với từng giai đoạn cách mạng.

Trong tiến trình cách mạng, Đảng ta coi trọng công tác cán bộ là khâu then chốt trong công tác xây dựng Đảng. Công tác cán bộ gắn với nhiệm vụ chính trị của Đảng trong từng giai đoạn cách mạng nhất định. Vì vậy, ngay từ đầu khi chủ trương thành lập các đội thanh niên mà đặc biệt là thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước, Đảng ta đã coi trọng vấn đề tuyển chọn, bố trí, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ trong lực lượng thanh niên.

Trong thời kỳ 1965 - 1968, tuyển trên 17 vạn thanh niên, với 80 đội, 500 đại đội, Đảng ta đã đưa ra chỉ tiêu tuyển chọn hàng nghìn cán bộ đoàn từ xã lên huyện, tỉnh để tăng cường cán bộ lãnh đạo lực lượng thanh niên. Đây là chủ trương giải quyết tình thế ban đầu, tiếp theo đó, Trung ương Đoàn liên tiếp mở các lớp bồi dưỡng ngắn hạn, dài hạn, đào tạo cán bộ thanh niên.

Ngoài nhiệm vụ tuyển quân, việc lựa chọn, sắp xếp cán bộ, bồi dưỡng, đào tạo cán bộ cho lực lượng thanh niên được Đảng coi là khâu trọng yếu và có ý nghĩa quyết định của phong trào cách mạng trong giai đoạn lịch sử này.

3.4. Những vấn đề đặt ra

Phát huy truyền thống tốt đẹp của thanh niên, vận dụng những kinh nghiệm quý báu của Đảng về công tác vận động thanh niên trong các thời kỳ kháng chiến chống Mỹ, cứu nước và thực tế hiện nay là một yêu cầu, một nhiệm vụ cần thiết để góp phần đưa công cuộc công nghiệp hoá, hiện đại hoá, hội nhập quốc tế đi đến thành công. Muốn vậy, trong thực tế, cần giải quyết tốt hơn nữa một số vấn đề đặt ra sau đây:

- Phải chăm lo giải quyết tốt các chính sách của Đảng, Nhà nước đối với thế hệ thanh niên chống Mỹ, cứu nước, thế hệ anh hùng đã làm nên những chiến thắng vĩ đại của dân tộc, đồng thời cũng chịu nhiều hy sinh, mất mát, thiệt thòi. Điều đó không chỉ là sự đền ơn đáp nghĩa đối với những người có công với nước mà còn có giá trị động viên khích lệ thế hệ trẻ hôm nay. Chăm lo đối với thế hệ thanh niên đó phải bao gồm cả vật chất lẫn tinh thần, cho bản thân họ và cho cả con em họ. Đây là việc đã làm tốt, song cần làm tốt hơn nữa, nhất là đối với những cán bộ chiến sĩ quân đội, thanh niên xung phong, dân công hỏa tuyến nói chung, những người đã hy sinh, bị tàn tật, đau yếu, cũng như việc sử dụng, phát huy tài đức của họ trong giai đoạn mới.

- Phải không ngừng củng cố, hoàn thiện Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tiên tiến về ý thức chính trị, vững vàng về nền tảng tư tưởng và chặt chẽ, phù hợp về tổ chức. Cần chăm lo đến đội ngũ làm công tác thanh niên, đảm bảo đủ về số lượng, có trình độ, năng lực đề ra mục tiêu đúng, tổ chức thực hiện kế hoạch tốt, tổng kết thực tiễn thành bài học kinh nghiệm, đáp ứng nhu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới. Cần không ngừng bồi dưỡng, giáo dục toàn diện cho thế hệ trẻ về mục tiêu, lý tưởng, kiên định con đường đi lên chủ nghĩa xã hội mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã lựa chọn; bồi dưỡng năng lực tự lực, tự lập, tự khẳng định cho thanh niên thông qua các phong trào cách mạng; rèn luyện đạo đức cách mạng, đặc biệt tuyên truyền rộng rãi cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" trong thanh niên.

- Các cấp bộ Đảng, chính quyền, cả hệ thống chính trị cần vững tin và mạnh dạn trao cho thanh niên những nhiệm vụ trọng yếu của đất nước; định hướng về chính trị, chăm lo đến lợi ích vật chất và tinh thần của tuổi trẻ, coi công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc như Nghị quyết Trung ương 7 khoá X (2008) đã khẳng định. Cần tìm tòi, chủ động đưa ra thực hiện những giải pháp, những hình thức và phương thức đảm bảo phát huy cao độ trí thông minh, lòng dũng cảm, sức sáng tạo, tính tiên phong của thanh niên trên tất cả các lĩnh vực của đời sống kinh tế - chính trị, văn hoá - xã hội, an ninh - quốc phòng. Cần tổ chức và thông qua tổ chức Đoàn, Hội để thanh niên được cống hiến và trưởng thành, đóng góp nhiều công sức, trí tuệ cho đất nước.

- Đoàn thanh niên cần kiến nghị với Đảng có những chủ trương cụ thể, thiết thực, thích hợp đối với thanh niên và phong trào thanh niên, nhằm đào tạo, bồi dưỡng phát huy xung lực của thế hệ trẻ. Đảng tiếp tục quán triệt tư tưởng: Coi việc trực tiếp xây dựng Đoàn là một bộ phận của công tác xây dựng Đảng. Các cấp uỷ Đảng xây dựng chương trình công tác thanh niên và quy chế lãnh đạo Đoàn thanh niên các cấp. Chú ý đặc biệt việc kết nạp đảng viên mới từ thanh niên cũng như việc quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ Đoàn.

Hiện nay, nước ta đang đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá, nên việc xây dựng, huy động sức mạnh mọi mặt của thế hệ trẻ, của thanh niên càng hết sức quan trọng và cần thiết. Thanh niên hiện nay là một lực lượng năng động, sáng tạo, có trình độ cả về văn hoá và khoa học kỹ thuật nên họ có đủ khả năng và tự tin trước vận hội và thách thức mới. Vì vậy, việc nghiên cứu, xây dựng một chế độ, cuộc sống phù hợp để động viên, tạo điều kiện cho thanh niên phát huy được đầy đủ sức khỏe và tài năng phục vụ công cuộc xây dựng đất nước và củng cố quốc phòng là rất quan trọng.

Để làm được việc đó, trước hết, cần phải chăm lo giải quyết tốt các chính sách của Đảng, Nhà nước đối với thế hệ thanh niên chống Mỹ, cứu nước. Điều đó không chỉ là sự đền ơn, đáp nghĩa đối với những người có công với nước mà còn có giá trị động viên khích lệ thế hệ trẻ hôm nay. Cần không ngừng bồi dưỡng, giáo dục toàn diện cho thế hệ trẻ về mục tiêu, lý tưởng, kiên định con đường đi lên chủ nghĩa xã hội mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã lựa chọn; bồi dưỡng năng lực tự lực, tự lập, tự khẳng định cho thanh niên thông qua các phong trào cách mạng; rèn luyện đạo đức cách mạng, đặc biệt tuyên truyền rộng rãi và đẩy mạnh "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" trong thanh niên.

HIỆU QUẢ GIÁO DỤC CỦA ĐOÀN THÔNG QUA HAI PHONG TRÀO “XUNG KÍCH, TÌNH NGUYỆN PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI VÀ BẢO VỆ TỔ QUỐC”, “ĐỒNG HÀNH VỚI THANH NIÊN LẬP THÂN LẬP NGHIỆP”

Ban Tuyên giáo Trung ương Đoàn

Trong suốt chiều dài lịch sử của dân tộc, thanh niên nước ta từ thế hệ này đến thế hệ khác đã luôn nêu cao tinh thần yêu nước, không ngại gian khổ, hy sinh, sẵn sàng dấn thân vì sự nghiệp dựng nước và giữ nước. Trong thời đại ngày nay, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam và Bác Hồ kính yêu, sự tổ chức của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, hàng triệu thanh niên Việt Nam đã đứng lên cùng toàn thể dân tộc làm nên cuộc cách mạng Tháng Tám lịch sử, lập nên Nhà nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa - Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam châu Á, mở ra kỷ nguyên độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta. Khi Tổ quốc gọi tên mình, thanh niên Việt Nam tiếp tục là lực lượng đi đầu xung phong ra trận với tinh thần “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh”. Các phong trào như “Ba sẵn sàng”, “Năm xung phong”... đã trở thành những ngọn đuốc soi đường cho nhiều thế hệ thanh niên Việt Nam xung kích, tình nguyện, xả thân cống hiến vì đất nước, giành lại độc lập, tự do cho Tổ quốc. Tinh thần xung kích, tình nguyện ấy tiếp tục được trao truyền, tiếp nối trong công cuộc tái thiết, xây dựng đất nước và đổi mới, hội nhập với các phong trào “Thanh niên lập nghiệp”, “Tuổi trẻ giữ nước”, “Thi đua tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”...

Trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, vai trò xung kích, tinh thần tình nguyện, sáng tạo của thanh niên tiếp tục được phát huy mạnh mẽ qua hai phong trào “Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc” và “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp”. Các phong trào hành động cách mạng của Đoàn đã trở thành đặc trưng của tuổi trẻ, là phương thức hữu hiệu để Đoàn thực hiện chức năng “trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên”, mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên, thu hút thanh niên rèn luyện, phấn đấu vì mục tiêu, lý tưởng của Đảng là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Năm 2007, Việt Nam chính thức trở thành thành viên thứ 150 của tổ chức thương mại thế giới (WTO), đánh dấu sự cam kết tham gia đầy đủ các định chế kinh tế toàn cầu, mở rộng thị trường hàng hóa dịch vụ, đầu tư quốc tế,

đổi mới mạnh mẽ hơn và đồng bộ hơn các thể chế, đồng thời cải cách nền hành chính quốc gia theo hướng hiện đại. Như vậy, ở vào thời điểm chuẩn bị nội dung văn kiện Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX, quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đã và đang tác động mạnh mẽ đến đất nước ta, ảnh hưởng trực tiếp đến mọi mặt của đời sống thanh niên, đặt ra những thuận lợi đan xen với thách thức, khó khăn mới đối với toàn Đoàn và tuổi trẻ.

Trong bối cảnh đó, tình hình thanh niên những năm đầu thời kỳ hội nhập đã có nhiều chuyển biến, thể hiện ở sự phân hóa ngày càng rõ về điều kiện, môi trường lao động, học tập, công tác, dẫn đến những thay đổi không đồng nhất trong những quan niệm, nhu cầu, định hướng giá trị của thanh niên⁵⁷. Tuy vậy, nhìn chung, thái độ và ý thức chính trị của thanh niên có chuyển biến tích cực hơn, ý thức tự chủ, lập thân, lập nghiệp cao hơn, tinh thần xung kích, tình nguyện được khơi dậy mạnh mẽ. Thanh niên là lực lượng có thể mạnh của đất nước trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế, có khả năng và mong muốn được phát huy nhiều hơn nữa trong sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc. Bên cạnh đó, thanh niên cũng rất cần được định hướng, hỗ trợ để vươn lên cùng đất nước, sánh vai cùng thanh niên các nước trong khu vực và trên thế giới.

Phát triển nền tảng lý luận về phong trào hành động cách mạng trong những năm trước đây, để làm rõ nét hơn hai nhiệm vụ trọng tâm của tổ chức Đoàn, tổ chức thành phong trào rộng lớn để thu hút đoàn viên thanh niên tham gia, Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX phát động hai phong trào “*5 xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*”, “*4 đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”. Đó là sự kế thừa và phát triển tư duy lý luận về công tác thanh vận của Đoàn từ các nhiệm kỳ trước, cụ thể hóa phù hợp với điều kiện thực tế của giai đoạn mới.

Thực tiễn triển khai hai phong trào “*Năm xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*”, “*Bốn đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*” đã cho thấy tên gọi và nội dung của hai phong trào đã được xác định đúng đắn, đạt hiệu quả thiết thực. Phong trào đã tạo được dấu ấn trong lòng xã hội, được thanh niên biết đến, hưởng ứng và thực hiện, đem lại hiệu quả cao. Những tư tưởng, nội dung, giải pháp của hai phong trào vẫn còn nguyên giá trị trong giai đoạn hiện nay và thời gian tới.

Bên cạnh đó, để phong trào “*ăn sâu bén rễ*” trong thanh niên, được thanh niên hưởng ứng, được xã hội công nhận cần được duy trì trong một khoảng thời gian nhất định, được phát triển trên nền tảng những điểm mạnh, những ưu

⁵⁷ Xem phần tình hình thanh niên của đề tài này, trang 5, 6

thể của các phong trào trước đó, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã xác định tiếp tục duy trì tư tưởng và những nội dung chủ đạo của 2 phong trào hành động cách mạng của Đoàn trong nhiệm kỳ trước, phát động trong toàn Đoàn và đoàn viên, thanh niên cả nước hai phong trào “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”. Đây là sự phát triển của phong trào “*5 xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và “*4 đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”. Có thể nói, phong trào Xung kích - Đồng hành là hai phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ trong giai đoạn hiện nay.

Qua gần 10 năm triển khai thực hiện, hai phong trào trên đã đi vào đời sống thanh niên, có sức lan tỏa mạnh mẽ trong đời sống xã hội, vừa phát huy vai trò xung kích, tình nguyện của tuổi trẻ trong phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững quốc phòng an ninh, đảm bảo an sinh xã hội, vừa chăm lo các nhu cầu, nguyện vọng chính đáng của thanh niên, cùng với các lực lượng xã hội tạo điều kiện và môi trường cho sự phát triển toàn diện của thanh niên. Đoàn đã tiếp cận một cách khoa học, cụ thể các nhiệm vụ chính trị để đăng ký đảm nhận và triển khai các chương trình, đề án; tổ chức cho thanh niên thực hiện hàng triệu công trình, phần việc thanh niên, góp phần hoàn thành nhiệm vụ chính trị của từng địa phương, đơn vị, tham gia giải quyết những vấn đề bức xúc của cộng đồng, bảo đảm an sinh xã hội, tham gia thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia ở những nơi khó khăn, gian khổ.

Phong trào “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” đã được triển khai sâu rộng trong các đối tượng, lĩnh vực công tác. Với những nội dung phong phú, thiết thực, phong trào đã tạo dựng được môi trường để bồi dưỡng, phát huy vai trò xung kích, tinh thần tình nguyện của thanh niên tham gia phát triển kinh tế - xã hội, tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng, góp phần củng cố quốc phòng, an ninh, giữ gìn trật tự an toàn xã hội. Phong trào “*Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới*”, từng bước mang lại hiệu quả kinh tế - xã hội thiết thực, góp phần xóa đói giảm nghèo⁽⁵⁸⁾. Phong trào “*Thanh niên tham gia xây dựng văn minh đô thị*” đã góp phần xây dựng nếp sống văn minh đô thị của thanh thiếu nhi và quần chúng nhân dân. Thanh niên ở các thành phố lớn đã tích cực tham gia các hoạt động bảo vệ môi

⁽⁵⁸⁾ Tính đến tháng 11/2014, Các tỉnh, thành đoàn đã hỗ trợ 1.211 xã chỉ đạo điểm xây dựng nông thôn mới thu hút 1.115.936 đoàn viên thanh niên tham gia. Các cấp bộ đoàn đã tu sửa và làm mới được hơn 10.000 km đường giao thông nông thôn; làm mới gần 200.000 km giao thông thủy lợi nội đồng; xây dựng mới 2.145 nhà văn hóa, nhà nhân ái, nhà bán trú dân nuôi với tổng giá trị 286 tỷ đồng. Các cấp bộ đoàn đã tham gia trồng hơn 25.000 ha rừng, xây mới được hơn 58.000 nhà tiêu hợp vệ sinh. Các cấp bộ đoàn đã thành lập 5.126 câu lạc bộ, tổ hợp tác, hợp tác xã thanh niên; 2.216 câu lạc bộ khuyến nông, khuyến lâm, khuyến ngư; tư vấn, giới thiệu việc làm cho 2,1 triệu đoàn viên, thanh niên; dạy nghề cho 194.696 thanh niên; giải quyết việc làm cho 332.119 thanh niên; tạo điều kiện cho 99.781 đoàn viên thanh niên vay vốn.

trường, bảo vệ mỹ quan đô thị như: nạo vét, vớt rác, bèo trên kênh mương, sơn, sửa các gốc cây trên đường phố, bóc xóa biển quảng cáo trái phép, tham gia tình nguyện quét dọn rác trên các khu phố, quảng trường, vận động người dân sử dụng túi nilon sinh học, vớt rác đúng nơi quy định tại các bến chợ, nơi công cộng... Phong trào thi đua “4 nhất” đã bước đầu tạo được ý thức thi đua, rèn luyện trong thanh niên công nhân và lao động trẻ, hướng tới sản phẩm chất lượng, sáng tạo, tiết kiệm, an toàn. Phong trào “Sáng tạo trẻ” đã tạo môi trường, động lực để thanh niên công nhân, viên chức, giáo viên trẻ, thanh niên lực lượng vũ trang, học sinh, sinh viên... hăng hái thi đua để phát huy sáng kiến, ý tưởng sáng tạo, tăng năng suất, chất lượng, hiệu quả trong lao động sản xuất⁽⁵⁹⁾. Đoàn viên, thanh niên thi đua “3 tiết kiệm” góp phần thực hiện các chủ trương của Đảng và Nhà nước về kiềm chế lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội. Lực lượng doanh nhân trẻ, thanh niên công nhân, trí thức, lao động trẻ trong các doanh nghiệp và các ngành kinh tế mũi nhọn đã tích cực nghiên cứu, đầu tư đổi mới công nghệ, nâng cao chất lượng sản phẩm, khả năng cạnh tranh trên thị trường trong và ngoài nước, tổ chức nhiều hoạt động xúc tiến thương mại, xây dựng thương hiệu Việt Nam. Ở bất cứ nơi đâu, cũng thấy những màu áo xanh thanh niên tình nguyện tiếp sức mùa thi, hiến máu tình nguyện, bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu, khám chữa bệnh miễn phí cho người nghèo, hỗ trợ trẻ em có hoàn cảnh khó khăn, tri ân với những gia đình chính sách. Trên trường quốc tế, thanh niên chủ động, tích cực hội nhập, góp phần khẳng định và nâng cao uy tín, vị thế của thanh niên Việt Nam, giúp bạn bè trên thế giới hiểu đúng và đầy đủ hơn về đất nước, con người Việt Nam⁽⁶⁰⁾...

Các hoạt động hướng về biên giới, hải đảo diễn ra rộng khắp, sôi nổi, nhiều thanh niên viết đơn tình nguyện lên đường nhập ngũ; đông đảo đoàn viên thanh niên cả nước hăng hái ủng hộ nguồn lực, kinh phí hỗ trợ cán bộ, chiến sĩ và nhân dân Trường Sa; tăng cường kết nghĩa với các đơn vị, địa phương nơi biên giới, hải đảo, góp phần xóa đói giảm nghèo, nâng cao dân trí cho thanh thiếu nhi và nhân dân vùng biên. Đoàn viên, thanh niên lực lượng vũ trang tham gia phát triển kinh tế - xã hội, xóa đói, giảm nghèo, phòng tránh, khắc phục hậu quả thiên tai,

⁽⁵⁹⁾ Tính đến tháng 11/2014, đã có 6.627 công trình, đề tài, sản phẩm sáng tạo được tuyên dương qua phong trào “Sáng tạo trẻ” với giá trị làm lợi lên tới trên 6.200 tỷ đồng..

⁽⁶⁰⁾ Trong năm 2014, 43/67 tỉnh, thành đoàn, đoàn trực thuộc tổ chức thi Olympic tiếng Anh cho cán bộ đoàn và tham gia cuộc thi cấp Trung ương. Đội ngũ doanh nhân trẻ triển khai chương trình “Văn hóa Doanh nhân trẻ và trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp” trong nhiệm kỳ 2014 - 2017, thực hiện “Tiên phong đổi mới - Vững vàng hội nhập”, tạo khí thế mới cho cán bộ đoàn, đoàn viên, thanh niên, doanh nhân trẻ trong quá trình đổi mới, hội nhập. Các cấp bộ đoàn đẩy mạnh tuyên truyền; phối hợp với các doanh nghiệp, tổ chức quốc tế, chuyên gia nước ngoài đang làm việc tại Việt Nam tổ chức các hoạt động giúp đoàn viên, thanh niên nâng cao kiến thức, kỹ năng hội nhập quốc tế, định hướng, tư vấn và xuất khẩu lao động.

cứu hộ, cứu nạn, nhất là các nhiệm vụ đặc biệt khó khăn, gian khổ ở các địa bàn chiến lược, trọng điểm, biên giới, hải đảo, vùng sâu, vùng xa, góp phần bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, giữ vững cuộc sống bình yên của nhân dân⁽⁶¹⁾.

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã chú trọng hướng đến chăm lo các quyền, lợi ích chính đáng của thanh niên. Nét nổi bật là các hoạt động “*Tiếp sức đến trường*”, chương trình nhân tin ủng hộ xây dựng “*Nhà bán trú cho em*” cho học sinh có hoàn cảnh khó khăn, “*Tiếp sức mùa thi*” được tổ chức tốt với nhiều mô hình, cách làm hay. Các hoạt động tư vấn hướng nghiệp, giới thiệu việc làm cho đoàn viên thanh niên tiếp tục được tập trung đẩy mạnh. Tổ chức Đoàn các cấp khai thác các nguồn vốn vay, các chương trình, dự án hỗ trợ thanh niên phát triển kinh tế⁶²; nhân rộng các hình thức trang trại, gia trại trong thanh niên, các câu lạc bộ khuyến nông, khuyến lâm, khuyến ngư, các nhóm thanh niên giúp nhau lập nghiệp. Các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao được tổ chức sôi nổi, rộng khắp, thu hút đông đảo thanh thiếu nhi tham gia. Tổ chức Đoàn các cấp đã thiết kế nhiều sân chơi bổ ích để thanh thiếu nhi học tập, rèn luyện và phát triển.

Tuy nhiên, trong quá trình triển khai một số hạn chế, yếu kém từ chính tổ chức của Đoàn đã giảm đi phần nào hiệu quả giáo dục trong tổ chức phong trào hành động cách mạng. Điều đó được thể hiện ở khả năng cụ thể hóa và bám sát các chủ trương của cấp ủy Đảng, chính quyền các cấp và thực tiễn tình hình phát triển kinh tế - xã hội; nhiệm vụ chính trị của địa phương, đơn vị; chức năng, nhiệm vụ của tổ chức Đoàn; nhu cầu, lợi ích của thanh niên, tình hình thanh niên và các điều kiện thực tiễn, từ đó linh hoạt, sáng tạo trong quá trình cụ thể hóa phong trào. Khả năng tham mưu, đề xuất với cấp uỷ, chính quyền và phối hợp chặt chẽ với các

⁽⁶¹⁾ Chương trình “*Tổ quốc nhìn từ biển*”, “*Vì biển đảo quê hương*”, “*Chung sức bảo vệ chủ quyền biển, đảo quê hương*”, “*Hành trình nhân ái vì sức khỏe cộng đồng*”, mô hình “*Cột mốc chủ quyền biển đảo*”... Trung ương Hội LHTN Việt Nam tổ chức “*Hành trình biên giới*”; Trung ương Hội Sinh viên Việt Nam tổ chức “*Hành trình Sinh viên với biển đảo Tổ quốc năm 2014*”; Trung ương Hội Thầy thuốc trẻ Việt Nam tổ chức chương trình “*Thầy thuốc trẻ đồng hành cùng ngư dân ra khơi*”; Báo Thanh niên phát động chương trình “*Đồng hành với ngư dân trẻ ra khơi*”, “*Chung tay góp sức bảo vệ biển Đông*” (vận động được hơn 11,82 tỷ đồng); Báo Tuổi trẻ phối hợp triển khai chiến dịch nhân tin “*Chung sức vì biển đảo quê hương*”, tiếp tục chương trình “*Chung tay thấp sáng nhà giàn DK1*” và “*Góp đá xây Trường Sa*” đã trang bị hệ thống pin năng lượng mặt trời tại 15/15 nhà giàn DK1, 02 nhà lâu bền, nhà đa năng được xây dựng trên đảo Đá Tây, thuộc đảo Trường Sa với tổng trị giá hơn 40 tỷ đồng; Báo Thiếu niên Tiền phong triển khai giai đoạn II của chương trình “*Vì học sinh Trường Sa thân yêu*”...

⁶² Chi tính *Quy quốc gia về việc làm* kênh Trung ương Đoàn, đến nay đạt 69.066.900.000 đồng, tăng 3.000.000.000 đồng so với năm 2012; đang triển khai thực hiện tại 61 tỉnh, thành đoàn với 1.049 dự án, tạo việc làm cho 3.000 thanh niên.

ban, ngành, đoàn thể, các tổ chức kinh tế để triển khai các nội dung của phong trào bằng những chương trình, đề án với mục tiêu, lộ trình, giải pháp và nguồn lực cụ thể. Khả năng nắm bắt tình hình thực tiễn, dẫn dắt và định hướng tinh thần xung kích, tình nguyện của thanh niên để bổ sung những phương thức, nội dung mới trong quá trình triển khai phong trào. Cụ thể là: Một số cơ sở Đoàn thiếu năng động, sáng tạo trong tổ chức phong trào, nguồn lực hạn chế. Nhiều đơn vị còn thiếu kinh nghiệm trong triển khai các chương trình, dự án; việc tham mưu cơ chế, chính sách chưa tốt; sự vào cuộc của một số cấp bộ đoàn chưa sâu. Việc phối hợp các lực lượng trên địa bàn nhiều nơi chưa tốt, công tác giáo dục và quản lý thanh thiếu nhi thiếu cụ thể. Năng lực, trình độ nghiệp vụ, kiến thức kinh tế, xã hội của một bộ phận cán bộ đoàn yếu; Năng lực lãnh đạo, chỉ đạo công tác đoàn và phong trào thanh niên một số cấp bộ đoàn chưa theo kịp với đòi hỏi của thực tiễn. Công tác đào tạo nghề, giới thiệu việc làm, vốn vay cho thanh niên, nhất là trong thanh niên nông thôn chưa đáp ứng yêu cầu; số vốn vay ủy thác qua kênh của Đoàn thanh niên còn thấp so với nhu cầu của thanh niên; tỷ lệ thất nghiệp, thiếu việc làm trong độ tuổi thanh niên hiện nay còn cao. Trong một số nội dung mới, khó còn thiếu sự hướng dẫn từ Trung ương. Bên cạnh đó, một bộ phận đoàn viên thanh niên chưa đủ khả năng để chủ động tham gia vào quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế ở địa phương, đơn vị, nhất là đoàn viên thanh niên ở địa bàn dân cư...

Trong những năm tới, để tiếp tục phát huy hiệu quả giáo dục của các phong trào hành động cách mạng, Ban Tuyên giáo đề xuất một số kiến nghị như sau:

Đối với thanh niên nông thôn, các cấp bộ đoàn cần triển khai các công trình, phần việc thanh niên tham gia xây dựng hạ tầng, cảnh quan nông thôn như kênh mương nội đồng, thấp sáng đường giao thông, nhà văn hóa thôn, điểm vui chơi thanh thiếu nhi, nhà tiêu hợp vệ sinh... Đồng thời, hỗ trợ thanh niên tham gia phát triển kinh tế ở nông thôn thông qua các hoạt động tư vấn, hỗ trợ thanh niên làm kinh tế, phát triển tổ hợp tác, hợp tác xã thanh niên, chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi, chuyển giao tiến bộ khoa học kỹ thuật.

Đối với thanh niên công nhân và đô thị, các cấp bộ đoàn cần đẩy mạnh thực hiện phong trào thi đua “4 nhất” trên các công trường trọng

điểm để phong trào thực sự “thấm thấu” vào thanh niên, tạo ra những bước đột phá trong việc nâng cao năng suất lao động; tổ chức cho đoàn viên, thanh niên thực hiện các công trình, phần việc thanh niên tình nguyện bảo vệ môi trường, tham gia xây dựng cảnh quan, hạ tầng đô thị; tham gia xây dựng các tiêu chí đánh giá khu phố văn hóa, hộ gia đình văn hóa, tuyên dương các gương điển hình thực hiện nếp sống văn minh đô thị. Tổ chức các hoạt động bảo vệ môi trường, xây dựng văn minh đô thị như triển khai các đội hình tham gia xây dựng môi trường xanh - sạch - đẹp - sáng, “Ngày thứ bảy tình nguyện”, “Ngày chủ nhật xanh”... Đồng thời, các cấp bộ đoàn tổ chức các hoạt động tham gia giữ gìn trật tự an toàn giao thông, tham gia phòng chống tệ nạn xã hội, hỗ trợ thanh thiếu nhi trên địa bàn đô thị...

Đối với thanh niên công chức, viên chức, Đoàn cần tiếp tục định hướng, cổ vũ đoàn viên, thanh niên đẩy mạnh phong trào “*Ba trách nhiệm*”, “*Sáng tạo trẻ*” nhằm nâng cao trách nhiệm của mỗi cá nhân với tập thể, tổ chức, công việc; thúc đẩy hoạt động sáng tạo trong từng đối tượng, lĩnh vực; phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, ứng dụng tiến bộ khoa học công nghệ vào sản xuất và đời sống, nâng cao chất lượng sản phẩm, dịch vụ.

Đối với thanh niên trường học, Đoàn cần tiếp tục phối hợp chặt chẽ hơn với nhà trường để tổ chức cho các em học sinh thường xuyên tham gia các hoạt động ngoại khóa trực tiếp góp phần giải quyết những vấn đề an sinh xã hội tại địa phương; tiếp tục tổ chức các phong trào như “*Khi tôi 18*”; “*Sinh viên 5 tốt*” để góp phần xây dựng hành trang vững chắc cho thanh niên bước vào lập thân, lập nghiệp đồng thời đóng góp sức mình cho công cuộc phát triển đất nước.

Bên cạnh đó, Đoàn cần tiếp tục phát triển một số hoạt động, phong trào lớn nhằm phát huy tính xung kích, tình nguyện trong thanh niên như: phát triển phong trào thanh niên tình nguyện cả về chất lượng và quy mô, đa dạng hóa các loại hình tình nguyện, kết nối, hỗ trợ và định hướng các đội hình tình nguyện tự phát trong thanh niên; thông qua hoạt động tình nguyện, trực tiếp tham gia giải quyết những vấn đề lớn của đất nước như bảo đảm an sinh xã hội, tham gia phát triển y tế, giáo dục ở tuyến cơ sở; tích cực tham gia phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc với việc tập trung triển khai cuộc vận động “Nghĩa tình biên giới, hải đảo”, đẩy

mạnh hoạt động các đội hình thanh niên xung kích tham gia phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội, đảm bảo trật tự an toàn giao thông; tích cực tuyên truyền, vận động, giáo dục thanh thiếu nhi nâng cao nhận thức, ý thức bảo vệ môi trường, tài nguyên thiên nhiên, ứng phó với biến đổi khí hậu; tổ chức cho đoàn viên, thanh niên xung kích tham gia trồng và bảo vệ rừng, bảo vệ nguồn nước, bảo vệ dòng sông quê hương, vệ sinh môi trường nông thôn, đô thị...

Các phong trào hành động cách mạng của hai nhiệm kỳ Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX và X do Đoàn phát động đã được các cấp, các ngành và toàn xã hội quan tâm ủng hộ; đoàn viên, thanh niên hưởng ứng nhiệt tình, sôi nổi. Các phong trào đã thực sự là “cái nôi” nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, khát vọng cống hiến của đoàn viên, thanh niên; là trường học lớn để đoàn viên, thanh niên học tập, công tác, lao động, sản xuất, chiến đấu và rèn luyện. Các công trình, phần việc thanh niên đã nở rộ trên cả nước trong gần 10 năm qua đã góp phần thúc đẩy kinh tế xã hội phát triển và khẳng định vai trò của tổ chức Đoàn. Trong những năm tới, Đoàn sẽ phát động những phong trào mới để phù hợp với tình hình kinh tế xã hội và thanh niên trong giai đoạn mới nhưng những bài học kinh nghiệm của các phong trào hành động cách mạng của hai nhiệm kỳ Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX và X sẽ mang nhiều giá trị tham khảo để việc xây dựng và triển khai những phong trào mới đạt hiệu quả giáo dục cao.

HIỆU QUẢ TRIỂN KHAI PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA ĐOÀN THỜI KỲ ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA ĐẤT NƯỚC

Văn phòng Trung ương Đoàn

Mỗi chặng đường trong hành trình 85 năm qua, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đều phát động, tổ chức triển khai các phong trào hành động cách mạng lôi cuốn, hiệu triệu đông đảo thanh niên tham gia, phát huy vai trò xung kích của thanh niên, hoàn thành xuất sắc sứ mệnh lịch sử được Đảng, Tổ quốc và nhân dân giao phó. Bước vào thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, tổ chức Đoàn tiếp tục khẳng định vai trò đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc thông qua việc triển khai các phong trào hành động cách mạng.

Để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới, phong trào của Đoàn đã có sự thay đổi về trọng tâm, một mặt phát huy mạnh mẽ tiềm năng của thanh niên, tạo môi trường giáo dục, rèn luyện cho thanh niên, vì sự phát triển của thanh niên, của cộng đồng, của đất nước, mặt khác tăng cường sự đồng hành với thanh niên, chăm lo, bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của thanh niên và huy động các nguồn lực xã hội góp phần định hướng, hướng dẫn, hỗ trợ thanh niên. Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX, nhiệm kỳ 2007 - 2012 đã phát động trong toàn Đoàn hai phong trào “*Năm xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và “*Bốn đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”. Đến Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X, nhiệm kỳ 2012 - 2017 đã quyết định triển khai hai phong trào “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”. Phong trào “*Xung kích*” và “*Đồng hành*” triển khai từ năm 2007 đến nay đã khẳng định vai trò của tổ chức Đoàn trong tạo môi trường phát huy tinh thần xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ Việt Nam, đóng góp xứng đáng vào các thành tựu chung của công cuộc đổi mới đất nước trên mọi lĩnh vực.

1. Tham gia phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập quốc tế

Trên lĩnh vực phát triển kinh tế - xã hội, các cấp bộ đoàn đã cụ thể hóa phong trào trong từng đối tượng thanh niên, vận động cán bộ, đoàn viên, thanh niên tích cực thi đua học tập, lao động, sản xuất.

Phong trào “*Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới*” được triển khai rộng khắp trong toàn Đoàn, góp phần vào quá trình phát triển nông

nghiệp, xây dựng nông thôn mới, phát triển kinh tế - xã hội đất nước. Các cấp bộ đoàn đã có nhiều giải pháp phát huy tinh thần sáng tạo, mạnh dạn của thanh niên phát triển kinh tế nông thôn như: Tập huấn, chuyên giao tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ cao trong hoạt động sản xuất nông - lâm - ngư nghiệp; hướng dẫn thanh niên vay vốn phát triển sản xuất, kinh doanh; tổ chức cho thanh niên nông thôn trao đổi kinh nghiệm, giới thiệu, tham quan, học hỏi các mô hình tiêu biểu; xây dựng, duy trì, củng cố, gia tăng về cả quy mô và số lượng các mô hình phát triển kinh tế trong thanh niên (tổ hợp tác, hợp tác xã) với số vốn đầu tư và giải quyết việc làm cho lao động nông thôn ngày một tăng; tổ chức các hoạt động tôn vinh, biểu dương các gương thanh niên nông thôn làm kinh tế giỏi... Qua phong trào đã tạo nhân tố, hình thành lớp thanh niên mạnh dạn thay đổi tư duy trong sản xuất nông nghiệp, từng bước chuyển đổi hình thức sản xuất manh mún, nhỏ lẻ sang các tổ hợp tác, hợp tác xã, doanh nghiệp vừa và nhỏ trên địa bàn nông thôn⁶³. Trung ương Đoàn đã tham mưu và được Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định phê duyệt Đề án “Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tham gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2013 - 2020” tạo cơ chế cho Đoàn trong triển khai hoạt động. Hiện nay, nhiều đề án, dự án lớn do Đoàn thực hiện đang được triển khai hiệu quả, như: Đề án xây dựng Làng Thanh niên lập nghiệp giai đoạn 2013 - 2020, Dự án xây dựng cầu nông thôn giai đoạn 2014 - 2020, Đề án xây dựng chòi tránh lũ cho đối tượng hộ nghèo, gia đình chính sách khu vực Duyên hải Nam Trung Bộ và Bắc Trung Bộ, Đề án xây dựng Đảo thanh niên toàn quốc giai đoạn 2013 - 2020...

Phong trào “*Thanh niên tham gia xây dựng văn minh đô thị*” được triển khai với các nội dung cụ thể, phù hợp, là nội dung trọng tâm trong chương trình công tác, Tháng Thanh niên, Chiến dịch Thanh niên tình nguyện hè hằng năm. Các cấp bộ đoàn đã vận động đoàn viên, thanh niên làm sạch đường phố, cải tạo cảnh quan môi trường đô thị, tham gia xây dựng các tuyến phố Xanh - Sạch - Đẹp - Sáng. Tổ chức các đội hình thanh niên tham gia đảm bảo trật tự an toàn giao thông, phân luồng giao thông vào các giờ cao điểm, các tuyến phố thường xuyên ùn tắc; các đội hình thanh niên tham gia giữ gìn an ninh trật tự khu phố, tuyên truyền phòng chống tệ nạn xã hội. Đoàn đã có nhiều nỗ lực trong tham gia xây dựng văn hóa ứng xử, văn minh công cộng trên địa bàn đô thị. Qua thực tiễn triển khai phong trào đã xuất hiện một số mô hình, cách làm bước đầu mang lại hiệu quả⁶⁴. Phong trào đã đến được với một bộ phận đoàn

⁶³ Giai đoạn 2011-2015 đã có 1.200 gương thanh niên nông thôn sản xuất kinh doanh tiêu biểu được nhận giải thưởng Lương Định Của và thông qua các mô hình phát triển kinh tế các địa phương đã giải quyết việc làm cho 427.105 đoàn viên, thanh niên; hỗ trợ 29.563 đoàn viên, thanh niên vay vốn.

⁶⁴ Hà Nội với 5 tiêu chí và 6 giá trị cốt lõi; câu lạc bộ “*Hỗ trợ thanh niên nhập cư*”, “*Sinh viên trên địa bàn dân cư*”. Các câu lạc bộ “*Bạn giúp bạn*”, “*S - A*”, “*Thanh niên sống đẹp*” của Hải Phòng; “*Phòng chống bạo*

viên, thanh niên, tập trung tại 5 thành phố trực thuộc trung ương; góp phần xây dựng nếp sống văn minh tại các đô thị và củng cố tổ chức Đoàn trên địa bàn.

Các phong trào học sinh, sinh viên trong trường học đã góp phần tạo môi trường thi đua dạy tốt, học tốt, nâng cao chất lượng dạy và học, hướng tới xây dựng xã hội học tập, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao. Phong trào “*Sinh viên 5 tốt*” đã giúp đoàn viên sinh viên phấn đấu, rèn luyện về 5 tiêu chí: đạo đức tốt, học tập tốt, thể lực tốt, tình nguyện tốt, hội nhập tốt. Phong trào “*Khi tôi 18*” triển khai trong khối trung học phổ thông trang bị cho học sinh 4 nhóm nội dung cơ bản: kiến thức pháp luật, tri thức phổ thông, kỹ năng thực hành xã hội và hướng nghiệp. Phong trào “*Học sinh 3 rèn luyện*” triển khai trong khối trung cấp chuyên nghiệp với 3 nội dung: rèn luyện đạo đức, tác phong; nâng cao kiến thức, rèn luyện tay nghề; rèn luyện kỹ năng, thái độ nghề nghiệp đã giúp đoàn viên học sinh thêm yêu trường, yêu nghề, có niềm tin, nỗ lực phấn đấu lập thân, lập nghiệp.

Các phong trào thi đua trong thanh niên công nhân khối doanh nghiệp nhà nước đã góp phần nâng cao năng suất lao động, chất lượng sản phẩm, thúc đẩy phát triển kinh tế đất nước. Trung ương Đoàn ban hành hướng dẫn, chỉ đạo triển khai phong trào thi đua “*4 nhất*” trên Công trình thanh niên Thủy điện Lai Châu; tổ chức cho đoàn viên, các đơn vị ký giao ước thi đua, đảm nhận công trình, phần việc thanh niên trên công trình, tổ chức các hoạt động động viên, khích lệ tinh thần lao động, sản xuất của thanh niên công nhân... Qua đó, đóng góp chung vào việc đưa một số hạng mục công trình hoàn thành đúng và vượt mức tiến độ đề ra.

Thông qua phong trào “*3 trách nhiệm*”, Đoàn đã tuyên truyền, vận động công chức, viên chức trẻ tổ chức tư vấn chuyên môn, tư vấn, hỗ trợ thủ tục hành chính; triển khai một số mô hình tham gia xây dựng công sở văn minh, hiện đại; cổ vũ công chức, viên chức trẻ tham gia tích cực các hoạt động tình nguyện, hoạt động an sinh xã hội.

Thanh niên lực lượng vũ trang đã tham gia tích cực, hiệu quả vào quá trình phát triển kinh tế - văn hóa, đảm bảo an sinh xã hội, nhất là ở các địa bàn vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo với nhiều mô hình cụ thể. Đoàn trong các đơn vị lực lượng vũ trang đã tổ chức cho thanh niên tham gia nâng cấp, cải tạo đường giao thông nông thôn, kênh mương nội đồng, nhà văn hóa thôn, điểm

lực học đường” tại các trường THPT và THCS của Lâm Đồng; “*Nhịp sóng trẻ*” cho thanh niên chậm tiến của Đồng Tháp; “*Thanh niên hồi gia*”, “*Đom đóm đêm*”, “*Cây gậy phòng gian*”, “*Tiếng kèn an ninh*” của TP. Hồ Chí Minh; “*Bạn giúp bạn*” của Đà Nẵng, Quảng Bình. Các mô hình “*Đoạn đường thanh niên tự quản an toàn*” của Đà Nẵng; “*Hôm thư vì bạn*”, “*Truy tìm địa chỉ đen*” của Quảng Ninh; “*Vì ngày mai tươi sáng*” của Bình Phước; “*Câu lạc bộ sau cai*” của Hòa Bình.

sinh hoạt, vui chơi cho thanh thiếu nhi; xây dựng nhà cho người nghèo và các công trình công cộng nơi biên giới, hải đảo; xây dựng cảnh quan đô thị, bảo vệ môi trường, giữ gìn an ninh trật tự, an toàn xã hội trên địa bàn... Đồng thời, tổ chức nhiều chương trình giao lưu văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao giữa các chiến sĩ lực lượng vũ trang với đoàn viên, thanh niên địa phương, góp phần đoàn kết các lực lượng trên địa bàn, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội.

Đội ngũ doanh nhân trẻ đã vượt qua khó khăn, tiếp tục đổi mới, tăng cường hợp tác, liên kết, chú trọng xây dựng hình ảnh, uy tín và thương hiệu, triển khai chương trình “*Văn hóa doanh nhân và trách nhiệm xã hội*”. Hội Doanh nhân trẻ tiếp tục duy trì các giải thưởng, như: Sao Đỏ, Sao Vàng đất Việt, cuộc vận động “*Thanh niên Việt Nam chủ động hội nhập kinh tế quốc tế*”, các hoạt động xúc tiến thương mại, hội nhập kinh tế quốc tế... thu hút đông đảo hội viên doanh nghiệp trẻ tham gia, góp phần cổ vũ, động viên doanh nhân trẻ trong phát triển kinh tế, vững vàng hội nhập. Các cấp bộ đoàn cố gắng triển khai các giải pháp phát huy vai trò tiên phong của doanh nhân trẻ, trí thức trẻ, cán bộ, công chức trẻ, học sinh, sinh viên trong nâng cao kiến thức, kỹ năng, nhất là ngoại ngữ, tin học để chủ động, tự tin trong hội nhập quốc tế.

Các cấp bộ đoàn đã tích cực đảm nhận, thực hiện các công trình, phần việc thanh niên, huy động thanh niên góp sức trẻ thực hiện các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, đất nước. Các công trình, phần việc thanh niên ngày càng đa dạng, được triển khai trong từng đối tượng thanh niên, không chỉ mang lại giá trị kinh tế mà còn góp phần giải quyết nhiều vấn đề xã hội, đảm bảo quốc phòng, an ninh đất nước. Nhiều công trình mang tính đột phá, giải quyết những khâu yếu, việc khó, việc mới trong lao động sản xuất, nâng cao năng suất lao động, chất lượng sản phẩm, mang lại giá trị kinh tế - xã hội, có ý nghĩa giáo dục cao. Thông qua việc đảm nhận thực hiện các công trình, phần việc thanh niên, thể hiện vai trò xung kích, sáng tạo của thanh niên tham gia phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời, giáo dục tinh thần cộng đồng cho đoàn viên, thanh niên.

2. Nâng cao chất lượng cuộc sống cộng đồng

Thông qua việc triển khai phong trào “*Thanh niên tình nguyện*”, Đoàn đã tổ chức cho thanh niên đóng góp tích cực vào việc nâng cao chất lượng cuộc sống cộng đồng. Từ đầu nhiệm kỳ khóa IX đến nay, phong trào “*Thanh niên tình nguyện*” có bước phát triển cả về chất lượng và số lượng. Quy mô các loại hình tình nguyện được đa dạng hóa, thu hút đông đảo các lực lượng thanh niên trong và ngoài tổ chức Đoàn, Hội tham gia. Hoạt động tình nguyện

đảm bảo tính rộng khắp, tính định hướng, tính dẫn dắt, tính thiết thực hiệu quả, tính bền vững, tính sáng tạo và có xu hướng phát triển sâu rộng trong thanh thiếu niên. Từ năm 2014, các hoạt động tình nguyện được thiết kế xuyên suốt cả năm theo từng chặng với mốc thời gian được xác định, mỗi chặng có một chủ đề cụ thể.

Hoạt động tình nguyện, đặc biệt trong Chiến dịch thanh niên tình nguyện hè đã được tổ chức theo khối đối tượng, gắn với chuyên ngành học tập của sinh viên, lĩnh vực công tác của cán bộ, công chức, viên chức trẻ: Chiến dịch tình nguyện “*Mùa hè xanh*” dành cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng; học sinh các trường trung cấp chuyên nghiệp; cán bộ, giảng viên, giáo viên trẻ các trường đại học, cao đẳng, trung cấp chuyên nghiệp; thanh niên địa bàn diễn ra chiến dịch. Chiến dịch tình nguyện “*Hoa phượng đỏ*” dành cho học sinh các trường trung học phổ thông, trung tâm giáo dục thường xuyên; cán bộ, giáo viên trẻ các trường mầm non, tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông, trung tâm giáo dục thường xuyên. Chiến dịch tình nguyện “*Kỳ nghỉ hồng*” dành cho thanh niên công nhân, công chức, viên chức. Chiến dịch tình nguyện “*Hành quân xanh*” dành cho thanh niên lực lượng vũ trang. Đối với thanh niên trên địa bàn dân cư, tổ chức Đoàn các cấp triển khai “*Ngày Thứ bảy tình nguyện*”, “*Ngày Chủ nhật xanh*”...

Chương trình tình nguyện “*Tiếp sức mùa thi*” với lực lượng tham gia chủ đạo là học sinh, sinh viên tiếp tục có bước phát triển, nhận được sự quan tâm, tham gia chia sẻ, đồng hành, hỗ trợ của nhiều thành phần xã hội với các mô hình hiệu quả, như: “*Em tôi đi thi*”, “*Anh chị tôi đi thi*”, “*Cùng bạn đi thi*”, “*Áo xanh chở ước mơ hồng*”, “*Xe ôm miễn phí*”...

Các hoạt động tình nguyện mùa đông, xuân tình nguyện được tổ chức định kỳ hằng năm từ cấp Trung ương đến cấp cơ sở, ngày càng có sức thu hút đối với thanh niên. Với mục tiêu an sinh xã hội, chương trình tình nguyện mùa đông và xuân tình nguyện đã tiếp sức nông dân ổn định sản xuất, ứng phó rét đậm, rét hại; tham gia khắc phục hậu quả lũ lụt, ứng phó với thiên tai; tổ chức các hoạt động chăm sóc sức khỏe cộng đồng; tổ chức các hoạt động hỗ trợ, chăm lo Tết cho người nghèo đạt hiệu quả thiết thực. Các cấp bộ đoàn, hội đã vận động từ đoàn viên, thanh thiếu nhi và huy động sự ủng hộ từ các doanh nghiệp, cá nhân hỗ trợ học sinh và nhân dân các tỉnh miền núi, vùng sâu, vùng xa, vùng thường xuyên bị ảnh hưởng bởi thiên tai, bão lũ trên cả nước.

Các hoạt động tình nguyện của y, bác sỹ trẻ, như: “*Ngày hội Thầy thuốc trẻ làm theo lời Bác, tình nguyện vì sức khỏe cộng đồng*”, “*Ngày hội nhân ái vì sức khỏe cộng đồng*”, “*Hành trình vì sức khỏe người cao tuổi*”... đã trở

thành hoạt động thường niên, được tổ chức tại tất cả các tỉnh, thành phố trong cả nước

Bên cạnh việc triển khai phong trào gắn với đối tượng tham gia cụ thể, nhiều nội dung phong trào thu hút đông đảo các lực lượng thanh niên tham gia, như: Hoạt động đền ơn đáp nghĩa, uống nước nhớ nguồn; tình nguyện hiến máu nhân đạo; tình nguyện chi viện, tình nguyện đợt xuất tham gia phòng chống bão lũ, ứng cứu tai nạn giao thông, khắc phục hậu quả thiên tai....

Hoạt động tình nguyện được thanh niên hưởng ứng mạnh mẽ. Có nhiều câu lạc bộ, đội, nhóm tình nguyện tự phát được hình thành và hoạt động hiệu quả. Các cấp bộ đoàn đã triển khai một số hình thức, hoạt động để kết nối, hỗ trợ và định hướng hoạt động của các đội hình tình nguyện tự phát trong thanh niên, thành lập và duy trì hoạt động của Mạng lưới các Câu lạc bộ, đội nhóm tình nguyện tại miền Bắc, miền Trung, miền Nam và Tây Nguyên. Trung ương Đoàn, Trung ương Hội LHTN Việt Nam phối hợp với Chương trình tình nguyện Liên hợp quốc (UNV) định kỳ hằng năm tổ chức, mở rộng quy mô và nâng cao chất lượng Ngày hội tình nguyện quốc gia, Giải thưởng Tình nguyện quốc gia nhằm tuyên dương những cống hiến vì cộng đồng của các tập thể, cá nhân tình nguyện tiêu biểu, góp phần thúc đẩy đam mê tình nguyện trong thanh thiếu niên và xã hội.

3. Góp phần vào sự phát triển của thanh niên

Để góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, phong trào hành động cách mạng của Đoàn hướng tới tạo môi trường để thanh niên rèn luyện, cống hiến và trưởng thành, góp phần giải quyết các vấn đề xã hội trong thanh niên. Thông qua việc triển khai phong trào “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”, các cấp bộ đoàn đã cùng với các lực lượng xã hội quan tâm, chăm lo đáp ứng nhu cầu, lợi ích chính đáng của thanh niên, luôn sát cánh với thanh niên trong các vấn đề thiết yếu như học tập, việc làm, vui chơi giải trí và phát triển kỹ năng xã hội.

Đoàn Thanh niên đã chủ động, tích cực tham gia cổ vũ, vận động, tạo điều kiện thuận lợi để mọi thanh niên được học tập. Từ đó phát hiện, tôn vinh, bồi dưỡng, tạo môi trường để các tài năng trẻ cống hiến, trưởng thành. Đoàn tham gia có trách nhiệm, tích cực phối hợp với nhà trường trong giáo dục toàn diện, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo; xung kích tham gia xây dựng xã hội học tập. Các cấp bộ đoàn đã vận động và tổ chức cho thanh niên tham gia phổ cập giáo dục, chống tái mù chữ, giúp đỡ học sinh có hoàn cảnh khó khăn đến trường; chủ động tìm kiếm, khai thác nguồn lực, xây dựng và phát triển

quỹ khuyến học, khuyến tài, các loại học bổng và giải thưởng trong lĩnh vực học tập, nghiên cứu khoa học cho thanh thiếu nhi, xây dựng nhà bán trú dân nuôi cho trẻ em vùng sâu, vùng xa. Đoàn đã tích cực tham mưu với cấp ủy, chính quyền ban hành các cơ chế, chính sách hỗ trợ tài năng trẻ; phối hợp với ngành giáo dục đào tạo, ngân hàng chính sách xã hội hỗ trợ, tạo điều kiện thuận lợi để học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn vay vốn tín dụng học tập; hỗ trợ thanh niên vươn lên làm chủ khoa học công nghệ hiện đại, tiếp cận tri thức, công nghệ mới. Đoàn đã tổ chức các lớp huấn luyện, trại huấn luyện với nhiều mô hình mới, sáng tạo thu hút được sự quan tâm của thanh niên, giúp thanh niên hình thành các kỹ năng cần thiết trong học tập, lao động, giao tiếp và hoạt động xã hội. Nhiều mô hình giáo dục kỹ năng đã có kết quả tích cực, được xã hội thừa nhận. Bên cạnh đó, các cấp bộ đoàn đã tổ chức nhiều loại hình hoạt động, sân chơi, cuộc thi bổ ích để thanh thiếu niên rèn luyện các kỹ năng cơ bản như thuyết trình, tư duy độc lập, làm việc nhóm...

Đoàn đã tổ chức các hoạt động đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp, việc làm và lập nghiệp, góp phần chăm lo một trong những nhu cầu, lợi ích cơ bản nhất của thanh niên. Các cấp bộ đoàn đã tăng cường hoạt động truyền thông nâng cao nhận thức cho cán bộ, đoàn viên, thanh niên và xã hội về học nghề, lập nghiệp; phối hợp tổ chức các Hội thi tay nghề, các giải thưởng, học bổng hỗ trợ thanh niên học nghề; tổ chức sâu rộng các hoạt động hướng nghiệp, tư vấn giới thiệu việc làm theo hình thức mới, hỗ trợ thanh niên khởi sự doanh nghiệp; khuyến khích, vận động thanh niên chủ động góp vốn và liên kết trong sản xuất kinh doanh, tự tạo việc làm, giúp nhau lập nghiệp. Đoàn đã tổ chức các hoạt động trang bị kỹ năng giúp thanh niên tăng khả năng đáp ứng yêu cầu của doanh nghiệp, khả năng cạnh tranh trong thị trường lao động. Các cấp bộ đoàn đã có nhiều đề xuất tham mưu cấp ủy, chính quyền tạo cơ chế khuyến khích học nghề, đào tạo nghề, giới thiệu việc làm cho thanh niên tại các địa phương; đã khai thác các nguồn vốn vay hỗ trợ thanh niên phát triển kinh tế; hỗ trợ các hộ thanh niên nghèo giảm và thoát nghèo bền vững. Trung ương Đoàn đề xuất với Chính phủ phê duyệt Đề án “*Hỗ trợ thanh niên học nghề và tạo việc làm giai đoạn 2008 - 2015*” và tích cực phối hợp với các cơ quan liên quan thực hiện. Công tác tập huấn, chuyển giao kỹ thuật sản xuất cho thanh niên nông thôn cũng được tổ chức Đoàn các cấp triển khai mạnh mẽ; duy trì hiệu quả hoạt động của các nhóm, câu lạc bộ giúp nhau lập nghiệp; dạy nghề, giải quyết việc làm cho thanh niên bộ đội, công an xuất ngũ. Đoàn đã tích cực hỗ trợ doanh nhân trẻ ổn định, phát triển sản xuất, tạo thêm cơ hội việc làm cho thanh niên.

Đoàn Thanh niên đã có nhiều hoạt động góp phần nâng cao thể chất cho thanh thiếu niên. Hằng năm, các cấp bộ đoàn duy trì tổ chức nhiều hoạt động thể dục, thể thao quần chúng đáp ứng nhu cầu của thanh thiếu nhi. Các cấp bộ đoàn đã quan tâm chăm lo đời sống văn hóa tinh thần cho thanh niên, đặc biệt là thanh niên nông thôn, miền núi, vùng sâu, vùng xa, thanh niên công nhân trong các khu chế xuất, khu công nghiệp; tích cực cùng ngành văn hóa xóa các điểm trắng văn hóa ở các địa bàn khó khăn. Một số tỉnh, thành đoàn nơi thanh niên công nhân chiếm số lượng lớn bước đầu đã tổ chức các buổi sinh hoạt “*Hát cho nhau nghe*”, các hội thi, hội diễn văn hóa văn nghệ, “*Ngày hội thanh niên công nhân*” cùng các hoạt động khám bệnh và tư vấn sức khỏe, tư vấn các chế độ chính sách của Nhà nước cho thanh niên công nhân. Việc đầu tư xây dựng các nhà thiếu nhi, nhà văn hóa, trung tâm hoạt động văn hóa, thể thao dành cho thanh thiếu nhi tiếp tục được triển khai thực hiện

Đoàn chú trọng triển khai các hoạt động tư vấn, hỗ trợ thanh niên giải quyết các vấn đề hôn nhân và gia đình. Thường xuyên xây dựng hệ thống tư vấn viên, mở các lớp tập huấn kiến thức về sức khỏe sinh sản vị thành niên, kỹ năng sống cho các tư vấn viên; xây dựng kế hoạch và tổ chức thực hiện các hoạt động tư vấn về tình yêu, hôn nhân và gia đình, tư vấn về dân số, kế hoạch hóa gia đình...; xây dựng các mô hình hỗ trợ thanh niên tìm hiểu kiến thức về gia đình và kế hoạch hóa gia đình như mô hình “*Ngôi nhà tuổi trẻ*”, câu lạc bộ “*Thanh niên không tảo hôn*”, câu lạc bộ “*Thanh niên không sinh con thứ 3*” ...; phối hợp với các bộ, Trung ương Hội Phụ nữ Việt Nam triển khai các hoạt động tư vấn, hỗ trợ thanh niên, nữ thanh niên phòng chống bạo lực gia đình, thực hiện luật bình đẳng giới.

4. Góp phần nâng cao chất lượng tổ chức Đoàn, mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên

Không chỉ tạo môi trường để phát huy thanh niên, chăm lo cho sự phát triển của thanh niên, việc triển khai các phong trào hành động cách mạng còn là phương thức hữu hiệu để nâng cao chất lượng tổ chức Đoàn, không ngừng mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên. Từ việc tham gia và tổ chức thực hiện các phong trào hành động cách mạng của Đoàn, chất lượng đoàn viên, chất lượng tổ chức cơ sở Đoàn, chất lượng cán bộ đoàn từng bước được nâng lên; tỷ đoàn kết thanh niên gia tăng với nhiều mô hình, cách làm mới, sáng tạo phù hợp với thực tiễn thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế. Không chỉ phát triển đoàn viên, hội viên trong các khu vực, đối tượng truyền thống (lực lượng vũ trang, trường học, công chức, viên chức, địa bàn dân cư...), hiện nay, công tác Đoàn – Hội trong các

doanh nghiệp ngoài nhà nước, trong các khu vực, đối tượng đặc thù được quan tâm mạnh mẽ. Theo báo cáo số liệu của các tỉnh, thành phố năm 2014, tỷ lệ đoàn kết tập hợp thanh niên đạt 62,6%, tăng 4% so với đầu nhiệm kỳ, tập trung ở đối tượng thanh niên công nhân và thanh niên khu vực đặc thù.

Vai trò nòng cốt chính trị của Đoàn trong tổ chức và hoạt động của Hội LHTN Việt Nam được tăng cường ở các cấp. Nội dung và phương thức đoàn kết tập hợp thanh niên được đổi mới theo hướng đáp ứng với nhu cầu, sở thích của thanh niên. Các cấp bộ hội đã tích cực tổ chức nhiều hoạt động tiếp cận, đoàn kết tập hợp thanh niên dân tộc, thanh niên tôn giáo; hỗ trợ thanh niên yếu thế trong phát triển và áp dụng những phương thức mới như sử dụng mạng xã hội để lắng nghe ý kiến của thanh niên, chủ động tiếp cận và định hướng cho thanh niên. Không chỉ quan tâm thành lập tổ chức, Đoàn, Hội đã chú trọng tổ chức các hoạt động cụ thể chăm lo, bảo vệ quyền lợi hợp pháp chính đáng cho thanh niên, qua đó phát hiện, tập hợp, phát huy lực lượng nòng cốt, hạt nhân trong các hoạt động để thực hiện công tác đoàn kết, tập hợp thanh niên.

Để nâng cao chất lượng tổ chức Đoàn, tăng cường đoàn kết, tập hợp thanh niên, nội dung, phương thức tổ chức các phong trào hành động cách mạng, các cuộc vận động của Đoàn, Hội cũng không ngừng được đổi mới. Từ hai phong trào lớn “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*”, “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”, các cấp bộ Đoàn, Hội đã sáng tạo nên nhiều phong trào nhánh phù hợp với từng đối tượng thanh niên. Từ chỗ nặng về huy động, khai thác, phát huy thanh niên, những năm qua, Đoàn, Hội các cấp đã kết hợp hài hòa hơn giữa chăm lo, bồi dưỡng với phát huy thanh niên. Từ chỗ chỉ là các hoạt động tình nguyện, nay đã trở thành phong trào thanh niên tình nguyện rộng rãi thu hút hàng triệu lượt đoàn viên, thanh niên, sinh viên, học sinh tham gia trong các dịp hè. Nội dung hoạt động Đoàn và phong trào thanh niên ngày càng phong phú, thiết thực, hiệu quả, chủ động gắn kết các vấn đề kinh tế - xã hội, quốc phòng an ninh ở cơ sở, đáp ứng tốt hơn nhu cầu, nguyện vọng của các đối tượng thanh niên. Sự cuốn hút của phong trào với thực tiễn hoạt động đã khơi nguồn sức trẻ trong thanh niên, mở ra nhiều cơ hội tập hợp mọi tầng lớp thanh niên trong tổ chức Đoàn, Hội.

Thực tiễn triển khai các phong trào thanh niên cho thấy, mỗi phong trào lớn thường được triển khai trên phạm vi cả nước trong khoảng thời gian 10 năm (2 nhiệm kỳ Đại hội Đoàn toàn quốc). Phong trào “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*” do Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X phát động thực chất là sự phát triển của phong trào “*5 xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ*

Tổ quốc” và “*4 đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*” được phát động từ Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX với nội hàm phong trào có sự điều chỉnh cho phù hợp, linh hoạt hơn. Như vậy, có thể nói, phong trào Xung kích - Đồng hành đã được triển khai trong gần 10 năm. Ban Chấp hành Trung ương Đoàn cần chỉ đạo nghiên cứu sớm phong trào hành động cách mạng của Đoàn trong nhiệm kỳ 2017 - 2022 (nhiệm kỳ Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XI) để phù hợp với giai đoạn phát triển mới của thực tiễn đất nước, công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi.

KẾT QUẢ THỰC HIỆN PHONG TRÀO "KHI TÔI 18" VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN PHONG TRÀO TRONG ĐIỀU KIỆN HIỆN NAY

Ban Thanh niên trường học TW Đoàn

1. Thông tin chung

Theo số liệu thống kê năm học 2013-2014, cả nước có 3.536 trường Trung học phổ thông, Phổ thông Dân tộc nội trú, Trung tâm Giáo dục Thường xuyên. Số lượng học sinh các trường Trung học phổ thông tăng lên trong giai đoạn 2010-2013: năm học 2010 - 2011 (146.789), năm học 2011 - 2012 (150.133), năm học 2012 - 2013 (150.915). Đoàn viên, thanh niên có trình độ học vấn Trung học phổ thông tham gia các hoạt động kinh tế tăng từ 34.4% năm 2010 lên năm 2012 và 41% năm 2013.

2. Phong trào "Khi tôi 18"

2.1. Khái quát phong trào

Phong trào "Khi tôi 18" (trước đây là Chương trình "Khi tôi 18") được Ban Bí thư Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh theo kế hoạch số 23 KH/TWĐTN ngày 25/11/2010 nhằm mục đích giáo dục ý thức công dân, ý thức chấp hành pháp luật; hỗ trợ trang bị kiến thức pháp luật, tri thức phổ thông, kỹ năng thực hành xã hội và định hướng nghề nghiệp, việc làm cho thanh niên vị thành niên vững vàng thực thi quyền và nghĩa vụ công dân khi đủ 18 tuổi. Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X (12/2012), trên cơ sở kết quả triển khai chương trình "Khi tôi 18" đã quyết định triển khai phong trào "Khi tôi 18" trong các trường Trung học phổ thông, Trung tâm Giáo dục Thường xuyên trên cả nước. Ngày 03/11/2015, Ban Bí thư Trung ương Đoàn ban hành Hướng dẫn triển khai thực hiện phong trào "Khi tôi 18" trong các trường Trung học phổ thông, Trung tâm Giáo dục thường xuyên giai đoạn 2015 - 2017 trong đó nhấn mạnh vào công tác triển khai các nhóm giải pháp tạo môi trường cho học sinh rèn luyện đạo đức; hỗ trợ học sinh học tập, nâng cao tri thức phổ thông; hỗ trợ học sinh rèn luyện thể lực và kỹ năng thực hành xã hội.

2.1. Kết quả triển khai phong trào

Đánh giá hiệu quả triển khai phong trào trong những năm qua như sau:

*** Công tác tham mưu chỉ đạo, tuyên truyền**

Trung ương Đoàn đã quan tâm, xây dựng hệ thống văn bản chỉ đạo về phong trào "Khi tôi 18"; chủ động phối hợp với ngành giáo dục xây dựng, triển

khai các nội dung hoạt động trong từng năm học, trong đó đặc biệt quan tâm đến các nội dung, phương thức triển khai phong trào “Khi tôi 18”. Đoàn thanh niên các cấp xác định phong trào “Khi tôi 18” là phong trào chủ lực của học sinh khối THPT nhiệm kỳ 2012 - 2017, xây dựng kế hoạch, triển khai thực hiện, bám sát sự chỉ đạo của cấp trên; đồng thời chủ động báo cáo cấp ủy, chính quyền các cấp quan tâm, tạo điều kiện thuận lợi khi triển khai phong trào. Hàng năm, các cấp bộ Đoàn quan tâm sơ kết, tổng kết phong trào nhìn chung bài bản, thiết thực gắn với sơ kết, tổng kết công tác Đoàn và phong trào thanh niên các năm học.

Công tác tuyên truyền được chú trọng với nhiều hình thức phù hợp với yêu cầu thực tiễn như: Tuyên truyền trực quan thông qua hệ thống pano, áp phích cổ động; sản phẩm nhận diện như áo, mũ, bút; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin thông qua website, fanpage, forum; tổ chức nhiều diễn đàn, hội thảo, sự kiện...

** Đối với các hoạt động tạo môi trường hỗ trợ học sinh rèn luyện đạo đức*

Các cấp bộ Đoàn tổ chức nhiều hoạt động giáo dục truyền thống, lịch sử, văn hóa dân tộc, giới thiệu các sự kiện quan trọng của đất nước, của Đảng, Đoàn gắn với việc triển khai học tập và làm theo lời Bác như: Nói chuyện chuyên đề, giao lưu nhân chứng lịch sử, làm báo tường, triển lãm hình ảnh, tổ chức hành trình về nguồn, tổ chức các hoạt động “Đền ơn đáp nghĩa”, “Uống nước nhớ nguồn”, tổ chức cuộc thi tìm hiểu lịch sử, văn hóa dân tộc “Tự hào Việt Nam”, thăm quan các di tích lịch sử, các chương trình, hội diễn, liên hoan, văn nghệ với các ca khúc ca ngợi tình yêu quê hương đất nước, tình yêu gia đình, mái trường, tinh thần “tôn sư trọng đạo”...

Công tác phổ biến và giáo dục pháp luật là nhiệm vụ quan trọng trong công tác giáo dục của Đoàn các trường THPT, TTGDTX. Những năm qua, các cấp bộ Đoàn đã tập trung tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các sự kiện chính trị quan trọng của đất nước, các thành tựu kinh tế-xã hội đạt được trong sự nghiệp đổi mới. Qua đó, hình thành niềm tin, lý tưởng cho học sinh THPT vào đường lối đổi mới mà Đảng, nhân dân đã lựa chọn; phổ biến cho đối tượng học sinh khối THPT về quyền và nghĩa vụ của công dân khi đủ 18 tuổi, quyền và nghĩa vụ của thanh niên; những nội dung quan trọng của Hiến pháp; Luật lao động, Luật Bầu cử Quốc hội và Hội đồng nhân dân, Luật bảo vệ môi trường, Luật giáo dục, Luật Hôn nhân gia đình, Luật giao thông đường bộ... Về hình thức thể hiện, ngoài việc lồng ghép về các nội dung sinh hoạt chi đoàn, phát thanh tuyên truyền, phát

hành bản tin, nhiều cơ sở đoàn đã tổ chức các Hội thi, các cuộc thi viết, các chương trình sân khấu hóa...

Chiến dịch tình nguyện Hoa phượng đỏ được triển khai hàng năm trong dịp hè với các nội dung phù hợp lứa tuổi: các hoạt động bảo môi trường nơi học và nơi ở, tham gia xây dựng văn minh đô thị, tham gia xây dựng nông thôn mới, các hoạt động khắc phục hậu quả do thiên tai, tai nạn; giúp đỡ người có hoàn cảnh khó khăn...

Lễ trưởng thành “*Khi tôi 18*” thường được tổ chức vào dịp bế giảng khóa học (tháng 5, tháng 6 hàng năm), là một hoạt động có ý nghĩa giáo dục sâu sắc và mang đậm tính nhân văn, tạo tâm thế tốt cho học sinh chuẩn bị bước vào kỳ thi tốt nghiệp THPT và tiến lên đại học. Lễ trưởng thành “*Khi tôi 18*”, tri ân thầy cô cho học sinh khối lớp 12 là dịp để các em học sinh phát biểu cảm tưởng, tri ân thầy cô. Tại chương trình, các em được các thầy cô Ban Giám hiệu nhà trường phát biểu chia sẻ động viên, tiễn học sinh khối 12 ra trường. Lễ trưởng thành được tổ chức với nhiều hình thức đa dạng. Qua những lá thư, lời tri ân, những bài hát, các em học sinh lớp 12 thể hiện tình cảm, sự biết ơn với thầy cô, ông bà và cha mẹ khi các em trở thành những công dân 18 tuổi đầy tự tin, hoài bão và có trách nhiệm với cộng đồng xã hội. Nhiều đơn vị có những sáng tạo trong việc triển khai tổ chức chương trình, như lồng ghép tổ chức “*Sinh nhật tuổi 18*” mừng sinh nhật tuổi 18 cho học sinh toàn trường; Hội thi “*Khi tôi 18*”, “*Sắc màu tuổi trẻ*”, “*Bản lĩnh tuổi 18*”...

** Đối với các hoạt động tạo môi trường hỗ trợ học sinh học tập, nâng cao tri thức phổ thông*

Hoạt động giáo dục và nâng cao tri thức phổ thông cho học sinh được ác cấp bộ Đoàn xác định là việc làm quan trọng hàng đầu và mang tính cấp thiết. Các trường đã tổ chức nhiều hoạt động phong phú, đa dạng nhằm cung cấp và nâng kiến thức cho học sinh khối THPT các nội dung cơ bản liên quan đến Luật giáo dục, chủ trương đổi mới giáo dục; về truyền thống, lịch sử; kiến thức chung về các lĩnh vực của đời sống xã hội; tình hình công tác học sinh trong trường học. Nhiều đơn vị tổ chức tham quan các khu di tích, các địa chỉ đỏ nhằm nâng cao ý thức tự hào dân tộc, khơi dậy lòng yêu nước trong học sinh. Các cấp bộ đoàn đã tích cực chia sẻ, trao đổi và cung cấp thông tin, tài liệu qua các website, diễn đàn, mạng xã hội; tích cực tổ chức các cuộc thi, sân chơi cho sinh viên được trau dồi các kiến thức, rèn luyện về kỹ năng; nhiều câu lạc bộ, đội nhóm được thành lập và duy trì để đoàn viên học sinh chia sẻ và trao đổi kiến thức.

Đoàn thanh niên các tỉnh, thành phố giao thường xuyên giao cho các đơn vị liên quan phối hợp với các nhà trường tổ chức các đợt tư vấn hướng

nghiệp cho học sinh trước các kỳ thi tuyển sinh đại học, cao đẳng hàng năm. Đoàn thanh niên các trường cũng thường xuyên quan tâm triển khai hiệu quả thông qua các hoạt động như: mời diễn giả, chuyên gia trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm; tham quan, học tập mô hình thực tiễn giới thiệu các đào tạo phù hợp với từng đối tượng học sinh của các trường đại học, cao đẳng, học viện, giới thiệu đặc thù các loại hình nghề nghiệp, tổ chức tham quan các doanh nghiệp trên địa bàn, qua đó tăng cường hiểu biết của học sinh về nghề nghiệp, bồi dưỡng tư duy hướng nghiệp phù hợp với năng lực của bản thân; một số đơn vị phát huy tốt vai trò của đội ngũ cựu học sinh đã thành đạt, có vị trí cao trong xã hội.

Nhiều loại hình khuyến khích, hỗ trợ học tập cho học sinh được tổ chức như: Ngày hội học tập, câu lạc bộ học sinh giỏi, mô hình “*Bạn giúp bạn*”, “*Đôi bạn cùng tiến*”; thành lập và duy trì hoạt động của các câu lạc bộ, đội, nhóm học thuật; tổ chức các cuộc thi học thuật, cuộc thi sáng tạo với nhiều hình thức sinh động giúp học sinh củng cố kiến thức, vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn...

** Đối với các giải pháp tạo môi trường hỗ trợ học sinh rèn luyện thể lực và kỹ năng thực hành xã hội*

Hoạt động đào tạo, hướng dẫn kỹ năng thực hành xã hội cho học sinh thường xuyên được các cấp bộ Đoàn duy trì thông qua nhiều hình thức đa dạng, phong phú: hội thảo, tọa đàm, các chương trình đào tạo ngắn hạn, tổ chức các lớp tập huấn, các buổi ngoại khóa... Đoàn thanh niên các trường thành lập và duy trì hoạt động các câu lạc bộ, đội nhóm kết nối đoàn viên học sinh giao lưu, chia sẻ và trao đổi về những vấn đề cùng quan tâm. Tổ chức các sân chơi, gameshow cho học sinh có cơ hội được rèn luyện, trải nghiệm và thể hiện mình.

Chương trình sinh hoạt dưới cờ “*Khi tôi 18*” được tổ chức định kỳ vào tiết Chào cờ thứ hai, căn cứ tình hình của đơn vị, Đoàn trường sẽ lựa chọn tuần phù hợp để tổ chức. Nhiều đơn vị lựa chọn cách tổ chức sinh hoạt dưới cờ theo hình thức phỏng theo chương trình “*Rung chuông vàng*”, học sinh sẽ tham gia trả lời các câu hỏi về 4 nhóm nội dung của phong trào “*Khi tôi 18*”.

Đã có nhiều mô hình sáng tạo trong việc triển khai sinh hoạt dưới cờ, như Công trình thanh niên “*Khi tôi 18*” của tỉnh Đoàn Phú Yên, cuộc thi và diễn đàn “*Khi tôi 18*” định kỳ của tỉnh Đoàn Hải Dương, Ngày hội “*Khi tôi 18*” của thành Đoàn TP. Hồ Chí Minh... Trong đó, Hội thi “*Khi tôi 18*” là sân chơi bổ ích để những đoàn viên thanh niên nhà trường thể hiện tài năng, năng khiếu, được giao lưu, học hỏi và thể hiện bản lĩnh trong giao tiếp, ứng xử; thể hiện niềm tự hào, ý thức trách nhiệm tham gia đóng góp với cộng đồng, xã hội;

qua đó góp phần bồi dưỡng kiến thức, giáo dục ý thức công dân, ý thức chấp hành luật; trang bị kiến thức pháp luật, tri thức phổ thông, kỹ năng thực hành xã hội và định hướng nghề nghiệp, việc làm cho đoàn viên, thanh thiếu niên vững vàng thực hiện quyền và nghĩa vụ khi công dân tròn 18 tuổi. Nhiều đơn vị tổ chức Ngày hội “*Khi tôi 18*”, để các em học sinh THPT thể hiện ước mơ, hoài bão, năng khiếu, tài năng, niềm tự hào, ý thức trách nhiệm của tuổi trẻ; kết hợp với việc gặp gỡ các đơn vị đào tạo, tổ chức lao động nhằm định hướng nghề nghiệp cho các em. Ngày hội cũng là dịp để các bạn ĐVTN, học sinh được nói lên suy nghĩ và trách nhiệm đối với những vấn đề đang được quan tâm hiện nay như: Thanh niên với an toàn giao thông; Vai trò của thế hệ trẻ trong bảo vệ chủ quyền biển đảo của Tổ quốc, đẩy lùi bạo lực học đường, tệ nạn xã hội trong thanh niên, trách nhiệm của thanh niên khi tròn 18 tuổi... Thông qua các hình thức khác như tọa đàm, gameshow giáo dục... đã tạo được phong trào mang tính thi đua, phù hợp với đặc điểm tâm lý của lứa tuổi THPT, thu hút đông đảo học sinh tham gia và nhận được sự hưởng ứng, thu nhận được nguồn lực của xã hội.

Nhìn chung, có thể thấy phong trào “*Khi tôi 18*” được lan tỏa sâu, rộng, nhận được sự quan tâm, hưởng ứng tham gia của đông đảo đoàn viên, thanh niên, học sinh khối THPT và được dư luận xã hội đánh giá cao. Hầu hết các trường THPT có hoạt động định kỳ, thực hiện nhiệm vụ tuyên truyền, giáo dục, góp phần nâng cao nhận thức, rèn luyện đạo đức, kỹ năng, khơi dậy ước mơ, hoài bão trong học sinh THPT.

Tuy nhiên, ở nhiều nơi, nội dung giáo dục ở nhiều nơi còn khô cứng, chưa có nhiều hình thức hấp dẫn, đa dạng, sức tuyên truyền cho phong trào chưa cao. Phong trào ở nhiều nơi còn mang tính hình thức, áp đặt, chưa phát huy được tính chủ động trong học sinh. Việc đầu tư nghiên cứu mô hình, hình thức sinh hoạt thu hút chưa thường xuyên. Chưa có nhiều mô hình, điển hình để nhân rộng. Một số nơi cấp ủy, chính quyền, lãnh đạo Nhà trường, các phòng, ban chức năng còn chưa thực sự quan tâm đẩy mạnh phong trào.

2.3. Một số giải pháp

*** Đối với cấp Trung ương**

- Xác lập công tác thông tin báo cáo, cơ sở dữ liệu trong toàn hệ thống về phong trào.

- Hướng dẫn công tác thông tin, truyền thông, nhận diện về phong trào chung trong các cấp bộ Đoàn.

- Nghiên cứu, đề xuất danh hiệu riêng dành cho học sinh khối THPT; xây dựng tiêu chí đánh giá phong trào phù hợp trong từng năm học. Đề xuất Danh hiệu “Học sinh 3 tích cực” (Tích cực rèn luyện đạo đức, Tích cực học tập, Tích cực rèn luyện thể lực và kỹ năng thực hành xã hội).

- Tăng cường kiểm tra, giám sát chuyên đề về phong trào.

* Đối với các tỉnh, thành đoàn, đoàn trực thuộc, đoàn các trường

- rà soát hệ thống văn bản chỉ đạo, tập trung hoàn thiện các hướng dẫn về công nhận danh hiệu dành cho học sinh khối THPT.

- Thực hiện công tác thông tin báo cáo, cơ sở dữ liệu theo hướng dẫn của Trung ương Đoàn.

- Tăng cường phối hợp với các ngành, huy động nguồn lực để hỗ trợ triển khai phong trào, đặc biệt là các Danh hiệu được công nhận từ phong trào.

- Tăng cường kiểm tra, giám sát chuyên đề về phong trào.

- Nghiên cứu đề ra nhiều giải pháp thiết thực, chú trọng xây dựng mô hình, điển hình trong phong trào.

* Đề xuất với Bộ Giáo dục và Đào tạo

- Nghiên cứu, ban hành văn bản chỉ đạo trong toàn ngành quan tâm phối hợp triển khai phong trào đồng bộ, hiệu quả ở các cấp.

- Chỉ đạo công tác tuyên truyền về phong trào là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong công tác tuyên truyền của ngành giáo dục.

- Phối hợp với Trung ương Đoàn tổ chức các hoạt động thiết thực trong phong trào như: Hội thi Bản lĩnh tuổi 18, Sắc màu tuổi hoa, Ngày hội khoa học sáng tạo...

TÍNH THỰC TIỄN VỀ MỐI LIÊN HỆ CỦA CÁC PHONG TRÀO TRONG TỪNG ĐỐI TƯỢNG THANH NIÊN VỚI HAI PHONG TRÀO LỚN CỦA ĐOÀN TỪ NHIỆM KỲ ĐẠI HỘI IX ĐẾN NAY

TS. Nguyễn Văn Thắng
UVBTV Trung ương Đoàn,
Bí thư Thành đoàn Hà Nội

Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ IX họp tại Thủ đô Hà Nội từ ngày 18 đến ngày 21/12/2007 đã quyết định triển khai tổ chức rộng khắp trong các đối tượng thanh thiếu nhi cả nước phong trào “*Năm xung kích phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ Tổ quốc*” và “*Bốn đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”. Trên cơ sở nội dung của hai phong trào và những chủ trương định hướng của Ban Chấp hành Trung ương Đoàn, Ban Thường vụ Thành đoàn Hà Nội đã cụ thể hóa trong các đối tượng thanh thiếu nhi Thủ đô qua 03 phong trào “*Năm xung kích phát triển kinh tế xã hội Thủ đô*”, “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*” từ Đại hội XIII và phong trào “*Tôi yêu Hà Nội*” từ 9/2009 đến nay. Thực tiễn hơn 8 năm triển khai cho thấy sự định hướng, dẫn dắt rõ nét của tổ chức Đoàn, đánh dấu một bước phát triển mới trong công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi Thủ đô, được các cấp, các ngành và các tầng lớp nhân dân Thủ đô ghi nhận và đánh giá cao.

Nhân dịp kỷ niệm 85 năm ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (26/3/1931 – 26/3/2016) và hướng đến Đại hội đại biểu Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thành phố Hà Nội lần thứ XV, Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XI, tại Hội thảo khoa học “*Phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế*”, tham luận này nhằm góp thêm một số nhận định về thực tiễn mối liên hệ của các phong trào trong từng đối tượng thanh niên với 2 phong trào “*Năm xung kích phát triển kinh tế xã hội Thủ đô*” và “*Bốn đồng hành với thanh niên lập thân lập nghiệp*” từ nhiệm kỳ Đại hội IX đến nay.

1. Bối cảnh ra đời 2 phong trào lớn của Đoàn

Tình hình thanh niên những năm đầu thời kỳ hội nhập đã có nhiều chuyển biến, thể hiện ở sự phân hoá ngày càng rõ về điều kiện, môi trường lao động, học tập, công tác, dẫn đến những thay đổi không đồng nhất trong những quan niệm, nhu cầu, định hướng giá trị của thanh niên. Nhìn chung, thái độ và ý thức chính trị của thanh niên có chuyển biến tích cực hơn, ý thức lập thân,

lập nghiệp cao hơn, tinh thần xung kích, tình nguyện được khơi dậy mạnh mẽ. Thanh niên là lực lượng có thể mạnh của đất nước trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế, có khả năng và mong muốn được phát huy nhiều hơn nữa trong sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc. Bên cạnh đó, thanh niên cũng rất cần được định hướng, hỗ trợ để vươn lên cùng đất nước, sánh vai cùng thanh niên các nước trong khu vực và thế giới.

Phong trào “*Thi đua, tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*” qua nhiệm kỳ Đại hội VIII (2002 – 2007) được Đoàn TNCS Hồ Chí Minh triển khai tổ chức đều khắp, đặc biệt là phong trào “Thanh niên tình nguyện” và các phong trào nhánh, như: thi đua dạy tốt, học tốt; “Sáng tạo trẻ”; “Bốn mới”,... phát triển mạnh mẽ đã góp phần tạo nên hình ảnh đẹp của người thanh niên Việt Nam nói chung và thanh niên Thủ đô nói riêng luôn có mặt trên tuyến đầu ở những lĩnh vực khó khăn, vùng sâu, vùng xa, sẵn sàng dấn thân vì lợi ích cộng đồng. Phong trào cũng góp phần cổ vũ, định hướng và hỗ trợ thanh niên vươn lên trong học tập, lao động, lập thân, lập nghiệp. Tuy nhiên, đến cuối năm 2007, phong trào “Thanh niên tình nguyện” đã trải qua hơn 10 năm, nhiều mô hình, giải pháp, cách thức hoạt động thiếu tính đổi mới. Các phong trào nhánh khác chỉ là sự cụ thể hoá tinh thần thi đua, tình nguyện trong một vài đối tượng thanh niên, không có khả năng phát triển ra rộng khắp, vì thế chưa đáp ứng đầy đủ nhu cầu, nguyện vọng và tiềm năng to lớn của tuổi trẻ. Thực tiễn đặt ra yêu cầu phong trào thanh niên do Đoàn khởi xướng và tổ chức phải có nội dung và hình thức mới tạo được tính bao quát và hấp dẫn đối với các cơ sở Đoàn, cán bộ, đoàn viên và đông đảo thanh thiếu nhi.

2. Kết quả thực hiện 2 phong trào lớn của Đoàn trong các đối tượng thanh niên Thủ đô

Phong trào “Năm xung kích phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô”, “Bốn đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp” và “Tôi yêu Hà Nội” được Đoàn Thanh niên Thành phố Hà Nội triển khai sâu rộng trong toàn Đoàn, tới từng đối tượng thanh niên, phát huy được vai trò xung kích của tuổi trẻ tham gia phát triển kinh tế - xã hội của Thủ đô và đất nước. Những nội dung cơ bản của hai phong trào đều đã được cụ thể hoá và phát triển trong các đối tượng, lĩnh vực công tác với nội dung phong phú, hình thức đa dạng, với nhiều mô hình, giải pháp sáng tạo. Do đó đã phát huy được nội lực, tính tiên phong, xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ trong lao động và phát triển kinh tế - xã hội ở giai đoạn hiện nay; tập hợp, giáo dục thanh niên tham gia giải quyết những vấn đề bức xúc của cộng đồng; góp phần bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội; đồng

thời chăm lo cho lợi ích chính đáng của tuổi trẻ. Hai phong trào cũng tạo được định hướng chính trị rất rõ nét, tạo được ảnh hưởng đến các chương trình hành động và các cuộc vận động của Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam, Hội Sinh viên Việt Nam và các tổ chức thanh niên khác, qua đó thể hiện rõ vai trò nòng cốt chính trị của Đoàn trong các tổ chức thanh niên và phong trào thanh niên.

Trước yêu cầu đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa Thủ đô, Đoàn thanh niên các cấp đã tổ chức nhiều hoạt động phù hợp với các khối đối tượng, lĩnh vực công tác với nội dung thiết thực, hiệu quả, tạo môi trường thuận lợi để thanh niên phát huy vai trò xung kích trong lao động đạt năng suất, chất lượng, hiệu quả.

2.1. Đối với thanh niên đô thị

Khối thanh niên đô thị tập trung xây dựng Thủ đô sáng – xanh – sạch – đẹp. Đặc biệt, từ năm 2014 đến nay, Đoàn Thanh niên Thành phố đã tích cực đẩy mạnh các hoạt động hưởng ứng chủ đề *Năm trật tự và văn minh đô thị* của thành phố Hà Nội. Các cấp bộ Đoàn tiếp tục triển khai các nội dung thiết thực như: vệ sinh môi trường, xây dựng nếp sống văn minh đô thị, cảnh quan, hạ tầng đô thị; phòng, chống tệ nạn xã hội; tham gia giữ gìn trật tự an toàn giao thông... góp phần xây dựng đô thị sáng, xanh, sạch, đẹp, văn minh. Đặc biệt, tổng kết thực tiễn về các hoạt động vì cộng đồng, Ban Thường vụ Thành đoàn đã phối hợp với Hội Phụ nữ - Hội Cựu Chiến binh Thành phố triển khai mô hình *Gia đình tình nguyện – Cộng đồng tình nguyện*, cụ thể hóa bằng việc cho ra đời Đội hình tự quản bảo đảm trật tự và văn minh đô thị cấp thành phố (gọi tắt là Đội tự quản 3+) và triển khai đến 168 phường trên địa bàn Thành phố. Đây là sản phẩm thể hiện rõ nét tinh thần chủ động, trách nhiệm của Đoàn Thanh niên trong việc tiên phong và tạo sức lan tỏa của các hoạt động tình nguyện trong cộng đồng và các tầng lớp nhân dân Thủ đô. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục tới đông đảo đoàn viên, hội viên và các tầng lớp nhân dân Thủ đô nâng cao ý thức chấp hành pháp luật, xây dựng nếp sống văn hóa, thanh lịch văn minh; thực hiện 4 nhóm nội dung và giải pháp “Hà Nội xanh”, “Hà Nội an toàn”, “Hà Nội văn minh”, “Hà Nội nghĩa tình”; phối hợp với các lực lượng chức năng tham gia đảm bảo trật tự đô thị, đảm bảo an toàn xã hội, an toàn giao thông, vệ sinh môi trường, giữ gìn cảnh quan đô thị, các hoạt động tình nguyện, an sinh xã hội.

2.2. Đối với thanh niên nông thôn

Phong trào “*Tuổi trẻ Thủ đô tham gia xây dựng nông thôn mới*” được triển khai sâu rộng không chỉ trong thanh niên nông thôn mà đã lan rộng ra các khu vực, đối tượng thanh niên khác, góp phần tích cực vào quá trình xây dựng

nông thôn mới, được chính quyền địa phương và nhân dân ghi nhận, đánh giá cao. Nhiều nội dung được các cấp bộ đoàn triển khai tốt, như: hỗ trợ, tư vấn thanh niên nông thôn làm kinh tế; phát triển mô hình hợp tác xã thanh niên, các mô hình liên kết làm kinh tế; tổ chức các hội thi “*Xây dựng nông thôn mới - Trách nhiệm của thanh niên*”, tuyên dương các mô hình và gương thanh niên làm kinh tế giỏi; tham gia xây dựng hạ tầng, cảnh quan nông thôn; thực hiện nếp sống mới trong việc cưới, việc tang, lễ hội...

2.3. Đối với thanh niên trường học

Thanh niên khối trường học tích cực học tập, sáng tạo, rèn luyện vì ngày mai lập nghiệp, tổ chức các diễn đàn phương pháp học tập, nghiên cứu khoa học trong sinh viên. Nhiều CLB sinh viên nghiên cứu khoa học, CLB chuyên ngành, học thuật được đa dạng hóa về hình thức và nội dung. Các phong trào “*Sinh viên 5 tốt*”, “*5 thi đua, 5 rèn luyện*” được triển khai sâu rộng với nhiều hình thức tuyên truyền thông qua tuần sinh hoạt công dân, sinh hoạt chi hội, các buổi tọa đàm của Đoàn Thanh niên - Hội Sinh viên. Chương trình *Khi tôi 18* tiếp tục được các cấp bộ Đoàn tổ chức dưới nhiều hình thức đa dạng, sáng tạo với nhiều nội dung phong phú: giáo dục ý thức công dân, ý thức chấp hành pháp luật, hỗ trợ trang bị kiến thức pháp luật, tri thức phổ thông, kỹ năng thực hành xã hội và định hướng nghề nghiệp, việc làm cho thanh niên, học sinh khối THPT. Phong trào “*Học sinh 3 rèn luyện*” từng bước được Đoàn thanh niên các trường trung cấp chuyên nghiệp, dạy nghề, các trường Cao đẳng có hệ trung cấp quan tâm, triển khai. Các hoạt động tạo môi trường rèn luyện cho học sinh đạt danh hiệu; các tiêu chí đánh giá về thái độ nghề nghiệp, tác phong công nghiệp, kỷ luật lao động đã được cụ thể hóa phù hợp với đặc điểm đào tạo của trường.

2.4. Đối với thanh niên công chức, viên chức

Thanh niên công chức, viên chức tập trung xây dựng công sở văn minh, hiện đại, cải cách hành chính và mô hình “*Văn phòng xanh, cơ quan xanh*”. Hoạt động thanh niên tham gia cải cách hành chính tiếp tục được duy trì và từng bước có hiệu quả với các mô hình “*Một cửa*”, “*Một cửa liên thông*”, đổi mới tác phong, lề lối làm việc. Đoàn TN các cấp tích cực xây dựng mô hình “*Chi đoàn văn minh công sở*” với 5 tiêu chí cơ bản trong đó đặc biệt chú trọng tới thái độ làm việc nghiêm túc, tác phong công nghiệp, giao tiếp văn minh, lịch sự, ứng dụng tốt công nghệ thông tin trong chuyên môn và sinh hoạt chi đoàn; thường xuyên nâng cao trình độ tay nghề, chuyên môn nghiệp vụ; chủ động đăng ký đảm nhận và hoàn thành khâu khó, việc mới tại cơ quan, đơn vị. Phong trào “*3 trách nhiệm*” trong đoàn viên, thanh niên cán bộ, công chức,

viên chức được đẩy mạnh với nhiều nội dung, biện pháp thiết thực; phong trào thi đua “4 nhất” đã bước đầu tạo được ý thức thi đua, rèn luyện trong thanh niên công nhân và lao động trẻ, hướng tới sản phẩm chất lượng, sáng tạo, tiết kiệm, an toàn.

2.5. Đối với thanh niên lực lượng vũ trang

Thanh niên quân đội, thanh niên công an Thủ đô giữ vai trò nòng cốt trong việc giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn Thủ đô. Các phong trào “*Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao*”, “*Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học công nghệ*”, “*Tuổi trẻ Công an nhân dân học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy - Xung kích, sáng tạo, tình nguyện lập công vì an ninh Tổ quốc*” ngày càng đi vào chiều sâu, phát huy được tinh thần xung kích, vượt khó, đoàn kết, sáng tạo của tuổi trẻ lực lượng vũ trang trong việc thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị được giao.

3. Tồn tại, hạn chế

- Việc cụ thể hóa 2 phong trào “Xung kích phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô”, “Đồng hành với thanh niên lập thân lập nghiệp” tại không ít cơ sở đoàn còn chậm, thiếu sáng tạo nên kết quả triển khai chưa như mong muốn.

- Các phong trào của Đoàn còn dàn trải. Một số khu vực còn lúng túng khi triển khai phong trào. Công tác chăm lo, hỗ trợ thanh niên chưa được thực hiện đồng bộ ở các cấp, chủ yếu ở cấp huyện và Thành phố. Một số cơ sở Đoàn triển khai phong trào thi đua còn hình thức, thiếu tính kiên trì, bền bỉ.

- Công tác hỗ trợ, phát huy thanh niên trong lĩnh vực hội nhập còn lúng túng, thiếu định hướng. Hoạt động đối ngoại thanh niên chỉ mang tính kỳ cuộc, thiếu tính kế hoạch, chiến lược lâu dài. Đội ngũ cán bộ Đoàn các cấp thiếu kinh nghiệm về lĩnh vực công tác này.

- Công tác sơ kết, đánh giá, rút kinh nghiệm trong chỉ đạo các mô hình còn chưa thường xuyên để kịp thời điều chỉnh.

4. Kiến nghị, đề xuất

Trên cơ sở đánh giá thực tiễn công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi Thủ đô thời gian qua, chúng tôi đề xuất:

Một là, phong trào “Xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc” và “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp” đã trải qua 10 năm triển khai hoạt động, nhiều mô hình, cách làm cần phải có sự đổi mới. Ban Chấp hành Trung ương Đoàn cần nghiên cứu các nội dung, giải pháp mới, sáng tạo để chỉ đạo thực hiện trong các đối tượng thanh niên để xây dựng các phong trào hành động cách mạng mới cho lực lượng đoàn viên thanh niên,

khẳng định sức sống mạnh mẽ của tổ chức Đoàn trong nhiệm kỳ 2017 – 2022 với nội dung phong phú, hình thức đa dạng và hiệu quả hơn.

Hai là, ngay từ bây giờ chúng ta cần chuẩn bị, nghiên cứu để đến Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XI sẽ tổng kết việc thực hiện hai phong trào qua 2 nhiệm kỳ, đánh giá kỹ kết quả của từng nội dung xung kích và từng nội dung đồng hành, chỉ ra những nội dung, giải pháp đã triển khai tốt và những nội dung còn nhiều lúng túng để khắc phục trong nhiệm kỳ tới.

Ba là, cần nghiên cứu nhân rộng các mô hình hay, cách làm sáng tạo tại các tỉnh, thành đoàn trực thuộc được áp dụng thực hiện trong cả nước, từ đó phát huy sức mạnh của tổ chức Đoàn, của lực lượng thanh niên trong việc xây dựng và phát triển đất nước.

GIẢI PHÁP ĐẨY MẠNH PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG TRONG THANH NIÊN HIỆN NAY – NHÌN TỪ THỰC TIỄN TP. HỒ CHÍ MINH

Ban thường vụ Thành Đoàn TP. Hồ Chí Minh

Kỷ niệm 85 năm Ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh (26/3/1931 – 26/3/2016) là dịp quan trọng để tuổi trẻ cả nước ôn lại truyền thống vẻ vang của tổ chức Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và tuổi trẻ Việt Nam, qua đó thể hiện lòng tự hào về một tổ chức của những người cộng sản trẻ tuổi đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng Cộng sản Việt Nam sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện. Đây cũng là dịp để tổ chức Đoàn các cấp nhìn nhận, đánh giá lại những kết quả, thành tựu cũng như những hạn chế của các phong trào hành động cách mạng của tổ chức Đoàn đã được triển khai, thực hiện trong thời gian qua. Việc đánh giá đó nhằm mục đích tổng kết thực tiễn, rút ra những bài học kinh nghiệm, qua đó tiếp tục suy nghĩ, đưa ra chủ trương mới, nhân rộng những mô hình, giải pháp hiệu quả, sáng tạo, phù hợp với các đối tượng thanh niên trong giai đoạn mới, giai đoạn toàn Đảng, toàn quân và toàn dân ta tiếp tục đẩy mạnh quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

Tại hội thảo khoa học hôm nay, Ban Thường vụ Thành Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh xin trao đổi một số vấn đề về “Giải pháp đẩy mạnh phong trào hành động cách mạng trong thanh niên hiện nay – nhìn từ thực tiễn TP. Hồ Chí Minh”.

1. Trước hết, cần khẳng định tính đúng đắn và hiệu quả của hai phong trào “Xung kích tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc” và “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp”. Được đúc kết và kế thừa từ hai phong trào lớn là “Thanh niên lập nghiệp” và “Tuổi Trẻ giữ nước” của giai đoạn trước, Đại hội Đoàn toàn quốc lần IX, nhiệm kỳ 2007 – 2012 đã thảo luận và nhất trí chọn hai phong trào “Năm xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc” và “Bốn đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp” là hai phong trào hành động cách mạng của thanh niên trong giai đoạn mới. Sau 5 năm triển khai thực hiện, Đại hội Đoàn toàn quốc lần X, nhiệm kỳ 2012 – 2017 đánh giá đây là hai phong trào có tính đúng đắn và hiệu quả thực tiễn, phù hợp với yêu cầu, thực tiễn giai đoạn hiện nay, đồng thời quyết định tiếp tục kiên trì thực hiện hai phong trào “Xung kích tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc” và “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp” trong giai đoạn 2012 – 2017 trên phạm vi cả nước.

Là địa phương với truyền thống là sự năng động, sáng tạo, là nơi có nhiều mô hình, giải pháp thực tiễn, Ban Chấp hành Thành Đoàn đã chủ động triển khai thực hiện hai phong trào trên cơ sở bám sát định hướng chung của Trung ương, đồng thời phát huy sự sáng tạo phù hợp với thể mạnh đặc thù của thành phố. Hướng tiếp cận và triển khai mang tính linh hoạt đó được các cấp bộ Đoàn cụ thể hóa bằng nhiều hình thức sáng tạo, hiệu quả, phù hợp với tính đặc thù của từng đối tượng thanh niên khác nhau. Hai phong trào hành động cách mạng đã phát huy được vai trò xung kích, tình nguyện của tuổi trẻ trong phát triển kinh tế xã hội, giữ vững an ninh quốc phòng, đảm bảo an sinh xã hội; đã góp phần giải quyết các nhu cầu, nguyện vọng hợp pháp, chính đáng của thanh niên, giúp Đoàn thêm gần gũi, thật sự là người bạn thân thiết của thanh niên trên bước đường lập thân, lập nghiệp, cùng với các lực lượng xã hội tạo điều kiện và môi trường cho sự phát triển toàn diện của thanh niên. Sau gần 2 nhiệm kỳ triển khai và kiên trì thực hiện với nhiều nỗ lực đa dạng hóa nội dung, phương thức tổ chức phong trào, có thể khẳng định rằng hai phong trào “Xung kích” và “Đồng hành” đã đáp ứng rất tốt yêu cầu, đòi hỏi đặt ra của tổ chức Đoàn, phát huy tốt vai trò, khai thác có hiệu quả nhu cầu, nguyện vọng của thanh niên, qua đó tạo môi trường rèn luyện thực tiễn, nâng cao nhận thức cho thanh niên. Việc tổ chức hai phong trào “Xung kích” và “Đồng hành” một mặt vừa khơi sức tinh thần xung kích tình nguyện, vừa đồng hành với thanh niên trong các yêu cầu và nhu cầu thiết thực của thanh niên: việc học, việc làm, vui chơi giải trí lành mạnh; thanh niên được Đoàn trang bị, tự mình trang bị và giúp nhau trang bị các kỹ năng thực hành xã hội, tự tin khởi nghiệp, thực hiện các dự án, chương trình, công trình thanh niên ở nhiều cấp độ (từ nhóm, chi đoàn khu phố đến cấp xã, cấp huyện, cấp thành phố,...).

2. Ban Chấp hành Thành Đoàn đã triển khai thực hiện hai phong trào hành động cách mạng trên một cách sáng tạo thông qua việc cụ thể hóa bằng các phong trào, cuộc vận động gắn với từng đối tượng thanh niên. Việc xác định các nội dung của phong trào theo đối tượng căn cứ vào những đặc điểm mang tính định hướng trong rèn luyện, phấn đấu của đoàn viên, thanh niên, vừa phát huy tính xung kích, vừa thể hiện đồng hành với thanh niên trong việc tham gia thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế – xã hội của các địa phương, đơn vị. Bên cạnh đó, việc tổ chức và triển khai thực hiện phong trào luôn gắn kết chặt chẽ với việc tổ chức thực hiện cuộc vận động “Tuổi trẻ Việt Nam học tập và làm theo lời Bác” trước đây và nay là Chỉ thị 03 về học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Các phong trào, cuộc vận động thực sự là sự cụ thể hóa của 2 phong trào hành động cách mạng lớn của Đoàn đã thiết thực

tạo môi trường và điều kiện để mỗi đoàn viên thanh niên rèn luyện, cống hiến và trưởng thành. Trên cơ sở đó, Ban Thường vụ Thành Đoàn đã phát động triển khai phong trào “3 Trách nhiệm” trong đội ngũ cán bộ Công chức, viên chức trẻ, phong trào sinh viên 5 tốt (trên cơ sở trước đây là phong trào sinh viên 3 tốt) trong sinh viên, phong trào học sinh 3 tích cực trong học sinh trung học phổ thông, cuộc vận động nhà giáo trẻ tiêu biểu trong các bạn giáo viên, giảng viên trẻ tại các cơ sở giáo dục, phong trào sáng kiến cải tiến kỹ thuật trong thanh niên công nhân,...

3. Luôn đổi mới phương thức tổ chức và triển khai thực hiện phong trào, cuộc vận động. Cách làm của thành phố Hồ Chí Minh là trên cơ sở xác định nội dung, đối tượng, tiến hành phát động phong trào hoặc cuộc vận động trong khu vực, đối tượng thanh niên đã xác định. Trong quá trình triển khai, tùy theo quy mô của phong trào, cuộc vận động, Ban Thường vụ Thành Đoàn cùng các cấp bộ Đoàn tham gia hướng dẫn, hỗ trợ cơ sở Đoàn thực hiện các nội dung theo kế hoạch đề ra. Tổ chức sơ kết, tổng kết định kỳ nhằm kịp thời tháo gỡ vướng mắc trong quá trình thực hiện, đồng thời nhân rộng cách làm hay, mô hình đạt hiệu quả cao. Đỉnh cao của việc phát động và triển khai thực hiện các phong trào, cuộc vận động chính là tuyên dương và biểu dương các điển hình đoàn viên thanh niên gắn với từng phong trào và cuộc vận động được phát động bằng các giải thưởng tạo động lực. Đến nay, Ban Thường vụ Thành Đoàn hình thành nên một hệ thống các danh hiệu, giải thưởng cho từng đối tượng đoàn viên, thanh niên Thành phố tiêu biểu, đó là: Danh hiệu “Sinh viên 5 tốt”, Danh hiệu “Học sinh 3 rèn luyện”, Danh hiệu “Học sinh 3 tích cực”, Giải thưởng “Nhà giáo trẻ tiêu biểu”, Giải thưởng “Nguyễn Văn Trỗi” cho thanh niên công nhân sản xuất giỏi, Giải thưởng “Phạm Ngọc Thạch” cho y bác sĩ trẻ giỏi, Giải thưởng “Cán bộ công chức trẻ giỏi thân thiện”, Giải thưởng “Ngôi bút trẻ” cho phóng viên, biên tập viên trẻ, Danh hiệu “Bí thư Đoàn Phường, Xã, Thị trấn tiêu biểu”, Giải thưởng “Hồ Hảo Hớn”, Giải thưởng “Doanh nhân trẻ tiêu biểu”...

Thông qua việc thực hiện hai phong trào “Xung kích” và “Đồng hành” với các nội dung, giải pháp đã phân tích ở trên, Ban Thường vụ Thành Đoàn Thành phố Hồ Chí Minh hy vọng cung cấp thêm cho các đồng chí tham dự hội thảo một số vấn đề mang tính thực tiễn nhằm tiếp tục đẩy mạnh hoạt động phong trào trong thời gian sắp tới. Mặt khác, việc tổ chức tốt các phong trào là phương thức đạt hiệu quả cao giúp tổ chức Đoàn đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng của thanh niên, từ đó làm tốt hơn nữa công tác nắm bắt tâm tư, tình cảm, tình hình dư luận thanh niên, dự báo được các xu thế mới trong thanh niên, qua

đó, đề ra những định hướng mới, những giải pháp sáng tạo cho các hoạt động trong Hai phong trào lớn của tổ chức Đoàn. Một mặt vừa tiếp tục vận động, tạo môi trường cho đoàn viên, thanh niên Thành phố cùng tham gia cống hiến, xung kích tình nguyện, đóng góp sức trẻ cho sự phát triển của Thành phố, bên cạnh đó, tổ chức được nhiều phong trào, hoạt động để đáp ứng tốt hơn đa dạng nhu cầu của từng đối tượng đoàn viên, thanh niên Thành phố trong thời kỳ mới, thời kỳ đất nước xây dựng Công nghiệp hóa, hiện đại hóa và tích cực hội nhập sâu rộng vào khu vực và thế giới.

TUỔI TRẺ KHỎI CÁC CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG VỚI PHONG TRÀO “3 TRÁCH NHIỆM”

Ban Phong trào Đoàn Khối các cơ quan Trung ương

Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức tận tâm với công việc, gần gũi với người dân là mong muốn của toàn xã hội. Để góp phần thực hiện được điều này, trong những năm qua Đoàn Khối các cơ quan Trung ương đã chỉ đạo các cấp bộ đoàn trong toàn Khối triển khai rộng rãi trong đoàn viên, thanh niên phong trào “3 trách nhiệm” và lấy đó làm một trong những tiêu chí thi đua ở các cấp bộ Đoàn trực thuộc.

Với nội hàm chính của phong trào “*3 trách nhiệm*” là: Trách nhiệm với công việc, trách nhiệm với cộng đồng, trách nhiệm với bản thân, phong trào hướng đến mục tiêu tạo môi trường lành mạnh, thuận lợi để đoàn viên, thanh niên cán bộ, công chức, viên chức rèn luyện, phát huy vai trò xung kích của tuổi trẻ trong việc thực hiện nhiệm vụ được giao, tham gia cải cách hành chính, gắn với thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Qua đó, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức trẻ vừa “hồng” vừa “chuyên”, đáp ứng yêu cầu của tiến trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Cụ thể hóa nội dung phong trào “*3 trách nhiệm*” của Ban thanh niên công nhân và đô thị TW Đoàn phát động, Ban Thường vụ Đoàn Khối đã nghiêm túc thực hiện theo hướng dẫn số: 52-HD/CNĐT, ngày 17/6/2009 của Ban thanh niên công nhân và đô thị TW Đoàn và Hướng dẫn số 58-HD/TWĐTN-CNĐT ngày 25/12/2014 của Ban Bí thư Trung ương Đoàn về việc thực hiện “3 trách nhiệm” trong đoàn viên, thanh niên cán bộ, công chức, viên chức giai đoạn 2015-2017. Cùng với sự quan tâm, ủng hộ của các cấp ủy Đảng, lãnh đạo các cơ quan Trung ương, trong những năm qua, các cấp bộ Đoàn trong Khối đã triển khai nhiều sáng kiến thanh niên, nhiều việc làm cụ thể và thiết thực góp phần vào kết quả chung của tuổi trẻ Khối các cơ quan Trung ương trong thực hiện phong trào “*3 trách nhiệm*”. Điều này được thể hiện qua kết quả của các hoạt động cụ thể sau:

Trách nhiệm với công việc

Tổ chức Đoàn các cấp luôn xác định rõ vai trò, trách nhiệm của tuổi trẻ trong việc xây dựng cơ quan, đơn vị vững mạnh. Phát huy vai trò nòng cốt,

sáng tạo, xung kích, tình nguyện của tuổi trẻ Khối cơ quan Trung ương trong việc thực hiện nhiệm vụ được giao, lực lượng ĐVTN tích cực tham gia các phong trào, hoạt động nhằm khuyến khích, động viên đoàn viên thanh niên trong việc học tập và nghiên cứu khoa học. Việc đăng ký xây dựng cơ quan, đơn vị vững mạnh đạt 100% tổ chức Đoàn trong các cơ quan đăng ký và thực hiện nghiêm túc gắn với Cuộc vận động “*Tuổi trẻ Khối cơ quan Trung ương với văn hoá công sở*”. Nhiều đồng chí đoàn viên đã chủ động nghiên cứu, tham mưu với lãnh đạo cơ quan, đơn vị cải tiến các quy trình nâng cao hiệu quả chuyên môn, giảm bớt thủ tục hành chính, đề xuất giải quyết công việc nhanh chóng, chính xác, tránh không gây phiền hà cho nhân dân.

Những năm vừa qua, một số cơ sở Đoàn trong Khối đã cụ thể hoá phong trào bằng những khẩu hiệu, nguyên tắc, chuẩn mực đạo đức của người cán bộ, công chức trẻ với phương châm dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thực hiện, tiêu biểu như Đoàn TN Văn phòng Trung ương Đảng với khẩu hiệu “4 nguyên tắc” (Tuyệt đối trung thành- Tận tụy chu đáo- Đoàn kết sáng tạo- Giữ vững nguyên tắc), Đoàn TN Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch với phong trào “5 trách nhiệm” (Trách nhiệm với bản thân- Trách nhiệm với gia đình- Trách nhiệm với công việc- Trách nhiệm với cơ quan đơn vị- Trách nhiệm với cộng đồng), Đoàn TN Viện nghiên cứu gia đình và giới với khẩu hiệu “Chủ động, sáng tạo, hiệu quả, chất lượng”, Đoàn Ban Tổ chức Trung ương với 12 chữ “*Bản lĩnh - Trung thành - Cần mẫn - Trí tuệ - Trách nhiệm - Xung kích*”, Đoàn Thanh niên Ban Đối ngoại Trung ương xây dựng tiêu chí cán bộ, công chức Ban Đối ngoại Trung ương theo 5 chữ cái viết tắt của Ban Đối ngoại Trung ương, đó là “*Bảo đảm giờ làm việc chất lượng, hiệu quả; Dùng sử dụng lãng phí tài sản công; Nói không với thuốc lá nơi hội họp; Tắt các thiết bị điện khi không có nhu cầu sử dụng; Ứng xử văn minh, lịch sự*”.....

Sau một thời gian triển khai mô hình, đến nay các cơ sở Đoàn đã phát huy rất tốt vai trò xung kích, sáng tạo của ĐVTN trong các cơ quan. Thông qua đó, đã đưa ra nhiều giải pháp thiết thực, phát huy tinh thần xung kích của ĐVTN, nỗ lực trong phong trào thi đua lao động, sáng tạo, nêu cao tinh thần tận tâm với công việc, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao, có sáng kiến cải tiến kỹ thuật, nâng cao chất lượng công tác; thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí; thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở; xây dựng cơ quan vững mạnh. Trong thời gian triển khai mô hình, các cơ sở Đoàn còn đăng ký thực hiện các công trình, phần việc thanh niên gắn với nhiệm vụ chính trị, chuyên môn của cơ quan, đơn vị; phát động phong trào nghiên cứu khoa học, xây dựng các câu lạc bộ, đội nhóm khoa học kỹ thuật và xây dựng phong cách

ứng xử văn minh tại công sở.

Trách nhiệm với cộng đồng

Ban Thường vụ Đoàn Khối đã chỉ đạo các cơ sở Đoàn gắn việc thực hiện nội dung phong trào 3 trách nhiệm với việc thực hiện Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14/5/2011 của Bộ Chính trị về việc “*Tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*”; Kế hoạch số 24-KH/ĐUK ngày 05/10/2011 của Ban Thường vụ Đảng ủy Khối các cơ quan Trung ương nhằm nêu cao tinh thần hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Tích cực tham gia các hoạt động tình nguyện vì cộng đồng. Cụ thể như các hoạt động: Tôn trọng, lễ phép với nhân dân; đồng cảm chia sẻ với những vướng mắc của người dân; chân thành lắng nghe ý kiến phê bình của nhân dân; cởi mở, nhiệt tình tư vấn, hỗ trợ, giúp đỡ nhân dân. Điển hình, Đoàn TN Bộ Giao thông vận tải phát động phong trào “4 xin”: Xin chào, Xin lỗi, Xin cảm ơn, Xin phép và “4 luôn”: Luôn mỉm cười, Luôn nhẹ nhàng, Luôn thấu hiểu, Luôn giúp đỡ, qua đó thể hiện trách nhiệm của mỗi cán bộ đoàn viên thanh niên với người dân và thể hiện trách nhiệm đối với cộng đồng xã hội. Ban Thường vụ Đoàn Khối đã tổ chức Chương trình giao lưu, tọa đàm “*Tổ quốc gọi tên mình*”; theo các cơ sở đoàn trực thuộc đã tổ chức hàng trăm diễn đàn, hội nghị, nói chuyện chuyên đề... để phổ biến, quán triệt những thông tin chính thống nhất liên quan đến chiến lược, sách lược của Đảng và Nhà nước ta trong việc bảo vệ chủ quyền biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc.

Phát huy tinh thần trong mỗi cán bộ, công chức, viên chức trẻ trong việc chung tay xây dựng nông thôn mới, xây dựng văn minh đô thị, tích cực tham gia các hoạt động đền ơn đáp nghĩa, tiêu biểu: Công trình thanh niên “Hệ thống xử lý nước sinh hoạt (NANO, VAST)” (trị giá 92 triệu đồng) cho Bệnh viện đa khoa huyện Bạch Long Vĩ, Hải Phòng do Đoàn thanh niên Viện Hàn lâm Khoa học công nghệ trao tặng; Đoàn thanh niên Bộ Giao thông vận tải tặng 15 con dê sinh sản cho Đội thanh niên tình nguyện bảo vệ đường mộc biên giới tại huyện Đồng Văn, Hà Giang... Đoàn Bộ NN&PTNT đã triển khai xây dựng mô hình chăn nuôi bò, góp phần cải thiện tầm vóc bò địa phương tại xã Sơn Vĩ, huyện Mèo Vạc, tỉnh Hà Giang và mô hình trồng rau an toàn trên đảo Bạch Long Vĩ với thời gian thực hiện từ 04/2014 và kết thúc vào tháng 12/2016, chi phí ước tính khoảng 570.000.000 đồng.

Trách nhiệm với bản thân

Toàn thể cán bộ, công chức, viên chức trẻ trong toàn Khối đã từng bước nâng cao tinh thần trách nhiệm, đăng ký tự học tập, nâng cao trình độ chuyên môn. Trong 7 năm qua, toàn Khối đã tổ chức được 567 buổi hội thảo, lớp học,

tọa đàm, diễn đàn, hội thi thu hút 49.800 cán bộ, đoàn viên thanh niên tham gia với các chủ đề: “*Tuổi trẻ Khôi các cơ quan Trung ương làm theo lời Bác*”, “*Tư tưởng Hồ Chí Minh trong thời kỳ hội nhập*”, “*Ước mơ vươn tới năm châu*”, “*Đổi mới phong cách làm việc của cán bộ công chức trẻ*”, “*Cán bộ, công chức, viên chức trẻ gương mẫu*”, thanh niên xung kích cải cách hành chính ở cơ quan, đơn vị; nhiều hội thảo, tọa đàm về kỹ năng quản lý thời gian nơi công sở, thực hành tiết kiệm các chi phí quản lý hành chính; tham mưu cấp ủy xây dựng quy chế văn hóa nơi công sở, tích cực thực hiện xây dựng văn minh nơi công sở, hội diễn văn nghệ quần chúng và cuộc thi tìm hiểu về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh... Qua đó nhiều cán bộ, công chức trẻ không ngừng học tập, nâng cao tinh thần trách nhiệm, đổi mới tác phong phục vụ nhân dân, đảm nhận nhiều công trình, phần việc thanh niên xung kích trong cải cách hành chính, giảm bớt thủ tục rườm rà không cần thiết, đơn giản hoá các thủ tục hành chính góp phần xây dựng bộ máy cơ quan tinh gọn, hoạt động hiệu quả được nhân dân, dư luận xã hội đồng tình và tin cậy.

Thực hiện phong trào “*Rèn luyện sức khoẻ theo gương Bác Hồ vĩ đại*”, các đơn vị đã tổ chức các hoạt động giao lưu thể dục thể thao giữa các đơn vị, qua đó tạo sân chơi lành mạnh, giúp cho ĐVTN có cơ hội giao lưu, học hỏi kinh nghiệm, rèn luyện sức khoẻ đáp ứng ngày càng cao nhu cầu công việc, đã tổ chức được 3262 đêm văn nghệ, thể dục thể thao và các trò chơi dân gian nhằm kỷ niệm các ngày lễ lớn trong năm với trên 82.900 lượt ĐVTN tham gia, cổ vũ. Bên cạnh đó, tổ chức cho ĐVTN của các đơn vị đến tham quan tại các khu di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh.... Nhiều cơ sở Đoàn còn chủ động phối hợp tổ chức các lớp tin học, ngoại ngữ cho 3165 ĐVTN tham gia học tập.

Phát huy khả năng sáng tạo của ĐVTN trong việc ứng dụng công nghệ thông tin vào quản lý, cải cách thủ tục hành chính để phục vụ tích cực vào công tác chuyên môn, từng cơ sở Đoàn chủ động tham mưu cho lãnh đạo các đơn vị, địa phương để đào tạo, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và nhất là ứng dụng tin học, ngoại ngữ trong ĐVTN góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ tốt trong công tác. Qua đó, có khoảng 95% cán bộ, công chức có chứng chỉ ngoại ngữ, tin học và biết sử dụng 100% thành thạo máy vi tính, được bồi dưỡng về kiến thức kinh tế, pháp luật, chính trị xã hội..... nhằm nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ.

Nhằm tạo động lực cho cán bộ, công chức, viên chức trẻ hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân và tận tụy với công việc, các cơ sở Đoàn trực thuộc đã tổ chức 310 cuộc tuyên truyền, tọa đàm, trao đổi nâng cao nhận thức chính trị, phẩm chất đạo đức, lương tâm nghề nghiệp cho 17759 lượt đoàn

viên công chức trẻ. Đồng thời, phát động cam kết tránh các hiện tượng tiêu cực, cửa quyền, quan liêu, tham nhũng trong cán bộ, công chức trẻ bằng cách phát động đăng ký thi đua các danh hiệu như: Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở, danh hiệu lao động tiên tiến, công đoàn viên xuất sắc, nữ 2 giỏi....

Có thể nói, việc thực hiện tốt phong trào “Ba trách nhiệm” trong tuổi trẻ Khối các cơ quan Trung ương sẽ là môi trường lành mạnh, thuận lợi để đoàn viên, thanh niên cán bộ, công chức, viên chức trẻ trong Khối rèn luyện, phát huy vai trò xung kích của tuổi trẻ trong việc thực hiện nhiệm vụ được giao, tham gia cải cách hành chính, gắn với thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Qua đó, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức trẻ Khối cơ quan Trung ương có tài, đức, vừa “hồng” vừa “chuyên”, đáp ứng yêu cầu đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

TUỔI TRẺ KHỐI DOANH NGHIỆP TRUNG ƯƠNG XUNG KÍCH ĐẢM NHẬN CÔNG TRÌNH THANH NIÊN GÓP PHẦN ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ

Vũ Đức Tú

**Ủy viên Ủy ban Kiểm tra Trung ương Đoàn,
Phó Bí thư Đoàn Khối Doanh nghiệp TW**

I. Đặt vấn đề

Đảng và Nhà nước ta luôn khẳng định vai trò làm chủ và tiềm năng to lớn của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X đã chỉ rõ: *“Thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Thanh niên được đặt ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người. Chăm lo, phát triển, thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển vững bền của đất nước”*.

Trong giai đoạn cách mạng mới, với bối cảnh thế giới biến động phức tạp, trước những thách thức to lớn của xu thế toàn cầu hoá về kinh tế, sự phát triển của kinh tế tri thức. Ngày 11/01/2007, Việt Nam chính thức trở thành thành viên thứ 150 của tổ chức thương mại thế giới (WTO), đánh dấu sự cam kết tham gia đầy đủ các định chế kinh tế toàn cầu, mở rộng thị trường hàng hóa dịch vụ, đầu tư quốc tế, đổi mới mạnh mẽ hơn và đồng bộ hơn các thể chế, đồng thời cải cách nền hành chính quốc gia theo hướng hiện đại; tính đến tháng 10 năm 2015, Việt Nam đã ký kết 10 hiệp định thương mại tự do (FTA) với các nước trên thế giới; ngày 04/02/2016, Việt Nam chính thức ký kết Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP) với 11 nước khác. Như vậy, TPP cùng FTA sẽ mang lại nhiều cơ hội thuận lợi nhưng cũng đặt ra không ít thách thức đối với nước ta. TPP cũng như FTA với EU yêu cầu doanh nghiệp nhà nước phải công khai, minh bạch hoạt động và cạnh tranh công bằng với doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế khác. Phải đẩy nhanh tiến trình tái cơ cấu, nâng cao hiệu quả của doanh nghiệp nhà nước đồng thời khuyến khích phát triển mạnh doanh nghiệp Việt Nam. Quá trình toàn cầu hoá và hội nhập quốc tế đã và đang tác động mạnh mẽ đến đất nước ta, ảnh hưởng trực tiếp đến mọi mặt của đời sống thanh niên, đặt ra những thuận lợi đan xen với thách thức,

khó khăn mới đối với toàn Đoàn và tuổi trẻ cả nước. Nghị quyết Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X đã tiếp tục phát động triển khai hai phong trào hành động cách mạng “*Xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và “*Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp*”, vai trò của thanh niên được thể hiện ngày càng rõ hơn.

Đoàn Khối Doanh nghiệp Trung ương được thành lập từ năm 2007, là tổ chức Đoàn cấp tỉnh, trực thuộc Trung ương Đoàn; là lực lượng nòng cốt chính trị trong phong trào thanh niên của Khối Doanh nghiệp Trung ương. Với 35 tổ chức Đoàn trực thuộc và gần 120.000 đoàn viên thanh niên thuộc các Tập đoàn, Tổng Công ty, Ngân hàng, đơn vị giữ vị trí then chốt, chủ lực của nền kinh tế đất nước. Điểm nổi bật của đoàn viên, thanh niên trong Khối là trình độ học vấn cao, có năng lực tiếp cận và sáng tạo khoa học công nghệ mới, được tiếp cận thông tin nhanh, đa dạng, nhiều chiều, có đời sống, văn hoá tinh thần phong phú, điều kiện làm việc tốt và có tính kỷ luật cao. Đa số đoàn viên, thanh niên trong Khối có tinh thần xung kích tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng, tích cực tham gia các hoạt động chính trị xã hội; có thái độ và ý thức rõ ràng đối với vận mệnh của đất nước, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, có ý chí lập thân, lập nghiệp, khát khao cống hiến sức trẻ trong xây dựng doanh nghiệp và đất nước. Từ khi thành lập đến nay, Ban Thường vụ Đoàn Khối luôn xác định phong trào thi đua đăng ký đảm nhận công trình, phần việc thanh niên là một nhiệm vụ xung kích thể hiện rõ nét nhất trong các cấp bộ Đoàn trong Khối góp phần quan trọng trong thực hiện nhiệm vụ chính trị, nhiệm vụ sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp trong Khối.

Tại diễn đàn hôm nay, thay mặt cho Ban Thường vụ Đoàn Khối, tôi xin được trình bày tham luận với nội dung “**Tuổi trẻ Khối Doanh nghiệp Trung ương xung kích đảm nhận công trình thanh niên góp phần đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế**”.

II. Nội dung

Phong trào thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên là nội dung tiêu biểu của các hoạt động phong trào lớn và quan trọng trong các đợt thi đua cao điểm của Đoàn Khối qua các năm và gắn với nhiều sự kiện quan trọng của Đảng, của Đoàn. Ban Thường vụ Đoàn Khối đã ban hành kế hoạch, hướng dẫn về việc thực hiện công trình, phần việc thanh niên tới các cấp bộ Đoàn, cụ thể như: Kế hoạch số 21 - KH/ĐTNK ngày 08/10/2009 về việc *Thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên chào mừng Đại hội Đảng bộ các cấp, hướng đến Đại hội Đảng bộ Khối Doanh nghiệp Trung ương lần thứ nhất và kỷ niệm 80 năm ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh*; Kế hoạch số 70 KH/ĐTNK

ngày 19/3/2012 về việc *Thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên chào mừng Đại hội Đoàn các cấp tiến tới Đại hội Đại biểu Đoàn Khối Doanh nghiệp Trung ương lần thứ II và Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X, nhiệm kỳ 2012 - 2017*; Hướng dẫn số 06-HD/ĐTNK ngày 28/01/2013 về việc *thẩm định, đánh giá, công nhận và gắn biển Công trình thanh niên nhiệm kỳ 2012 - 2017*. Với sự chỉ đạo sát sao của Ban Thường vụ Đoàn Khối, công tác triển khai việc thực hiện, đảm nhận công trình, phần việc thanh niên đã đạt được những kết quả cao, thể hiện được rõ vai trò của mỗi cán bộ, đoàn viên, thanh niên xung kích trong thực hiện nhiệm vụ chính trị của đơn vị, góp phần vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

1. Kết quả nổi bật trong việc đảm nhận công trình thanh niên của Tuổi trẻ Khối Doanh nghiệp Trung ương

Nhận thức rõ vai trò của thế hệ trẻ trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đoàn TNCS Hồ Chí Minh Khối Doanh nghiệp Trung ương lần thứ II đã chỉ ra và yêu cầu tập trung đẩy mạnh hơn nữa việc phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của đoàn viên, thanh niên trong lao động đạt năng suất, chất lượng và hiệu quả tốt hơn, đi đầu trong nghiên cứu khoa học, phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, nâng cao tay nghề, chất lượng sản phẩm, dịch vụ, đảm nhận thực hiện các công trình thanh niên.

Các hoạt động xung kích lao động sáng tạo vì sự phát triển bền vững của doanh nghiệp được các cấp bộ Đoàn trong Khối triển khai rộng rãi, cụ thể hóa trong các lĩnh vực, đối tượng với nhiều giải pháp, nhiều hoạt động, mô hình hiệu quả, góp phần vào hoàn thành tốt các nhiệm vụ chính trị, hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp như: phong trào thi đua đảm nhận công trình thanh niên thực hiện nhiệm vụ sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp; phong trào “Sáng tạo trẻ” thúc đẩy các hoạt động sáng tạo, ứng dụng tiến bộ khoa học vào sản xuất và đời sống, hỗ trợ thanh niên nâng cao trình độ nghiệp vụ, tay nghề, nghiên cứu vận hành các dây chuyền công nghệ mới, phương pháp quản lý tiên tiến.

Tổng số công trình, phần việc thanh niên trong 9 năm qua (từ năm 2007 - 2015) của tuổi trẻ toàn Khối là **12.028** công trình thanh niên; **5.894** đề tài, sáng kiến, sáng tạo với tổng giá trị làm lợi hàng trăm tỷ đồng, trung bình mỗi năm có hơn **1.000 công trình**, phần việc thanh niên các cấp được triển khai thực hiện.

1.1. Công trình thanh niên xung kích thực hiện nhiệm vụ chính trị, sản xuất kinh doanh

35 cơ sở Đoàn trực thuộc khối là các Tập đoàn, Ngân hàng, Tổng Công ty lớn, số lượng đoàn viên thanh niên chiếm phần lớn và là nguồn lao động trực tiếp, đảm nhận các công việc của đơn vị, phát huy vai trò xung kích của thanh niên thực hiện nhiệm vụ chính trị của đơn vị, tham gia đảm nhận các khâu khó, việc mới trong việc triển khai các dự án trên các công trường, nhà máy, xí nghiệp, Tuổi trẻ Khối phát huy tính xung kích đảm nhận thi công các công trình, phần việc thanh niên tiêu biểu như:

Tuổi trẻ Đoàn Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam đảm nhận các công trình tiêu biểu như: công trình “*Giàn khoan Đại Hùng 01*” đang duy trì sản lượng khai thác 7.500 - 8.200 thùng dầu thô/ngày đêm và được công nhận là công trình cấp Trung ương Đoàn; công trình “*Xây dựng phương án vận hành an toàn, hiệu quả khi trạm nén khí LFS đi vào hoạt động*” với giá trị thực hiện 20 tỷ đồng đã xây dựng được phương án huy động tối ưu khí PM3 mà vẫn đảm bảo cấp khí an toàn cho nhà máy đạm trong vận hành bình thường cũng như khi gặp sự cố shutdown, tránh được rủi ro và thiệt hại ước tính khoảng 23 tỷ đồng; công trình *Đồng bộ kết quả phóng Pig với kết quả khảo sát ROV - Ứng dụng xác định vị trí điểm khuyết tật mà không cần lắp đặt Marker*, với tổng trị giá 23 tỷ đồng, công trình đã giảm thiểu thời gian và nhân sự khi cần sửa chữa các điểm khuyết tật và thời gian hoàn thành việc xác định vị trí khuyết tật do DVK thực hiện là 10 tháng, định vị chính xác sự cố khi tiếp nhận thông tin bên ngoài, từ thông tin nhằm giảm tải thiệt hại cho con người và tài sản, giảm chi phí định vị điểm khuyết tật 22,5 tỷ đồng chưa tính thuế; công trình *Thiết kế hệ thống thu thập và truyền số liệu mỏ Bạch Hổ và mỏ Rồng*, với tổng trị giá 392.880,89 USD, công trình đưa vào sử dụng đã làm lợi cho đơn vị 130.553,85 USD; công trình *Chế tạo, lắp đặt và đưa vào sử dụng hệ thống Gaslift BK - 5*, với tổng trị giá 1.350.817 USD, công trình đưa vào sử dụng đã tiết kiệm cho đơn vị 92.436 USD; công trình *Thiết kế bản vẽ thi công - Dự án cấp bù khí ẩm NCS Terminal - Dinh Cố GPP*, với tổng trị giá gần 9 tỷ đồng, với việc áp dụng bản thiết kế này đã đảm bảo cung cấp lượng khí ẩm từ bể Nam Côn Sơn bù vào lượng khí sụt giảm từ bể Cửu Long, ổn định lượng khí cung cấp cho khu công nghiệp Khí - Điện - Đạm Phú Mỹ, đảm bảo an ninh năng lượng Quốc gia, làm lợi cho công ty ước tính gần 9 tỷ đồng... và các công trình khác với tổng giá trị thực hiện, giá trị làm lợi hàng tỷ đồng: Công trình *Hoán cải hệ thống điều khiển trung tâm Giàn công nghệ Trung tâm số 2*, công trình *Thiết kế, chế tạo hệ thống lấy mẫu dầu tự động*, công trình *Đóng cọc chân đế BK Thiên Ưng*...

Đoàn Tổng Công ty Công nghiệp Tàu thủy đã thực hiện các công trình

thi công trên công trường “*Thi công Tàu khách Mekong Prestige Cruises*” với tổng giá trị thực hiện trên 7 tỷ đồng; công trình “*Thực hiện nghiệm thu đấu dũa hoàn thiện công việc Hàn - vệ sinh khu vực đấu dũa trên tàu 53.000T-HL16*”; công trình “*Đấu dũa, nghiệm thu, lắp ráp các block tàu 53.000T-HL16*” đều là những công trình có giá trị lớn với tổng trị giá trên 112 tỷ đồng và thể hiện tinh thần xung kích đảm nhận các sản phẩm tàu lớn đưa vào sử dụng của tuổi trẻ Đoàn Tổng Công ty...

Đoàn Tổng Công ty Sông Đà thường xuyên phát động phong trào thi đua “4 nhất” trên công trình thanh niên Thủy điện Lai Châu và phát động thi đua các công trình trọng điểm quốc gia trên cả nước, tiêu biểu là công trình “*Gói thầu XL 02 – Công trình nhà Quốc hội*”-đây là công trình lớn phục vụ cho việc nâng cao chất lượng cơ sở cho các kỳ họp Quốc hội với số đoàn viên thanh niên là 800 người, tổng giá trị công trình lên tới 1000 tỷ đồng, đồng thời là 1 trong 10 công trình thanh niên tiêu biểu nhiệm kỳ 2008 - 2012...

Tuổi trẻ Đoàn Tập đoàn Điện lực Việt Nam đã đảm nhận được nhiều công trình hòa vào mạng điện lưới Quốc gia, đảm bảo điện cho nhân dân các vùng sâu, vùng xa như các công trình sau: “*Nâng công suất trạm 220 KV Lào Cai*”, “*Xử lý khoảng cách pha đất không đảm bảo khoảng cách an toàn pha C khoảng cột 44-45 thuộc khoảng néo 43-47 ĐZ 220kV Hoà Bình-Nho Quan 1 (270A100-271 T500NQ)*”, “*Mở rộng và nâng cấp công suất trạm 550 KV Quảng Ninh*”, “*Thay dây chống sét đường dây 220 KV Nghi Sơn, Vinh*” với tổng giá trị thực hiện trên 2 tỷ đồng. Tuổi trẻ Đoàn Tập đoàn Bưu Chính Viễn thông Việt Nam thực hiện các công trình lắp đặt các hệ thống phục vụ cho quá trình truyền thông được nhanh chóng và thuận lợi như công trình: “*Triển khai lắp đặt 20 bộ TMA của 19 trạm BTS khu vực TNB và ĐHI*”, “*Lắp đặt trạm VSAT-IP/VNS làm trung kế di động cho BTS/VNP3 tại Thủy điện Đăk Mét, xã Đăk Choong, huyện Đăk Glei, tỉnh Kon Tum*”, “*Cung cấp trạm VSAT và dịch vụ viễn thông cho Đại sứ quán Việt Nam tại Bình Nhưỡng, Cộng hòa DCND Triều Tiên*” với hàng trăm triệu đồng.

Đoàn Tổng Công ty Thép Việt Nam-CTCP đã thực hiện các công trình: *Thiết kế, gia công, lắp đặt hệ thống đường lăn chuyển thời nóng*, với tổng trị giá trên 3,1 tỷ đồng, số đoàn viên thanh niên tham gia là 41 người, công trình đã giúp giảm chi phí 300.000đ/tấn thép cán (nếu số lượng thép cán mỗi năm đạt trên 100.000 tấn thì tổng giá trị tiết kiệm ước khoảng 3 tỷ đồng).

Đoàn Tập đoàn Bưu chính Viễn thông Việt Nam đã thực hiện hàng loạt các công trình lắp đặt trạm vệ tinh VSAT, các công trình nghiên cứu về phần mềm ứng dụng như: công trình “*Cung cấp trạm VSAT và dịch vụ viễn thông*

cho Đại sứ quan Việt Nam tại Bình Nhưỡng, Cộng hòa DCND Triều Tiên”; công trình “Lắp đặt trạm VSAT-IP/VNS làm trung kế di động cho BTS/VNP3 tại Thủy điện Đăk Mét, xã Đăk Choong, huyện Đăk Glei, tỉnh Kon Tum”; công trình “Bảo trì hệ thống mạng cáp quang cho Trung tâm hội nghị Quốc gia”; công trình “Triển khai nhập dữ liệu cho toàn bộ hệ thống tài sản của công ty”...

Đối với các đơn vị là các Ngân hàng đã xây dựng rất nhiều các công trình “Phòng giao dịch thanh niên kiểu mẫu” tiêu biểu như của Đoàn Ngân hàng TMCP Ngoại thương Việt Nam, Đoàn Ngân hàng TMCP Công thương Việt Nam, Đoàn Ngân hàng Chính sách Xã hội Trung ương, Đoàn Ngân hàng TMCP Đầu tư và Phát triển Việt Nam... Song song với đó, các đơn vị thuộc Khối Ngân hàng thường xuyên ứng dụng các gói sản phẩm điện tử, các phần mềm vào công việc. Qua đó, giúp nâng cao hình ảnh của đơn vị tới khách hàng như: Đoàn Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam với các công trình: công trình “*Hệ thống quản lý giao dịch tiền mặt (CMS)*” giảm chi phí in ấn, rủi ro tác nghiệp, tăng năng suất lao động; cải cách trong văn hóa giao dịch với khách hàng; công trình “*Nghiên cứu phát triển sản phẩm thẻ tín dụng quốc tế MasterCard dành cho Công ty*” là sản phẩm mang tính đột phá trong việc cung ứng các sản phẩm, tiện ích dành cho công ty tại Việt Nam, góp phần nâng cao hình ảnh của Agribank trong lĩnh vực thẻ, qua đó khẳng định vị trí số 1 tại Việt Nam về số lượng thẻ phát hành cũng như tính đa dạng của sản phẩm; Đoàn Ngân hàng TMCP Công thương Việt Nam thực hiện công trình “*Gói sản phẩm ngân hàng điện tử dành cho khách hàng cá nhân*” chuyển một phần các giao dịch đang thực hiện tại quầy sang thực hiện trên Internet, giúp cho khách hàng dễ dàng lựa chọn các giao dịch phù hợp, cung cấp nhiều tiện ích cho khách hàng; công trình “*Dịch vụ thu Ngân sách Nhà nước qua Vietinbank at Home*” là dịch vụ mới giúp cho người nộp thuế thực hiện các nghĩa vụ nộp ngân sách nhà nước qua kênh dịch vụ Internet của Ngân hàng TMCP Công thương Việt Nam được nhanh chóng, an toàn, tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động kinh doanh của khách hàng, đã đáp ứng được đầy đủ điều kiện về thông tin, dữ liệu, hạch toán, báo cáo của khách hàng, ngân hàng và các cơ quan liên quan

Các sáng kiến, giải pháp của thanh niên phát triển sản phẩm dịch vụ mới và trong thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, các đề tài khoa học, sáng kiến kỹ thuật nhằm nâng cao chất lượng sản phẩm được các cơ sở đoàn tích cực phát huy, tiêu biểu như: Đoàn Tổng Công ty công nghiệp Tàu thủy đưa vào cải tiến máy sấy lạnh khí nén thành máy điều ẩm không khí được ứng dụng trong việc

sơn các sản phẩm trong nghiệp đóng tàu tiết kiệm được 700 triệu đồng; Đoàn Tổng Công ty Thép Việt Nam - CTCP thực hiện đề tài nghiên cứu về “*Công nghệ sản xuất thép hợp kim mangan SK43*”, Đoàn Ngân hàng TMCP Ngoại thương Việt Nam xây dựng phần mềm Quản lý mua sắm văn phòng phẩm nhằm quản lý và thực hiện tiết kiệm việc sử dụng và mua thiết bị văn phòng....

Từ phong trào thi đua đảm nhận công trình phần việc thanh niên xung kích thực hiện nhiệm vụ chính trị, sản xuất kinh doanh của đơn vị, tuổi trẻ Khối Doanh nghiệp Trung ương đã ngày càng trưởng thành, đã đảm nhận được những công trình có quy mô lớn, trên các công trường trọng điểm, đã tham gia đóng mới được những con tàu hàng vạn tấn, những công trình xây dựng hàng nghìn tỷ (Đoàn Tổng Công ty Công nghiệp Tàu thủy, Đoàn Tổng Công ty Sông Đà, Đoàn Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam), đảm nhận những công trình có tổng trị giá hàng nghìn tỉ đồng, có những đóng góp tích cực xây dựng và bảo vệ tổ quốc.

1.2. Công trình thanh niên vì cuộc sống cộng đồng

Bên cạnh các công trình thanh niên phục vụ nhiệm vụ sản xuất kinh doanh, các cấp bộ Đoàn trong Khối Doanh nghiệp Trung ương cũng xung kích đảm nhận các công trình an sinh xã hội và bảo vệ môi trường tại nhiều xã nghèo khắp cả nước. Với hơn 1.250 nhà nhân ái, nhà tình nghĩa, nhà bán trú dân nuôi tổng trị giá hàng chục tỷ đồng do đoàn viên thanh niên tham gia, cụ thể như: các công trình xây “*Nhà tình nghĩa*” tại Thanh Hóa, Nghệ An, Kiên Giang, Quảng Trị... của Đoàn Ngân hàng TMCP Ngoại thương Việt Nam đều do đoàn viên thanh niên đóng góp; Công trình “*Nhà bán trú cho học sinh tại Trường cấp I, II tại xã Liên Châu, Yên Lạc, Vĩnh Phúc*” (Đoàn Tập đoàn Bảo Việt) trị giá 3 tỷ đồng; các đơn vị trong Khối đã tích cực tham gia xây dựng nông thôn mới như hỗ trợ kinh phí xây dựng 12 nhà văn hóa thôn tại xã Bản Qua, huyện Bát Xát, tỉnh Lào Cai; hỗ trợ xi măng xây dựng 70 km đường giao thông nông thôn tại tỉnh Bến Tre, tỉnh Quảng Bình và tỉnh Bình Phước...

Các công trình an sinh xã hội vì cuộc sống cộng đồng phong phú về hình thức và nội dung thực hiện thông qua các hoạt động tặng quà, sửa chữa cầu đường, trồng cây..., tiêu biểu như: Đoàn Công ty Xi măng Tam Điệp, Tổng Công ty Công nghiệp Xi măng Việt Nam thực hiện công trình “*An sinh xã hội vì cuộc sống cộng đồng (tặng 200 xe đạp cho các trẻ em nghèo vượt khó tại các xã Kim Sơn, Yên Mô - Tam Điệp, Ý Yên - Nam Định, Nam Đàn - Nghệ An; Ủng hộ xây nhà tình nghĩa, nhà nhân ái, tặng quà cho mẹ Việt Nam anh hùng*” với tổng giá trị là 450 triệu đồng. Đoàn Tổng Công ty Truyền thông Đa

phương tiện VTC thực hiện một chuỗi các hoạt động an sinh các năm 2012, 2013, 2014, 2015 cho trẻ em nghèo và nhân dân vùng cao đón Tết với tổng trị giá hơn 1 tỷ đồng qua các công trình *“Tết sớm vùng cao”, “Tặng quà tết cho bệnh nhi bệnh viện Nhi Trung ương”, “Tuổi trẻ VTC cùng đồng bào đón Tết”; “Vì trái tim trẻ thơ tại Bệnh viện Nhi Trung ương”;* Đoàn Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Việt Nam tặng 300 chăn ấm cho các em học sinh nghèo tại Hà Giang; Đoàn Tổng Công ty Phát triển Nhà và Đô thị thực hiện công trình *“Xây tặng Phòng học, phòng lưu trú giáo viên và sân trường tại Điểm trường thôn Xuân Hòa, xã Tiên Nguyên, huyện Quang Bình, tỉnh Hà Giang”* trị giá 300 triệu đồng; Đoàn Tập đoàn Bưu chính Viễn thông với công trình *“Xây dựng điểm Internet thanh niên tại huyện Kon Plông, tỉnh Kontum”* đã góp phần nâng cao đời sống văn hóa, trình độ tin học cho đoàn viên thanh niên tìm hiểu tri thức, hoàn thiện bản thân, phát triển kinh tế cho địa phương ...

Bên cạnh các công trình về an sinh xã hội, các công trình về bảo vệ môi trường cũng được các đoàn chú ý đẩy mạnh như Đoàn Tập đoàn Công nghiệp Cao su thực hiện công trình *“Chăm sóc vườn hoa, cây cảnh thuộc Trung tâm thương mại khách sạn Tập đoàn Công nghiệp Cao su Việt Nam”, “Trồng cây xanh và thăm cỏ trong khuôn viên nhà máy chế biến mủ cao su 27/02”* với tổng trị giá 2 tỷ đồng và thu hút 180 người tham gia; Đoàn Tập đoàn Điện lực thực hiện công trình *“Công trình trồng và xây dựng khuôn viên cây xanh trong khu dự án Công trình Thủy điện Lai Châu”*; công trình *“Trồng và chăm sóc cây xanh tại các nhà thuộc lô BT9, BT10 - Dự án Khu đô thị mới Vân Canh, Hoài Đức, Hà Nội”* (Đoàn cơ sở Công ty cổ phần Đầu tư và xây dựng HUD3, Tập đoàn Phát triển Nhà và Đô thị)...Các công trình đã góp phần cải thiện môi trường xanh - sạch - đẹp và nâng cao ý thức của đoàn viên thanh niên trong bảo vệ môi trường xung quanh.

Trong đợt thi đua, tuổi trẻ Khối Doanh nghiệp Trung ương đã đảm nhận nhiều công trình thanh niên hỗ trợ, nâng cao đời sống cán bộ, đoàn viên thanh niên và công nhân như: Đoàn Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam triển khai công trình *“Mỗi cuốn sách một tương lai”* (Chi đoàn Kỹ thuật, Đoàn Công ty Lọc hóa Dầu Bình Sơn), *“Trang bị sách và tài liệu cho 27 tủ sách phục vụ đoàn viên thanh niên CBCNV trên các công trình biển học tập và giải trí”* (Đoàn Liên doanh Việt - Nga Vietsovetro), hay công trình *“Vườn tri thức VNPT”* vẫn tiếp tục được triển khai và nhân rộng tại các địa phương do Đoàn Tập đoàn Bưu Chính Viễn thông Việt Nam đảm nhận đem lại những tri thức cho các em học sinh nghèo.

Với các công trình, phần việc *“Đền ơn đáp nghĩa”, “Uống nước nhớ*

nguồn”, hưởng ứng Cuộc vận động “*Nghĩa tình biên giới hải đảo*”, được các cơ sở Đoàn rất chú trọng, tiêu biểu như: Đoàn Ngân hàng TMCP Công thương đã tặng 10 tủ sách thanh niên cho chiến sỹ Trường Sa trị giá 150 triệu đồng, Đoàn Tập đoàn Công nghiệp Cao su Việt Nam hỗ trợ 150 triệu đồng tu sửa nghĩa trang liệt sỹ Quê Trung, Nông Sơn, Quảng Nam... Trong những năm qua đã có trên 57 nghĩa trang liệt sỹ được tổ chức thấp nền tri ân và tu sửa nghĩa trang, **hơn 20.540** gia đình chính sách được thăm hỏi, tặng quà với tổng trị giá hơn **15 tỷ đồng**...

1.3. Công trình thực hiện Cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam”

Hưởng ứng thực hiện cuộc vận động “*Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam*” do Bộ Chính trị phát động, Đoàn Khối đã chỉ đạo các cấp bộ Đoàn chủ động lồng ghép các hoạt động tình nguyện tại các huyện nghèo với việc đưa hàng hóa, sản phẩm dịch vụ của doanh nghiệp thông qua chương trình *đưa hàng Việt về nông thôn, bình ổn giá cả thị trường*. Đoàn Thanh niên các đơn vị đã chủ động phối hợp với Công đoàn, ban tuyên truyền, truyền thông trong Tập đoàn, Tổng Công ty, Ngân hàng tổ chức các hoạt động tuần văn hoá doanh nghiệp, hoạt động kỷ niệm ngày thành lập đơn vị, triển lãm giới thiệu các sản phẩm... góp phần quảng bá hình ảnh, thương hiệu của doanh nghiệp. Hoạt động xây dựng chi đoàn văn hoá doanh nghiệp tiếp tục được thực hiện gắn với thực hiện nhiệm vụ sản xuất, kinh doanh, xây dựng thương hiệu của các doanh nghiệp qua các mô hình công trình thanh niên như: Đoàn Tổng Công ty Lương thực Miền Nam thực hiện một loạt các công trình “*Đưa hàng Việt về nông thôn*” tại Cần Thơ, Long An, An Giang, Đắc Lắc...; Đoàn cơ sở Ba Đình triển khai và thực hiện tốt, có hiệu quả công trình thanh niên “*Đoàn viên thanh niên VCB Ba Đình chung tay phát triển thẻ Vietcombank Connect 24*”, “*Phát triển thẻ Amex*” ; Đoàn Tổng Công ty Lương thực Miền Bắc với công trình “*Phòng bán hàng kiểu mẫu VIHAFOODCO*”, “*Phòng trưng bày và giới thiệu sản phẩm gạo Nam Đô*” đem đến chất lượng phục vụ và chất lượng sản phẩm của đơn vị; công trình “*Thanh lý hàng tồn kho hiệu quả cho các doanh nghiệp*” (Đoàn Tập đoàn Dệt may Việt Nam); tổ chức “*Phiên chợ công nhân*” tại Khu công nghiệp Trà Nóc I, quận Bình Thủy, Cần Thơ - Đoàn Tổng Công ty Lương thực Miền Nam thực hiện; Đoàn thanh niên Tập đoàn Bru chính Viễn thông Việt Nam triển khai công trình “*Cung cấp trạm VSAT và dịch vụ viễn thông cho Đại sứ quan Việt Nam tại Bình Nhưỡng, Cộng hòa DCND Triều Tiên*” đã cung cấp dịch vụ của Việt Nam ra nước ngoài, phục vụ chính người Việt Nam góp phần thực hiện công tác an sinh xã hội, góp phần

nâng cao thương hiệu của doanh nghiệp.

2. Các mô hình thực hiện công trình, phần việc thanh niên

2.1. Phát động thi đua cao điểm trên các công trình trọng điểm quốc gia

Ban Thường vụ Đoàn Khối đã chỉ đạo các cơ sở Đoàn phát động thi đua cao điểm trên các công trình trọng điểm quốc gia do Đoàn Tập đoàn Điện lực Việt Nam, Đoàn Tổng Công ty Sông Đà, Đoàn Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam đảm nhận. Đây là hoạt động nhằm phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của thanh niên công nhân và lao động trẻ trong việc thực hiện nhiệm vụ lao động sản xuất góp phần đẩy nhanh tiến độ và đảm bảo chất lượng công trình. Trong đó, có những đề xuất ý tưởng, các sáng kiến, cải tiến kỹ thuật; tổ chức cho đoàn viên thanh niên tham gia các phần việc với chất lượng cao nhất, tổ chức thi công khoa học, đúng thiết kế, kỹ thuật; phát động đảm nhận các công trình, phần việc thanh niên và chấp hành kỷ luật lao động, bảo đảm an toàn vệ sinh công nghiệp, làm tốt công tác bảo hộ lao động, huấn luyện lao động, phấn đấu không để xảy ra tai nạn lao động ...

2.2. Mô hình “Chi nhánh Thanh niên”, “Phòng giao dịch Thanh niên”

Trong lĩnh vực dịch vụ - tài chính - ngân hàng, là lực lượng sản xuất gián tiếp có đặc thù với phong trào sáng tạo, thi đua đăng ký đảm nhận công trình, phần việc thanh niên chủ yếu trong các sản phẩm mang tính dịch vụ, sáng tạo của thanh niên, rất khó để đánh giá hiệu quả. Tuy nhiên với tinh thần xung kích, sáng tạo, dám nghĩ dám làm của đội ngũ cán bộ Đoàn và được sự quan tâm, tin tưởng giao nhiệm vụ của lãnh đạo đơn vị, đã xuất hiện các mô hình của phong trào đăng ký đảm nhận các công trình thanh niên như mô hình xây dựng phòng, quầy giao dịch thanh niên kiểu mẫu, các công trình thanh niên sáng tạo, nghiên cứu đề tài, các phần mềm khoa học có tính ứng dụng cao của Ngân hàng được xác định là thế mạnh của tổ chức Đoàn. Mô hình “Chi nhánh Thanh niên”, “Phòng giao dịch Thanh niên” được các đơn vị trong Khối Tài chính - Ngân hàng áp dụng và triển khai rộng rãi tới nhiều chi nhánh ngân hàng: Chi nhánh Agribank Mỹ Đình, Chi nhánh BIDV Thanh Xuân, Chi nhánh Vietinbank Đống Đa, Chi nhánh Vietinbank Hoàn Kiếm... Các phòng giao dịch, chi nhánh Thanh niên được Lãnh đạo, Đảng ủy đánh giá cao và đem tới hình ảnh người đoàn viên, thanh niên ngân hàng nhiệt tình, năng động, sáng tạo, có tri thức. Qua đó đã nâng cao chất lượng dịch vụ, góp phần quảng bá hình ảnh của đơn vị tới khách hàng.

2.3. Mô hình công trình hưởng ứng các Cuộc vận động

Ban Thường vụ Đoàn Khối tích cực triển khai tới các cơ sở Đoàn các

Cuộc vận động lớn của Đảng, của Đoàn như Cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam”, cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”, cuộc vận động “Vi nghĩa tình biên giới, hải đảo”...

Công trình hưởng ứng Cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam” là công trình do thanh niên đảm nhận tiêu thụ, quảng bá sản phẩm của chính doanh nghiệp đang sản xuất kinh doanh. Công trình do thanh niên tham mưu, đề xuất lãnh đạo trong phát triển sản phẩm mới, thị trường mới, các chiến dịch quảng bá, giới thiệu sản phẩm mới tới người người tiêu dùng trong nước, đưa hàng Việt về nông thôn... Trong đó, có thể kể tới các đơn vị đã rất tích cực trong việc thực hiện cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam” và để lại nhiều dấu ấn như: Đoàn Tập đoàn Dệt May Việt Nam, Đoàn Tập đoàn Bru chính Viễn thông Việt Nam, Đoàn Tổng Công ty Lương thực Miền Nam, Đoàn Tổng Công ty Lương thực Miền Bắc...

Công trình hưởng ứng Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” như công trình “Tủ sách Thanh niên”, “Tủ sách Bác Hồ” với mục đích nhằm tập trung các tài liệu, sách báo, hình ảnh về cuộc đời hoạt động cách mạng của Bác Hồ. Qua tủ sách Bác Hồ, các đoàn viên thanh niên có dịp tiếp cận cụ thể văn bản, hình ảnh về Bác, từ đó việc thực hiện làm theo đạo đức Bác Hồ sẽ dễ dàng, thuận lợi, có hiệu quả nhất định trong việc học tập, rèn luyện.

Công trình hưởng ứng Cuộc vận động “Vi nghĩa tình biên giới, hải đảo” là những công trình do đoàn viên thanh niên đóng góp kinh phí, ngày công trong thực hiện trao tặng quà, hỗ trợ cho các chiến sỹ đang làm nhiệm vụ tại biên giới, hải đảo; trao tặng phòng máy tính, phòng đọc sách, phòng luyện tập đa năng, khu vui chơi giải trí cho thiếu nhi, hệ thống chiếu sáng cho khu dân cư... tại các đảo Trường Sa, đảo Côn Cỏ, đảo Cô Tô, đảo Bạch Long Vĩ...

III. Đánh giá chung

Được sự quan tâm và chỉ đạo sát sao của Trung ương Đoàn, Đảng ủy Khối, Ban Thường vụ Đoàn Khối Doanh nghiệp Trung ương, phong trào thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên được triển khai sâu rộng đến các chi đoàn trong Khối Doanh nghiệp, thu hút đông đảo đoàn viên thanh niên tham gia. Ban Thường vụ Đoàn Khối từ thực tiễn triển khai phong trào, đã dần hoàn thiện bộ tài liệu, hướng dẫn, chỉ đạo các đơn vị trong Khối đảm nhận công trình, phần việc thanh niên sát với thực tiễn sản xuất kinh doanh, đặt ra các tiêu chí thi đua phù hợp và tháo gỡ khó khăn trong quá trình thực hiện. Số lượng và chất lượng công trình thanh niên, công trình sáng tạo của cơ sở đã tăng lên rõ rệt, dần đi vào chiều sâu, gắn kết công trình, phần việc thanh niên với hoạt động chuyên môn, an sinh xã hội và bảo vệ môi trường.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được trong thời gian qua, phong trào thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên trong Khối Doanh nghiệp Trung ương vẫn còn một số tồn tại như sau:

- Một số tổ chức Đoàn thiếu chủ động trong triển khai theo dõi, hướng dẫn, công nhận và gắn biển công trình thanh niên, vì vậy có nhiều công trình thanh niên ở cấp cơ sở, chi đoàn triển khai nhưng không được Đoàn cấp trên công nhận.

- Một số cơ sở Đoàn còn lúng túng trong việc xác định các loại hình công trình, phần việc thanh niên và các bước trong quá trình triển khai thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên. Một số đơn vị triển khai phong trào thiếu tính sáng tạo, chưa phát huy hết khả năng, điều kiện của đơn vị, việc đăng ký các công trình, phần việc thanh niên một số nơi còn mang tính hình thức, hoàn thành chỉ tiêu của Đoàn cấp trên, nên chưa thu hút được đoàn viên thanh niên tham gia.

- Công tác thông tin báo cáo của một số đơn vị chưa kịp thời, số liệu báo cáo chưa phản ánh hết được tính đa dạng về loại hình công trình, phần việc thanh niên, số liệu công trình thanh niên cấp cơ sở và chi đoàn chưa được cập nhật kịp thời đã ảnh hưởng không nhỏ đến công tác tuyên truyền và thi đua khen thưởng kết quả hoạt động của các đơn vị.

*** Bài học kinh nghiệm:**

Từ những kết quả thực tiễn trên, Ban Thường vụ Đoàn Khối rút ra một số kinh nghiệm sau:

Một là, Ban Thường vụ Đoàn Khối đã thực hiện tốt phương châm **“3 chủ động, 5 hóa, 2 thường xuyên”**.

3 chủ động có nghĩa là: **Chủ động** nghiên cứu để chọn công trình đăng ký đảm nhận công trình phần việc thanh niên với đơn vị, chú trọng vào các khâu khó đòi hỏi có tính chuyên môn cao, những việc mới, Những việc ở những nơi xa xôi, khó khăn, những công việc đòi hỏi trình độ chất xám và áp lực công việc cao; **Chủ động** xây dựng kế hoạch, thiết kế, tổ chức triển khai khoa học các phần việc trong toàn bộ quá trình; **Chủ động** đề xuất, kiến nghị với lãnh đạo đơn vị để chăm lo, quan tâm có cơ chế phù hợp cho đoàn viên thanh niên trong quá trình đảm nhận công trình, phần việc thanh niên.

5 hóa là phải **cụ thể hóa** các mô hình công trình thanh niên, từng giai đoạn trong quá trình thi đua đảm nhận công trình, phần việc thanh niên ở đơn vị. **Lượng hóa** được khối lượng công việc cần phải hoàn thành trong quá trình thực hiện. **Tập thể hóa** được các thành viên trong quá trình đảm nhận công

trình, phần việc thanh niên để phát huy tối đa sức mạnh của tập thể. **Xã hội hóa** để thu hút sự quan tâm của tập thể đối với công trình của thanh niên. **Cá nhân hóa** các công việc một cách khoa học để phát huy được sức mạnh của mỗi đoàn viên thanh niên.

Còn **2 thường xuyên** chính là **thường xuyên kiểm tra**, đôn đốc, đánh giá, tổng kết rút kinh nghiệm, xác định rõ được thuận lợi, khó khăn trong quá trình triển khai hoạt động từ đó phát huy thuận lợi, có định hướng khắc phục khó khăn trong quá trình triển khai các nội dung trong phong trào. **Thường xuyên trao đổi** với đoàn viên thanh niên để nắm được tâm tư, nguyện vọng của đoàn viên thanh niên từ đó có biện pháp hỗ trợ, giúp đỡ đoàn viên thanh niên để đoàn viên thanh niên yên tâm trong quá trình thi đảm nhận công trình phần việc thanh niên.

Hai là, tăng cường công tác chỉ đạo, hướng dẫn việc thực hiện công trình, phần việc thanh niên tại các cơ sở Đoàn trong Khối. Căn cứ vào thực tiễn của từng đơn vị để ban hành kế hoạch, hướng dẫn, phân bổ chỉ tiêu thực hiện công trình thanh niên đến các đơn vị và đánh giá thi đua công trình thanh niên hàng năm. Ban Thường vụ Đoàn Khối đã ban hành Hướng dẫn số 06-HD/ĐTNK ngày 28/01/2013 về việc **thẩm định, đánh giá, công nhận và gắn biển Công trình thanh niên nhiệm kỳ 2012 - 2017** tới các cơ sở Đoàn trực thuộc. Đây là Hướng dẫn cụ thể, thống nhất quy trình thẩm định, đánh giá, bình xét và công nhận công trình, phần việc thanh niên giúp cho các đơn vị dễ dàng hoàn thiện các thủ tục, hồ sơ để công nhận công trình thanh niên các cấp. Đổi mới phương pháp nhận hồ sơ công trình thanh niên, rút ngắn thời gian, đơn giản thủ tục về thẩm định hồ sơ công trình thanh niên cho các đơn vị bằng cách ứng dụng công nghệ thông tin trong tiếp nhận hồ sơ thông qua thư điện tử.

Ba là, Ban Thường vụ Đoàn Khối thường xuyên tổ chức bình chọn, tuyên dương các công trình thanh niên tiêu biểu gắn với các ngày kỷ niệm lớn của Đảng, của Đoàn. Qua đó, giúp cho các đơn vị tích cực thi đua triển khai thực hiện công trình, phần việc thanh niên một cách nghiêm túc, có trọng tâm, trọng điểm.

IV. Một số giải pháp trong triển khai công trình thanh niên trong thời gian tới.

Để khắc phục những khó khăn, tồn tại trong việc triển khai công trình thanh niên, Ban Thường vụ Đoàn Khối đưa ra một số giải pháp sau:

Một là, tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy đối với công tác thanh niên trong giai đoạn hiện nay. Đảng ủy Khối và các cấp ủy cơ sở cần quan tâm công tác giáo dục lý tưởng cho thanh niên một cách tổng thể,

đảm bảo thiết thực, hiệu quả, phù hợp với đối tượng thanh niên. Tổ chức Đoàn trong doanh nghiệp cần tập trung tăng cường công tác giáo dục, mà trước hết là giáo dục chính trị, tư tưởng để giúp đoàn viên, thanh niên có nhận thức đầy đủ và sâu sắc về sứ mệnh lịch sử của mình trong thời kỳ cách mạng mới.

Hai là, các cấp ủy Đảng, lãnh đạo các đơn vị cần có sự phối hợp thống nhất trong bố trí việc làm cho thanh niên, mạnh dạn giao việc cho thanh niên. Tạo điều kiện, cơ chế cho thanh niên được xung kích tham gia đảm nhận, thực hiện công trình, phần việc thanh niên trong sản xuất kinh doanh, thường xuyên tổ chức đối thoại, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của thanh niên.

Ba là, các đơn vị cần chủ động triển khai xây dựng kế hoạch, hướng dẫn, phân bổ chỉ tiêu và đánh giá thi đua, tổ chức tổng kết, sơ kết về kết quả triển khai công trình, phần việc thanh niên đối với các cơ sở và chi đoàn; thường xuyên kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện công trình, phần việc thanh niên; tổ chức gắn biển công trình thanh niên một cách bài bản, nghiêm túc.

Bốn là, các cơ sở Đoàn cần chú trọng công tác “nêu gương”, khen thưởng đối với các cá nhân, tập thể có thành tích xuất sắc trong việc đảm nhận công trình, phần việc thanh niên; đẩy mạnh công tác tuyên truyền, đưa tin những cách làm hay, những công trình, phần việc tiêu biểu, các cá nhân, tập thể có nhiều ý kiến, ý tưởng sáng tạo và thực hiện tốt công trình thanh niên đến các cán bộ, đoàn viên, thanh niên trong và ngoài đơn vị, tạo sức lan tỏa thành phong trào sâu rộng và thường xuyên trong toàn Khối.

Năm là, mỗi đoàn viên, thanh niên trong các đơn vị cần phải nâng cao trình độ học vấn, trình độ chuyên môn nghiệp vụ, kiến thức kinh tế, quản lý, tin học, ngoại ngữ, nâng cao tay nghề... tiếp thu những thành tựu khoa học công nghệ, kỹ thuật và quản lý hiện đại trên thế giới, năng động, sáng tạo, chủ động học hỏi những cái mới... Gắn khoa học công nghệ, sáng kiến, cải tiến kỹ thuật với việc thực hiện công trình, phần việc thanh niên đi đôi với thực hiện nhiệm vụ sản xuất kinh doanh trong mỗi đơn vị.

KINH NGHIỆM HOẠT ĐỘNG CỦA PHONG TRÀO ĐOÀN GÓP PHẦN XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH HÀ GIANG

Vương Ngọc Hà

Bí thư Tỉnh đoàn Hà Giang

Hà Giang là một tỉnh miền núi cao, cực Bắc Tổ quốc, có vị trí đặc biệt quan trọng về an ninh, quốc phòng, với đường biên giới Việt - Trung dài trên 277 km, 34/195 xã, 7/11 huyện biên giới. Địa hình hiểm trở, chia cắt thành ba vùng có điều kiện tự nhiên khác nhau rõ rệt: vùng cao núi đá, vùng cao núi đất và vùng thấp. Hệ thống giao thông, cơ sở hạ tầng của tỉnh, nhất là khu vực vùng cao, vùng sâu, vùng xa còn khó khăn. Tính đến nay Hà Giang vẫn là một trong những tỉnh có điều kiện kinh tế, xã hội khó khăn nhất trong cả nước. Hà Giang là tỉnh có đa dân tộc với 19 dân tộc và 70 vạn dân, trong đó người DTTS chiếm hơn 86% cùng với đó là sự đa dạng về sắc màu văn hóa, dân cư sinh sống thưa thớt, mật độ dân số trung bình là 98 người/km². Thanh niên chiếm 30% dân số toàn tỉnh Hà Giang, với khoảng hơn 233,7 nghìn người, TNDTTS chiếm hơn 85% trong tổng số thanh niên. Trong đó, thanh niên công chức và lực lượng vũ trang chiếm tỉ lệ nhỏ 7,5%, thanh niên học sinh, sinh viên chiếm 37,5%; thanh niên sinh sống tại vùng nông thôn chiếm tới 52% chủ yếu là TNDTTS. Với những đặc điểm về tự nhiên, kinh tế, xã hội như vậy việc xây dựng nông thôn mới, trên địa bàn tỉnh Hà Giang gặp rất nhiều khó khăn và đòi hỏi phải có một thời gian dài, cách thức phù hợp và sự quyết tâm rất lớn của toàn thể hệ thống chính trị, trong đó Đoàn thanh niên đóng vai trò quan trọng và cần có cách thực hiện phù hợp với chức năng, nhiệm vụ.

Xác định vị trí quan trọng của thế hệ trẻ với nhiệm vụ chính trị đặc biệt quan trọng này, cán bộ Đoàn các cấp trong tỉnh Hà Giang luôn trăn trở, tìm tòi những cách thức phù hợp với địa bàn, đúng chức năng, nhiệm vụ được giao để thay đổi diện mạo của quê hương. Thực hiện Nghị quyết Đại hội Đoàn các cấp (nhiệm kỳ 2012- 2017), tổ chức Đoàn, tuổi trẻ các dân tộc trong toàn tỉnh đã không ngừng học tập, phát huy trí tuệ, sức trẻ, xung kích tình nguyện thực hiện thắng lợi các mục tiêu kinh tế - xã hội- an ninh quốc phòng của Đảng đề ra, trong đó nổi bật là vai trò của tuổi trẻ trong chung tay xây dựng nông thôn mới:

Thứ nhất: Cách thức triển khai phù hợp, phát huy được trí tuệ, sức

sáng tạo của các đoàn viên, thanh niên.

Trong phát huy nội lực, Ban chấp hành Tỉnh đoàn đã thành lập các tiểu ban giúp việc trên các lĩnh vực công tác, trong đó có “*Tiểu ban xây dựng nông thôn mới*” thành viên là các đồng chí ủy viên BCH tỉnh đoàn có trình độ chuyên môn về lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, nông nghiệp, hoặc đang công tác tại các sở ngành liên quan. Trên cơ sở tiếp thu chủ trương, chính sách của tỉnh, chỉ đạo của Trung ương Đoàn, Tiểu ban đã nghiên cứu, tham mưu nội dung, phương pháp công tác để Ban Chấp hành Tỉnh đoàn chỉ đạo những nội dung trong thực hiện Chương trình “*Thanh niên Hà Giang chung tay xây dựng nông thôn mới*”. Trong quá trình thực hiện, Ban thường vụ Tỉnh đoàn phân công các ủy viên phụ trách các huyện, thành đoàn, đoàn trực thuộc để chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ; phát huy đội ngũ trí thức trẻ đang công tác tại các xã để tìm tòi, nghiên cứu cách làm phù hợp với địa phương; vai trò của Hội LHTN cũng được khẳng định rõ nét, Hội LHTN đã có nhiều hoạt động thu hút cán bộ, đoàn viên thanh niên cùng chung tay xây dựng nông thôn mới như thu hút cán bộ, đoàn viên có trình độ về lĩnh vực nông, lâm nghiệp để thành lập “*Câu lạc bộ chuyển giao khoa học kỹ thuật nông nghiệp*” trực thuộc Hội, từ đó Câu lạc bộ thường xuyên tổ chức tập huấn cho thanh niên và nhân dân các dân tộc trong tỉnh về kỹ thuật chăn nuôi, trồng trọt, hướng dẫn, giúp đỡ nhân dân cách thức giữ gìn vệ sinh, bảo vệ môi trường.

Chủ động phối hợp với các ngành, các tổ chức để tranh thủ nguồn lực để triển khai phong trào, như: Phối hợp với Đoàn thanh niên Bộ Nông & Phát triển Nông thôn để thực hiện các dự án về thay đổi nhận thức của người dân, góp phần xóa đói giảm nghèo, trong đó tập trung tập huấn chuyển giao khoa học kỹ thuật, hỗ trợ con giống cho các hộ gia đình thực hiện các mô hình phát triển chăn nuôi gắn với tiềm năng lợi thế của địa phương; phối hợp tổ chức các buổi tọa đàm, trao đổi kinh nghiệm giữa đoàn viên của Bộ Nông & Phát triển Nông thôn với “*Câu lạc bộ chuyển giao khoa học kỹ thuật nông nghiệp*” để chia sẻ những kinh nghiệm, kiến thức trong lĩnh vực xây dựng nông thôn mới.

Với nhiều cách làm mới, sáng tạo, phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương, những năm qua phong trào đoàn trên địa bàn tỉnh đã có nhiều bước phát triển mới, đặc biệt trong thực hiện nhiệm vụ “*Thanh niên chung tay xây dựng nông thôn mới*”, vai trò của Đoàn được khẳng định rõ nét và tạo điều kiện để tuổi trẻ có cơ hội cống hiến và trưởng thành.

Thứ hai: Đoàn các cấp trong tỉnh đã đặt ra những mục tiêu, cách thức thực hiện phù hợp với điều kiện nông thôn miền núi, biên giới.

Trong công tác tuyên truyền: Với điều kiện tự nhiên, xã hội, đặc điểm

tâm lý của dân tộc thiểu số (DTTS) nói chung, thanh niên dân tộc thiểu số (TNDTTS) nói riêng, công tác tuyên truyền đòi hỏi những nội dung, cách thức phù hợp. Nắm bắt đặc điểm về Chợ phiên là một điểm rất đặc thù của địa bàn, đây không chỉ là nơi giao lưu trao đổi hàng hoá, mà còn là nơi gặp gỡ, hội tụ đông đảo đồng bào và TNDTTS, là một sinh hoạt đặc trưng của người DTTS ở vùng cao biên giới. Ban Chấp hành Tỉnh đoàn Hà Giang đã ban hành Nghị quyết chuyên đề về việc Tuyên truyền tại chợ phiên với những nội dung đơn giản, dễ hiểu, trao đổi thông tin hai chiều bằng nhiều tiếng dân tộc, các nội dung TNDTTS xây dựng nông mới được truyền tải một cách trực quan, dễ nhớ, dễ hiểu. Đoàn các cấp trong toàn tỉnh có những mô hình tuyên truyền sáng tạo đến thanh niên, như tổ chức cho cán bộ đoàn ký cam kết và thực hiện là gia đình đi đầu trong xây dựng "Nhà sạch, vườn đẹp" của huyện đoàn Xín Mần, xây dựng mô hình phát triển kinh tế gắn với địa bàn nông thôn như mô hình hợp tác xã do thanh niên quản lý của huyện đoàn Bắc Quang; mô hình hỗ trợ thanh niên về con giống để phát triển kinh tế của huyện đoàn Vị Xuyên...

Trong xây dựng hạ tầng, tạo cảnh quan và bảo vệ môi trường nông thôn:
Đây là hoạt động rất cần sự vào cuộc của đông đảo thanh niên, tỉnh đoàn đã tập trung chỉ đạo thực hiện thừng xuyên, trong đó cao điểm là "*Tháng thanh niên*", "*Chiến dịch thanh niên tình nguyện hè*", các *Ngày thứ bảy tình nguyện* tập trung thực hiện các "*Công trình*", "*Phần việc*" như: Tu sửa, làm mới hàng km đường giao nông thôn, giúp đỡ nhân dân đưa chuồng trại ra xa nhà, trồng cây tạo cảnh quan khu vực nông thôn... Những hoạt động và kết quả của tuổi trẻ trong chung tay xây dựng nông thôn mới đã được cấp ủy chính quyền và xã hội ghi nhận, từ đó nhiều đơn vị đã được cấp ủy, chính quyền giao nhiều việc khó, việc mới để thực hiện phong trào.

Trong hỗ trợ thanh niên nông thôn về nghề nghiệp và việc làm:

Đây là một nhiệm vụ quan trọng trong quá trình xây dựng nông thôn mới để thực hiện tiêu chí tăng thu nhập của người dân. Đây cũng là một nhiệm vụ hết sức khó khăn với một tỉnh miền núi, biên giới như Hà Giang, số hộ nghèo trong toàn tỉnh hầu hết là gia đình hộ TNDTTS, vấn đề thanh niên sang Trung Quốc làm thuê trái pháp luật ảnh hưởng rất lớn đến an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội nói chung và công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi nói riêng. Tỉnh đoàn Hà Giang đã nghiên cứu, tham mưu triển khai hỗ trợ thanh niên phát triển kinh tế theo hai hướng: Thứ nhất là hướng nghiệp dạy nghề để thanh niên ly hương lao động tại các khu công nghiệp hoặc xuất khẩu lao động hoặc tìm cách tuyên truyền để thanh niên xuất cảnh hợp pháp lao động tại Trung Quốc; thứ hai là giúp thanh niên vay vốn, hướng dẫn mô

hình kỹ thuật để phát triển kinh tế tại địa phương. Nhưng chủ yếu tập trung vào hướng thứ hai.⁶⁵ Các huyện thành đoàn tranh thủ tối đa các nguồn lực từ các nguồn xã hội hóa để hỗ trợ cho thanh niên.

Trong xây dựng đời sống văn hoá, xung kích giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội:

Mỗi dân tộc trên địa bàn tỉnh đều có những phong tục tập quán, văn hóa khác nhau như Lễ hội Lồng Tồng của dân tộc Tày, Nùng, lễ hội Cắp Sác của dân tộc Dao, lễ hội Gầu Tào của dân tộc Mông, hay lễ hội nhảy lửa của đồng bào Pà Thẻn, lễ hội Khu Cù Tê của người La Chí, lễ cúng Thần Rừng của người Pu Péo... Các lễ hội này đều là sự kết tinh của quá trình lao động sản xuất và trở thành văn hóa truyền thống của công đồng các dân tộc sinh sống trên mảnh đất cực Bắc Biên cương của Tổ quốc, nó hướng tới cái Trân-Thiện - Mỹ, định hướng giá trị cho thanh niên qua những lời răn dạy của mình. Tuy nhiên cũng có những hủ tục lạc hậu, những vấn đề xã hội tiêu cực cần phải được loại bỏ để mang diện mạo mới, nâng cao đời sống vật chất tinh thần cho nhân dân và TNDTTS trên địa bàn nông thôn như vấn đề tảo hôn, kết hôn cận huyết thống, mù chữ, sống với nhau như vợ chồng nhưng không đăng ký kết hôn, không khai sinh cho con... Xác định xây dựng nông thôn mới cũng đồng thời là xây dựng nếp sống văn hóa, tổ chức Đoàn trong toàn tỉnh đã xây dựng Chương trình trọng tâm: *“Thanh niên Hà Giang nói không với tảo hôn, kết hôn cận huyết và mù chữ”*; *“ Thanh niên Hà Giang bảo tồn và phát triển công viên địa chất toàn cầu Cao nguyên Đá Đồng Văn”*. Các chương trình được triển khai cụ thể, trên cơ sở có chỉ đạo điểu sau khi có hiệu quả triển khai nhân rộng toàn tỉnh. Sau hơn 3 năm triển khai đã có nhiều cách làm hay, hiệu quả như Cụ thể như tổ chức cho thanh niên ký cam kết không tảo hôn, kết hôn cận huyết, vận động thanh niên không đi dự và giúp các đám cưới tảo hôn, phối hợp với nghệ nhân dân gian không xem ngày, không làm lễ cho các đám cưới tảo hôn... Đoàn phối hợp tổ chức đăng ký kết hôn cho các cặp thanh niên chung sống như vợ chồng chưa có đăng ký, đăng lý khai sinh cho trẻ em; tổ chức hoạt động tuyên truyền dạy cho thanh thiếu nhi về các làn điệu dân ca, dân vũ của các dân tộc.

Nhằm phát huy tinh thần xung kích đi đầu trong việc đảm bảo an ninh trật tự, Tỉnh đoàn Hà Giang đã ban hành Đề án số 05 về việc thành lập các

⁶⁵ Mỗi năm các cấp bộ đoàn đã tạo điều kiện cho 1000 thanh niên tìm được việc làm trong và ngoài nước, trên 5.000 bạn trẻ được định hướng nghề nghiệp, hơn 400 thanh niên và hộ gia đình thanh niên được tiếp cận nguồn vốn vay ưu đãi. Trong 5 năm (2010 -2015) tổ chức hơn 180 buổi - 20.000 đoàn viên thanh niên tham gia các buổi tư vấn lựa chọn nghề nghiệp. Giải quyết việc làm mới cho trên 3.000 thanh niên, 100% thanh niên xuất ngũ được đào tạo nghề và giải quyết việc làm. Toàn tỉnh có hơn 181 trang trại do thanh niên làm chủ có quy mô từ 1 – 15 ha, có thu nhập từ 30 – 100 triệu đồng/năm.

đội thanh niên xung kích an ninh gắn với phát triển kinh tế. Hiện đã thành lập tại 34 xã biên giới và 10 địa bàn xã phức tạp về an ninh trật tự, các thành viên trong đội hoạt động hỗ trợ cho đội ngũ công an xã nắm tình hình địa bàn, nhân khẩu hộ khẩu, tin báo tố giác tội phạm, nắm tình hình học sinh bỏ học và hủ tục lạc hậu để tổ chức tuyên truyền hiệu quả, đối với các xã biên giới, đội còn tiến hành cùng lực lượng bộ đội biên phòng để tuần tra biên giới, cùng với đó các thành viên trong đội còn góp vốn để giúp nhau phát triển kinh tế.

Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, chúng tôi rút ra được một số kinh nghiệm trong tham mưu, chỉ đạo thực hiện như sau:

Một là: Đoàn phải bám sát chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước để cụ thể hóa thành phong trào hành động của mình; nắm chắc đặc điểm, thực trạng của cơ sở để xác định những mục tiêu, nhiệm vụ cụ thể, để chỉ đạo chung trong toàn tỉnh, chọn những công việc đúng từng thời điểm cụ thể bằng các thức phù hợp với điều kiện của địa phương.

Hai là: Chủ động tham mưu, phối hợp để tranh thủ sự lãnh đạo của Đảng, sự tạo điều kiện phối hợp của các ban, ngành, các cá nhân, tổ chức để tạo nguồn lực cho tuổi trẻ thực hiện nhiệm vụ.

Ba là: Động viên được đông đảo tuổi trẻ thực hiện nhiệm vụ thông qua các chiến dịch, các đợt tình nguyện để thực hiện nhiệm vụ cụ thể tại địa phương.

Bốn là: Phát huy tính sáng tạo của cơ sở, của đoàn viên thanh niên nhân rộng các điển hình đã được kiểm nghiệm qua thực tiễn để nhân rộng.

Năm là: Chủ động nghiên cứu đề lồng ghép các chính sách, các nguồn lực xã hội để tổng hợp thực hiện, đặc biệt chú trọng đến phong tục tập quán của địa phương để tính toán cách thức tiến hành phù hợp.

Sáu là: Quá trình thực hiện cần có sự điều hành khoa học, phân công rõ trách nhiệm cho từng bộ phận, từng con người cụ thể, định kỳ có đánh giá mặt mạnh, mặt yếu, tính phù hợp để chấn chỉnh hoạt động có chiều sâu.

Những kinh nghiệm của Hà Giang gắn với việc xây dựng nông thôn mới ở một tỉnh miền núi, biên giới. Chúng tôi thấy rằng để hoạt động này có hiệu quả cần phải thích ứng với từng địa phương, vùng miền. Bên cạnh những kết quả đã đạt được, đoàn các cấp của tỉnh Hà Giang còn rất nhiều trở ngại, bất cập, nhất là việc tạo nguồn lực cho hoạt động. Tỉnh đoàn Hà Giang cũng rất mong muốn được Trung ương đoàn quan tâm định hướng, chỉ đạo thống nhất và triển khai hoạt động xây dựng nông thôn mới theo đúng chức năng

nhiệm vụ của Đoàn, tập trung chỉ đạo điểm phù hợp với từng vùng miền, tạo mạng lưới trong toàn quốc về nghề nghiệp, việc làm, nguồn vốn, giống, tiêu thụ sản phẩm để hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp. Với những cách thức hoạt động khoa học, với tâm huyết khát khao cống hiến và sức trẻ trong hệ thống đoàn toàn quốc, chúng tôi tin tưởng rằng hoạt động xây dựng nông thôn mới của Đoàn thanh niên sẽ góp phần tích cực trong công cuộc phát triển kinh tế, xã hội chung của cả nước.

TUỔI TRẺ THAM GIA XÂY DỰNG VĂN MINH ĐÔ THỊ

Nguyễn Hoàng Minh

Phó Bí thư Thành đoàn Hải Phòng

1. Đặt vấn đề

Xã hội ngày càng phát triển, đời sống văn hóa tinh thần của người dân được nâng cao thì thì yếu tố văn hóa, văn minh càng được coi trọng, đặc biệt là ở các đô thị, bởi lẽ văn minh là thước đo cơ bản của một đô thị hiện đại. Một đô thị hiện đại trước hết đô thị ấy phải văn minh.

Văn minh đô thị là biểu hiện của văn hóa ở trình độ cao, theo các chuẩn mực giá trị của văn hóa, đáp ứng yêu cầu tổ chức cuộc sống của cộng đồng trong môi trường sinh hoạt đô thị. Văn minh đô thị không chỉ tạo ra môi trường văn hóa, bộ mặt văn hóa cho đô thị mà còn góp phần xây dựng con người mới với tác phong và cốt cách văn minh, hiện đại. Văn minh đô thị không phải “tự mọc ra” mà nó được xây dựng từ bàn tay khối óc của những người sống trong đô thị đó, được khơi nguồn từ ý thức người dân. Đó là nền móng xây nên một đô thị văn minh.

Mặc dù không mới nhưng văn minh đô thị cũng chưa bao giờ được xem là câu chuyện cũ. Bởi xây dựng văn minh đô thị là một tiến trình dài, đòi hỏi sự kế thừa và phát huy liên tục từ thế hệ này sang thế hệ khác. Đối với Hải Phòng, sau hơn 10 năm thực hiện Nghị quyết 32 của Bộ Chính trị khóa IX, tốc độ đô thị hoá và quy mô thành phố (*tính theo GDP và đầu tư toàn xã hội*) tăng khá nhanh; văn hoá đô thị Hải Phòng mang tính hiện đại của một “*thành phố quốc tế*”. Vì vậy, tuyên truyền, giáo dục, vận động thanh niên tham gia xây dựng văn minh đô thị là một việc làm hết sức cần thiết, có ý nghĩa quan trọng trong việc góp phần xây dựng thành phố Cảng xanh, văn minh, hiện đại.

2. Nội dung chính

2.1. Một số kết quả nổi bật trong thực hiện Phong trào “*Thanh niên tham gia xây dựng văn minh đô thị*”

2.1.1. Công tác tuyên truyền, giáo dục

Ban Thường vụ Thành đoàn Hải Phòng tích cực chỉ đạo các cơ sở Đoàn - Hội trên địa bàn thành phố tổ chức các hoạt động tuyên truyền, giáo dục tới đoàn viên, thanh niên thành phố về mục đích, ý nghĩa của phong trào “*Thanh niên tham gia xây dựng văn minh đô thị*” và phong trào “*Xây dựng Hải Phòng xanh, sạch, đẹp, an toàn, văn minh*” với 641 hoạt động tuyên truyền thu hút

22.216 lượt ĐVTN tham gia.

Thành đoàn Hải Phòng đã phối hợp với Sở Công thương thành phố đẩy mạnh tuyên truyền về cuộc vận động “*Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam*”, tuyên truyền sử dụng năng lượng tiết kiệm & hiệu quả đến đoàn viên thanh niên; phối hợp Đoàn kịch nói Hải Phòng tổ chức tại các quận, huyện tuyên truyền phòng chống các tệ nạn xã hội, tuyên truyền về bình đẳng giới và các văn bản hướng dẫn Luật thông qua nhiều hình thức phong phú đa dạng như tổ chức trò chơi tìm hiểu về Luật bình đẳng giới, các tiểu phẩm tuyên truyền về hậu quả của sự mất cân bằng giới tính hay các tư tưởng cổ hủ về việc trọng nam khinh nữ, hướng dẫn đoàn viên thanh niên tham gia vào mạng lưới tuyên truyền bình đẳng giới cho người thân và cộng đồng...

Thành đoàn đã chỉ đạo các cấp bộ Đoàn tổ chức sinh hoạt chuyên đề “*Thanh niên Hải Phòng ứng xử văn hóa, hành động văn minh*”; mở các diễn đàn trên Facebook, Twitter của các CLB, tổ, đội nhóm thanh niên nhằm kịp thời nắm bắt diễn biến tư tưởng của đoàn viên thanh niên, phê phán các hành vi giao tiếp thiếu văn hóa, không đúng thuần phong, mỹ tục, đạo lý truyền thống.

Bên cạnh đó, việc tuyên truyền về phong trào còn được triển khai gắn với tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, tuyên truyền về Luật giao thông đường bộ, đường sắt; bảo vệ môi trường, giữ gìn cảnh quan đô thị; phòng, chống tệ nạn xã hội và các lĩnh vực có liên quan đến đô thị. Các hoạt động tuyên truyền góp phần tích cực trong việc giáo dục ý thức chấp hành pháp luật, trách nhiệm, ý thức của công dân trước cộng đồng, xã hội, trong đoàn viên, thanh thiếu niên.

Các cấp bộ Đoàn cũng đa dạng hóa các hình thức nhằm nâng cao hiệu quả tuyên truyền, cụ thể: 112 lượt (?) qua các kênh truyền hình thành phố và địa phương, 297 bài viết qua báo chí, 976 lượt qua hệ thống loa phát thanh, 2.223 buổi sinh hoạt Đoàn - Hội. Đoạn văn này không rõ nghĩa

2.1.2. Xây dựng nếp sống văn minh đô thị, giữ gìn vệ sinh môi trường và cảnh quan đô thị

Ban Thường vụ Thành đoàn đã chỉ đạo các Quận, Huyện đoàn tổ chức đa dạng các sân chơi cho thanh thiếu niên tại các khu vực công cộng thông qua các mô hình CLB, tổ, đội, nhóm theo sở thích, xây dựng lối sống vì tập thể, vì cộng đồng. Toàn thành phố thành lập và duy trì hoạt động của 68 CLB Thanh niên sống đẹp với 1.736 ĐVTN tham gia, 83 CLB, tổ, đội nhóm thanh niên theo sở thích với 4.206 ĐVTN tham gia; thường xuyên tổ chức các hoạt động bảo vệ môi trường: dọn dẹp vệ sinh, thu gom rác thải, chăm sóc bảo vệ cây

xanh, xóa quảng cáo, rao vặt trái phép... tại các ngõ, phố, di tích lịch sử văn hóa..., duy trì hiệu quả phong trào “Ngày thứ 7 tình nguyện”, “Ngày chủ nhật xanh”; phát động tổ chức 12 đợt ra quân bảo vệ môi trường quy mô toàn thành phố, trong đó tập trung chủ yếu tại dải trung tâm thành phố, các điểm du lịch, thu hút sự tham gia của trên 15.000 lượt thanh niên, vận động khoảng 6.000 người dân cùng tham gia; đảm nhận các tuyến đường, tuyến phố “Sáng - xanh - sạch - đẹp - an toàn - văn minh”; thành lập mới và duy trì hiệu quả hoạt động của các CLB TNKK, TNTN bảo vệ môi trường.

Nhằm cụ thể hóa những hoạt động của Đoàn thanh niên thành phố trong việc thực hiện mục tiêu của thành phố đến năm 2020 “*Xây dựng và phát triển đô thị Hải Phòng theo hướng đô thị cảng biển xanh, văn minh, hiện đại*” theo Kết luận số 72-KL/W của Bộ Chính trị về tiếp tục đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 32-NQ/TW của Bộ Chính trị khoá IX “*Về xây dựng và phát triển thành phố Hải Phòng trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*”, Thành đoàn phối hợp với Trung tâm Tiết kiệm năng lượng và Sản xuất sạch hơn (Sở Công thương) tổ chức Lễ phát động phong trào tiết kiệm năng lượng hướng tới nền kinh tế xanh trên địa bàn thành phố với các hoạt động tuyên truyền về sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả, tổ chức điều hành bằng xe đạp điện tuyên truyền BVMT qua các tuyến phố; tổ chức lớp tập huấn tiết kiệm năng lượng và kỹ năng phòng chống cháy nổ năm thu hút sự tham gia của trên 300 ĐVTN; phối hợp với Công ty truyền tải Điện Hải Phòng phát động Cuộc thi viết “*Tìm hiểu về bảo vệ hành lang an toàn lưới điện quốc gia*” và tổ chức Hội thi “*Tuổi trẻ Hải Phòng chung tay bảo vệ hành lang an toàn lưới điện quốc gia*” nhằm tuyên truyền trong đoàn viên thanh niên về việc sử dụng điện tiết kiệm, an toàn và hiệu quả; tổ chức lớp tập huấn tiết kiệm năng lượng và kỹ năng phòng chống cháy nổ tại quận Ngô Quyền, thu hút sự tham gia của 141 ĐVTN; tổ chức 16 buổi tập huấn chuyển giao khoa học kỹ thuật, ứng dụng công nghệ xanh trong sản xuất nông nghiệp cho thanh niên nông thôn; phối hợp với Trung tâm Bảo tồn Sinh vật biển và Phát triển cộng đồng (MCD) tổ chức hoạt động tuyên truyền thích ứng với biến đổi khí hậu; tổ chức Ngày hội tuyên truyền về phòng chống biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường biển cho trên 2.000 thanh niên và người dân trên các vùng biển, đảo.

Hưởng ứng Cuộc vận động Hải Phòng không khói thuốc lá, các Quận, Huyện đoàn đã đẩy mạnh tuyên truyền trong thanh niên và nhân dân không sử dụng thuốc lá nơi công cộng; vận động nhân dân để rác đúng nơi quy định và đổ rác đúng giờ, hạn chế sử dụng túi ni lông, tích cực phân loại rác; Đẩy mạnh thực hiện Chỉ thị 15 của Ban Thường vụ Thành ủy (khóa XII) về thực hiện nếp

sống văn hóa, thực hành tiết kiệm trong việc cưới, việc tang, lễ hội và bài trừ mê tín dị đoan; (tổ chức các sân chơi cho thanh thiếu niên tại các khu vực công cộng thông qua các mô hình CLB, tổ, đội, nhóm theo sở thích, xây dựng lối sống vì tập thể, vì cộng đồng...), sinh hoạt Chi đoàn về nếp sống văn minh đô thị và “sống đẹp”, kỹ năng giao tiếp, ứng xử văn hóa, lễ tân ngoại giao .

Các cấp bộ Đoàn tiếp tục tổ chức hiệu quả các hoạt động tình nguyện, trong đó chú trọng hình thức tình nguyện tại chỗ và hướng về các địa bàn khó khăn, tập trung vào hoạt động Xuân tình nguyện, Tình nguyện mùa đông, Tháng Thanh niên, chiến dịch Thanh niên tình nguyện hè . Phát động trong toàn Đoàn các hoạt động hỗ trợ đồng bào miền Trung bị thiệt hại do bão số 10 và lũ lụt gây ra, kịp thời động viên, chia sẻ khó khăn, chung tay giúp đỡ đồng bào khắc phục, giảm nhẹ hậu quả thiên tai, vui đi nỗi đau mất mát.

Ban Thường vụ Thành đoàn chỉ đạo các cấp bộ Đoàn tổ chức các hoạt động tư vấn, giới thiệu việc làm cho thanh niên, đặc biệt quan tâm chú trọng đến đối tượng thanh niên chậm tiến, thanh niên hoàn lương, nhằm tạo công ăn việc làm giúp họ trở thành người có ích cho xã hội. Từ năm 2012 - 2015, toàn thành phố đã tổ chức tư vấn, giới thiệu việc làm cho trên 5.000 thanh niên, đào tạo nghề cho 897 thanh niên, trong đó có 234 thanh niên chậm tiến, thanh niên hoàn lương được đào tạo nghề và giới thiệu việc làm.

2.1.3. Tham gia giữ gìn trật tự an toàn giao thông

Các cơ sở Đoàn khu vực đô thị tăng cường tổ chức các buổi tuyên truyền về tình hình trật tự an toàn giao thông (gọi tắt là ATGT) của thành phố: nguyên nhân và hậu quả các vụ tai nạn giao thông để lại, tuyên truyền, vận động ĐVTN và nhân dân đội mũ bảo hiểm đúng quy định và có hành vi ứng xử văn hóa khi tham gia giao thông, tổ chức cho học sinh các trường Trung học phổ thông, Trung tâm giáo dục thường xuyên tham gia trực chốt, điều phối giao thông tại các cổng trường giờ cao điểm, phối hợp với các địa phương tổ chức các buổi văn nghệ tuyên truyền, diễn đàn, hội thi tìm hiểu Luật Giao thông đường bộ, vận động người dân không lấn chiếm lòng, lề đường hợp chợ tự phát làm ảnh hưởng đến lưu thông vận tải hoặc che khuất tầm nhìn giao thông ; Tổ chức các đội hình thanh niên tình nguyện tham gia giữ gìn trật tự ATGT tại các điểm, nút giao thông thường xuyên xảy ra ùn tắc; duy trì hiệu quả hoạt động của các đội thanh niên xung kích tham gia bảo đảm trật tự an toàn giao thông tại các “Điểm giao cắt đường bộ - đường sắt an toàn”, “Cổng trường an toàn giao thông”, các cổng trường, khu vực ngã 3, ngã 4 có đèn tín hiệu giao thông .

Thông qua các buổi sinh hoạt chuyên đề, đã có nhiều thanh niên tham gia

đề xuất các giải pháp, ý tưởng giúp tránh, giảm tình trạng ùn tắc giao thông. Tiêu biểu là hoạt động “*Tắt máy chờ tàu*” vào giờ cao điểm của CLB Thanh niên sống đẹp tại tuyến đường Cầu Đất quận Ngô Quyền, chuyên đề “*Đội mũ bảo hiểm khi đi xe đạp điện*” của trường THPT Trần Phú, Thái Phiên; hoạt động chốt điểm ATGT tại các cổng trường, khu vực ngã 3, ngã 4 của các CLB Thanh niên sống đẹp các quận trên địa bàn thành phố. Đặc biệt trong Tháng Thanh niên năm 2013, Ban Thường vụ Thành đoàn đã phối hợp với Ban An toàn giao thông thành phố tổ chức chương trình “*Ngày hội thanh niên với văn hóa giao thông*”, xây dựng đĩa CD phát thanh tuyên truyền thông qua hệ thống loa phát thanh của các trường học, các xã, phường, thị trấn trên địa bàn thành phố với số lượng 1.000 đĩa CD/tháng.

2.1.4. Tham gia giữ gìn an ninh trật tự và phòng chống tệ nạn xã hội

Thực hiện Hướng dẫn triển khai phong trào của thành phố, các cơ sở Đoàn khu vực đô thị có nhiều hoạt động phối hợp với lực lượng an ninh trên địa bàn tổ chức tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho đoàn viên thanh niên; thành lập các Câu lạc bộ thanh niên tuyên truyền pháp luật. Các cấp Đoàn - Hội đã chủ động triển khai có hiệu quả kế hoạch tổ chức hoạt động phòng chống tệ nạn xã hội với sự vào cuộc của các đoàn viên Công an địa phương, đã giúp đỡ 234 thanh thiếu niên chậm tiến hoà nhập cộng đồng, vươn lên trong học tập và thoát nghèo trên địa bàn.

Thực hiện Chương trình Đoàn thanh niên đảm nhận cảm hóa, giúp đỡ thanh thiếu niên chậm tiến, Thành đoàn - Hội LHTN Việt Nam thành phố Hải Phòng và Trại giam Xuân Nguyên (*thuộc Tổng cục VIII - Bộ Công an*) đã ký kết Kế hoạch phối hợp “*Giáo dục phạm nhân trong độ tuổi thanh niên và giúp đỡ họ tái hòa nhập cộng đồng*”, đến tháng 12/2015 đã sơ kết 02 năm triển khai Kế hoạch và tiếp tục ký kế hoạch phối hợp giai đoạn 2015 - 2020; phối hợp với trường Trung cấp nghiệp vụ Hải Phòng mở lớp dạy trung cấp nghề nê hoàn thiện cho 34 phạm nhân trong độ tuổi thanh niên tại trại giam Xuân Nguyên. Ban Thường vụ Thành đoàn Hải Phòng đã ban hành Kế hoạch tổ chức hưởng ứng “*Tháng hành động phòng chống ma túy*” hằng năm, đồng thời triển khai chương trình số 06/CTPH/ĐTN-ĐKN ngày 27/5/2013 giữa Thành đoàn và Đoàn kịch nói Hải Phòng giai đoạn 2013 - 2015 về việc tổ chức tuyên truyền phòng, chống tội phạm, ma túy cho đoàn viên, thanh thiếu nhi trên địa bàn thành phố. Cùng với đó các cấp bộ Đoàn - Hội tại cơ sở đã chủ động giúp đỡ 632 thanh thiếu niên chậm tiến tích cực tham gia các hoạt động do các cấp bộ Đoàn - Hội tổ chức.

Trong năm 2014, Ban Thường vụ Thành đoàn triển khai Chương trình

"Thắp sáng ước mơ hoàn lương thành phố Hải Phòng năm 2014" với các hoạt động tổ chức chương trình giáo dục pháp luật và các kiến thức, kỹ năng về nghề nghiệp việc làm cho phạm nhân đang trong thời gian cải tạo, giam giữ tại các trại giam chuẩn bị tái hòa nhập cộng đồng; hỗ trợ hoạt động mô hình CLB thanh niên hoàn lương: Câu lạc bộ *"S - A"* (quận Ngô Quyền); Câu lạc bộ *"Thanh niên sống tích cực"* (quận Dương Kinh); tổ chức Ngày hội việc làm *"Hành trình của niềm tin"* cho thanh niên chậm tiến, thanh niên hoàn lương tái hòa nhập cộng đồng; chỉ đạo xây dựng thí điểm *"Tổ dân phố không có thanh niên, vị thành niên mắc tệ nạn xã hội"* tại quận Ngô Quyền; tiếp tục phát huy mô hình CLB Chiến sỹ an ninh nhỏ tuổi; tổ chức các hoạt động tư vấn, hướng dẫn phòng, chống tệ nạn xã hội, phòng, chống ma túy; duy trì, nhân rộng mô hình CLB *"Bạn giúp bạn"*; đăng ký các tuyến đường, tuyến phố thanh niên quản lý.

Các cấp bộ Đoàn tổ chức chương trình cho hội viên, thanh niên vào thăm Trung tâm Giáo dục lao động xã hội: chương trình đã thu hút gần 2.500 lượt giáo viên, học sinh tại các trường trên địa bàn thành phố, góp phần giúp học sinh nhận diện được hiểm họa ma túy thông qua những hiểu biết cơ bản về ma túy, nghiện ma túy và nhận diện một số loại ma túy phổ biến, mối liên quan giữa ma túy và HIV/AIDS; những dấu hiệu nghi ngờ giúp thầy cô và phụ huynh phát hiện và ngăn chặn việc sử dụng ma túy.

Bên cạnh đó, được sự hỗ trợ về kinh phí từ Ban Điều hành Đề án *"Hỗ trợ thanh niên học nghề và tạo việc làm giai đoạn 2008- 2015"* của Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Ban Chỉ đạo thực hiện phong trào đã chỉ đạo quận đoàn Ngô Quyền, Đoàn phường Gia Viên tổ chức Lễ ra mắt mô hình *"Đại lý cung cấp nước tinh khiết, nước uống đóng chai"* của CLB *"S-A"* trên địa bàn phường Gia Viên; hỗ trợ vốn, phương tiện làm việc cho CLB thanh niên sống tích cực quận Dương Kinh với tổng trị giá giúp đỡ 2 mô hình trên 40 triệu đồng.

2.1.5. Hỗ trợ thanh niên nhập cư

Ban Thường vụ Thành đoàn chỉ đạo các Quận huyện Đoàn phối hợp với chính quyền địa phương rà soát, nắm rõ số lượng thanh niên tại các khu nhà trọ trên địa bàn và tư vấn cho thanh niên làm thủ tục tạm trú theo quy định, vận động chủ nhà trọ không tăng giá phòng ở, điện, nước sinh hoạt bất thường. Duy trì hoạt động của 23 CLB Thanh niên nhà trọ tại các quận, huyện; Tổ chức 201 hoạt động truyền thông, tập huấn về kỹ năng phòng chống cháy nổ, tư vấn sức khỏe sinh sản vị thành niên, phòng chống HIV/AIDS.

Nhân dịp Tết Nguyên đán hàng năm, các Quận huyện Đoàn đã tổ chức

nhieu hoạt động thăm hỏi, tặng quà, giúp đỡ những thanh niên nhập cư có hoàn cảnh khó khăn trên địa bàn, thăm hỏi những thanh niên không có điều kiện về quê ăn Tết .

Phối hợp với các ngành, đơn vị liên quan (*Ban quản lý Khu kinh tế Hải Phòng, Liên đoàn lao động thành phố, Sở Lao động thương binh xã hội thành phố, Cục Thống kê...*) khảo sát số liệu, tình hình thanh niên công nhân trên địa bàn thành phố phục vụ Đề án xây dựng Trung tâm hỗ trợ thanh niên công nhân và lao động trẻ thành phố với 1.000 phiếu khảo sát.

Hưởng ứng “*Tháng công nhân*” và cuộc vận động “*Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam*”, Ban Thường vụ Thành đoàn phối hợp với Sở Công thương, các doanh nghiệp, đơn vị trên địa bàn thành phố Hải Phòng tổ chức “*Ngày hành động vì thanh niên công nhân, lao động trẻ*” tại các Khu công nghiệp trên địa bàn thành phố.

2.2. Một số kinh nghiệm thực tiễn rút ra trong quá trình triển khai phong trào

Thứ nhất, giáo dục ý thức văn minh đô thị. Trong giáo dục ý thức văn minh đô thị cho mọi cư dân, đặc biệt chú trọng đến công tác tuyên truyền, giáo dục cho thế hệ trẻ, nhất là đối tượng học sinh, sinh viên. Có thể lồng ghép chương trình giáo dục nếp sống văn minh đô thị vào chương trình giáo dục công dân các cấp trường học, vào các hoạt động ngoài giờ lên lớp, bao gồm cả lý thuyết lẫn thực hành, ngay từ bậc tiểu học. Đây là tiền đề có ý nghĩa phương pháp luận hết sức quan trọng. Mặt khác, cần phát huy giáo dục ý thức văn minh đô thị cho thanh thiếu nhi bằng những việc làm nêu gương của người lớn khi tham gia các hoạt động cộng đồng, khi tham gia giao thông, khi ứng xử nơi công cộng, sử dụng ngôn từ khi phản ánh hoặc tranh luận những vấn đề xã hội mà có mặt trẻ con...

Thứ hai, trong quá trình triển khai các hoạt động cần có sự phối hợp tốt với các cơ quan chức năng để tuyên truyền, vận động ĐVTN và nhân dân thực hiện nghiêm các quy định của pháp luật và các quy định về trật tự đô thị. Có như thế chúng ta mới tạo dựng được một đô thị văn minh, kỷ cương, đảm bảo tính nghiêm minh của pháp luật.

Thứ ba, trong quá trình triển khai phong trào, cần tuyên truyền tới đông đảo cán bộ, ĐVTN, đảng viên làm tấm gương văn minh đô thị. Muốn người dân tôn trọng pháp luật thì trước hết cán bộ, đảng viên phải hành xử theo pháp luật và những quy định chung của địa bàn nơi cư trú (quy định của tổ dân phố văn hóa, tuyến đường tuyến phố văn minh, an toàn, hương ước Làng văn hóa...); phải tạo điều kiện cũng như là vận động đồng nghiệp, người thân,

người dân xung quanh chấp hành pháp luật, sống và làm việc theo hiến pháp và pháp luật.

Thứ tư, tích cực tuyên truyền, biểu dương những tấm gương tốt trong xây dựng nếp sống văn minh đô thị: Đây là một việc làm hết sức quan trọng vì việc tốt thì thường khó nhận thấy hơn những việc xấu. Điều này có thể thấy khi chúng ta gõ kết quả tìm kiếm trên google “ứng xử văn minh nơi công cộng” sẽ nhận được gần 700.000 kết quả nhưng phần nhiều trong số đó lại là những bài viết phê phán những hành động kém văn minh nơi công cộng mà rất ít nhắc đến những tấm gương, những hành động đẹp. Công tác tuyên truyền cần được thực hiện qua nhiều kênh, trong đó đặc biệt chú trọng đến công tác truyền thông báo chí – thành lập những chuyên trang, chuyên mục trên Đài PTTH Hải Phòng, Báo Hải Phòng, ANHP; phát huy tính tích cực và những ưu điểm của công tác tuyên truyền qua mạng xã hội và các trang thông tin điện tử/báo điện tử có uy tín và có lượng độc giả lớn...

Thứ sáu, đối với tổ chức ĐoànHội các cấp cần phát huy chức năng, nhiệm vụ của tổ chức để tổ chức nhiều các hoạt động, phong trào thiết thực tập hợp và phát huy vai trò xung kích của tuổi trẻ trong xây dựng nếp sống văn minh đô thị; lan tỏa những hành động đẹp trong xã hội để góp phần nâng cao ý thức văn minh, văn hóa đô thị trong thanh niên và cộng đồng.

2.3. Một số đề xuất, kiến nghị để đẩy mạnh phong trào trong thời gian tới

Văn minh đô thị không phải là việc làm của một hay hai năm, không phải việc có thể làm theo phong trào, mà là cả một quá trình tích lũy, hình thành giá trị xã hội đô thị của quốc gia dân tộc với những chuẩn mực đạo đức chung, những quy tắc sinh hoạt xã hội, trật tự công cộng và chuẩn tắc giao thông đô thị. Trên cơ sở những vấn đề thực tiễn nêu trên, để nâng cao kết quả, hiệu quả công tác xây nếp sống văn minh đô thị ở thành phố chúng ta, chúng tôi mạnh dạn đề xuất một số giải pháp văn hóa, tập trung vào những vấn đề sau:

- Đối với các nhà quản lý và cộng đồng xã hội:

+ Xây dựng, khôi phục các thiết chế văn hoá dành cho thanh thiếu niên: Trước mắt, lãnh đạo các cấp phải triển khai tốt việc xây dựng và phát triển hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở, coi phát triển văn hóa là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội. Nhiều địa bàn khu dân cư hiện nay chưa nhận thức đúng về vị trí, vai trò của văn hóa, mối quan hệ gắn bó giữa kinh tế, văn hóa và chính trị; chưa nghiêm túc triển khai, tổ chức thực hiện quy hoạch thiết chế văn hóa cơ sở. Nói cách khác đó là chưa quan tâm sâu sắc tới nhu cầu sinh hoạt, hưởng thụ văn hoá của người dân, đặc biệt là tầng lớp thanh, thiếu niên - chủ nhân tương lai của đất nước. Do đó, trong thời gian tới chính quyền các

cấp cần phải có một chương trình hành động cụ thể như quy hoạch đất đai, đầu tư kinh phí để xây dựng thiết chế văn hóa cơ sở như: các sân chơi thể thao, nhà văn hoá thanh thiếu nhi, cung văn hoá thanh thiếu nhi, thư viện, bể bơi, nhà truyền thống... dành riêng cho thanh thiếu niên.

+ Tăng cường các thiết chế về thực thi pháp luật và nâng cao ý thức chấp hành pháp luật cho công dân: Xây dựng văn hoá đô thị phải từ sự nghiêm minh của chính quyền, hiện tại, quy định về nếp sống văn hóa - văn minh đô thị không thiếu. Nhiều nội dung về nếp sống văn hóa - văn minh đô thị đã được thể chế hóa thành những quy định của pháp luật. Tuy nhiên, chúng ta có luật, nhưng cư dân đô thị lại chưa có truyền thống "*trọng luật*". Do vậy tình trạng vi phạm pháp luật về giao thông, trật tự xây dựng đô thị vẫn diễn ra trên nhiều tuyến phố, nhiều khu dân cư... Vì vậy, để xây dựng nếp sống văn hóa - văn minh đô thị, đổi mới tư duy pháp lý cần được đặt ra một cách mạnh mẽ, kiên quyết hơn. Những quy định cụ thể có sức thuyết phục, việc xử phạt nghiêm khắc các sai phạm sẽ đưa mọi hoạt động của thành phố đi vào kỷ cương. Từ đó sẽ hình thành tư duy trọng nguyên tắc, trọng lý lẽ, trọng pháp luật và từng bước hoàn thiện nếp sống văn hóa - văn minh đô thị trong mỗi cư dân và cả cộng đồng.

+ Tạo điều kiện cho công dân thực hiện văn minh đô thị: Khi môi trường sống chưa được đảm bảo đầy đủ còn gặp nhiều bất tiện kẹt xe, ngập nước, thiếu nhà vệ sinh công cộng,... rất dễ khiến người ta có những cách ứng xử thiếu văn hoá. Muốn nâng cao văn hóa ứng xử nơi công cộng thì thành phố cần tập trung cao cho việc xây dựng cơ sở hạ tầng và công trình kỹ thuật nơi công cộng: tăng cường lắp đặt hệ thống thùng rác công cộng, xây dựng vườn hoa, công viên sạch đẹp, trồng mới cây xanh, tạo không gian thông thoáng và các điều kiện thuận lợi nhất cho người dân trong sinh hoạt để từ đó người dân có điều kiện tốt hơn để thực hiện nếp sống văn minh đô thị

- Đối với tổ chức Đoàn TNCS Hồ Chí Minh - Hội LHTN các cấp: cần giáo dục ĐVTN tự giác thực hiện một hệ định chuẩn sau để có thể tham gia xây dựng văn minh đô thị một cách chủ động, tích cực và hiệu quả:

+ Lòng tự trọng:

Lòng tự trọng là một trong những phẩm chất tốt đẹp nhất của Con Người. Đó là đức tính luôn luôn chú ý giữ gìn phẩm giá, nhân cách của mình, dù ở bất cứ hoàn cảnh nào; lòng tự trọng thường được biểu hiện bằng những lời nói, cử chỉ, hành vi lịch thiệp, nhã nhặn, từ tốn, biết tự kiềm chế. Người có lòng tự trọng là người có đạo đức, có thiên lương, có tư tưởng nhân nghĩa, không bao giờ làm điều xấu, việc ác với đồng loại và môi trường thiên nhiên.

Đối với thanh niên - những người “là chủ nhân tương lai của đất nước và thành phố” thì tự trọng cao hơn việc biểu hiện giá trị của bản thân còn là biểu hiện cho ý thức dân tộc, tự tôn dân tộc. Trong phát biểu tại Đại hội lần thứ VII nhiệm kỳ 2014 – 2019 của Hội LHTN Việt Nam, đồng chí Tổng Bí thư nhấn mạnh và giao nhiệm vụ “Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam cần tiếp tục cùng với Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh làm tốt công tác giáo dục, định hướng thanh niên, góp phần xây dựng một lớp thanh niên mới có tâm, có trí, có tài, có tính tự trọng và tự chủ...”.

Để góp phần xây dựng nếp sống văn minh đô thị của thành phố, chúng tôi thiết nghĩ trước hết mỗi bạn trẻ cần rèn luyện lòng tự trọng của bản thân; phải biết xấu hổ trước những hành động, cử chỉ, lời nói đi ngược lại với những chuẩn mực văn hóa xã hội; phải biết nói lời cảm ơn, xin lỗi...

+ Tính kỷ cương và ý thức tự giác:

Bất kỳ xã hội nào cũng cần có kỷ cương và ý thức tự giác của con người. Kỷ cương là muốn nói đến phép tắc, kỷ luật, sự nghiêm minh và trật tự: đó là những thiết chế xã hội bao gồm hệ thống pháp luật, hệ thống quy ước xã hội nhằm vừa điều chỉnh vừa giám sát các hành vi của con người, của tổ chức và mọi hoạt động xã hội; nó bao gồm các chuẩn mực xã hội mà mỗi cá nhân hay tổ chức phải tuân thủ với những giới hạn có thể hoặc không thể làm việc gì đó nhằm bảo đảm và bảo vệ sự ổn định xã hội khỏi những hành vi lệch chuẩn. Còn tự giác chính là sự hiểu biết, ý thức giác ngộ với những hành vi đúng đắn hướng đến chân thiện mỹ của con người. Kỷ cương và tự giác có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, tác động qua lại với nhau làm cho tính kỷ cương, ý thức tự giác của từng con người và rộng hơn là của xã hội, ngày càng trở nên hoàn thiện. Một đô thị được coi là văn minh thì đòi hỏi con người sống trong đô thị đó cần có tính kỷ cương và ý thức tự giác. Vì vậy để xây dựng văn minh đô thị thì các cấp bộ Đoàn - Hội cần giáo dục ĐVTN có ý thức tự giác chấp hành pháp luật, các nội quy, quy định nơi công cộng, bảo vệ di tích lịch sử, cảnh quan, môi trường và mạnh dạn phê phán những hành vi lệch chuẩn văn hóa xã hội và vi phạm quy định của pháp luật.

+ Tinh thần trách nhiệm:

Trách nhiệm ở đây được hiểu là trách nhiệm với bản thân và trách nhiệm với cộng đồng. Biểu hiện của tinh thần trách nhiệm với cộng đồng đó chính là tính xung phong, tình nguyện. Tinh thần đó là giá trị cao đẹp, là cái gốc, bản chất của người Việt bắt nguồn từ lòng yêu nước và tự hào dân tộc và nó đã trở thành ý thức tự thân của mỗi người - đặc biệt là người trẻ tuổi và được phát

huy một cách tự nguyện, tự giác và đầy trách nhiệm. Trong điều kiện của nền kinh tế thị trường, của cải vật chất là quan trọng nhưng không phải đã là tất cả giá trị và hạnh phúc của con người. Điều quan trọng nhất là ai mang đến niềm vui, hạnh phúc cho nhiều người thì người đó là hạnh phúc nhất.

Để xây dựng văn minh đô thị, tổ chức Đoàn - Hội cần chú trọng giáo dục ĐVTN nêu cao tinh thần trách nhiệm với cộng đồng thông qua nhiều việc làm, hành động thiết thực, ý nghĩa: hiến máu tình nguyện, tình nguyện bảo vệ môi trường, bảo đảm trật tự an toàn giao thông, các hoạt động khám chữa bệnh nhân đạo... ; nâng cao ý thức trách nhiệm với bản thân thông qua việc học tập, trau dồi kiến thức, kỹ năng làm việc, kỹ năng sống, xây dựng hình ảnh người thanh niên thời đại mới có kiến thức, bản lĩnh, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm.

ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH TỈNH VĨNH PHÚC ĐỒNG HÀNH VỚI THANH NIÊN TRONG NGHỀ NGHIỆP VIỆC LÀM

Nguyễn Mạnh Tuấn

Phó Bí thư Thường trực Tỉnh đoàn Vĩnh Phúc

Kỷ niệm 85 năm ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh là sự kiện chính trị quan trọng của tuổi trẻ cả nước nói chung và thanh niên tỉnh Vĩnh Phúc nói riêng, đánh dấu những bước phát triển mới của tổ chức Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi trong từng giai đoạn lịch sử qua đó thể hiện khát vọng của tuổi trẻ dựng xây đất nước. Xác định rõ mục tiêu, phương hướng công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi trong những năm qua đó là: Xây dựng tổ chức Đoàn vững mạnh; tăng cường bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, giáo dục đạo đức, lối sống, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão lớn, thi đua học tập, rèn luyện, lao động sáng tạo, xung kích, tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc và đặc biệt là vấn đề nghề nghiệp việc làm của thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

Thay mặt Ban Thường vụ tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc, tôi xin trình bày những nội dung chủ yếu trong bài tham luận về vấn đề "*Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp việc làm*".

1. Mục đích của việc đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp việc làm

Giải quyết việc làm là một trong những chính sách quan trọng của mỗi quốc gia, đặc biệt là đối với các nước đang và chậm phát triển. Thiếu việc làm, không có việc làm hoặc việc làm không ổn định sẽ không bảo đảm cuộc sống và phát triển bền vững. Đặc biệt là thanh niên nông thôn, việc làm liên quan đến yếu tố đất đai, tư liệu lao động, công cụ lao động, kỹ năng nghề và vốn sản xuất. Các yếu tố trên kết hợp thành một chỉnh thể tác động mạnh đến đời sống của thanh niên nông thôn. Giải quyết việc làm cho thanh niên có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Thanh niên Vĩnh phúc cũng nằm trong tình trạng chung đó của đất nước.

Vĩnh Phúc là tỉnh đồng bằng nằm trong vùng châu thổ sông Hồng, có tổng diện tích đất tự nhiên là 1370,2 km², dân số 1,2 triệu người, trong đó thanh niên trong độ tuổi là 305.100 (chiếm gần 30,2% dân số và gần 47,28% lực lượng lao động của tỉnh). Vĩnh Phúc có 30 dân tộc anh em cùng sinh sống, mật độ dân số tham gia và góp phần quan trọng vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội, an ninh, quốc phòng, bình quân đất canh tác 400m²/người. Vĩnh Phúc có 7 huyện,

1 thị xã và 1 thành phố; có 137 xã, phường, thị trấn, có 39 xã miền núi. Dân số phần lớn hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp, đặc biệt tỷ lệ sử dụng quỹ lao động của thanh niên nông thôn còn thấp dẫn đến đời sống của đại đa số bộ phận thanh niên nông thôn gặp nhiều khó khăn. Tình trạng thanh niên nông thôn đi làm ăn xa có xu hướng tăng cao. Nguyên nhân chủ yếu do quá trình chuyển đổi cơ cấu sản xuất chậm, khiến các ngành nghề phi nông nghiệp chưa phát triển. Thêm vào đó chất lượng lao động của thanh niên còn thấp, phần lớn chưa qua đào tạo nghề dẫn tới cơ hội và khả năng tìm việc làm của thanh niên nông thôn trên địa bàn tỉnh gặp không ít khó khăn. Ngoài ra các cấp ủy đảng, chính quyền địa phương, Đoàn TN chưa thực sự quan tâm, đề ra những giải pháp mang tính chiến lược để tạo ra nhiều việc làm mới cho thanh niên.. Thậm chí, ở một số địa phương trong Tỉnh, trong quá trình thực thi làm chính sách, phát luật liên quan đến việc làm cho thanh niên còn có những biểu hiện tiêu cực như bảo thủ, lạc hậu, chậm đổi mới, không có chính sách thu hút và giữ chân được lực lượng lao động trẻ đã qua đào tạo có năng lực làm việc tại địa phương. Cần bổ sung thêm thông tin để nhấn mạnh vai trò công tác giải quyết việc làm cho thanh niên Tỉnh Vĩnh Phúc.

2. Kết quả nổi bật, hiệu quả trong công tác triển khai "Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp việc làm".

2.1 Kết quả hỗ trợ thanh niên sản xuất, kinh doanh tại địa phương

Tổng kết các phong trào của Đoàn qua nhiều thời kỳ, có thể thấy, trong từng giai đoạn cách mạng trước đây khi đất nước còn nhiều khó khăn, thanh niên phải xung kích, đi đầu trong mọi công tác. Hồ Chí Minh đã từng viết *"Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Thanh niên muốn làm chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải làm việc để chuẩn bị cái tương lai đó"*⁶⁶.

Với vai trò là *"Người bạn"* đồng hành cùng thanh niên trong những năm qua. Đoàn thanh niên tỉnh Vĩnh Phúc đã có những giải pháp cụ thể, thiết thực trong việc "Đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp và việc làm" nhằm tạo điều kiện cho thanh niên nông thôn làm giàu chính đáng trên mảnh đất quê hương mình bằng những việc làm thiết thực như: Hỗ trợ vốn vay phát triển kinh tế qua nguồn vốn ủy thác thông qua ngân hàng chính sách xã hội tỉnh⁶⁷; nguồn vốn quỹ quốc gia giải quyết việc làm kênh trung ương⁶⁸ và nguồn vốn

⁶⁶Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 12/8/1947, Chủ tịch Hồ Chí Minh

⁶⁷ Nguồn vốn vay ủy thác thông qua ngân hàng chính sách xã hội với tổng dư nợ 209 tỷ 252 triệu đồng

⁶⁸ Gồm 14 Dự án do thanh niên làm chủ được hưởng thụ vốn vay và đã giải quyết việc làm cho 249 lao động với tổng dư nợ là 2 tỷ 858 triệu đồng

Tài năng trẻ tỉnh Vĩnh Phúc⁶⁹. Hàng năm, Ban thường vụ tỉnh Đoàn phối hợp với các Sở, ban, ngành và các hội, Đoàn thể trong tỉnh tổ chức các lớp tập huấn chuyên giao khoa học kỹ thuật và công nghệ cho Đoàn viên thanh niên trong toàn tỉnh⁷⁰. Phối hợp với các ngành, các chương trình tạo nguồn cho thanh niên chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi⁷¹, chỉ đạo thành lập mới các câu lạc bộ, tổ hợp tác, hợp tác xã thanh niên bên cạnh đó có những cơ chế, hình thức hỗ trợ vốn vay cho thanh niên khi thành lập mới câu lạc bộ thanh niên; hợp tác xã thanh niên; tổ hợp tác⁷². Phối hợp với các sở ban ngành trong tỉnh tổ chức những buổi hội trợ giúp thanh niên quảng bá thương hiệu do thanh niên trong tỉnh đứng ra làm chủ⁷³. Tổ chức phát động trong thanh niên các phong trào như: Giúp nhau lập nghiệp, phong trào thanh niên tỉnh Vĩnh Phúc thi đua làm kinh tế giỏi, thanh niên Vĩnh Phúc làm giàu chính đáng... gắn với các cuộc phát động là các hình thức khen thưởng do Ban thường vụ tỉnh Đoàn tổ chức hàng năm như: Tuyên dương thanh niên làm kinh tế giỏi; tuyên dương công dân trẻ tiêu biểu...

2.2 Kết quả tư vấn giới thiệu việc làm thông qua trung tâm dịch vụ việc làm thanh niên Vĩnh Phúc.

2.2.1. Công tác tuyên truyền về tư vấn, GTVL:

Hoạt động tuyên truyền về tư vấn, GTVL được Trung tâm DVVL TN triển khai đa dạng dưới nhiều hình thức đạt được kết quả cao như:

- Trên phát thanh và truyền hình:

Trong những năm đầu thành lập, cơ sở vật chất của Trung tâm còn thiếu, tuy nhiên công tác tuyên truyền về hướng nghiệp, dạy nghề, giới thiệu việc làm luôn được Trung tâm quan tâm, chú trọng với nhiều hoạt động như: Phối hợp với Đài truyền hình của tỉnh hàng tháng đăng tải các chủ chương, chính sách mới có liên quan tới học nghề, lập nghiệp thông qua chuyên mục “*Thanh niên với nghề nghiệp và việc làm*”; xây dựng 2 phóng sự phát sóng vào tháng 1 và tháng 6. Chỉ đạo các huyện, thị, thành Đoàn phối hợp với phòng văn hóa cấp huyện tổ chức tuyên truyền qua Đài truyền thanh của huyện. Trung tâm GTVL TN cấp phát 136 đĩa CD cho 136 xã, phường, thị trấn để truyền truyền

⁶⁹ Từ khi triển khai đến nay đã có 248 dự án được thụ hưởng hỗ trợ vốn vay và đã giải quyết việc làm cho 744 lao động với tổng dư nợ là 5 tỷ 150 triệu đồng

⁷⁰ Hàng năm tổ chức tập huấn chuyên giao khoa học kỹ thuật và công nghệ cho Đoàn viên thanh niên tại 9 huyện, thị, thành Đoàn với mỗi lớp tập huấn 150 người/01 lớp

⁷¹ Hỗ trợ cây giống cho 01 dự án cho thanh niên tại huyện Bình Xuyên nhằm cải tạo vườn tạp và trồng cây được liệu và cây nông nghiệp với trị giá 100 triệu đồng

⁷² Hiện nay toàn tỉnh Vĩnh Phúc có hơn 300 câu lạc bộ thanh niên phát triển kinh tế và hơn 87 Hợp tác xã trẻ.

⁷³ Hàng năm tỉnh Đoàn phối hợp với các sở ban ngành có liên quan trong tỉnh tổ chức các buổi triển lãm các mặt hàng nông nghiệp gắn với hội chợ đưa hàng hóa việt nam về vùng nông thôn tại 7 huyện trên địa bàn tỉnh.

trên hệ thống phát thanh của xã vào buổi sáng và buổi chiều hàng ngày, thông tin đã được đông đảo nhân dân hưởng ứng, có nhiều ĐVTN tìm đến Trung tâm.

+ Trên báo, tạp chí, Website...

Phối hợp với báo Vĩnh Phúc và các tạp chí trên địa bàn tỉnh để xây dựng các chuyên trang, chuyên mục hàng tháng về hoạt động tư vấn, tuyển dụng, GTVL trong nước; đào tạo lao động đi học tập và xuất khẩu lao động.

Hoạt động tư vấn, GTVL trong nước; công tác xuất khẩu lao động và du học thường xuyên đăng tải các thông tin tuyển dụng, kết quả thi tuyển các đơn hàng và lịch xuất cảnh của lao động trên Website của Tỉnh Đoàn. Bên cạnh đó Trung tâm GTVL TN cử cán bộ trực tiếp quản lý trang mạng xã hội nên các thông tin thường xuyên được cập nhật, như đã thành lập được CLB du học sinh, thực tập sinh bên Nhật và thường xuyên liên lạc, thông tin qua mạng Pagebook.

+ Tuyên truyền bằng trực quan:

- Từ khi thành lập đến nay Tỉnh Đoàn đã phát hành 36.000 bản tin sinh hoạt chi Đoàn và 20.000 tờ rơi quảng cáo trên các phương tiện thông tin đại chúng, nhằm phục vụ tốt hơn cho công tác tư vấn hướng nghiệp nghề, việc làm cho người lao động. Cấp phát hơn 4000 cuốn cẩm nang “Niên giám nghề nghiệp”, 4000 cuốn sách “Giúp bạn chọn nghề”, 4000 sách “Cẩm nang việc làm cho lao động trẻ”; và hàng nghìn đĩa CD- Room về nghề nghiệp, việc làm cho các văn phòng tư vấn, giới thiệu việc làm miễn phí, nhằm cung cấp thông tin và tuyên truyền sâu rộng đến thanh niên.

- Trung tâm DVVL TN đã phát hành hơn 150.000 tờ rơi tuyên truyền về xuất khẩu lao động. Đặc biệt, phát tờ rơi, tuyên truyền trực tiếp cho gần 5.000 lao động đang làm việc tại công ty may, điện tử, cơ khí tại khu công nghiệp Khai Quang - Vĩnh Yên.

- Trung tâm DVVL thanh niên phối hợp cùng VNPT Vĩnh Phúc đầu tư nâng cấp các văn phòng tư vấn, giới thiệu việc làm bằng việc lắp đặt miễn phí **146** máy điện thoại bàn cho các văn phòng Đoàn cơ sở, hỗ trợ **34.000 đồng**/thuê bao/tháng trong thời gian 5 năm; làm mới **146** panner cho các văn phòng tư vấn GTVL miễn phí tại các cơ sở Đoàn trên toàn tỉnh.

- Trung tâm DVVL TN đã tổ chức treo 136 pano, 300 băng zôn tuyên truyền về GTVL trong nước và XKLD tại trụ sở của 136 xã, phường, thị trấn và các khu công nghiệp của tỉnh.

+ Xây dựng mạng lưới tư vấn, hướng nghiệp và giới thiệu việc làm

Nhằm phát huy vai trò của tổ chức Đoàn các cấp trong việc đồng hành với thanh niên về nghề nghiệp, việc làm, Ban thường vụ tỉnh Đoàn đã triển khai thành lập hệ thống Văn phòng GTVL thanh niên cấp huyện và ký hợp đồng uỷ nhiệm văn phòng tư vấn GTVL miễn phí tới **100%** Đoàn cơ sở trên địa bàn tỉnh. Xây dựng được đội ngũ cộng tác viên, tư vấn viên tại cơ sở có tinh thần trách nhiệm cao, kịp thời nắm bắt thị trường lao động trong nước và nước ngoài, xử lý nhanh, chính xác các thông tin thị trường lao động tại cơ sở Đoàn. Đến nay đã có 9/9 huyện, thị, thành Đoàn chỉ đạo có hiệu quả các văn phòng tư vấn GTVL miễn phí cho thanh niên, xây dựng mạng lưới cộng tác viên, triển khai các nội dung về tư vấn hướng nghiệp học nghề, việc làm XKLD cho ĐVTN đến cấp Chi Đoàn.

Tham mưu với BTV Tỉnh Đoàn đã thành lập 9 đoàn công tác phụ trách các huyện, triển khai đến 100% các xã, phường, thị trấn và các trường Đại học, cao đẳng, THPT, TTGDTCX đóng trên địa bàn tỉnh để tuyên truyền về công tác XKLD và du học hàng tháng. Kết quả đã tư vấn được trên 32.560 lượt người dân và ĐVTN về xuất khẩu lao động và du học. Tư vấn trực tiếp cho học sinh các trường THPT, Cao đẳng và trung cấp nghề là: 12.305 người. Số lao động đến Trung tâm nghe tư vấn trực tiếp đạt gần 5.000 người. Số nghe tư vấn qua mạng và điện thoại là 4.560 người.

Để tuyên truyền các chủ trương, chính sách của tỉnh đối với người đi XKLD và Du học đồng thời truyền đạt các kỹ năng về tư vấn đi XKLD và các thông tin về nhu cầu của các thị trường lao động tiềm năng và uy tín, BTV Tỉnh Đoàn đã tập huấn cho 137 Bí thư, phó Bí thư xã, phường, thị trấn. Bên cạnh đó Trung tâm DVVL TN thành lập các tổ tư vấn XKLD lưu động đến từng thôn, làng. Tổ tư vấn cơ sở đã tư vấn trực tiếp được cho hơn 1500 lao động và người dân quan tâm, từ đó đã có hàng trăm lao động đăng ký nhập học tại trung tâm và dự nguồn, chờ thi đơn hàng.

2.2.2 Kết quả công tác tư vấn, hướng nghiệp và giới thiệu việc làm cho thanh niên

+ Công tác tư vấn hướng nghiệp

Thực hiện Nghị quyết số 02 NQ/ĐTN ngày 09/7/2008 của Ban chấp hành tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc về “*Tư vấn, hướng nghiệp, dạy nghề và tạo việc làm cho thanh niên*”, Trung tâm DVVL thanh niên Vĩnh Phúc đã chủ động ký hợp đồng với tập đoàn Hoa Sao nhằm, tư vấn hướng nghiệp nghề và giải quyết việc làm cho các đối tượng thanh niên là học sinh cuối cấp của các trường THPT, sinh viên chuẩn bị tốt nghiệp của các trường TC, CĐ nghề trên địa bàn tỉnh như: Trường CĐ kinh tế kỹ thuật, trường CĐ cơ khí nông nghiệp, trường

CD nghề Việt – Đức Vĩnh Phúc; Phối hợp với trường CD FPT tuyên truyền tư vấn tuyển sinh tại các trường THPT Tam Đảo, Nguyễn Thái Học, trường THPT dân tộc nội trú... Để thực hiện hiệu quả công tác phân luồng học 2 sinh THCS và THPT sang học nghề, tránh tình trạng thừa thầy thiếu thợ, rút ngắn được cả về thời gian lẫn kinh tế của gia đình và xã hội. Trên cơ sở đó Trung tâm DVVL thanh niên đã chủ động tham mưu với BTV tỉnh Đoàn xây dựng và ký kế hoạch phối hợp, liên kết tư vấn tuyển sinh, đào tạo và giải quyết việc làm cho học sinh, sinh viên với trường CD nghề Việt Đức và trường CD công nghiệp Phúc Yên, đồng thời tổ chức tư vấn hướng nghiệp học nghề và việc làm cho bộ đội xuất ngũ tại các huyện, thị, thành Đoàn trên toàn tỉnh. Kết quả trung tâm đã tư vấn hướng nghiệp học nghề cho **25.280** lượt ĐVTN, trong đó tư vấn nghề là **8.553** lượt, tư vấn việc làm là **14.737** lao động; số lao động có việc làm ổn định tại các doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh là **8.840** lao động.

Hoạt động tư vấn hướng nghiệp được Trung tâm quan tâm thông qua hoạt động chủ yếu là phối hợp với Sở Giáo dục, và các phòng giáo dục đào tạo tổ chức các hoạt động tư vấn Ngày hội tư vấn tuyển sinh, tư vấn mùa thi trực tiếp cho học sinh THCS, THPT trên địa bàn tỉnh như: Trường THPT Vĩnh Yên, Trường THPT Bến Tre... đảm nhận thực hiện tốt các hoạt động truyền thông hướng nghiệp thuộc Đề án 103; Trung tâm đã phối hợp tổ chức các lớp tập huấn đào tạo, nâng cao kỹ năng tư vấn hướng nghiệp cho đội ngũ cán bộ Đoàn trong các trường THPT cũng như tổ chức định kỳ các hoạt động tư vấn trong nhà trường.

+ Công tác phối hợp dạy nghề cho thanh niên

Trung tâm DVVL của tỉnh và cấp huyện đã chủ động phối hợp với các ngành, các trường và cơ sở đào tạo nghề trong và ngoài tỉnh xây dựng, triển khai kế hoạch phối hợp đào tạo, dạy nghề dài và ngắn hạn cho thanh niên.

Đối với Trung tâm của tỉnh từ khi thành lập đến nay đã liên kết với nhiều đơn vị trong và ngoài tỉnh kể cả một số doanh nghiệp nước ngoài trong việc phối hợp tuyển sinh, đào tạo nghề gắn với giải quyết việc làm cho thanh niên. Tiêu biểu là: Liên kết với công ty du lịch và đào tạo Lạc Việt (*Quảng Ninh*) chuyên đào tạo về nghiệp vụ nhà hàng khách sạn, nhân viên phục vụ trong các lĩnh vực giải trí như: Casino, Golf, Resort... Phối hợp với các Trường cao đẳng CGCKXD số I; Trường cao đẳng GTVT Vĩnh Phúc; Trường cao đẳng nghề Việt Đức; Trường cao đẳng KTKT Vĩnh Phúc... đã tổ chức được 18 lớp khai giảng với 736 học sinh đào tạo các nghề: điện, điện tử, hàn, sửa chữa ô tô...

Phối hợp đưa sinh viên đi thực tập thực tế tại các doanh nghiệp để học

sinh, sinh viên làm quen với tác phong công nghiệp, tiếp cận với các công nghệ tiên tiến, sau khi tốt nghiệp, ra trường sinh viên dễ dàng tìm được công việc phù hợp. Tính đến nay Trung tâm đã phối hợp với các trường đưa gần 1000 học sinh, sinh viên đi thực tập tại KCN Khai Quang - Vĩnh Yên, Nội Bài, Gia Lâm – Hà Nội đạt kết quả tốt.

Ban thường vụ tỉnh Đoàn phối hợp với Sở Kế hoạch và đầu tư; Hội doanh nghiệp trẻ tổ chức 15 lớp khởi sự doanh nghiệp cho gần 600 thanh niên; tư vấn, giúp đỡ trên 153 thanh niên thành lập doanh nghiệp dân doanh vừa và nhỏ; chỉ đạo thành lập 67 Hợp tác xã thanh niên.

BTV tỉnh Đoàn đã chỉ đạo Trung tâm DVVL thanh niên và các huyện, thị, thành Đoàn phối hợp với các trường đào tạo nghề số 2-BQP và trường TC nghề số 11/BQP thuộc Bộ quốc phòng đóng trên địa bàn tỉnh tổ chức tuyển sinh, đào tạo nghề cho 950 thanh niên là bộ đội xuất ngũ trở về địa phương theo học các ngành nghề như: Lái xe, điện tử điện lạnh; sửa chữa ô tô; cơ khí hàn, cắt gọt kim loại....

+ Hoạt động tư vấn việc làm

Trung tâm đã liên kết với nhiều đơn vị trong và ngoài tỉnh kể cả một số doanh nghiệp nước ngoài trong việc phối hợp tuyển sinh, đào tạo nghề gắn với giải quyết việc làm cho thanh niên. Tiêu biểu là: Liên kết với công ty du lịch và đào tạo Lạc Việt (*Quảng Ninh*) chuyên đào tạo về nghiệp vụ nhà hàng khách sạn, nhân viên phục vụ trong các lĩnh vực giải trí như: Casino, Golf, Resort... Phối hợp với các Trường cao đẳng xây dựng số 1; Trường cao đẳng Giao thông vận tải Vĩnh Phúc; Trường cao đẳng nghề Việt Đức; Trường cao đẳng Kinh tế kỹ thuật Vĩnh Phúc... đã tổ chức được 18 lớp khai giảng với 736 học sinh đào tạo các nghề: điện, điện tử, hàn, sửa chữa ô tô...

Công tác tư vấn nghề, việc làm cho bộ đội xuất ngũ được BTV Tỉnh Đoàn phối hợp với Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh đồng thời chỉ đạo các cơ sở Đoàn phối hợp với Ban Chỉ huy quân sự huyện để tổ chức đón cho trên 6.715 bộ đội xuất ngũ vào học nghề và làm việc tại các trường, cơ sở dạy nghề và các doanh nghiệp đóng trên địa bàn tỉnh. Cùng với đó Trung tâm cũng đã tham mưu tổ chức nhiều hoạt động tư vấn có hiệu quả thông qua các mô hình: “Ngày hội việc làm”, “Ngày hội tư vấn vay vốn”, “Hội thảo du học”, “Sàn giao dịch việc làm”... Trung tâm đã chủ động phối hợp tổ chức các lớp tập huấn bồi dưỡng và nâng cao kiến thức, kỹ năng về nghề nghiệp, việc làm cho các cán bộ Đoàn cơ sở, thanh niên trên địa bàn, sinh viên đang theo học tại các trường THPT, Cao đẳng, Đại học; xây dựng mạng lưới cộng tác viên tại cơ sở, triển khai các nội dung tư vấn tại cơ sở cho thanh niên.

2.2.3 Công tác đào tạo ngoại ngữ và giáo dục định hướng tại Trung tâm

- Trung tâm DVVLTN đã mở hơn 52 lớp đào tạo ngoại ngữ và giáo dục định hướng cho hơn 1200 học viên có nhu cầu học tiếng đi XKLD và du học. Công tác đào tạo ngoại ngữ và giáo dục định hướng đạt kết quả cao với 98 % học viên theo học tại Trung tâm đỗ các đơn hàng đi xuất khẩu lao động và đi Du học.

2.2.4 Công tác hợp tác xuất khẩu lao động:

Trung tâm đã ký hợp đồng liên kết với hơn 10 doanh nghiệp XKLD cho các thị trường: Nhật Bản, Đài Loan, Belarut, UAE... để cung ứng lao động, du học sinh có nhu cầu đi lao động có thời hạn ở nước ngoài, tập trung vào 2 thị trường chính là Nhật Bản và Đài Loan. Phối hợp với công ty đào tạo phát triển nguồn nhân lực LOD để đào tạo đưa người lao động đi làm việc có thời hạn ở nước ngoài. Đặc biệt, Trung tâm đã phối hợp với các công ty sản xuất mũ bảo hiểm và điện tử tuyển sinh và đưa 55 lao động đi đào tạo tại Trung Quốc và Hàn Quốc. Trong đó, tại Hàn Quốc là 39 lao động; Trung Quốc là 16 lao động. Hiện nay, số lao động được đào tạo đã trở về đang làm việc tại khu công nghiệp Khai Quang.

Công tác tuyển dụng đào tạo đưa lao động đi làm việc tại nước ngoài đã đạt được nhiều kết quả nổi bật. Trung tâm đào tạo được gần **1.200** lượt đoàn viên thanh niên đăng ký đi xuất khẩu lao động và du học nước ngoài. Theo đó, số lao động đã xuất cảnh hiện đang làm việc và học tập tại nước ngoài là **959** người (số lao động xuất cảnh Nhật Bản là **453** người; số lao động xuất cảnh sang Đài Loan là **506** (người). Hiện nay số học viên đang theo học giáo dục định hướng và ngoại ngữ là **105** người, số lao động đã trúng tuyển chờ xuất cảnh là **98 người**.

Với mức thu nhập bình quân đạt từ 25 – 30 triệu đồng/người/tháng chưa tính làm thêm giờ đối với lao động đi làm việc tại Nhật Bản, lao động đi làm việc tại Đài Loan mức thu nhập bình quân đạt 15 – 20 triệu đồng/người/tháng. Với mức thu nhập trên đã giúp cho gia đình và bản thân lao động thoát nghèo, đi lên làm giàu từ nguồn thu nhập thông qua XKLD. Bên cạnh đó lao động Việt Nam có cơ hội tiếp xúc với nền khoa học hiện đại và tác phong làm việc chuyên nghiệp của các nước có nền công nghiệp phát triển là nền tảng để áp dụng vào quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa khi các lao động về nước.

Với kết quả đã đạt được Trung tâm DVVLTN trở thành một địa chỉ tin cậy, lý tưởng về hoạt động tư vấn, hướng nghiệp, dạy nghề, giới thiệu việc làm và XKLD, Du học, đã được đông đảo ĐVTN, người lao động tin tưởng tìm đến.

3. Mô hình điển hình, phương thức triển khai hiệu quả:

Với những hoạt động nhiều động thiết thực và có ý nghĩa của phong trào "Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp, việc làm" của Ban thường vụ tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc trong những năm qua đã được thể hiện rõ nét thông qua các mô hình phát triển kinh tế điển hình như:

- Nhằm tập hợp các Đoàn viên, thanh niên nông thôn có thành tích xuất sắc trong sản xuất kinh doanh, chuyên giao khoa học tiến bộ kỹ thuật, công nghệ và được nhận Giải thưởng Lương Định Của, phần thưởng cao quý hàng năm do Ban Chấp hành Trung ương Đoàn trao tặng. Ngày 28 tháng 10 năm 2013 tại tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc. Ban thường vụ tỉnh Đoàn ra mắt Câu lạc bộ Lương Định Của, cùng với 34 thành viên trong tỉnh tham gia. Thông qua Câu lạc bộ các thành viên được trao đổi kinh nghiệm cũng như hợp tác trong sản xuất kinh doanh, tăng năng suất lao động.

- Với mục đích quảng bá thương hiệu các sản phẩm nông nghiệp do thanh niên trong tỉnh chăn nuôi, sản xuất được. Ban thường vụ tỉnh Đoàn đã triển khai xây dựng pano thông qua Website của tỉnh Đoàn⁷⁴. Qua trang website các mô hình phát triển kinh tế do thanh niên làm chủ có thể giao lưu trao đổi kinh nghiệm sản xuất, chăn nuôi, trao đổi cây, con giống. Đặc biệt có thể tìm thấy các mô hình hay, các mô hình sáng tạo qua đó rút ra kinh nghiệm phục vụ cho việc sản xuất kinh doanh và định hướng sự phát triển mô hình kinh tế của mình.

- Trong thời gian qua, với mục đích khuyến khích xây dựng mới các mô hình Hợp tác xã thanh niên giúp nhau phát triển kinh tế qua đó góp phần giải quyết việc làm, tăng thu nhập, cải thiện đời sống cho Đoàn viên thanh niên trong tỉnh. Xác định rõ đây cũng là phương thức nhằm tập hợp Đoàn viên thanh niên hiệu quả, Ban thường vụ tỉnh Đoàn đã ban hành nhiều chính sách, cơ chế hỗ trợ đối với các Hợp tác xã mới được thành lập⁷⁵. Với những cơ chế ưu đãi đó đã thúc đẩy Đoàn viên thanh niên trong toàn tỉnh mạnh dạn đầu tư và xây dựng mới các Hợp tác xã thanh niên. Từ đó đã xuất hiện nhiều mô hình kinh tế của đoàn viên, thanh niên đạt hiệu quả cao, như mô hình hợp tác xã tuổi trẻ Định Trung; Hợp tác xã rèn Lý Nhân; Hợp tác xã Bình Minh; Hợp tác xã chăn nuôi dịch vụ Tam Đảo; Hợp tác xã rau sạch Tam Dương... cho thu nhập hàng tỷ đồng mỗi năm và tạo công ăn việc làm ổn định cho đoàn viên, thanh niên trên địa bàn tỉnh. Qua đó đã góp phần phát huy tinh thần xung kích

⁷⁴ Website của tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc: tinhdoanvinhphuc.vn

⁷⁵ Mỗi mô hình Hợp tác xã thanh niên thành lập mới được BTV tỉnh Đoàn hỗ trợ vay vốn 150 triệu từ nguồn vốn vay Tài Năng Trẻ của tỉnh.

của tuổi trẻ trong phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo và công cuộc xây dựng nông thôn mới của địa phương.

- Nhằm tạo sự Đoàn kết, tập hợp lực lượng thực tập sinh, du học sinh qua đó phát huy tiềm năng, tri thức, công sức của các bạn đnag học tập, công tác tại Nhật Bản, góp phần vào phát triển kinh tế xã hội của tỉnh Vĩnh Phúc nói riêng và cả nước nói chung. Vào ngày 31/3/2014, Ban thường vụ tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc tổ chức ra mắt câu lạc bộ thực tập sinh và du học sinh tại Nhật Bản. Câu lạc bộ du học sinh Vĩnh Phúc tại Nhật Bản với 44 hội viên, Câu lạc bộ thực tập sinh Vĩnh Phúc tại Nhật Bản với 48 hội viên.

4. Những kinh nghiệm rút ra trong quá trình triển khai:

Từ thực tiễn xây dựng và triển khai phong trào "*Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp, việc làm*". Ban Thường vụ tỉnh Đoàn đã đúc rút được những bài học cơ bản như sau:

- Trong nghiên cứu xác định nội dung và phát động phong trào thanh niên, phải luôn luôn bám sát vào chức năng, nhiệm vụ của tổ chức Đoàn, những nhiệm vụ của Đảng và Nhà nước giao cho trong từng thời kỳ lịch sử; đồng thời phải đáp ứng đúng nhu cầu, lợi ích của thanh niên, sát với tình hình thanh niên và các điều kiện thực tiễn.

- Tư tưởng và nội dung của phong trào phải luôn luôn bao hàm hai vế "*Phát huy*" và "*bồi dưỡng*" thanh niên. Hai mặt này có sự gắn bó hữu cơ với nhau, trong phát huy có bồi dưỡng và trong chăm lo, bồi dưỡng có sử dụng, phát huy, cổ vũ sự tự rèn luyện qua hành động thực tiễn của mỗi thanh niên để có người thanh niên, lớp thanh niên phát triển toàn diện.

- Để định hướng được phong trào mới là quá trình suy nghĩ, tìm tòi sáng tạo một cách nghiêm túc, luôn tôn trọng, kế thừa lịch sử, song cũng phải có quyết tâm chính trị rất cao trong đổi mới, đề ra mục tiêu, phương hướng, nhất quán về mặt tư tưởng và kiên định trong hành động thực tiễn, phấn đấu đạt tiêu chuẩn cao nhất là phong trào được thực tiễn thừa nhận, đi vào đời sống thanh niên, tạo được dấu ấn xã hội, sau đó là tạo được dấu ấn lịch sử.

5. Đề xuất định hướng phát triển các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ thời kỳ tới:

Lý luận về công tác Đoàn, phong trào thanh thiếu nhi cũng như đường lối công tác thanh vận của Đảng ta hiện nay luôn đề cập khía cạnh "*Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp, việc làm*". Vấn đề này được thể hiện sự quan trọng trong quá trình đổi mới xây dựng đất nước trong giai đoạn hiện nay. Đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp,

việc làm là nội dung phù hợp với chức năng, nhiệm vụ cơ bản của Đoàn, phù hợp với tư tưởng chỉ đạo của Đảng về công tác thanh niên, có phạm vi rộng và có khả năng cụ thể hoá được trong nhiều lĩnh vực công tác, nhiều đối tượng thanh niên. Vì vậy, phong trào có tiềm năng và sức sống trong thời gian tới.

Trên cơ sở đánh giá thực tiễn công tác Đoàn và phong trào thanh thiếu nhi thời gian qua, Ban thường vụ tỉnh Đoàn Vĩnh Phúc đề xuất định hướng phát triển các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ thời kỳ tới:

- Tiếp tục đẩy mạnh và nâng cao chất lượng công tác tuyên truyền cho phong trào “Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp, việc làm” trong thời gian tới thông qua Đài phát thanh truyền hình tỉnh Vĩnh Phúc và các phương tiện thông tin đại chúng khác.

- Tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện về nội dung và chỉ đạo thực hiện trong các đối tượng thanh niên để phong trào trên khẳng định sức sống mạnh mẽ, trở thành phong trào lớn của Đoàn trong nhiệm kỳ 2012 – 2017 với nội dung phong phú, hình thức đa dạng và hiệu quả hơn.

- Ngay từ bây giờ chúng ta cần chuẩn bị, nghiên cứu để đến Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XI sẽ tổng kết việc thực hiện phong trào trong giai đoạn 2007 - 2012, đánh giá kỹ kết quả của từng nội dung đồng hành, chỉ ra những nội dung, giải pháp đã triển khai tốt và những nội dung còn nhiều lúng túng; nhất là, phải chỉ ra về mặt lý luận và thực tiễn xem cần phải điều chỉnh hoặc bổ sung thêm nội dung gì tại Đại hội XI sắp tới. Cần khẳng định rõ về mặt lý luận “Đồng hành với thanh niên trong nghề nghiệp, việc làm” là một sáng tạo mới trong xây dựng phong trào thanh niên.

CÔNG TRÌNH THANH NIÊN – PHƯƠNG THỨC HOẠT ĐỘNG SÁNG TẠO CỦA ĐOÀN THANH NIÊN

TS. Nguyễn Văn Bảo

Nguyên Bí thư Tỉnh đoàn Thanh Hóa

Ở Việt Nam, mặc dù đã có các bài viết, các báo cáo nghiên cứu của cán bộ, giảng viên Học viện Thanh thiếu niên Việt Nam, các nhà nghiên cứu, cán bộ Đoàn các cấp; tuy nhiên chưa có công trình nghiên cứu khoa học nào khẳng định thời điểm ra đời và ý nghĩa to lớn của công trình thanh niên.

Trên Thế giới Công trình thanh niên được ghi nhận ra đời và phát triển sau khi nhà nước xã hội chủ nghĩa đầu tiên trên thế giới ra đời. Những thập niên đầu tiên khi Cách mạng xã hội chủ nghĩa Tháng Mười vĩ đại thành công, Liên bang cộng hòa xã hội chủ nghĩa Xô viết (gọi tắt là Liên Xô) ra đời. Cho dù gặp vô vàn khó khăn, song dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Liên xô mà đứng đầu là Lê Nin vĩ đại đã vượt qua khó khăn thử thách xây dựng Liên Xô trở thành một cường quốc hùng mạnh. Trong buổi đầu xây dựng đất nước Lê Nin đã nêu ra những sáng kiến vĩ đại, trong đó có “ Ngày thứ bảy cộng sản” (tức ngày thứ bảy làm việc cho cộng đồng). Trong các phong trào thi đua xây dựng xã hội xã hội chủ nghĩa lúc bấy giờ ở Liên Xô, Đoàn thanh niên Côm-xa-môn đã có những đóng góp to lớn, trong đó có phong trào đảm nhận các công trình thanh niên. Nếu ai đã đọc “ Thép đã tôi thế đấy” thì hình tượng Paven trên công trình xây dựng đường sắt trong tác phẩm

“Thép đã tôi thế đấy” là mẫu hình của người đoàn viên trên Công trình thanh niên cộng sản. Sau đại chiến thế giới lần thứ II, các nước châu Âu bị tàn phá nặng nề. Đoàn thanh niên ở các nước xã hội chủ nghĩa lúc bấy giờ đã hưởng ứng và phát động mạnh mẽ phong trào đảm nhận các **Công trình thanh niên cộng sản**. Hiện nay trong các quốc gia xây dựng chế độ XHCN, nơi Đảng cộng sản cầm quyền, đoàn thanh niên ở đó vẫn tiếp tục đảm nhận các công trình thanh niên cộng sản để thực hiện mục đích đoàn kết, tập hợp đông đảo thanh niên vào công cuộc xây dựng chế độ mới.

Công trình thanh niên ở Việt Nam xuất hiện trong giai đoạn đầu tiên xây dựng XHCN sau ngày hòa bình lập lại trên Miền Bắc, phát triển mạnh mẽ sau khi nước nhà thống nhất, đặc biệt trong những tháng ngày khôi phục kinh tế sau chiến tranh đã bị tàn phá nặng nề giai đoạn những năm 70 và đầu những năm 80 của thế kỷ trước. Với chức năng là trường học cộng sản chủ nghĩa đối

với thanh niên của mình, nhằm tập hợp đoàn kết và huy động mọi lực lượng thanh niên tham gia xây dựng đất nước, Đoàn thanh niên các cấp đã thực hiện khẩu hiệu “Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên” bằng nhiệm vụ đảm nhận những việc khó, việc mới. Với mục tiêu lớn nhằm tạo môi trường để đoàn viên thanh niên tham gia những việc làm thiết thực góp phần hoàn thành nhiệm vụ chính trị của Đảng và Nhà nước, qua đó khẳng định vai trò xung kích, tình nguyện của tổ chức Đoàn; giúp đoàn viên thanh niên rèn luyện phấn đấu vươn lên, luôn với ý thức vì tập thể, vì cộng đồng. Vì vậy mà đã có rất nhiều công trình thanh niên ra đời trong giai đoạn cách mạng lúc bấy giờ đối với thanh niên cả nước mà tiêu biểu là công trình xây dựng nhà máy thủy điện trên Sông Đà- công trình thế kỷ mang tên Thanh niên.

Đoàn thanh niên và tuổi trẻ Thanh Hóa cũng sớm nhận biết phương thức hoạt động mang lại hiệu quả tích cực này, nên đã đảm nhận trước Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh những công trình mới, khó khăn, phức tạp trên quê Thanh. Giai đoạn “công trường thủ công” còn thịnh vượng và nhất là hưởng ứng phong trào “Ba xung kích làm chủ tập thể” Tỉnh đoàn đã đảm nhận các công trình thủy lợi lớn, chống úng cho nhiều địa phương trong tỉnh như Quảng Châu, Sông Lý...và công trình giao thông mang tên Lê Đình Chinh đều là những công trình do Đoàn thanh niên đảm nhận và các công trình trên đều mang tên công trình thanh niên cộng sản. Ở các địa phương trong tỉnh, nhất là trong các công, nông, lâm trường, xí nghiệp tổ chức Đoàn cơ sở đã năng động sáng tạo đảm nhận nhiều công trình có ý nghĩa lớn và được ghi nhận trong phạm vi cả nước. Đảm nhận công trình trạm Trộn bê tông số 3 (Công trình N3) trên công trường xây dựng nhà máy xi măng Bỉm Sơn là công trình mang tên thanh niên của Đoàn thanh niên công trường là ví dụ tiêu biểu. Để đáp ứng liên tục bê tông đã trộn cho công trường to lớn này, Đoàn thanh niên công trường với sức khỏe và hiểu biết kỹ thuật của tuổi trẻ đã đảm nhận công trình mang tên thanh niên. Và với quyết tâm của tuổi trẻ cán bộ, đoàn viên của trạm đã hoàn thành xuất sắc những nhiệm vụ được giao. Không những lao động sáng tạo để hoàn thành nhiệm vụ vô cùng nặng nhọc và khó khăn, nơi đây còn là địa chỉ khởi xướng của phong trào tiết kiệm 5 triệu vỏ bao xi măng của thanh niên cả nước. Phong trào này được thanh niên cả nước hưởng ứng và được Đảng, Nhà nước ghi nhận.

Trên địa bàn Thanh Hóa, từ ngày xuất hiện đến nay, công trình thanh niên không ngừng phát triển, mới chỉ tính riêng năm năm vừa qua, tuổi trẻ toàn tỉnh đã đăng ký, đảm nhận và thực hiện có hiệu quả trên 86 000 công trình, phần việc thanh niên, làm lợi cho Nhà nước hàng trăm tỷ đồng.

Sơ lược đôi nét về lịch sử phát triển, chúng ta thấy: Tuy công trình thanh niên đã được Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và Hội liên hiệp Thanh Niên Việt Nam tổ chức thực hiện nhiều năm và mang lại hiệu quả tốt, nhưng cho đến nay, những khái niệm, những định nghĩa chính thức về công trình thanh niên cộng sản vẫn chưa được xác định trong từ điển tiếng Việt, nhất là trong Bách khoa toàn thư. Qua thực tiễn sinh động chúng ta có thể nêu những nội dung cơ bản của công trình Thanh niên là phương thức hoạt động do tổ chức của thanh niên cộng sản (Đoàn thanh niên cộng sản, Đoàn thanh niên lao động, Đoàn thanh niên dân chủ, Hội liên hiệp thanh niên, hội sinh viên v.v có lý tưởng cộng sản chủ nghĩa) tổ chức thực hiện, nhằm tạo môi trường để đoàn viên, hội viên, thanh niên tham gia những việc làm thiết thực góp phần cùng đất nước, địa phương, đơn vị hoàn thành nhiệm vụ chính trị; qua hoạt động để khẳng định vai trò xung kích tình nguyện của tổ chức cộng sản trẻ tuổi; đồng thời cũng qua hoạt động tổ chức cộng sản trẻ tuổi giúp đoàn viên, hội viên, thanh niên rèn luyện về chuyên môn, nghiệp vụ, nhận thức chính trị, tư tưởng, nhất là rèn luyện cho họ ý thức vì tập thể, vì cộng đồng để xây dựng thành công xã hội mới – Chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

Công trình thanh niên được phân cấp theo các cấp bộ Đoàn, Hội thực hiện công trình; chính vì vậy công trình thanh niên có thể chia thành các cấp: công trình cấp chi đoàn, đoàn cơ sở, huyện đoàn, thành đoàn, tỉnh đoàn và Trung ương Đoàn. Trong bài viết này tác giả mong muốn được trao đổi chủ yếu về công trình thanh niên từ cấp tỉnh trở xuống.

Trong giai đoạn cách mạng mới, khi mà cuộc cách mạng khoa học & công nghệ đã đạt những thành tựu mới, khi nền kinh tế tri thức chiếm lĩnh vị thế mới trong quá trình phát triển của xã hội loài người thì hoạt động của tổ chức Đoàn thanh niên cộng sản cũng buộc phải thay đổi để đáp ứng. Tỉnh đoàn và các cấp bộ Đoàn trong tỉnh chắc chắn cũng phải đổi mới tư duy trong tổ chức thực hiện các công trình thanh niên cộng sản. Cũng là để thực hiện khẩu hiệu “ Đâu cần thanh niên có, việc gì khó có thanh niên”, tổ chức Đoàn phải xác định những công trình mới, những công trình khó thực hiện là những công trình mà tổ chức Đoàn cần xung kích đảm nhận. Dĩ nhiên tổ chức công trình thanh niên nhất thiết phải nghĩ đến hiệu quả trong quá trình thực hiện như những mục đích chính do Đoàn đề ra, nôm na qua 4 được cho Đoàn mà cán bộ Đoàn thường thuyết trình:

- Được việc: Thực hiện công trình thanh niên thành công sẽ thể hiện được vai trò xung kích của tổ chức Đoàn và lực lượng đoàn viên, thanh niên trong việc góp phần giải quyết thành công những vấn đề khó và mới trong phát

triển kinh tế-xã hội, văn hóa, an ninh, quốc phòng tại địa phương, đơn vị.

- Được người: Tham gia công trình mỗi cán bộ, đoàn viên, thanh niên có thể phát huy hết năng lực cá nhân, khả năng sáng tạo; rèn luyện nhận thức chính trị, tư tưởng, nâng cao ý thức và khả năng làm việc tập thể để tiến bộ.

- Được tổ chức: Thực hiện công trình sẽ đoàn kết tập hợp được đông đảo đoàn viên, thanh niên tham gia, giúp tổ chức có thêm lực lượng mới. Qua hoạt động sẽ phát hiện được những nhân tố tích cực, những thanh niên ưu tú để xây dựng đội ngũ cán bộ kế thừa, lực lượng đoàn viên ưu tú để giới thiệu với Đảng.

- Được kinh phí: Công trình do tổ chức Đoàn thực hiện, cho dù đó là việc khó, việc mới, tuy nhiên với khả năng của tuổi trẻ, có kỹ thuật, có kỷ luật chắc sẽ nhanh hơn, tốt hơn, năng suất hơn và hiệu quả hơn. Kinh phí làm lợi được từ công trình được sử dụng để bổ sung cho hoạt động của tổ chức Đoàn, tổ chức Hội nhất là trong công tác thi đua khen thưởng đối với các cá nhân, tập thể đạt thành tích tốt trong quá trình thực hiện công trình thanh niên nói riêng trong phong trào thanh niên nói chung.

Muốn thực hiện thành công công trình thanh niên, các tổ chức Đoàn và Hội nhất thiết phải thực hiện quy trình tổ chức thực hiện công trình thanh niên do đội ngũ cán bộ Đoàn, cán bộ Hội qua nhiều thế hệ xây dựng nên với 5 bước cụ thể: Nghiên cứu chọn công trình và xây dựng kế hoạch thực hiện; Ký kết hợp đồng và đăng ký thực hiện; Tổ chức thực hiện công trình; Giám sát và kiểm tra quy trình thực hiện; Tổ chức nghiệm thu, công nhận và tổng kết bàn giao.

Tất cả các bước trong quy trình thực hiện đều có ý nghĩa và tầm quan trọng để đảm bảo cho việc thành công của công trình thanh niên. Tuy nhiên, để công trình thực sự có ý nghĩa lớn, vang động và thể hiện tầm vóc của một tổ chức Đoàn, tổ chức Hội thì việc nghiên cứu để chọn công trình có một ý nghĩa đặc biệt.

Nhân dịp ngày thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, xin được trao đổi với cán bộ Đoàn các cấp tỉnh nhà trong việc xung kích đảm nhận các công trình thanh niên trên quê hương còn quá nhiều khó khăn của chúng ta. Do thời lượng của bài viết tác giả không thể nêu hết tất cả nội dung cần thiết của các lĩnh vực hoạt động của đời sống xã hội để xây dựng công trình thanh niên, mà chỉ đề cập đến 2 lĩnh vực hoạt động sôi động nhất của Đoàn, Hội: Tham gia sản xuất nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới và xây dựng Đoàn, Hội vững mạnh.

Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVIII đã định hướng phát triển tỉnh ta đến

năm 2020 bằng mức phát triển bình quân chung của cả nước và đến năm 2030 đạt tình tiên tiến. Đây là mục tiêu lớn mà toàn Đảng, toàn dân phấn đấu để đạt được. Trong đó, lực lượng thanh niên đông đảo giữ một vai trò hết sức quan trọng trong việc thực hiện những mục tiêu to lớn này. Tỉnh Đoàn, các huyện thị và thành Đoàn cần nghiên cứu những nhiệm vụ quan trọng mà đại hội Đảng bộ tỉnh, đại hội Đảng bộ huyện, thành phố đã đề ra, nghiên cứu khả năng thực hiện của lực lượng đoàn viên, thanh niên tham gia và các điều kiện đáp ứng đề đề xuất, đảm nhận các công trình thanh niên theo đúng nghĩa. Đoàn cơ sở và các chi đoàn thì căn cứ tình hình nhiệm vụ chính trị của đơn vị hàng năm để đề xuất, đảm nhận. Mỗi chương trình trong những chương trình lớn mà Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVIII đề ra có thể có nhiều công trình sẽ là những công trình do Đoàn thanh niên xung kích thực hiện. Trong chương trình xây dựng nông thôn mới là một ví dụ: một xã muốn thực hiện được đủ 19 tiêu chí như quy định của Chính phủ thực không dễ dàng. Vì trong thực tế xây dựng được các tiêu chí trên nếu không dựa vào chính sức dân thì không thể nói đến sự thành công thực sự. Tuy nhiên sức dân còn rất hạn chế khi kinh tế chưa phát triển thì việc xây dựng các tiêu chí không thể vội vàng. Đoàn và Hội làm gì đây để tham gia giải quyết bài toán khó mà Đảng, Nhà nước đã và đang kỳ vọng sớm xây dựng thành công? Rất thống nhất với các chương trình, dự án mà Ban cấp hành tỉnh đoàn khóa XVII trong báo cáo chính trị trình đại hội XVIII đã ghi “ Tuổi trẻ chung tay xây dựng nông thôn mới “ là chương trình thứ 1. Thiết nghĩ đây là một trong những nhiệm vụ trọng tâm. Có lẽ đến lúc phải nghĩ nhiều hơn đến các tiến bộ khoa học và công nghệ (KH&CN) trong sản xuất nông nghiệp và xây dựng nông thôn mới. Dồn điền, đổi thửa để có những đồng ruộng với diện tích lớn là điều kiện để cơ giới hóa các khâu sản xuất lương thực, nhất là khi lực lượng lao động trẻ đã đi khỏi nông thôn, ra thành thị và các khu công nghiệp để kiếm sống đã nhiều. Việc đăng cai, đảm nhận những cánh đồng cơ giới từ ruộng chưa lớn ở thôn xóm, đến đồng ruộng lớn vừa ở xã và vùng lớn của huyện với những cánh đồng mẫu lớn là những công trình thanh niên thực sự là điều mong muốn được tổ chức Đoàn tham gia gánh vác. Cũng trong nông nghiệp việc vươn lên sản xuất hàng năm đạt trên 1,6 triệu tấn lương thực của tỉnh nhà là đáng phấn khởi. Tuy nhiên khi mà người nông dân không còn chăn nuôi trâu, bò để làm sức kéo; nuôi lợn chủ yếu ở các trang trại, gia trại thì việc sản xuất phân hữu cơ dần đã hết nguồn cung cấp, nông dân bón ruộng chủ yếu bằng phân vô cơ. Nếu kéo dài tình trạng này đồng ruộng nhất định sẽ chai sạn và bạc màu. Để giải quyết mối nguy hại này trong tương lai, nên chăng tổ chức Đoàn, Hội đảm nhận việc trả lại hữu cơ cho đất, xem đây là công trình thanh niên thực sự. Giải pháp có nhiều nhưng tối ưu

là dùng các chế phẩm sinh học để phân hủy rơm, rạ, các phế thải trong sản xuất nông nghiệp và phân của súc vật, gia cầm và biến chúng thành phân hữu cơ cho cây trồng. Liên kết 4 nhà mà Đoàn, Hội là người xung kích tổ chức thực hiện với niềm tin lớn sẽ thành công.

Quá trình nghiên cứu để chọn các công trình thanh niên trong các lĩnh vực giáo dục & đào tạo, khoa học & công nghệ, xây dựng nếp sống văn hóa, an sinh xã hội hay đồng hành cùng thanh niên, các cấp bộ Đoàn và Hội không nên chọn những nội dung công việc đơn giản và điều quan trọng tìm những nội dung công việc để xây dựng công trình thanh niên là những công việc bức xúc mà xã hội đang yêu cầu. Làm như vậy uy tín của tổ chức Đoàn-Hội mới được nâng lên và cũng sẽ bỏ được những suy nghĩ không chính xác về công trình thanh niên.

Đúng và rất tốt, nếu chúng ta cứ tiếp tục trăn trở, suy nghĩ và đảm nhận được những công trình thanh niên để giáo dục thế hệ trẻ như việc thực hiện công trình: Xây dựng khu tưởng niệm anh Lê Hữu Lập- Người thanh niên cộng sản đầu tiên của tỉnh nhà mà nhiệm kỳ vừa qua các đồng chí thực hiện được. Nhờ vào khả năng sáng tạo, tuổi trẻ tỉnh nhà đã huy động được kinh phí, kỹ thuật, mỹ thuật cho cho công trình giáo dục có ý nghĩa lớn này.

Để phục vụ cho chính mình trong việc thực hiện nhiệm vụ xây dựng tổ chức Đoàn-Hội thực sự vững mạnh, các cấp bộ Đoàn, Hội cần nghiên cứu những vấn đề còn yếu kém, hạn chế trong công tác tổ chức xây dựng Đoàn, xây dựng Hội để xây dựng công trình thanh niên; Xây dựng làng thanh niên trên khu vực biên giới Việt-Lào; ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý đoàn viên, tạo cơ sở để phát triển thành mạng xã hội cho thanh, thiếu nhi và Xây dựng Trung tâm hoạt động thanh thiếu nhi của tỉnh đúng tầm là những công trình thanh niên của Tỉnh đoàn. Đối với các cấp bộ Đoàn cấp dưới việc nghiên cứu lựa chọn những công việc như: xây dựng phần mềm quản lý đoàn viên, hội viên; công tác tập hợp đoàn kết thanh niên bằng mô hình Câu lạc bộ thanh niên ưa thích; xây dựng chi đoàn kiểu mẫu; nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ Đoàn-Hội và giải pháp tốt nhất để giáo dục truyền thống cho thanh, thiếu nhi.

Điều đáng quan tâm đối với chúng ta là cần trân trọng những gì mà việc tổ chức thành công các công trình thanh niên cộng sản mang lại. Hơn nữa cần phải phát huy tốt hơn những công trình thanh niên chúng ta đã làm nên, đặc biệt những công trình có tính giáo dục như: Công trình thanh niên xây dựng tượng đài anh Nguyễn Bá Ngọc, tượng đài thanh niên xung phong. Quý trọng và phát huy tốt hơn, những việc làm không lớn do Đoàn-Đội làm nên như

trong thập niên 80 của thế kỷ trước, một đoạn đường sắt hàng chục cây số chạy qua huyện Hà Trung, do Đoàn chỉ đạo, đội thiếu niên xã Hà Bình đảm nhận là đoạn đường sắt các em nuôi. Nơi đây đã khởi xướng một phong trào lớn, đầy ý nghĩa cho đến ngày nay- phong trào “ Em yêu đường sắt quê em”, thời gian dài tình trạng ném đá lên tàu đã lui vào dĩ vãng, nhưng nay như trước đây như hiện tượng ném đá lên tàu lại tái hiện. Phải chăng chúng ta chưa tôn trọng những bài học được rút ra từ xây dựng các công trình mang tên thanh niên?

Công trình thanh niên là phương thức hoạt động do Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp thanh niên Việt Nam, Hội Sinh viên Việt Nam tổ chức thực hiện. Ở Thanh Hóa Công trình thanh niên cộng sản được các cấp bộ Đoàn- Hội tổ chức thực hiện trong những thập niên 60-80 của thế kỷ trước, công trình thanh niên (hay mang tên thanh niên) tiếp tục được các cấp bộ Đoàn- Hội tổ chức trong giai đoạn hiện nay- giai đoạn chúng ta đang thực hiện cơ chế quản lý nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đã có những đóng góp tích cực trong tham gia xây dựng quê hương, đất nước của tổ chức Đoàn, tổ chức Hội và tuổi trẻ tình nhà. Ý nghĩa lớn lao của việc đảm nhận và thực hiện thành công công trình thanh niên là giúp cho tổ chức Đoàn- Hội, thực hiện được lời nguyện ước của mình mà Đảng đã ghi nhận ” Đâu cần thanh niên có, việc gì khó có thanh niên”, giúp cho đoàn viên, thanh niên, hội viên rèn luyện phấn đấu trở thành nhân tố quyết định xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta.

**PHONG TRÀO “THANH NIÊN QUÂN ĐỘI VƯƠN TỚI NHỮNG ĐỈNH CAO”
VÀ “THANH NIÊN QUÂN ĐỘI TIẾN QUÂN VÀO KHOA HỌC VÀ CÔNG
NGHỆ” THỰC SỰ LÀ NƠI TUỔI TRẺ QUÂN ĐỘI PHÁT HUY TRUYỀN
THỐNG, CÔNG HIẾN TÀI NĂNG, XÚNG DANH “BỘ ĐỘI CỤ HỒ”**

Trung tá Thái Đức Hạnh

UV BTV TW Đoàn, Trưởng Ban TNQĐ

Đại hội Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong Quân đội lần thứ VIII đã tổng kết phong trào “Thanh niên Quân đội thi đua rèn đức, luyện tài, xung kích, sáng tạo, xúng danh Bộ đội Cụ Hồ”; đồng thời phát động phong trào mới: *“Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao”* và phong trào *“Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ”*. Phong trào thi đua là sự kế tục và phát huy phong trào “Xúng danh Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH; vận dụng sáng tạo phong trào “Xung kích phát triển kinh tế, xã hội, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”, “Đồng hành với thanh niên lập thân, lập nghiệp” của Trung ương Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phát động; phát huy vai trò xung kích, sáng tạo của tuổi trẻ thi đua rèn đức, rèn sức, luyện tài, xác lập những đỉnh cao mới, kỷ lục mới trên từng lĩnh vực hoạt động, góp phần quan trọng hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ của Quân đội.

Tổ chức thực hiện phong trào: *“Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao”* và phong trào *“Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ”* trong điều kiện, tình hình thế giới và khu vực có nhiều diễn biến rất phức tạp; kinh tế thế giới phục hồi chậm; khủng hoảng chính trị ở nhiều nơi, nhiều nước; cạnh tranh về nhiều mặt ngày càng quyết liệt giữa các nước lớn tại khu vực; diễn biến phức tạp trên Biển Đông... đã tác động bất lợi đến nước ta. Trong nước, công cuộc đổi mới thu được nhiều thành tựu to lớn có ý nghĩa lịch sử, nhưng cũng luôn phải đương đầu với những nguy cơ và thách thức, đặc biệt là sự ảnh hưởng khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu; âm mưu “Diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch.

Quân đội tiếp tục điều chỉnh chiến lược về tổ chức lực lượng; Thực hiện Luật Nghĩa vụ Quân sự sửa đổi, các lớp thanh niên vào quân đội được tuyển chọn kỹ, được giáo dục và rèn luyện toàn diện, có chất lượng ngày càng cao cả về chính trị, đạo đức, văn hoá, sức khoẻ và là bộ phận ưu tú của thanh niên Việt Nam. Thanh niên quân đội đã kế tục và phát huy bản chất, truyền thống tốt đẹp của Quân đội nhân dân Việt Nam, hăng hái học tập, huấn luyện và công

tác, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH, trung thành với Đảng, với Tổ quốc, gắn bó mật thiết với nhân dân, vượt qua khó khăn thử thách, đoàn kết phấn đấu, hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao.

Nắm chắc đặc điểm tình hình, phát huy thuật lợi, khắc phục khó khăn, qua thực tiễn triển khai thực hiện khẳng định: Phong trào "Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao" và phong trào "Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ" đã khơi dậy và phát huy tốt vai trò xung kích sáng tạo của tuổi trẻ xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, thực sự là nơi để tuổi trẻ quân đội phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ góp phần xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN.

1. Kết quả đạt được của phong trào

1.1. Phong trào "Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao" và phong trào "Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ" đã tập trung được mọi nỗ lực của tổ chức Đoàn và tuổi trẻ toàn quân xung kích thực hiện các việc khó, việc mới; đăng ký đảm nhận các công trình, phần việc có ý nghĩa. Thông qua phong trào đã xuất hiện nhiều phương thức, mô hình, điển hình tiên tiến xuất sắc, trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng học tập, huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, nghiên cứu khoa học, lao động sản xuất, giúp đỡ nhân dân và xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện.

Đã tuyên truyền, giáo dục, động viên, cổ vũ cán bộ, đoàn viên thanh niên thi đua lập công, biến các nội dung chỉ tiêu của phong trào thành hiện thực; các tổ chức cơ sở đoàn trong toàn quân đã chú trọng xây dựng nhân rộng mô hình hoạt động và các điển hình tiên tiến.

Tuổi trẻ các đơn vị làm nhiệm vụ huấn luyện, SSCĐ với tinh thần xung kích, sáng tạo và quyết tâm "Vượt nắng, thắng mưa, rèn đức, rèn sức, luyện tài", ra sức xây dựng "Chi đoàn huấn luyện giỏi - kỷ luật nghiêm", tích cực đổi mới phương pháp, có nhiều sáng kiến nâng cao chất lượng huấn luyện, làm chủ VKTB, thuần thục các phương án chiến đấu, nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng, nhận và hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao⁷⁶.

Tuổi trẻ các đơn vị học viện nhà trường đã xung kích đi đầu đẩy mạnh

⁷⁶ Tiêu biểu có các mô hình "Chi đoàn huấn luyện giỏi, kỷ luật nghiêm", "Chi đoàn không có cán bộ đoàn viên thanh niên hút thuốc" của tuổi trẻ khối Quân khu, quân đoàn, Quân chủng; mô hình "Khu văn hoá thể thao" của tuổi trẻ Quân khu 1; "Bàn giao thể hệ xây dựng đơn vị VMTD" của tuổi trẻ fBB5, "Thanh niên giúp thanh niên" của tuổi trẻ fBB 302, Quân khu 7; "Khuôn viên thanh niên" của Đoàn cơ sở e24/f10, Quân đoàn 3; mô hình "10 phút thao trường" của Đoàn cơ sở Đặc công M13; Các mô hình "Con tàu thanh niên", "Thanh niên Hải quân làm chủ biển đảo"... của tuổi trẻ Quân chủng Hải quân; mô hình: "Tổ máy bay ba nhất, ba không", của tuổi trẻ Quân chủng PKKQ... đã góp thêm nhiều chiến công quan trọng trọng giữ vững chủ quyền, an ninh biên giới, bảo vệ vùng trời, vùng biển và thêm lục địa của Tổ quốc.

thi đua “*Dạy tốt, học tốt, nghiên cứu khoa học và phục vụ tốt*”, rèn luyện kỹ năng, nâng cao tay nghề hoàn thành xuất sắc mục tiêu yêu cầu đào tạo⁷⁷.

Tuổi trẻ các đơn vị làm nhiệm vụ bảo đảm hậu cần, công tác quân y, quản lý trang bị kỹ thuật, sản xuất quốc phòng và làm kinh tế luôn xung kích làm theo lời Bác Hồ dạy; thực hiện nghiêm qui trình công nghệ; phát huy hiệu quả hoạt động của tổ đội khoa học kỹ thuật trẻ, cải tiến kỹ thuật ứng dụng công nghệ mới, nâng cao chất lượng sản phẩm, an toàn lao động⁷⁸.

Từ các phong trào hành động cách mạng của thanh niên Quân đội đã xuất hiện nhiều tập thể và hàng ngàn gương mặt thanh niên điển hình, tiên tiến xuất sắc được tuyên dương... Có biết bao cán bộ, đoàn viên thanh niên đã không quản hiểm nguy trong đấu tranh phòng chống tội phạm; những tấm gương dũng cảm dầm mình trong bão lũ cứu giúp đồng bào, cứu giúp đồng đội bất chấp hiểm nguy tính mạng, màu áo xanh quân phục hòa với màu áo xanh tình nguyện đã xuất hiện trên khắp mọi nẻo đường, làng bản, vùng sâu, vùng xa của Tổ quốc.

Ngoài ra *nhiều phong trào, nhiều mô hình tiêu biểu của các tổ chức đoàn các loại hình đơn vị khác đã có nhiều thành tích quan trọng góp phần hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ trên các lĩnh vực: học tập, huấn luyện SSCĐ, lao động sản xuất, nghiên cứu khoa học; xử lý khắc phục hậu quả bom mìn, chất độc hoá học do chiến tranh để lại; tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sỹ; trong xây dựng các cơ sở chính trị ở các vùng Tây Bắc, Tây Nguyên, Tây Nam bộ; hoặc trong nhiệm vụ giúp đỡ nhân dân phòng, chống thiên tai, cứu chữa, chăm sóc sức khoẻ cho nhân dân...Dù ở lĩnh vực nào, nhiệm vụ nào, khó khăn hiểm nguy đến đâu, thậm chí phải hy sinh xương máu, tính mạng, khi cần, thanh niên quân đội đều có mặt kịp thời và luôn luôn hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ⁷⁹.*

Giải thưởng “*Tuổi trẻ sáng tạo*” trong quân đội đã thu được nhiều kết quả quan trọng, đánh dấu bước phát triển mới của đội ngũ cán bộ khoa học trẻ, của cán bộ, đoàn viên thanh niên trong nghiên cứu, ứng dụng khoa học công

⁷⁷ Mô hình “*Đẩy khá, xóa kém vươn lên học giỏi, học viên khá kèm học viên yếu*” của Trường SQLQ2; “*Câu lạc bộ Tiếng Anh*” của HVKTQS, “*Đoàn viên đẹp*” của Trường sỹ quan Chính trị; mô hình “*Thanh niên với công tác tuyển sinh và giới thiệu việc làm*” của của Đoàn cơ sở Trường dạy nghề số 3 - Quân khu 3;

⁷⁸ Tiêu biểu là mô hình “*Đường dây Thông tin Thanh niên tự quản*” của Đoàn cơ sở Tiểu đoàn 610 - Bộ tư lệnh Thủ đô; mô hình “*Chuyến hàng thanh niên tự quản*” của Đoàn cơ sở Lữ đoàn 649 - Cục Vận tải; “*Thanh niên xung kích trong công tác bảo vệ môi trường*”, “*Tổ khoa học kỹ thuật trẻ*” của tuổi trẻ Tổng cục Kỹ thuật; “*sáng tạo trẻ*” của Tập đoàn viễn thông Quân đội Viettel; “*Đội khoa học kỹ thuật trẻ và Đội thanh niên kiểm tra*” của Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng; “*Buồng bệnh thanh niên*” của tuổi trẻ Bệnh viện Trung ương Quân đội 108; “*Tổ điều trị thanh niên xung kích*” của Đoàn cơ sở Khối lâm sàng - Viện y học cổ truyền Quân đội

⁷⁹ Các mô hình “*Ngôi nhà 100 đồng*” của Tuổi trẻ Quân đội, “*Tiết kiệm chi tiêu vì ngày mai lập nghiệp*” của tuổi trẻ Quân khu 4, 5, 7, 9; *Quân đoàn 1, 2, 3, 4*, “*Hành trình tri ân*” tuổi trẻ Quân khu 1, 2, 3; “*Phát triển kinh tế hộ gia đình giỏi*” của tuổi trẻ Binh đoàn 16; ; ... , “*Ba không, bốn tốt*”, “*Chi đoàn làm công tác dân vận giỏi*” Phong trào “*Gắn kết hộ*” của tuổi trẻ Binh đoàn 15; mô hình “*Nâng bước em đến trường*” của tuổi trẻ Bộ đội Biên phòng. Mô hình như: “*Tình nguyện giúp dân trong lũ lụt*”, “*Hũ gạo tình thương*”; “*Vì màu xanh thân yêu, vì môi trường trong sạch*”.... Của tuổi trẻ các đơn vị: Quân khu 4, Quân đoàn 3, Bộ đội Biên phòng, Binh chủng Công binh, Binh chủng Hoá học...

nghệ vào thực tiễn huấn luyện, lao động sản xuất. Ba năm qua, trên 10 lĩnh vực hoạt động của quân đội, Cơ quan Thường trực phong trào Giải thưởng đã nhận được 839 công trình, sáng kiến của 643 tác giả, lượt tác giả, thuộc 126 lượt đơn vị trực thuộc Quân uỷ Trung ương, Bộ Quốc phòng tham gia. *Sức sống, sự phát triển và sức lan tỏa của phong trào tuổi trẻ sáng tạo ngày càng mạnh mẽ, được chứng minh bằng:*

Số lượng công trình, sáng kiến tăng lên 7 lần; lĩnh vực nghiên cứu tăng lên 3 lần; đầu mỗi đơn vị tham gia tăng gấp đôi; đối tượng tham dự được mở rộng trên nhiều nhiều lĩnh vực, thuộc nhiều loại hình đơn vị; số đơn vị có thành tích xuất sắc trong tham gia phong trào Giải thưởng năm sau cao hơn năm trước.

Chất lượng các công trình, sáng kiến ngày càng cao, tỷ lệ đạt giải lớn; nội dung nghiên cứu gắn với thực tế nhiệm vụ đơn vị, có khả năng phát triển và áp dụng vào thực tiễn làm tăng hiệu quả quốc phòng - an ninh, hiệu quả kinh tế - xã hội; tăng độ chính xác, ổn định, an toàn của máy móc, thiết bị phương tiện, tiết kiệm được thời gian, công sức của bộ đội.

Nhiều công trình khoa học có hàm lượng trí tuệ, hiệu quả cao được áp dụng trong thực tiễn và được lựa chọn tham dự và đạt giải cao ở các cuộc thi, hội thao, giải thưởng toàn quốc và quốc tế, như: *Hội thao “Sáng tạo trẻ”, giải thưởng “Quả Cầu vàng”, VIFOTEC, Giải thưởng Khoa học thanh niên; cuộc thi ROBOTCON, FESTIVAL “Sáng tạo trẻ”....* Nhiều tác giả có công trình đoạt giải đã không ngừng nghiên cứu, học tập, rèn luyện, phát triển giữ các cương vị lãnh đạo, chỉ huy quản lý, trở thành các chuyên gia đầu ngành trong quân đội; nhiều phong trào nghiên cứu sáng tạo của tuổi trẻ từ các đơn vị có hiệu quả tốt, được phát triển, nhân rộng, đã làm dấy lên phong trào tuổi trẻ sáng tạo rộng khắp trong toàn quân.

Với những thành tích, cống hiến đó, trong dịp kỷ niệm 15 năm phong trào tuổi trẻ sáng tạo, 15 tập thể, 32 cá nhân đã được Hội đồng giải thưởng TTST Bộ Quốc phòng tặng Bằng khen và đặc biệt Ban Thanh niên Quân đội - Cơ quan thường trực Hội đồng giải thưởng TTST Bộ Quốc phòng vinh dự được Thủ tướng Chính phủ tặng bằng khen.

1.2. Phong trào thi đua “Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao” và phong trào “Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học công nghệ” đã góp phần xây dựng tổ chức đoàn vững mạnh và nhiều tấm gương tiêu biểu của thanh niên Quân đội trên các lĩnh vực, góp phần làm ngời sáng phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kỳ mới.

Quán triệt và thực hiện các nghị quyết của Đảng, đặc biệt là nghị quyết lần thứ Bảy, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa X về tăng cường sự lãnh

đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa; Nghị quyết ĐH Đảng lần thứ XI, Chương trình hành động số 231 - Ctr/ĐU của Quân ủy Trung ương và Chương trình hành động của Đại hội Đoàn Quân đội lần thứ VIII, cụ thể hóa các chỉ tiêu của phong trào, thời gian qua, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong quân đội thường xuyên được quan tâm chăm lo xây dựng, củng cố vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, duy trì tốt chế độ nền nếp sinh hoạt và hoạt động đúng chức năng nhiệm vụ. Đội ngũ cán bộ đoàn có phẩm chất, năng lực tốt; chất lượng tổ chức đoàn và đoàn viên ngày càng được nâng lên, phát huy tốt vai trò xung kích sáng tạo của tuổi trẻ⁸⁰. Đã làm tốt việc bồi dưỡng kết nạp thanh niên tiên tiến vào Đoàn.

Đội ngũ cán bộ đoàn các cấp thường xuyên được củng cố, kiện toàn và được bồi dưỡng về nghiệp vụ công tác đoàn đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ công tác vận động thanh niên trong thời kỳ mới⁸¹.

Công tác Đoàn tham gia xây dựng Đảng và xây dựng đơn vị đã đạt được kết quả quan trọng, thực hiện tốt việc gắn công tác xây dựng Đoàn với xây dựng tổ chức cơ sở Đảng trong sạch vững mạnh và xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện. Từ định hướng Chương trình hành động của Quân ủy Trung ương thực hiện Nghị quyết 25 BCH Trung ương Đảng khóa X: “Xây dựng tổ chức Đoàn vững mạnh là nội dung quan trọng trong công tác xây dựng Đảng, là xây dựng Đảng trước một bước. Phân công cấp uỷ viên, đảng viên có phẩm chất và năng lực phụ trách công tác thanh niên. Đưa kết quả lãnh đạo, chỉ đạo công tác thanh niên, chất lượng tổ chức Đoàn là một trong các chỉ tiêu đánh giá, xếp loại tổ chức cơ sở đảng; đánh giá, xếp loại cán bộ, đảng viên hàng năm... Chú trọng xây dựng điển hình tiên tiến, bồi dưỡng đoàn viên ưu tú, tạo nguồn kết nạp đảng viên mới”, Cơ quan chính trị và các tổ chức Đoàn trong quân đội đã Thường xuyên chăm lo, củng cố xây dựng tổ chức đoàn vững mạnh, thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ, tạo môi trường tốt để giáo dục xây dựng động cơ rèn luyện phấn đấu cho ĐVTN; thực hiện tốt chương trình rèn luyện đoàn viên, tổ chức tốt các phong trào hành động cách mạng của Đoàn, thông qua đó để xây dựng động cơ, mục tiêu phấn đấu đúng đắn, tạo môi trường rèn luyện thử thách thanh niên từ thấp đến cao; triển khai tích cực, có hiệu quả cuộc vận động “ĐVTN phấn đấu trở thành đảng viên ĐCS Việt Nam”. Nhận thức của ĐVTN về Đảng, ý thức phấn đấu trở thành đảng viên ĐCS Việt Nam của ĐVTN được nâng lên rõ rệt, số đông ĐVTN có ý thức và quyết tâm phấn đấu trở thành đoàn viên ưu tú và được đứng trong hàng ngũ của Đảng. Các cơ sở đoàn

⁸⁰ Kết quả bình xét hàng năm, số đoàn viên ở mức khá trở lên chiếm tỷ lệ 88 - 93%, trong đó đoàn viên xuất sắc tăng từ 53,4 % năm 2011 lên 55,22% năm 2015 (tăng 1,82 %). Đoàn cơ sở vững mạnh tăng từ 88,22% năm 2011 lên 90,27% năm 2015.

⁸¹ Từ năm 2012 đến tháng 12/2015 cơ quan chính trị các cấp và Ban Thanh niên Quân đội đã chỉ đạo bồi dưỡng tập huấn nghiệp vụ theo phân cấp cho hơn 30000 lượt cán bộ đoàn các cấp.

trong toàn quân đã ý thức rõ trách nhiệm của mình trong tham gia xây dựng Đảng; tích cực chủ động phát hiện, giáo dục, bồi dưỡng, giới thiệu đoàn viên ưu tú tạo nguồn phát triển Đảng, cụ thể: các cấp bộ Đoàn đã chỉ đạo tổ chức tốt công tác tuyên truyền giáo dục nâng cao giác ngộ về Đảng cho ĐVTN, giúp ĐVTN xác định đúng đắn thái độ, động cơ phấn đấu vào Đảng; tích cực, chủ động tổ chức nhiều đợt sinh hoạt chính trị, các diễn đàn sâu rộng trong thanh niên với nhiều chủ đề để giáo dục nâng cao nhận thức và giác ngộ về Đảng cho ĐVTN⁸². Mặt khác, thường xuyên làm tốt việc rà soát, phân loại đội ngũ đoàn viên ưu tú, đối tượng Đảng; xây dựng chỉ tiêu, đề xuất kế hoạch phát triển Đảng theo từng giai đoạn cụ thể. Tổ chức cho ĐVTN đăng ký rèn luyện phấn đấu trở thành đảng viên. Phối hợp với tổ chức đoàn địa phương trong lựa chọn, bồi dưỡng nguồn phát triển Đảng ngay từ khi thâm nhập tuyển chọn chiến sỹ mới. Bên cạnh việc bồi dưỡng đoàn viên ưu tú tạo nguồn phát triển Đảng, các tổ chức cơ sở Đoàn trong toàn quân luôn chú trọng phát huy tốt vai trò đảng viên trẻ, cán bộ trẻ tham gia sinh hoạt và hoạt động Đoàn⁸³.

Từ phong trào thi đua, những năm qua, số lượng tổ chức đoàn và đoàn viên, thanh niên đạt danh hiệu "*Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác*" năm sau cao hơn năm trước; hàng ngàn gương mặt thanh niên điển hình, tiên tiến xuất sắc trên các lĩnh vực từ cơ sở đến toàn quân. Hàng năm, thanh niên Quân đội đều có đại biểu được bình chọn là một trong 10 gương mặt thanh niên tiêu biểu của cả nước.

1.3. Phong trào thi đua "Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao" và phong trào "Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ" đã góp phần nâng cao chất lượng phối hợp hoạt động với các tổ chức Đoàn địa phương, đạt hiệu quả thiết thực, góp phần xây dựng cơ sở chính trị, củng cố quốc phòng-an ninh, phát triển kinh tế - văn hoá - xã hội trên địa bàn đóng quân và hợp tác quốc tế về công tác thanh niên được tăng cường mở rộng.

Hoạt động phối hợp kết nghĩa giữa thanh niên Quân đội và thanh niên địa phương trên địa bàn đóng quân trong những năm qua luôn được quan tâm đẩy mạnh thông qua việc ký kết các chương trình phối hợp. Đến nay 100 % tổ chức đoàn cơ sở trong quân đội tổ chức kết nghĩa và có chương trình phối hợp hoạt động với Đoàn thanh niên địa phương, với nhiều nội dung hình thức hoạt

⁸² Như "Thanh niên Quân đội tự hào tiến bước dưới cờ đảng", " Tuổi trẻ quân đội với Tổ quốc", "Thanh niên quân đội viết tiếp bản hùng ca toàn thắng", " Sắt son niềm tin với Đảng", "TNQĐ học tập và làm theo lời Bác Hồ dạy".

⁸³ Trình độ văn hóa thanh niên nhập ngũ đã được nâng lên, tỷ lệ cao đẳng, đại học vào quân ngũ năm sau cao hơn năm trước, năm 2016 đạt trên 18%. Trong 5 năm qua 2011 - 2015, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong quân đội đã giới thiệu cho Đảng xét kết nạp được 45826 đoàn viên ưu tú vào Đảng (Tính đến tháng 12/2015).

động sinh động, sáng tạo, đạt được những thành tích kết quả quan trọng, góp phần tuyên truyền giáo dục thanh thiếu niên, củng cố xây dựng nâng cao chất lượng hoạt động các tổ chức Đoàn, Hội, Đội, tham gia xây dựng cơ sở chính trị, củng cố quốc phòng an ninh, phát triển kinh tế, văn hoá xã hội địa bàn nơi đóng quân. Hàng năm cơ quan chính trị các đơn vị đều tổ chức giao ban đánh giá rút kinh nghiệm với địa phương.

Chiến dịch thanh niên tình nguyện Hè và các chiến dịch thanh niên tình nguyện hằng năm trong Quân đội đã phối hợp, phát huy được sức mạnh tổng hợp của các tổ chức, ban, ngành đoàn thể, nhân dân trên địa bàn đóng quân, tổ chức thực hiện chặt chẽ, nghiêm túc, có nhiều hình thức phong phú, sinh động, sáng tạo mang lại hiệu quả thiết thực, không ngừng góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị của từng cơ quan, đơn vị. Đồng thời, góp phần tham gia phát triển kinh tế xã hội, củng cố an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, củng cố niềm tin của quần chúng nhân dân với Đảng, với sự nghiệp đổi mới của đất nước. Tiêu biểu là các hoạt động: Tiếp sức mùa thi; tiếp sức đến trường; hoạt động bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu, phòng chống, khắc phục thiên tai dịch bệnh; hoạt động chăm sóc giáo dục thiếu niên nhi đồng; hoạt động hành trình nhân ái vì sức khỏe cộng đồng, hiến máu tình nguyện; tham gia bảo đảm an toàn giao thông, văn hóa giao thông; tham gia phòng chống các tệ nạn xã hội; tham gia xây dựng nông thôn mới; hoạt động đền ơn đáp nghĩa, uống nước nhớ nguồn, vì nạn nhân chất độc Da cam; công tác huấn luyện, trang bị kỹ năng cho thanh niên, trải nghiệm quân đội, học kỳ quân đội...

Các cuộc vận động, các chương trình, các mô hình như: “Thanh niên Quân đội với văn hóa giao thông” “Tuổi trẻ Quân đội chung tay xây dựng nông thôn mới” “Nghĩa tình biên giới, hải đảo”, “Ngôi nhà 100 đồng”, “Xuân canh trời, tết biên cương, hải đảo”, “Chương trình 10.000 địa chỉ tình nghĩa và 1.000 đội Thiếu niên Tiền phong được đỡ đầu” được triển khai sâu rộng, mang lại hiệu quả xã hội sâu sắc⁸⁴. Hoạt động tình nguyện kết hợp hành quân dã ngoại làm công tác dân vận được thực hiện có nền nếp thường xuyên, với nhiều nội dung hình thức phong phú, thiết thực. Hoạt động phối hợp xây dựng tổ chức Đoàn, Đội, Hội, góp phần xây dựng cơ sở chính trị vững mạnh ngày càng đi vào chiều sâu. Các hoạt động tuyên

⁸⁴ Toàn quân đã tổ chức vận động quyên góp kinh phí, vật chất và tự nguyện đóng góp hàng trăm ngàn ngày công xây dựng gần 1570km hệ thống đường nông thôn, 889,5km kênh mương nội đồng theo hướng bê tông hóa. Tu sửa 6250 nhà văn hóa, điểm vui chơi, sân chơi thiếu nhi, tư vấn chuyển giao tiến bộ KHKT cho 986.386 ĐVTN. Hơn 70% chi đoàn trong quân đội nhận giúp đỡ thường xuyên 1 gia đình chính sách, gần 80% đoàn cơ sở nhận đỡ đầu 1 đội TNTPHò Chí Minh. Thanh niên quân đội đã quyên góp và vận động quyên góp ủng hộ hàng trăm tỷ đồng, hàng vạn bộ quần áo, sách vở đồ dùng học tập, hàng trăm tấn hàng hóa, lương thực, thực phẩm, hơn 200 nhà nhân ái, trên 550 “Ngôi nhà 100 đồng” nhà tình nghĩa, hàng trăm Sở tiết kiệm... giúp đỡ đồng bào trong vùng thiên tai bão lụt, đồng bào và các chiến sỹ nơi biên giới, hải đảo các em học sinh và các đối tượng chính sách vùng sâu, vùng xa, gặp nhiều khó khăn.

truyền, vận động thanh niên nhập ngũ và hỗ trợ học nghề, giải quyết việc làm cho quân nhân xuất ngũ được quan tâm đầy mạnh; các trường, trung tâm dạy nghề trong và ngoài quân đội đã tổ chức dạy nghề, giới thiệu việc làm, gắn dạy nghề với giải quyết việc làm cho hàng vạn thanh niên xuất ngũ. Tích cực chủ động xây dựng kế hoạch, phối hợp với Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, vụ công tác thanh niên của Bộ nội vụ, các cơ quan chức năng trong và ngoài quân đội thực hiện tốt 02 đề án: “Dạy nghề và giải quyết việc làm đối với thanh niên thực hiện nghĩa vụ quân sự”, “Tuyển chọn thanh niên hoàn thành nghĩa vụ quân sự trở về địa phương để quy hoạch, đào tạo và bổ sung vào đội ngũ cán bộ công chức xã, phường, thị trấn”.

Không những xung kích thực hiện hoàn thành tốt các nhiệm vụ, các hoạt động phối hợp, kết nghĩa, thanh niên Quân đội còn tham gia thực hiện tốt hoạt động đối ngoại quốc phòng bằng việc tổ chức cho hàng chục đoàn cán bộ sỹ quan trẻ giao lưu tại Trung Quốc, Hàn Quốc, Ấn Độ, Lào, Campuchia, Singapore, Pháp, Cuba... và đón tiếp đoàn các đoàn Sỹ quan trẻ nước bạn sang thăm và làm việc bảo đảm chặt chẽ, nghiêm túc, đúng quy định, góp phần giữ vững vị thế, uy tín của quân đội ta trên trường quốc tế.

**** Đánh giá chung***

Hơn ba năm qua phong trào thi đua "Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao" và phong trào “Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học công nghệ”, đã đạt được nhiều kết quả quan trọng. Chất lượng, hiệu quả toàn diện các mặt hoạt động công tác Đoàn và phong trào thanh niên Quân đội được nâng lên. Thực hiện tốt nhiệm vụ trung tâm là giáo dục và rèn luyện thanh niên có bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng của Đảng, giữ vững phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, có ý chí chiến đấu cao; thành thạo về kỹ thuật, chiến thuật và nghiệp vụ; trong sáng về đạo đức và lối sống; mẫu mực về kỷ luật và tác phong chính quy. Phát huy, cổ vũ động viên tuổi trẻ thi đua hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ chính trị. Đẩy mạnh các hoạt động nghiên cứu khoa học, sáng tạo góp phần quan trọng vào sự nghiệp hiện đại hóa Quân đội. Tổ chức đoàn trong quân đội được củng cố, xây dựng vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, hoạt động đúng chức năng, phát huy tốt vai trò nòng cốt trong phong trào hành động cách mạng của thanh niên, tích cực tham gia xây dựng Đảng và xây dựng đơn vị, góp phần nâng cao chất lượng tổng hợp và sức mạnh chiến đấu của quân đội. Nội dung, hình thức sinh hoạt và hoạt động của Đoàn phong phú, sáng tạo, đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ của quân đội, phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng và tâm lý thanh niên. Vận hành đồng bộ cơ chế tiến hành công tác thanh niên trong quân đội, tạo sức mạnh tổng hợp tăng

cường lãnh đạo, chỉ đạo, kiểm tra và bảo đảm điều kiện, phương tiện, cơ sở vật chất, kinh phí cho công tác thanh niên. Hợp tác quốc tế về công tác thanh niên và hoạt động phối hợp kết nghĩa với các tổ chức đoàn trên địa bàn đóng quân được tăng cường mở rộng.

2. Bài học kinh nghiệm

Từ thực tiễn thực hiện phong trào thi đua "Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao" và phong trào "Thanh niên Quân đội tiên quân vào khoa học công nghệ" trong những năm qua, rút ra một số bài học kinh nghiệm sau:

2.1. Bám sát sự lãnh đạo, chỉ đạo của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, TCCT; Thường xuyên đổi mới và nâng cao năng lực lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy Đảng, chính ủy (chính trị viên), chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp trong thực hiện phong trào.

Quán triệt sâu sắc các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, nhất là những quan điểm của Đảng về công tác thanh niên đã được xác định trong Nghị quyết Đại hội XI của Đảng, Nghị quyết Đại hội IX của Đảng bộ Quân đội, đặc biệt là nghị quyết lần thứ bảy, Ban chấp hành TƯ Đảng khóa X về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa; Chương trình hành động số 231 - CTr/ĐU của Quân ủy Trung ương. Đồng thời bám sát sự lãnh đạo, chỉ đạo của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, TCCT về công tác thanh niên để cụ thể hóa trong tổ chức thực hiện phong trào.

Cấp ủy Đảng, chính ủy (chính trị viên), chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp luôn đổi mới phương pháp quán triệt, triển khai Nghị quyết, các quan điểm, chính sách của Đảng về thanh niên và công tác thanh niên để cụ thể hóa sát thực vào từng phong trào; rà soát, sửa đổi, bổ sung các quy chế, quy định về công tác thanh niên để phù hợp với tình hình và thực hiện thống nhất trong toàn quân.

Thực hiện tốt việc phân công, phân nhiệm trong cấp ủy Đảng, cơ quan về lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý và tăng cường kiểm tra thực hiện các phong trào; cấp ủy Đảng, chính ủy, chính trị viên, chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp thực hiện tốt chế độ nắm tình hình, định kỳ làm việc với Ban chấp hành Đoàn, gặp gỡ, đối thoại với thanh niên. Đề cao trách nhiệm chính trị, vai trò tiên phong, gương mẫu của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong thực hiện các phong trào.

2.2. Phong trào thanh niên phải bám sát nhiệm vụ chính trị, giải quyết hài hoà mối quan hệ giữa yêu cầu thực hiện nhiệm vụ chính trị của đơn vị với đáp ứng nhu cầu, lợi ích nguyện vọng chính đáng của đoàn viên thanh niên góp phần xây dựng tổ chức đảng TSVM, cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện.

Phong trào phải xuất phát từ thanh niên, vì thanh niên, của thanh niên,

đồng thời đáp ứng 3 yêu cầu: hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ; rèn luyện đoàn viên thanh niên tốt và xây dựng tổ chức đoàn vững mạnh. Phong trào thanh niên phải liên tục đổi mới về nội dung, chỉ tiêu, khẩu hiệu hành động, hình thức, phương pháp, phản ánh tính chất tiên tiến và vai trò xung kích của tuổi trẻ. Tổ chức thực hiện phong trào hướng trọng tâm vào góp phần xây dựng tổ chức đảng TSVM, cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện.

2.3. Kết hợp chặt chẽ thực hiện phong trào với các cuộc vận động cách mạng trong thanh niên và phong trào thi đua quyết thắng của đơn vị.

Cụ thể hóa nội dung của các cuộc vận động, phong trào thi đua quyết thắng gắn với mục tiêu, chỉ tiêu của phong trào. Động viên đoàn viên thanh niên xung kích sáng tạo thực hiện tốt việc xây dựng nếp sống chính quy, rèn luyện kỷ luật, xây dựng đơn vị vững mạnh về mọi mặt, đặc biệt chú trọng các hoạt động sáng tạo trẻ, nghiên cứu khoa học công nghệ, có nhiều công trình, sáng kiến, sáng chế có giá trị cao, góp phần thiết thực quan trọng vào sự nghiệp hiện đại hóa quân đội. Coi trọng phát hiện bồi dưỡng nhân rộng điển hình tiên tiến. Tổ chức suy tôn bình chọn, gương mặt thanh niên tiêu biểu ở các cấp, cổ vũ phong trào thi đua học tập noi gương người tốt; việc tốt, sơ, tổng kết, rút kinh nghiệm và có chính sách khuyến khích, động viên khen thưởng kịp thời.

2.4. Phát huy tính chủ động, sáng tạo của cơ quan chuyên trách, cán bộ chuyên trách công tác thanh niên các cấp và ban chấp hành đoàn ở cơ sở trong nghiên cứu tham mưu, đề xuất, tổ chức thực hiện phong trào, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Từ những định hướng cơ bản phong trào, cơ quan chuyên trách, cán bộ chuyên trách công tác thanh niên và các cơ sở đoàn căn cứ vào đặc điểm, nhiệm vụ của đơn vị mình và đối tượng thanh niên để xác định nội dung, phương thức tổ chức phong trào thanh niên phù hợp, thiết thực theo hướng có trọng tâm trọng điểm, tập trung vào nhiệm vụ chủ yếu, khâu yếu, việc mới, việc khó, mỗi loại hình đơn vị, mỗi tổ chức cơ sở đoàn chọn việc để xây dựng, phấn đấu chiếm lĩnh một đỉnh cao nhất định.

Tổ chức đoàn chủ động, sáng tạo công tác theo chức năng, nhiệm vụ; sinh hoạt, hoạt động có nền nếp, chất lượng và hiệu quả thiết thực; đoàn kết, dân chủ, kỷ luật tốt; tích cực tham gia xây dựng Đảng; phối hợp tốt với tổ chức đoàn địa phương nơi đóng quân. Cán bộ đoàn, trọng tâm là Bí thư chi đoàn, Bí thư Liên chi đoàn và Bí thư đoàn cơ sở nhiệt tình, trách nhiệm, có tín nhiệm cao; nắm vững kiến thức, kỹ năng công tác đoàn; có năng lực tham mưu cho cấp uỷ, chính uỷ, chính trị viên và cơ quan chính trị về tổ chức thực hiện phong trào; chủ động, sáng tạo trong công tác; gương mẫu về mọi mặt. Đoàn

viên có giác ngộ về lý tưởng, đạo đức cách mạng, tinh thần tiên phong gương mẫu, trung thành tin cậy về chính trị; tích cực học tập, lao động cần cù, sáng tạo, tự lực, tự cường; thành thạo về kỹ thuật, chiến thuật và nghiệp vụ quân sự; nghiêm chỉnh về kỷ luật và tác phong chính quy; mẫu mực về đạo đức và lối sống.

Tiếp tục đổi mới nội dung, hình thức và phương pháp, nâng cao hiệu quả công tác giáo dục chính trị cho thanh niên theo hướng *đa dạng hoá, mô hình hoá, sân khấu hoá*, tăng cường giáo dục trực quan, tuyên dương nhân rộng điển hình tiên tiến. Phát huy tốt vai trò tự giáo dục của mỗi đoàn viên thanh niên. coi trọng tổng kết thực tiễn, chú trọng các hình thức giáo dục hướng về cội nguồn truyền thống, khơi dậy tình người, tình cảm, đạo đức cách mạng trong sáng. Kết hợp giữa giáo dục và rèn luyện thanh niên.

2.5. Kết hợp các nguồn lực, kinh phí của cơ quan, đơn vị với tích cực xã hội hoá các nguồn lực tạo sức mạnh tổng hợp trong tổ chức thực hiện phong trào thanh niên.

3. Phương hướng thực hiện trong những năm tới

Những năm tới, tình hình thế giới, khu vực tiếp tục có những diễn biến phức tạp, khó lường, thay đổi nhanh chóng, nhưng hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ, hợp tác và và triển vẫn là xu thế lớn. Đối với nước ta, công cuộc đổi mới thu được nhiều thành tựu to lớn, vị thế và uy tín của Việt Nam trên trường quốc tế ngày càng được nâng cao. Tuy nhiên, nước ta cũng đang đứng trước những thời cơ và thách thức đan xen, tác động tổng hợp và diễn biến phức tạp; các thế lực thù địch, phần tử cơ hội chính trị, chống đối tiếp tục đẩy mạnh “Diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ, thúc đẩy tự diễn biến để chống phá cách mạng nước ta trên tất cả các lĩnh vực; lợi dụng vấn đề biển Đông để kích động, lôi kéo, phức tạp hóa tình hình, đánh lạc hướng dư luận trong các tầng lớp xã hội, đặc biệt là đối với thanh niên.

Tình hình và nhiệm vụ nói trên đặt ra cho toàn quân nói chung và thế hệ trẻ trong quân đội nói riêng những yêu cầu mới về nhận thức trách nhiệm, bản lĩnh chính trị, năng lực, trí tuệ và hành động; đồng thời đặt ra cho công tác thanh niên quân đội những yêu cầu cao hơn trong giáo dục đào tạo và phát huy tiềm năng sáng tạo của thanh niên góp phần tích cực trong các lĩnh vực: xây dựng yếu tố chính trị tinh thần, ý chí quyết tâm, huấn luyện sẵn sàng chiến đấu, rèn luyện kỷ luật, đặc biệt là xung kích, tiến quân vào khoa học công nghệ, có nhiều công trình, sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, sáng chế... góp phần quan trọng vào sự nghiệp hiện đại hóa quân đội và thực hiện thắng lợi đường lối đổi mới của Đảng, đẩy mạnh CNH, HĐH, xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN.

3.1 Mục tiêu

Tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả toàn diện các mặt hoạt động công tác Đoàn và phong trào thanh niên Quân đội. Tập trung xây dựng thanh niên Quân đội trong thời kỳ mới có bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và CNXH, có ý chí chiến đấu cao, trong sáng, mẫu mực về đạo đức, lối sống, giỏi về chuyên môn nghiệp vụ, có sức khoẻ dẻo dai, có ý chí phấn đấu vươn lên mạnh mẽ, có tinh thần tự lực tự cường, đoàn kết tốt, kỷ luật nghiêm. Phát huy, cổ vũ động viên tuổi trẻ thi đua hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ chính trị. Đẩy mạnh các hoạt động nghiên cứu khoa học, sáng tạo góp phần quan trọng vào sự nghiệp hiện đại hóa Quân đội. Xây dựng các tổ chức Đoàn trong Quân đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, chặt chẽ về tổ chức, năng động, sáng tạo trong hoạt động thực tiễn. Tăng cường hợp tác quốc tế về công tác thanh niên và hoạt động phối hợp kết nghĩa với các tổ chức đoàn trên địa bàn đóng quân; tạo sức mạnh tổng hợp, xây dựng, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác Đoàn và phong trào thanh niên Quân đội, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

3.2 Nội dung, chỉ tiêu

- 100% cán bộ, đoàn viên thanh niên tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân; có bản lĩnh chính trị vững vàng, động cơ thái độ học tập, rèn luyện và phấn đấu đúng đắn, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, trong mọi tình huống.

- Nâng cao chất lượng huấn luyện quân sự, chính trị, hậu cần kỹ thuật và chuyên môn nghiệp vụ, có trình độ sẵn sàng chiến đấu cao, hiểu biết và chấp hành nghiêm pháp luật, kỷ luật, điều lệnh, điều lệ, chế độ quy định. Kết quả kiểm tra 100% đạt yêu cầu, trên 80% khá giỏi trở lên. Kỷ luật thông thường giảm còn dưới 0,2%; Thanh niên Quân đội nói không với tiêu cực và các tệ nạn xã hội; không hút thuốc lá, không uống rượu, bia say, không vi phạm quy định về an toàn giao thông. Phấn đấu có nhiều chi đoàn, đoàn cơ sở không có cán bộ, đoàn viên thanh niên vi phạm kỷ luật.

- Đẩy mạnh các hoạt động sáng tạo, phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, nghiên cứu khoa học; tiếp thu, ứng dụng có chọn lọc và vận dụng sáng tạo những thành tựu khoa học, công nghệ tiên tiến, phù hợp với đặc thù nhiệm vụ quân sự, quốc phòng. Giữ tốt, dùng bền, an toàn, tiết kiệm các loại vũ khí, trang thiết bị, cơ sở vật chất. Nâng cao chất lượng hoạt động của các mô hình “tổ, đội, câu lạc bộ khoa học trẻ”. Phấn đấu, có 70% trở lên đơn vị đầu mối trực thuộc Quân uỷ Trung ương, Bộ Quốc phòng lập và duy trì có hiệu quả “Quỹ khuyến khích, phát triển tài năng trẻ” và hoạt động Giải thưởng Tuổi trẻ

sáng tạo; 100% tổ chức cơ sở Đoàn có sáng kiến, cải tiến kỹ thuật được áp dụng; hằng năm, có từ 60 đến 70% đơn vị đầu môi trực thuộc Bộ Quốc phòng có công trình, sáng kiến tham dự Giải thưởng Tuổi trẻ sáng tạo trong Quân đội, có 50% sản phẩm sáng tạo, hiệu quả, chất lượng tốt, 20% những công trình, sáng kiến có hàm lượng kỹ thuật cao, có giá trị trong hoạt động quân sự, sản xuất, kinh doanh

- Xây dựng các tổ chức Đoàn trong Quân đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, chặt chẽ về tổ chức, năng động, sáng tạo trong hoạt động thực tiễn. Phát huy vai trò xung kích trong các hoạt động tình nguyện nhân đạo, từ thiện vì cuộc sống cộng đồng, góp phần phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội, xoá đói, giảm nghèo. Hằng năm, có 80% trở lên tổ chức đoàn vững mạnh; 80% trở lên đoàn viên thanh niên đạt khá và xuất sắc, có 11% trở lên đoàn viên ưu tú được kết nạp vào Đảng; 100% đơn vị bố trí đủ cán bộ đoàn chuyên trách và kiêm nhiệm, 80% trở lên cán bộ đoàn giỏi và khá, không có cán bộ đoàn yếu; 100% tổ chức đoàn ở cơ sở kết nghĩa và hoạt động có hiệu quả với tổ chức đoàn địa phương trên địa bàn đóng quân.

3. 3. Một số biện pháp chính

Một là: Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền sâu rộng về phong trào “Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao” và “Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ”.

Tổ chức tuyên truyền rộng rãi trong đoàn viên thanh niên làm cho đoàn viên thanh niên nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm của tuổi trẻ trong thực hiện phong trào “*Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao*” và “*Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ*”. Làm tốt công tác tuyên truyền cổ động thông qua hệ thống truyền thanh nội bộ, panô, bảng ảnh, khẩu hiệu, bảng tin chuyên đề, nội san “*gương người tốt, việc tốt*”, tuyên truyền về nội dung, chỉ tiêu, kết quả thực hiện phong trào thi đua của Đoàn trong đơn vị. Phối hợp chặt chẽ với các cơ quan báo chí, phát huy đội ngũ cộng tác viên ở cơ sở kịp thời thông tin, phản ánh, tuyên truyền về kết quả phong trào thi đua ở các cấp, nhằm động viên khích lệ tinh thần xung kích, sáng tạo của ĐVTN, xây dựng các mô hình mới, phương thức mới phù hợp với đặc điểm nhiệm vụ của đơn vị, thi đua lập những kỷ lục mới, đỉnh cao mới, phấn đấu đạt và vượt các chỉ tiêu đề ra.

Hai là: Tăng cường vai trò lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy đảng, chính ủy (chính trị viên), người chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp trong việc quán triệt, triển khai thực hiện phong trào “Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao” và “Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ”.

Cấp ủy đảng, chính ủy (chính trị viên), người chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp chỉ đạo, hướng dẫn tổ chức Đoàn xác định rõ mục tiêu, nội dung phong trào thi đua; xây dựng chương trình hành động sát với tình hình, đặc điểm nhiệm vụ của đơn vị và của tổ chức Đoàn, ĐVTN theo hướng có trọng tâm, trọng điểm, tập trung vào nhiệm vụ chủ yếu, khâu yếu, việc mới, việc khó.

Chỉ đạo kết hợp chặt chẽ 5 phương thức giáo dục của thanh niên quân đội, phát huy thế mạnh của các kênh thông tin hiện đại, đa phương tiện có ảnh hưởng rộng rãi trong công tác tuyên truyền, giáo dục thanh niên; khai thác tốt các nguồn lực và các lực lượng xã hội trong công tác giáo dục đoàn viên thanh niên

Thường xuyên quan tâm, tạo điều kiện, môi trường thuận lợi cổ vũ, khuyến khích đoàn viên thanh niên nỗ lực vươn lên trong học tập, lao động, công tác, trong rèn luyện và cống hiến.

Phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chuyên môn, Hội đồng xét duyệt, thẩm định và bình chọn các ý tưởng, đề tài nghiên cứu, công trình sáng tạo tiêu biểu có giá trị cao trong ứng dụng thực tiễn để biểu dương khen thưởng những tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong phong trào thi đua.

Ba là: Thường xuyên đổi mới hình thức, phương pháp tiến hành trong triển khai thực hiện phong trào

Đa dạng các loại hình kết nối, phương thức tập hợp tài năng trẻ với mục tiêu rõ ràng, có ý nghĩa thiết thực để phát triển tài năng, đóng góp tích cực vào sự nghiệp hiện đại hóa Quân đội, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đẩy mạnh các hình thức đỡ đầu, hỗ trợ của các tổ chức, cá nhân, các doanh nghiệp trong việc đưa các sáng kiến ứng dụng vào thực tiễn, đầu tư cơ sở vật chất cho các hoạt động. Tiếp tục phát huy cuốn “Sổ vàng” ghi nhận và lưu giữ những kỷ lục, những điển hình tiên tiến trên các lĩnh vực, nhằm kịp thời tuyên dương, tôn vinh những tấm gương xuất sắc, những kỷ lục tiêu biểu của Thanh niên Quân đội, nêu gương sáng cho đoàn viên thanh niên, tạo động lực cho phong trào thi đua phát triển.

Thực hiện hiệu quả chương trình “*Vườn ươm sáng tạo trẻ*”, gắn với phát hiện, bồi dưỡng, thu hút, trọng dụng tài năng trẻ để tập hợp cán bộ, đoàn viên thanh niên, các nhà khoa học, nhất là các nhà khoa học trẻ có sự đam mê nghiên cứu khoa học, sáng tạo trong hoạt động quân sự; khuyến khích các mô hình, câu lạc bộ, tổ, đội, nhóm tài năng trẻ để tập hợp, đoàn kết tài năng trẻ bằng những nội dung biện pháp cụ thể.

Tiếp tục tổ chức tốt việc bình xét và trao tặng danh hiệu “Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ” và bình chọn gương mặt

thanh niên tiêu biểu từ cấp cơ sở đến toàn quân, toàn quốc.

Bốn là: Phát huy vai trò của tổ chức Đoàn các cấp trong việc quán triệt, triển khai thực hiện phong trào “Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao” và “Thanh niên Quân đội tiến quân vào khoa học và công nghệ”.

Tổ chức Đoàn các cấp chủ động xây dựng kế hoạch, cụ thể hoá từng nội dung cho phù hợp với từng đối tượng, từng loại hình đơn vị. Làm tốt công tác tuyên truyền, tổ chức phát động rộng rãi trong đoàn viên thanh niên làm cho đoàn viên thanh niên nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm của tuổi trẻ đối với nhiệm vụ xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; động viên khích lệ tinh thần xung kích, sáng tạo của ĐVTN, xây dựng các mô hình mới, phương thức mới phù hợp với đặc điểm nhiệm vụ của đơn vị, thi đua lập những kỷ lục mới, đỉnh cao mới, phấn đấu đạt và vượt các chỉ tiêu đề ra. Từng giai đoạn, từng nhiệm vụ cần xác định rõ trọng tâm, tổ chức các đợt thi đua *đột kích, đột phá* dứt điểm từng khâu yếu, mặt yếu góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị của đơn vị.

Phối hợp chặt chẽ với các cơ quan, đơn vị có liên quan để triển khai đồng bộ các hoạt động phát hiện cán bộ, đoàn viên thanh niên có năng khiếu, tài năng, kịp thời động viên, tuyên dương và thu hút những tài năng trẻ tiêu biểu có thành tích tham gia rộng rãi vào các hoạt động của Đoàn và phong trào thanh niên.

Tích cực tham mưu, đề xuất nghiên cứu xây dựng cơ chế chính sách phát hiện, đào tạo, bồi dưỡng và trọng dụng nhân tài, trong đó có tài năng trẻ và tham gia thực hiện Chiến lược quốc gia về nhân tài.

Gắn thực hiện phong trào thi đua của tổ chức Đoàn với phong trào thi đua Quyết thắng, phong trào thi đua của các ngành, các cuộc vận động.

Thường xuyên làm tốt việc theo dõi, kiểm tra, chấm điểm thi đua hàng ngày, hàng tuần và hàng tháng đối với từng đoàn viên thanh niên và tổ chức Đoàn. Thường xuyên trao đổi, học tập kinh nghiệm, xây dựng, nhân rộng các mô hình, câu lạc bộ nghiên cứu, lao động sáng tạo, cách làm hay, sáng tạo, hiệu quả, phát hiện những gương tiêu biểu trong học tập, công tác. Duy trì có nền nếp chế độ rút kinh nghiệm, sơ, tổng kết đánh giá việc triển khai thực hiện phong trào.

Phong trào "Thanh niên Quân đội vươn tới những đỉnh cao" và phong trào "Thanh niên Quân đội tiến quân vào *khoa học và công nghệ*" đã và đang tổ chức thực hiện có hiệu quả trong toàn quân. Đây thực sự là nơi giáo dục, rèn

luyện cán bộ, đoàn viên, thanh niên, là nơi tuổi trẻ quân đội phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh Bộ đội Cụ Hồ. Hiệu quả, kết quả đạt được to lớn của phong trào cùng với cách làm phong phú, sáng tạo, xuất hiện nhiều mô hình mới, tiêu biểu ở các đơn vị đã xây dựng tổ chức đoàn ngày càng vững mạnh góp phần xây dựng cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện, tổ chức đảng TSVM.

THANH NIÊN CÔNG AN NHÂN DÂN HỌC TẬP, THỰC HIỆN SÁU ĐIỀU BÁC HỒ DẠY, GÓP PHẦN THỰC HIỆN THẮNG LỢI NHIỆM VỤ BẢO VỆ AN NINH TRẬT TỰ TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Đoàn thanh niên Bộ Công an

1. Công an nhân dân là lực lượng vũ trang trọng yếu của Đảng và Nhà nước; là lực lượng nòng cốt, xung kích trên trận tuyến bảo vệ An ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm, chăm lo giáo dục, rèn luyện và xây dựng lực lượng CAND về mọi mặt: từ việc xác định đường lối, biện pháp công tác, xây dựng tổ chức, bố trí cán bộ và có những lời huấn thị dạy bảo ân cần đến việc động viên, thăm hỏi, tặng quà cán bộ chiến sỹ Công an.

Ngày 11/3/1948, trong bức thư gửi đồng chí Hoàng Mai - Giám đốc Công an khu XII, Bác đã chỉ rõ “*Tư cách người Công an cách mệnh*” là:

Đối với tự mình, phải cần, kiệm, liêm, chính;

Đối với đồng sự, phải thân ái giúp đỡ;

Đối với Chính phủ, phải tuyệt đối trung thành;

Đối với nhân dân, phải kính trọng lễ phép;

Đối với công việc, phải tận tụy;

Đối với địch, phải cương quyết, khôn khéo.

Sáu điều dạy về “*Tư cách người Công an cách mệnh*” là di sản vô cùng quý báu mà Bác Hồ để lại cho lực lượng CAND, thể hiện sâu sắc tư tưởng của Người về xây dựng người chiến sỹ Công an cách mạng, suốt đời phấn đấu, hi sinh bảo vệ Tổ quốc, vì nhân dân phục vụ. 68 năm qua, việc học tập, thấm nhuần sâu sắc và thực hiện nghiêm túc 6 điều Bác Hồ dạy đã trở thành một phong trào thi đua sôi nổi trong toàn lực lượng, giúp lực lượng CAND nói chung, thanh niên CAND nói riêng không ngừng vươn lên, lớn mạnh về trí tuệ, phẩm chất cách mạng, đáp ứng yêu cầu bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội trong mọi thời kỳ cách mạng.

2. Từ năm 1998, phong trào thi đua “*Thanh niên CAND học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy*” đã được triển khai thống nhất trong tuổi trẻ CAND với sự đa dạng về nội dung và hình thức, đáp ứng kịp thời các yêu cầu, đòi hỏi của nhiệm vụ bảo vệ An ninh quốc gia và giữ gìn trật tự an toàn xã hội trong tình hình mới và trở thành phong trào chủ đạo, xuyên suốt trong tuổi trẻ toàn lực lượng. Phong trào đã tập hợp, đoàn kết và phát huy vai trò xung kích, sáng

tao, tình nguyện của đoàn viên, thanh niên CAND đi đầu thực hiện nhiệm vụ chính trị của toàn lực lượng.

Mỗi giai đoạn cụ thể, bám sát nội dung thi đua của phong trào và chủ trương của Đảng uỷ CATW, Lãnh đạo Bộ Công an về nhiệm vụ bảo vệ an ninh trật tự và xây dựng lực lượng CAND, các cấp bộ Đoàn trong CAND đã phát động được nhiều phong trào thi đua có ý nghĩa chính trị sâu sắc. Điển hình như các phong trào *“Thanh niên xung phong đảm nhận công tác ở các huyện miền núi, vùng sâu, vùng xa, tình nguyện tăng cường cho lực lượng trực tiếp chiến đấu hướng về cơ sở”*; *“Thanh niên CAND tình nguyện”*; phong trào *“Thanh niên CAND xung kích trong cải cách hành chính”*, *“Tuổi trẻ sáng tạo”*, *“Thanh niên CAND tiến quân vào khoa học công nghệ”*, *“Tuổi trẻ Công an nhân dân tự hào tiến bước dưới cờ Đảng”* ... hay cuộc vận động *“Đoàn viên phấn đấu sớm trở thành đảng viên”*; *“Thanh niên CAND chấp hành nghiêm điều lệnh, xây dựng nếp sống văn hóa, vì nhân dân phục vụ”*; *“Xây dựng chi đoàn văn hoá”*, *“Nghĩa tình biên giới, hải đảo”*, *“Góp đá xây Trường Sa”*, *“Xuân biên giới, Tết hải đảo”*...và triển khai nhiều đợt sinh hoạt chính trị, nhiều cuộc vận động, nhiều mô hình tự quản có giá trị thiết thực. Thông qua các phong trào hành động cách mạng, các cấp bộ Đoàn trong CAND đã tập hợp đông đảo đoàn viên thanh niên thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị được giao.

Trong 10 năm trở lại đây, cùng với phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ cả nước, tuổi trẻ Công an nhân dân đã đăng ký, đảm nhận thực hiện hơn 15 ngàn công trình, phần việc thanh niên; duy trì hiệu quả 680 câu lạc bộ nghiệp vụ, pháp luật, ngoại ngữ, võ thuật, tin học. Hơn 800 đội thanh niên xung kích và hàng ngàn đội thanh niên tình nguyện được thành lập và duy trì hoạt động có hiệu quả. Các cấp bộ Đoàn trong Công an nhân dân đã động viên hơn 3 triệu lượt đoàn viên thanh niên xung kích đảm nhận và thực hiện hiệu quả các công trình, phần việc thanh niên trong công tác điều tra cơ bản, khám phá các loại tội phạm nguy hiểm, tội phạm có tổ chức, tội phạm công nghệ cao và tội phạm phi truyền thống; tích cực tham gia công tác dân vận, góp phần xây dựng thế trận an ninh nhân dân; phối hợp tuyên truyền giáo dục pháp luật, phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội cho nhân dân và thanh thiếu nhi; nghiên cứu ứng dụng các phần mềm tin học trong kiểm tra kiểm soát thông tin nghiệp vụ, trong điều tra, khám phá tội phạm, trong công tác xây dựng lực lượng; làm thêm ca, thêm giờ, ứng trực chiến đấu; đảm nhận nhiệm vụ khó khăn, phức tạp. Hàng chục vạn đoàn viên, thanh niên xung phong đảm nhận công tác ở các huyện miền núi, vùng sâu, vùng xa; tình nguyện tăng cường cho

lực lượng trực tiếp chiến đấu, đơn vị cơ sở tại các địa bàn Tây Nguyên, Tây Bắc, Tây Nam Bộ và các đơn vị, địa bàn khó khăn. Đoàn đã chủ động triển khai tốt các hoạt động chung sức cùng cộng đồng, phối hợp với hơn 3.000 cơ sở đoàn kết nghĩa tổ chức tốt các hoạt động tuyên truyền pháp luật, phòng chống ma túy và tệ nạn xã hội, vận động nhân dân tham gia phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết liên tịch số 02 và Nghị quyết liên tịch số 03 giữa Bộ Công an và Trung ương Đoàn về phòng ngừa, ngăn chặn tội phạm và tệ nạn xã hội trong thanh thiếu niên. Hàng ngàn mô hình hay, cách làm có hiệu quả của thanh niên Công an đã được nhân rộng như: mô hình “*Sổ tu dưỡng đoàn viên theo 6 điều Bác Hồ dạy*” của Đoàn thanh niên Tổng cục Cảnh sát; mô hình “*Chi đoàn làm theo lời Bác, thanh niên làm theo lời Bác*” của Đoàn Thanh niên Công an thành phố Hà Nội; “*Nhật ký làm theo lời Bác*” của Đoàn Thanh niên Công an tỉnh Hà Nam; mô hình “*Bảng vàng danh dự đoàn viên*”, “*Tự phê bình và phê bình đoàn viên theo 6 điều Bác Hồ dạy*” của Đoàn thanh niên Bộ Tư lệnh Cảnh vệ, công an các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long, các tỉnh miền Đông Nam Bộ. Hàng vạn đoàn viên, thanh niên nêu cao phẩm chất tốt đẹp của người công an cách mạng, mưu trí dũng cảm, sẵn sàng chịu đựng gian khổ, hy sinh trong đấu tranh phòng chống tội phạm vì bình yên và hạnh phúc của nhân dân, hơn 100 ngàn đoàn viên được kết nạp Đảng.

Thông qua phong trào, đã xuất hiện hàng vạn gương thanh niên Công an lập thành tích, chiến công trên các lĩnh vực công tác; phát huy mạnh mẽ tinh thần xung kích, tình nguyện, không quản ngại gian khổ, hy sinh ngày đêm trên trận tuyến bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội... được Đảng, Nhà nước, Bộ Công an và Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh ghi nhận, biểu dương, đánh giá cao và nhân rộng trong tuổi trẻ cả nước, góp phần khắc họa thêm một cách sống động và thuyết phục về phẩm chất cao đẹp của người chiến sĩ Công an. Trong bất cứ tình huống nào, dù khó khăn gian khổ đến đâu cũng luôn giữ vững và phát huy truyền thống vẻ vang của lực lượng; vững vàng kiên định về bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức; trung thành tuyệt đối với Đảng; nêu cao ý thức phục vụ nhân dân; có ý chí tự học tập, rèn luyện vươn lên làm chủ khoa học kỹ thuật và tinh thần tận tụy với công việc; dũng cảm mưu trí, không ngại gian khổ, hy sinh xung kích đi đầu trong cuộc đấu tranh bảo vệ an ninh trật tự.

3. Sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước diễn ra trong bối cảnh nước ta đang đẩy mạnh tiến trình hội nhập quốc tế, nhiệm vụ bảo vệ An ninh quốc gia, giữ gìn trật tự an toàn xã hội đang đặt ra hết sức nặng nề đối với

lực lượng Công an nhân dân. Trách nhiệm ấy, vinh dự ấy cũng đang được đặt lên vai tuổi trẻ Công an nhân dân. Hơn lúc nào hết, tuổi trẻ CAND cần phải khắc phục mọi khó khăn, phát huy kết quả đã đạt được để đẩy mạnh hơn nữa phong trào “*Thanh niên Công an nhân dân học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy*” gắn với thực hiện cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh - Công an nhân dân vì nước quên thân, vì dân phục vụ*”, làm cho 6 điều dạy của Bác luôn thể hiện một cách sinh động, sâu sắc trong cuộc sống, công tác, chiến đấu của đoàn viên, thanh niên Công an nhân dân. Để làm được điều đó, cần chú trọng những vấn đề sau:

Một là, trên cơ sở thực hiện chương trình phát triển thanh niên Công an nhân dân đến năm 2020; những định hướng của Đảng uỷ Công an Trung ương và lãnh đạo Bộ Công an, các cấp bộ Đoàn trong CAND cần cụ thể hoá nội dung thi đua phong trào “*Thanh niên CAND học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy*” cho phù hợp với nhiệm vụ công tác, xây dựng Đảng và xây dựng lực lượng ở đơn vị. Nội dung thi đua phải thiết thực, hình thức sáng tạo và đổi mới không ngừng để thu hút, khơi dậy và phát huy cao nhất tinh thần xung kích, sáng tạo, tình nguyện của đoàn viên; phải tranh thủ sự ủng hộ, giúp đỡ của các đơn vị chức năng và các cơ sở đoàn ở địa phương đối với phong trào; kiên quyết khắc phục bệnh hành chính, phô trương, hình thức trong tổ chức thực hiện. Tăng cường công tác kiểm tra, giao ban trao đổi kinh nghiệm giữa các cơ sở đoàn và các đơn vị trong cụm thi đua. Kịp thời phát hiện, biểu dương, động viên, khen thưởng, nhân rộng những mô hình hay, kinh nghiệm tốt và gương người tốt, việc tốt từ phong trào, làm cho phong trào phát triển mạnh mẽ, sôi nổi và có hiệu quả thiết thực đối với mọi mặt công tác công an.

Hai là, thông qua phong trào học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy, cần đặc biệt coi trọng và làm tốt công tác giáo dục và quản lý đoàn viên thanh niên. Đây là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu, xuyên suốt mọi hoạt động của Đoàn và cũng chính là nội dung thực hiện chỉ thị 42 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ, giai đoạn 2015 - 2030. Các cấp bộ Đoàn chủ động sáng tạo các hình thức, biện pháp phù hợp để giáo dục nâng cao bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức và lối sống cho đoàn viên; tích cực đi đầu xây dựng quy tắc ứng xử, nếp sống có văn hoá và thực hiện nghiêm điều lệnh CAND; làm tốt công tác bồi dưỡng, giới thiệu đoàn viên ưu tú cho Đảng. Mỗi cán bộ, đoàn viên dù trong bất cứ hoàn cảnh nào, ở lĩnh vực công tác nào cũng phải luôn luôn thấm nhuần sâu sắc và thực hiện nghiêm túc 6 điều Bác Hồ dạy; không ngừng nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả công tác, thường xuyên học tập, nâng cao trình độ nghiệp vụ, khoa học kỹ thuật,

võ thuật để đáp ứng yêu cầu công tác; thực hiện nghiêm chỉnh điều lệnh, tác phong, văn hóa ứng xử với nhân dân, góp phần xây dựng hình ảnh về người công an cách mạng vì nước quên thân, vì dân phục vụ.

Mỗi cấp bộ Đoàn cần tích cực, chủ động tham mưu đề xuất với cấp uỷ, lãnh đạo đơn vị, phối hợp với các đơn vị chức năng triển khai các biện pháp đấu tranh phòng chống tiêu cực, ngăn ngừa sai phạm, phát hiện và giải quyết kịp thời những biểu hiện lệch lạc về tư tưởng chính trị, phẩm chất đạo đức và lối sống trong đoàn viên; nâng cao chất lượng sinh hoạt đoàn, đẩy mạnh phê bình và tự phê bình đoàn viên theo 6 điều Bác Hồ dạy; kiên quyết đấu tranh chống biểu hiện thờ ơ, né tránh, buông xuôi trước những biểu hiện tiêu cực nảy sinh trong đoàn viên, thanh niên.

Ba là, tăng cường và tổ chức tốt các hoạt động liên kết, kết nghĩa, phối hợp hoạt động với các tổ chức Đoàn tại đơn vị, địa phương mình, nhất là trong việc thực hiện các nội dung của Nghị quyết liên tịch số 02 và Nghị quyết liên tịch số 03 giữa Bộ Công an và Trung ương Đoàn; Đề án thanh niên tham gia công tác đảm bảo trật tự an toàn giao thông, tích cực tham gia chương trình phát triển nông thôn mới. Tổ chức tốt các hoạt động tình nguyện giúp đỡ nhân dân khắc phục khó khăn; tích cực tham mưu xây dựng hệ thống chính trị ở cơ sở, giúp đỡ tổ chức Đoàn, hội, đội trên địa bàn dân cư.

Bốn là, thường xuyên làm tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ Đoàn, đặc biệt là số cán bộ trực tiếp tham mưu tổ chức, triển khai phong trào. Mỗi cán bộ Đoàn phải có nhận thức, hiểu biết sâu sắc về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, chỉ thị và điều lệnh CAND; đồng thời cũng phải có phẩm chất đạo đức tốt, có lối sống trong sáng, lành mạnh, có tác phong dân chủ và có phương pháp và khả năng truyền đạt, nắm bắt được đặc điểm tâm sinh lý của đoàn viên thanh niên. Việc chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác Đoàn và phong trào thanh niên là một trong những vấn đề có tính chất quyết định hiệu quả của việc thu hút, tập hợp và giáo dục thanh niên trong thực hiện phong trào “Thanh niên CAND học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy”.

Gần 70 năm qua, trong hành trang của mỗi cán bộ chiến sĩ CAND luôn có 6 điều Bác Hồ dạy, cả hình ảnh của vị lãnh tụ kính yêu, sự quan tâm và tư tưởng của Người. Đó là sức mạnh của niềm tin, là kim chỉ nam cho mọi hành động để lực lượng CAND không ngừng lớn mạnh và trưởng thành, thực sự là lực lượng nòng cốt trong sự nghiệp bảo vệ an ninh trật tự và là con em yêu quý của nhân dân. Trong chặng đường lịch sử vẻ vang ấy, tuổi trẻ CAND luôn là

lực lượng xung kích, kế tục xứng đáng và viết nên những trang sử vàng của CAND Việt Nam. Bước vào thời kỳ mới - thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá, hội nhập quốc tế với nhiều thuận lợi và khó khăn, thách thức đan xen, đã và đang đặt ra những nhiệm vụ rất nặng nề, yêu cầu rất cao đối với lực lượng CAND trong đó có tuổi trẻ CAND. Hơn lúc nào hết, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và tuổi trẻ CAND thể hiện lòng tận trung với Đảng, tận hiếu với dân; tiếp tục đẩy mạnh việc thực hiện phong trào thi đua “*Thanh niên CAND học tập, thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy - Xung kích, sáng tạo, tình nguyện, lập công, vì ANTO*” lên tầm cao mới; nỗ lực phấn đấu xứng đáng là người chiến sĩ Công an của nhân dân, vì nhân dân; sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì an ninh Tổ quốc, vì cuộc sống yên vui và hạnh phúc của nhân dân./.

PHẦN THỨ BA

ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN CÁC PHONG TRÀO THANH NIÊN TRONG NHỮNG NĂM TIẾP THEO

KINH TẾ TRI THỨC VÀ VẤN ĐỀ ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC TRẺ CHẤT LƯỢNG CAO

GS.TS. Phạm Tất Dong
Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký
Hội Khuyến học Việt Nam

Cuộc cách mạng khoa học và công nghệ hiện đại đã tạo ra những điều kiện để thúc đẩy nhanh quá trình toàn cầu hóa, phát triển nền kinh tế tri thức trên thế giới. Toàn cầu hóa và nền kinh tế tri thức luôn có ý nghĩa là thanh niên – sinh viên sẽ phải cạnh tranh trong suốt sự nghiệp của mình với thanh niên – sinh viên các quốc gia khác. Thanh niên Việt Nam cũng nằm trong sự cạnh tranh này, không có ngoại lệ.

Nói đến cạnh tranh quốc tế thì ai cũng phải đề cập đến vấn đề giáo dục. Muốn nâng cao năng lực cạnh tranh thì phải phát triển khả năng kinh tế quốc gia, và để làm được điều này thì phải nâng cao chất lượng giáo dục – đào tạo nguồn nhân lực trẻ. Mấy năm gần đây, các nước ở Châu Âu cũng như các nước Ấn Độ, Trung Quốc, Canada... đã tăng cường đào tạo nguồn nhân lực trẻ chất lượng cao, đặc biệt là trình độ sau Trung học. Thế giới hiện đánh giá rằng, Trung Quốc hiện giờ mới là nhà vô địch trong đào tạo Tiến sĩ về khoa học và công nghệ. Tổng thống Obama đã phải cảnh báo rằng: *“Quốc gia nào có nền giáo dục tốt hơn chúng ta hiện nay sẽ có khả năng cạnh tranh tốt hơn chúng ta trong tương lai”*.

Là một quốc gia đào tạo nhân lực như một thế mạnh của mình nhưng Hoa Kỳ luôn chủ trương thu hút được nhiều hơn nữa lực lượng lao động có tài năng từ bên ngoài. Nền kinh tế Hoa Kỳ đã hưởng lợi rất nhiều từ dòng các sản phẩm nước ngoài và những người nhập cư có trình độ giáo dục tốt. Ben Wildavsky đã viết trong *The Great Brain Race* rằng, những người nhập cư vào Mỹ chỉ chiếm 12% lực lượng lao động (năm 2000), nhưng chiếm gần 50% tổng số các nhà khoa học và kỹ sư có bằng tiến sĩ của đất nước họ. Trong vòng 10 năm, từ năm 1995 đến 2005, những người nhập cư vào Mỹ đã lập được ¼ tổng số công ty kỹ thuật và công nghệ của quốc gia này. Một nửa số công ty đó đặt tại Thung lũng Silicon.

Có một điều tưởng như nghịch lý, đó là càng cạnh tranh thì các quốc gia lại càng hợp tác kinh tế và hợp tác giáo dục. Vấn đề là, trong thế giới chiến tranh lạnh, giáo dục chú trọng đào tạo nhân lực chất lượng cao để tăng khả năng đối đầu giữa quốc gia, còn khi đã hội nhập vào toàn cầu hóa thì giáo dục

của các quốc gia đều cần hướng vào đào tạo những con người đóng góp vào tăng trưởng kinh tế và nền dân chủ chung trong xã hội. Đi vào kinh tế tri thức – một nền kinh tế lấy việc sáng tạo ra những tri thức mới như là một thứ hàng hóa mang lại giá trị gia tăng cao, chính sách giáo dục của nhiều quốc gia rất quan tâm đến việc đào tạo trong lĩnh vực STEM để tạo lợi thế.

STEM là chữ viết tắt của các thuật ngữ Science (khoa học), Technology (công nghệ), Engineering (kỹ thuật) và Math (toán học). Giáo dục STEM là trang bị cho người học những tri thức và kỹ năng cần thiết liên quan đến các lĩnh vực nói trên – những lĩnh vực vô cùng quan trọng đối với việc phát minh, sáng chế, sản xuất... như một lẽ sống trong kinh tế tri thức.

Cũng có thể xem giáo dục STEM như một bộ phận của tiến trình Bologna ở Châu Âu. Tiến trình này (Bologna Process) là sáng kiến về cải cách giáo dục đại học của các nước Châu Âu, bắt đầu từ 1999, khi mà nhiều nước ở Châu lục này cảm thấy đang bị cạnh tranh dữ dội về nguồn nhân lực sau đại học từ phía các cường quốc tri thức, đặc biệt là Mỹ. Theo Website của Tiến trình Bologna, hiện đã có 46 quốc gia ký tên vào Bản Tuyên bố Bologna (Bologna Declaration). Mục tiêu của Tiến trình Bologna là xây dựng một *khu vực giáo dục đại học Châu Âu* mang tính ưu việt, thu hút được sinh viên trong và ngoài Châu Âu đến học. Tiến trình Bologna đã thúc đẩy một loạt cải cách giáo dục đại học ở Châu Âu, trước hết là giúp cho người học được mở rộng sự lựa chọn các môn học và qua đó tăng được năng lực cạnh tranh khi vào cuộc sống.

Những cải cách giáo dục đại học ở nhiều nước đã thu hút được nhiều người nước ngoài theo học, và do đó cũng làm gia tăng số người nhập cư.

Cộng hòa Liên bang Đức nằm trong top 10 nước hấp dẫn nhất đối với sinh viên nước ngoài. Về phương diện này Đức có thể xếp ngang hàng với Hoa Kỳ, Australia, Vương quốc Anh, Pháp và Nhật Bản. Theo thống kê, năm 2012, nhóm người nhập cư vào Đức đông nhất là nhóm theo diện đoàn tụ gia đình, nhì là nhóm nhập cư lao động, sau đó là nhóm sinh viên quốc tế. Trong những sinh viên nước ngoài nhập cư đông nhất thì trước hết phải kể đến Trung Quốc. Sau Cộng hòa Liên bang Đức còn có một số quốc gia thuộc EU có số nhập cư là sinh viên khá đông đảo là Ba Lan, Bulgaria và Áo.

Hiện nay, Đức có nền kinh tế lớn thứ tư trên thế giới (sau Hoa Kỳ, Nhật Bản và Trung Quốc) và là nền kinh tế lớn nhất Châu Âu. Đức có được vị thế này là nhờ ở một số điều kiện, nhưng *đáng kể nhất là nhờ quá trình chuyên môn hóa tất cả các phân đoạn của nền kinh tế thế giới*. Đức đã giành được lợi thế cạnh tranh trong lĩnh vực tài chính, dịch vụ, sản xuất công nghiệp (đặc biệt

là công nghiệp cơ khí, công nghiệp ô tô, công nghiệp hóa chất và công nghệ thông tin). Tuy nhiên, đi vào kinh tế tri thức, nước Đức không phải là quốc gia giàu tài nguyên thiên nhiên, nhất là những nguyên liệu, mặt khác, khá nhiều rủi ro cũng đã xảy ra gắn với quá trình toàn cầu hóa nên buộc Đức *phải tăng cường đầu tư phát triển nguồn lực con người và đổi mới dựa trên các nghiên cứu khoa học tiên tiến.*

Nước Đức chủ trương đầu tư cho giáo dục và khoa học không dưới 10% GDP. Đó là chủ trương mạnh, biểu hiện một hướng tư duy rất hiện đại. Qua Đức, ta có thể rút ra những điều bổ ích cho việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao mà nước ta chưa làm được.

Kinh tế tri thức luôn đòi hỏi cao ở từng con người, ở tư bản nhân lực, và do vậy, nền kinh tế này chú trọng tới *sự thống nhất giữa giáo dục, học vấn và văn hóa.* Không phải cứ ồ ạt mở trường đại học và tăng số lượng sinh viên trên đầu người dân là đáp ứng được yêu cầu của kinh tế tri thức. Ngược lại, những vô nguyên tắc trong phát triển đại học, việc chạy theo thành tích trên cơ sở tăng lượng sinh viên và sự tách rời công việc đào tạo với đời sống văn hóa sẽ không bao giờ thỏa mãn yêu cầu nhân lực của kinh tế tri thức.

Giáo dục, học vấn và văn hóa đang trở thành yếu tố quan trọng bậc nhất của lực lượng sản xuất xã hội. Trong xu thế toàn cầu hóa và đẩy mạnh kinh tế tri thức, xã hội được coi là đã ở *giai đoạn hậu hiện đại*, và trong xã hội này, giáo dục – học vấn – văn hóa sẽ là yếu tố tạo ra những thay đổi mới về chất lượng lao động, nâng cao năng suất lao động.

Do vậy, quá trình *cá thể hóa học vấn và nhân đạo hóa giáo dục* là điều kiện tiên quyết để tăng hiệu quả lao động xã hội và cũng là *điều kiện để phát triển xã hội công dân.*

Cá thể hóa cá nhân là quá trình giáo dục mang lại *sự phát triển cá biệt* của từng con người, nhờ đó, con người có năng lực bảo vệ mình, làm chủ các sự kiện xảy ra, hình thành mối quan hệ tích cực với thế giới xung quanh và hài lòng với cuộc sống ngày càng tốt đẹp. Sự phát triển cá biệt con người là sự giải phóng các tiềm năng của họ, phát triển những đức tính tốt và những phẩm chất đạo đức cần thiết để sống với thời đại, phát triển cân đối giữa trình độ nghề nghiệp và nhân phẩm.

Nhân đạo hóa giáo dục là quá trình đem lại sự công bằng xã hội và bình đẳng xã hội về phương diện học hành cho mọi công dân trong xã hội, giúp cho các hoạt động tự nhiên của con người thành những hoạt động xã hội và phục vụ sự phát triển xã hội, phục vụ lợi ích xã hội. Giáo dục trong xã hội có nền kinh tế tri thức không chỉ bảo đảm tính khoa học trong các quá trình giáo dục,

mà nó còn thể hiện sự cạnh tranh với những nền giáo dục của quốc gia khác thông qua tính nhân đạo, tính nghệ thuật, sự tinh tế trong việc tác động đến con người ở tất cả các lứa tuổi khác nhau, với các trình độ học vấn khác nhau, trình độ nghề nghiệp khác nhau. *Sứ mệnh của giáo dục trong xã hội tri thức là hướng tới sự phát triển đón đầu* (hướng tới các nhu cầu của xã hội thông tin và hậu công nghiệp tương lai), hình thành ở con người năng lực lao động sáng tạo và năng lực cạnh tranh, phát triển vốn con người, đặc biệt là vốn nhân lực chất lượng cao (những tri thức, những chuyên gia đầu ngành, những nhà văn hóa và những nghệ nhân...). Nói tóm lại, ngành giáo dục phải tham gia vào cuộc cạnh tranh trên lĩnh vực tri thức và vận dụng một cách sáng tạo những thành quả của mình trên con đường hướng tới tiến bộ và văn minh.

Để tham gia vào việc xây dựng và phát triển nền kinh tế tri thức, mỗi thanh niên – sinh viên sau khi đã tốt nghiệp trường cao đẳng hoặc đại học phải chú ý đến những vấn đề quan trọng trong cạnh tranh sau đây:

1. Trước hết, phải trau dồi năng lực lao động sáng tạo và cần khẳng định rằng, sáng tạo phải là kết quả lao động của cá nhân mình. *Không sáng tạo thì không thể cạnh tranh được*. Hoạt động sáng tạo phải tạo ra *một cái gì mới* trên cơ sở tổ chức lại kinh nghiệm đã có và *tạo nên những kết hợp các tri thức, kỹ năng và sản phẩm làm ra* với những cấp độ khác nhau. Cấp độ sáng tạo được đo bằng *việc sử dụng những tri thức đã chiếm lĩnh được và mở rộng phạm vi áp dụng những tri thức ấy*. Muốn tiến sang cấp độ khác thì phải tạo ra cái mới khác, với một cách tiếp cận khác, giúp cho người sử dụng sản phẩm của mình có cách nhìn cũng như những ý niệm mới về tri thức trong các đối tượng đã làm ra.

Đứng trước những tri thức mới, người lao động ở trình độ đại học hay cao hơn phải có sự tiếp thu chọn lọc một cách có phê phán, có sự nhận thức biện chứng kinh nghiệm làm việc – đó là cách xử lý tri thức khách quan thành tri thức chủ quan, tạo ra kinh nghiệm mới và nâng hiểu biết lên tầm lý luận và rút ra điều bổ ích về phương pháp luận.

Hoạt động sáng tạo là lẽ sống trong kinh tế tri thức.

2. Sự tạo vốn tri thức mới là một quá trình được giáo dục nhưng cũng vừa là quá trình tự giáo dục. Hơn nữa, sự tự giáo dục này mới tạo nên một sức mạnh cạnh tranh lớn lao và cần thiết. Hoạt động sáng tạo không tiên đoán trước được, tất nhiên, trong hoạt động, con người sẽ nhận thức ra những rào cản mà mình phải vượt qua, những hạn chế của tri thức đã có và những điểm yếu của tiềm năng sáng tạo ở bản thân.

Sự sáng trí và khả năng đưa ra quyết định mới là yếu tố tạo ra sức cạnh

tranh. *Những tri thức đã biết không mang lại cái mới.* Cái mới nằm trong những tri thức chưa biết, con người phải vươn lên làm chủ các tri thức “chưa rõ nét” thì phải sáng tạo ra cái mới. Con người phải luôn luôn *tìm cách tiếp cận với những cái còn chưa rõ ràng*, tìm ra cách (công nghệ) chiếm lĩnh nó và sử dụng nó thì mới có được khả năng cạnh tranh. Do đó, con người và những tri thức của họ là nhân tố quyết định ưu thế cạnh tranh. Trên cơ sở tri thức ấy, con người phát huy ưu thế của mình thì sẽ đạt được những thành tựu, những sản phẩm mới.

3. Cùng với việc phân đấu tiếp thu tri thức, kỹ năng mới, rèn luyện để có tư duy phản biện hay tư duy sáng tạo... thì con người lại không thể thiếu những phẩm chất xã hội quan trọng để mở rộng phạm vi quan hệ của cá nhân với thế giới xung quanh. Sự đa dạng các quan hệ xã hội của mỗi con người sẽ làm cho thế giới tinh thần của họ càng thêm phong phú. Những giá trị đạo đức và những phẩm chất cao đẹp là *những tài sản vô hình* để cùng với vốn tri thức, con người nâng cao khả năng cạnh tranh và lợi nhuận. Vì vậy, bất cứ ai muốn thích nghi với kinh tế tri thức thì luôn phải xem lại nhận thức của mình về thế giới, hoàn thiện phong cách cá nhân, tu dưỡng những đức tính tốt mà xã hội yêu cầu.

Trong quá trình tiếp thu giáo dục và tự giáo dục, việc thu nhận những tri thức mới, hoàn thiện những kỹ năng, nâng cao năng lực sáng tạo, con người *luôn phải làm giàu cho mình những tài sản phi vật chất* như phong cách giao tiếp, khả năng ngôn ngữ, óc thẩm mỹ về trang phục, những hiểu biết về lễ nghi, phong tục, tập quán của dân tộc mình và nền văn hóa của các dân tộc khác.

Kinh nghiệm của một số nước cho thấy, trong nền kinh tế tri thức, con đường công danh của mỗi người có học vấn, có giáo dục, có chí hướng làm ăn thường như sau:

- Từ 20 – 24 tuổi: Bắt đầu con đường công danh.
- Từ 27 – 30 tuổi: Đạt được sự uy tín nào đó.
- Từ 33 – 34 tuổi: Biết xem xét, phân tích các thành công và những thay đổi có thể xảy ra.

Con đường công danh ấy thể hiện như một sự liên tục và xen kẽ các “dự án” (tức là một tập hợp các hoạt động liên quan với nhau theo một chuỗi thời gian để đạt được các mục tiêu đã định).

4. Chí tiến thủ của con người là vô cùng hệ trọng. Không luôn hướng lên phía trước là tự an bài, tự tụt hậu trước những bước tiến của những người xung

quanh. Muốn có chí tiến thủ kiên định thì con người phải biết tôn trọng chính mình, tin tưởng rằng, *phía trước là con đường tiến tới sự tự phát triển và tự hoàn thiện.*

Trong thế giới hiện đại, khối lượng thông tin ngày càng khổng lồ, khối lượng tri thức mới xuất hiện ngày càng nhiều và những tri thức lỗi thời, tri thức bị lão hóa cũng tăng nhanh. Chúng ta không lường hết được thế giới tri thức của nhân loại sẽ như thế nào, chỉ biết rằng, tính theo tháng thì nhiều tri thức đã bị lạc hậu. *Phải luôn làm mới tri thức của mình. Tri thức trong ta vẫn là tri thức khi nó còn chức năng thực tế. Khi tiếp thu một tri thức thì phải làm luôn chú ý tới việc tái sản xuất chức năng của nó để nó vẫn còn là tri thức. Và một khi tri thức đã hết chức năng thực tiễn thì chúng ta phải tìm kiếm tri thức mới nếu như chúng ta vẫn có ý định duy trì vị thế vốn có của mình trong xã hội.*

5. Nền kinh tế tri thức yêu cầu phải *xây dựng một xã hội học tập*, trong đó, mỗi công dân đều có quyền lợi và nghĩa vụ *học tập suốt đời*. Dù cho xã hội có tạo ra cho con người những cơ hội và những điều kiện để học tập, nhưng vấn đề cơ bản là con người có ý thức học tập suốt đời hay không.

Trước thềm thế kỷ XXI, tổ chức UNESCO đã đưa ra những khuyến cáo quan trọng mà mỗi thanh niên phải thật sự hiểu cho thấu đáo:

- Trong xã hội ngày nay, *học vẫn phổ thông không còn khả năng giúp cho con người trực tiếp đi vào lao động sản xuất*. Học xong phổ thông, muốn trở thành người lao động, phải học nghề. Người nào không có nghề đều có thể xếp vào loại người mù chữ.

- *Học vẫn có được trong quá trình học tập ở bậc đại học không đủ cho con người dùng suốt đời*, và thậm chí, chỉ sau vài ba năm, đã có nhiều tri thức trong đó bị lão hóa.

Nâng cao trình độ học vẫn là việc làm đòi hỏi phải tiến hành suốt đời. Không ai có thể khẳng định rằng, mình học xong đại học (hoặc sau đại học) là biết đủ rồi, biết hết rồi. Tự mãn với trình độ vốn có là tự an bài.

- *Việc đào tạo chỉ chuyên sâu vào một nghề là việc làm không có nhiều triển vọng*. Thế giới hiện đại thường có nhiều tình huống đặt ra khiến người lao động *phải có sự di chuyển sang nghề khác*. Khả năng thích ứng với những biến động và đổi thay của thị trường lao động, của thế giới nghề nghiệp là vô cùng cần thiết. Đáp ứng linh hoạt với thị trường là yếu tố sống còn của người lao động.

- *Tự học, tự tìm ra cách học là một năng lực rất cơ bản*. Chỉ khi biết tự học thì mới học tập suốt đời có kết quả. Biết tự học thì sẽ xóa được tình trạng *mù chữ chức năng*, tức là tình trạng thiếu hụt những kỹ năng cần thiết khi công

việc lao động hàng ngày trong nghề đã có những thay đổi về nội dung, phương pháp hoặc trang thiết bị mới.

Nên tham khảo câu nói của Moin Toffler: “*Kẻ mù chữ trong tương lai không phải là người không biết đọc, mà là những người không biết cách học*”.

THAY LỜI KẾT LUẬN

Theo “Đơn đặt hàng” của Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, chúng tôi viết chuyên đề này, mà mong muốn chủ yếu là trình bày cho giới trẻ thấy được yêu cầu “Tri thức hóa” công dân, trước hết là thanh niên – sinh viên như một yêu cầu tiên quyết của kinh tế tri thức.

Tuy nhiên, chuyên đề chỉ đi vào những vấn đề lý luận và quan điểm giáo dục. Chúng tôi đề nghị với các đồng chí trong Ban Bí thư Trung ương Đoàn tham khảo ý kiến sau:

1. Cán bộ chủ chốt các cấp bộ Đoàn nên tổ chức học tập nghiên cứu chuyên đề “Kinh tế tri thức và xã hội học tập”. Tôi tin rằng, nghiên cứu vấn đề này sẽ nâng cao tư duy giáo dục trong cán bộ Đoàn.

2. Trung ương Đoàn nên phát động phong trào thi đua học tập “Tư tưởng giáo dục và học tập suốt đời của Hồ Chí Minh” nên ghép với ý 1 vì trên có sở tập huấn sẽ triển khai nội dung này.

3. Nên có lớp tập huấn cho cán bộ chủ chốt của Đoàn về Quyết định 89/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về xây dựng xã hội học tập giai đoạn 2012 – 2020 đây là nội dung của ý 1 nên bỏ hoặc ghép vào ý 1.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Arne Duncan**: Trở lại trường học – Tăng cường giáo dục và tính cạnh tranh của Mỹ. Foreign Affairs. November/December 2010.

2. **Phạm Tất Dong**: Xây dựng mô hình xã hội học tập ở Việt Nam. Nhà Xuất bản Dân trí, Hà Nội, 2012.

3. **Jacques Delors**: Learning: The Treasure Within – Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century. UNESCO 1996.

4. **Đặng Hữu**: Kinh tế tri thức. Thời cơ và thách thức đối với sự phát triển của Việt Nam. Nhà Xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2004.

5. **T.Savenkova**: Khả năng cạnh tranh của các chuyên gia là vector phát triển giáo dục trên con đường đi tới tiến bộ. Problemy teory I praktiki upravlenija. 2006.No.9,st.115-126.

VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN VIỆT NAM VÀ ĐOÀN TNCS HỒ CHÍ MINH TRONG GIAI ĐOẠN ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA ĐẤT NƯỚC

GS.TS. Phạm Hồng Tung

Viện Việt Nam học và Khoa học phát triển

Đất nước ta đang ở trong giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa theo những nguyên tắc của phát triển bền vững, nhằm đạt được những mục tiêu chiến lược trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong kỷ nguyên của văn minh trí tuệ, toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế. Bối cảnh mới của thời đại và của đất nước trong nửa đầu thế kỷ 21 đang đem lại cho thế hệ thanh niên Việt Nam những cơ hội, sứ mệnh và nhiệm vụ mới cùng với những thử thách mới. Phân tích, làm rõ điều này là rất cần thiết, bởi đây chính là một trong những cơ sở quan trọng góp phần xác định rõ hơn vai trò, sứ mệnh, nhiệm vụ và phương hướng đổi mới tổ chức và hoạt động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh.

1. Thanh niên thế giới trước những cơ hội và thách thức của thời đại mới

Theo một số tài liệu của Liên hiệp quốc thì trong những năm đầu thế kỷ 21, thanh niên – nhóm xã hội – dân cư ở độ tuổi từ 15 đến 24 đạt khoảng 1,2 tỉ người, chiếm khoảng 17,6% dân số toàn cầu. Dự báo, tỉ lệ thanh niên trong cấu trúc dân cư thế giới sẽ giảm dần trong những thập kỷ tới, do kết quả của quá trình già hóa dân số.⁸⁵ Những lớp thanh niên hiện nay chính là những người sẽ đóng vai trò chủ nhân đích thực của thế giới trong vòng một đến ba thập kỷ sắp tới, tức là họ sẽ định đoạt tương lai của toàn nhân loại trong nửa đầu thế kỷ 21. Vì vậy, chúng ta cần phải biết họ có những đặc điểm gì? Họ đang quan tâm tâm nhất tới những vấn đề gì? Họ đang có những thuận lợi và khó khăn gì trên con đường trở thành chủ nhân của thế giới trong tương lai gần.

Nhìn vào những gì đang diễn ra hằng ngày trên thế giới có thể thấy ngay rằng bức tranh chung của thanh niên ngày nay đang có độ tương phản gay gắt giữa các “gam” màu sáng – tối, giữa những cái tốt và cái xấu, giữa những xu hướng tích cực và các xu hướng tiêu cực.

Một mặt, các Báo cáo về thanh niên thế giới của Liên hiệp quốc được công bố gần đây đều ghi nhận rằng các thế hệ thanh niên hiện nay được giáo

⁸⁵ United Nations, *World Youth Report 2007: Young People's Transition to Adulthood – Progress and Challenges*, Statistical Annex, tr. 254

dục tốt hơn rất nhiều so với các thế hệ thanh niên trước đó. Họ không chỉ được thụ hưởng những nền giáo dục có chất lượng ngày càng tốt hơn mà nhờ vào các thành tựu của cuộc cách mạng khoa học và công nghệ, nhất là sự phát triển bùng nổ của công nghệ thông tin và truyền thông, thanh niên ngày nay đang sở hữu những phương tiện giáo dục và giao tiếp xã hội ưu việt hơn bao giờ hết.⁸⁶ Không ai khác, chính thanh niên ở tất cả các quốc gia, các châu lục, thuộc tất cả các nền văn hóa đang là những người đi tiên phong trong cuộc cách mạng có tên là “toàn cầu hóa”. Họ là con đẻ đích thực của “thế giới phẳng” và từ khoảng năm 2000 đến nay các thế hệ thanh niên được gọi là “thế hệ Y”, “thế hệ thiên niên kỷ” hay là “những công dân toàn cầu”. Theo kết quả của những nghiên cứu của Pew Research Center (Mỹ) thì: “*Thế hệ thiên niên kỷ tự tin, biết cách tự thể hiện mình, tự do, lạc quan và cởi mở khi có thay đổi*”.⁸⁷ Trong đó, ba đặc trưng nổi bật nhất là: tự tin, kết nối và cởi mở đối với sự thay đổi (*Confident, Connected, Open to Change*).⁸⁸ Bên cạnh đó, tư duy toàn cầu, hành trang văn hóa toàn cầu, sự thức tỉnh ý thức trách nhiệm đối với các vấn đề toàn cầu cũng là những đặc trưng quan trọng của thanh niên thế giới ngày nay. Đó là những đặc điểm tích cực, những “gam” màu tươi sáng trong bức tranh về thế hệ trẻ ngày nay.

Bên cạnh những đặc điểm ưu trội và xu hướng tích cực, đã và đang xuất hiện một số biểu hiện và xu hướng tiêu cực, thậm chí mang tính cực đoan, rất nguy hiểm trong thanh niên thế giới hiện nay. Toàn nhân loại đang phải đối đầu với mối đe dọa của chủ nghĩa khủng bố, trong đó nguy hiểm, tàn khốc nhất là cuộc tấn công của Nhà nước Hồi giáo – IS (*Islamic State*). Điều làm cả thế giới bàng hoàng không chỉ là những hành vi bạo liệt giết người man rợ và tàn phá các di sản văn hóa thế giới của các chiến binh IS, mà còn là thực tế, rằng hàng nghìn phần tử trong hàng ngũ chiến binh cực đoan đó lại là những thanh thiếu niên vốn được sinh trưởng và giáo dục tại Mỹ và các nước phương Tây khác, như Anh, Pháp, Đức, Canada, Australia v.v..⁸⁹ Tình hình trên cho thấy: chắc chắn có những điều gì đó bất ổn nằm trong trật tự thế giới hiện tồn, trong cả ngay tại những quốc gia phát triển nhất – nơi được coi là có xã hội pháp quyền, nhân văn, nhân bản với nền giáo dục và khoa học - công nghệ tiên tiến

⁸⁶ Xem: UNESCO, *EFA Global Monitoring Report 2009 - Overcoming Inequality: Why Governance Matters*, Oxford University Press, UNESCO 2008, tr. 1 – 2.

⁸⁷ Dẫn lại trên: <http://dantri.com.vn/c36/s36-380677/kham-pha-the-he-thien-nien-ky-o-my.ht>

⁸⁸ <http://pewresearch.org/pubs/1501/millennials-new-survey-generational-personality-upbeat-open-new-ideas-technology-bound?src=prc-latest&proj=peoplepress>

⁸⁹ Theo hãng truyền thông CNN thì có đến khoảng 20.000 thanh niên nước ngoài đang chiến đấu trong hàng ngũ IS ở Syria và Iraq. Đội quân này được IS tuyển mộ từ 90 nước trên khắp địa cầu, trong đó khoảng từ 3.400 đến 4.000 thanh niên đến từ Mỹ và các nước phương Tây. Xem: <http://edition.cnn.com/2015/02/25/world/isis-western-recruits/> và: Rukmini Callimachi, “ISIS and the lonely young American”, in *The New York Times*, June 27, 2015.

nhất. Chính những điều bất ổn này đã thôi thúc, xô đẩy một bộ phận không nhỏ thanh thiếu niên thế giới đến với những lối sống, lối hành xử bất mãn, vô cảm, phản kháng cực đoan dưới nhiều dạng thức như tự sát, sa vào tệ nạn xã hội, “đi phủi”, tấn công giết người hàng loạt, gia nhập các băng nhóm tội phạm, các tổ chức khủng bố hoặc các giáo phái nguy hiểm vv...

Đã có hàng nghìn nghiên cứu về các vấn đề nói trên, và dựa vào đó, từ năm 2005 Liên hiệp quốc đã xác định hệ 15 vấn đề trọng yếu, cấp bách nhất đối với thanh niên toàn cầu.⁹⁰ Đó là:

- *Vấn đề nghèo đói*: Có khoảng trên 200 triệu thanh niên, tức là khoảng 18% thanh niên toàn thế giới sống ở mức dưới một USD/ngày. Còn ở mức dưới hai USD/ngày thì con số này là 516 triệu thanh niên. Ngay cả ở các nước phát triển, chỉ số thanh niên có mức sống dưới trung bình của xã hội cũng khá cao. Theo số liệu do Joseph Rowntree Foundation công bố vào năm 2007 thì tỷ lệ thanh niên nghèo túng trong dân cư ở Phần Lan là 30%, Italia là 25%, ở Áo là 8% và ở Bồ Đào Nha là khoảng 9%.⁹¹

- *Vấn đề giáo dục*: Có thể nói hiện nay thanh niên trên thế giới đang được hưởng nền giáo dục nhà trường tốt hơn bao giờ hết. Tuy nhiên, vẫn còn 113 triệu trẻ em thất học (trong tổng số khoảng 130 triệu người mù chữ trên toàn hành tinh).

- *Vấn đề việc làm*: Tổng số thanh niên thất nghiệp năm 2005 là khoảng 88 triệu người, cao nhất tại các khu vực Tây Á, Bắc Phi và vùng Cận Sahara của châu Phi. Áp lực cạnh tranh việc làm đối với thanh niên đang tăng lên ở quy mô toàn cầu. Do tác động của khủng hoảng kinh tế thế giới, hàng triệu thanh niên ở Mỹ và các nước phát triển cũng rơi vào thất nghiệp. Ký giả Nancy Hanover viết trên *World Socialist* vào ngày 8 tháng 2 năm 2010 như sau: “Hơn một nửa giới trẻ trong độ tuổi từ 16 đến 24 – ước tính khoảng 52,2%, đang thất nghiệp. Đây là chỉ số cao nhất từ sau Thế chiến II đến nay”.⁹²

- *Vấn đề sức khỏe*: Nhìn chung, so với vài thập kỷ trước, ngày nay con người bước vào đội tuổi thanh niên sớm hơn và kết hôn muộn hơn. Số thanh niên chấp nhận quan hệ tình dục trước hôn nhân cũng liên tục tăng lên. Mặc dù tỷ lệ mang thai sớm đã giảm đi đáng kể ở nhiều nước. Đây vẫn còn là một trong những vấn đề đáng được lưu tâm nhất. HIV/AIDS là một trong những nguyên nhân hàng đầu gây ra cái chết cho thanh niên thế giới. Tiếp theo là các

⁹⁰ <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/wyr05.htm>.

⁹¹ <http://www.jrf.org.uk/publications/youth-poverty-europe>

⁹² <http://www.wsws.org/articles/2010/feb2010/yout-f08.shtml>. Theo báo cáo của Bureau of Labor Statistics thì tại thời điểm tháng 7.2009 có 51,4% thanh niên Mỹ có việc làm. Xem: www.bls.gov/news.release/youth.nr0.htm

nguyên nhân khác như tai nạn giao thông, nạn bạo hành và bị thương tật.

- *Vấn đề sử dụng các chất ma túy*: Hiện đang có một tình trạng báo động cực kỳ nguy cấp trên toàn cầu đối với việc sử dụng các chất ma túy tổng hợp, phần lớn trong lúc vui chơi giải trí. Những biện pháp nửa vời nhằm hạn chế marketing đối với đồ uống có cồn và thuốc lá không thể phát huy tác dụng trong việc ngăn chặn việc sử dụng chúng ở các nước đang phát triển. Nhu cầu đối với các chất bị cấm của thanh niên ở các nước đang phát triển đã tăng lên đến mức độ ngang bằng với mức ở các nước công nghiệp phát triển.

- *Vấn đề phạm tội của thanh niên*: Vấn đề phạm tội của thanh niên tiếp tục được nhìn nhận như một mối đe dọa đối với xã hội. Ở một số nước, tình trạng này đã dẫn đến các chính sách ngăn chặn và giam cầm nhằm góp phần làm giảm số lượng tội phạm do thanh niên gây ra. Tuy nhiên đây là một chính sách rất tốn kém và chưa chứng tỏ có tác động tích cực và bền vững trong việc phòng ngừa và ngăn chặn tình trạng phạm tội của giới trẻ.

- *Vấn đề môi trường*: Thanh niên tiếp tục quan tâm sâu sắc đến việc đảm bảo một tương lai bền vững và cũng xuất hiện nhu cầu ngày càng lớn hơn đối với việc tăng cường sự tham gia của thanh niên vào quá trình ra các quyết định liên quan đến môi trường.

- *Nghỉ ngơi giải trí*: Trong thập kỷ vừa qua người ta đã ngày càng nhận rõ những đóng góp vô cùng quan trọng mà khoảng thời gian nghỉ ngơi có thể mang lại cho thanh niên trên các mặt như tăng cường sự hội nhập xã hội, sự chiếm lĩnh những cơ hội và tạo sự phát triển nói chung. Ngày giới trẻ càng tăng cường tìm kiếm và tìm ra những cách thức mới trong việc sử dụng thời gian rỗi phù hợp với yêu cầu và lợi ích của họ.

- *Nữ thanh niên*: Nhìn chung các Chính phủ ngày càng nhận thức rõ hơn và quan tâm nhiều hơn đến vấn đề giới. Tuy vậy, vấn đề bình đẳng trong tiếp cận các cơ hội giáo dục đại học và cơ hội việc làm vẫn đang còn là vấn đề phải được quan tâm ở nhiều nước. Những biểu hiện kỳ thị phụ nữ vẫn còn tồn tại ở trên cả các phương tiện truyền thông truyền thống và hiện đại.

- *Sự tham gia của thanh niên vào quá trình ra quyết định*: Trong thập kỷ vừa qua tầm quan trọng của việc thanh niên tham gia vào quá trình ra quyết định ngày càng được thừa nhận rộng rãi hơn. Những nỗ lực nhằm cuốn hút sự tham gia của thanh niên vào quá trình ra quyết định xuất phát từ chỗ công nhận những sự biến đổi đang diễn ra của các phong trào thanh niên về cấu trúc cũng như hình thức.

- *Toàn cầu hóa*: Thanh niên là tầng lớp linh hoạt nhất và có lẽ dễ dàng

thích ứng và lợi dụng được những cơ hội mới do quá trình toàn cầu hóa mang lại. Tuy nhiên, còn nhiều thanh niên, nhất là ở các nước đang phát triển còn chưa thể thụ hưởng những điều kiện thuận lợi và lợi ích của quá trình toàn cầu hóa. Quá trình này đã và đang tác động đến cơ hội việc làm của thanh niên, kể cả các dạng thức di dân, đồng thời nó cũng gây ra những biến đổi sâu sắc trong văn hóa thanh niên, gây ra chủ nghĩa tiêu dùng và các dạng thức biểu hiện khác nhau của “công dân toàn cầu” và chủ nghĩa hành động tích cực (*activism*).

- *Thông tin và công nghệ thông tin*: Sự lên ngôi của công nghệ thông tin đi cùng với quá trình toàn cầu hóa đã đặt ra cho thanh niên cả cơ hội lẫn thách thức. Các phương tiện kỹ thuật số cũng tác động mạnh tới thanh niên.

- *HIV/AIDS*: Năm 2005 có khoảng 10 triệu thanh niên đang sống chung với HIV/AIDS, nhiều nhất là ở châu Phi và châu Á. Sự lan truyền của loại virus này đã hủy hoại ghê gớm thanh niên cả sức khỏe sinh sản và sức khỏe tình dục. Thanh niên là tầng lớp dễ bị phơi nhiễm nhất đối với căn bệnh này.

- *Thanh niên và xung đột*: Trong những thập niên vừa qua thanh niên là đối tượng bị lôi cuốn nhiều nhất vào các cuộc xung đột. Mặc dù đã có những hệ thống pháp lý quốc tế nhằm ngăn chặn và hạn chế sự tham gia của thanh thiếu niên vào các cuộc xung đột, tình hình thực tế đáng lo buồn này vẫn không hề được cải thiện.

- *Các quan hệ liên thế hệ*: Tỷ lệ thanh niên trong dân số thế giới ngày một giảm đi, và sự phát triển của thanh niên ngày càng có xu hướng bị nhìn nhận từ góc độ những lợi ích mà thanh niên có thể mang lại cho các thế hệ khác. Mặc dù cấu trúc của nó đang biến đổi, gia đình vẫn là thiết chế xã hội đầu tiên mà ở đó các thế hệ gặp gỡ nhau và có những tương tác với nhau.

Còn theo kết quả một cuộc khảo sát mới nhất của Nhóm nghiên cứu về thanh niên của DFID (*The Department for International Development – Anh quốc*) công bố vào năm 2015 thì 8 nguyên tắc được thanh niên thế giới đề cao nhất trong đời sống nhân loại là: bình đẳng và tự do; nền quản trị công bằng, có trách nhiệm và minh bạch; môi trường bền vững; quyền bảo vệ sức khỏe; hòa bình; nền giáo dục có chất lượng dành cho mọi người; tiếp cận có trách nhiệm đối với nền kinh tế; công việc làm phù hợp cho mọi người; tôn trọng sự đa dạng; quyền tham dự dân sự và tích cực của công dân, bao gồm cả việc trao quyền cho thanh niên; sự hợp tác toàn cầu.⁹³

⁹³ Bên cạnh đó, thanh niên thế giới cũng nêu ra 10 vấn đề quan trọng nhất cần được ưu tiên tập trung giải quyết trên thế giới sau năm 2015 là: Nền quản trị hành chính, y tế - sức khỏe, giáo dục, bảo đảm môi trường bền vững, đảm bảo sự bình đẳng, chống phân biệt và kỳ thị, lương thực và dinh dưỡng, việc làm, giảm đói nghèo và tệ nạn xã hội, nâng cao chất lượng cơ sở hạ tầng, ngăn ngừa xung đột. Xem: DFID / CSO Youth Working

2. Sứ mệnh, nhiệm vụ của Thanh niên Việt Nam và Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong viễn cảnh đổi mới và hội nhập quốc tế của đất nước

Hiện nay, ở nước ta thanh niên (từ đủ 16 đến 30 tuổi) ước tính có trên 25 triệu người, chiếm khoảng 27,7% dân số.⁹⁴ Dự báo, trong những thập niên tới, tỉ lệ thanh niên trong dân số Việt Nam sẽ giảm dần do tác động của nhiều yếu tố, song vẫn giữ ở mức ít nhất là 24%, cao hơn nhiều so với tỉ lệ trung bình của thanh niên trong dân số toàn cầu. Thế hệ thanh thiếu niên hiện nay chính là chủ nhân đích thực của đất nước trong nửa đầu thế kỷ 21. Họ chính là những lớp người quyết định tương lai và vận mệnh của quốc gia – dân tộc và chế độ. Vì vậy, hiểu đúng về các thế hệ thanh thiếu niên hiện nay, có chính sách và giải pháp giáo dục, đào tạo, tạo điều kiện để họ tự đào tạo, rèn luyện và tu dưỡng tốt chính là chuẩn bị tốt nhất cho tương lai của quốc gia – dân tộc và chế độ. Để làm được điều này, trước hết cần phải hiểu đúng về thế hệ thanh thiếu niên hiện nay và chỉ ra cho được những vấn đề trọng yếu nhất mà họ đang và sẽ phải đương đầu với tư cách là chủ nhân của đất nước.

Thế hệ thanh thiếu niên hiện nay của nước ta cũng chia sẻ những đặc điểm, những khát vọng chung và cùng với thanh niên thế giới họ đang và sẽ phải đương đầu với những vấn đề trọng yếu như đã được nêu ở mục trên. Bên cạnh đó, các thế hệ thanh thiếu niên Việt Nam trong thời gian hiện nay và một vài thập kỷ tiếp theo còn phải đương đầu với nhiều thách thức rất nghiêm trọng khác. Đây vừa thách thức chung cho toàn thể dân tộc, nhưng trực tiếp nhất là đối với tuổi trẻ Việt Nam.

Thứ nhất, vấn đề cơ bản và quan trọng nhất mà toàn dân tộc ta, trong đó chủ yếu và trực tiếp nhất là thanh niên, đang và sẽ tiếp tục phải đương đầu chính là tình trạng tụt hậu về trình độ phát triển. Cần phải nhớ rằng tình trạng lạc hậu và tụt hậu không chỉ là nguyên nhân dẫn đến đói nghèo mà còn đã từng làm cho nước ta rơi vào ách thống trị ngoại bang hồi thế kỷ 19. Ngày nay, trong kỷ nguyên toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, nếu không sớm được khắc phục thì tình trạng tụt hậu sẽ không chỉ khiến cho nước ta bị lệ thuộc lâu dài vào các nước phát triển mà còn làm cho dân tộc ta mất chủ quyền ngay trên đất nước mình, ngay cả khi đất nước không có giặc ngoại xâm và nền độc lập dân tộc vẫn được duy trì trên danh nghĩa.

Trong kỷ nguyên của văn minh trí tuệ và toàn cầu hóa, với lợi thế của nước đi sau, Việt Nam hoàn toàn có thể thực hiện thành công chiến lược “đi

Group, *Youth Voices on a Post – 2015 World*. <http://restlessdevelopment.org/file/youth-voices-post-2015-world-pdf>

⁹⁴ Tổng cục Thống kê (2014), *Kết quả thống kê lao động thanh niên 2011 - 2014*.

tất, đón đầu”, thu hẹp nhanh khoảng cách tụt hậu về trình độ phát triển và gia nhập vào hàng ngũ những nước phát triển tiên tiến. Sứ mệnh này thuộc về các thế hệ thanh niên Việt Nam và cũng chỉ có những thế hệ thanh niên này mới có khả năng hoàn thành sứ mệnh đó trong nửa đầu thế kỷ 21.

“Đi tắt, đón đầu” là chiến lược khả thi, nhưng vô cùng khó khăn. Đột phá khâu và yếu tố then chốt nhất của chiến lược này chính là giáo dục – đào tạo và khoa học – công nghệ. Chỉ khi nào chúng ta đào tạo được nguồn nhân lực trẻ, đông đảo, chất lượng cao, đủ sức chiếm lĩnh những đỉnh cao tri thức khoa học và đi tiên phong trong ứng dụng những tiến bộ khoa học và công nghệ tiên tiến nhất thì chiến lược này mới có thể đạt được hiệu quả như mong muốn. Đây là nhiệm vụ vô cùng khó khăn, bởi trình độ và tiềm lực của nền khoa học – công nghệ và giáo dục của Việt Nam hiện nay đang rất thấp kém. Hơn nữa, tốc độ đổi mới tri thức và rút ngắn vòng đời công nghệ của các nước tiên tiến đang không ngừng gia tăng. Trong bối cảnh đó, nếu không có những chuyển biến, bứt phá mạnh thì chắc chắn Việt Nam sẽ trở thành “bãi rác công nghệ” và không tránh khỏi bị lún sâu vào vũng trũng về khoa học và công nghệ của thế giới. Nguy cơ, tai ách tụt hậu và lệ thuộc của dân tộc và đất nước sẽ không bao giờ được hóa giải.

Nhận rõ nguy cơ này nên từ hơn hai thập kỷ nay Đảng và Nhà nước ta đã xác định phát triển khoa học – công nghệ và giáo dục – đào tạo là “quốc sách hàng đầu” trong chiến lược phát triển quốc gia. Gần đây, các nghị quyết Trung ương số 20 và số 29 (khóa XI) của Đảng đã tiếp tục khẳng định mạnh mẽ chủ trương nói trên và đề ra các giải pháp để tạo bước phát triển đột phá về KH&CN, đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục và đào tạo.

Đi vào cuộc sống, những nghị quyết nói trên đã bước đầu tạo nên những chuyển biến tích cực. Song, những gì đã đạt được còn thực sự chưa đáp ứng được yêu cầu của thực tiễn. Theo quan sát của chúng tôi, phần đông thanh niên, nhất là thanh niên - học sinh, sinh viên vẫn còn đang thụ động trông chờ, thờ ơ và đứng ngoài quá trình hiện thực hóa các "quốc sách hàng đầu" và triển khai các nghị quyết quan trọng nói trên của Đảng.

Cụ thể, theo quan sát của chúng tôi thì phần đông thanh niên hiện nay vẫn còn chưa nhận thức đầy đủ, còn thờ ơ với quốc nạn tụt hậu của đất nước. Họ chưa nhận thấy đây là một nỗi hổ thẹn của dân tộc, chưa thấy nguy cơ này sẽ dẫn tới những đại họa gì đối với đất nước và với chính họ trong tương lai. Số thanh niên còn đang ngồi trên ghế nhà trường có khát vọng chiếm lĩnh và ứng dụng những đỉnh cao tri thức của nhân loại còn rất ít. Số bạn trẻ giỏi ngoại ngữ, kể cả sinh viên đại học, còn rất ít. Một số nhỏ được gia đình đầu tư học

tốt ngoại ngữ trước hết nhằm tìm kiếm cơ hội du học ở nước ngoài và xác định sẽ tìm việc làm ở nước ngoài.

Vì vậy, tôi cho rằng nội dung cốt lõi trong sứ mệnh của thế hệ trẻ Việt Nam hiện nay chính là đi đầu trong nỗ lực của toàn dân tộc nhằm thoát khỏi tình trạng tụt hậu về khoảng cách phát triển, hội nhập thành công với thế giới, bảo tồn và phát huy được bản sắc và giá trị văn hóa dân tộc Việt Nam, giữ vững chủ quyền quốc gia và bản chất của chế độ XHCN. Đoàn TNCS Hồ Chí Minh cũng phải coi đây chính là nội dung cốt lõi của mình, tức là tập hợp, tổ chức, tạo điều kiện và lãnh đạo thanh niên Việt Nam hoàn thành sứ mệnh tiên phong, dẫn đạo cho toàn dân tộc trong cuộc đấu tranh chống tụt hậu, đưa đất nước gia nhập vào hàng ngũ các nước phát triển nhất.

Đây là sứ mệnh hết sức vẻ vang của thế hệ trẻ Việt Nam trong thời đại ngày nay, có ý nghĩa quyết định đối với sự sinh tử, tồn vong của quốc gia, dân tộc và chế độ ta. Vì vậy, nhiệm vụ trọng tâm của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh chính là thức tỉnh thanh thiếu niên Việt Nam về sứ mệnh này của họ, đồng thời ra sức giúp cho thế hệ trẻ ngày nay đủ năng lực và bản lĩnh để hoàn thành sứ mệnh lịch sử đó.

Kinh nghiệm được rút ra từ lịch sử dân tộc cho thấy, cứ mỗi lần phải đối diện với các thách thức lớn lao thì điều cốt yếu đầu tiên mà dân tộc và nhất là thế hệ trẻ phải có đủ chí khí để đảm đương nhiệm vụ. Chí khí, hào khí dân tộc sẽ quy tụ, sẽ chấp cánh cho thế hệ trẻ ngày nay trên mỗi chặng đường hội nhập và đưa dân tộc thoát khỏi vũng lầy tụt hậu và lệ thuộc – giống như cha ông ngày nào đã cả quyết “tươi máu nóng rửa vết nhơ nô lệ”. Đương nhiên, chí khí ấy không tự nhiên sinh ra, lan tỏa và đạt được độ cổ kết cao cần thiết. Vì vậy, nhiệm vụ hàng đầu của tổ chức Đoàn và Hội LHTNVN là tập hợp, tuyên truyền, giáo dục để tôi rèn cho thanh thiếu niên chí khí quật cường trong thời đại mới. Phải làm cho thanh niên nhận thức được đúng vai trò, bổn phận của mình đối với Tổ quốc, dân tộc, cộng đồng và với chính họ; phải làm cho họ thấy được và thấm sâu nỗi nhục nhã của tình trạng tụt hậu; làm cho họ có đủ lòng tự tin, niềm tin duy lý vào năng lực và cơ hội vượt qua thử thách này vv...

Tuy nhiên, chỉ có chí khí cao thôi thì chưa đủ. Cha ông ta đã từng chiến thắng nhiều kẻ thù hung hiểm cũng không chỉ bằng chí khí quật cường mà còn bằng việc phát huy cao độ trí tuệ, óc sáng tạo của toàn dân tộc. Hơn bao giờ hết, trong kỷ nguyên văn minh trí tuệ, thế hệ trẻ Việt Nam càng phải phát huy cao độ năng lực sáng tạo, tiếp thu và làm chủ các đỉnh cao tri thức, khoa học và công nghệ tiên tiến của nhân loại. Đây là con đường duy nhất, bởi vì bản chất của sự tụt hậu hiện nay của nước ta chính là tụt hậu về trình độ khoa học

và công nghệ.⁹⁵ Vì vậy, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh cần kiến nghị với Đảng và Nhà nước tạo cơ chế phối hợp hiệu quả với Bộ GD&ĐT và Bộ KH&CN để Đoàn đóng vai trò chủ động, tích cực, thiết thực hơn nữa trong triển khai thực hiện các nghị quyết Trung ương 20 và 29. Thông qua đó, cần phải tạo điều kiện để thanh thiếu niên tự mình tham gia với tính cách là chủ thể tích cực của cuộc vận động mới toàn diện và căn bản, tạo bút phá trong đào tạo và phát triển nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực KH&CN trẻ, tài năng, chất lượng cao, đạt chuẩn tiên tiến của thế giới.

Vấn đề trọng yếu thứ hai trực tiếp liên quan đến đến sự sinh tử, tồn vong của đất nước và của chế độ, đến vận mệnh dân tộc đang đặt lên vai thế hệ trẻ Việt Nam hiện nay là vấn đề suy thoái đạo đức lối sống của một bộ phận không nhỏ trong giới trẻ. Nghiên cứu của chúng tôi được công bố vào Năm Thanh niên Việt Nam 2011 đã chỉ ra và phân tích sâu sắc vấn đề này.⁹⁶ Dưới tác động phức hợp của nhiều yếu tố chủ quan và khách quan, một số xu hướng lối sống tiêu cực đã xuất hiện và có chiều hướng ngày càng gia tăng trong giới trẻ, đặc biệt đáng lo ngại và nghiêm trọng là 4 xu hướng sau: 1) *Lối sống buông thả bản thân*; 2) *Hành xử hung bạo, bất chấp pháp luật*; 3) *Thờ ơ, vô cảm, ích kỷ, thiếu trách nhiệm*; 4) *Tiếp thu thiếu chọn lọc ảnh hưởng văn hóa từ bên ngoài*. Bốn xu hướng lối sống tiêu cực này đang hằng ngày, hằng giờ bộc lộ ra với muôn vàn hành vi "lệch chuẩn" của giới trẻ, gây nên những bức xúc, những hội chứng và cả những khủng hoảng cục bộ trong xã hội ta, ở mức độ nhẹ nhất là những hành vi thiếu ý thức, thiếu văn hóa như văng tục, xả rác, ăn mặc phản cảm, nặng hơn một chút là vi phạm luật giao thông, gây hấn, nam, nữ sinh đánh lộn vv... cho đến việc sa vào tệ nạn xã hội, gây án, thậm chí là những trọng án chấn động dư luận.

Điều đáng lo ngại nhất là: nếu những xu hướng lối sống tiêu cực trên đây không sớm được ngăn chặn và đẩy lùi thì tương lai của một bộ phận giới trẻ và của dân tộc sẽ bị đe dọa và hủy hoại. Hơn nữa, chính những xu hướng lối sống này sẽ không chỉ làm xói mòn nội lực, đe dọa an toàn xã hội mà còn trực tiếp tạo ra thêm những rào cản to lớn đối với nỗ lực chung của toàn dân tộc trong cuộc đấu tranh thoát khỏi tình trạng tụt hậu và lệ thuộc.

⁹⁵ Theo báo cáo của GII (*Global Innovation Index*), năm 2015 Việt Nam tăng 19 bậc trong xếp hạng chỉ số sáng tạo toàn cầu, đứng thứ 52 trên tổng số 141 quốc gia và nền kinh tế được xếp hạng và đứng thứ 3 trong khu vực Đông Nam Á (sau Singapore và Malaysia). Đây là một tín hiệu tích cực, đáng mừng. Tuy nhiên, chỉ số GII không phản ánh đúng toàn bộ tiềm lực và năng lực cạnh tranh của nền khoa học và công nghệ cũng như hàm lượng chất xám trong nền kinh tế. Vì vậy, chúng ta không nên vì thế mà rơi vào "lạc quan tếu" trước thông tin xếp hạng GII này. Xem: <http://vnexpress.net/tin-tuc/khoa-hoc/trong-nuoc/viet-nam-va-to-top-3-asean-ve-chi-so-doi-moi-sang-tao-toan-cau-3287068.html>

⁹⁶ Xem: Phạm Hồng Tung, *Thanh niên và lối sống của thanh niên Việt Nam trong quá trình đổi mới và hội nhập quốc tế*, Nxb. Chính trị Quốc gia, 2011.

Sự nghiệp giáo dục đạo đức và lối sống cho thanh thiếu niên thực sự hết sức phức tạp, khó khăn, đòi hỏi phải được tiến hành thường xuyên, liên tục, kiên trì thông qua nhiều giải pháp khoa học với sự chung tay góp sức của gia đình, nhà trường và toàn xã hội. Đã có nhiều nghiên cứu bàn về vấn đề này. Ở đây chúng tôi chỉ muốn nhấn mạnh đến hai vấn đề:

Thứ nhất là vai trò chủ động, tích cực của thanh niên. Đạo đức và lối sống là những thứ có thể lan tỏa thông qua các tương tác xã hội. Tuy nhiên, đây lại là những thứ tuy có thể được chế định bởi các quy định pháp lý và các quy ước cộng đồng, nhưng không thể áp đặt. Thanh niên là độ tuổi quá độ giữa "trẻ em" và "người lớn", là độ tuổi dễ chịu tác động của nhiều yếu tố, dễ mắc hội chứng lây lan. Tuy nhiên, xu hướng vận động chung trong phát triển nhân của con người trong tuổi thanh niên là càng ngày tính chủ động lựa chọn trong lối sống và hành vi của chủ thể càng gia tăng. Vì vậy, giải pháp lâu dài, hiệu quả và bền vững trong giáo dục đạo đức và lối sống cho thanh niên chính là khuyến khích, gây ảnh hưởng để thanh niên chủ động hướng đến những lối sống tích cực, hình thành trong cấu trúc nhân cách “kháng thể văn hóa” để không bị lây nhiễm các lối sống tiêu cực. Ở đây, vai trò của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh hết sức quan trọng. Tuy nhiên, Đoàn cần phải đổi mới mạnh mẽ hơn nữa phương thức tổ chức giáo dục đạo đức lối sống đối với thanh niên. Đoàn cần chủ động lập ra và khuyến khích thanh niên tự lập ra các hình thức tổ chức đa dạng, phong phú, linh hoạt như câu lạc bộ, hội bạn bè, hội sở thích vv... để thông qua đó tập hợp được thanh niên và gây ảnh hưởng với họ. Cuối cùng, phải đảm bảo rằng thông qua các hoạt động chủ động, tích cực trong những tổ chức, phong trào này, thanh niên thực sự trở thành chủ thể tích cực của lối sống tích cực, lành mạnh do họ lựa chọn.

Giải pháp này chỉ có thể triển khai thành công trên cơ sở những sự chuẩn bị điều kiện chu đáo, khoa học, sự phối hợp bền bỉ đồng bộ của cả giáo dục gia đình, giáo dục nhà trường và giáo dục xã hội. Người ta đã nói nhiều đến việc phối hợp gia đình – nhà trường – xã hội, nhưng ai/tổ chức nào sẽ là yếu tố kết nối chủ đạo thì còn chưa rõ. Chúng tôi cho rằng, Đoàn và các tổ chức thanh niên cũng đóng vai trò kết nối quan trọng nhất. Nếu thực hiện “tròn vai” nhiệm vụ này, cuộc vận động giáo dục đạo đức, lối sống của Đoàn và các tổ chức thanh niên sẽ có tác động mạnh không chỉ đối với thanh thiếu niên mà còn cả các nhóm, các bộ phận dân cư khác. Bởi lẽ ngày nay, do đặc điểm của tính kết nối xã hội cao với sự hỗ trợ của nhiều phương tiện công nghệ hiện đại nên không chỉ cha mẹ giáo dục con cái, người già bảo ban người trẻ, mà ngược lại, người trẻ và con cái cũng có ảnh hưởng mạnh mẽ đến tư duy, tình cảm và

lối sống của cha mẹ và người lớn tuổi.

Vấn đề thứ hai là cần phải nâng cao hiệu quả của các chế định bắt buộc trong giáo dục đạo đức, lối sống đối với thanh niên. Như chúng tôi đã trình bày ở trên, đạo đức, lối sống là những thứ không thể áp đặt, nhưng lại là những thứ dễ lan tỏa và cần được chế định bởi cộng đồng, xã hội và chính thể. Bản thân luật pháp và các chế định bắt buộc khác, thậm chí ngay cả tôn giáo và ý thức hệ không sinh ra đạo đức và lối sống, nhưng các thiết chế này lại là những công cụ hỗ trợ đắc lực để điều tiết hành vi của con người, thông qua đó mà gây ảnh hưởng, "khuyến thiện, trừng ác". Thực tế cho thấy việc các xu hướng lối sống tiêu cực đang lây lan mạnh trong thanh thiếu niên và trong xã hội nói chung có phần chủ yếu bắt nguồn từ việc pháp luật và các chế định bắt buộc khác trong cộng đồng và trong xã hội còn chưa phù hợp, thiếu nghiêm minh, không được thực thi có hiệu quả bởi các cơ quan hành pháp, tư pháp và cả cộng đồng, xã hội. Thực tế trong xã hội ta hiện nay có tình hình là việc tốt, người tốt được tôn vinh vừa tràn lan, vừa hời hợt và lại không được bảo vệ, nên không ai "dại gì" và không dám làm người tốt, việc tốt. Trong khi đó, việc xấu, người xấu chỉ bị lên án vu vơ và trừng phạt nhẹ nhàng nên khó bị ngăn chặn, đẩy lùi. "Thường cao, phạt nặng, công khai, công bằng, nghiêm minh" là những thành tựu to lớn của nền văn minh pháp trị - pháp quyền đã được lịch sử nhân loại kiểm chứng từ hàng nghìn năm nay và vẫn đang được áp dụng có hiệu quả ở nhiều nước phát triển. Chúng tôi cho rằng chúng ta cần nghiên cứu và vận dụng quyết liệt, hiệu quả hơn các nguyên tắc này ở Việt Nam để tạo ra môi trường xã hội đồng thuận và hành lang pháp lý minh bạch và hữu hiệu, hỗ trợ cho công tác giáo dục, tuyên truyền đạo đức, lối sống đối với thanh thiếu niên nói riêng và đối với toàn xã hội nói chung.

Tóm lại, tổ chức, lãnh đạo và hỗ trợ thanh niên đi tiên phong, đóng vai trò nòng cốt trong cuộc đấu tranh đưa dân tộc thoát khỏi tình trạng tụt hậu và ngăn ngừa các xu hướng tiêu cực về đạo đức, lối sống trong thanh thiếu niên và trong xã hội chính là nội dung cốt lõi, là nhiệm vụ trung tâm của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay. Thực hiện thành công sứ mệnh và nhiệm vụ này, đất nước và chế độ ta sẽ có những thế hệ thanh niên mới vừa "hồng", vừa "chuyên" theo những ý nghĩa và tiêu chuẩn mới, phù hợp với xu thế chung của thời đại và đáp ứng được yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong tình hình mới. Và chính thế hệ thanh niên vừa "hồng", vừa "chuyên" này mới thực sự xứng đáng là chủ nhân của đất nước ta trong kỷ nguyên văn minh trí tuệ và toàn cầu hóa.

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CƠ BẢN CỦA THANH NIÊN THỜI KỲ HỘI NHẬP VÀ NHỮNG GỢI Ý CHO CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC TRẺ Ở NƯỚC TA

PGS.TSKH.Trịnh Thị Kim Ngọc

Viện Nghiên cứu Con người
Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam

1. Thanh niên Việt Nam trước những cơ hội và thách thức

1.1. Thanh niên Việt Nam trong sự quan tâm của Đảng và Bác Hồ

Thanh niên là một nhóm xã hội đặc biệt trong cơ cấu dân số của một quốc gia. Họ luôn được coi là lực lượng xã hội với tiềm năng lớn về thể chất cũng như trí tuệ, có thể đảm đương trọng trách của người chủ nhân tương lai của một dân tộc. Trong công cuộc đổi mới đất nước hiện nay, thanh niên Việt Nam đang chiếm tới gần 30% dân số cả nước⁹⁷, đã và đang thể hiện là một lực lượng trẻ hùng hậu, có sức khỏe, có học vấn cao, có hoài bão và tiềm năng sáng tạo để đảm đương sứ mệnh làm chủ khoa học công nghệ (KH-CN) và tương lai của đất nước. Từ khi xuất hiện tổ chức Đoàn, thanh niên nước ta luôn nhận được sự quan tâm và đánh giá cao của Đảng, chính phủ và của các thế hệ lãnh đạo đất nước, đặc biệt của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Sinh thời, khi đất nước ta còn nằm dưới ách thống trị của thực dân, phong kiến, ngay từ năm 1925 trong *Thư Gửi thanh niên Việt Nam*, Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: *Đất nước sẽ không còn nếu thanh niên không được "hồi sinh", thức tỉnh*. Bác đã từng coi *"Tuổi thanh niên là mùa xuân của xã hội và Thanh niên là chủ tương lai của nước nhà"*. Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Bác luôn đặt niềm tin vào thanh niên *"Tương lai của đất nước, của dân tộc nằm ngay trong tay các thế hệ thanh niên"*.... *"Với một thế hệ thanh niên hăng hái kiên cường, chúng ta nhất định thành công trong sự nghiệp xây dựng CNXH ở miền Bắc, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc"*. Niềm tin tưởng của Người vào thanh niên đã đi cùng Bác trong suốt cuộc đời lãnh đạo cách mạng và trên thực tế niềm tin đó đã được đáp lại bằng những nỗ lực vượt bậc của các thế hệ thanh niên Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng và Bác Hồ

⁹⁷ Theo *Báo cáo Quốc gia về Thanh niên của UNFPA*: Dân số nước ta năm 2014 là 90.493.000 người. Trong đó, dân số thanh niên tính đến năm 2014 là 25.078.764 người, chiếm 27,7% dân số cả nước, trong đó dân số nam thanh niên là 12.756.842 người (chiếm 50,9% trong tổng số thanh niên) và nữ thanh niên là 12.321.922 người (chiếm 49,1%). Tham khảo <http://web.unfpa.org/webdav/site/vietnam/shared/Publications%202011/2015/B%20C3%A1o%20c%20C3%A1o%20Qu%E1%BB%91c%20gia%20v%E1%BB%81%20thanh%20ni%C3%AAn%20Vi%E1%BB%87t%20Nam.pdf>

làm nên bao kỳ tích trong công cuộc dựng nước và giữ nước.

Thấm nhuần tư tưởng và đạo đức của Hồ Chí Minh, Đảng ta lãnh đạo công tác thanh niên, lãnh đạo tổ chức Đoàn trước hết bằng đường lối, chủ trương, chính sách. Với những lợi thế vốn có của mình, thanh niên Việt Nam cũng là lực lượng được Đảng ta tin cậy và đánh giá cao, thể hiện sâu sắc trong nội dung các Văn kiện Đại hội, các Nghị quyết của BCH Trung ương Đảng, của Bộ Chính trị, Ban Bí thư; thể hiện bằng các Văn kiện Đại hội Đảng kể từ lần thứ I (3/1935) cho tới nay. Đáng chú ý là ngay Đại hội III (9/1960) Đảng ta đã khẳng định vai trò của thanh niên và trách nhiệm của Đảng, của Nhà nước, của các tổ chức trong hệ thống chính trị, của gia đình, nhà trường và toàn xã hội trong việc bồi dưỡng và giáo dục thanh niên để có thể đảm đương sứ mệnh là các chủ nhân tương lai của đất nước: "*Thanh niên ta đã nêu cao tinh thần hy sinh anh dũng trong kháng chiến và lao động hòa bình. Thanh niên lại là lớp người đang xây dựng chủ nghĩa xã hội và sẽ xây dựng chủ nghĩa cộng sản ở nước ta. Đảng ta phải hết sức chú trọng giáo dục và rèn luyện thế hệ trẻ thành những chiến sĩ trung thành với Tổ quốc, với chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản, sẵn sàng mang hết nhiệt tình của tuổi trẻ tham gia xây dựng xã hội mới*". Tinh thần đó cũng đã được khẳng định trong tất cả các Văn kiện Đại hội Đảng với nội dung ngày càng được phát triển và sâu sắc hơn.

Đặc biệt, Hội nghị BCH TW Đảng lần thứ 7, khóa X (7/2008) đã bàn bạc và quyết định những vấn đề quan trọng trong đề án "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH". Đề án khẳng định một trong những thành tựu của công cuộc đổi mới do Đảng lãnh đạo là đã xây dựng được một thế hệ thanh niên mới có tri thức, có sức khỏe tốt và tư duy mới, tiếp nối được truyền thống hào hùng của dân tộc, của Đảng ta, nêu cao ý thức yêu nước, lòng tự tôn dân tộc, sẵn sàng hy sinh, tình nguyện vì lợi ích cộng đồng, có trách nhiệm với gia đình và xã hội. Ngày 11/9/2009, Chính phủ ban hành Nghị quyết số 45/NQ-CP về ban hành chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 7, nêu trên với mục tiêu được xác định rõ: *Chú trọng xây dựng thế hệ thanh niên Việt Nam giàu lòng yêu nước, tự cường dân tộc; kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; có đạo đức cách mạng, ý thức chấp hành pháp luật, có lối sống văn hóa, vì cộng đồng; có năng lực, bản lĩnh trong hội nhập quốc tế; có sức khỏe, tri thức, kỹ năng và tác phong công nghiệp đáp ứng yêu cầu của thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH.*

Như vậy, trong mọi giai đoạn cách mạng, Đảng ta đều quan tâm đến việc bồi dưỡng, định hướng phân đấu cho thanh niên và lãnh đạo các tổ chức

Đoàn thanh niên với tư duy không ngừng đổi mới. Trong giai đoạn hiện nay, đất nước đang đẩy mạnh CNH, HDH và hội nhập quốc tế, thanh niên nước ta đang đứng trước nhiều thời cơ và thách thức lớn, đòi hỏi ở thanh niên một sự nhìn nhận đúng đắn và sự nỗ lực, quyết tâm để vượt lên với tư cách là các chủ nhân của tương lai nước nhà.

1.2. Những cơ hội mới mở ra cho thanh niên Việt Nam

Đang nằm trong “cơ cấu dân số vàng”, Việt Nam đang có tỷ lệ thanh niên cao nhất trong lịch sử phát triển nhân khẩu học của nước ta. Thanh niên là một lực lượng xã hội to lớn, là nguồn nhân lực hùng hậu nhất, đóng vai trò quan trọng quyết định tương lai, vận mệnh của đất nước hiện nay. Những luận giải nêu trên đã cho thấy rõ sự quan tâm và đánh giá cao của Đảng và Nhà nước ta đối với thanh niên Việt Nam, việc quản lý công tác thanh niên ngày càng được tăng cường, các văn bản pháp quy: Luật Thanh niên, Chiến lược phát triển thanh niên 2011-2020 và hàng loạt các văn bản hướng dẫn thực thi khác⁹⁸, đã và đang tạo môi trường thuận lợi cho thanh niên phát triển với nhiều cơ hội mới.

Thứ nhất, Đảng và Chính phủ cũng đã ban hành, triển khai nhiều chính sách hỗ trợ thanh niên trong các lĩnh vực như GD&ĐT, LĐ&VL và các lĩnh vực khác... nhằm không ngừng nâng cao năng lực cho thanh niên nắm bắt các cơ hội phát triển. Đặc biệt, đối với thanh niên ở các vùng sâu, vùng xa, vùng DTTS..., đã có nhiều cơ hội mới với nhiều khóa học nghề được ưu tiên, bước đầu thu hút được một lực lượng thanh niên DTTS tham gia thị trường lao động trong nước và quốc tế.

Trong lĩnh vực nghiên cứu khoa học và phát triển nguồn nhân lực cũng thấy rất rõ những chuyển biến tích cực nhờ các chính sách ưu tiên trong việc phân bổ nguồn nhân lực trẻ vào các vị trí chủ chốt, hoặc trong ưu tiên tuyển chọn, bồi dưỡng nhân tài KH-CN của Đảng và Nhà nước ta. Chúng ta thấy ngày càng nhiều hơn các tài năng trẻ trong nhiều lĩnh vực đã cùng nhau làm rạng danh đất nước như: Đinh Thị Hương Thảo, Nguyễn Thế Hoàn, Vũ Thanh Trung Nam, kinh ngư Nguyễn Thị Ánh Viên và nhiều bạn trẻ khác...⁹⁹. Đại hội Tài năng trẻ Việt Nam lần 2 diễn ra tại Hà Nội ngày 11 - 13/12/2015 vừa qua đã ghi nhận sự tham dự của 364 bạn trẻ, trong đó có 73 người là các nhà

⁹⁸ Nghị định số 120/2007/NĐ-CP ngày 23/7/2007 của Chính phủ hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Thanh niên năm 2005. Quyết định số 2474/QĐ-TTG của Thủ tướng Chính phủ : Phê duyệt Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011 – 2020....

⁹⁹ Đinh Thị Hương Thảo (lớp 12, Trường THPT chuyên Lê Hồng Phong, Nam Định) có thành tích đạt HCV Olympic Vật lý quốc tế, HCB kỳ thi châu Á môn Vật Lý, HCV học sinh giỏi Vật lý khu vực Đồng bằng Bắc Bộ.... Nguyễn Thế Hoàn- đến từ Thái Bình đã 2 lần đạt HCV lần cho Đội tuyển Olympic Toán Việt Nam. Vũ Thanh Trung Nam được cho là người giành nhiều huy chương nhất tại các kỳ thi Olympic quốc tế

khoa học trẻ (chiếm tỷ lệ cao nhất với gần 21%) với 116 người có học vị từ Thạc sỹ trở lên. Điều đáng mừng là với số tuổi bình quân của họ hiện nay là 29 và so với trước đây độ tuổi bình quân của lớp người tài này đang được trẻ hóa. Tại Lễ trao Giải thưởng Khoa học Kỹ thuật Thanh niên “Quả Cầu Vàng” và Phần thưởng Nữ sinh viên tiêu biểu trong lĩnh vực Kỹ thuật năm 2015 được tổ chức vào ngày 11/12/2015 vừa qua do TW Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tổ chức cho thấy, 11 nữ sinh viên tiêu biểu trong lĩnh vực này đều ở độ tuổi trên dưới 30 nhưng đã có những thành tích xuất sắc trong học tập và sáng tạo... Đó chính là những bằng chứng thực tế về hiệu quả của các chính sách khuyến khích, hỗ trợ tài năng của Đảng và Nhà nước ta đối với sự phát triển của thanh niên.

Tại Luật Khoa học & Công nghệ (KH-CN), cũng như trong Quy chế sử dụng Quỹ Phát triển KH-CN đều có các chính sách ưu tiên, ưu đãi các nhà khoa học trẻ (dưới 35 tuổi) tham gia tuyển chọn và chủ trì các công trình khoa học. Thực tế cho thấy, trong 5 năm trở lại đây, mặc dù với yêu cầu cao và điều kiện tuyển chọn chặt chẽ của Quỹ phát triển KH-CN Quốc gia và Quỹ ứng dụng KH-CN, các đề tài do các cán bộ trẻ ngày càng được chấp nhận triển khai nhiều hơn, chiếm tới gần 30% số đề xuất nghiên cứu được các Quỹ thông qua¹⁰⁰.

Tại Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam trong những năm qua, với 1014 đoàn viên thanh niên (ĐV-TN), lực lượng nghiên cứu viên (NCV) trẻ chiếm tới gần 50% cán bộ nghiên cứu và phục vụ nghiên cứu. Theo định hướng của Viện, lực lượng NCV trẻ cũng luôn được ưu tiên tham dự các chương trình học tập bồi dưỡng ở trong và nước ngoài, cũng như ưu tiên trong xem xét các đề xuất khoa học, nên ngày càng thể hiện sự trưởng thành rõ rệt của ĐV-TN trong hoạt động nghiên cứu. ĐV-TN làm chủ nhiệm đề tài cấp cơ sở, là thư ký hoặc đồng chủ nhiệm đề tài cấp Bộ và cấp Nhà nước ngày càng đông hơn với các công trình với chất lượng ngày một nâng cao (*Tham khảo bảng dưới đây*).

**Bảng 1. Bảng tổng hợp về các hoạt động khoa học của ĐV-TN
Viện HLKHXH Việt Nam**

STT	Các hoạt động nghiên cứu và phục vụ nghiên cứu	Số ĐV tham gia
1	Đoàn viên tham gia NC và phục vụ NC trong 38 đơn vị	1014
2	Đoàn viên là Thạc sỹ	515
3	Đoàn viên là Tiến sỹ	52
4	Đoàn viên đang được cử đi học trong và ngoài nước	64
5	Đảng viên trong tuổi Đoàn	210

¹⁰⁰ Nguồn theo thông tin từ Quỹ Phát triển KH-CN Quốc gia, Bộ KH-CN Việt Nam.

5	Đoàn viên tham gia chủ nhiệm và đồng chủ nhiệm các đề tài cấp cơ sở	606
6	Đoàn viên tham gia chủ nhiệm và đồng chủ nhiệm các đề tài cấp Bộ (cấp Viện HL)	37
7	Đoàn viên tham gia với tư cách làm thư ký đề tài cấp Bộ	163
8	Đoàn viên là thành viên tham gia các đề tài cấp Bộ	472
9	Đoàn viên tham gia với tư cách làm thư ký các đề tài cấp Nhà nước	27
10	Đoàn viên là thành viên tham gia các đề tài cấp Nhà nước	152
11	Đoàn viên tham gia là tác giả và chủ biên sách	58
12	Đoàn viên tham gia viết sách và xuất bản	144

Nguồn. Báo cáo sơ kết công tác đoàn TNCSHCM Viện HLKHXH Việt Nam giai đoạn từ 7/2012 đến 31/10/2017. Công bố tháng 10/2015

Sự quan tâm sâu sắc của Đảng và Nhà nước đối với sự phát triển của thanh niên, được chúng tôi coi là cơ hội lớn, mang ý nghĩa quyết định đến hiệu quả nắm bắt và thực thi nhiều cơ hội khác đang mở ra cho lớp trẻ nước nhà.

Thứ hai, Chủ trương đẩy mạnh CNH, HĐH và hội nhập quốc tế của Đảng ta đã tạo tiền đề cho nước ta sớm trở thành một nước công nghiệp hiện đại, đồng thời cũng tạo nên một môi trường thuận lợi để thanh niên tiếp cận tri thức KH-CN tiên tiến và văn minh nhân loại, trên cơ sở đó có điều kiện thể hiện tài năng sáng tạo của lớp trẻ trong công cuộc xây dựng đất nước. Khi quá trình hội nhập của đất nước được đẩy mạnh, Việt Nam đã trở thành thành viên của nhiều tổ chức quốc tế có uy tín: WTO, AFTA và gần đây Việt Nam chính thức bước vào sân chơi chung của cộng đồng kinh tế ASEAN. Bối cảnh đã đưa Việt Nam lên vị thế bình đẳng với các quốc gia trên trường quốc tế. Điều đó không chỉ thúc đẩy nhanh quá trình cải cách đất nước, mà còn mở ra các cơ hội học tập, việc làm và giao lưu cho thanh niên Việt Nam một cách bình đẳng với tất cả lớp trẻ ở các quốc gia khác. Là đại diện của một dân tộc cần cù lao động, nhiệt tình và năng động, lớp thanh niên Việt Nam đang tham gia thị trường lao động quốc tế tại trên 30 quốc gia và vùng lãnh thổ cũng đã và đang là những tấm gương sáng trong lao động để hoàn thành nghĩa vụ quốc tế, không quản khó khăn hay trong bất kỳ hoàn cảnh nào.

Thứ ba, Thanh niên nước ta là lớp người trẻ tuổi có hoài bão, khát vọng được thể hiện qua những mẫu hình nhân cách mà thanh niên mong muốn phấn đấu trở thành. Kết quả từ một nghiên cứu gần đây của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam, được tiến hành tại 9 tỉnh thành trên cả nước với số lượng thanh niên tham gia trả lời bảng hỏi định lượng là 4.270 người và tham gia phỏng vấn

định tính là 120 người¹⁰¹, đã cho thấy, 8 đặc điểm quan trọng trong mẫu hình người lao động mà hơn thanh niên đang hướng tới lựa chọn, đó là:

- Năng động, nhạy bén, tư duy sáng tạo: 61,3% số người lựa chọn;
- Kiên trì, nhẫn nại, chăm chỉ: 38,6%;
- Độc lập, làm chủ cuộc sống của bản thân: 24,3%;
- Có tinh thần hợp tác: 20,3%.
- Có chí tiến thủ: 19,4%;
- Trung thực: 18,6%;
- Có ý thức trách nhiệm: 17,4%.

Đây là những phẩm chất tích cực, cần thiết của người lao động mà thông qua quá trình học tập, lao động, rèn luyện thanh niên hiện nay mong muốn có được với tư cách là chủ thể của quá trình làm việc, học tập và xã hội hóa. Khi có càng nhiều hơn thanh niên nhận thức và đánh giá cao những phẩm chất này cũng có thể coi là một điểm mạnh của thanh niên nước ta trong giai đoạn phát triển hiện nay.

Thứ tư, So với nhiều nước trong khu vực ASEAN, thị trường lao động Việt Nam được quốc tế đánh giá là có nhiều ưu điểm: lực lượng lao động trẻ dồi dào, dễ thuê nhân công, người lao động nhiệt tình, cần cù, sáng tạo.... Thanh niên Việt Nam nhìn chung có nhu cầu học tập nâng cao chuyên môn và sẵn sàng học hỏi. Cũng tại nghiên cứu trên kết quả cho thấy đại đa số thanh niên được hỏi đều có nhu cầu làm việc (chiếm 84,0%) và đa số thanh niên có nhu cầu làm việc ở mức rất cao (chiếm 56,2%); chỉ có 1,7% số thanh niên được hỏi cho rằng, họ không có nhu cầu làm việc tại thời điểm khảo sát. Qua đó có thể nhận định, thanh niên nước ta có nhu cầu việc làm ở mức khá cao.

Cũng tại nghiên cứu này, nhu cầu tham gia các khóa đào tạo của thanh niên nước ta cũng thể hiện rất cao. Tin học là chương trình được ít thanh niên thể hiện nhu cầu nhất cũng đạt 66.4% số người tham gia phỏng vấn và các khóa nâng cao kiến thức chuyên môn là chương trình được thanh niên mong muốn tham gia đông nhất với 77,4% số người được hỏi (*Tham khảo bảng 2 dưới đây*).

¹⁰¹ Đề tài cấp Bộ của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam. *Tổng quan những vấn đề về cơ bản của thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011 – 2020: Thực trạng quan điểm và giải pháp nhìn từ góc độ tâm lý học*. Chủ nhiệm: GS.TS. Vũ Dũng. Năm 2012

Bảng 2: Nhu cầu tham gia các khóa đào tạo của thanh niên (Tỷ lệ %)

Hình thức và nội dung học thêm	Trong 2 năm tới bạn muốn		
	Có	Không	Không trả lời
1. Học thêm các lớp bồi dưỡng nâng cao kiến thức chuyên môn	77,4	11,3	11,3
2. Học chính quy hoặc tại chức để nâng cao trình độ chuyên môn	71,0	16,0	13,0
3. Học thêm ngoại ngữ	73,3	16,0	10,7
4. Học thêm tin học	66,4	20,6	13,0
5. Tham gia khóa tập huấn nâng cao kỹ năng tay nghề	72,0	18,3	9,7
6. Học thêm nghề mới	67,5	33,2	9,3
7. Tham gia các khóa rèn luyện kỹ năng sống	75,5	15,9	8,6

Thứ năm, Sự phát triển nhanh chóng các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu công nghệ cao và sự bùng nổ của các doanh nghiệp liên doanh ở trong nước đã mở ra cơ hội việc làm cho hàng vạn thanh niên trở thành người lao động có chuyên môn, để họ gia nhập vào hàng ngũ của giai cấp công nhân tiên tiến. Tuy nhiên, trong khi, nhu cầu có việc làm và nhu cầu được học tập nâng cao chuyên môn của thanh niên công nhân đang trở thành cấp thiết, nhưng vấn đề tiếp cận việc làm của thanh niên trên thực tế vẫn hết sức khó khăn. Đây là một câu hỏi lớn đang đặt ra cho nhiều bộ ngành trong việc xử lý vấn đề phát triển NNL ở nước ta hiện nay. Nếu không chính nó đã tạo nên những thách thức mới cho nền kinh tế của đất nước.

1.3. Những thách thức đang đặt ra đối với thanh niên Việt Nam

Bên cạnh những thuận lợi đã nêu, cùng với cả nước, thanh niên Việt Nam đang đứng trước những thách thức lớn, đó là:

Thứ nhất, So với các nước trong khu vực và trên thế giới, nhìn chung, về trình độ phát triển nước ta đang còn khoảng cách khá xa. Vì vậy, đất nước còn phải chịu nhiều thiệt thòi trong quá trình cạnh tranh trên sân chơi chung với thể chế và pháp luật quốc tế chặt chẽ này. Trong khi đó, cuộc chạy đua cạnh tranh trong phát triển đang diễn ra gay gắt hơn. Cùng với đó là sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các nước trở nên chặt chẽ hơn; những biến động của nền kinh tế quốc tế cũng có thể tác động đến nền kinh tế nước ta. Đòi hỏi Việt Nam cần phải có một năng lực phân tích, dự báo tình hình để có phản ứng chính xác, hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực tác động từ bên ngoài. Tuy nhiên, năng lực hội nhập của người lao động Việt Nam nói chung và thanh niên nói riêng đều

còn nhiều hạn chế khi tay nghề, sự thông hiểu pháp luật quốc tế và kỹ năng ngoại ngữ (tiếng Anh) của lao động nước ta đều đang ở trình độ thấp so với nguồn nhân lực của nhiều quốc gia khác. Vì vậy, nhiều cơ hội tốt từng đến nhưng thanh niên chưa tận dụng và nắm bắt kịp thời.

Thứ hai, Thách thức từ phía nền kinh tế: do những bất cập trong mô hình tăng trưởng và trình độ công nghệ của sản xuất đã kéo theo sự mất cân đối nghiêm trọng trong cấu trúc việc làm của thanh niên. Mâu thuẫn giữa lao động và việc làm càng trở lên gay gắt.

Sự dịch chuyển lao động giữa các khu vực, các ngành nghề và nhu cầu kỹ năng làm cho một bộ phận lớn lao động trở nên dư thừa, đặc biệt là trong khu vực doanh nghiệp Nhà nước. Trong quá trình dịch chuyển này, nền kinh tế vừa thiếu lao động có kỹ thuật, công nhân lành nghề có khả năng làm việc trong lĩnh vực công nghệ cao, các khu chế xuất và những doanh nghiệp vốn nước ngoài, tỷ lệ thiếu việc làm chung của thanh niên cả nước là 3,57%. Tỷ lệ này cao hơn tỷ lệ thất nghiệp của cả nước 0,69% (3,57% so với 2,88%). Mặt khác, sự dư thừa lao động phổ thông là thanh niên không có tay nghề chuyên môn, đã tạo nên sự thất nghiệp trong thanh niên. Điều đáng chú ý là nếu tỷ lệ thất nghiệp của thành thị cao hơn nhiều so với nông thôn (4,29% và 2,30%), thì tỷ lệ thiếu việc làm ở thanh niên nông thôn lại cao hơn nhiều so với thành thị. Tỷ lệ này cao gấp hơn 2 lần (4,26% so với 1,82%)¹⁰². Vì vậy, lao động vẫn tiếp tục bị dồn nén trong khu vực NN-NT với năng suất thấp. Năm 2013, tỷ lệ lao động nông nghiệp chiếm gần 46% việc làm nhưng chỉ tạo ra 25,7% GDP; vẫn có đến gần 70% việc làm không chính thức đối với thanh niên nông thôn, được coi là lao động dễ bị tổn thương và lao động tham gia bảo hiểm xã hội chỉ đạt 20,6%.

Thứ ba, Thách thức về chất lượng đào tạo NNL trẻ. Chất lượng lao động thanh niên biểu hiện chủ yếu ở trình độ học vấn và chuyên môn kỹ thuật. Chỉ tiêu này được xem xét ở phạm vi quốc gia và ở cấp doanh nghiệp. Mặc dù. Những năm gần đây, tỷ lệ thanh niên không biết chữ giảm dần. Nếu năm 1996 có 5,7% thanh niên mù chữ thì năm 2013, tỷ lệ này chỉ còn 1,4%, chủ yếu ở thanh niên DTTS ở miền núi. Riêng học vấn của lao động thanh niên trong các doanh nghiệp khá cao so với lao động thanh niên chung cả nước. Đại bộ phận lao động thanh niên trong doanh nghiệp đã tốt nghiệp THPT với tỷ lệ 69,9% năm 2001, 72,6% năm 2003 và 78% năm 2013¹⁰³.

¹⁰² Đề tài cấp Bộ của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam. *Tài liệu đã dẫn*

¹⁰³ Kết quả điều tra thị trường lao động năm 2003 và 2013 của Viện Khoa học lao động và xã hội tại 873 doanh nghiệp với 5.078 lao động là thanh niên.

Mặc dù những năm gần đây, tỷ lệ lao động qua đào tạo gia tăng, tuy nhiên, Việt Nam chưa có lực lượng lao động trình độ cao với cơ cấu và chất lượng như mong đợi, đặc biệt đối với lớp lao động trẻ. Với quy mô, chất lượng lao động trình độ cao nhỏ bé đồng thời với sử dụng lãng phí nguồn lực trẻ quan trọng nhất của đất nước đã khiến cho năng suất lao động xã hội và sức cạnh tranh của nền kinh tế không nâng cao được.

Theo báo cáo của ILO công bố gần đây: Năng suất lao động của Việt Nam thuộc nhóm thấp ở châu Á - Thái Bình Dương: Thấp hơn Singapore gần 15 lần, thấp hơn Nhật Bản 11 lần và Hàn Quốc 10 lần. So với các nước trong khu vực, năng suất lao động của Việt Nam chỉ bằng 1/5 so với Malaysia và 2/5 so với Thái Lan¹⁰⁴. Khảo sát của Viện KHLĐ&XH năm 2013 cũng cho thấy một kết quả tương tự: Năng suất lao động của Việt Nam năm 2013 là 5.440 USD (theo giá so sánh PPP năm 2005), cao hơn của Myanmar, Campuchia và Lào nhưng thấp hơn các nước còn lại trong khối ASEAN (chỉ bằng 55% của Indonesia, bằng 54% của Philippine, bằng 37% của Thailand, bằng 15% của Malaysia và bằng 6% của Singapore). Chỉ số năng lực cạnh tranh toàn cầu của Việt Nam thuộc nhóm thấp: năm 2014 đứng ở vị trí 68 trong tổng số 144 nước tham gia xếp hạng, mặc dù đã tăng 2 bậc so với năm 2013 (70/148) và tăng 7 bậc so với 2012 (75/144)¹⁰⁵.

Trong khi nền kinh tế đang khan hiếm lao động trình độ cao ở nhiều ngành nghề như: tư vấn, thiết kế, quản trị nhân sự, lãnh đạo doanh nghiệp, luật sư, tư vấn giám sát môi trường, kỹ sư công nghệ thông tin (CNTT), công nghệ sinh học (CNSH), kỹ sư điện, điện tử, cơ khí, logistics... thì thanh niên ra trường chủ yếu là các cử nhân tài chính, ngân hàng, kế toán, luật, hành chính văn phòng... và đang thiếu trầm trọng đội ngũ công nhân kỹ thuật lành nghề để tăng năng suất và sức cạnh tranh của sản phẩm. Còn hầu hết thanh niên tốt nghiệp lớp 12 hiện nay lại chọn con đường học đại học.

Trong khi những yêu cầu về kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng mềm và phẩm chất lao động công nghiệp hiện đại thì thanh niên ra trường thường chỉ được trang bị những lý thuyết chung, năng lực thực hiện yếu, thiếu những kỹ năng sống cần thiết để thiết lập văn hóa nghề nghiệp và kỷ luật lao động cần thiết. Vì vậy, nhiều doanh nghiệp đã phản ánh việc sinh viên đại học, cao đẳng ở nước ta ra trường không đáp ứng được yêu cầu của công việc.

¹⁰⁴ Tham khảo Báo tin tức. Bài *Nhiều thách thức cho thị trường lao động hội nhập*.

<http://baotintuc.vn/viec-lam/nhieu-thach-thuc-cho-thi-truong-lao-dong-hoi-nhap-20150904220651165.htm>

¹⁰⁵ Báo cáo tổng hợp Chương trình KH&CN trọng điểm cấp Nhà nước, KX.01/11-15, Đề tài KX.01.04/11-15 *Các giải pháp nâng cao chất lượng lao động chuyên môn kỹ thuật trình độ cao đáp ứng yêu cầu phát triển nền kinh tế theo hướng CNH, HĐH*, năm 2013 do PGS.TS. Nguyễn Bá Ngọc làm Chủ nhiệm.

Ngân hàng Thế giới (WB) cũng công bố kết quả khảo sát của mình năm 2012 về mức độ tuân thủ các kỹ năng của sinh viên tốt nghiệp đại học so với yêu cầu của các nhà tuyển dụng tại 7 quốc gia Đông Á, trong đó có Việt Nam cho biết: “Thái độ làm việc và văn hóa nghề nghiệp của thanh niên Việt Nam đang ở mức thiếu hụt nghiêm trọng; các kỹ năng tư duy sáng tạo, kỹ năng CNTT, kỹ năng lãnh đạo và giải quyết vấn đề, năng lực tiếng anh đều chưa cao”¹⁰⁶. Chính vì vậy, Phần lớn người sử dụng lao động nói rằng tuyển dụng lao động Việt Nam là công việc khó khăn vì các ứng viên thiếu các kỹ năng phù hợp, đặc biệt là lớp lao động trẻ¹⁰⁷.

Khảo sát của Viện KHLĐ&XH cũng cho thấy: Gần 30% doanh nghiệp FDI gặp khó khăn trong tuyển dụng lao động trực tiếp và nhân viên văn phòng; ý thức về chất lượng sản phẩm và chấp hành thời gian lao động là những kỹ năng thiếu hụt lớn nhất; những thiếu hụt tiếp theo là về năng lực thích nghi với những thay đổi, năng lực làm việc nhóm, khả năng tiếp thu và ứng dụng công nghệ mới, hoặc các kỹ năng máy tính cơ bản...¹⁰⁸.

Do hạn chế về chất lượng đào tạo và khả năng ứng dụng vào thực tiễn sản xuất, thậm chí nhiều thanh niên có trình độ đào tạo cao vẫn gặp khó khăn trong quá trình tìm việc làm. Khó có thể hình dung về tình trạng thất nghiệp của thanh niên có trình độ: trong 6 tháng đầu năm 2014, tỷ lệ thất nghiệp của người có trình độ cao đẳng là 6,3%; đại học trở lên là 3,9% (tương ứng gấp 3,1 và 1,9 lần tỷ lệ thất nghiệp chung)¹⁰⁹. Khi lao động thanh niên lại yếu về kỹ năng tin học và ngoại ngữ, vốn được coi là thiếu những công cụ sắc bén để xử lý công việc đã ảnh hưởng không nhỏ đến khả năng làm việc độc lập và nâng cao năng suất, trong khi sản xuất của ta còn đang dưới tiềm năng.

Thứ tư, Thách thức về sức khỏe thể chất và sức bền: So với tầm vóc của thanh niên các nước trong khu vực như Nhật Bản, Singapore, Thái Lan, tầm vóc của thanh niên Việt Nam thấp kém hơn. Biểu đồ dưới đây cho thấy, chiều cao của thanh niên Việt Nam thấp hơn nhiều so với các nước trong khu vực. So với Nhật Bản, Hàn Quốc, chiều cao trung bình của người Việt Nam kém 8cm và kém 7cm so với người Trung Quốc, kém Thái Lan và Singapore là khoảng 5 - 6cm. Báo cáo kết quả Tổng điều tra dinh dưỡng toàn quốc 2009 - 2010 của Bộ Y tế cho thấy, tình trạng thiếu năng lượng của thanh niên trong độ tuổi 20 - 24 là 22,9%; trong đó nam thanh niên là 17,2% và nữ thanh niên là 27,7%. Về sức bền chung và chỉ số công năng tim trong vận động, thanh thiếu

¹⁰⁶ Báo cáo tổng hợp Chương trình KH&CN KX.01/11-15 đã dẫn.

¹⁰⁷ WB. Báo cáo Phát triển Việt Nam năm 2014.

¹⁰⁸ LSSA-Manpower. Nhu cầu kỹ năng lao động trong khu vực có vốn đầu tư nước ngoài, Hà Nội 2014.

¹⁰⁹ LSSA-Manpower. TL đã trích dẫn

niên của Việt Nam xếp loại rất kém so với thanh thiếu niên Nhật. Như vậy, tố chất thể lực, đặc biệt là sức bền và sức mạnh của thanh niên Việt Nam được xếp vào mức kém và rất kém so với chuẩn quốc tế. Đây là vấn đề ảnh hưởng tới nguồn nhân lực tương lai của đất nước¹¹⁰.

Thứ năm, Do cơ chế đào tạo và việc sử dụng lao động thiếu hợp lý, đặc biệt là lao động là thanh niên, để có thể tạo động lực cho lực lượng trẻ có thể dẫn dắt nền kinh tế phát triển đúng hướng và cạnh tranh hiệu quả. Chính vì vậy việc sử dụng lãnh phí NNL vẫn đang diễn ra.

Điều đáng quan tâm trong khảo sát của đề tài của chúng tôi cho thấy: số thanh niên làm việc đúng chuyên môn được đào tạo chiếm tỷ lệ khá thấp. Chỉ có 34,3% thanh niên được hỏi cho rằng, họ được làm đúng chuyên môn đào tạo, có 20,5% làm việc đúng chuyên môn một phần, có 11,5% làm việc không đúng chuyên môn và đặc biệt là có 17,4% cho rằng, họ đang làm việc mà không cần chuyên môn¹¹¹.

Như vậy, có tới 49,4% số thanh niên tham gia khảo sát cho rằng, họ đang làm việc không đúng chuyên môn hoặc không cần đến chuyên môn. Đây là điều rất đáng quan tâm trong bối cảnh nền kinh tế của nước ta còn nghèo, nhiều gia đình còn gặp nhiều khó khăn, nhưng chúng ta đang sử dụng một cách lãng phí nguồn nhân lực trẻ của đất nước. Những thách thức thực tế cuộc sống nêu trên của thanh niên chính là những vấn đề mà họ đang phải đối mặt, nhưng điều đáng ngại là thực tế đó còn tạo ra không ít rào cản mới cho sự phát triển của lớp người trẻ tuổi này.

2. Các hệ lụy từ những thách thức của nền kinh tế và việc làm của thanh niên nước ta

2.1. Thiếu việc làm, việc làm không ổn định đã hạn chế thu nhập của thanh niên

Thu nhập là vấn đề quan trọng đối với tất cả mọi người, bởi nó liên quan trực tiếp đến sự sinh tồn và phát triển của mọi cá nhân và gia đình. Việc làm và thu nhập đi liền với nhau: khi thanh niên thiếu việc làm và khi việc làm không ổn định đã trực tiếp hạn chế thu nhập của họ.

Nghiên cứu của chúng tôi đã cho kết quả thu nhập của thanh niên được hỏi là khá thấp: có tới 69% thanh niên được khảo sát chỉ có mức thu nhập bình quân từ 1 đến 2 triệu đồng/ tháng. Tỷ lệ thu nhập trên 2 triệu đồng chỉ đạt 23,8% số thanh niên được hỏi. Đặc biệt, có gần 20% thanh niên được hỏi chỉ có thu nhập dưới 1 triệu đồng/ tháng và có 4,2% thanh niên được hỏi đang

¹¹⁰ UNFPA. *Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam*. Tháng 6/2015

¹¹¹ Đề tài cấp Bộ của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam. *Tài liệu đã dẫn*

không có thu nhập¹¹².

Với mức thu nhập này không đảm bảo cho cuộc sống tối thiểu của đại đa số thanh niên, lấy đâu điều kiện vật chất để học tập, tích lũy kiến thức và phát triển?

2.2. Về động cơ làm việc của thanh niên

Đa số thanh niên được khảo sát cho rằng họ làm việc để thoả mãn các nhu cầu vật chất, đảm bảo cuộc sống hàng ngày (của cá nhân và gia đình) là chủ yếu, chưa tính đến các nhu cầu về tinh thần. Động cơ đầu tiên là chính là làm việc để thoả mãn nhu cầu vật chất bởi 82,8% số thanh niên được hỏi mong muốn trước tiên có cuộc sống ổn định. Một điểm đáng chú ý là có 45,7% số người được hỏi cho rằng, họ làm việc để có tiền đi học, nâng cao trình độ chuyên môn và thăng tiến. Động cơ này chiếm vị trí thứ hai. Một động cơ tiếp theo đáng chú ý ở thanh niên là họ làm việc để tự khẳng định bản thân mình trong tổ chức và cộng đồng, xã hội mà họ đang sống (chiếm tỉ lệ khoảng 15%).

2.3. Về văn hóa kiếm tiền và tiêu tiền của thanh niên

Giới trẻ nước ta luôn nuôi ước mơ có nhiều tiền. Họ đánh giá cao giá trị lao động trong việc kiếm tiền và sẵn sàng lao động để có tiền. Vì vậy, bên cạnh những cách kiếm tiền lành mạnh của số đông thanh niên bằng lao động và trí tuệ của mình, vẫn có một bộ phận nhỏ thanh niên có những cách kiếm tiền thiếu lành mạnh: lừa đảo, chiếm đoạt, cướp giật... của người khác.

Với thanh niên, tiền bạc có giá trị thực tế, không phải là cái để đánh giá giá trị của con người và không đồng nhất tiền bạc với hạnh phúc. Tuy nhiên, thanh niên luôn nhận thức được vai trò quan trọng của đồng tiền trong việc tạo ra những điều kiện cho hạnh phúc. Giới trẻ ngày nay kiếm tiền là để chi tiêu. Nếu chỉ thấy giới trẻ tiêu xài hoang phí mà không thấy nỗ lực của họ để kiếm tiền là chưa đầy đủ. Tuy nhiên, không ít người trẻ tiêu xài hoang phí mà không lo kiếm tiền. Mặt khác, ít thấy giới trẻ kiếm tiền để tiết kiệm.

2.4. Thanh niên hiện nay đang phải đối mặt với nhiều sức ép của cuộc sống

Đây là những yếu tố liên quan đến môi trường xã hội, đến việc làm, đến quan hệ người - người. Trong môi trường xã hội, với việc làm & thu nhập thiếu ổn định, lại thêm bạo lực và tệ nạn xã hội gia tăng, dường như đang khiến thanh niên hoặc có tâm lý bất an, mất lòng tin, hoặc trở nên hiếu chiến hơn. Thực tế về thất nghiệp hay việc làm không ổn định, sự ít gắn bó chia sẻ trong quan hệ giữa người với người trong gia đình và xã hội có thể dẫn đến sự căng

¹¹² Đề tài cấp Bộ của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam. Tài liệu đã dẫn

thắng cho thanh niên. Hút thuốc lá, uống bia rượu, vi phạm an toàn giao thông, quan hệ tình dục không an toàn, đánh cãi nhau nơi công cộng là những hành vi nguy cơ mà thanh niên dễ mắc phải.... Những hành vi này còn có nguy cơ dẫn đến sự suy giảm sức khỏe tinh thần của họ qua thực tế số lượng thanh thiếu niên trải qua cảm giác buồn chán, thất vọng, ít tin tưởng vào tương lai gia tăng, nhất là thanh niên đô thị¹¹³.

3. Một số đề xuất kiến nghị về chính sách phát triển NNL trẻ cho tương lai

Đất nước đang đẩy mạnh CNH, HĐH và hội nhập quốc tế, quá trình này đang đòi hỏi một NNL được đào tạo chuyên nghiệp, có tay nghề cao và chất lượng cao. Trước những vấn đề và thách thức của thanh niên nước ta nêu trên, một số đề xuất của chúng tôi được tập trung vào các lĩnh vực GD&ĐT, phát triển NNL trẻ và LĐ & VL cho thanh niên như sau:

3.1. Đối với lĩnh vực GD&ĐT và phát triển NNL trẻ

Nguồn nhân lực của nước ta mặc dù trẻ và dồi dào, nhưng trình độ tay nghề và chuyên môn kỹ thuật còn thấp, đặt ra nhiệm vụ nặng nề cho ngành GD&ĐT cần phải:

- Thay đổi tư duy, coi đào tạo, bồi dưỡng thanh niên là yêu cầu nền tảng để xây dựng một NNL mới;

- Chuyển đổi từ đào tạo hệ thống sang trang bị kỹ năng làm việc đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động, gắn kết cơ sở đào tạo với doanh nghiệp sản xuất; Đẩy mạnh ưu tiên đào tạo nhân lực trẻ cho các ngành kinh tế mũi nhọn;

- Rà soát, bổ sung quy hoạch mạng lưới các trường cao đẳng, đại học đảm bảo đáp ứng yêu cầu nhân lực cho CNH, HĐH và hội nhập quốc tế;

- Xây dựng các tiêu chí chất lượng và hệ thống tiêu chuẩn quốc gia về năng lực nghề nghiệp và hội nhập quốc tế cho thanh niên và đưa vào các nội dung đào tạo hướng nghiệp;

- Đổi mới nội dung GD-ĐT theo hướng chuẩn hóa và hiện đại;

- Xây dựng “Xã hội học tập” theo phương châm “học tập suốt đời”, khắc phục tình trạng lớp trẻ đua nhau vào đại học và “thừa thầy thiếu thợ”.... sao cho không còn tình trạng sinh viên ra trường không đáp ứng được yêu cầu của việc làm đặt ra.

3.2. Đối với lĩnh vực việc làm và thu nhập và an sinh xã hội

- Cần xác định đúng tầm quan trọng của VL&TN đối với sự phát triển

¹¹³ Trịnh Thị Kim Ngọc. Thất nghiệp ở thanh niên và những hệ lụy xã hội. T/c Khoa học xã hội.

của thanh niên;

- Cần ưu tiên thanh niên với những việc làm đúng chuyên môn, có thu nhập ổn định và có cơ hội thăng tiến;

- Xây dựng và phát triển hệ thống tư vấn, hướng nghiệp, dịch vụ việc làm và thông tin thị trường lao động cho thanh niên dễ tiếp cận;

- Cần tin tưởng giao việc và có đãi ngộ hợp lý cho thanh niên với những vị trí trách nhiệm cao và sự hoàn thành với thành tích cao, nhằm phát huy tốt nhất tiềm năng sáng tạo của thanh niên;

- Đảm bảo an toàn về VL&TN cho thanh niên với những chính sách an sinh bình đẳng và có hiệu quả.

3.3. Về lĩnh vực truyền thông và hỗ trợ các tổ chức của thanh niên

- Nâng cao nhận thức cho thanh niên về vai trò quan trọng của mình trong sự nghiệp xây dựng đất nước;

- Giáo dục thái độ chính trị, đạo đức cách mạng và trách nhiệm xã hội cho thanh niên;

- Đẩy mạnh giáo dục truyền thông về tác phong làm việc và văn hóa nghề nghiệp cho thanh niên;

- Tăng cường vai trò phản biện của các hiệp hội trí thức trước những đề xuất mạnh dạn của thanh niên để có thể vận dụng vào sự nghiệp phát triển đất nước.

Kết luận

Dù còn nhiều vấn đề của thanh niên đang đặt ra trước những yêu cầu mới của sự nghiệp phát triển. Tuy nhiên, với bản tính cần cù chịu khó và mong muốn được làm việc, với lối sống hài hòa và trách nhiệm xã hội, nếu được tin tưởng giao việc, nếu được quan tâm dìu dắt, thanh niên nước ta và không ai khác sẽ hoàn thành sứ mệnh của các chủ nhân tương lai của đất nước. Bằng những luận cứ khoa học, có thể khẳng định được nhận định trên.

VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN, TRÍ THỨC TRẺ TRONG THỜI KỲ HỘI NHẬP QUỐC TẾ

PGS.TS Lê Anh Vinh
Phó chủ nhiệm khoa Sư phạm,
Giám đốc TT Nghiên cứu và ứng dụng KHGD,
Đại học Giáo dục, ĐHQGHN

Hội nhập quốc tế ở Việt Nam

Hội nhập quốc tế là một quá trình tất yếu, do bản chất xã hội của lao động và quan hệ giữa con người. Các cá nhân muốn tồn tại và phát triển phải có quan hệ và liên kết với nhau tạo thành cộng đồng. Nhiều cộng đồng liên kết với nhau tạo thành xã hội và các quốc gia-dân tộc. Các quốc gia lại liên kết với nhau tạo thành những thực thể quốc tế lớn hơn và hình thành hệ thống thế giới.

Việt Nam đã bắt đầu quá trình hội nhập quốc tế từ sau thời kỳ Đổi mới, tới nay đã được 30 năm. Quá trình hội nhập quốc tế trước hết là đáp ứng lợi ích phát triển của đất nước; mặt khác thông qua đó phát huy vai trò của nước ta trong quá trình hợp tác và phát triển khu vực và thế giới, đóng góp vào cuộc đấu tranh chung của nhân dân thế giới vì hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội.

Định hướng của Đảng: “đa dạng hoá, đa phương hoá quan hệ đối ngoại. Việt Nam sẵn sàng là bạn của tất cả các nước trong cộng đồng quốc tế, phấn đấu vì hoà bình, độc lập và phát triển”. Trong hội nhập quốc tế, Đảng giữ vững nguyên tắc vì độc lập, thống nhất và chủ nghĩa xã hội (CNXH), đồng thời phải rất sáng tạo, năng động, linh hoạt, phù hợp với vị trí, điều kiện và hoàn cảnh cụ thể của Việt Nam, cũng như diễn biến của tình hình thế giới và khu vực, phù hợp với từng đối tượng mà Việt Nam có quan hệ.

Việt Nam luôn thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập tự chủ, hoà bình, hợp tác và phát triển; chính sách đối ngoại rộng mở, đa phương hoá, đa dạng hoá các quan hệ quốc tế, chủ động và tích cực hội nhập kinh tế quốc tế, đồng thời mở rộng hợp tác quốc tế trên nhiều lĩnh vực. Việt Nam là bạn, đối tác tin cậy của các nước trong cộng đồng quốc tế, tham gia tích cực vào tiến trình hợp tác quốc tế và khu vực. Việt Nam luôn học hỏi, hợp tác và tranh thủ hỗ trợ của các nước phát triển.

Nước ta đã thiết lập quan hệ ngoại giao với hầu hết các nước, có quan hệ kinh tế - thương mại với hơn 160 nước và 70 vùng lãnh thổ, là thành viên của

hầu hết các tổ chức khu vực và quốc tế quan trọng với vị thế và vai trò ngày càng được khẳng định. Quan hệ giữa nước ta với các nước trên thế giới ngày càng đi vào chiều sâu, ổn định và bền vững; hợp tác về chính trị, quốc phòng, an ninh, văn hóa, xã hội và các lĩnh vực khác được mở rộng.

Bên cạnh những kết quả đạt được, cũng tồn tại nhiều thách thức của quá trình hội nhập quốc tế mà chúng ta đang phải đối mặt như vấn đề an ninh quốc gia, chủ quyền dân tộc, vấn đề giữ gìn bản sắc truyền thống văn hóa dân tộc, vấn đề trình độ phát triển còn thấp của nền kinh tế, vấn đề năng lực còn hạn chế của lực lượng lao động, khả năng cạnh tranh và lợi thế cạnh tranh với thị trường quốc tế còn rất giới hạn.

Cùng với chính sách đúng đắn của Đảng và nhà nước, quá trình hội nhập quốc tế đòi hỏi nỗ lực của toàn dân tộc, hiệp lực và hợp tác của toàn dân mà trong đó lực lượng thanh niên, trí thức trẻ là lực lượng nòng cốt.

Điểm mạnh và tiềm năng của đội ngũ thanh niên, trí thức trẻ Việt Nam

Chúng ta vẫn thường nói, tuổi trẻ là mùa xuân; thanh niên là rường cột của quốc gia. Thanh niên có mạnh dân tộc mới mạnh. Trong suốt chiều dài lịch sử của dân tộc, tuổi trẻ Việt Nam từ thế hệ này đến thế hệ khác đã luôn nêu cao lòng yêu nước, chí khí anh hùng, khát vọng cháy bỏng, tinh thần xung kích, sáng tạo, không quản ngại gian khổ, hy sinh vì một nước Việt Nam độc lập, tự do, giàu mạnh, hùng cường.

Chúng ta tự hào về thế hệ thanh niên thời kỳ kháng chiến đã cùng toàn dân "quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh", "thà hy sinh tất cả chứ nhất định không chịu mất nước", giành độc lập tự do cho dân tộc và thống nhất đất nước.

Thanh niên, trí thức trẻ ngày nay cũng vẫn là lực lượng đông đảo trong xã hội với sức trẻ, lòng nhiệt tình, lý tưởng và hoài bão lớn lao. Họ chính là lực lượng lao động nòng cốt có trí tuệ và có tay nghề cao giúp đẩy nhanh quá trình hội nhập quốc tế của Việt Nam theo đúng định hướng của Đảng.

Vai trò của thanh niên, trí thức trẻ trong thời kỳ hội nhập quốc tế

Căn cứ vào đòi hỏi, cơ hội và thách thức của quá trình hội nhập quốc tế và trên cơ sở năng lực và thế mạnh của mình, thanh niên và trí thức trẻ Việt Nam cần thực hiện các vai trò và nhiệm vụ sau:

Thứ nhất, thanh niên, trí thức trẻ phải rèn luyện thể lực và phát triển thể chất tốt để có thể lao động hiệu quả và đuổi kịp nhịp độ và công suất làm việc của những thanh niên ở các nước phát triển trong khu vực và trên thế giới. Thể lực và thể chất tốt chính là cơ sở vững chắc giúp đội ngũ thanh niên và trí thức trẻ có thể phát huy tối đa sức trẻ và nhiệt huyết của mình để phục vụ đất nước,

xây dựng hình ảnh đẹp về giới trẻ Việt Nam - một thế hệ thanh niên trẻ khỏe và phát triển lành mạnh tới bạn bè năm châu.

Thứ hai, thanh niên, trí thức trẻ cần phải hiểu rõ bản sắc văn hóa truyền thống dân tộc, phải giữ gìn và tích cực quảng bá bản sắc văn hóa truyền thống dân tộc. Trong thời kỳ hội nhập, khi mà các nền văn hóa khác nhau được giao lưu và trao đổi thường xuyên, thì việc giữ gìn và bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc lại là việc hết sức cần thiết. Khi bản sắc văn hóa dân tộc được khẳng định, vị thế quốc gia sẽ được củng cố và ghi nhận. Đội ngũ thanh niên, trí thức trẻ thường rất nhanh nhạy và dễ học hỏi, tiếp thu những văn hóa mới, nhưng không nên vì thế mà quên đi bản sắc văn hóa dân tộc mình. Họ được khuyến khích quảng bá bản sắc văn hóa dân tộc khi tham gia các buổi giao lưu, trao đổi văn hóa giữa các nước trong khu vực và trên thế giới.

Thứ ba, thanh niên, trí thức trẻ cần tự rèn luyện, xây dựng và phát triển những phẩm chất tốt như tự tin, năng động, lao động hăng say, nhiệt tình, biết chia sẻ, đoàn kết, nhân ái và xây dựng nếp sống văn minh. Cần xung phong, tình nguyện và tích cực tham gia các hoạt động cộng đồng, tham gia công tác xã hội và thực hiện bảo vệ môi trường để xây dựng môi trường xã hội lành mạnh và môi trường sinh thái trong lành, sạch đẹp. Trong mọi công việc thanh niên thi đua thực hiện khẩu lệnh “Đâu cần thanh niên có; Việc gì khó thanh niên làm”. Tất cả những phẩm chất tốt này sẽ giúp giới trẻ tạo ra những ảnh hưởng và tác động tích cực trong quá trình hội nhập.

Thứ tư, thanh niên, trí thức trẻ cần tự trang bị những kiến thức, kỹ năng và năng lực để trở thành những công dân toàn cầu. Thanh niên, trí thức trẻ cần phát huy khả năng sáng tạo và chủ động học hỏi những cái mới, cái tiến bộ của nhân loại, phải mở rộng tầm hiểu biết của mình về tình hình thế giới để có tư duy, hành động phù hợp. Ngoại ngữ và công nghệ là những công cụ rất cần thiết cho thanh niên, trí thức trẻ giúp họ có thể nhanh chóng tham gia và thúc đẩy quá trình hội nhập hiệu quả và bền vững. Ngoài kiến thức chuyên môn, kỹ thuật, kỷ luật lao động, thái độ làm việc và các kỹ năng mềm như kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề, tình huống, kỹ năng giao tiếp và diễn giải, kỹ năng quản lý là những kỹ năng quan trọng mà giới trẻ cần chú ý phát triển giúp họ trở thành lực lượng lao động tiến bộ, hiện đại và hiệu quả. Thanh niên và trí thức trẻ cũng cần chủ động tham gia vào quá trình hội nhập quốc tế; tham gia giải quyết các vấn đề toàn cầu giữ gìn hòa bình, đẩy lùi nguy cơ chiến tranh, chống khủng bố, bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu toàn cầu, hạn chế sự bùng nổ dân số, phòng ngừa và đẩy lùi các dịch bệnh hiểm nghèo... Trong thời kỳ hội nhập, thanh niên có điều kiện thuận lợi để

tham gia nhiều hơn vào các hoạt động quốc tế thanh niên trong khu vực và trên thế giới. Vị thế của thanh niên nước ta trong khu vực và trên thế giới sẽ được nâng cao.

Thứ năm, thanh niên, trí thức trẻ cần tự học, tự rèn luyện, tự tu dưỡng, tự chịu trách nhiệm, cần phát huy tinh thần học hỏi không ngừng và học tập và rèn luyện suốt đời. Đây là quyền và nghĩa vụ của thanh niên, trí thức trẻ hiện đại. Việc học tập và rèn luyện suốt đời sẽ giúp họ không ngừng phát triển, đổi mới, sáng tạo để nhanh chóng theo kịp và thích nghi với thời đại phát triển luôn biến động và quá trình hội nhập quốc tế và toàn cầu hóa ngày càng sâu rộng.

Còn rất nhiều việc mà đội ngũ thanh niên, trí thức trẻ có thể làm để giúp quá trình hội nhập của đất nước hiệu quả và bền vững, nhưng trên hết mỗi thanh niên, trí thức trẻ vẫn cần là một công dân tốt và phải thực hiện nghĩa vụ công dân thật tốt.

THANH NIÊN CÀN “NUÔI CHÍ LÀM GIÀU”

Nguyễn Thị Hằng
Nguyên UV BCH Trung ương Đảng,
Nguyên Bí thư BCH TW Đoàn

1. Càn một phong trào thu hút mọi tầng lớp thanh niên

Nghĩ về các phong trào vận động thanh niên trong giai đoạn hiện nay, trong tôi lại hiện về các phong trào sôi động, khí thế của thanh niên trong thời chống Mỹ. Ngày ấy chúng ta không có nhiều phong trào như bây giờ, một số phong trào tiêu biểu như “Thanh niên ba sẵn sàng” với nội dung cụ thể

- Sẵn sàng chiến đấu và chiến đấu dũng cảm
- Sẵn sàng gia nhập lực lượng vũ trang
- Sẵn sàng đi bất cứ nơi đâu, làm bất cứ điều gì mà Tổ Quốc cần.

Sau khi phong trào được phát động, ngay trong tuần đầu tiên đã có hơn 80.000 thanh niên Hà Nội đăng kí nhập ngũ vào các lực lượng vũ trang nhân dân, và sau khoảng thời gian ngắn con số này lên đến hơn 200.000. Từ một phong trào phát động trong thanh niên Hà Nội, phong trào 3 sẵn sàng đã lan rộng ra toàn miền Bắc và trở thành phong trào thi đua yêu nước của thế hệ trẻ của cả nước. Sẵn sàng ra đi cứu nước, sẵn sàng cống hiến, hy sinh đã trở thành lẽ sống, lý tưởng sống của hàng triệu thanh niên thời ấy.

Với phụ nữ thời ấy chúng ta có phong trào “Phụ nữ ba đảm đang” với nội dung :

- Đảm đang trong lao động, sản xuất, công tác
- Đảm đang trong gia đình
- Đảm đang trong công tác hậu phương bảo vệ Tổ quốc

Phong trào “Phụ nữ ba đảm đang” cũng sôi nổi, khí thế không thua kém phong trào “Thanh niên ba sẵn sàng”. Phong trào “Phụ nữ ba đảm đang” đã thu hút hàng triệu chị em thuộc mọi lứa tuổi tham gia. Họ tham gia vào các đội thanh niên xung phong ra chiến trường, họ thay thế nhiều vị trí của nam giới đã ra tiền tuyến... Sẵn sàng cống hiến, hy sinh trở thành lẽ sống, lý tưởng sống của hàng triệu nữ thanh niên thời ấy.

Ngày nay đất nước ta đã thống nhất, cả nước đã bước vào giai đoạn mới. Đảng ta chủ trương xây dựng chủ nghĩa xã hội với mục tiêu “Dân giàu - Nước mạnh – Xã hội công bằng, dân chủ và văn minh”. Để đáp ứng với tình hình

mới, gia đoạn cách mạng mới, đoàn thanh niên đã có nhiều phong trào như:

- Phong trào “4 đồng hành với thanh niên trong lập thân, lập nghiệp”
- Phong trào “Thanh niên tình nguyện”
- Phong trào “5 xung kích phát triển kinh tế- xã hội và bảo vệ Tổ quốc”

Các phong trào trên mặc dù đã đạt được một số kết quả nhất định ,song cũng đặt ra ở đây những câu hỏi như: Tại sao các phong trào hiện nay chưa có sức lan tỏa lớn về chiều rộng và chiều sâu, chưa thu hút được nhiều thanh niên như các phong trào “thanh niên ba sẵn sàng”, “phong trào phụ nữ ba đảm đang”?; Tại sao sức sống của các phong trào thanh niên hiện nay không bền lâu, các phong trào chỉ kéo dài một vài năm lại “nguội lạnh”, trong khi đó phong trào thanh niên ba sẵn sàng kéo dài hơn 20 năm (tháng 5/1964).

Nếu trả lời cho các câu hỏi nêu trên là vì hoàn cảnh chiến tranh khác với thời bình, tôi cho rằng chưa thỏa đáng, bởi vì trong hoàn cảnh chiến tranh, đứng trước cái sống và cái chết con người không dễ hưởng ứng phong trào như vậy. Giải thích cho sự thành công của các phong trào thời chống Mỹ cứu nước như các phong trào “thanh niên ba sẵn sàng”, “phong trào phụ nữ ba đảm đang”... chỉ có thể nói các phong trào trên đã đáp ứng được nguyện vọng của mọi tầng lớp thanh niên, đó là mất độc lập, mất tự do là mất tất cả. Tương lai, tiền đồ của dân tộc gắn chặt với tương lai, tiền đồ của mỗi thanh niên. Vì vậy, sẵn sàng hy sinh, sẵn sàng cống hiến vì độc lập, tự do, thống nhất đất nước, một cách tự nhiên trở thành lẽ sống, lý tưởng sống của mọi thanh niên thời ấy. Với cách nhìn như vậy, tôi cho rằng các phong trào vận động thanh niên hiện nay chưa thành công là thiếu yếu tố cốt lõi nêu trên.

Một phong trào gắn kết được tương lai, tiền đồ của dân tộc với tương lai, tiền đồ của mỗi thanh niên mới thực sự có sức hút mọi tầng lớp thanh niên, mới thực sự là sức sống của phong trào. Phải chăng chúng ta nêu chưa đúng, chưa trúng vào yếu tố cốt lõi của phong trào vận động thanh niên?

Trong thời đại ngày nay, Đảng và nhân dân ta đang hướng đến xây dựng một đất nước “Dân giàu, nước mạnh xã hội dân chủ công bằng và văn minh”. Dân giàu, nước mạnh là tương lai, tiền đồ của dân tộc đồng thời cũng là tương lai, tiền đồ của thanh niên.

Phải chăng “Nuôi chí làm giàu” cản trở thành một phong trào của thanh niên ta hiện nay? Tôi thiết nghĩ mỗi thanh niên, chủ nhân tương lai của đất nước nuôi chí làm giàu thì dân sẽ giàu, nước sẽ mạnh. Một phong trào kêu gọi, vận động thanh niên “nuôi chí làm giàu” sẽ gắn kết được tương lai, tiền đồ của dân tộc với tương lai, tiền đồ của mọi tầng lớp thanh niên. Một phong trào

như vậy sẽ có sức sống lâu bền, có sức hút và sức lan tỏa rộng lớn trong thanh niên.

Thời chống Mỹ, Đảng ta giáo dục thanh niên có ý chí đánh Mỹ, quyết tâm tiêu diệt Mỹ. Ý chí ấy đã giúp cho thanh niên chúng ta không sợ hy sinh, sẵn sàng vượt khó, vượt khổ, sáng tạo ra nhiều cách đánh hay, sáng tạo ra nhiều vũ khí thô sơ mà rất hiệu quả. Ý chí dám đánh Mỹ và quyết thắng Mỹ đã mang lại độc lập, tự do, thống nhất đất nước. Chúng ta không xa vào thuyết duy ý chí, song muốn thành công mọi việc phải bắt đầu từ ý chí. Mọi thành công chỉ có thể bắt nguồn từ ý chí dám nghĩ, dám làm. “Nuôi chí làm giàu” sẽ thôi thúc thanh niên sáng tạo, chớp thời cơ, vận hội để làm giàu chính đáng, làm giàu lương thiện trong mọi hoàn cảnh, mọi ngành nghề, mọi trình độ, mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, mọi vùng miền của đất nước.

Người “nuôi chí làm giàu” đó là người mà trong họ luôn thường trực ý thức tìm kiếm, phát hiện ra thời cơ để làm giàu. Trong điều kiện cụ thể, hoàn cảnh cụ thể trong họ luôn phải tìm tòi giải pháp, luôn sáng tạo ra cách thức trả lời cho các câu hỏi: tạo ra sản phẩm gì ? Cung cấp dịch gì ? hoặc kinh doanh cái gì? để sinh ra lợi nhuận thông qua quá trình đáp ứng nhu cầu của cộng đồng, giúp cho cộng đồng bớt đi khó khăn, giúp cho cuộc sống của cộng đồng thuận tiện , tốt đẹp hơn.

Thực tiễn đã chỉ ra có nhiều thanh niên đã làm giàu trên quê hương họ trong những hoàn cảnh rất khó khăn: trình độ văn hóa thấp thường chỉ lớp 4 hoặc không quá lớp 7, vốn liếng không nhiều, nhưng nhờ “nuôi chí làm giàu” họ đã phát hiện và chớp được thời cơ, vận hội để đi lên. Anh Dương Trí Tuệ ở Thôn Đoàn Kết, xã Quý Sơn, huyện Lục Ngạn, Bắc Giang, anh Đặng Văn Tiến, thôn Đạo Lưới, xã Đông Hưng, huyện Lục Nam những người đã trở thành tỷ phú nhờ nuôi vịt trời. Mặc dù chỉ học hết lớp 7 nhưng anh Phạm Văn Hát ở thôn Kim Đồi, xã Ngọc Kỳ (Tứ Kỳ) đã sáng chế ra nhiều máy nông cụ rất hữu ích và làm giàu nhờ sự sáng tạo của mình....

2. Ý nghĩa xã hội của phong trào “Thanh niên nuôi chí làm giàu”

a/ Giảm thất nghiệp, xóa đói giảm nghèo bền vững

Người thanh niên nhờ “nuôi chí làm giàu” mà phát hiện ra thời cơ, vận hội để làm giàu và trở nên giàu có, khi đó họ sẽ trở thành ông chủ của các doanh nghiệp vừa và nhỏ ở các địa phương. Các doanh nghiệp này sẽ thu hút nhiều lao động. Đây là cơ sở để giảm thất nghiệp, để xóa đói giảm nghèo ở mọi miền của đất nước. Chúng ta, ai cũng hiểu rằng con đường làm giàu không bao giờ dễ dàng, song chỉ cần một phần nghìn, một phần vạn trong số họ thành công thì giảm thất nghiệp, xóa đói giảm nghèo sẽ có chuyển biến đáng kể.

b/ Tiết kiệm nguồn lực đầu tư vào giáo dục

Chúng ta biết rằng làm gì cũng cần tri thức. Song tri thức có thể học ở mọi nơi, mọi hoàn cảnh, không nhất thiết phải qua trường học. Trên thế giới đã có nhiều tỷ phú không học đại học hoặc không tiếp tục học đại học khi họ đã nắm bắt được cơ hội làm giàu. Bill Gate người sáng lập ra tập đoàn Microsoft là một ví dụ, ông đã bỏ trường đại học khi đang học năm thứ 2 và đã trở thành một trong các tỷ phú hàng đầu thế giới. Ở nước ta, gần như mọi gia đình dù nghèo, khó đến đâu đều cố gắng cho con em mình vào đại học, hoặc cao đẳng, hoặc trung cấp. Học xong thất nghiệp. Họ không biết các kiến thức đã học sẽ giúp ích gì cho tương lai. Cả xã hội đều cùng cách nghĩ: làm gì thì làm có học vẫn hơn! Một cách nghĩ gây lãng phí thời gian, tiền bạc cho gia đình và xã hội. Người nuôi chí làm giàu họ sẽ không hành động như vậy, một khi đã chớp được thời cơ họ phải hành động để không bỏ lỡ cơ hội. Họ sẽ tìm học ở bất cứ đâu, không nhất thiết ở trong trường, những kiến thức cần thiết phục vụ cho công việc của họ. Nếu mỗi thanh niên ý thức được rằng cần nuôi chí làm giàu thì chắc chắn việc vào trường học không phải là vấn đề bức thiết của họ, họ sẽ chỉ học những kiến thức phục vụ cho công việc của họ ở bất kỳ đâu. Bằng phong trào này xã hội sẽ tiết kiệm nguồn lực rất lớn cho đầu tư giáo dục.

c/Một phong trào rèn luyện tốt cho thanh niên

Không có con đường làm giàu dễ dàng. Quá trình làm giàu sẽ đòi hỏi trong mỗi thanh niên phải hình thành mọi số tố chất cơ bản như:

- Dám nghĩ, dám làm
- Sáng tạo, mạo hiểm, vượt khó, vượt khổ
- Tuân thủ pháp luật
- Tiết kiệm, không lãng phí thời gian và tiền bạc v.v ...

3. Vai trò của tổ chức Đoàn trong phong trào “Thanh niên nuôi chí làm giàu”

- Tuyên truyền sâu, rộng các điển hình về những thanh niên trở nên giàu có nhờ “nuôi chí làm giàu”. Các điển hình cần lựa chọn đa dạng về trình độ, ngành nghề, vùng miền;

- Tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp;
- Tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn hỗ trợ thanh niên các kiến thức phù hợp với địa bàn sống của thanh niên;

- Phối hợp với địa phương hỗ trợ ý tưởng của họ, tháo gỡ các khó khăn trong quá trình thanh niên khởi nghiệp;

Trình chính sách tín dụng ưu đãi hoặc quỹ hỗ trợ khi thanh niên khởi nghiệp.

ĐỊNH HƯỚNG PHONG TRÀO HÀNH ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA TUỔI TRẺ VIỆT NAM TRONG THỜI GIAN TỚI

TS. Trần Văn Miều
Nguyên Giám đốc Trung tâm
Thanh thiếu niên trung ương

1. Đặt vấn đề

Các nhà lý luận và xã hội học đều cho rằng, bất kể một tổ chức, một đơn vị nào muốn tồn tại và phát triển đều phải hoạt động. Hoạt động là trạng thái động, là chỉ số đo quan trọng nhất đối với sự tồn tại và phát triển của tổ chức: *“Tôi hoạt động tức là tôi tồn tại”*.

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam. Đoàn có chức năng và nhiệm vụ tổ chức các hoạt động như: Phát động phong trào tuổi trẻ, xây dựng tổ chức và giáo dục thế hệ trẻ.

Phát động phong trào hành động cách mạng (thi đua yêu nước) của tuổi trẻ trong các thời kỳ lịch sử là một trong những nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh.

Định hướng phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ như việc làm của người kiến trúc sư, được hiểu là việc xác định đường đi, phương tiện đi và cách đi của phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam trong thời gian tới.

Giả thuyết đặt ra là: Thời kỳ mới, tuổi trẻ Việt Nam đang đứng trước những thuận lợi và thời cơ, những khó khăn và thách thức. Thuận lợi và khó khăn, thời cơ và thách thức đan xen nhau. Điều gì giúp cho tuổi trẻ biết phát huy thuận lợi và thời cơ, biết vượt qua khó khăn và thách thức để góp phần vào sự nghiệp đổi mới, sự nghiệp CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế, sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc? Phải chăng, tuổi trẻ Việt Nam phải có trí tuệ cao, tinh thần trong sáng và sức khỏe cường tráng?

Để tuổi trẻ Việt Nam có được ba phẩm chất đó, Đoàn, Hội và Đội phải tổ chức nhiều hoạt động thiết thực để giáo dục và rèn luyện thanh thiếu nhi, trong đó có phong trào hành động cách mạng (phong trào thi đua yêu nước).

Do khuôn khổ của chuyên đề nên chúng tôi không thể nghiên cứu tất cả những nội dung đặt ra của phong trào thanh thiếu nhi. Vì vậy, có thể tập trung vào ba nội dung chính: Mối quan hệ biện chứng giữa lý luận và thực tiễn của phong trào; Đánh giá khái quát phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi; Định hướng phát triển phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ

trong thời gian tới.

2. Mối quan hệ giữa lý luận và thực tiễn phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ

2.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn tổ chức phong trào

Các nhà kinh điển của chủ nghĩa Mác – Lênin đã nghiên cứu về thanh niên và đề ra những định hướng giáo dục và phát triển thanh niên trong các giai đoạn cách mạng. Trong Bản cương lĩnh đầu tiên của Liên minh cộng sản (những nguyên lý của chủ nghĩa cộng sản), Mác và Ăngghen đã nêu lên mối quan hệ biện chứng giữa giáo dục với hoạt động thực tiễn của thanh niên: *“Việc giáo dục mang lại cho thanh niên khả năng nhanh chóng nắm vững trên thực tế toàn bộ hệ thống của sản xuất trong thực tiễn, làm cho họ có thể lần lượt chuyển từ ngành sản xuất này sang ngành sản xuất khác tùy theo nhu cầu của xã hội hoặc tùy theo sở thích của bản thân họ”*¹¹⁴. Đây là quan điểm tiên bộ xác định tự do lao động, tự do lựa chọn việc làm là nhu cầu chính đáng của thanh niên.

Lênin luôn đánh giá cao vai trò của thanh niên trong các phong trào cách mạng. Người cho rằng, phong trào thi đua sẽ tạo ra những tài năng trong tuổi trẻ: *“Đã tạo ra khả năng áp dụng thi đua một cách thật rộng rãi, với một quy mô thật sự to lớn, tạo ra khả năng thu hút thật sự đa số nhân dân lao động vào vũ đài hoạt động khiến họ có thể phô bày bản lĩnh, dốc hết năng lực, bộc lộ những tài năng mà nhân dân có cả một nguồn vô tận”*¹¹⁵.

Chủ tịch Hồ Chí Minh dành cho tuổi trẻ Việt Nam một tình cảm đặc biệt sâu sắc. Người thường xuyên theo dõi, động viên, khuyến khích thanh thiếu nhi tích cực tham gia vào các phong trào cách mạng. Bác nhìn nhận phong trào thanh niên có hai mặt: ưu điểm và nhược điểm, mặt tốt và mặt hạn chế. Hai mặt của phong trào thanh niên đi song hành với nhau, mặt tốt là mặt chủ đạo và chi phối, nhưng mặt hạn chế cũng có những tác động ảnh hưởng đến ý nghĩa giáo dục của phong trào. Một mặt, Bác khen ngợi phong trào thanh niên: *“Thanh niên có nhiều sáng kiến hay, gây những phong trào có ích và lúc đầu rất sôi nổi. Như thế là tốt. Nhưng phong trào cần phải liên tục và có nội dung thiết thực”*¹¹⁶ và Người khuyên: *“Vậy, nên nhiệm vụ của các bạn là phải tìm đủ mọi cách để gây dựng một phong trào thanh niên to lớn và mạnh mẽ”*¹¹⁷. *“Có chí làm thì quyết tìm ra việc, và quyết tâm làm được việc...chớ đặt ra những chương trình, kế hoạch mênh mông. Đọc nghe sướng tai nhưng không*

¹¹⁴ Mác – Ăngghen. Hệ tư tưởng Đức. NXB Sự thật, HN 1962, tr. 18

¹¹⁵ Lênin. Toàn tập, tập 26, tr.457

¹¹⁶ Hồ Chí Minh. Về giáo dục thanh niên. NXB Thanh niên, HN 2002, tr. 84

¹¹⁷ Sách đã dẫn, tr.112

thực hiện được. Việc gì cũng phải từ chỗ nhỏ dần đến chỗ to, từ dễ dần dần đến khó, từ thấp dần dần đến cao. Một chương trình nhỏ mà thực hiện được hẳn hoi, hơn là một trăm chương trình to tát mà làm không được”¹¹⁸.

Qua nghiên cứu của chúng tôi cho thấy, theo đúng quy luật, cơ sở thực tiễn của phong trào là cái có trước, tức là phong trào xuất phát từ thanh thiếu nhi và từ cơ sở. Bởi vì, lịch sử Đoàn TNCS Hồ Chí Minh đã chứng minh, tất cả các phong trào thanh thiếu nhi đều xuất phát từ kinh nghiệm thực tiễn, sau đó các nhà lý luận nghiên cứu tổng kết từ cơ sở và từ các đối tượng, rồi khái quát hóa thành tư tưởng của phong trào.

Từ thực tiễn phong phú của phong trào, Trung ương Đoàn đã khái quát hóa thành tư tưởng của phong trào thanh thiếu nhi. Trong thực tế, cơ sở thực tiễn là cái sẽ xuất hiện và cái luôn tồn tại, chúng ta có thể chụp ảnh được, ghi chép được và hiểu được. Còn cơ sở lý luận là cái chuyển động xoay quanh cơ sở thực tiễn, quan sát để hiểu được bản chất của cơ sở thực tiễn. Cơ sở thực tiễn chỉ thay đổi về định lượng, còn định tính không thay đổi. Cho nên, trong thực tế, có lúc phong trào đi lên, có lúc đứng im và có lúc phong trào đi xuống.

Thực chất, cơ sở lý luận là hệ thống tư tưởng được Đoàn khái quát từ kinh nghiệm thực tiễn. Còn cơ sở thực tiễn là những hoạt động của thanh thiếu nhi nhằm tạo ra những điều kiện cần thiết cho sự tồn tại và phát triển sâu rộng của phong trào. Những năm qua cơ sở lý luận của phong trào ngày càng hoàn thiện và có ý nghĩa to lớn giúp các cấp bộ Đoàn chỉ đạo phong trào phát triển bền vững.

Nhân dịp kỷ niệm 85 năm thành lập Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, chúng ta cần đánh giá khái quát phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi trong các giai đoạn lịch sử. Căn cứ vào lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về tổ chức phong trào thanh niên. Người khuyên Đoàn Thanh niên phải tổ chức phong trào thanh niên: Cái phải đạt được: Phong trào phải liên tục và có nội dung thiết thực, phát triển phong trào rộng lớn và mạnh mẽ; Cái phải tránh: Phong trào chật hẹp, hình thức và đầu voi đuôi chuột; Phải tính đến hiệu quả của phong trào.

Đoàn, Hội và Đội cần nghiên cứu lời dạy của Bác Hồ để phát động và thực hiện phong trào thanh thiếu nhi sao cho thiết thực, có nội dung cụ thể, tránh hình thức, huy động được tuổi trẻ tích cực tham gia, góp phần phát triển kinh tế - xã hội, phát triển Đoàn, Hội, Đội và phát triển thanh thiếu nhi.

¹¹⁸ Sách đã dẫn, tr.85

2.2. Phương pháp tiếp cận

Phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi là đối tượng khoa học của nhiều ngành nghiên cứu khác nhau. Đó là nghiên cứu lịch sử, nghiên cứu xã hội học, triết học, kinh tế học, tâm lý học, nghiên cứu công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi... Dưới góc độ nghiên cứu của từng ngành khoa học sẽ có phương pháp tiếp cận khác nhau đối với phong trào cách mạng của tuổi trẻ. Trong chuyên đề này, chúng tôi tiếp cận phong trào thanh niên theo ba hướng:

- Hướng thứ nhất, tiếp cận theo thời gian (trục dọc) để nghiên cứu phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam qua các thời kỳ lịch sử (từ năm 1931 đến nay). Cách tiếp cận thứ nhất cho phép chúng ta đánh giá vai trò của Đoàn và của thanh thiếu nhi tham gia vào các cuộc cách mạng của Đảng và dân tộc;

- Hướng thứ hai, tiếp cận theo chức năng và nhiệm vụ của Đoàn. Cách tiếp cận này dựa trên nghiên cứu lịch sử, xã hội, kinh tế và tâm lý học. Cách tiếp cận thứ hai để chúng ta đánh giá tác động của phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ vào giáo dục thanh thiếu nhi và xây dựng tổ chức Đoàn, Hội và Đội;

- Hướng thứ ba, tiếp cận theo nhu cầu, lợi ích chính đáng và hợp pháp của thanh thiếu nhi được Hiến pháp năm 2013 và luật pháp hiện hành công nhận.

Ba cách tiếp cận trên cho phép chúng tôi nghiên cứu phong trào cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam một cách khoa học, khách quan và toàn diện.

2.3. Cơ sở đổi mới phong trào

Thực chất các phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam đã có từ khi mới thành lập Đoàn, Hội và Đội. Các phong trào được duy trì và phát triển trong từng giai đoạn lịch sử của dân tộc. Vấn đề đặt ra là: nhiệm vụ và tên các phong trào là cái đã có, cái đang tồn tại. Tức là cái đã có sẵn, có trước. Do đó, cần xem xét xét phong trào tuổi trẻ Việt Nam theo quan điểm phát triển. Đó là: cần có tư duy mới, tiếp cận mới và cách làm mới đối với phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế.

- *Phong trào tuổi trẻ phải có tư duy mới*: lấy nhu cầu và lợi ích chính đáng của tuổi trẻ làm điểm tương đồng, làm động lực và làm mẫu số chung để phát triển phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi. Tức là Đoàn, Hội và Đội phát động phong trào phải tính đến việc tôn trọng và đảm bảo

quyền lợi chính trị, kinh tế và xã hội của tuổi trẻ. Mặt khác, tuổi trẻ tham gia phong trào phải đảm bảo hài hòa giữa lợi ích cá nhân với lợi ích tập thể và lợi ích toàn xã hội.

- *Phong trào tuổi trẻ phải có cách tiếp cận mới*: phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam phải xuất phát từ thanh thiếu nhi, do thanh thiếu nhi và vì thanh thiếu nhi.

Cách tiếp cận mới xuất phát từ ba điểm: Phong trào phải xuất phát từ tuổi trẻ - Đoàn, Hội và Đội lấy ý tưởng sáng tạo từ tuổi trẻ để xem xét phát động phong trào; Phong trào do tuổi trẻ - Đoàn, Hội và Đội thực hiện dân chủ làm cho tuổi trẻ có hiểu biết, thảo luận, thực hiện, kiểm tra phong trào; Phong trào tuổi trẻ phải vì thanh thiếu nhi – các phong trào phải vì mục đích giáo dục để tuổi trẻ được phát triển toàn diện, trở thành công dân tốt và nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng với thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế.

- *Phong trào tuổi trẻ phải có cách làm mới*: cách làm là phương thức thực hiện để phong trào đạt hiệu quả cao. Trong thời kỳ mới, phong trào tuổi trẻ dựa trên ba trụ cột sau: Đoàn định hướng về mục tiêu và cách thức tổ chức phong trào; hỗ trợ về nguồn lực, kinh nghiệm và kỹ năng tổ chức; Đoàn làm nòng cốt để các hội của thanh niên tổ chức phong trào thanh niên; Đoàn phụ trách để Đội TNTP Hồ Chí Minh tổ chức phong trào thiếu nhi.

Cách làm mới thứ hai của phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam là Đoàn định hướng, làm nòng cốt, phụ trách và thanh thiếu nhi tự chủ. Đây là cách làm mới nhằm phát huy tinh thần tự thân, tự nguyện, tự tin, tự chịu trách nhiệm của tuổi trẻ.

Ba cái mới của phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam có mối quan hệ hữu cơ với nhau, thống nhất và bổ sung cho nhau tạo nên thể hoàn chỉnh để nghiên cứu, xem xét phát động và đánh giá tác động của phong trào tuổi trẻ Việt Nam trong thời gian tới.

3. Đánh giá khái quát phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ Việt Nam.

3.1. Những phong trào tiêu biểu của thanh thiếu nhi Việt Nam

Lịch sử 85 năm qua của Đoàn đã minh chứng chắc chắn rằng, trong tất cả các giai đoạn cách mạng của đất nước, thanh thiếu nhi Việt Nam luôn có những phong trào thi đua yêu nước nhằm thực hiện nhiệm vụ chiến lược của Đảng và Nhà nước. Thời kỳ nào cũng có những phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ sôi nổi và hiệu quả như:

3.1.1. Trong thanh niên

Thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp đã xuất hiện một số phong trào tiêu biểu: phong trào “*Nam tiến*” năm 1946, phong trào “*Luyện tập thể dục*” năm 1946, phong trào “*Tòng quân giết giặc lập công*” năm 1951, phong trào “*Chống địch để sản xuất và bảo vệ sản xuất*” năm 1952...;

Một số phong trào tiêu biểu trong thời kỳ chống Mỹ, cứu nước: “*Ba sẵn sàng*” năm 1964, phong trào “*Cải tiến công cụ, cải tiến kỹ thuật*” năm 1958, phong trào “*Phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, tiết kiệm nguyên vật liệu, hạ giá thành sản phẩm*” năm 1960, phong trào “*Xung phong tình nguyện vượt mức kế hoạch năm năm lần thứ nhất*” năm 1961, phong trào “*Năm xung phong*” năm 1965 do Đoàn Thanh niên Nhân dân cách mạng Việt Nam phát động;

Trong thời kỳ hòa bình cả nước tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội và thực hiện công cuộc đổi mới đất nước có các phong trào tiêu biểu: phong trào “*Ba xung kích làm chủ tập thể*” năm 1978; phong trào “*Sản xuất kinh doanh giỏi*” năm 1989; phong trào “*Thanh niên lập nghiệp và tuổi trẻ giữ nước*” năm 1992; phong trào “*Thi đua tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*” năm 2002; phong trào “*4 đồng hành với thanh niên trên đường lập thân, lập nghiệp*” và phong trào “*5 xung kích phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ Tổ quốc*”; Đại hội lần thứ IX, năm 2007 phát động 2 phong trào: “*5 xung kích phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và phong trào “*4 đồng hành với thanh niên trong lập thân, lập nghiệp*” và Đại hội lần thứ X, năm 2012 phát động 2 phong trào: “*Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc*” và phong trào “*Đồng hành với thanh niên trong lập thân, lập nghiệp*”.

3.1.2. Trong thiếu nhi

Cùng với phong trào thanh niên, nhiều phong trào “Thi đua yêu nước” của thiếu nhi Việt Nam cũng được phát động. Từ năm 1941 đến nay, có một số phong trào thiếu nhi tiêu biểu như: Phong trào “*Luyện tập thể dục*”, năm 1946; Phong trào “*Trần Quốc Toản*” do Bác Hồ đề xướng vào tháng 2 năm 1948, với tinh thần “*đem nhau đi giúp đồng bào*” và “*giúp đỡ đồng bào tức là tham gia kháng chiến*”; Phong trào: “*Cháu ngoan Bác Hồ*” do BCH Trung ương Đảng khởi xướng (Trong Nghị quyết về Công tác thanh vận, năm 1949; Phong trào “*Kế hoạch nhỏ*”, năm 1954; Phong trào: “*Làm nghìn việc tốt, thực hiện 5 Điều Bác dạy, phấn đấu trở thành cháu ngoan Bác Hồ*”, năm 1961 (sau này phát triển thành phong trào: “*Nói lời hay, làm việc tốt, phấn đấu trở thành cháu ngoan Bác Hồ*”, năm 1981 và “*Nói lời hay, làm việc tốt, phấn đấu trở*

thành con ngoan, trò giỏi, đội viên tốt, cháu ngoan Bác Hồ”, năm 2004.

Nhìn chung, Đội TNTP Hồ Chí Minh phát động nhiều phong trào thi đua yêu nước của thiếu nhi trong các giai đoạn cách mạng. Trong đó có 3 phong trào nổi bật, tiêu biểu, có sức sống lâu bền, vượt thời gian, vượt qua hai thế kỷ là: Phong trào *“Trần Quốc Toản”* được duy trì và phát triển trên 68 năm; Phong trào: *“Kế hoạch nhỏ”*, tồn tại trên 67 năm và Phong trào: *“Làm nghìn việc tốt, phấn đấu trở thành cháu ngoan Bác Hồ”*, có sức sống trên 55 năm. Các phong trào tiêu biểu của thiếu nhi gắn với phong trào tình nguyện và *“Ba sẵn sàng”* của thanh niên. Từ những phong trào tiêu biểu nhất, Đội TNTP Hồ Chí Minh đã khái quát hóa thành khẩu hiệu hành động cách mạng của thiếu nhi: Ở miền Bắc: *“Vâng lời Bác dạy/Làm nghìn việc tốt/Chống Mỹ, cứu nước/Thiếu niên sẵn sàng”* và ở miền Nam: *“Sẵn sàng: Vâng lời/ Sẵn sàng: Có gắng/ Sẵn sàng: Học tập!”*.

Phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ được Đảng, Nhà nước và nhân dân đánh giá cao. Trong lễ tổng kết phong trào *“Ba sẵn sàng”* tháng 3 năm 1973, Chủ tịch nước Tôn Đức Thắng đã khẳng định: *“Trong những năm chống Mỹ, cứu nước, phong trào “Ba sẵn sàng” của thanh niên miền Bắc, cùng với phong trào “Năm xung phong” của thanh niên toàn miền Nam đã góp phần to lớn vào thắng lợi vĩ đại của dân tộc ta...Nhiều tấm gương anh dũng tuyệt vời của thanh niên ta cho độc lập, tự do và chủ nghĩa xã hội, mãi mãi sáng ngời để mọi người noi theo”*. Đồng chí Trường Chinh đã đánh giá cao phong trào của thanh niên: *“Một trong những thành quả to lớn của cao trào chống Mỹ, cứu nước là đào tạo thanh niên “Ba sẵn sàng” thành lớp người kế tục trung thành và xuất sắc sự nghiệp vĩ đại của Đảng ta và của Hồ Chủ tịch, góp phần thực hiện lời dạy của Người: “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc quan trọng và rất cần thiết”...Phong trào “Ba sẵn sàng” thật sự là một phong trào cách mạng rộng lớn của quần chúng thanh niên, là chiến trường lập công của tuổi trẻ, là trường học bồi dưỡng một thế hệ thanh niên anh hùng của dân tộc Việt Nam anh hùng”*.

3.2. Đánh giá khái quát

Phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ qua các thời kỳ đã xuất phát từ nhiệm vụ chiến lược của Đảng và Nhà nước; đã phá huy tinh thần xung phong, tình nguyện của các thế hệ thanh thiếu nhi; góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, góp phần giáo dục và bồi dưỡng tuổi trẻ và xây dựng Đoàn, Hội, Đội vững mạnh. Có những phong trào gây được dấu ấn lịch sử trong xã hội như: Phong trào *“Ba sẵn sàng”* và phong trào *“Năm xung phong”* trong thời kỳ chống Mỹ, cứu nước.

Đảng, Nhà nước và nhân dân đánh giá cao đóng góp của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và của thanh thiếu nhi vào sự nghiệp chống thực dân Pháp, chống đế quốc Mỹ, xây dựng đất nước, đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Tuy nhiên, phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ còn bộc lộ những hạn chế sau: hình thức, chưa rộng khắp và chưa có sức lan tỏa lớn, còn chạy theo “bệnh thành tích”; nhiều phong trào chưa huy động được nhiều đối tượng thanh thiếu nhi tham gia.

Nguyên nhân của những tồn tại trên là do Đoàn TNCS Hồ Chí Minh chưa phát huy đầy đủ những yếu tố tác động đến phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi. Đó là: những yếu tố chủ quan từ bên trong hệ thống tổ chức của Đoàn và những tác động khách quan đến từ những yếu tố từ bên ngoài Đoàn Thanh niên. Hai yếu tố chủ quan và khách quan tác động hai chiều (tích cực và tiêu cực) lên phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ. Biểu hiện cụ thể là: phong trào chưa xuất phát từ thanh thiếu nhi, của thanh thiếu nhi và do thanh thiếu nhi; thiếu sự phối hợp giữa phong trào thanh thiếu nhi với hai mặt hoạt động cơ bản của tổ chức là: xây dựng tổ chức vững mạnh và thực hiện chức năng trường học xã hội chủ nghĩa của tuổi trẻ; phong trào còn thiếu sự gắn kết với phong trào, chương trình, cuộc vận động, đề án, dự án của các ngành, các cấp và đoàn thể nhân dân.

3.3. Kinh nghiệm rút ra

Một là, Phong trào thanh thiếu nhi phải xuất phát từ nhiệm vụ chiến lược của Đảng và Nhà nước. Muốn đi đúng định hướng, phong trào hành động cách mạng của thanh thiếu nhi phải xuất phát từ nhiệm vụ chiến lược của Đảng và Nhà nước; xuất phát từ những vấn đề bức xúc nổi lên của ngành, địa phương và đoàn thể nhân dân.

Hai là, Phong trào phải đảm bảo quyền lợi chính đáng của thanh thiếu nhi. Muốn huy động được nhiều đối tượng thanh thiếu nhi tham gia, phong trào phải xuất phát từ nhu cầu, nguyện vọng và lợi ích chính đáng của tuổi trẻ Việt Nam; phong trào phải thật sự do tuổi trẻ, của tuổi trẻ và vì tuổi trẻ.

Ba là, Phong trào thanh thiếu nhi phải góp phần xây dựng Đoàn, Hội và Đội vững mạnh. Muốn phát triển bền vững, phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ phải góp phần vào xây dựng Đoàn, Hội và Đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và góp phần thực hiện chức năng trường học xã hội chủ nghĩa của tuổi trẻ.

Bốn là, Phong trào thanh thiếu nhi phải phối hợp chặt chẽ với các đoàn

thể nhân dân. Muốn huy động và được xã hội đánh giá cao, phong trào tuổi trẻ phải phối hợp chặt chẽ với Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân; phải lồng ghép giữa phong trào tuổi trẻ với các chương trình, đề án, dự án của ngành, địa phương và đoàn thể nhân dân.

Năm là, Tăng cường công tác chỉ đạo của các cấp bộ Đoàn đối với phong trào thanh thiếu nhi. Muốn động viên tuổi trẻ tích cực tham gia, phong trào hành động cách mạng, Đoàn phải tăng cường công tác chỉ đạo, kiểm tra và làm tốt công tác thi đua khen thưởng đối với tập thể và cá nhân có thành tích.

Năm bài học nêu trên trả lời cho câu hỏi: Làm thế nào để phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ phát triển bền vững, lâu dài và có hiệu quả? Những bài học này có mối quan hệ biện chứng với nhau, bổ sung cho nhau và tạo nên hệ thống các giải pháp phát triển phong trào thi đua yêu nước trong thanh thiếu nhi Việt Nam trong thời gian tới.

4. Định hướng phong trào hành động cách mạng của tuổi trẻ trong những năm tới

4.1. Căn cứ lý luận để định hướng phong trào

Trên cơ sở nghiên cứu lịch sử phong trào thanh thiếu nhi cho thấy, Đoàn định ra cơ sở lý luận và tuổi trẻ là cơ sở thực tiễn của phong trào thanh thiếu nhi. Cơ sở lý luận và thực tiễn của phong trào này có mối quan hệ hữu cơ với nhau, không tách rời nhau, thường xuyên bổ sung cho nhau làm nên một thể thống nhất của phong trào. Tính thống nhất đã làm cho phong trào ngày càng phát triển bền vững. Thực tế cho thấy, có một số phong trào phát mà quần chúng không động và có một số phong trào “tuổi thọ” tương đối thấp. Nhiều phong trào tuổi trẻ được phát động theo một chủ trương, một giai đoạn cụ thể nên nó chỉ tồn tại trong một thời gian nhất định. Tức là các phong trào có sự khởi đầu và có sự kết thúc.

Vận dụng các luận điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về phong trào thanh thiếu nhi: “*Phong trào phải liên tục và có nội dung thiết thực*”, “*Phong trào to lớn và mạnh mẽ*”, “*Việc gì cũng từ chỗ nhỏ đến chỗ to, từ dễ dẫn đến khó, từ thấp dẫn đến cao*” và “*Phong trào phải hăng hái và phải làm cho được*”. Các luận điểm của Hồ Chủ tịch đã làm rõ: phong trào phải có tính liên tục, lâu dài, có tính thiết thực và có hiệu quả cao. Đây là định hướng quan trọng để Đoàn, Hội và Đội phát động phong trào thanh thiếu nhi trong thời gian tới.

4.2. Căn cứ thực tiễn để định hướng phong trào

Phong trào tuổi trẻ Việt Nam có những đóng góp to lớn vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, có tác động tích cực trong việc bồi dưỡng, giáo

dục thể hệ trẻ Việt Nam mãi mãi đi theo con đường mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã lựa chọn. Song để lựa chọn những phong trào tuổi trẻ tiêu biểu nhất từ năm 1931 đến nay, chúng tôi dựa trên năm tiêu chí sau: Phong trào được duy trì lâu dài; Phong trào phát triển sâu rộng (được nhiều tổ chức, nhiều cấp bộ và nhiều thanh thiếu thi tham gia; Phong trào có tác động tích cực đến sự nghiệp cách mạng; Phong trào vì tiến bộ của tuổi trẻ; Phong trào được Đảng, Nhà nước, đoàn thể và xã hội đánh giá cao. Căn cứ vào năm tiêu chí này, có thể lựa chọn được ba phong trào sau:

- **Phong trào Tình nguyện:** có nguồn gốc từ phong trào “3 sẵn sàng” năm 1964 và “Năm xung phong” năm 1965. Sau đó được phát triển thành các phong trào: “Xung phong tình nguyện vượt mức kế hoạch 5 năm lần thứ nhất” năm 1961, phong trào “Ba xung kích làm chủ tập thể” năm 1978, phong trào “Thanh niên lập nghiệp và tuổi trẻ giữ nước” năm 1991, phong trào “Thi đua tình nguyện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” năm 2002, phong trào “5 xung kích phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ Tổ quốc” năm 2007 và phong trào “Xung kích, tình nguyện phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc” năm 2012.

Phong trào Tình nguyện sẽ làm cho tinh thần tuổi trẻ Việt Nam trong sáng. Từ đó sẽ xuất hiện những thanh thiếu nhi có tinh thần tình nguyện trong học tập, lao động, bảo vệ môi trường, công tác xã hội, quốc phòng, an ninh, trật tự an toàn xã hội... Phong trào Tình nguyện sẽ là cái nôi sản sinh, nuôi dưỡng tuổi trẻ có tinh thần Trần Quốc Toản “16 tuổi, bóp nát quả cam khi giặc Nguyên Mông xâm lược đất nước”.

- **Phong trào Sáng tạo:** có nguồn gốc từ phong trào “Cải tiến công cụ, cải tiến kỹ thuật” năm 1958. Sau đó phát triển thành các phong trào: “Phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, tiết kiệm nguyên vật liệu, hạ giá thành” năm 1960, phong trào “Sản xuất, kinh doanh giỏi” năm 1989. Đến nay, trở thành các phong trào: “Sáng tạo của tuổi trẻ”, “Luyện tay nghề, thi thợ giỏi”, “Ứng dụng khoa học kỹ thuật”, “Chuyển giao tiến bộ khoa học, công nghệ”...

Phong trào Sáng tạo là trí tuệ Việt, sẽ là cái nôi ươm mầm tài năng trẻ và từ đó sẽ sinh ra nhân tài cho đất nước. Phong trào Sáng tạo trẻ sẽ sản sinh và nuôi dưỡng tài năng trẻ trong học tập, lao động, nghiên cứu khoa học, quốc phòng, an ninh, văn hóa, TDTT... Phong trào Sáng tạo sẽ xuất hiện những Lương Thế Vinh trong thời kỳ mới, sẽ làm giàu thêm “nguyên khí quốc gia”.

- **Phong trào Rèn luyện sức khỏe:** có nguồn gốc từ Lời kêu gọi toàn dân tập thể dục của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào năm 1946. Trong tất cả các giai đoạn cách mạng cho đến nay phong trào này vẫn được duy trì và phát triển trong thanh thiếu nhi cả nước.

Phong trào Rèn luyện sức khỏe sẽ làm cho tuổi trẻ Việt Nam phát triển về tầm vóc để có chiều cao, cân nặng ngang hàng với tuổi trẻ các nước tiên tiến. Phong trào Rèn luyện sức khỏe sẽ làm nên Tầm vóc Việt, là cái nôi sinh ra những tài năng trong thể thao cho đất nước. Phong trào Rèn luyện sức khỏe sẽ sản sinh ra những người trẻ tuổi có tinh thần thượng võ Việt, tinh thần của một trong Tứ bất tử của nước ta – Thành Gióng.

4.3. Tiêu chí đánh giá phong trào

Ba phong trào của tuổi trẻ Việt Nam được lựa chọn đã đáp ứng được năm tiêu chí sau:

Tiêu chí thứ nhất, Ba phong trào tồn tại và phát triển lâu dài, bền vững, vượt qua hai thế kỷ XX và XXI (Phong trào Tình nguyện tồn tại 52 năm, phong trào Sáng tạo tồn tại 58 năm và phong trào Rèn luyện sức khỏe tồn tại 70 năm). Đây là ba kỷ lục về thời gian của phong trào thanh thiếu nhi nước ta.

Tiêu chí thứ hai, Phong trào Tình nguyện, Phong trào Sáng tạo và Phong trào rèn luyện sức khỏe được Đoàn, Hội, Đội tổ chức thực hiện và có sức lan tỏa ra các tổ chức quần chúng nhân dân khác; ba phong trào được đông đảo thanh thiếu nhi trong nước hưởng ứng tham gia. Tuổi trẻ tiếp cận một cách dễ dàng với ba phong trào: Về thông tin, về nguồn lực và kiểm tra đánh giá.

Ba phong trào này làm cho Đoàn, Hội và Đội thực hiện tốt quyền dân chủ của tuổi trẻ: từ khâu nêu ý tưởng, bảo vệ ý tưởng, thực hiện và kiểm tra, giám sát việc thực hiện. Tham gia ba phong trào, thanh thiếu nhi Việt Nam sẽ được phát huy tinh thần làm chủ, với 6 chữ “Tự”. Đó là: *Tự tin, Tự chủ, Tự học, Tự làm, Tự rèn luyện và Tự chịu trách nhiệm*.

Mặt khác, tổ chức phong trào Tình nguyện, Sáng tạo và Rèn luyện sức khỏe sẽ là giải pháp kết nối có hiệu quả giữa tuổi trẻ với các thành phần dân cư khác trong cộng đồng và tuổi trẻ Việt Nam ở nước ngoài có thể tham gia.

Tiêu chí thứ ba, Những phong trào này có tác động lớn đến phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh của đất nước.

Phong trào Tình nguyện, Sáng tạo và Rèn luyện sức khỏe của thanh thiếu nhi Việt Nam sẽ góp phần vào thực hiện các nhiệm vụ chiến lược của nước ta: Phong trào Tình nguyện vì sự phát triển kinh tế - xã hội, phong trào Sáng tạo vì sự nghiệp CNH, HĐH đất nước và phong trào Rèn luyện sức khỏe để lập thân, khởi nghiệp. Ba phong trào cùng thực hiện sự nghiệp lớn, có tính bao trùm là: *Vì sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*.

Tiêu chí thứ tư, Phong trào góp phần giáo dục và rèn luyện thanh thiếu nhi Việt Nam phát triển toàn diện.

Chủ trương của Đảng và Nhà nước ta là giáo dục và đào tạo thế hệ trẻ Việt Nam phát triển toàn diện cả về nhân cách, trí tuệ và sức khỏe. Đó là những chân giá trị quan trọng mà tuổi trẻ Việt Nam phải hướng tới và phải đạt được trong những năm đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế:

Chân giá trị về nhân cách, gồm: Đạo đức trong sáng; Lối sống văn hóa; Kỹ năng sống;

Chân giá trị về Trí tuệ, gồm: Trình độ văn hóa; Trình độ chuyên môn và tay nghề; Trình độ ngoại ngữ;

Chân giá trị về sức khỏe cường tráng, gồm: Sức khỏe thể chất; Sức khỏe tâm thần; Sức khỏe xã hội.

Phong trào Tình nguyện, phong trào Sáng tạo và phong trào Rèn luyện sức khỏe đều hướng tới ba chân giá trị của tuổi trẻ Việt Nam.

Tiêu chí thứ năm, Ba phong trào được Đảng, Nhà nước và xã hội đánh giá cao. Trong Di chúc của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có trí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”¹¹⁹.

5. Đề xuất và khuyến nghị

5.1. Đoàn, Hội và Đội phát động và tổ chức thực hiện ba phong trào thi đua yêu nước trong tuổi trẻ

Từ phân tích lý luận và thực tiễn của phong trào; từ xem xét phong trào với năm tiêu chí, đề nghị Ban chấp hành và Ban Thường vụ Trung ương Đoàn tiếp tục duy trì và đẩy mạnh ba phong trào sau:

- Tình nguyện;
- Sáng tạo;
- Rèn luyện sức khỏe.

Ba phong trào có ba thông điệp là: Tình nguyện vì phát triển kinh tế - xã hội; Sáng tạo vì sự nghiệp CNH, HĐH đất nước và Rèn luyện sức khỏe để Tình nguyện và Sáng tạo. Ba phong trào có chung một thông điệp là: Tình nguyện, Sáng tạo và Rèn luyện sức khỏe vì sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Ba phong trào của thanh thiếu nhi có mối quan hệ hữu cơ với nhau, bổ sung cho nhau. Trong phong trào Tình nguyện có phong trào Sáng tạo và

¹¹⁹ Hồ Chí Minh. Tuyên tập, tập 3, NXB Chính trị quốc gia, HN 2002, tr.738

phong trào Rèn luyện sức khỏe; trong phong trào Sáng tạo có phong trào Tình nguyện và Rèn luyện sức khỏe; trong phong trào Rèn luyện sức khỏe có phong trào Tình nguyện và Sáng tạo. Có thể nói, tuy tách làm ba phong trào, nhưng trong thực tế ba phong trào ấy là một. Vì ba phong trào có chung chủ thể, có chung mục đích, có chung nội dung và phương thức, có chung đối tượng tham gia.

Sở dĩ chúng tôi đưa ra đề xuất trên là do: Ba phong trào này sẽ có điểm khởi đầu và không có điểm kết thúc; Ba phong trào sẽ là điểm tương đồng giữa tuổi trẻ với nhau, giữa tuổi trẻ với các đối tượng khác, giữa tuổi trẻ Việt Nam với tuổi trẻ các nước trong khu vực và trên thế giới; Ba phong trào sẽ là mẫu số chung để thanh thiếu nhi Việt Nam cống hiến và trưởng thành.

Kinh nghiệm của các nước phát triển và các nước đang phát triển cho thấy, muốn đưa đất nước cất cánh bay cao phải tham gia vào quá trình hội nhập quốc tế. Nhưng trong hội nhập không được hòa tan. Cái quan trọng bậc nhất không được hòa tan là bản sắc văn hóa dân tộc. Muốn giữ được bản sắc văn hóa dân tộc phải gìn giữ tinh thần và bản ngã của dân tộc.

Phong trào Tình nguyện, phong trào Sáng tạo và phong trào Rèn luyện sức khỏe do chúng tôi đề xuất sẽ là chìa khóa để tuổi trẻ Việt Nam tham gia hội nhập mà không hòa tan, luôn giữ được tinh thần và bản ngã Việt. Vì, Tình nguyện là để tôn vinh Tinh thần Việt; Sáng tạo để tôn vinh Trí tuệ Việt và Rèn luyện sức khỏe để tôn vinh Tầm vóc Việt.

Trong thời kỳ mới - thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH để sớm đưa nước ta trở thành nước công nghiệp theo hướng hiện đại; thời kỳ tiếp tục thực hiện công cuộc đổi mới toàn diện và hội nhập quốc tế sâu rộng; thời kỳ thực hiện kinh tế tri thức (cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư). Trong bối cảnh đó, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh hơn lúc nào hết phải khơi nguồn cho Tinh thần Việt, Trí tuệ Việt và Tầm vóc Việt. Đoàn đặt ra những diễn đàn để thanh thiếu nhi thảo luận: Làm gì và làm thế nào để Việt Nam có người đạt giải Noben, có người trở thành những doanh nhân giàu có đứng vào top 100 của thế giới, có những người trở thành Hoa hậu thế giới và có những đội tuyển thể thao lọt vào vòng chung kết thế giới. Đoàn phải hỗ trợ để tuổi trẻ Việt Nam dám nghĩ, dám ước mơ và dám phấn đấu vươn tới.

5.2. Giải thưởng của Đoàn Thanh niên

Để tuổi trẻ tham gia vào phong trào do Đoàn phát động, chúng tôi đề nghị Trung ương Đoàn nghiên cứu và ban hành các giải thưởng sau: “*Trần Quốc Toản*” để tôn vinh tinh thần Tình nguyện, “*Luong Thế Vinh*” để tôn vinh tinh thần Sáng tạo Việt và “*Thánh Gióng*” để tôn vinh Tầm vóc Việt.

Từ ba phong trào lớn trên, Trung ương Đoàn và các cấp bộ Đoàn phát động các phong trào nhánh để phù hợp với từng đối tượng và phù hợp với nhiệm vụ của ngành và địa phương./.

PHONG TRÀO THANH NIÊN TÌNH NGUYỆN - MÔI TRƯỜNG ĐỂ THANH NIÊN CÔNG HIẾN, TRƯỞNG THÀNH

TS. Lê Văn Cầu
Tổng Biên tập Tạp chí Thanh niên

1. Tình nguyện là phẩm chất, giá trị tốt đẹp được trao truyền từ thế hệ thanh niên này đến thế hệ thanh niên khác.

Tình nguyện là phẩm chất, giá trị tốt đẹp của con người được thể hiện và chia sẻ trên cả thế giới. Phong trào tình nguyện đã và đang phát triển mạnh mẽ ở nhiều quốc gia. Tình nguyện ở Việt Nam đã trở thành một phẩm chất đặc trưng, nổi bật của tuổi trẻ nói chung, của thanh niên nói riêng. Trong những thời điểm lịch sử đặc biệt, vai trò xung kích, tình nguyện của thanh niên luôn thể hiện rõ nét. Nếu hiểu tình nguyện là những suy nghĩ, những việc làm quên mình vì người khác, mà cao hơn cả là vì cộng đồng, vì dân tộc thì ở Việt Nam từ thuở bình minh của đất nước đã có những con người, những nhóm người hoạt động tình nguyện. Nếu xét tình nguyện là một phong trào quần chúng, có ý thức, có tổ chức mang lại hiệu quả rõ ràng, có tác động đến đời sống chính trị, kinh tế, xã hội của cả cộng đồng thì phong trào tình nguyện chỉ mới hình thành từ sau Cách mạng Tháng Tám, phát triển mạnh mẽ qua hai cuộc kháng chiến gian khổ và mở ra một diện mạo mới sau khi đất nước hoàn toàn thống nhất.

Ngay sau khi Cách mạng Tháng Tám thành công, một phong trào mang tính tình nguyện toàn dân đã xuất hiện, phong trào “Chống giặc đói, chống giặc dốt và chống giặc ngoại xâm”. Hầu hết các gia đình Việt Nam lúc đó đều có “hũ gạo tiết kiệm”, mỗi bữa ăn bớt một nắm gạo trong khẩu phần ít ỏi của mình để cứu giúp những người bị đói. Làng xóm nào cũng mở lớp bình dân học vụ. Ai biết chữ đều có thể trở thành giáo viên. Già trẻ gái trai đều đi học. Chỉ qua một thời gian ngắn, nhờ phong trào tình nguyện mà hàng triệu người đã thoát nạn mù chữ. Các “Tuần lễ Vàng” đã rầm rộ diễn ra ở nhiều nơi. Hưởng ứng phong trào, có gia đình tư sản ở Hà Nội đã hiến 2000 lạng vàng vào quỹ “Kháng chiến kiến quốc”.

Trong hai cuộc kháng chiến đã xuất hiện một số hình thức tổ chức tình nguyện mới. Năm 1950 đội thanh niên xung phong đầu tiên gồm 215 người được thành lập tại Chiến khu Việt Bắc. Đây là tổ chức những người tình nguyện trẻ tuổi, thoát ly gia đình, sinh hoạt tập trung và chủ yếu phục vụ chiến

đầu. Tới cuối năm 1954 thanh niên xung phong đã có tới hàng ngàn đội viên và tới tháng 4 năm 1975 đã có đến hàng vạn thanh niên tham gia. Chỉ riêng trên tuyến đường mòn Hồ Chí Minh trong năm năm cuối của cuộc chiến đã có tới 150.000 thanh niên xung phong tham gia công tác.

Với tinh thần “đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta mà chỉ hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc”, hàng triệu lớp thanh niên ưu tú của dân tộc đã xung phong đi bất cứ nơi đâu, làm bất cứ việc gì khi Tổ quốc cần đến, không ngại hy sinh, gian khổ làm nên những thành tích cách mạng to lớn trong chiến tranh cách mạng bảo vệ Tổ quốc, cũng như trong hoà bình xây dựng và phát triển đất nước. Trong giai đoạn đất nước còn chiến tranh, lớp lớp thanh niên với khao khát tự do, được thức tỉnh bởi lý tưởng cách mạng của Đảng, đã tình nguyện lên đường nhập ngũ, “quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh”, làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu. Với khí thế của phong trào “Ba sẵn sàng”, “Năm xung phong”, hàng triệu thanh niên đã tình nguyện lên đường giết giặc, lập nên những kỳ tích vẻ vang, cùng với toàn quân, toàn dân ta giành thắng lợi vĩ đại, giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

Từ khi đất nước hoàn toàn thống nhất năm 1975, đặc biệt là từ khi tiến hành công cuộc đổi mới, phát triển kinh tế nhiều thành phần, thực hiện chính sách mở cửa, phong trào tình nguyện đã phát triển sâu rộng cả về nội dung và hình thức đa dạng. Kết quả là phong trào ngày càng thu hút nhiều tầng lớp nhân dân tham gia. Nội dung phong trào được mở rộng ra mọi lĩnh vực đời sống kinh tế, xã hội và hướng trọng tâm vào những nhiệm vụ cấp bách, nóng bỏng như: Rà phá bom mìn, khai hoang phục hóa, xây dựng các vùng kinh tế mới, trồng rừng bảo vệ môi trường, xóa đói giảm nghèo, phát triển kinh, tế văn hóa vùng sâu, vùng xa, xóa nạn mù chữ, giúp đỡ người tàn tật, trẻ em mồ côi...

Phong trào thanh niên tình nguyện là sự kế thừa và phát triển các phong trào hành động cách mạng của các thế hệ thanh niên Việt Nam trong những năm trước đây. Nó vừa phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng của tuổi trẻ, vừa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của đất nước trong thời kỳ đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Lớp lớp thanh niên, với trái tim cháy bỏng nhiệt huyết, với bàn tay, khối óc và tinh thần tình nguyện đã hăng hái đến với vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo, đến với các công trình lớn của đất nước, cống hiến tuổi thanh xuân cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Phát huy những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, trong sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta dưới sự lãnh đạo của Đảng, thanh niên Việt Nam luôn luôn có mặt ở những nơi đầu sóng ngọn gió của Tổ quốc với tinh thần của những người tình nguyện. Năm 2000, Trung ương Đoàn đã chính thức phát

động trong thanh niên cả nước phong trào “Thanh niên tình nguyện”. Phong trào đã có bước phát triển mới được thực hiện xuyên suốt trong cả năm với những cao điểm như: Tháng Thanh niên, Chiến dịch tình nguyện hè, Chương trình tình nguyện mùa đông, Xuân tình nguyện, Nội dung hoạt động có nhiều đổi mới theo hướng cụ thể, rõ việc, sát với nhu cầu, thực tiễn của địa phương. Các đội hình, lực lượng thanh niên tình nguyện chuyên sâu gắn với chuyên môn, nghiệp vụ của thanh niên, sinh viên được phát triển ngày càng nhiều đã tham gia tích cực vào việc giải quyết những vấn đề khó khăn, bức xúc của cộng đồng, vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn. 15 năm qua, phong trào thanh niên tình nguyện đã lan tỏa rộng rãi, mạnh mẽ và sâu sắc trong tuổi trẻ Việt Nam, để lại dấu ấn tốt đẹp trong dư luận xã hội, góp phần xây dựng hình ảnh người thanh niên Việt Nam trong thời kỳ mới biết sống, làm việc và cống hiến vì cộng đồng. Một trong những thành công của phong trào là làm lan tỏa tinh thần xung kích, chủ động, "lá lành đùm lá rách", cống hiến tri thức và sức trẻ trong tuổi trẻ khắp mọi miền đất nước. Từ phong trào này đã xuất hiện hàng trăm nghìn tấm gương có lối sống đẹp, sống có ích, biết hy sinh quyền lợi riêng tư vì lợi ích chung. Các hoạt động tình nguyện của tuổi trẻ ngày càng bám sát những vấn đề nóng của đất nước: Bảo vệ chủ quyền biển, đảo thiêng liêng; tham gia giúp người dân xóa đói, giảm nghèo; xây dựng, củng cố tổ chức cơ sở đoàn ở những vùng khó khăn; động viên, khơi dậy tinh thần lao động, hoạt động của thanh niên vùng sâu, vùng xa...

Đáng chú ý, ngày càng có nhiều nhóm tình nguyện do các bạn trẻ tự thành lập, liên kết với nhau và tổ chức nhiều hoạt động xã hội, từ thiện thiết thực, cụ thể, thu hút nhiều bạn trẻ nhiệt tình tham gia, đóng góp và tạo nên những hiệu ứng tốt trong lối sống của thanh niên. Các bạn trẻ tìm đến hoạt động tình nguyện ngày càng đa dạng nhưng tựu chung lại đều mong muốn góp một phần sức lực nhỏ bé của mình để giúp những cảnh đời khó khăn, bất hạnh vượt qua gian nan. Môi trường tình nguyện đã đem đến cho mỗi người trẻ một cách nhìn toàn diện, cụ thể về giá trị của cuộc sống, của sức lao động và tinh thần đoàn kết, thương yêu nhau.

Có thể nói, tình nguyện đã trở thành một phẩm chất tốt đẹp, được trao truyền từ thế hệ thanh niên này đến thế hệ thanh niên khác; là điểm tựa vững chắc cho tuổi trẻ hôm nay vững bước cùng dân tộc thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

2. Hiệu quả của phong trào thanh niên tình nguyện.

Về hiệu quả giáo dục, Phong trào thanh niên tình nguyện mang lại giá trị

cao đẹp vì nó khơi dậy lòng nhân ái, tình tình nguyện, tích cực xã hội của thanh niên; đồng thời, gieo mầm những ước mơ, hoài bão cho thế hệ trẻ vươn lên lập thân, lập nghiệp, tham gia xây dựng đất nước phồn vinh. Chính ý thức và hoạt động tình nguyện đã tạo nên quá trình tự giáo dục và giáo dục có hiệu quả, nhằm góp phần hình thành thế hệ trẻ biết đoàn kết, tương thân, tương ái giúp đỡ lẫn nhau, biết sống và làm việc vì sự phát triển của cộng đồng. Hơn nữa, nó góp phần đẩy lùi những biểu hiện lệch lạc trong nhận thức, thái độ, hành vi của một bộ phận thanh niên chưa tích cực (tính ỷ lại, lười lao động, sức ỳ trong tư duy, thờ ơ trước các diễn biến xã hội, bàng quan đối với thực trạng khó khăn, đói nghèo, bệnh dịch, thiên tai,...).

Phong trào thanh niên tình nguyện đã thật sự trở thành nơi để thanh niên chủ động tìm đến, thể hiện bản lĩnh, sức trẻ, trí tuệ, kiến thức chuyên môn, nhiệt huyết, trách nhiệm với cộng đồng, đây là môi trường để trải nghiệm, học hỏi, rèn luyện, hoàn thiện bản thân và trưởng thành. Thông qua phong trào thanh niên tình nguyện, tuổi trẻ học hỏi được rất nhiều, được trải nghiệm góp phần tạo ra những bước ngoặt trong suy nghĩ, nhận thức và hành động. Đó là những bài học vô giá về trách nhiệm và đạo đức đối với cộng đồng, ý chí và khát vọng sống, tình thương yêu con người, tình bạn, tình đồng đội. Phong trào thanh niên tình nguyện đã tạo cơ hội cho thanh niên học tập, rèn luyện và cống hiến; tạo môi trường tiên tiến để thanh niên rèn luyện phấn đấu và trưởng thành.

Hầu hết các hoạt động tình nguyện được triển khai tại vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn của đất nước. Phong trào thanh niên tình nguyện đã góp phần nâng cao nhận thức, ý thức và tinh thần trách nhiệm cho nhân dân, thanh niên nhiều địa phương vượt khó vươn lên, quyết tâm xóa đói, giảm nghèo. Bản thân mỗi người trẻ khi đến với Phong trào thanh niên tình nguyện cũng tự học hỏi và tiếp thu được những bài học thực tế bổ ích, thiết thực về lối sống đẹp, sống có ích, sự sẻ chia khó khăn trong cuộc sống với cộng đồng. Hầu hết thanh niên qua phong trào thanh niên tình nguyện đã trưởng thành, chín chắn và sâu sắc hơn sau những ngày hoạt động tình nguyện.

Về hiệu quả kinh tế- xã hội, Phong trào thanh niên tình nguyện ngày càng lôi cuốn được đông đảo đoàn viên, thanh niên tham gia; đồng thời, tạo được sự quan tâm, ủng hộ, hỗ trợ của nhân dân và cộng đồng xã hội. Thông qua hoạt động tình nguyện khẳng định vai trò của tuổi trẻ trong tham gia phát triển kinh tế - xã hội, giải quyết những vấn đề bức xúc của cộng đồng; từ đó lan tỏa, lôi cuốn các lực lượng xã hội khác cùng tham gia. Phong trào thanh niên tình nguyện đã để lại những dấu ấn đẹp, củng cố niềm tin của nhân dân

đôi với thanh niên. Các hoạt động hướng đến các đối tượng có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, góp phần cải thiện bộ mặt đời sống xã hội.

Thanh niên tham gia hoạt động tình nguyện không chỉ đóng góp bằng sức lực, không chỉ sử dụng các nguồn lực tài chính để tạo ra các sản phẩm tình nguyện đơn thuần, mà phong trào tình nguyện ngày càng phát huy và tận dụng mạnh mẽ kiến thức khoa học, trí tuệ, sự sáng tạo, nghiệp vụ chuyên môn của người tham gia hoạt động tình nguyện, góp phần tạo nên hiệu quả kinh tế-xã hội rất cao. Phong trào thanh niên tình nguyện khai thác được nội lực trong thanh niên để tham gia thực hiện những công trình, phần việc khó khăn ở địa phương (việc nhỏ, thường xuyên); các chương trình, dự án phát triển kinh tế, xã hội của địa phương, đất nước (việc lớn, có tính dài hạn). Qua đó, góp phần nâng cao đời sống văn hoá, dân trí, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Hầu hết các chương trình tình nguyện đều góp phần tham gia xoá đói, giảm nghèo, chăm lo gia đình chính sách, hỗ trợ người già, neo đơn, trẻ em có hoàn cảnh khó khăn, xây dựng giao thông nông thôn, thủy lợi nội đồng, giữ gìn an ninh trật tự, an toàn giao thông, xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư,...

Phong trào thanh niên tình nguyện đã thu hút đông đảo đoàn viên thanh niên tham gia với nhiều đội hình tình nguyện tại chỗ, đội hình tình nguyện tập trung hướng về vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn góp phần giải quyết một số vấn đề cụ thể của từng địa phương, từng ngành. Với nhiều hoạt động có ý nghĩa như: Tập huấn chuyên giao khoa học kỹ thuật; tổ chức khám, cấp phát thuốc miễn phí cho những đối tượng là người già, người nghèo, trẻ em; mở lớp ôn tập hè phổ cập kiến thức cho các em thiếu nhi... làm mới đường giao thông nông thôn, khơi thông dòng chảy, nội đồng; phát hoang bụi rậm; thu gom và tiêu hủy rác thải, trồng cây xanh; hiến máu tình nguyện... Nhiều hoạt động tình nguyện, đòi hỏi tình nguyện viên cùng ăn, cùng ở, cùng làm với nhân dân các địa phương, qua đó để thấy được nỗi nhọc nhằn, khó khăn của những người dân, để cùng chia sẻ với họ bằng những việc làm cụ thể, nhiều ý nghĩa, để lại ấn tượng sâu đậm với mọi người, mọi nhà nhất là người dân vùng sâu, vùng xa, những vùng khó khăn.

Về hiệu quả xây dựng tổ chức Đoàn, Hội, Phong trào thanh niên tình nguyện tạo môi trường tổ chức và hoạt động đoàn kết tập hợp thanh niên, thu hút thanh niên, hình thành các đội, nhóm thanh niên khá ổn định. Qua phong trào, phát hiện và chọn lựa được nhân tố điển hình, nòng cốt tạo nguồn cán bộ Đoàn, Hội các cấp. Đồng thời, phát huy vai trò, chức năng của tổ chức Đoàn, Hội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị trong tình hình mới.

Phong trào thanh niên tình nguyện mang lại hiệu quả và ý nghĩa xã hội

cao, có sức sống bền bỉ, thể hiện uy tín và vai trò của tổ chức Đoàn, Hội, vị trí, vai trò của đoàn viên, thanh niên đối với xã hội, đối với các cấp lãnh đạo và nhân dân, thật sự là môi trường rèn luyện, giáo dục đạo đức, bản lĩnh, chuyên môn, kiến thức, kỹ năng và cả tình cảm, cách ứng xử cho đoàn viên, thanh niên. Nhiều thanh niên đã trưởng thành từ phong trào tình nguyện trở thành những đoàn viên ưu tú, cán bộ xuất sắc của Đoàn, Hội. Phong trào thanh niên tình nguyện đã góp phần khẳng định vai trò của Đoàn, Hội của đoàn viên, thanh niên trong thực hiện nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc - với tư cách là đội dự bị tin cậy của Đảng, kết tực trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng.

Các đội hình thanh niên tình nguyện chuyên ngành được thành lập đã mở ra một bước mới trong phương thức và nội dung hành động của Đoàn, Hội. Nhiều đội thanh niên, sinh viên tình nguyện đã được thành lập theo chủ trương của Đoàn, Hội với các hoạt động phong phú, thiết thực gắn với Ngày Thứ bảy tình nguyện, Ngày Chủ nhật xanh, Tháng Hành động vì trẻ em, Tháng An toàn giao thông, Tháng Thanh niên, Chiến dịch mùa hè xanh, các hoạt động đền ơn, đáp nghĩa, từ thiện... Những hoạt động đó đã góp phần làm phong phú thêm phương thức hoạt động của Đoàn, Hội, góp phần mở rộng mặt trận đoàn kết tập hợp thanh niên, xây dựng củng cố tổ chức cơ sở Đoàn.

3. Một số vấn đề cần rút kinh nghiệm.

Các hoạt động tình nguyện của tuổi trẻ cần cụ thể, thiết thực, có trọng tâm, trọng điểm, đồng thời phải phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của từng địa phương, đơn vị, tránh xu hướng đề ra nhiều nội dung hoạt động với những chủ đề lớn, dàn trải, lĩnh vực nào cũng tham gia nhưng kết quả hạn chế, không thiết thực. Nhiều hoạt động tình nguyện chủ yếu là giao lưu văn hóa - văn nghệ, tặng quà, chưa phát huy được tính sáng tạo, khả năng chuyên môn của thanh niên tình nguyện, thậm chí còn biểu hiện hình thức.

Cần xác định nhu cầu của địa phương, đơn vị, của đoàn viên, thanh niên để xây dựng chương trình hoạt động tình nguyện cho phù hợp. Mời gọi và phối hợp với các đơn vị khác về tổ chức hoạt động tình nguyện tại địa phương, đơn vị. Cần có sự chuẩn bị chu đáo nội dung công việc, kỹ năng tổ chức hoạt động tình nguyện, xác định động cơ đúng đắn, tinh thần, trách nhiệm cho các tình nguyện viên. Kỹ năng hoạt động tình nguyện của thanh niên còn hạn chế cũng phần nào ảnh hưởng đến kết quả, hiệu quả hoạt động tình nguyện.

Vẫn còn sự chông chéo trong hoạt động tình nguyện, thiếu sự chia sẻ thông tin, thiếu sự phối hợp hoạt động của các tổ chức tình nguyện, làm hạn chế việc phát huy tốt các nguồn lực cũng như sức mạnh tổng hợp trong hoạt

động tình nguyện.

Các chính sách đối với thanh niên tình nguyện và các hoạt động tình nguyện vẫn còn thiếu nhất quán, đồng bộ. Cần có chính sách để thu hút, tập hợp những người có khả năng tham gia hoạt động tình nguyện nhưng chưa có điều kiện hoặc ngược lại có điều kiện nhưng chưa có khả năng tham gia. Lực lượng thanh niên nước ngoài, thanh niên Việt kiều, doanh nhân trẻ, thanh niên trong các doanh nghiệp ngoài quốc doanh...tham gia phong trào thanh niên tình nguyện vẫn còn ít.

Tính bền vững của kết quả hoạt động tình nguyện chưa cao, nhất là trong hoạt động tình nguyện bảo vệ môi trường (thanh niên tình nguyện ra quân rầm rộ để cải tạo các tuyến đường, sông, kênh rạch bị ô nhiễm, nhưng sau đó một thời gian thì tình trạng ô nhiễm tiếp tục tái diễn do không được giữ gìn cũng như duy trì thường xuyên hoạt động bảo vệ, cải tạo).

4. Giải pháp tiếp tục phát triển phong trào thanh niên tình nguyện.

Một là, Xác định nội dung đúng đắn, phù hợp với yêu cầu thực hiện các nhiệm vụ kinh tế - xã hội của địa phương trong từng giai đoạn và khả năng hoạt động đa dạng của các đối tượng thanh niên là nhân tố quan trọng có ý nghĩa quyết định đến sự thành công của phong trào thanh niên tình nguyện. Lựa chọn nội dung, xác định được trọng tâm ưu tiên và loại hình hoạt động tình nguyện phù hợp với đặc thù địa phương, cơ sở để xây dựng các đội hình tình nguyện phù hợp về hoạt động dựa trên cơ sở tiến hành khảo sát, điều tra cơ bản, tình hình kinh tế, văn hóa, xã hội và các phong tục tập quán của địa phương; trình độ văn hóa, nhận thức, các kỹ năng, kinh nghiệm, nhu cầu của thanh thiếu nhi tại địa bàn.

Cần bám sát mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương và nhiệm vụ chính trị của đơn vị để tổ chức triển khai phong trào, hoạt động phù hợp. Đồng thời, cần nhận thức rõ mục tiêu của phong trào phải nhằm tạo môi trường thực tiễn sinh động để tuổi trẻ rèn luyện, phấn đấu và trưởng thành. Thông qua tổ chức phong trào để đoàn kết, tập hợp rộng rãi thanh niên, từ đó phát triển và nâng cao chất lượng tổ chức Đoàn, Hội. Các nội dung cần tập trung giáo dục: Tham gia xây dựng nông thôn mới; tham gia đảm bảo trật tự an toàn giao thông, phòng chống tội phạm, tệ nạn xã hội; bảo vệ môi trường, phòng chống thiên tai, dịch bệnh, chăm sóc sức khỏe cộng đồng và hiến máu tình nguyện; hoạt động “Tiếp sức đến trường”, hỗ trợ khởi nghiệp, lập nghiệp; các hoạt động “Đền ơn đáp nghĩa”, “Uống nước nhớ nguồn”; chăm sóc, giáo dục thiếu niên, nhi đồng... Tổ chức phong trào thanh niên tình nguyện thực hiện các nội dung trên cũng chính là tham gia tích cực thực hiện các nhiệm vụ

kinh tế, văn hóa, chính trị, xã hội của địa phương. Thể hiện rõ nét vai trò xung kích của Đoàn, của thanh niên trong tham gia phát triển kinh tế – xã hội của địa phương. Với nội dung như trên, có thể thành lập các đội hình thanh niên tình nguyện chuyên môn theo từng lĩnh vực tập hợp các thanh niên có trình độ chuyên môn phù hợp đồng thời thành lập các đội hình thanh niên tình nguyện tổng hợp, tập hợp mọi đối tượng thanh niên có thể thực hiện nhiều nội dung cùng lúc.

Hai là, Đa dạng hóa phương thức tổ chức thực hiện là nhân tố đảm bảo để phong trào thanh niên tình nguyện phát triển đồng bộ, liên tục và có đỉnh cao. Đa dạng hóa các loại hình và phương thức tổ chức hoạt động tình nguyện để phù hợp với nhu cầu đa dạng tham gia tình nguyện của thanh niên. Các hoạt động tình nguyện nên có cả các hoạt động dài hạn, trung hạn và ngắn hạn và nên sớm hoạch định các kế hoạch tổ chức để thanh niên có thể tự do chọn lựa cho bản thân hình thức hoạt động tình nguyện phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh và khả năng của mình. Cụ thể:

Chiến dịch tình nguyện: Chiến dịch “Ánh sáng văn hóa hè”, “Chiến dịch Hè Tình nguyện”, “Chiến dịch Tình nguyện mùa Đông”..., nhằm giải quyết những vấn đề mang tính chất cơ bản (xóa mù chữ, xây dựng đường nông thôn, truyền thông, dân số kế hoạch hóa gia đình...). Lực lượng tham gia chủ yếu là học sinh, sinh viên trong các tháng hè và thanh niên tại địa bàn.

Ngày tình nguyện: Ngày thứ bảy tình nguyện, Ngày chủ nhật xanh, Ngày cùng hành động... tổ chức trong 01 ngày nhằm giải quyết những nội dung công việc có tính cụ thể ngắn hạn (như dọn vệ sinh, trồng cây, xóa bỏ các biển quảng cáo không đúng qui định, thăm tặng quà trẻ em...). Lực lượng tham gia rất đa dạng, thời gian tham gia ngắn.

Công trình thanh niên tình nguyện: Xây nhà tình nghĩa, nhà tình thương, tủ sách cho thiếu nhi, xây tụ điểm sinh hoạt văn hóa... nhằm giải quyết những nội dung cụ thể tại một đơn vị, địa phương, kêu gọi sự tham gia góp sức của đông đảo thanh niên.

Đội hình trí thức trẻ tình nguyện: Vận động trí thức trẻ tham gia xây dựng miền núi, Bác sĩ trẻ về làng... huy động đội ngũ trí thức trẻ tham gia xây dựng nông thôn theo yêu cầu nhân lực của từng đơn vị. Đây chính là hình thức cao của phong trào thanh niên tình nguyện đòi hỏi phải có cơ chế và sự phối hợp của nhiều ngành.

Tình nguyện khẩn cấp: Thành lập các đội tình nguyện trong các trường hợp khẩn cấp như thiên tai, lũ lụt, dịch bệnh...

Ba là, Khai thác có hiệu quả các nguồn lực trong thanh niên và xã hội tạo sức mạnh tổng hợp phát triển phong trào thanh niên tình nguyện. Chủ động khai thác tiềm năng, nguồn lực cơ sở vật chất để đáp ứng với nhu cầu của phong trào thanh niên tình nguyện; tăng cường sự phối hợp, liên kết với các ban, ngành có liên quan, đặc biệt là các ngành chuyên môn. Đồng thời khai thác tiềm năng, thế mạnh chuyên môn của đoàn viên, thanh niên; có biện pháp thích hợp thu hút số đông đoàn viên, thanh niên tham gia, phát huy tốt tiềm năng dồi dào trong các đối tượng đoàn viên, thanh niên khác nhau.

Phát huy tính chủ động, sáng tạo của đội ngũ cán bộ, đoàn viên là nguồn nội lực quan trọng cho phong trào thanh niên tình nguyện. Thực tế cho thấy, các nội dung hoạt động của phong trào thanh niên tình nguyện rất đa dạng và không hề có tính khuôn mẫu. Vì vậy từng cấp bộ Đoàn phải chủ động trong đề xuất nội dung, giải pháp thời gian thực hiện, phù hợp với khả năng chuyên môn của từng đối tượng thanh niên và yêu cầu thực hiện nhiệm vụ của địa phương đơn vị để tập hợp thanh niên tham gia.

Tạo sự đồng tình, ủng hộ của dư luận xã hội: Thông qua khai thác tốt sự hỗ trợ của các phương tiện truyền thông đại chúng mà cụ thể là đội ngũ phóng viên theo dõi tuyên truyền về phong trào thanh niên tình nguyện. Đội ngũ này không chỉ giới thiệu tuyên truyền làm tăng hiệu quả xã hội các hoạt động tình nguyện mà còn phát hiện góp ý để phát huy, nhân rộng các mô hình tốt, chỉ ra những yếu kém cần phải khắc phục.

Xác lập cơ chế phối hợp chặt chẽ với các ngành, đơn vị và chính quyền địa phương trong tổ chức thực hiện các chương trình, công trình của phong trào thanh niên tình nguyện. Nếu làm tốt công tác này sẽ có sự hỗ trợ về nguồn vật lực, nhân lực quan trọng để tổ chức thực hiện vì mọi hoạt động của phong trào tình nguyện đều liên quan chặt chẽ với lĩnh vực quản lý của các ngành liên quan. Mặt khác, các hoạt động tình nguyện chỉ mang lại kết quả thiết thực khi nó có sự cộng hưởng tích cực giữa thanh niên tình nguyện với cán bộ địa phương trong tổ chức thực hiện.

Bốn là, Phát triển hoạt động tình nguyện tại chỗ, đồng thời, tăng cường tính chuyên nghiệp của các hoạt động tình nguyện. Đoàn cơ sở cần chủ động xây dựng các mô hình câu lạc bộ tình nguyện tại chỗ cho thanh niên và học sinh, sinh viên nơi cư trú, để khai thác và phát huy thanh niên ngay tại cơ sở, đơn vị mình, đồng thời là nguồn để phối hợp với các đội hình chuyên. Cần xác định cụ thể nội dung hoạt động tình nguyện cho thanh niên địa bàn, nâng cao hiệu quả hoạt động tình nguyện tại địa bàn, vừa thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị, vừa giải quyết và hỗ trợ nhu cầu của thanh niên địa phương.

Tăng cường tính chuyên nghiệp của các hoạt động tình nguyện từ việc phát huy tối đa kiến thức chuyên môn và trang bị kỹ năng hoạt động tình nguyện cho thanh niên. Đây là nội dung quan trọng, đưa phong trào thanh niên tình nguyện và các hoạt động tình nguyện đi vào chiều sâu. Là cơ hội để thanh niên chủ động vận dụng những kiến thức, hiểu biết của mình vào cuộc sống thực tiễn, qua đó kích thích, tạo động lực để thanh niên tìm tòi, sáng tạo và say mê hơn trong cuộc sống, lao động và học tập, nhất là với đối tượng thanh niên sinh viên tình nguyện để họ thực hành và giảm khoảng cách giữa lý luận và thực tiễn, đưa sinh viên về gần với thực tiễn nghề nghiệp của mình hơn.

VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN VÀ TỔ CHỨC ĐOÀN TRONG VIỆC THAM GIA XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

**Viện Chính sách và Chiến lược
phát triển nông nghiệp nông thôn**

1. Bối cảnh xây dựng nông thôn mới giai đoạn hiện nay

Thực hiện Nghị quyết số 26-NQ/T.U ngày 05/8/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về nông nghiệp, nông dân, nông thôn và Quyết định số 800/QĐ-TTg ngày 04/6/2010 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 -2020, trong giai đoạn vừa qua, phong trào xây dựng nông thôn mới (NTM) đã được triển khai rộng khắp trên phạm vi cả nước và đã thực sự thu hút được sự tham gia tích cực của toàn thể hệ thống chính trị - xã hội.

Theo báo cáo của Văn phòng điều phối chương trình NTM trung ương, tính đến hết tháng 12/2015, cả nước đã có 1.526 xã (chiếm khoảng 17,1% tổng số xã) được công nhận đạt chuẩn NTM; số tiêu chí bình quân/xã là 12,9 tiêu chí (tăng 8,2 tiêu chí so với năm 2011); số xã khó khăn nhưng có nỗ lực vươn lên (xuất phát điểm dưới 3 tiêu chí, nay đã đạt được 10 tiêu chí trở lên) là 183 xã. Đối với cấp huyện, Thủ tướng Chính phủ đã công nhận 17 huyện, thị xã đạt chuẩn NTM. Qua thống kê cho thấy, một số tiêu chí quan trọng đã đạt kết quả rất khả quan, như: 56,5% số xã đạt tiêu chí thu nhập; 85,5% số xã đạt tiêu chí việc làm; 53,4% số xã đạt tiêu chí về hộ nghèo.

Nhìn chung, chương trình NTM đã làm thay đổi nhận thức của đa số người dân nông thôn, nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ triển khai, thay đổi diện mạo nông thôn, phát triển nhiều hình thức tổ chức sản xuất mang lại hiệu quả kinh tế cao, phát huy nhiều giá trị văn hóa truyền thống, cải thiện và tạo tiền đề phát triển mạnh về nông nghiệp, nông dân, nông thôn trong giai đoạn tới.

Mặc dù vậy, bên cạnh những thành tựu đạt được còn nhiều hạn chế đã bộc lộ và còn tồn tại trong quá trình triển khai, đó là:

- Nguồn lực đầu tư cho chương trình còn thấp, chưa phù hợp với mục tiêu đặt ra;

- Hoạt động xây dựng NTM còn nặng về xây dựng CSHT, trong xây dựng CSHT thiếu quan tâm đến công tác duy tu, bảo dưỡng công trình sau đầu tư;

- Sản xuất có chuyển biến nhưng còn manh mún, khó áp dụng tiến bộ KHKT, chưa tháo gỡ được những khó khăn về tiêu thụ sản phẩm. Chất lượng đào tạo nghề cho lao động nông thôn thấp, lãng phí, chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển nông nghiệp hàng hóa, ứng dụng công nghệ cao;

- Môi trường nông thôn gặp nhiều vấn đề bức xúc, ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe của người dân cũng như mục tiêu phát triển nền nông nghiệp sạch;

- Một số bộ phận cấp ủy, chính quyền địa phương chưa nhận thức đầy đủ về vai trò, ý nghĩa, nội dung chương trình NTM; thiếu chủ động, sáng tạo, hợp tác trong quá trình tổ chức thực hiện; vẫn còn tư tưởng trông chờ, ỷ lại cấp trên và hỗ trợ bên ngoài.

Bước vào giai đoạn 2016 – 2020, xây dựng NTM tiếp tục là nhiệm vụ trọng tâm trong chiến lược phát triển KTXH của đất nước, gắn liền với tái cơ cấu (TCC) ngành nông nghiệp. TCC ngành nông nghiệp tập trung vào duy trì tăng trưởng, nâng cao hiệu quả và khả năng cạnh tranh thông qua tăng năng suất, chất lượng và giá trị gia tăng của sản phẩm nông nghiệp, nâng cao thu nhập và cải thiện mức sống cho cư dân nông thôn và phát triển bền vững. Các nội dung đột phá chính của TCC nông nghiệp tập trung vào tăng cường hàm lượng KHCN thay vì khai thác tài nguyên, đổi mới thể chế sản xuất kinh doanh nông nghiệp theo hướng tăng quy mô, thu hút đầu tư doanh nghiệp, phát triển liên kết chuỗi giá trị nối kết giữa sản xuất và thị trường trong nước và thế giới. Mục tiêu cao nhất của TCC nông nghiệp là nâng cao đời sống cho người nông dân. Đây là động lực quan trọng để phát huy toàn bộ tinh thần sáng tạo, năng lực của 10 triệu hộ nông dân tham gia cùng TCC cũng như xây dựng NTM.

Cùng lúc đó, quá trình hội nhập kinh tế đang diễn ra sâu, rộng cũng đặt ra nhiều thách thức đối với nông nghiệp, nông dân và nông thôn Việt Nam. Hội nhập đòi hỏi những tiêu chuẩn khắt khe về tiếp cận thị trường, tiêu chuẩn kỹ thuật, năng lực cạnh tranh mà chỉ có một nền nông nghiệp hiện đại, có quy mô đủ lớn, đảm bảo chất lượng và tiêu chuẩn thị trường, áp dụng KHCN tiên tiến mới có thể đáp ứng được. Trong khi đó, nông nghiệp Việt Nam vẫn phát triển trên nền tảng có nông hộ nhỏ, đất đai manh mún. Tình trạng thiếu dụng cụ làm việc khá phổ biến ở nông thôn. Lao động nông thôn không rút ra một cách chính thức, khiến đất đai tiếp tục manh mún, bị sử dụng lãng phí. Quy mô sản xuất manh mún, thu nhập nông nghiệp thấp không thể tạo động lực cho hộ nông dân đổi mới công nghệ, hướng tới việc sản xuất sản phẩm có chất lượng, đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm cho người tiêu dùng. Mức độ ứng dụng các tiến bộ kỹ thuật để nâng cao chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh của sản

phẩm nông nghiệp vẫn còn hạn chế. Sử dụng phân bón, thuốc bảo vệ thực vật còn chưa hợp lý, vừa lãng phí vừa gây ô nhiễm. Với thu nhập thấp và hệ thống bảo trợ xã hội còn yếu, hộ nông nghiệp rất dễ bị tổn thương trước các rủi ro về thiên tai, dịch bệnh và biến động bất thường của thị trường. Kinh tế hợp tác phát triển kém, môi trường đầu tư chưa đủ hấp dẫn để thu hút doanh nghiệp tư nhân để hình thành nên các chuỗi giá trị nông nghiệp.

Nếu tiếp tục theo cách làm cũ, rất có thể các hộ nông dân nhỏ sẽ có thể bị gạt ra chuỗi giá trị trong nước và quốc tế. Tình trạng hàng không đảm bảo tiêu chuẩn chất lượng và vệ sinh an toàn thực phẩm sẽ tiếp tục diễn ra, và kèm theo đó là việc hàng bị trả về, rớt giá sẽ tiếp tục diễn ra. Nếu tiếp tục sản xuất theo quy mô nhỏ lẻ sẽ rất khó tạo động lực cho nông dân áp dụng công nghệ mới, áp dụng quy trình sản xuất bền vững, đảm bảo chất lượng, gắn với yêu cầu của thị trường. Và tiếp theo đó là hàng loạt hệ lụy về giảm thu nhập, đói nghèo, rủi ro trước các cú sốc thiên tai, thị trường trong hội nhập. Quan trọng hơn là Việt Nam không tận dụng được cơ hội mở cửa thị trường và các luồng đầu tư từ các nước để phát huy cao nhất lợi thế của giai đoạn “dân số vàng” trong 20-25 năm tới.

Nhận thức được những vấn đề này, xây dựng NTM trong bối cảnh hiện nay phải được xem là một công cuộc cách mạng đòi hỏi sự vào cuộc mạnh mẽ của toàn bộ hệ thống chính trị - xã hội. Vai trò lãnh đạo của cấp ủy, chính quyền địa phương và sự đồng thuận, tích cực của cộng đồng dân cư nông thôn đóng vai trò quyết định trong sự thành công của NTM. Kết nối giữa hai nhân tố này là vai trò quan trọng của các tổ chức chính trị - xã hội, trong đó có tổ chức đoàn thanh niên.

2. Vai trò của thanh niên và tổ chức đoàn trong xây dựng Nông thôn mới

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội lớn nhất của thanh niên Việt Nam, được chính thức ra đời ngày 26/3/1931. Qua 85 năm thành lập và phát triển, Đoàn Thanh niên đã phát huy mạnh mẽ vai trò tổ chức, động viên đoàn viên, thanh niên cả nước xung kích đi đầu trong đấu tranh, bảo vệ tổ quốc, phát triển KTXH đất nước. Trong xây dựng NTM những năm vừa qua, Đoàn Thanh niên đã phát động phong trào và tích cực tham gia vào nhiều hoạt động xây dựng NTM như: “*Tuổi trẻ chung tay xây dựng NTM*” (theo kế hoạch 308-KH/TWĐTN ngày 22/7/2011); “*Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tham gia xây dựng NTM giai đoạn 2013 – 2020*” (theo Quyết định 324/QĐ-TTg ngày 19/02/2013); “*Phát huy vai trò của thanh niên trong việc tham gia xây dựng và phát triển kinh tế tập thể giai đoạn 2013 -2017*” (phối hợp với Bộ

KH&ĐT); “Tăng cường hoạt động bảo vệ tài nguyên và môi trường giai đoạn 2014 – 2017” (phối hợp với Bộ TN&MT); “Triển khai đưa giảng viên trẻ, sinh viên tình nguyện tham gia thực hiện TCC ngành nông nghiệp gắn với xây dựng NTM” (phối hợp với Bộ NN&PTNT)... Những đóng góp của thanh niên và tổ chức đoàn đã góp phần không nhỏ trong những kết quả đạt được của xây dựng NTM. Lực lượng này sẽ tiếp tục đóng vai trò quan trọng trong xây dựng NTM trong giai đoạn tới do:

Thứ nhất, thanh niên Việt Nam ở độ tuổi từ trên 16 đến 30 tuổi hiện nay có khoảng 22 triệu người, chiếm 26% dân số cả nước. Ở nông thôn, lực lượng thanh niên ở nông thôn chiếm khoảng 68% lực lượng lao động. Thanh niên trẻ từ độ tuổi từ 16 - 24 chiếm 14,1% tổng lực lượng lao động quốc gia (theo báo cáo của Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, 2015). Như vậy, trong giai đoạn 2016– 2020 và đến 2030, lực lượng này sẽ là nguồn nhân lực để phát triển đất nước.

Thứ hai, thực tế đã chỉ ra rằng thanh niên Việt Nam trong mọi thời kỳ luôn có vai trò là lực lượng tiên phong, là lực lượng xung kích trong phát triển KTXH của đất nước. Đây là truyền thống quý báu của dân tộc, được vun đắp từ hàng ngàn năm dựng nước và luôn được củng cố qua các thời kỳ.

Thứ ba, tổng kết năm năm thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng NTM (2010-2015), lực lượng thanh niên Việt Nam đã có những đóng góp tích cực và hiệu quả trên mọi mặt trận như: tuyên truyền, tham gia xây dựng CSHTKTXH nông thôn; tham gia phát triển kinh tế; giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội; xây dựng phong trào văn hóa, bảo vệ môi trường; xây dựng Đảng và Chính quyền. Đã có nhiều tập thể, cá nhân thanh niên là tấm gương sáng, có sức lan tỏa và ảnh hưởng lớn để khơi dậy phong trào xây dựng NTM trong xã hội.

Tuy nhiên, cũng cần phải nhìn nhận một thực tế từ góc độ vai trò của thanh niên và tổ chức đoàn ở cấp cơ sở. Có thể thấy rằng hiện nay và trong nhiều năm tới lực lượng thanh niên sẽ tiếp tục rút dần khỏi khu vực nông nghiệp, nông thôn. Khu vực nông nghiệp, nông thôn chưa tạo động lực thu hút thanh niên ở lại tham gia xây dựng, phát triển KTXH địa phương. Các hoạt động xây dựng NTM ở từng xã, thôn ghi nhận vai trò tích cực hơn của lực lượng nông dân, phụ nữ, cựu chiến binh, người cao tuổi. Tổ chức đoàn thanh niên cấp thôn, xã có lực lượng mỏng nên khó phát huy vai trò xung kích của mình.

Kinh nghiệm thành công từ phong trào làng mới của Hàn Quốc cho thấy, các cộng đồng dân cư nông thôn tự bầu ra Ủy ban phát triển làng thường

lựa chọn những điển hình thanh niên năng động, tích cực, có kiến thức và nhận thức tốt. Đội ngũ này phát huy tốt năng lực của mình để kéo cộng đồng đi lên. Xây dựng NTM ở Việt Nam trong giai đoạn tới cũng nhấn mạnh vai trò của cộng đồng dân cư cấp thôn, bản. Song lực lượng nòng cốt trong các ban phát triển thôn, bản hiện nay phần lớn là những người trung và cao tuổi, có kiến thức, nhận thức còn hạn chế. Do đó, vai trò của thanh niên và tổ chức đoàn ở cấp cơ sở cần được đặc biệt quan tâm trong xây dựng NTM những năm tới.

Trên cơ sở yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng NTM, thông điệp đối với phong trào thanh niên trong giai đoạn tiếp theo là “**Hành động**” và “**Sáng tạo**”. Phong trào thanh niên và vai trò của người thanh niên Việt Nam trong thời đại mới nên tập trung vào một số nội dung cụ thể sau:

- Một là, Đoàn Thanh niên các cấp làm tốt công tác tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức về tiếp tục xây dựng và nâng cao chất lượng phong trào xây dựng NTM.

+ Nội dung tuyên truyền cần bám sát sát vào nhiệm vụ của từng tổ chức thanh niên cụ thể như tuyên truyền về hành chính, văn hóa, môi trường, an ninh, kinh tế...

+ Bên cạnh việc lựa chọn các công cụ để tuyên truyền thông qua tài liệu thì việc thực hiện các hoạt động nêu gương điển hình thông qua các phương tiện truyền thông, các diễn đàn, đối thoại, các cuộc thi theo chuyên đề cần tiếp tục được các cấp đoàn triển khai.

+ Nội dung tuyên truyền cần tập trung vào việc nhân rộng các mô hình kinh tế điển hình, thông tin thị trường, kinh nghiệm phát triển nông thôn trên thế giới, các nội dung liên quan tới TCC ngành nông nghiệp, hội nhập quốc tế.

+ Cần đẩy mạnh hoạt động truyền thông chuyên đề về các mục tiêu, quan điểm, nội dung của Đề án TCC ngành nông nghiệp gắn với chuyển đổi mô hình tăng trưởng theo định hướng nâng cao chất lượng, hiệu quả và năng lực cạnh tranh.

+ Tổ chức Đoàn thanh niên sẽ cần phải phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chuyên môn để xây dựng nội dung tuyên truyền phù hợp. Hơn nữa, để đoàn thanh niên thực hiện được nội dung này thì cấp ủy, chính quyền các tổ chức, các cấp, các ngành có vai trò quan trọng trong việc chỉ đạo, hỗ trợ sự tham gia của thanh niên.

+ Tăng cường sự quan tâm, chỉ đạo của cấp ủy và sự phối hợp giữa tổ chức thanh niên với các tổ chức chính trị - xã hội khác để các hoạt động tuyên truyền có chất lượng, phong phú về nội dung, phù hợp với thực tiễn.

- Hai là, Đoàn Thanh niên cần đẩy mạnh xây dựng và phát triển các mô hình thanh niên lập thân lập nghiệp.

Đoàn Thanh niên có số lượng đoàn viên chiếm phần lớn lao động của toàn xã hội, là lực lượng luôn có nhiều ý tưởng, ước mơ, hoài bão và sự sáng tạo. Tuy nhiên, quá trình công nghiệp hóa trong những năm gần đây đã kéo nhiều lao động thanh niên ra khỏi nông nghiệp, nông thôn một cách thụ động, kém hiệu quả. Trong năm năm thực hiện chương trình xây dựng NTM, các mô hình thanh niên lập thân lập nghiệp chưa được chú trọng tổng kết, đánh giá và nhân rộng. Mặt khác, các hỗ trợ cụ thể cho thanh niên lập nghiệp còn rất hạn chế. Do đó, yêu cầu đặt ra là xây dựng NTM cần tạo ra cơ chế lôi cuốn thanh niên, tri thức ở lại nông thôn phát triển sản xuất nông nghiệp hoặc chuyển đổi nghề có hiệu quả, tạo công ăn việc làm cho lao động trẻ nông thôn. Các định hướng hành động của tổ chức thanh niên trong thời gian tới nên tập trung vào:

+ Tổng kết mô hình thanh niên lập nghiệp, xây dựng và phát triển kinh tế hiệu quả ở khu vực nông thôn để nhân rộng.

+ Tiếp tục xây dựng và phát triển các mô hình thanh niên lập nghiệp thông qua các phát triển các Quỹ khởi nghiệp, mô hình tư vấn thanh niên khởi nghiệp.

+ Đẩy mạnh các hoạt động tập huấn, đào tạo nghề cho thanh niên nông thôn, giao cho tổ chức Đoàn thanh niên thực hiện.

+ Đưa hoạt động hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp, phát triển kinh tế vào nhiệm vụ thường xuyên của đoàn thanh niên cơ sở và nhiệm vụ của hệ thống chính trị các cấp.

- Ba là, hỗ trợ thanh niên phát triển các mô hình hợp tác, liên kết phát triển kinh tế

Một trong các nội dung TCC ngành nghề gắn với xây dựng NTM đó là tổ chức lại sản xuất ngành nông nghiệp theo chuỗi giá trị sản phẩm từ sản xuất cho đến tiêu dùng. Trong chuỗi giá trị hợp tác, liên kết là yêu cầu tất yếu nhằm phát triển sản xuất với quy mô lớn, đáp ứng yêu cầu của thị trường về số lượng, chất lượng và tăng cường khả năng cạnh tranh của sản phẩm trên thị trường. Trong các mô hình liên kết, doanh nghiệp đóng vai trò chủ đạo trong đầu tư và phát triển thị trường. Tuy nhiên, doanh nghiệp hiện nay chưa liên kết được với nông dân một phần là do sự hạn chế và phát triển chậm của khu vực kinh tế hợp tác mà nòng cốt là HTX. Theo Bộ NN&PTNT, đến hết năm 2015, cả nước có 19 liên hiệp HTX nông nghiệp và 10.902 HTX nông nghiệp hoạt động, chiếm 55,5% tổng số HTX trong cả nước với 7,3 triệu thành viên HTX.

Tuy nhiên, chỉ có khoảng 10% HTX hoạt động hiệu quả và 10% HTX thực hiện liên kết bao tiêu sản phẩm cho nông dân.

Trong bối cảnh hội nhập hiện nay, việc đổi mới toàn diện cả về nội dung và hình thức hợp tác, liên kết trong sản xuất nông nghiệp, phát triển đa dạng các hình thức tổ chức hợp tác của nông dân, phù hợp từng vùng, từng lĩnh vực gắn với phong trào xây dựng NTM, thúc đẩy sản xuất nông nghiệp hàng hóa theo hướng nâng cao giá trị gia tăng và phát triển bền vững là yêu cầu cấp bách. Tham gia vào hỗ trợ phát triển các mô hình kinh tế hợp tác trong xây dựng NTM, thanh niên Việt Nam và tổ chức thanh niên nên tập trung vào một số hoạt động sau:

+ Tổ chức thanh niên các cấp tích cực tham gia tuyên truyền và hướng dẫn thực hiện tiêu chí số 13 về hình thức tổ chức sản xuất trong xây dựng NTM.

+ Xây dựng và triển khai các hoạt động truyền truyền, hướng dẫn thực thi Luật HTX năm 2012 và các chính sách hỗ trợ phát triển HTX trong nông nghiệp.

+ Đoàn thanh niên đẩy mạnh hỗ trợ thành viên là thanh niên ở nông thôn xây dựng và phát triển các mô hình HTX, tổ hợp tác kiểu mới, hoạt động gắn với các chuỗi giá trị nông sản an toàn và có giá trị chất lượng cao. Tiếp tục đẩy mạnh việc nhân rộng mô hình HTX thanh niên trên phạm vi toàn quốc.

+ Tổ chức các hoạt động đào tạo, tập huấn nâng cao kiến thức cho các thành viên và HTX thanh niên, cán bộ HTX về quản trị HTX, kiến thức về liên kết, hội nhập, đặc biệt là việc triển khai sản xuất kinh doanh trong bối cảnh thực hiện các hiệp định thương mại, hội nhập kinh tế quốc tế.

- Bón là, đẩy mạnh các hoạt động huy động nội lực cộng đồng trong xây dựng NTM, coi trọng giá trị và sự sáng tạo của từng cá nhân trong tập thể

Trong bối cảnh nguồn lực đầu tư cho xây dựng NTM còn hạn chế, nguồn lực cộng đồng địa phương chưa được phát huy, các hoạt động xây dựng NTM giai đoạn trước chưa thực sự đem lại kết quả như mong muốn. Nội lực cộng đồng là các nguồn lực từ con người, tổ chức, tự nhiên, vật chất và tài chính. Để khơi dậy có hiệu quả các nguồn lực này, thanh niên phải là người đi đầu, trước tiên là chuyển biến nhận thức trông chờ, ỷ lại của cộng đồng vào nguồn lực hỗ trợ từ bên ngoài, tiếp đó là tổ chức và thực hiện những nội dung phát huy nội lực cộng đồng. Một số hoạt động cần tập trung là:

+ Học hỏi, trao đổi và chia sẻ các bài học kinh nghiệm trong nước và quốc tế phát huy nguồn lực cộng đồng trong xây dựng NTM.

+ Không dừng ở tuyên truyền, vận động mà tiến tới trực tiếp hỗ trợ các cộng đồng thôn, bản, đặc biệt ở các vùng khó khăn, trong từng hoạt động phát huy nội lực cộng đồng: bắt đầu từ tìm hiểu các nguồn lực cộng đồng cho đến xác định những cơ hội từ bên ngoài để lập kế hoạch phát triển và theo dõi, giám sát quá trình thực hiện kế hoạch đó.

+ Vận động, khuyến khích những thanh niên trẻ tích cực và chủ động tham gia các hoạt động khơi dậy nội lực cộng đồng ở địa phương.

+ Đẩy mạnh việc xây dựng các cuộc đối thoại, các diễn đàn trao đổi trong thanh niên để phát huy và sử dụng được các kiến thức tiềm ẩn, giá trị và sự sáng tạo của từng cá nhân trong xã hội, giúp các vấn đề của thực tế được giải quyết.

- Năm là, chủ động hỗ trợ thanh niên hội nhập kinh tế quốc tế

Nghị quyết TW4 khoá VII của Đảng đã chỉ rõ: “... *Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước ta bước vào thế kỷ XXI có vị trí xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không... phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên...*”. Từ đó có thể thấy vai trò quan trọng, không thể thiếu và mang tính quyết định của thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế và phát triển đất nước như thế nào. Hiện nay, các tác động của quá trình hội nhập đang diễn ra rất sâu, rộng trong mọi lĩnh vực kinh tế - xã hội đặc biệt là việc thực hiện Hiệp định đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP), Hiệp định thương mại tự do với EU. Để chủ động khai thác được lợi thế cũng như hạn chế các thách thức do quá trình hội nhập thì các hoạt động của đoàn thanh niên cần đẩy mạnh các nội dung sau:

+ Tổ chức các hoạt động tuyên truyền bằng nhiều hình thức để mỗi thanh niên, cán bộ đoàn, tổ chức đoàn các cấp hiểu được các nội dung hội nhập, qua đó xây dựng được tư duy, hành động phù hợp hơn, xác định được trách nhiệm, quyền lợi của thanh niên, của tổ chức đoàn để cùng đất nước hội nhập thành công.

+ Hỗ trợ thanh niên tiếp cận KHCN mới để ứng dụng vào sản xuất thực tiễn nhằm cải thiện chất lượng sản phẩm, tăng năng suất lao động.

+ Tổ chức đoàn thanh niên là một lực lượng nòng cốt, đi đầu trong việc thay đổi tác phong làm việc, cải cách hành chính, cải cách thể chế để có được một nền kinh tế thị trường đầy đủ, sẵn sàng hội nhập.

3. Kết luận

Thanh niên và tổ chức thanh niên luôn có vai trò đặc biệt quan trọng, quyết định sự phát triển của đất nước ở mọi thời kỳ. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã

đúc kết: “*Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là ở thanh niên*”. Chính vì vậy, Đảng và Nhà nước ta luôn luôn đặt niềm tin vào thanh niên, trao cho thanh niên trọng trách là “*người chủ hiện tại và tương lai của nước nhà*”. Trải qua 85 năm thành lập và phát triển, thanh niên Việt Nam và tổ chức Đoàn thanh niên đã thể hiện được là cánh tay phải của Đảng, đã có những đóng góp to lớn vào sự nghiệp giải phóng, bảo vệ và phát triển đất nước. Đã có nhiều tấm gương cá nhân, tập thể điển hình, tiêu biểu góp phần tạo ra sự lan tỏa không chỉ trong phong trào thanh niên mà còn trong mọi đối tượng của xã hội. Bước vào thời kỳ mới của xây dựng NTM, với những cơ hội và cả những thách thức đang diễn ra do biến đổi khí hậu, hội nhập... thanh niên Việt Nam cần tiếp tục phát huy sức mạnh của tuổi trẻ, trí tuệ, tâm huyết để góp phần vào phát triển đất nước. Các quyết tâm của thanh niên cần biến thành hành động cụ thể, bằng những chương trình cụ thể, dự án cụ thể. Phong trào hành động cách mạng của thanh niên cần tập trung mạnh vào các hoạt động tuyên truyền; xây dựng và phát triển các mô hình thanh niên lập nghiệp; tham gia vào phát triển kinh tế, xây dựng NTM gắn với TCC ngành nông nghiệp; phát huy giá trị và tiềm năng, trí tuệ của cá nhân và tập thể; đoàn kết và chủ động hội nhập kinh tế quốc tế.